

K

997/1954/1

342.533(497.4)"1954"

019540123

COBISS O

Geografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. marca do 31. maja 1954

1954

Ljubljana

Stenografski zapiski

LJUDSKE SKUPŠČINE

LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

(Tretji sklic)

Seje od 1. marca do 31. maja 1954

1954

Ljubljana

997

Д 18. VIII. 1954 / 123

REPUBLIŠKI ZBOR

3. seja

(24. marca 1954)

Predsedoval: Vlado Majhen, predsednik
Republiškega zbora.

Zapisnikar: Dušan Bole.

Začetek seje ob 10,10.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 3. sejo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS, ki jo je po 60. členu ustavnega zakona in po 19. členu poslovnika Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sklical predsednik Ljudske skupščine LRS. Zapisnik današnje seje bo vodil zapisnikar Dušan Bole.

Ljudski poslanci Miha Marinko, Milko Goršič, Matija Maležič, Tone Šušteršič, Jože Molek, Nina Pokorn in Alojz Krivec so opravičili svojo odsotnost in predlagam, da jim zbor dopust odobri. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Se strinja.)

Preden nadaljujemo sejo, prosim zapisnikarja, da prečita zapisnik 2. seje. (Zapisnikar Dušan Bole prečita zapisnik 2. seje Republiškega zbora.)

Ima kdo kako pripombo k zapisniku? Če ne, sem mnenja, da je zapisnik odobren in da se podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je republiški zbor sprejel naslednje predloge:

1. predlog Izvršnega sveta Ljudske republike Slovenije o družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1954; predlog proračuna LRS za leto 1954; predlog zakona o potrditvi sklepnega računa LRS za leto 1952; predlog zakona o dodatnem proračunu za leto 1953; predlog zakona o skladih za urejanje voda; predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov; predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin; predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi LRS na mesta, okraje in občine; predlog zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje; predlog za spremembo 76. člena ustavnega zakona;

2. predlog Izvršnega sveta za odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice Ljudske republike Slovenije;

3. predlog administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS za odlok o nagradah poslancev;

4. poročilo Republiške volilne komisije o ponovnih in nadomestnih volitvah.

Razen tega je bilo še nekaj dopisov, predlogov, prošenj in pritožb, ki so jih vzeli v delo pristojni odbori našega zbora. Naštete zadeve je treba obravnavati na seji našega zbora, delno pa so predvidene za skupno sejo obeh zborov.

Ima kdo izmed tovarišev poslancev kako vprašanje, ki je v zvezi z delom zbora, ker je po 23. členu določil našega poslovnika mogoče, da se pred prehodom na dnevni red stavljajo vprašanja, ki jih stavljajo ljudski poslanci predsedniku zbora? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, predlagam, da po 144. členu poslovnika Republiškega zbora določimo, da obravnavamo vprašanja poslancev Izvršnemu svetu, še preden preidemo na določitev dnevnega reda. Se strinjate s tem predlogom? (Se strinjamo.) Ima kdo kako vprašanje na Izvršni svet? (Ne javi se nihče.) Če vprašanj ni, predlagam, da glede na sprejete zadeve sklenemo najprej, kakor smo se to dogovorili tudi s predsednikom ljudske skupščine, naj se obravnava o predlogu družbenega plana in o predlogu proračuna začne na skupni seji obeh domov, kjer naj dajo poročila pristojni odbori obeh zborov, predloge pa obrazloži Izvršni svet, nakar bi se obravnava nadaljevala na ločenih sejah. Se strinjate s tem predlogom? (Se strinjamo.)

Glede na to predlagam, da za današnjo 3. sejo določimo naslednji dnevni red.

1. poročilo mandatno-imunitetnega odbora o ponovnih in nadomestnih volitvah poslancev Republiškega zbora in sklepanje o tem;
2. prisega poslancev;
3. določitev dnevnega reda za 4. sejo Republiškega zbora.

Ima kdo izmed poslancev še kak drug ali spreminjavalni predlog dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Če ne, sem mnenja, da ste dnevni red sprejeli.

Prehajam na 1. točko dnevnega reda in prosim poročevalca mandatno-imunitetnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec mandatno-imunitetnega odbora ljudski poslanec Cvetka Vodopivec prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o poročilu mandatno-imunitetnega odbora. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in dajem predlog, da se izvolitev ljudskih poslancev Franca Kerina, Jožeta Ruša in Franca Roglja potrdi. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so mandati imenovanih poslancev soglasno potrjeni.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda in prosim novo izvoljene poslance, da pristopijo k predsedstveni mizi in opravijo prisego. (Ljudski poslanci Franc Kerin, Jože Rus in Franc Rogelj pridejo pred predsedstveno mizo. Vsi poslanci vstanejo. Poslanci, ki opravljajo prisego, glasno ponavljajo za predsednikom besedilo prisege ter na koncu podpišejo tiskani formular prisege.)

S tem prehajamo na 3. točko dnevnega reda, in sicer na določitev dnevnega reda za 4. sejo Republiškega zbora. Za 4. sejo našega zbora, ki naj bo po že sklicani skupni seji obeh zborov, predlagam, da določimo naslednji dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954;
2. obravnava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952;

4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov;
7. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin;
8. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine;
9. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje;
10. sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo, in morebitna obravnava o tem predlogu;
11. razrešitve in volitve.

Je morda še kak drug predlog ali pa dopolnilni predlog k dnevnemu redu? Če ne, potem vprašam zbor, ali se strinja s predlaganim dnevnim redom za naslednjo sejo našega zbora? Se strinjate s tem predlogom? (Se strinjamo.) Potem ugotavljam, da je dnevni red sprejet tako, kot sem ga predlagal. Kdaj bo naslednja seja našega zbora, bo sporočeno na skupni seji.

S tem je dnevni red 3. seje našega zbora izčrpan in sejo zaključujem. Obveščam pa ljudske poslance, da se bo skupna seja obeh zborov pričela ob 11. uri v tej dvorani.

Seja je bila zaključena ob 10,35.

4. seja

(25. in 26. marca 1954)

Predsedovali: Vlado Majhen, predsednik
Republiškega zbora,
Angela Ocepek, podpredsednik in
Jože Rus, novoizvoljeni predsednik
Republiškega zbora.

Zapisnikar: Ančka Globačnik.

Začetek seje ob 9,20.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Začenjam 4. sejo Republiškega zbora po dnevnem redu, ki smo ga sprejeli na včerajšnji seji. Prosim zapisnikarja včerajšnje seje, da prečita zapisnik. (Zapisnikar Dušan Bole prečita zapisnik 3. seje.)

Ali ima kdo izmed ljudskih poslancev kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, se zapisnik podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Za zapisnikarja 4. seje Republiškega zbora odrejam Ančko Globačnik.

Prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

Pred tem mi, tovariši ljudski poslanci, dovolite, da vas opozorim na nekatera določila poslovnika. Po 125. členu poslovnika se družbeni plan obravnava najprej v načelu in nato še po delih, katere pa ima naš družbeni plan štiri, in po poglavjih, ki jih ima naš družbeni plan sedemindvajset. Nadalje bi opozoril na način vlaganja amandmajev. Po poslovniku se amandmaji ne vlagajo pri načelni razpravi, temveč se vlagajo ob obravnavanju delov oziroma ob poglavjih takrat, kadar se dotično poglavje obravnava. Posebej pa opozarjam na 123. člen, ki govori o tem, da se amandmaji vlagajo pismeno. Zato naj vsak ljudski poslanec, ki želi vložiti amandma, ta amandma ob obrazložitvi tudi pismeno formulira in odda.

S tem prehajamo na obravnavo družbenega plana v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo. (Ne javi se nihče.)

Če ne, potem preidemo na obravnavanje družbenega plana v podrobnostih, in sicer najprej po delih in poglavjih. Pričenjam razpravo k prvemu delu družbenega plana, ki ima tri poglavja in nosi naslov »Pregled razvoja gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letu 1953«.

Kdo izmed ljudskih poslancev želi govoriti k prvemu delu? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem dajem prvi del družbenega plana na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je prvi del družbenega plana soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo k I. poglavju prvega dela z naslovom »Skupni družbeni proizvod«. Želi kdo izmed ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem glasujemo o I. poglavju prvega dela in prosim, kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je I. poglavje prvega dela soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo k II. poglavju z naslovom »Spremembe v razvoju gospodarstva v letu 1953«. Želi kdo izmed ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o II. poglavju prvega dela. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je II. poglavje prvega dela soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo k III. poglavju z naslovom »Pregled kapacitet, ki so pričele obratovati v letu 1953«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne oglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o III. poglavju prvega dela. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je III. poglavje prvega dela soglasno sprejeto.

Prehajamo na drugi del družbenega plana z naslovom »Smernice za razvoj gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji v letu 1954«. Pričenjam razpravo o drugem delu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in preidemo na glasovanje o celotnem drugem delu družbenega plana. Kdor je za drugi del, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je drugi del družbenega plana od IV. do XIV. poglavja v celoti soglasno sprejet.

S tem pričenjam razpravo po poglavjih, in sicer najprej o IV. poglavju družbenega plana z naslovom »Industrija«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Turnšek.

Jože Turnšek: Razpravljaj bi o sedmi točki tega poglavja, ki govori o elektrogospodarstvu. V besedilu te točke je omenjena pospešitev izgradnje termoelektrarne Šoštanj. Ta elektrarna bi morala pričeti z obratovanjem že v letu 1955/56. Dela pri tej elektrarni pa ne potekajo tako kakor bi morala — vsaj kolikor opazamo to neposredni opazovalci — in bi bilo lahko dosedaj napravljenega že več, kakor je. Iz razgovora, ki sem ga pred dnevi imel z investitorji, sem razvidel, da se tudi letos še ne bo pričelo s pospešeno gradnjo elektrarne. Pri gradnji bodo potrebovali okoli 1.500 delavcev, ki na gradnjo že prihajajo, niso pa še pripravljene načrti. Doslej ni bilo nobenega pravega pregleda o tem, kaj se dela in tudi letos še ni pripravljeno tako, kakor bi moralo biti za pospešeno gradnjo, ki jo predvidevamo po družbenem planu. Zato bi predlagal, da to stvar vzame v roko republiška revizija, ki naj bi to gradnjo pospešila, pri čemer pa bi odkrila verjetno tudi nekatere pomanjkljivosti, o katerih se na terenu v zvezi s to gradnjo veliko govori.

Predsednik Vlado Majhen: Kako naj se glasi konkretni amandma?

Jože Turnšek: Predlagal bi, da stvar pregleda republiška revizija.

Predsednik Vlado Majhen: Tu ne gre za predloge, ampak gre za pismen amandma, ki ga moramo vključiti med besedilo zaradi točnega besedila plana, in sem na to že opozoril tovariše ljudske poslance. Rekel sem, da je treba amandmaje tako, kakor mislite, da jih je treba vključiti v družbeni plan, predložiti pismeno. Zato vprašam tovariša ljudskega poslanca, da v primeru, če hoče dati dodatno besedilo, potem mora to besedilo formulirati. Nekaj drugega pa je, če hoče o tem vprašanju samo razpravljati.

Jože Turnšek: Poslancem, ki smo z dežele, je nekoliko težko, da bi take stvari kar pismeno predložili, vendar mislim, da bi bilo treba o stvareh, za katere vidimo na terenu, da niso dobre, vendarle razpravljati. V družbeni plan smo to gradnjo zajeli in če ljudje na terenu vidijo, da tu nekaj ni v redu, mislim da je prav, če se te stvari tukaj povedo.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariš ljudski poslanec, potem te pozivam, da do konca obravnave tega poglavja s pomočjo drugih tovarišev poslancev sestaviš amandma, ki ga predložiš, preden bomo to poglavje zaključili. Seveda samó, če to posebej želiš.

Jože Turnšek: Razpravljal bi še o osmi točki tega poglavja, vendar že v naprej izjavljam, da tudi tu nimam pripravljenega amandmaja in se prijavljam samo za razpravo.

Ta točka govori o proizvodnji premoga. Iz besedila je razvideti, da naj se proizvodnja premoga, zlasti v rudniku Velenje, dvigne. Predvideno je, naj se proizvodnja dvigne od 540.000 ton v letu 1953 na 700.000 ton premoga v letošnjem letu. Možnosti za dvig proizvodnje so pri rudniku Velenje še ogromne. Nastaja pa tu vprašanje kreditov. Kolikor še ni rešeno vprašanje investicijskih kreditov, ki se dodeljujejo v zveznem merilu po načinu licitacije, pa je tu treba upoštevati tudi investicije za družbeni standard. Opozoriti bi hotel na to, da rudniku investicijski krediti ne koristijo v tolikšni meri, če se ne bodo tu gradili tudi stanovanjski bloki. Če bi hotel rudnik Velenje svoje kapacitete izkoristiti v celoti, bi moral v letošnjem letu dobiti še 500 do 600 delavcev in bi samo v letošnjem letu nujno potreboval 250 stanovanj. Kolikor bi se ti krediti za potrebe družbenega standarda ne mogli zagotoviti, v tem primeru rudnik predvidenih možnosti ne bo mogel izkoristiti.

Predsednik Vlado Majhen: Se še kdo prikloni k IV. poglavju? Besedo ima ljudski poslanec dr. Miha Potočnik.

Dr. Miha Potočnik: Ogllašam se k poslovnemu redu zaradi tega, da ne bi bilo nesporazuma. Mislim, da je tolmačenje tovariša predsednika, da poslanci lahko govore samo, če imajo amandmaje, nepravilno. Poslanci lahko govore v razpravi, ne da bi imeli amandmaje. To je osnovna pravica ljudskega poslanca, ki je zapisana tudi v 122. členu našega poslovnika. Če pa poslanci imajo amandmaje, potem jih seveda morajo vlagati pismeno.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši poslanci! Nisem rekel, da tovariš poslanec ne sme govoriti, temveč sem ga samo konkretno vprašal, ali

zahteva amandma. Izrazil je željo, da bi vendarle bilo treba nekaj dodati besedilu, vendar naj bi to mi sami formulirali. To pa je nemogoče, kajti če hoče poslanec, da se besedilo spremeni ali dopolni, mora sam pisмено formulirati, kako naj se besedilo dopolni in kaj naj se spremeni. Besedo želi ljudski poslanec dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: Ne glede na to, ali gre za formalen amandma ali ne, bi rad s strani Izvršnega sveta izjavil glede ugotovitev tovariša ljudskega poslanca Jožeta Turnška, da so njegove ugotovitve pravilne in da gre dejansko pri izgradnji termoelektrarne v Šoštanju za zakasnitev, ki je pa posledica nezadostnih priprav in dela v prejšnjih dveh letih. Z gospodarskim odborom, ki je v tem oziru dopolnil prvotno besedilo plana, smo sporazumno hoteli prav s tem navodilom oziroma smernico, naj se pospešijo dela na termoelektrarni v Šoštanju, doseči to, da se z uporabo vseh sredstev, ki jih imamo, tako revizije projektov kot finančne revizije in pa posredovanja naše uprave za investicije, dejansko v letošnjem letu ta dela pospešijo, ker lahko pričakujemo, da bo potrebna vsota investicijskega kredita za to termoelektrarno dodeljena iz zveznega investicijskega sklada. V tem smislu sprejemam na znanje tudi ugotovitve in poročila, ki jih je dal tovariš ljudski poslanec in obenem ugotavljam, da so v skladu z našimi predlogi, ki so bili dani v zvezi z dograditvijo termoelektrarne v Šoštanju.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo besedo k četrtemu poglavju? Besedo ima ljudski poslanec dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: Mi mislimo, da ni vprašanje stanovanjske izgradnje vprašanje našega republiškega plana. Zato tega predloga v takem smislu, da bi specialno odvajali sredstva za gradnjo stanovanj v rudarstvu, ne bi mogli sprejeti v plan. Iz četrtega dela plana je razvidno, da v predlogu v te namene niso odrejena kaka posebna sredstva. Mislim pa, da bodo okrajni ljudski odbori vsaj deloma iz prihrankov in presežkov v letu 1953 lahko pripomogli k boljši stanovanjski izgradnji v letu 1954.

Predsednik Vlado Majhen: Ker se nihče več ne prijavlja k besedi o IV. poglavju, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za IV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o V. poglavju z naslovom »Kmetijstvo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za V. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je V. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na VI. poglavje družbenega plana z naslovom »Gozdarstvo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Anton Peternelj.

Anton Peternelj: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Zvezni izvršni svet je z uredbo o prometnem davku, ki jo je izdal konec 1953. leta s tarifo št. 53, panoga 122, predpisal prometni davek na rezan les iglavcev v iznosu 14% od cene rezanega lesa. Ta predpis povzroča veliko nezadovoljstvo in kritiko na terenu. To še toliko bolj, ker sedaj niso gospodarstva oproščena plačevanja tega davka niti za tisti rezani les, ki služi novogradnjam, ki pa je v lanskem letu bil prost prometnega davka.

Ker se sedaj rezan les uradno računa po ceni 20.000 din za m³, znaša ta davek za en m³ 2.800 din. Pripominjam, da tega davka lastnik lesa ne plačuje neposredno, temveč mu ga zaračuna obrat, ki mu les reže, kar pa na dejstvu nič ne izpremeni, ker ga končno vendarle plača lastnik lesa sam.

Ta davek prizadene predvsem gospodarstva v hribovitih alpskih področjih, to je v področjih, kjer sta glavni panogi živinoreja in gozdarstvo. V teh krajih morajo kmečka gospodarstva zaradi klimatskih in terenskih razmer vzdrževati veliko število gospodarskih zgradb, ki jih gospodarstvom v ravninskih predelih ni treba imeti ali vsaj ne v toliki meri, kot so to razni kozolci, seniki, hlevi s skednji itd. Tako je na primer v občini Gorenja vas v okraju Kranj skupno 490 hlevov, kozolcev, po večini dvojnikov pa je 550; razen tega pa je v občini še nad 200 raznih senikov, steljnikov, kašč, sušilnic itd. Podobno je v vseh drugih občinah. V okrajih Tolmin in Radovljica pa je senikov in šup za krmo v povprečnem številu še dosti več. Vse te objekte morajo gospodarstva v hribovskih predelih vzdrževati zaradi pogostih padavin in zaradi terenskih razmer, saj marsikje ne morejo spravljati sena s senožeti domov takoj ob košnji, temveč šele kasneje, marsikje celo šele s sanmi, ko zapade sneg.

V ravninskih predelih Slovenije in tudi drugod v Jugoslaviji potreba po večini navedenih gospodarskih zgradb odpade. Celo v okraju Kranj imajo kmetje na Sorškem polju le navadne enojne kozolce. Zaradi načina gradenj hlevov, krmilnic itd. odpade na tem področju potreba po raznih podih ter tako imenovanih odrih na hlevih in kozolcih, kar zelo zmanjša potrebo po lesu tako za novogradnje kakor za vzdrževanje gospodarskih zgradb in poslopij. Še manjša pa je potreba po takšnih zgradbah v okraju Ptuj, Ljutomer, Murska Sobota itd., kjer na primer kozolcev sploh nimajo, prav tako je tam zelo malo senikov in šup za krmo, ker jih klimatski pogoji k temu ne silijo. Podobno je v drugih ravninskih predelih Jugoslavije. Zato prometni davek na rezan les iglavcev prizadeva predvsem hribovske, to je gozdarsko živinorejske predele.

Pripomnil bi še, da mi je bilo obrazloženo, da je ta davek predpisan z namenom, da se tako prisili lastnike gozdov k racionalnejši uporabi lesa. Strinjam se s tem, da je gozdove treba čuvati in stalno izboljševati njih sestoj in z raznimi sredstvi povečavati zaloge lesa. Dvomim pa, da bi prometni davek na les, ki se uporablja za domače potrebe, prispeval k čuvanju. Menim, da bi s tem dosegli prav nasprotno. Če hoče lastnik gozda uporabiti za obnovo ali za vzdrževanje svojih poslopij en meter hlodov iglavcev iz lastnega gozda, ima najmanj 4.500 din raznih stroškov in dajatev, ker mora plačati za sklad za obnovo gozdov povprečno 200 din, za razrez na žagi povprečno 700 din, za prometni davek 2.800 din in za posek in prevoz na žago povprečno 800 din, kar znaša skupno 4.500 din.

Da bi plačal vse dajatve, predpisane za razrez enega kubičnega metra lesa, ki ga poseka v lastnem gozdu, mora prodati 300 do 350 litrov mleka. Ker pa je živinoreja pri nas še slabo razvita in malo donaša, je jasno, da bo lastnik gozda denar za te stroške iskal pretežno v gozdu in bo zato prosil za večji posek.

Nadalje so ukrepi kot na primer prometni davek, ukinitvev žag venecijank itd. povzročili, da se ponekod kmetje ponovno vračajo k zastarelemu načinu ročnega rezanja lesa. S tem nastajajo pri obdelavi lesa veliko večji odpadki kot bi sicer bili.

Glede na navedeno sem mnenja, da prometni davek na rezan les za domače potrebe, bodisi za vzdrževanje ali pa za novogradnje, ni na mestu. Potrebno bi ga bilo ukiniti ali pa vsaj občutno znižati. Pripominjam, da plačevanje prometnega davka po sedanjih predpisih še posebno prizadene delavce, ki si grade hiše.

Zato predlagam, da zbor sklene, naj Izvršni svet izposluje pri zveznem Izvršnem svetu dopolnitev predpisov glede prometnega davka oziroma doseže, da se izda ustrezno tolmačenje tarife št. 35 v tem smislu, da je rezan les iglavcev za domače potrebe prost tega davka.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo besedo k VI. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o VI. poglavju. (K besedi se prijavijo še predstavniki Izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj.)

Dr. Marijan Brecelj: Mislim, da smo dolžni dati pojasnilo s strani Izvršnega sveta ne glede na to, ali je vložen amandma ali ne. Tu gre za predlog poslanca Antona Peternelja, naj bi Izvršni svet naše republike interveniral pri zveznem Izvršnem svetu, da se dopolnijo oziroma spremenijo določila o prometnem davku. Na osnovi tega bi informiral skupščino, da smo že podvzeli akcijo za to, da se bodisi izda tolmačenje tega predpisa, bodisi da se predpis spremeni v tej obliki, kakor je bil dejansko v veljavi že lansko leto. Tu gre, kakor je razlagal tovariš poslanec, za vprašanje, ali je kmet za tisti les, ki ga na osnovi sečnega dovoljenja poseka za svojo uporabo in ga pelje na žago, dolžan plačati prometni davek ali ne. Lansko leto takega davka ni plačeval. Mislimo, da bi bilo pravilno, če bi bil oproščen tega prometnega davka. Osebnostno mislim, da sploh ni mišljeno v tej postavki, da se plača davek za take vrste lesa, ker to kratkomalo ni blago v prometu. Smisel tega davka na promet pa je ravno za tisto blago, ki gre na trg, se pravi kratkomalo v promet. Ali je bilo s to postavko v zvezni tarifi mišljeno tako, da se to spremeni v tem smislu, kakor to sedaj razlagajo finančni organi ali ne, pa bomo to videli na osnovi odgovora, ki ga bomo dobili na našo urgenco.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo od ljudskih poslancev besedo k VI. poglavju. Besedo ima ljudski poslanec Leopold Maček.

Leopold Maček: Hotel bi povedati to, na kar so me opozorili papirničarji, da je pri sedanjih predpisih nastala velika razlika pri plačevanju gozdne takse, kar bi imelo za posledico nujno podražitev proizvodnje papirja. Po uradnih predpisih znaša ta razlika od 100 do 400 dinarjev pri kubičnem metru. Papirničarji pravijo, da ljudje raje pripravljajo jamski les, ki ga lahko

v celoti oddajo brez vsakega prebiranja. Zato morajo papirničarji plačati pri kubiku lesa 500 dinarjev več, da so ljudje pripravljeni napraviti izbiro. Tako bi se celulozni les podražil pri kubičnem metru na 900 dinarjev, kar bi nujno imelo za posledico podražitev papirja. Zato predlagajo, naj Izvršni svet te stvari pregleda in upošteva, da ne bi bili prisiljeni dvigati cen pri proizvodnji papirja.

Predsednik Vlado Majhen: V imenu Izvršnega sveta bo dal pojasnilo dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: Res je, da je naš dopolnilni predlog v sporazumu z odborom za gospodarstvo ta, da se dvigne cena lesu na panju od prvotno predlaganih 1.950 dinarjev na 2.100 dinarjev. Razlog je v tem, da so se v tem času na trgu formirale višje cene lesu in ne more povišana taksa vplivati oziroma vsaj ne bi smela vplivati na nakup lesa. To pa, kar zanima našo papirno industrijo in rudnike glede celuloznega in jamskega lesa, ta pa ne plača lesa po tarifi 2.100 dinarjev, temveč plača les na panju po povprečno znatno nižji tarifi in ima tudi olajšave v prometnem davku. V politiki cen v gozdarstvu so zaščiteni rudniki ter naša celulozna ter papirna industrija. Zato ne vidim razlogov, zaradi katerih bi morale Vevške papirnice zviševati ceno svojim proizvodom.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo besedo k VI. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o VI. poglavju in dajem VI. poglavje na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je VI. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o VII. poglavju z naslovom »Gradbeništvo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za VII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o VIII. poglavju z naslovom »Promet«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za VIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o IX. poglavju z naslovom »Trgovina in gostinstvo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za IX. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o X. poglavju z naslovom »Obrt«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za X. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XI. poglavju z naslovom »Izvoz«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XI. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XII. poglavju z naslovom »Investicije«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XIII. poglavju z naslovom »Blagovno denarni odnosi, cene in potrošnja«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XIV. poglavju z naslovom »Družbeni proizvod, narodni dohodek in njihova razdelitev«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje soglasno sprejeto.

S tem prehajamo na tretji del družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi govoriti o tretjem delu, ki obsega poglavja od XV. do XXIII.? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o tretjem delu družbenega plana v celoti. Kdor je za tretji del družbenega plana, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del družbenega plana soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o posameznih poglavjih. Pričenjam razpravo o XV. poglavju z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Mirko Bračič.

Mirko Bračič: Tovariši ljudski poslanci! V zvezi s tretjim odstavkom XV. poglavja bi želel dati nekaj pripomb. Hotel bi opozoriti na anomalije, ki nastajajo z določanjem prispevka v splošni republiški sklad s tem, da je rečeno, da okraji, pri katerih odpade na prebivalca več kot 6.000 dinarjev dohodka, plačujejo v republiški sklad 10 ali več odstotkov. Za primer naj bi navedel ptujski okraj. Po računih Izvršnega sveta znaša za okraj Ptuj izračun 6.429 dinarjev. Po izračunih okraja pa je ta številka nižja. Tu nastaja vprašanje, kako naj ptujski poslanci tolmačimo in zagovarjamo to stvar pred svojimi volivci, ko bomo na primer morali govoriti o tem, da se bodo iz teh sredstev, ki se bodo zbrala, gradili vodovodi, da vzamem za primer samo to postavko — poznavajoč, da mesto Ptuj kot okrajni center z 9.000 prebivalci nima vodovoda in se prebivalstvo oskrbuje z vodo iz vodnjakov; ki so po ugotovitvah zdravstvene in higienske inšpekcije vsi več ali manj okuženi in se iz teh vodnjakov

oskrbuje z vodo tudi vojska, naši dijaki in drugo prebivalstvo. Nastaja vprašanje, kako zagovarjati to konkretno v Halozah, kjer se po splošnih ugotovitvah zdravstvene inšpekcije in higienskega zavoda 80% ljudi oskrbuje z vodo iz mlak ter nosi vodo za pitje in kuhanje, za škropljenje in za živino iz grap, predvsem pa je to vprašanje izredno težko v nekoliko bolj sušnih letih. Podoben položaj je tudi v Slovenskih goricah. Prav gotovo je, da bomo zaradi takšnega položaja tu pred izredno težkim problemom. O teh stvareh smo konkretno razpravljali, zlasti o graditvi vodovoda v Ptuju. Ptujski okraj ni zahteval dotacije in tudi poslanci ne mislijo, da bi moral ptujski okraj dobiti kakršnekoli dotacije ali pomoč, pač pa bi bilo treba te probleme videti in jih upoštevati, da se ne bi mehanično določale številke, temveč da bi se tu videle tudi konkretne potrebe oziroma konkretno stanje posameznih okrajev, kakršno je. V celoti se strinjam s tem, da je treba formirati sklad, iz katerega bi pomagali Primorski, Kočevski in Dolenjski. Toda vprašanje je, če lahko zagovarjamo sklep, da se tam grade vodovodi iz sredstev, ki jih dajejo tudi naši prebivalci, ko pa ti sami trpijo zaradi pomanjkanja vode, zlasti pitne vode. Skupščino bi opozoril na to anomalijo, ki nastane pri tem izračunavanju; pri razdelitvi teh sredstev pa bi si dovolil kasneje še nekatere pripombe v zvezi s Halozami.

Predsednik Vlado Majhen: Želi predstavnik Izvršnega sveta dati pojasnilo?

Dr. Marijan Breclj: Očitek, da gre tu za neko mehanično izvajanje predpisov v škodo konkretno ptujskemu okraju, ne drži. Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest kot osnovni dohodek za naš republiški proračun temelji seveda na enakem izračunu za vse okraje. Tu ne more biti pomote med izračunom republiškega zavoda za plan in med okrajnim ljudskim odborom, ali je število prebivalstva tako, kakor to trdi okraj, ali pa je tako, kakor to trdi republika. Za osnovo je bil vzet uradni statistični popis prebivalstva v letu 1952. Nadalje je tu točen izračun dohodkov. Naš plan predvideva, da se ta davek odmerja na glavo prebivalca od 6.000 dinarjev naprej, izračunan glede na tiste dohodke, ki jih okraj zadrži. Tu pa se odštevajo vsi tisti dohodki federacije, ki jih plačuje okraj in se mora kratkomalo izračun okraja in republike ujemati. Če gre pri mestu Ptuju za kakšno pomoto, kar pa glede na pregled, ki ga ima o teh stvareh Izvršni svet, lahko izjavim, tu ne gre, potem bi seveda Ptuj izpadel, ker obdavčujemo od 6.000 dinarjev naprej. Zakaj smo vzeli to mejo? To mejo smo vzeli zato, ker vsi drugi okraji, ki imajo pod 6.000 dinarjev dohodka na prebivalca, morajo dobivati republiško dotacijo in bi bilo tudi sicer nesmiselno, da jih obdavčujemo, ko pa jim moramo dajati nazaj iz tega proračuna.

Drugo vprašanje pa je tudi napačno postavljeno. Ne gre za to, da Ptuj gradi v Sežani ali v kakih drugih pasivnih krajih vodovod. Gre za to, da Ptuj kot aktiven okraj lahko gradi vodovod sam, medtem ko si pasivni okraji ne morejo graditi sami niti tovarn in niti vodovodov, kar je tudi baza nekemu gospodarskemu razvoju. Zato smo pri razdelitvi tega sklada za pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski letos utemeljevali ta sredstva za vodovod prav zato, ker je to nujno potrebna gospodarska baza, da dejansko lahko govorimo

o neki gospodarski pomoči, ki naj ima končni smisel v tem, da se bodo ti okraji izkopali iz svoje pasivnosti in ostali aktivni ter se nato razvijali brez kake posebne pomoči republike. Ptuj je ne glede na to, koliko ima vodovoda ali pa ga nima, vendarle v drugačnem položaju, kot je na primer Sežana ali pa drugi primorski okraji. Zato bi bilo napačno dopustiti, da bi nam ali vam v Ptuj učiteli, češ mi sami nimamo vodovodov, z našim denarjem pa gradite vodovode drugod. Dejstvo pa je med drugim tudi to, da ima Ptuj zadosti žive in dobre vode, medtem ko Sežana nima niti studencev. Iz teh razlogov bi po našem mnenju ne bile potrebne kake spremembe in te tudi ne bi bile niti ekonomsko niti politično upravičene. Če pa tovariš ljudski poslanec želi, mu predložimo točen izračun za Ptuj, kakor tudi izračun za vse druge okraje v potrditev tega, da se ni nikjer jemala neka drugačna baza za to obdavčitev. To je enotna baza in je zato pri vas davek samo 10 %, ker ste blizu spodnje meje.

Predsednik V l a d o M a j h e n : Želi še kdo besedo k XV. poglavju? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo k XV. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XVI. poglavju z naslovom »Razdelitev prometnega davka«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVI. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XVII. poglavju z naslovom »Stopnje dohodnine«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XVIII. poglavju z naslovom »Stopnje amortizacije«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVIII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo k XIX. poglavju z naslovom »Sredstva za investicije«. Kdo od ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta dr. Marijan Brecelj.

Dr. Marijan Brecelj: V včerajšnjem poročilu, ki sem ga dal v imenu Izvršnega sveta, sem povedal, da predlaga Izvršni svet v XIX. poglavju, in sicer v 1. točki dopolnitev predpisov v obliki posebnega amandmaja, ki ga je Izvršni svet izročil skupščini in hkrati obema odboroma za gospodarstvo. Ker gospodarski odbor ni dal dodatnega poročila o tem amandmaju, moram oficialno ta amandma staviti, in sicer kot tretji odstavek 1. točke XIX. poglavja. Besedilo amandmaja, ki ga bom pismeno predložil, se glasi:

»Pooblašča se Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, da za leto 1954 izloči iz republiškega investicijskega sklada potrebna sredstva za graditev cest na območju Ljudske republike Slovenije, toda največ do višine 400 milijonov.«

Izvršni svet utemeljuje ta dodatni ukrep iz razloga, ker je doslej pričakoval, da bo dobil sredstva za izgradnjo cest pri nas iz drugih virov. Konkretno smo upali, da bodo tiste dotacije iz vojaških kreditov, ki so bile dane z zveznim planom, v večji meri porabljene na območju Slovenije. Ker pa letos prične Slovenija z gradnjo avtoceste Ljubljana—Zagreb, in to iz zveznih sredstev, je bila zaradi tega predvidena dotacija iz vojaških kreditov nekoliko nižja. Sedaj je pri razdelitvi zneska 6 milijard, ki jih dobi vojska za izgradnjo cest v Jugoslaviji, bodisi v lastni režiji, bodisi v obliki dotacije, priznana Sloveniji 200 milijonov. Menimo pa, da moramo letos nujno dovršiti dela na nedovršenem odseku ceste pri Vranskem na cesti Maribor—Ljubljana, in kar je še važneje, na odseku Logatec—Planina, na državni cesti Ljubljana—Trst. Za oboje je potrebno okoli 600 milijonov sredstev. Če računamo, da bomo 200 milijonov dobili iz dotacije s strani vojske, nam še vedno primanjkuje najmanj 400 milijonov. Ker pri razdelitvi dohodkov, kakor je predlagano, ne moremo drugod iskati teh sredstev, zato predlagamo, da skupščina da našemu Izvršnemu svetu pooblastila, da ta sredstva izloči iz republiškega kreditnega sklada. To je utemeljitev našega dodatnega amandmaja. Po 123. členu poslovnika postane amandma, ki ga da predlagatelj zakonskega predloga, njegov sestavni del, če se s tem strinja tudi poročevalec odbora. Zato prosim, da pove svoje mnenje tudi poročevalec odbora.

Tone Bole: Gospodarski odbor se strinja s predlogom Izvršnega sveta, da se izločijo sredstva iz republiškega kreditnega sklada za predvidena cestna dela.

Predsednik Vlado Majhen: S tem postane amandma, ki ga je predložil zastopnik Izvršnega sveta, sestavni del zakonskega predloga. Nadaljujemo z razpravo o XIX. poglavju. Kdo izmed poslancev želi še besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo o XIX. poglavju in preidemo na glasovanje o tem poglavju skupno z amandmajem, ki se glasi: »Pooblašča se Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, da za leto 1954 izloči iz republiškega investicijskega sklada potrebna sredstva za graditev cest na območju Ljudske republike Slovenije, toda največ do višine 400 milijonov.« Dajem XIX. poglavje s prečitanim amandmajem na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XX. poglavju z naslovom »Skladi«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XX. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XX. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXI. poglavju z naslovom »Prispevek za socialno zavarovanje«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, zaključujem razpravo o XXI. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXI. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXII. poglavju z naslovom »Določitev cen«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXIII. poglavju z naslovom »Kontingentiranje izkoriščanja gozdov«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje soglasno sprejeto.

S tem prehajamo na četrti del družbenega plana od XXIV. do XXVII. poglavja z naslovom »Denarna sredstva Ljudske republike Slovenije in njihova osnovna razdelitev v letu 1954«. Kdo izmed poslancev želi razpravljati o četrtem delu družbenega plana v celoti? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi; zaključujem razpravo o četrtem delu in glasujemo o tem delu v celoti. Kdor je za četrti del družbenega plana, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del družbenega plana soglasno sprejet.

S tem prehajamo na razpravo o poglavjih. Pričenjam razpravo o XXIV. poglavju z naslovom »Skupna sredstva republike in viri sredstev«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javlja k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXIV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIV. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXV. poglavju z naslovom »Uporaba sredstev Ljudske republike Slovenije«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXV. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXVI. poglavju z naslovom »Republiške investicije«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXVI. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXVI. poglavje soglasno sprejeto.

Pričenjam razpravo o XXVII. poglavju z naslovom »Republiški skladi«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jakob Žen.

Jakob Žen: Vprašal bi zastopnika Izvršnega sveta, če je bila pri vodnogospodarskem skladu v točki, ki govori o vzdrževanju in o investicijah za regulacije, za katere je namenjenih 120 milijonov, upoštevana Logarska dolina, ki je proglašena za narodni park. Neredno vzdrževanje zaščitnih naprav, ki so doslej obstajale, bi povzročilo, da bi bila ta dolina v kratkem času zaprodna. Če niso v tem skladu predvidena sredstva za vzdrževanje in regulacijo omenjenega področja, bom predložil ustrezen amandma.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da da pojasnilo.

Dr. Marijan Breclj: Ne morem odgovoriti, ali so ta sredstva predvidena iz republiškega vodnogospodarskega sklada ali iz okrajnih vodnogospodarskih skladov, vem le, da je regulacija Savinje v predelu Logarske doline v teku, bile so že raziskave in je predvideno vzdrževanje in regulacija. S kolikšnim zneskom pa je to predvideno v republiškem ali okrajnem planu, pa ne morem odgovoriti. Mislim pa, da bodo sredstva, ki jih letos pričakujemo, to je 600 milijonov za republiški sklad in približno 350 milijonov v okrajne sklade, predstavljala znatno večjo vsoto kot je bila doslej na razpolago za take namene in se bo lahko marsikje napravilo več, kot se je v preteklih letih. Mislim pa, da glede tega ni treba imeti kakih posebnih skrbi.

Predsednik Vlado Majhen: Se tovariš ljudski poslanec zadovoljuje z odgovorom?

Jakob Žen: Predložil bom amandma.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo k XXVII. poglavju? Besedo ima ljudski poslanec Leopold Maček.

Leopold Maček: Ker je regulacija Save na našem področju zelo delikaten problem, želim o tem vprašanju spregovoriti nekaj besed. Na zborih volivcev se vedno razpravlja o tem, kako je ta regulacija predvidena. Komisija, ki je bila v ta namen ustanovljena, je pregledala naše območje, ki sicer ne zajema velikega obsega, vendar pa je nekaj kilometrov, kjer Sava ogroža obsežna zemljišča v širino do povprečno 400 metrov. Ljudje se vprašujejo, kaj se predvideva, ker bodo sicer v doglednem času ogrožene tudi vasi, če ne bodo pravočasno podvzeti potrebni ukrepi. Direkcija za vodno gospodarstvo mi je skušala na osnovi splošne problematike dati nekaj pojasnil, v katerih pravi, da Sava od Gorenjske pa vse do našega področja ogroža ogromne površine. V nekaterih predelih, pravijo v tem poročilu, ogroža Sava, kot na primer nad Jesenicami od 60 do 200 metrov v širini, na našem področju pa tudi od 200 do 600 metrov v širino. Zato je tu treba nujno podvzeti nekatere ukrepe. Če že ne moremo pričeti s sistematično regulacijo, pa je vendarle treba predvideti vsaj manjša sredstva za zaščito sedanje regulacije. Izdelali smo približni proračun za najnujnejša dela, ki bi stala okoli 6 milijonov dinarjev, in pričakujem, da bi ta znesek lahko dobili iz vodnogospodarskega sklada. To je nujno za zaščito sedanjih regulacijskih naprav, ker je sicer

nevarnost, da nam propade že obstoječa regulacija, ker bi tok Save prodrl za hrbet že obstoječe regulacije.

Predsednik Vlado Majhen: Pozivam tovariša ljudskega poslanca Jakoba Žena, da predloži pismen amandma, ker se razprava zaključuje. Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo? Besedo ima ljudski poslanec Franc Rant.

Franc Rant: Tovariši ljudski poslanci! O industrijskih šolah, ki pa ne spadajo v nobeno poglavje družbenega plana, bi hotel spregovoriti nekaj besed glede na...

Predsednik Vlado Majhen: O tem lahko govoriš na zaključku. Sedaj razpravljamo o XXVII. poglavju. Imel si možnost govoriti pri načelni razpravi. Treba se je držati poslovnika. Ljudski poslanec Jakob Žen bo predložil amandma.

Jakob Žen: Predlagam, da se 1. točka XXVII. poglavja dopolni naslednje: »Regulacija Savinje v Logarski dolini 15 milijonov.« Vsota se dodeli iz sredstev, ki so v rezervi, in se s tem zmanjša rezerva za 15 milijonov.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi.

Dr. Marijan Brecelj: V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da tega amandmaja ne sprejemam, ker se mi zdi, da ni potreben in ni na mestu. Naloga plana je izločiti sredstva za te namene, se pravi sredstva za vodnogospodarski sklad. V teh sredstvih so predvidene tudi investicije za regulacije s 120 milijoni, zato specifikacija ni stvar našega plana, ampak je stvar proračuna vodnih skladov, ki gredo v smislu finančnega zakona. Stvar pa je tudi v tem, kar sem že prej odgovoril, da bi s sprejemom takega amandmaja obstoječi proračun in predlagano razporeditev sredstev brez potrebe spreminjali. Kakor pa mi je znano, so ta sredstva za Savinjsko dolino bila zagotovljena.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim, da se izjavi še poročevalec odbora za gospodarstvo.

Tone Bole: Odbor se strinja z izjavo predstavnika Izvršnega sveta s priporočilom, da se okraju, kolikor iz lastnega vodnogospodarskega sklada ne bi mogel rešiti teh problemov, pomaga iz sredstev republiškega vodnogospodarskega sklada, in sicer iz predvidene postavke 285 milijonov. Gospodarski odbor se je odločil, da ne sprejme tega amandmaja zato, ker je vsota za vzdrževanje navedena v družbenem planu v celoti in ne moremo iz te celote izvzemati posameznih delov, ker je ta vsota predvidena za vso republiko. Z amandmajem se torej ne strinjamo, priporočamo pa, kolikor okraj ne more rešiti tega problema iz lastnega vodnogospodarskega sklada, da Izvršni svet pomaga okraju rešiti ta problem iz sredstev republiškega sklada.

Predsednik Vlado Majhen: Po 123. členu poslovnika vprašam ljudskega poslanca Jakoba Žena, ali vztraja na amandmaju?

Jakob Žen: Ne vztrajam.

Dr. Marijan Breclj: Glede na priporočilo, ki ga je pravkar dal Izvršnemu svetu poročevalec gospodarskega odbora, izjavljam, da je Izvršni svet predložil skupščini zakon o skladih za urejanje voda, s katerim je točno določena funkcija republiškega vodnega sklada, ki ima med drugim tudi to izravnalno funkcijo, da lahko dá sredstva okrajem iz centralnega sklada, če so njihova sredstva premajhna. Nasprotno pa, če so nekje ta sredstva prevelika, lahko ta sredstva uporabi tudi za splošna dela na področju Slovenije. Mislim, da nas kaka posebna dolžnost v tem pogledu ne veže več.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo besedo k XXVII. poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o XXVII. poglavju v prvotni obliki, ker je ljudski poslanec Jakob Žen amandma umaknil. Kdor je za XXVII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXVII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

S tem, tovariši ljudski poslanci, prehajamo še na glasovanje o družbenem planu v celoti. Razprava o tem ni predvidena, vendar, če kdo izmed ljudskih poslancev želi še besedo, preden se zaključi obravnava o družbenem planu, naj se oglasi. Besedo ima ljudski poslanec Franc Rant.

Franc Rant: Tovariši ljudski poslanci! Industrijske šole katere koli panoge so pri nas v zelo težkem položaju glede na nove instrumente našega gospodarskega sistema in je nevarnost, da bodo nekatere industrijske šole prenehale delovati. Ker pa to ni v skladu z našim gospodarskim razvojem in ker menim, da so kadri prvi pogoj našega gospodarskega razvoja, bi bilo umestno, da bi Izvršni svet razpisal o tem anketo, v kakšnem stanju so naše industrijske šole in nato izvedel ustrezne zaključke. Menim, da bo študijo o stanju industrijskih šol treba izvesti predvsem z dveh vidikov, in sicer prvič z vidika obnavljanja kvalificiranega kadra v naši industriji in drugič z vidika povečanja kvalificiranega kadra v naši industriji. Glede na nove gospodarske predpise bi morala podjetja, pri katerih šole obstajajo, s posebno odločbo spremeniti te šole v zavode s samostojnim finansiranjem. Glede na to, da so osnovna sredstva šol v okviru podjetij, je razumljivo, da so prispevki za osnovna sredstva in tudi drugi prispevki tako veliki, da podjetja teh stroškov ne morejo povrniti. To še toliko bolj, ker padejo vsi ti stroški na breme plačilnega sklada podjetja. Zaradi tega bi prosil, da bi plačevanje prispevka za vzdrževanje teh šol ne obremenjevalo plačilnega sklada podjetja, temveč bi ti stroški za vzdrževanje šol šli na proizvodnjo. Finančno kontrolo nad gospodarskim poslovanjem teh industrijskih šol pa bi imele uprave za dohodke ljudskih odborov.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Stane Nunčič. Mimogrede pa bi opozoril tovariše ljudske poslance, da se tu stavljajo nekatere vprašanja, ki spadajo v proračun, ne pa k družbenemu planu in da bi teh vprašanj tu ne obravnavali. Zato bi prosil, da se ne stavljajo vprašanja, ki spadajo k razpravi o proračunu, ker bomo imeli priložnost stavljati taka vprašanja pri proračunski razpravi.

Stane Nunčič: Moje vprašanje spada deloma k proračunu, deloma pa k družbenemu planu. Pojasnil bi namreč naslednje. Ker okraj Krško ne spada med pasivne okraje, je pa z nekaterimi svojimi predeli zelo problematičen, bi rad v tej zvezi dal neko pojasnilo. Iz besedila XXIV. poglavja osnutka družbenega plana in osnutka proračuna ni razviden kot dohodek 30% presežek planirane akumulacije, s katero razpolaga Izvršni svet. Zato bi predlagal skupščini, da priporoči, da ostane 30% presežek okraju v celoti in ne samo 70%. To bi utemeljil z naslednjimi argumenti. Obveznosti, ki jih bo imel okraj Krško do podjetij po 7. členu uredbe o zaključnih računih, bodo znašale predvidoma okoli 17 milijonov. Drugi problem je elektrifikacija okraja Krško. Okraj je komaj do ene tretjine elektrificiran in to večinoma v centrih in njihovi okolici, kjer so stroški za elektrifikacijo razmeroma majhni. Neelektrificirani pa so drugi kraji, ki so poznani kot partizanski kraji, kot na primer Zabukovje, Stranje, Sromlje oziroma vsi kraji pod Podgorjem in pa vsi kraji na Gorjancih. V Sromljah stoji na primer že od leta 1948 transformator v surovem stanju, ker ga ni mogoče dograditi. Prav tako stojijo po mnogih krajih že od leta 1947 električni drogovi, ker ni sredstev za napoljavo elektrike.

Tretji problem je obnova podeželja. V nekaterih predelih Gorjancev stanujejo ljudje še vedno po šupah, nimajo gospodarskih poslopij itd. Zadnji popis, ki ga je izvedla Zveza borcev, kaže, da bi bilo potrebno samo za te predele 331 milijonov dinarjev za obnovo.

Nadalje, ceste tretjega reda so v takem stanju, da bo treba dejansko nekatere zapreti. Lansko leto je bilo iz proračuna dano za ceste vsega 4 milijone dinarjev, in sicer za okoli 300 km cest. Svoj predlog pa bi utemeljeval še s potrebo po popravilu šol. V proračunu smo za letošnje leto predvideli 26 milijonov dinarjev, kar bi krilo najnujnejše potrebe naših šol, ker bi v nasprotnem primeru bilo potrebno nekatere šole zapreti. Če bi na primer sanitarna inspekcija pregledala gimnazijo pri Sevnici, bi verjetno izdala odločbo, da se ta gimnazija zapre. V zdravstveni službi bi bilo potrebno najmanj 15 milijonov dinarjev za popravilo bolnišnice in za ureditev nekaterih ambulant. V brežiški bolnišnici je na primer porodnišnica v kapeli, kjer je lansko leto rodilo čez 300 žena, čeprav so v tem prostoru dejansko samo tri postelje. Brežiško bolnišnico bo treba povečati, za kar bo potrebno izdelati načrte in vnesti primerno vsoto v proračun. Pri vsem tem pa nisem omenil investicij za kmetijstvo in podobno. Če hočemo pristopiti k obnovi kmetijstva, moramo nujno začeti z ustanavljanjem trsnic, drevesnic itd. Iz predloženih podatkov vidimo, da bo samo Ljubljana dala za kmetijske investicije čez 60 milijonov dinarjev, pri nas pa nimamo za te namene še nikakih sredstev. Nujno potrebna bo tudi gradnja vodovodov v Brežicah, Krškem, Sevnici in Brestenici, saj sta v Krškem uporabna samo dva vodnjaka. Nadalje bo v Senovem ostalo 1.300 rudarjev brez vode zaradi dotrajanih rudniških naprav. Enako je s stanovanji. Okrajni ljudski odbor ne more dobiti potrebnih strokovnjakov, ker jim ne more nuditi stanovanj. To so problemi, ki nakazujejo naše potrebe in ki jih ni mogoče kriti s sredstvi, s katerimi bo okrajni ljudski odbor v 1954. letu razpolagal. Po naših računih bi okrajni ljudski odbor razpolagal v letu 1954 z okoli 300 milijoni dinarjev ter bi se ta vsota stekala iz vseh oblik davščin skupaj z dobičkom gospodarskih organizacij. Ta vsota pa

bo komaj krila proračun, ki je višji od lanskega za okoli 120 milijonov dinarjev in to iz objektivnih razlogov, kot je to primer tudi pri drugih okrajih. Nastaja vprašanje, od kod kriti potrebe, ki so v letu 1954 izredno nujne. S temi argumenti podpiram svoj predlog, da bi planirani presežek v celoti ostal okrajnemu ljudskemu odboru za njegove potrebe.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo k družbenemu planu in prehajamo na glasovanje o družbenem planu v celoti. Kdor se strinja z vsemi postavkami družbenega plana, kakor so bile predložene, in z amandmajem v XIX. poglavju, ki smo ga že izglasovali, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je družbeni plan za leto 1954 v Republiškem zboru soglasno sprejet. Družbeni plan se bo po določenih 128. členu poslovnika primerjal z besedilom družbenega plana, ki ga bo sprejel Zbor proizvajalcev, o čemer bo Republiški zbor naknadno obveščen. Odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 10,45 in se je nadaljevala ob 11,25.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo in prehajamo na drugo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Dovolite, da vas opozorim na določbe poslovnika, ki pravi, da se proračun obravnava najprej v načelu, potem pa po razdelkih. Za amandmaje velja enako kot pri družbenem planu, da se vlagajo pri podrobnem obravnavanju proračuna, in sicer pismeno. Pred začetkom načelne obravnave bi opozoril zbor, da so dohodki sestavljeni po drugem načinu kakor izdatki, in sicer zahteva poslovník, da moramo obravnavati proračun po razdelkih, medtem ko imajo dohodki kot osnovna poglavja dele, izdatki pa imajo kot osnovna poglavja razdelke. Predlagam, da dohodke, ki so istovetni kot izdatki, obravnavamo po delih, izdatke pa po razdelkih, da ne bi kršili poslovnika. Prosim, da se o tem izrečeta poročevalec odbora za proračun in predstavnik Izvršnega sveta.

Dr. Marijan Brecelj: V smislu poziva, ki ga je dal tovariš predsednik, izjavljam, da je v skladu s sestavo proračuna in poslovnika, da se šteje za razdelek pri dohodkih del, to se pravi, da glasujemo o petih delih, kakor so predlagani v prvem poglavju o dohodkih. Tu fungira razdelek kot podgrupa.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim, da se izjavi še poročevalec odbora za proračun.

Franc Podvratnik: Odbor za proračun Republiškega zbora se strinja s predlogom, da se obravnava pri dohodkih po delih, ne pa po razdelkih.

Predsednik Vlado Majhen: Prehajamo na obravnavo proračuna v načelu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Anton Peternejl.

Anton Peternejl: V zvezi z obravnavanjem predloga republiškega proračuna za leto 1954 bi želel spregovoriti nekaj besed o kmetijstvu, in sicer o dveh vprašanjih s tega področja. Prvo vprašanje zadeva strokovno izobraževanje kmečkega prebivalstva in še zlasti kmečke mladine. Ta problem je seveda zajet tudi v družbenem planu, kjer je omenjeno, da strokovno izobraževanje kmetov mnogo prispeva k smotrnejšemu izkoriščanju razpoložljivih proizvodjalnih sredstev. V tej zvezi naj omenim, da je zelo pohvalno, da so sedaj v načrtu dopolnilni tečajji za učitelje v precej večjem obsegu kakor leta 1953 ter je učni program na učiteljskih dopolnjen s predmeti iz kmetijstva.

Kakor na vseh drugih področjih je tudi tu dokaj problemov, ki ovirajo boljše delo. Med drugim tudi ta, da so šolska posestva formirana kot gospodarska podjetja, kar povzroča precejšnje težave pri vzgoji dijakov kmetijskih šol. Kolektivi šolskih posestev se namreč marsikje branijo sprejemati v prakso dijake, ki še posečajo šolo. Šolska posestva so namreč objekti, na katerih naj bi dijaki praktično delali, se izpopolnjevali ter preizkušali teorijo v praksi.

Zato bi bilo potrebno, da bi se kmetijske šole skupaj s šolskimi posestvi organizirale kot zavodi s finančno samostojnim poslovanjem. Pripominjam, da so po svojem značaju dela te ustanove še celo bližje proračunskim ustanovam. Da bi naj kmetijske šole skupaj s posestvi postale zavodi s finančno samostojnim poslovanjem, je tudi mnenje odbora za strokovno šolstvo pri Svetu za kulturo in prosveto LRS. Ker pa je to vprašanje predvsem stvar okrajnih ljudskih odborov, zlasti ker so te šole v njihovem okviru, zato predlagam, da bi Republiški zbor Ljudske skupščine LRS osvojil stališče, da bi priporočil okrajnim ljudskim odborom, da kmetijske šole, ki imajo posestva, reorganizirajo in jih organizirajo kot zavode s samostojnim finansiranjem. Ta vprašanja se namreč nanašajo na proračune okrajnih ljudskih odborov, ne pa toliko na republiški proračun, vendar menim, da je tudi gléde tega treba reči svoje mnenje.

V zvezi s strokovnim izobraževanjem kmečke mladine bi omenil tudi nujnost večje naklade šolskih knjig za kmetijstvo. V pripravi je osem učbenikov po 20.000 izvodov. Ti učbeniki bi služili pouku mladine, ki poseča kmetijske šole in tečaje, hkrati pa tudi absolventom teh šol in tečajev, katerim bi kasneje pri praktičnem delu služili kot priročniki. Problem pri izdajanju teh učbenikov pa je visoka cena, kar velja za knjige nasploh. Nujno bi bilo cene tem učbenikom znižati z državno subvencijo, za kar bi potrebovali šest milijonov dinarjev.

Naslednje vprašanje, o katerem bi želel govoriti, pa je urejanje gnojišč in gnojničnih jam. Ta problem je izredno važen z več strani. Splošno je znano, da izgubimo v Sloveniji zaradi neurejenih gnojišč velike količine dragocenih gnojil, ki odtekajo po vaških poteh in kanalih ter shlape. Vrednost teh znaša po navedbah v družbenem planu okoli ene milijarde dinarjev letno. Hkrati pa so neurejena gnojišča tudi leglo raznih bolezní ter je njihova ureditev važna tudi iz higiensko-sanitarnih razlogov.

Med kmeti vlada precejšnja pripravljenost za graditev gnojničnih jam in gnojišč. Je pa tudi več vzrokov, ki so to zavirali, zlasti dosedanje pomanjkanje cementa, kreditov itd., še posebej pa visoke cene cementu. Zato mislim, da bi

to akcijo morala podpreti država ne samo z dajanjem kreditov, temveč tudi z dajanjem subvencij.

Da prikažem utemeljenost teh potreb, bom zadevo nekoliko podrobneje analiziral. Za primerjavo bom vzel kmečko gospodarstvo s povprečno petimi odraslimi glavami živine. Za ureditev gnojnične jame, ki bi držala 10 m^3 , bi kmet moral dati najmanj 70.000 dinarjev. To pa je minimum, ki se potrebuje za tako gospodarstvo. Enako je z gradnjo silosov, glede katerih smo zaradi dviga živinorejske proizvodnje izredno zainteresirani. Za gradnjo silosa za pet glav živine v izmeri 20 m^3 pa bi kmet potreboval minimalno za 140.000 dinarjev raznega materiala. Tako zahteva gospodarstvo za pet odraslih živali najmanj 20 m^3 silosa in 10 m^3 gnojnične jame. Ta material stane povprečno 210.000 dinarjev, medtem ko je katastrski dohodek takega posestva okoli 200.000 dinarjev in bi tako cena za gradnjo teh zgradb dosegla petletno davčno obremenitev takega posestva. Da se te investicije olajšajo, so predvideni bančni krediti, kar je navedeno v družbenem planu. Nekaj bodo kreditirale prav gotovo tudi zadruga same. Vendar pa bi bil uspeh mnogo večji, če bi se omogočila nabava gradbenega materiala, se pravi, predvsem cementa po nižji ceni. Podražitev cementa od predvojnih 0,75 din za kilogram na sedanjih 22 dinarjev za kilogram, kakršna je cena v maloprodaji, je nesorazmerna. To je faktor 30 nasproti podražitvi kmetijskih pridelkov, kjer je faktor 15. Gospodarstva, ki gradijo silose ali gnojišča po odobrenem načrtu, naj bi dobila pomoč v obliki delnega povračila stroškov za nabavljeni cement, in sicer za razliko iznad 10 dinarjev kilogram. Polovico razlike naj bi morda subvencionirali iz republiških sredstev, drugo polovico pa morda iz okrajnih virov ali iz virov kmetijskih zadrug. Z letno količino 200 vagonov cementa, ki jo je s sklenjeno pogodbo s cementarno zagotovila za naše kmetijstvo Glavna združna zveza, bi se lahko uredila gnojišča pri 800 do 850 gospodarstvih, ali pa zgradilo 600 do 650 silosov. Skupna subvencija, ki bi bila potrebna, bi znašala okoli 24 milijonov dinarjev. V naznačenem letnem obsegu izvajana akcija bi mnogo prispevala k dvigu produkcije.

Vrednost gnojil, prihranjenih v gospodarstvu s povprečno petimi odraslimi živalmi in z urejenim gnojiščem, znaša povprečno 18.500 dinarjev. Regresi pa, ki jih prispeva država v letu 1954 za količino gnojil, ki se izgubljajo na neurejenem gnojišču, znašajo pri takem povprečnem gospodarstvu 23.250 dinarjev. Tako bi bil regres za cement bolj smotrni kot regres za gnojilo. V 1953. letu je znašal regres za gnojila, porabljen v Sloveniji, okoli 200 milijonov dinarjev. Za ureditev gnojišč in silosov pa ni bilo nobenih subvencij.

Prihranek gnoja na urejenem gnojišču znaša torej okoli ene četrtine, gnojnična jama pa prihrani vso vrednost gnojnice. Tako znaša prihranek protivrednost za okoli 850 kg apnenega dušika, 500 kg kalijeve soli in 500 kg superfosfata, kar je v skupni vrednosti 18.500 dinarjev. Regres, kot sem že dejal, pa za to količino umetnih gnojil, ki ga daje država, znaša sedaj 23.250 dinarjev.

Zato ponovno poudarjam, da bi bilo bolj smotrno podpreti to akcijo na vasi tudi iz higiensko-sanitarnih razlogov. Glede na to pa, da mi je znano, da sedaj ni možnosti iz sedanjih postavk proračuna odobriti teh sredstev razen eventualno iz proračunske rezerve, zato predlagam, da bi zbor sprejel priporočilo, naj Izvršni svet ta vprašanja podrobneje prouči ter med izvajanjem

proračuna odobri potrebna sredstva. To pa seveda v primeru, če bodo sredstva dotekala v večji meri, kot je to predvideno v predlogu proračuna oziroma družbenega plana.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo? Besedo ima ljudski poslanec Mira Svetina.

Mira Svetina: Odbor za zdravstvo in socialno politiko mi je naročil, da sporočim skupščini stališča, ki jih je zavzel v svoji dvodnevni razpravi glede na nekatere probleme zdravstva in socialne politike, točneje rečeno, probleme, ki se nanašajo na predlagane proračunske investicije za naše področje v znesku ene milijarde dinarjev.

V tem predlogu so vključeni najvažnejši in tudi največji objekti, in sicer: ljubljanska poliklinika s 190 milijoni; medicinska visoka šola s 364 milijoni, kar znaša dobro tretjino celotnega zneska; bolnišnice za duševne bolezni Idrija, Polje, Begunje in Ljubljana skupno s 134 milijoni; bolnišnici TBC Sežana in Valdoltra skupno s 110 milijoni; zavod za rehabilitacijo invalidov s 30 milijoni; socialni, pretežno medicinski zavodi, skupno s centralnim otroškim disperzerjem s 97 milijoni; bolnišnica v Novem mestu s 60 in Centralni higienski zavod v Ljubljani s 15 milijoni.

Osnove, ki so Svetu za zdravstvo in socialno politiko in predvsem Izvršnemu svetu narékovala tak predlog, so zelo utemeljene:

Sredstva, ki so predlagana za medicinsko visoko šolo, še ne pomenijo začetka graditve novih klinik, temveč samo najnujnejše ukrepe, da se bodo sedanje stavbe, ki so nekatere stare že tudi čez 50 let, ohranile, po potrebi tudi razširile, da bodo omogočene večje kapacitete, in predvsem sodobneje opremile. Take bodo čimbolj služile svojemu namenu vse do časa, ko bo nova medicinska visoka šola, za katere programsko osnovo je že v letošnjem proračunu namenjenih pet milijonov dinarjev, dograjena.

Naprave za ogrevanje so zastarele, defektne in neracionalne. Preti nevarnost, da bi klinične bolnišnice ostale sredi zime nekurjene. Zaradi nekonstantnega toka je nemogoče, da bi vse aparature služile svojemu namenu oziroma se zaradi tega zelo pogosto kvarijo. Zaradi neurejenega vodovodnega omrežja je bilo na primer 5.000 porodov opravljenih brez tekoče vode. Občutno pomanjkanje sodobnih medicinskih aparatov znatno povečuje stroške zdravljenja. Posteljni sklad tudi na klinikah ne zadošča. V Sloveniji imam prostora za največ 5.700 standardnih postelj, uporabljamo pa stalno najmanj 6.600 ležišč. Na nekaterih inštitutih in klinikah je zaradi pretesnih prostorov redno delo s študenti, zlasti v širšem obsegu, zelo otežkočeno. Nekatere klinike so nameščene v bivših stanovanjskih prostorih, zaradi poškodovanih fasad zamaaka dež notranjost zidov, na kirurški kliniki se je vdrl gnil strop itd. Kuhinje in pralnice, tudi v nekaterih bolnišnicah, so premajhne in zastarele, kar ovira in otežkoča delo v njih.

Dotacije Mestnemu ljudskemu odboru Ljubljana za dograditev ljubljanske poliklinike, ki je v izgradnji že od 1947. leta, skoro ne bi bilo potrebno utemeljevati. Medicinska visoka šola sama, ki ima sama dovolj potreb v svojem območju, forsira to gradnjo kot prioritarno, ker bi se s tem razbremenile posamezne klinike ambulantnega dela. Šele takrat se bodo v pravi luči poka-

zale tudi dejanske potrebe oziroma upravičenost zahtev klinik oziroma mestne bolnišnice. Dokončanje in oprema poliklinike, ki bo ena najmodernejših polikliničnih ustanov, bo stalo 466 milijonov in bodo druga sredstva prispevali ljudski odbori Ljubljana in Ljubljana okolica ter Zavod za socialno zavarovanje.

Bolnišnicam za duševne bolezni doslej nismo posvečali dovolj pozornosti, a zaradi nezadostnega posteljnega sklada ne morejo sprejemati duševno in živčno bolnih v zdravljenje. Po storjenih izračunih imamo v Sloveniji za te bolezni približno šestkrat premalo postelj. Bolnišnica v Polju je urejena nesodobno, je pretesna in brez ustrežajočih sanitarnih prostorov. Okna razpadajo in je treba preprečiti vsaj nadaljnjo škodo. Z osposabljanjem bivših vojašnic v Idriji in z delno zasedbo stavbe na Poljanskem nasipu bi se povečal posteljni sklad za okoli 400, z vzpostavitvijo Begunj in še s preselitvijo defektnih otrok iz Hrastovca v Dornavo, kar se že ureja, bi bilo vprašanje za silo rešeno.

Vzpostavitev še drugega paviljona za TBC v Valdoltri z nad 200 posteljami je važna, ker bi se tja preselila bolnišnica za kostno TBC iz Šempetra na Goriškem zato, da bi se tu osnovala splošna bolnišnica za goriški okraj, ki še vse do sedaj nima nobenega svojega zdravstvenega centra.

Tudi bolnišnica TBC v Sežani se gradi že dolgo vrsto let in bi jo bilo treba dokončno pripraviti za sprejem bolnikov, ker se še vedno dogaja, da ti po več mesecev čakajo na sprejem v bolnišnico in so v tem času vir novih okužb v svojem okolju. Za to bolnišnico pa je tudi izrednega pomena, da bo dokončan kraški vodovod, kar je že v teku.

V sklopu bolnišnic za TBC je bila intenzivna razprava tudi o Topolščici, kjer stoji že sedem let nedograjen paviljon, ki je začel že razpadati in kjer bi bilo treba izvršiti zelo nujna dela v zvezi s kanalizacijo in čistilno napravo kužnih odplak, ki so velika nevarnost okužbe za Šoštanj in okolico. Kljub tako perečim potrebam smo se zedinili, da imajo prednost vsi v osnutku proračuna navedeni objekti, ker nam to narekujejo globlji vzroki za razvoj zdravstvene službe pri nas. Odbor pa je sklenil poslati Izvršnemu svetu priporočilo, da primer Topolščice ponovno pregleda in da skuša z nekaterimi ukrepi preprečiti, da se vsaj ne bo delala občutna škoda na nedovršenih objektih oziroma zaradi nepravilne kanalizacije.

Posebej je potrebno omeniti Zavod za rehabilitacijo invalidov, ker je ugotovljeno, da povzroča samo neusposobljenost za delo številnih invalidov-upokojencev oziroma vojaških vojnih invalidov in invalidov dela poleg materialnih izdatkov njim samim še občutno gospodarsko škodo. 17.000 invalidov-upokojencev in 4.500 vojaških vojnih invalidov in invalidov dela, katerih število stalno raste, je večji del izločenih iz delovnega procesa. 30 milijonom, ki so predloženi v osnutku proračuna, bodo letos prispevali dodatna sredstva še Zveza vojaških vojnih invalidov in Republiški zavod za socialno zavarovanje. Za izgradnjo, ki je zamišljena postopoma, po paviljonih, bo letos uporabljenih skupno okrog 90 milijonov. Nujno je treba upoštevati tudi potrebe socialnih ustanov, ki so izražene v skupnem znesku 65 milijonov, in sicer: za duševno defektne otroke v Dornavi, za prehodni mladinski dom Kodeljevo, za dom invalidne mladine v Kamniku, za delavnico gluhih v Zadobrovi in za dom slepih v Stari Loki.

Ker se ponekod pojavljajo mnenja, da je izgradnja zlasti centralnih socialnih domov, tudi za mladino, nepotrebna in da bi morali to reševati okraji sami, ali nasprotna stališča, da bi bilo treba vse socialno ogrožene otroke skoncentrirati v nekih domovih, je treba povedati, da se odbor strinja s stališčem Sveta za zdravstvo in socialno politiko. Ker je to stališče javnosti, pa tudi raznim socialnim delavcem na terenu, še vedno premalo poznano, ga navajam tudi na tem mestu. V republiškem merilu je treba skrbeti samo za specialne socialne zavode, v katere se potem vključujejo otroci iz vse republike, ker je tu zagotovljena primerna kvaliteta dela z otroki v pogledu zdravstvene zaščite, pravilne vzgoje in usposabljanja za življenje. Za druge socialno ogrožene otroke pa naj bi skrbeli okraji sami, bodisi v svojih zavodih, priporočamo pa, da se s socialnimi domovi rešujejo samo najbolj pereči problemi, sicer pa si prizadevajmo sanirati razmere v družinah oziroma ustvarjati centre rejnikov, ki bodo pod stalno družbeno kontrolo prisiljeni čim boljše skrbeti za koristi svojih varovancev.

Centralni otroški dispanzer v Ljubljani ne bo služil samo zaščiti matere in otroka za mesto Ljubljana, temveč tudi vzgoji patronažnih sester, ki odhajajo sedaj na teren brez vsake predpriprave. Poudariti je treba tudi to, da se gradnja vrši v okviru pogodbe z UNICEF in mora biti letos končana, ker jo bo UNICEF opremil s potrebnim zdravniškim inventarjem.

Centralni higienski zavod pa mora opremiti svojih osem laboratorijev, dograditi farmo za preizkusne živalce in urediti ter opremiti svoj učni kabinet za vzgojo preventivnih kadrov. Prav tako mora predvideti izdelavo načrtov za novogradnjo, ker so sedanji prostori za tovrstno delo neprimerni in spričo utesnjenosti tudi razcepljeni. Zato je bilo povečanje zneska od 5 na 15 milijonov zelo nujno.

To je bežen pregled najnujnejših objektov, zaradi katerih bi, če bi izpadli, bil resno ogrožen ne samo razvoj, temveč tudi obstoj zdravstveno socialne službe. Predlog se je izluščil iz mnogo širših in večjih nujnih potreb, potem ko se je ponovno pretresalo, kaj od vsega nujnega je najnujnejše in kaj je toliko utemeljeno in pripravljeno, da bo mogoče v letošnjem letu realizirati. O solidnosti tega pretresanja nam govori dejstvo, da je bil prvotni predlog Sveta za zdravstvo in socialno politiko za dobre pol milijarde večji in da bodo okoli 300 milijonov dodatnih sredstev prispevali še ljudski odbori oziroma republiški zavodi in organizacije zato, da bi se kljub omejenim sredstvom v proračunu dosegel čim večji uspeh.

Odbor se strinja z mišljenjem Izvršnega sveta, da je treba letos končati predvsem vse tiste objekte, ki so se v preteklih letih začeli graditi na preveč široki fronti in so ostali nedokončani, kot na primer ljubljanska poliklinika. Prav tako se strinja z mišljenjem, naj bi bilo v bodoče zajeto v republiškem proračunu samo to, kar je splošno republiškega pomena, na primer medicinska visoka šola, center za rehabilitacijo, centralni prehodni mladinski dom itd. Letos pa spričo stanja nedovršenih objektov mora biti drugače in so v republiškem proračunu tudi nedovršeni objekti okrajnega pomena, na primer novomeška bolnišnica in potrebe manj razvitih predelov, na primer bolnišnica v Sežani in bolnišnica za goriški okraj. Prav tako je izredno nujno zajamčiti razširitev objektov, ki služijo duševno in živčno bolnim, ker tu ne dosegamo niti predvojne ravni, dočim se je število samih obolenj po vojni neverjetno

povečalo. Izpadlo je nešteto manjših, a nič manj nujnih potreb, adaptacij, dozidav; zlasti po razširitvi omrežja za ambulantno poliklinično službo in raznih preventivnih zdravstvenih ustanov, kakor so dispanzerji, posvetovalnice itd. Skoro 30 sektorskih ambulant se še danes nahaja v prostorih privatnih ordinacij zdravnikov. V mariborski bolnišnici imajo 24.000 enodnevnih oskrbnih dni zaradi pomanjkanja poliklinike, kar ni gospodarno, obremenjuje dragoceni posteljni sklad in delo v bolnišnici. Vse to bo treba v prihodnjem prepuštili oskrbi okrajev in mest s tem, da jim bo prepuščenih čim več sredstev.

Kljub temu, da razpoložljiva sredstva obeh zadnjih dveh let za to področje komaj dosegajo letošnjo kvoto in kljub temu, da so bile doslej investirane v gospodarstvo vsako leto znatno višje vsote kot za naše področje, je višina letos predlaganega zneska dobro premišljena. Samo dejansko stanje v mnogih naših ustanovah je najbolj prepričljiv argument, da je nastopil skrajni čas, in odbor se s takimi ukrepi strinja. Izvršni svet se je na podlagi zbranih nujnih potreb zedinil na takem predlogu, ne oziraje se na to, kako so posamezni objekti in zneski porazdeljeni teritorialno in med posameznimi panogami zdravstva in socialne politike. Odbor je prepričan, da bo v prihodnjih letih treba to pot nadaljevati in sredstva še povečati. Orientacija zgolj na gospodarske in rentabilne investicije bi bila vendarle preveč enostranska in do neke mere površna, kajti tudi na socialno zdravstvenem področju se upravlja z ogromnimi sredstvi, ki so del narodnega dohodka. Zamislimo si na primer gospodarsko škodo, ki nastane v izpadu proizvodnje samo zaradi izgube časa pri čakanju v prenapoljenih ambulantnih čakalnicah, če je teh pregledov vsako leto okrog 3 milijone. Kako slabo so uporabljena sredstva, če so ti pregledi zaradi prenatrpanosti bolj formalnega značaja in zato nekvalitetno opravljeni: Mi pa smo iz skupnih sredstev izplačali za te preglede najmanj 300 milijonov dinarjev, ne da smo šteli vrednost zdravil, ki so bila vzporedno s pregledi izdana v lekarnah na stroške socialnega zavarovanja. Zastarele aparature in zastarel sistem obratovanj v bolnišnicah in na klinikah neverjetno podražuje oskrbni dan. Koliko je z manjšim učinkom porabljenega skupnega denarja, če je okoli 2 milijona 400 tisoč oskrbnih dni letno in je za to potrebnih povprečno dve milijardi sredstev. Samo na Primorskem so zapravili 18 milijonov v enem letu s potnimi stroški, ker zaradi pomanjkanja bolnišnice mora toliko ljudi ali v bolnišnico v Ljubljano ali na Jesenice ali pa na specialne preglede.

Poglejmo še izgubo sredstev, ki nastane v enem letu zaradi nezgod pri delu, ki jih je zaradi slabega higiensko tehničnega varstva in slabih delovnih pogojev gotovo več, kakor je nujno. V letu 1952 je bila ocenjena samo izguba narodnega dohodka zaradi nesreč na eno milijardo 75 milijonov. Zdravljenje ponesrečenih, dalje oskrbnine, invalidnine in vsi bodoči izdatki zaradi smrti, popolnih ali delnih invalidov in izguba narodnega dohodka v bodočnosti zaradi tega pa znaša čez šest milijard za eno leto. Če vzamemo, da je število nesreč na primer v Holandiji polovico manjše in da je tam frekvenca smrtnih nesreč celo trikrat manjša, si brez posebnega truda izračunamo, koliko moramo deloma zaradi objektivnih težkoč, deloma pa zaradi premajhne pazljivosti na varnost delovnega človeka izplačevati, in še kako rentabilne bi bile leto za letom tudi investicije take vrste in usposabljanje invalidov, da se vsaj delno vključijo v delovni proces.

Vso današnje zdravstveno in socialno problematiko pa je treba vsekakor gledati z zavestjo, da smo napravili ogromno razvojno pot in da je naša zdravstvena in socialna zakonodaja odprla široke možnosti zaščite visokega procenta državljanov. Nad 75% prebivalcev uživa v bolnišnicah brezplačno oskrbo, bodisi da so to zavarovanci, ki jih je nad 50%, bodisi zaradi posebnih olajšav, največ po uredbi o brezplačnem zdravljenju, kamor spadajo porodi, tuberkuloza, rak, nalezljive bolezni itd. Često dajemo več kakor je na podlagi naše ekonomske moči realno. Tu je treba posebno kritično oceniti nesocialistične tendence državljanov, pa tudi odgovornejših, ki ne vidijo, koliko že imamo in ki samo terjajo, kaj bi še moralo biti, ne da bi se zavedali, da gre vse to iz našega skupnega žepa. Prav zato, ker so pravice državljanov tako velike, se javljajo tako silne potrebe. Razvijajo se nove panoge zdravstva, zaupanje ljudi v zdravnike in bolnišnice je vedno večje, že se kažejo obrisi bolniškega zavarovanja za kmečko prebivalstvo itd. itd. Zato se pojavlja vedno bolj vprašanje, ne zoževanja pravic delovnega človeka, temveč iskanja notranjih rezerv, z drugo besedo pametnega, smiselnega varčevanja v vseh zdravstvenih in socialnih ustanovah in tudi v samem socialnem zavarovanju, zato da bomo s čim manjšimi sredstvi človeku čimbolj koristili. Razmišljati, kako prav obrniti vsak dinar, je še posebno potrebno, ker se bodo v zvezi z novimi deviznimi predpisi, po katerih se bodo cene uvoženim zdravilom in instrumentariju precej podražile, pokazale določene težave, ki jih bomo že tako morali naknadno, čez vse leto reševati.

Ker je v poslednjih letih dotok kmečkega prebivalstva v bolnišnice in ambulante občutno padel zaradi povišanega oskrbnega dne, moremo ob eventualni uvedbi bolniškega zavarovanja za kmečko prebivalstvo pričakovati spet višji dotok. Uvedba takega bolniškega zavarovanja pa bi verjetno uspešno spodrezala tla tudi privatni zdravniški praksi, ki deloma iz objektivnih, deloma iz subjektivnih vzrokov še vedno živi kot nesocialistični ostanek polpretekle dobe. Seveda pa ta nadaljnji razvoj samo še toliko bolj terja in utemeljuje umestnost predlaganih investicij. Celotna izgradnja bolnišnic, zdravstvenih domov z ambulantami, dispanzerji, posvetovalnicami in podobno ter poliklinikami, z novogradnjami in rekonstrukcijami pa bi v nadaljnji perspektivi terjala okoli 18 milijard sredstev. To nam daje tudi pravilnejšo orientacijo, da se uspehi zdravstvene službe ne vidijo samo v nadaljnjem in nenehnem povečanju posteljnega sklada. Velik poudarek mora biti na razvoju preventivne zdravstvene službe, to je tiste službe, ki energično in dosledno odstranjuje vzroke pobolevanja in ki daje človeku nasvete in pomoč, da ostane zdrav. To so vprašanja vzgoje, zdravstvene prosvete, sanacije doma, ureditve zdrave individualne in družbene prehrane, preventivnega zobozdravstva, dvig higiensko-kulturnega standarda itd. itd.

Resna ovira za hitrejši in boljši razvoj zdravstvene službe pa je tudi številčno pomanjkanje zdravstvenega kadra, predvsem zdravnikov in medicinskih sester v patronažni službi ter ne v manjši meri njihova nepripravljenost, da bi delali na podeželju in v bolj zaostalih predelih in da bi se udeleževali tudi v tako važni preventivni smeri.

Eden od nujnih problemov, ki je tudi gospodarskega pomena, so vsakoletne vodne epidemije, tifuzne skupine, ki jih povzročata neurejenost virov pitne vode, odplak, ki okužuje te vire in zastarelega vodovodnega in kanaliza-

cijskega omrežja. 70% vodnjakov, studencev in kapnic daje okuženo vodo, pa tudi večina vodovodov je zaradi defektov v stalni nevarnosti okužitve. Štiri lokalne epidemije so na primer povzročile 27 milijonov gospodarske škode. Na eni strani se rešuje ta problem z rekonstrukcijo in novogradnjo vodovodov, kolikor to dopuščajo razpoložljiva sredstva, po drugi strani pa z malo asanacijo množice majhnih virov pitne vode in odplak iz gospodinjstev. To je sicer komunalna dejavnost, vendar je neločljivo povezana z reševanjem zdravstvene problematike. Sicer skromna sredstva, ki so iz epidemioloških razlogov na razpolago za malo asanacijo v republiškem merilu, pomenijo na terenu znatno več, ker se približno ena petina republiških sredstev dopolnjuje z okoli štirimi petinami sredstev; ki jih dajejo sami prizadeti državljeni z lastnimi prispevki, predvsem v materialu in s prostovoljnimi delom. Seveda je treba opozoriti, da je za vse te akcije nujno predvideti tudi smotrne gradbene načrte. Sicer pa se v daljni perspektivi vrednost vseh malih asanacij, ki bi pomenile dokončno likvidacijo zaostalosti na tem področju, ocenjuje na okoli 50 milijard, izgradnja vodovodov in ureditev kanalizacije pa na okoli 18 milijard.

Skoro bo minilo leto, odkar se je tudi v zdravstveni službi začelo z družbenim upravljanjem. Lahko rečemo, da si je osnova družbenega upravljanja priborila pravico do življenja in obstoja kljub nekaterim godrnjačem in nezaupnežem. V družbenem upravljanju ne smemo gledati samo suhega samofinansiranja, temveč široko družbeno sodelovanje in kontrolo v vseh zdravstvenih ustanovah in na zdravstvenem področju sploh. In prav družbeno upravljanje je jamstvo, da se bodo obširne naloge z vso resnostjo izvajale, ker se bodo morali organi družbenega upravljanja v zdravstvu nujno nasloniti tudi na zbere proizvajalcev, na delavske svete in na druge družbene organe.

Drugi proračunski izdatki, ki znašajo skupno 525 milijonov, so značilni predvsem po tem, da so se nekoliko povečali funkcionalni izdatki, da bi se zdravstvenim ustanovam, zlasti klinikam, omogočilo njihovo boljše funkcioniranje, zlasti znanstveno delo s pomočjo znanstvenih publikacij, študijskih potovanj itd.

Vsa navedena dejstva naj bi pojasnila, kakor je bilo že uvodoma rečeno, stališče odbora, ki se pridružuje in v celoti strinja s težnjami Izvršnega sveta, ki so izražene v predlaganem osnutku proračuna. Mislimo, da je dolžnost nas vseh, da glasujemo tudi za ta del predloga proračuna. (Ploskanje.)

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo pri načelni razpravi? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o proračunu v načelu in pozivam ljudske poslance, da glasujemo o proračunu v načelu. Kdor se strinja s proračunom v načelu, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je proračun v načelu soglasno sprejet.

S tem prehajamo na obravnavanje proračuna po delih in pričujem razpravo o prvem delu z naslovom »Dohodki iz gospodarstva«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne prikloni k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o prvem delu. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del »Dohodki iz gospodarstva« soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o drugem delu z naslovom »Dohodki od prebivalstva«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem drugi del na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je drugi del soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o tretjem delu z naslovom »Dohodki republiških uradov in zavodov«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji del soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o četrtem delu z naslovom »Ostali dohodki«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o četrtem delu. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je četrti del soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o petem delu, ki je v osnutku proračuna označen s sedmim delom z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi peti del oziroma sedmi del soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o celotnih dohodkih od prvega do petega dela. Kdor je za predlog dohodkov, predvidenih v proračunu, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so dohodki proračuna v celoti soglasno odobreni.

Prekinjam sejo, ki se bo nadaljevala popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 12,15 in se je nadaljevala ob 16,15.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Nadaljujemo sejo z razpravo o drugi točki dnevnega reda, in sicer z razpravo in sklepanjem o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Pričenjam razpravo o izdatkih v celoti. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo in glasujemo o izdatkih v celoti. Kdor je za predlog izdatkov, predvidenih v proračunu, v celoti, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da so izdatki v celoti odobreni.

Pričenjam razpravo o 1. razdelku z naslovom »Ljudska skupščina«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in glasujemo o prvem razdelku. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo k 2. razdelku z naslovom »Izvršni svet Ljudske skupščine«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne prijavlja k besedi, zaključujem razpravo in glasujemo o drugem razdelku. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 3. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Franc Belšak.

Franc Belšak: V tretjem razdelku proračuna nisem nikjer našel postavke, s katero bi bila dana subvencija kmetijskim ustanovam, kot so to Lipica, Turnišče in Pragersko, čeprav je včeraj odbor za proračun predlagal Izvršnemu svetu LRS, da na osnovi dopisov Okrajnega ljudskega odbora Ptuj in Maribor to postavko vnese v proračun. Bil sem navzoč tudi na seji Okrajnega ljudskega odbora Ptuj, na kateri je bila v celoti odklonjena vsaka finančna obveznost, ki bi bila izven njegovega področja, zlasti še, ker te ustanove ne služijo samo temu okraju, temveč služijo celotni republiki. Zato predlagam ljudski skupščini, naj s pomočjo Kmetijskega kontrolnega zavoda stvar temeljito prouči, če so te ustanove potrebne. Če bi bilo potrebno izvesti reorganizacijo teh ustanov in bi se te pokazale potrebne, naj se te ustanove finansirajo iz republiškega proračuna. Ker delavski sveti teh ustanov, ki so povezane s kmetijskimi posestvi, niso poklicani v celoti razpolagati s sredstvi, ki jim jih je dala družba v upravljanje, zato mislim, da sta glede tega kompetentni ljudska skupščina in Izvršni svet. Predlagal bi čim prejšnjo rešitev, da bi ne bilo nadaljnjih težav, ker pridejo kmetijska posestva, ki imajo opravka s temi kmetijskimi zavodi, večkrat v finančne težave. Kobilarne so lansko leto dobile subvencijo iz okrajnega proračuna glede na zmanjšanje participacije okrajnega proračuna v obveznostih do republiškega proračuna. Letos pa to ni zajeto niti v okrajnem niti v republiškem proračunu, zato predlagam skupščini, da to zadevo čimprej reši, da ne bomo imeli novih težav. Mislim, da obširnejšega pojasnila ni potrebno dajati, ker je kobilarna v Lipici poznana vsem poslancem, kobilarna Turnišče pa je bila 1948. leta prenesena iz Kulpina v Vojvodini. Če je ta stvar v merilu Slovenije glede na današnji gospodarski razvoj potrebna, naj o tem skupščina sklepa ter pooblasti potrebni strokovni kader, ki naj na osnovi preiskave da svoje zaključke.

Predsednik Vlado Majhen: Želi kdo izmed ljudskih poslancev še besedo k 3. razdelku? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče več ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo o 3. razdelku in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja. (Nihče.) Ugotavljam, da je 3. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 4. razdelku z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 4. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 5. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, dajem 5. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 6. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 6. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 7. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne prijavlja k besedi, zaključujem razpravo in dajem 7. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 8. razdelku z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Petejan.

Jože Petejan: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Civilizacija vsakega naroda se kaže v njegovih kulturnih ustanovah, šolah, univerzah, gledališčih, filharmonijah, akademijah znanosti, muzejih, umetniških galerijah, bibliotekah itd. Vse to raste ne samo pri nas, temveč tudi drugod z gospodarskim razvojem vsakega naroda. Razumljivo je, da smo v naši državi, v kateri gradimo socializem, v celoti za dvig kulturne in prosvetne dejavnosti, kar smo dokazali že z dosedanjim delom. Toda vsaka veja naše dejavnosti mora računati na razmere, ki vladajo, pa tudi na potrebe, ki so na področju zdravstva, prometa, kmetijstva itd., kajti če nekomu damo preveč, primanjkuje to drugod. Zato je treba iz tega vidika pri vsakem razdelku razmotrivati o naših potrebah ter mislim, da je bil vzoren primer, kako je treba razpravljati o naših problemih in potrebah, razprava tovarišice Mire Svetinove, ki je danes zjutraj govorila o zdravstvu in socialnem skrbstvu, ko je tako objektivno pokazala potrebe zdravstva, na drugi strani pa se pravilno omejila na to, da še ne moremo zahtevati vsega tega, kar bi potrebovali, temveč samo to, kar naša skupnost more za te ustanove trenutno dati.

Že v naprej izjavljam, da bom glasoval za razdelek izdatkov za prosveto in kulturo, ker mislim, da je to moja državljanska dolžnost. V zvezi s tem pa moram omeniti, da je v naši javnosti dvignila veliko prahu razprava o izdatkih za Narodno gledališče in za Filharmonijo in ne morem mimo tega, kar se je dogodilo ob razpravi v odboru za proračun v preteklem tednu, o čemer je bilo v javnosti že pisano, ko so se nekateri zastopniki naše gledališke in glasbene umetnosti spotaknili ob to — vsaj tako sem razumel —, da se boje priti v sklop mestnih ljudskih odborov. Tu je bilo konkretno govora o tem, da imajo zelo slabe izkušnje z zborom proizvajalcev Mestnega ljudskega odbora Maribor, češ kako ta vrednoti kulturne ustanove. Tega vprašanja, tovariši, ne načnjam iz nekega mariborskega lokalpatriotizma, temveč bolj iz užalje-

nosti, da se to vprašanje postavlja na tak način, pa čeprav podzavestno, bodisi da se niso informirali ali pa so bili o stvari slabo informirani. Zato mislim, da je naša dolžnost kot zastopnikov Maribora, da mimo teh stvari ne gremo in pokažemo naši javnosti, da je stvar drugačna kakor so jo ti tovariši hoteli pred javnostjo prikazati.

Prej bi rekel, da je v Mariboru položaj povsem drugačen od tega, kakor so ga hoteli prikazati, ker je Maribor po svojih možnostih dal zelo velika sredstva prav za kulturo in prosveto, zlasti pa še za Slovensko narodno gledališče v Mariboru. To potrebo smo čutili in jo čutimo tudi danes, ker je Maribor obmejno mesto in moramo tudi v kulturnem pogledu pokazati, da nismo nazadnjaški, temveč da pri vseh težavah, s katerimi se borimo, posvečamo tudi tem ustanovam vso skrb in ne pozabljamo na to, kar je važno za dvig naše kulture, ker vemo, da bodo ta prizadevanja v najbližji bodočnosti rodila sadove.

Da pa bi bila slika jasnejša, si pogledjmo, kakšno je bilo stanje v nekdanjem kapitalističnem Mariboru, ko nekateri tako radi obračajo oči nazaj, češ kako so z obema rokama objemali naše umetnike in koliko so dajali gledališču v primeri s tem, kar dajemo danes. Za primerjavo bom navedel samo nekaj števil.

V stari Jugoslaviji je Slovensko narodno gledališče v Mariboru prejelo državno dotacijo v znesku 300.000 dinarjev letno, in to od leta 1935 do okupacije. Poleg tega je gledališče dobivalo od banovine 330.000 in od občine 130.000 dinarjev, od česar pa je občina odtrgala znatni znesek za prejšnje dolgove, tako da so dobili samo 30.000 dinarjev. Iz tega je videti, da niso imeli več kot 800.000 do 900.000 dinarjev dohodkov. Poleg tega je bil uveden še kino-dinar, ki so ga plačevali ljudje pri kino vstopnicah, kar je zneslo približno 300.000 dinarjev letno. V celoti niso spravili skupaj niti enega milijona dinarjev, kar dokazuje takratno nerazumevanje buržoazne in kapitalistične oblasti, pa naj so bili na vladi klerikalci ali liberalci, ki so na gledališče in naše prosvetne ustanove vsi enako gledali. Povedati pa je treba še nekaj drugega. Takrat si je gledališče samo priskrbelo vsako leto okoli 400.000 dinarjev svojega lastnega dohodka in se je sorazmerno mnogo bolj vzdrževalo samo, kot pa je to primer danes. Takrat so imeli 50% lastnih dohodkov, kljub skromnosti, v kateri so naši umetniki morali delovati. Bilo je skrženo tudi osebje in so takrat imeli umetniškega, tehničnega in pomožnega osebja komaj 94.

Kako pa je to danes? Takratne subvencije so znašale eno petino vseh dohodkov gledališča, samo gledališče pa je ustvarilo štiri petine dohodkov. Danes znašajo subvencije, ki jih daje mestni ljudski odbor gledališču, devet desetih in se gledališče iz svojih dohodkov vzdržuje samo z eno desetino. To razmerje prikazuje stvar seveda v drugačni luči, kakor pa so jo nekateri hoteli prikazati.

Čeprav ni dovolj časa, vendar mislim, da je glede na današnje stanje treba vendarle povedati nekaj števil, da bi mogli videti, kako je mestni ljudski odbor žrtvoval dokajšnja sredstva za prosveto, ker je mesto obmejno mesto in ker čuti potrebo, da to stori. Navedel bom podatke za zadnja tri leta. Leta 1951 je imel mestni ljudski odbor 433,485.000 dinarjev celotnih dohodkov. Za prosveto smo v tem letu dali 92,617.700 dinarjev ali 20% celotnega proračuna. Za gledališče je bilo od vsote, ki jo je dobila prosveta, porabljeno 19,898.900

dinarjev ali 25% od prosvetnega proračuna. Misliti pa je treba na to, da so v prosvetnem proračunu zajete še šole, gimnazije in druge kulturne ustanove, ki so obsežnejše v primerjavi z gledališčem. Za študijsko knjižnico smo dali takrat 2,727.000 dinarjev, za muzej 1,179.000 dinarjev in za filharmonijo 1,359.000 dinarjev.

V letu 1952 so znašali dohodki mestnega ljudskega odbora 696,977.000 dinarjev. Za prosveto smo dali 153,703.000 ali 22% od celotnega proračuna. Od prosvetnega proračuna je šlo za gledališče 30,500.000 dinarjev ali 20% celotnega prosvetnega proračuna. Za študijsko knjižnico je bilo izdanih 2,260.000 dinarjev, za muzej 1,799.000 dinarjev, za mestni arhiv 904.800 dinarjev, za umetnostno galerijo 853.000 dinarjev in za filharmonijo 200.000 dinarjev.

V letu 1953 so znašali dohodki mestnega ljudskega odbora 881 milijonov dinarjev. Za prosveto je šlo 198,378.000 dinarjev ali 22%, za gledališče 42 milijonov 556.000 dinarjev ali 22% od celotnega proračuna za prosveto. Za študijsko knjižnico 2,635.000 dinarjev, za gradnjo umetnostne galerije 8,627.000 dinarjev in za filharmonijo 730.000 dinarjev.

Čeprav za letošnje leto še niso znani celotni dohodki mestnega ljudskega odbora, pa je vendarle predvideno za prosveto 400,696.000 dinarjev in za gledališče 39 milijonov dinarjev ali zopet 22%, in še znatne vsote za vse druge panoge. Te številke dovolj jasno kažejo, kako naš zbor proizvajalcev »prezira« naše gledališče, našo umetnost in našo prosveto. Če bi tovariši o teh stvareh govorili v Mariboru, bi dobili drugačen odgovor, kakor pa so ga dobili pri odboru za proračun, ker menim, da je to žalitev ne samo nekega mesta, temveč tudi nekega razreda, ki toliko žrtvuje in se odreka svojim potrebam, zato da vzdržuje prosveto, ker se zaveda njenega pomena. To sem, tovariši, imel za potrebno iznesti pred skupščino, da bi vedeli, kakšni so odnosi Mestnega ljudskega odbora v Mariboru do kulturno-prosvetnih ustanov.

Poleg tega pa še tole. Poprej sem dejal, da je imelo mariborsko gledališče celotnega osebja 94 ljudi. Razumljivo je, da smo sedaj napredovali in ne moremo jemati istega sorazmerja. Vendar je treba reči, da ima danes gledališče 260 zaposlenih ljudi, ima balet, imamo filharmonijo, imamo opero in dramo. V stari Jugoslaviji je bila ob diktaturi ukinjena opera in nadomeščena z opereto, ker za opero niso hoteli žrtvovati sredstev, gledališče samo pa teh sredstev ni zmoglo. To je slika odnosov, ki jih ima mestni ljudski odbor in zbor proizvajalcev v Mariboru do teh naših ustanov.

Že uvodoma sem rekel, da moramo pri vsakem poglavju, o katerem razpravljamo, videti tudi razmere, v katerih živimo. Ne moremo gledati samo na razmere, kakršne so v nekem mestu ali v neki republiki, temveč moramo gledati razmere, kakršne so v vsej državi, ker bomo le na ta način opravili tisto nalogo, ki jo moramo opraviti, če hočemo graditi socializem. Tako kot apeliramo na vse ustanove, da morajo še nekaj let zelo varčevati in paziti na vsak dinar, kako naj se ta obrne, potem človeka boli, če vidi, da gredo milijoni za stvari, od katerih ni pravih koristi, na drugi strani pa se moramo odrekati potrebam za bolnišnice, za šole itd. Zato naj se naši umetniki poglobe v naše razmere in naj rastejo skupno z našim gospodarstvom ter vsklajajo svoje potrebe s potrebami splošnosti. Če se bodo tega zavedali, jim bo ljudstvo hvaležno in jih nikoli ne bo grajalo, pa tudi zapustilo ne. Zato se v načelu strinjam, da gledališča pridejo v območje mestnih ljudskih odborov, če pa se nekateri tovariši tega boje, potem je to znak, da se boje neposredne kontrole

in raje ostanejo pod republiko, kjer kontrola morda ni tako stroga, kakor bi bila ta s strani tistih, ki jih neposredno plačujejo. To sem, tovariši poslanci, želel povedati, za proračun pa bom v celoti glasoval in seveda tudi za ta razdelek. (Ploskanje.)

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev razpravljati o 8. razdelku? Besedo ima ljudski poslanec Franc Rogelj.

Franc Rogelj: Tovariši ljudski poslanci! Ker smo že slišali o številkah, koliko daje Maribor za prosveto, bi tudi jaz z nekaterimi številkami rad pokazal, kakšno je materialno stanje v našem Prekmurju. Stvari, ki se nam pri tem odkrivajo, je nujno treba reševati. Mislim pa, da je tu forum, na katerem moramo take stvari nekoliko širše obravnavati, ker ne gre tu samo za Prekmurje, ampak gre za republiški problem, ker nam v Sloveniji manjka še vedno 1.200 učilnic. Razen tega nastaja vprašanje, ki ga bo treba prav tako resno reševati, kam z mladimi kadri, ki so jih na gimnaziji usmerili predvsem v teoretičen študij, medtem ko nam bo čez čas primajkovalo delavcev specialistov in strokovnjakov.

V Prekmurju imamo danes 84 šolskih zgradb. To pomeni, da ima vsaka druga vas šolo in imamo tu opravka s posebnim sistemom, ki ga drugod v Sloveniji nimamo. To je ostanek nekdanjega madžarskega sistema, ko je bilo potrebno dati vsaki vasi šolo in učitelja, ki je bil detektiv za naše ljudi ter je usmerjal lokalno življenje v korist krone svetega Štefana v Budimpešti. Od teh 84 šol imamo 78 šol, ki izvirajo izpred leta 1914, to se pravi izpred prve svetovne vojne. Od teh 78 šol je 27 takih, ki so stare nad 80 let, nekatere pa tudi po 130 let. Vse te šole imajo večinoma po eno, največ pa po dve ali tri učilnice. To pomeni, da imamo v teh šolah vsak dan zasedeno sleherno učilnico vsaj z dvema oddelkoma. Od leta 1894 pa do leta 1914 je bilo zgrajenih 46 šol. To ni bilo slučajno, temveč izvira to od tod, ker se je takrat bivša Madžarska pripravljala na proslavitev tisočletnice Madžarov. To je bilo 1896. leta. Za to proslavo tisočletnice so zgradili torej 46. majhnih šol, tako da je bila šola skoro v vsaki vasi. V bivši Jugoslaviji pa sta bili zgrajeni dve šoli s šestimi učilnicami, in sicer v Odrancih in Cankovi, medtem ko je štiri šole dogradil še okupator. Po osvoboditvi smo dokončali samo gimnazijsko poslopje v Murski Soboti.

Pri takem stanju moramo seveda pogledati, kakšne so te učilnice. Za osnovne šole imamo 211 učilnic. Te učilnice pa so različne kakovosti. Od teh je 15 učilnic takih, da so nameščene v prostorih, ki niso bili nikdar grajeni za šolo, in sicer je šest učilnic v bivših gostilnah, tri učilnice so v združnih domovih, dve v nekdanjih trgovinah, ena v nekem zasilnem gasilskem domu, ena učilnica v kmečki hiši, ena v nekdanjem gradu, ena učilnica pa v mizarški delavnici. Poleg teh 15 učilnic pa je še 29 takih, ki ne ustrezajo pedagoškimi in higienskimi načelom in ki bi jih bilo treba zapreti. Na omenjenih 211 učilnic pride 279 oddelkov, v prihodnjem letu pa, ko se bo število učencev povečalo za približno 500, bomo imeli 300 oddelkov, kar pomeni, da bi samo za osnovno šolo rabili 300 učilnic.

Še težje je stanje na nižjih gimnazijah, ki jih imamo 10. Na teh nižjih gimnazijah imamo 78 oddelkov, toda samo 15 učilnic. Druge učilnice zaseda gimnazija po osnovnih šolah. Prihodnje leto bomo imeli na gimnazijah 95

oddelkov, kar pomeni, da bomo imeli še 13 oddelkov več, število učencev se izredno hitro dviga in bomo prihodnje leto imeli že 12.557 učencev, to se pravi, da se približujemo tisti številki, ki je bila nekoč običajna v Prekmurju.

Hotel bi še povedati, kako je s sredstvi. Za primer naj navedem osnovno šolo in gimnazijo v Rogoševcih, ki ima vsega tri učilnice, so pa tam štirje razredi osnovne šole, šest razredov pa bo štela v prihodnjem letu gimnazija. To se pravi, da bomo potrebovali najmanj pet učilnic, če hočemo, da bomo opravili pouk dopoldne in popoldne. Teh stvari pa ni mogoče tako preprosto reševati; ker ima gimnazija dosti večji šolski okoliš kakor pa osnovna šola. Stremimo sicer za tem, da združimo osnovne šole v večje enote, da ne bi otroci hodili k enemu ali dvema učiteljema vso šolsko dobo, marveč da nudimo otrokom postopen razvoj. Prekmurje s svojo preobljudenostjo zahteva, da letno odhaja toliko in toliko ljudi na sezonsko delo. Tem ljudem bi morali nuditi vsaj toliko izobrazbe, da bi postali kvalificirani delavci, ki si bodo našli stalno zaposlitev in si ustvarili dom in družino, ne pa da bodo večno potovali iz Prekmurja na sezonsko delo in se vračali. S sezonskim delom ne rešujemo prekmurskega problema, temveč je tu treba najti drugo pot. O problemu sezonskih delavcev bo potem govoril še nekdo izmed naših tovarišev.

V Prekmurje bo treba investirati še precejšnja sredstva. Bili smo veseli, ko smo letos dobili prvič 15 milijonov za gradnjo šole v Gornjih Petrovcih. Imamo pa še tri takšne primere in bi jih lahko našteali še dosti več. Skupno bomo potrebovali najmanj 30 šolskih zgradb, če hočemo dati vsakemu oddelku svojo učilnico. To pa bo zahtevalo obsežnih investicij, ki jih pa v Prekmurju še dolgo ne bomo zmogli.

Pogledati pa je tudi treba, kakšno je življenje naših učiteljev v Prekmurju. Ni čudno, če še danes govorijo, češ grem kamorkoli, samo ne v Prekmurje. Neredko slišimo vzdevek »prekmurska Sibirija«. Ljudje se branijo iti v Prekmurje in ni potem čudno, če ima okrajni ljudski odbor slab kader, ker kvalificiranega ne more dobiti. Zato je treba dati našim učiteljem, ki poučujejo dva oddelka, vsaj neko nagrado za to, nimamo pa sredstev, da bi dali take nagrade, ker nam to ne dopušča naš proračun. Še več, v jeseni, ko bo treba odpreti toliko novih oddelkov in bi morali zaposliti 87 novih prosvetnih delavcev, nimamo za to potrebnih sredstev. Ker nimamo kritja za take izdatke, moramo ostati pri dosedanjem številu, zlasti če ostane okrajni proračun v takim obsegu, kakor je predviden. Zato si je treba te probleme konkretnije ogledati. Naš prekmurski človek ni prav nič kriv, če je tisoč let živel ločeno od drugega ozemlja Slovenije. Ko se je sedaj vključil v našo ljudsko skupnost in hoče z njo sodelovati, ni kriv, če si ne more z lastnimi sredstvi pomagati iz zaostalosti. Prekmurje je zaostala kmetijska pokrajina, kjer se je do skrajnosti izrodilo načelo privatne zemljiške posesti in ima kmet z dobrimi tremi hektari zemlje po sto parcel. Ko pelje kmet gnoj na njivo, vozi eno kolo po njegovi, drugo pa po sosedovi zemlji, če hoče pognojiti svoje zemljišče, ker je parcela tako ozka. To je ostanek madžarskega sistema, ko se je sleherna parcela delila na vse otroke, ki so bili pri hiši. Zato nas danes čaka še ogromno dela; če hočemo, da bi v smislu socialističnega razvoja dosegli najprej vsaj to, da bi se za posameznike ustvarile večje parcele, nato pa bi šele prešli na princip socialistične graditve. Prekmurci se sicer zanimajo, kako združiti svojo zemljo, toda kako to izvesti, je drugo vprašanje. Če pogledamo torej celotni kompleks teh vprašanj, vidimo, da bomo težko shajali z

lastnimi sredstvi in zato pozdravljamo postavko, ki nam je namenjena, želimo pa, da bi se to upoštevalo tudi na drugih področjih.

Predsednik V l a d o M a j h e n : Želi še kdo besedo k 8. razdelku? Besedo ima ljudski poslanec dr. Anton Melik.

Dr. Anton Melik: Tovariši in tovarišice! K temu, kar je pravkar našteval tovariš Rogelj iz Prekmurja, bodisi glede števila osnovnih šol, bodisi glede števila učilnic, mi dovolite, da rečem nekaj besed, da pokažem, kako se naši centralni oblastni organi in osrednje organizacije v Ljubljani, ki svoje delo raztezajo na vso Slovenijo, prav v zadnjih letih resno in prizadevno brigajo, da odpomorejo tem težavam, o katerih je tovariš Rogelj govoril za Prekmurje.

Tovariši ljudski poslanci! Tudi v Svetu za prosveto in kulturo je bilo zelo pogosto govora v vsem zadnjem času, zlasti v dobi preteklega leta o tem, da smo jemali na znanje stvari, ki zadevajo pravzaprav okrajna področja. Dobili smo podrobna in izčrpna poročila za Primorsko in za druge okraje, ter smo videli, da segajo ti problemi tudi čez okvir posameznih okrajev in je treba te stvari obravnavati ter iskati remedure v republiškem okviru. S tem ne mislim preiti na vprašanje finansiranja, temveč želim govoriti le o prizadevanju in trudu, da se vsemu temu odpomore. Iz teh podatkov je razvidno, da smo prav na področju osnovnega šolstva vendarle malo preveč zaostali in imamo še veliko število šol, ki docela ne ustrezajo našim zahtevam. Tu imamo opravka z zastarelimi šolami, bodisi po načinu gradnje, bodisi glede notranje opreme, učil itd. Zlasti v primorskih okrajih, kjer je bilo toliko šol uničenih in na razne načine poškodovanih, se kaže neodločljiva potreba, da se bodisi zgrade nove stavbe ali pa preurede stare. Zato smo prihajali v razpravah do zaključka, da je treba, da se začne večja in temeljitejša akcija, da se postavi kot eden naših centralnih problemov in ena naših skupnih narodnih potreb, da se osnovne šole z močnejšimi intervencijami povzdignejo na višjo stopnjo. Posebej moram podčrtati, da je v letošnjem proračunu uvrščenih mnogo sredstev za stvari, o katerih nujnosti smo prav v svetu ponovno razpravljali. Posebej naj še opozorim na to, da je na področju šolskih strokovnjakov in prosvetnih delavcev, na področju osnovnega in specifičnega šolstva bila v zadnji dobi sprožena in tudi izvedena široko zasnovana in pretehtana akcija, bodisi za izboljšanje učnih načrtov, kakor tudi glede remedure v zgradbah. Opozorim naj na konferenco, ki so bile pred nekaj leti v Ljubljani in na razstavo o šolskih zgradbah ter primerih, kako naj se te popravijo itd. Hotel bi podčrtati, tovariši, da je ta potreba ugotovljena in da je na delu prizadevanje, da se s skupnim prizadevanjem v pospešenem tempu privede do ugodne solucije. Opozorim naj na nekatere probleme, ki so se tu odprli in ki jih bo treba nujno reševati. Nastaja na primer vprašanje, ali nam kaže osredotočiti skrb samo na nove zgradbe, ko naj bo v modernem šolstvu prevzet princip, da naj bo šola razporejena v paviljonih, ločeno od stanovanjskih prostorov, ali pa, kar je bilo morda premalo vzeto v pretres, naj se stare zgradbe preuredijo primerno modernim zahtevam, ker ni mogoče računati, da bi čez noč podrli staro in pozidali novo. Nadalje, problem, ki se na zunaj še ni toliko obravnaval, kako spraviti v medsebojni sklad osnovne šole, ki so samo enorazredne, in šole, ki naj bodo večrazredne. Nastaja problem, h kateremu tipu je treba usmerjati

razvoj našega šolstva, ker je to tudi problem, na katerega opozarja tovariš Rogelj za Prekmurje. Prekmurje ima še to svojstvo, da je gosto naseljeno in so vasi bliže skupaj, zato nastaja vprašanje, ali naj forsiramo načelo, da naj bo v sleherni večji vasi samostojna šola, ki pa mora biti spričo tega komaj enorzrednica ali v redkih primerih dvorzrednica, ali pa naj forsiramo večrazredne šole, ki morejo šoloobveznim otrokom dajati tudi višjo stopnjo splošne osnovne izobrazbe. Tu je še tudi problematika defektoloških šol itd. ter bi vas s temi podrobnostmi ne hotel dalje zadrževati.

Hotel sem opozoriti, tovariši ljudski poslanci, kako vsa ta problematika zahteva resnega razmišljanja o tem, kako naše osnovno šolstvo, ki je vendar fundament nadaljnji izobrazbi, ki zadeva slehernega našega državljana, ne samo tistega, ki gre v višje šole, temveč slehernega, bodisi na kmetih, v industrijskih krajih ali v mestih, kako naše osnovno šolstvo, ki mu bomo morali prav v tem letu posvetiti konkretno skrb, dvigniti v pospešenem tempu na tako višino, kakor to ustreza načelnemu gledanju na te probleme v naši socialistični Jugoslaviji.

Predsednik Vlado Majhen: Besedo ima ljudski poslanec Aleksander Pirher.

Aleksander Pirher: Tovariši ljudski poslanci! Tudi jaz bi želel spregovoriti nekaj besed o problemu osnovnega šolstva, in to predvsem iz razloga, ker človek iz razgovora s tovariši poslanci dobi vtis, češ da smo dali mnogo za prosveto in kulturo, če smo namenili 734 milijonov investicij, od tega za osnovno šolstvo 238 milijonov. Prav gotovo je, da pomeni to precejšen napredek v primerjavi s 1953. letom, ko je bilo za osnovno šolstvo dano iz republiških sredstev samo 84 milijonov. Ne smemo pa živeti v utvari, da bo s tem problem osnovnega šolstva rešen. S temi 238 milijoni bomo verjetno v letu 1954 lahko pridobili v Sloveniji največ 20 do 30 učilnic. Tovariš Rogl je že prej omenil, da manjka v naši ljudski republiki čez 1200 osnovnošolskih učilnic. Pri tem ne smemo pozabiti, da se pojavlja pri nas nov problem. Število novincev nam iz leta v leto raste. Ker ne razpolagam z republiškimi številkami, bi zato navedel samo primere iz našega ljutomerskega okraja, kako raste iz leta v leto število novincev in z njimi potrebe po novih učilnicah. V novem šolskem letu se bo pri nas dvignilo število novincev za 29%, v šolskem letu 1955/56 za 34%, v letu 1956/57 za 35%, v letu 1957/58 za 37%, v letu 1958/59 pa za 39%. To pomeni, da če bomo s takim tempom reševali problem šolskih prostorov, kakor smo ga reševali doslej ali pa kakor smo se ga lotili letos, še dolgo ne bomo zadostili vsem tem potrebam. Verjetno, da se bodo pred takim problemom, pred katerim se bo znašel še to jesen ljutomerski okraj, znašli tudi drugi okraji, ko na sedmih šolah ne bomo vedeli kam z učenci, ki podležejo osemletni šolski obveznosti. Tako kot Kočevska, Primorska in Dolenjska, tako tudi Murska Sobota in ljutomerski okraj, verjetno pa še tudi drugi okraji v Sloveniji ne bodo mogli z lastnimi sredstvi ustvariti tega, kar je že danes nujno potrebno.

Enak problem, ki so ga že omenili dosedanji govorniki, pa je preobremenjenost naših šol. Mislim, da se nekateri naši ljudski poslanci vse premalo zanimajo za probleme osnovnega šolstva. Ne vem, kolikim tovarišem poslancem je znano, kako zelo so danes naše šole in učilnice obremenjene. Skoro v vseh

naših učilnicah je redni pouk v dveh izmenah. Poleg tega so tu še kmetijsko gospodarske šole, so tu tečaji Rdečega križa, tečaji Protiletalske zaščite itd., in to ponekod v skrajno bednih učilnicah. Ob razstavi »Iz stare k novi šoli« smo imeli priložnost videti drastične primere, v kakšnih mizernih pogojih morajo danes naši učitelji vzgajati mlado generacijo v nove socialistične ljudi. Predzadnja številka »TT« je prinesla nekaj drastičnih slik z naslovom »Primorska kliče po novih šolah«. Žal pa dve najbolj drastični sliki nista bili s Primorske, temveč iz ljutomerskega okraja, iz šole Kapela. Tako mizerno opremo v šolah ima tudi znani »bogati« ljutomerski okraj. Kljub temu pa moram reči, da v teh letih nismo spali, ampak smo skušali z lastnimi sredstvi napraviti, kar se je največ dalo, ker bi sicer bili še v težjem položaju kot smo trenutno.

Odbor za proračun je v svojem poročilu izrazil pomislek, da sta dotaciji Slovenskemu narodnemu gledališču v Ljubljani v znesku 97 milijonov dinarjev in Slovenski filharmoniji v znesku 23,540.000 dinarjev zelo visoki, s čimer se v celoti strinjam, zato bi predlagal, naj Odbor za proračun Ljudske skupščine LRS skupno z Izvršnim svetom prouči finančno plat obeh kulturnih ustanov in s tem tudi utemeljenost visokih dotacij. Predlagal bi, da kolikor bi odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora skupno z Izvršnim svetom ob proučitvi finančne plati obeh ustanov ugotovil neutemeljenost visokih dotacij, naj se presežek uporabi za gradnjo osnovnih šol, ker je vprašanje prostorov za osnovne šole v vsej republiki Sloveniji zelo pereče. Kot šolnik, ki že več let delam na tem področju, bi apeliral na vse ljudske poslance, naj si vedno, kadarkoli se bodo mudili v svoji volilni enoti, vzamejo toliko časa, da pogledajo v naše šole, ogledajo naj si naše šolske prostore in opremo ter se na lastne oči prepričajo, v kakšnih težkih pogojih morajo danes naši prosvetni delavci vzgajati naš mladi rod.

Predsednik V l a d o M a j h e n : Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo k 8. razdelku? Ker se nihče več ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo o 8. razdelku in dajem ta razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 9. razdelku z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o 9. razdelku. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 10. razdelku z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 10. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 11. razdelku z naslovom »Državna arbitraža«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 11. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 12. razdelku z naslovom »Uprava hidrometeorološke službe«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 12. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 13. razdelku z naslovom »Geodetska uprava«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 13. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 14. razdelku z naslovom »Uprava za ceste LRS«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 14. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 15. razdelku z naslovom »Zavod za statistiko in evidenco«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 15. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 16. razdelku z naslovom »Uprava za investicije«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 16. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 17. razdelku z naslovom »Subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 17. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 18. razdelku z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Franc Ficko.

Franc Ficko: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! O razdelku »Dotacije ljudskim odborom« bi želel spregovoriti nekaj besed. K temu me navajajo tudi včerajšnje besede tovariša Poliča, ko je med drugim omenil, da bodo okraji imeli možnost ustvarjati še nadaljnja sredstva za dopolnitev okrajnih proračunov. Obrazložil bi stanje Okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota glede proračuna. Po prvotnem predlogu Izvršnega sveta je bil Okrajni ljudski odbor Murska Sobota v seznamu okrajev, ki naj dobe dotacijo. Za Mursko Soboto je bila predvidena dotacija v znesku 126 milijonov. Iz sedanjega predloga republiškega proračuna pa vidim, da je okraj Murska Sobota

izpadel iz seznama okrajev, ki naj bi dobili dotacije s tem, da mu je prepuščena temeljna dohodnina in naj bi okraj s sredstvi, ki se stekajo iz temeljne dohodnine, kril svoj proračun.

Nakazal bi položaj, v kakršnem je okraj Murska Sobota. Iz sredstev, ki jih bo zbral okrajni ljudski odbor, bo sicer, mogoče sestaviti okrajni proračun, vendar bo s temi sredstvi komaj kril najnujnejše potrebe, kot so to plače uslužbencev, prosvetnih delavcev, zdravstva itd., izključeno pa je, da bi imel sredstva še za kake druge namene. Nastaja vprašanje, iz katerih virov kriti vse druge potrebe. V okraju Murska Sobota ni katastra. V času okupacije so Madžari kataster uničili. V preteklih dveh letih je Republiški geodetski zavod pomagal pri uvedbi katastra in sam finansiral izvedbo teh del. Za leto 1954 so ta dela prenesena na okrajni proračun z vsoto 19 milijonov. To postavko lahko okrajni ljudski odbor sicer vnese v proračun, vendar ne bo imel sredstev, s katerimi bi mogel ta dela realizirati. To pomeni, da bodo ta dela zastala, kar je seveda v škodo celotnemu okraju.

Nadaljnja stvar, o kateri je govoril že tovariš Rogelj, je vprašanje šolstva, pri čemer je treba reči, da ne bo mogoče kriti niti najnujnejših potreb niti glede novih učiteljev niti ne glede ureditve učilnic in podobno. Celotni znesek, ki naj bi se stekel iz temeljne dohodnine, znaša v našem okraju okoli 84 milijonov dinarjev. Še celo takrat, če bi ostal prvotni predlog, da dobi okraj dotacijo 126 milijonov dinarjev, bi bile precejšnje težave, tako pa bodo te težave še večje.

Omenil bi rad še vprašanje sezonskih delavcev, da bi videli, kakšen problem je to za okraj Murska Sobota. Iz našega okraja gre vsako leto na sezonsko delo čez 8.000 ljudi, od katerih jih približno 5.000 ostane v Sloveniji. Tam, kjer ti ljudje delajo, ustvarjajo presežke dela, vendar okraj kot komuna nima od teh ljudi ničesar, nasprotno, svojci teh delavcev gredo na breme okraja. To so revni ljudje, ki nimajo ničesar, za katere mora okraj plačevati zdravstveno pomoč, bolnišnico itd., to se pravi, da so ti ljudje okraju samo v breme. V vsoti, ki jo okraj planira za kritje svojega proračuna, je predviden tudi znesek, ki naj bi ga prispevale gospodarske organizacije, s čimer se osebno ne strinjam, ker se vprašam, kaj bodo rekli delavski kolektivi, ki prispevajo svoj delež komuni, iz česar pa bo okrajni ljudski odbor kril administrativni proračun, namesto da bi šlo to v gospodarske namene. Okraj Murska Sobota je komaj do ene četrtine elektrificiran. Zato mislim, da bi morala biti prav ta sredstva, ki jih bodo delavci prispevali komuni, porabljena v gospodarske namene, konkretno na primer za elektrifikacijo okraja. Pred seboj imam nekaj podatkov, ki kažejo, koliko v republiškem merilu odpade dohodkov na enega prebivalca. V našem okraju odpade na enega prebivalca 2.792 dinarjev, kar je najnižja vsota od vseh 22 okrajev v republiki. Za nami je samo še okraj Sežana in Novo mesto. Zato me kot poslanca te razmere silijo k temu, da na osnovi 123. člena poslovnika Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS predlagam skupščini naslednji amandma: »Republiškemu zboru predlagam, da se dodeli Okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota iz 19. razdelka, to je iz proračunske rezerve, 40 milijonov dinarjev za izvedbo proračuna Okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota.«

Predsednik V l a d o M a j h e n : Tovariš ljudski poslanec! Tega poglavja še ne obravnavamo. Sedaj obravnavamo 18. razdelek, in sicer »Dotacije ljudskim odborom«.

Franc Ficko: Utemeljil bi predlog, da se da Okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota dotacija. Ta utemeljitev bi se glasila: Po prvotnem predlogu je bil okraj Murska Sobota upoštevan kot pasivni okraj in bi za kritje proračunskih potreb rabil 126 milijonov dinarjev dotacije. Nato pa je bil okraj Murska Sobota na seji Izvršnega sveta izločen iz seznama pasivnih okrajev s tem, da mu je bila prepuščena dodatna dohodnina, ki pa znaša le 48 milijonov dinarjev. Ker so pa potrebe tako nujne, okrajni ljudski odbor ne bo mogel kriti najnujnejših potreb, čeprav smo v proračunu stodstotno zajeli vse dohodke podjetij kakor tudi vso dohodnino. Tako nam ne bi ostala potrebna sredstva za najnujnejše in neodložljive investicije niti ne za načrte bolnišnice niti ne za nadaljnje urejanje katastra. Prav tako ne bi bilo sredstev niti za namestitvev 87 prosvetnih delavcev, kolikor jih bo v jeseni okraju primanjkovalo.

Glede na ta amandma bi rad dal še eno pojasnilo zato, ker bodo morda poslanci, ki so člani odbora za proračun, imeli drugo mnenje. Ko je odbor za proračun imel svoje seje, sem te stvari iznesel, vendar so me takrat motile številke, ker je republiški zavod za planiranje imel drugačne številke, ki se pa niso ujemale z mojimi. Navedena vsota 89 milijonov, ki jo je predvidel republiški zavod za planiranje, je bila dvakrat vnesena kot temeljna dohodnina. Kasneje sem moral zapustiti sejo, ker sem zaradi nujnih službenih opravkov na okraju moral odpotovati na okraj in tako odbor za proračun te stvari tudi ni obravnaval, kar je razvidno iz zapisnika in poročila odbora za proračun.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariš ljudski poslanec Ficko predlaga, da se dodeli Okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota iz 19. razdelka, to je iz proračunske rezerve za izvedbo proračuna okrajnega ljudskega odbora Murska Sobota 40 milijonov za leto 1954. Prosim predstavnika Izvršnega sveta in poročevalca odbora za proračun, da se izjavita o amandmaju.

Dr. Marijan Breclj: V imenu Izvršnega sveta izjavljam, da tega amandmaja ne sprejemamo. To pojasnujem s tem, da podatki in obrazložitev, ki jo je dal ljudski poslanec tovariš Ficko, ne ustrezajo izračunu, ki je bil napravljen za Mursko Soboto in za vse druge okraje v Sloveniji.

Prvič, ni točno, da je bil najprej predlog, da Murska Sobota ostane pri subvenciji republike in da je bila ta odločitev Izvršnega sveta spremenjena. Res je, da je bil prvotni predlog našega plana in proračuna, v katerem je devet okrajnih ljudskih odborov, in med njimi tudi Murska Sobota, Ljutomer in Gorica, imelo dobiti subvencije od republiškega proračuna. Ko pa je bil z zveznim planom spremenjen način obdavčenja dobička podjetij in se je ta dobiček kot dohodek republike odpravil, je 10% od predvidenih 20% za republiko šel nazaj okrajem. S tem se je osnovni obračun v celotni republici spremenil. Po tem obračunu, kot smo že dali pojasnila v svojih obrazložitvah, je izpadel okraj Gorica, okraja Ljutomer in Murska Sobota pa sta bila še deficitna. Zato je bil naš predlog, ki je bil že tudi v planu sprejet, naj okraja Ljutomer in Murska Sobota sprejmeta še 6% temeljne dohodnine, kot svoje lastne dohodke. S tem pa, ko sta prejela teh 6% temeljne dohodnine, pa sta postala aktivna okraja, zato ne predlaga niti naš plan niti naš proračun, da se tema dvema okrajema da subvencija. Izračun je bil za vse ljudske odbore, bodisi da prejemaajo subvencijo, bodisi da plačujejo davek, napravljen na po-

polnoma enaki bazi. Prav glede na pritožbe nekaterih ljudskih odborov, med njimi tudi Murske Sobote, je bil v teh dneh ponovno preverjen obračun za Mursko Soboto. Ne ustreza pa resnici to, da bi bila temeljna dohodnina dvakrat všteta, ampak je med dohodke okraja Murska Sobota všteta dopolnilna kmečka dohodnina s 162 milijoni in to zopet na osnovi enakega izračuna, ko se jemlje povprečje, predvideno od doseženega davka, in drugič, temeljna dohodnina od kmetov je s 84 milijoni samo enkrat izračunana. Temeljna dohodnina obrtnikov in samostojnih poklicev v višini pet milijonov pa je bila že prej predvidena. Po tem izračunu znašajo predvideni skupni dohodki za okraj Murska Sobota 347.700.000. Proračun, izračunan kot sem rekel na enaki osnovi, tako za vse druge okraje kot za republiški proračun, znaša 354 milijonov. Tu se pokaže primanjkljaj v znesku 6 milijonov. To je primanjkljaj glede sredstev, ki se bodo nabrala v letu 1954. Ker pa mora računati okrajni proračun Murske Sobote s presežkom dohodkov proračuna iz leta 1953 v znesku 63 milijonov in lahko računa tudi s 30% presežno akumulacijo iz leta 1953 v znesku 12 milijonov, se tu pokaže še nadaljnjih 75 milijonov sredstev. Res je, da s temi sredstvi okrajni ljudski odbor ne pokrije vseh tistih proračunskih izdatkov, ki jih želi. Res pa je tudi to, da so ti proračunski izdatki v marsičem večji kot pa je bilo splošno merilo, ki se je vzelo kot podlaga za izračun. V tem pogledu pa okraj Murska Sobota ni osamljen, ker vsi okrajni ljudski odbori ne glede na to, ali prejemaajo subvencijo ali dajo davek, predvidevajo oziroma žele, da bi bil njihov proračun večji. Že iz dosedanjih razprav smo slišali, da tudi republika sama želi, da bi v marsikaterem pogledu zvišala svoj proračun in so podobne želje bile tudi pri zveznem proračunu. Vse te stvari pa smo morali spraviti v sklad z našimi dohodki, kar smo povedali že v naših daljših obrazložitvah. Zato mislim, da pri Murski Soboti ne gre za noben poseben problem, ker bi isto lahko rekel okraj Sežana ali Novo mesto ali pa Črnomelj. Tu gre pač še za utesnjena sredstva in bodo morali naši okrajni ljudski odbori v okviru sredstev, ki jih imajo, čimbolje in pametneje gospodariti.

Za Mursko Soboto pa bi rad povedal še naslednje. Na področju tega okraja je naša naftna industrija. To je za bodočnost ena izmed naših najpomembnejših industrij. Dejstvo pa je, da danes ta naftna industrija dela z izgubo. To se pravi, če bo letos pokritih teh 200 milijonov za vrtalna in raziskovalna dela, ki jih potrebuje to podjetje, za kar računamo, da bomo dobili sredstva iz zveznih kreditov, ki so odrejeni v ta namen, bo podjetje za silo shajalo oziroma bo izkazalo manjšo izgubo za okoli 13 milijonov. Mislimo pa, da to ni potrebno in smo temu podjetju že dali priporočila, da kratko malo nekoliko zviša ceno svoji osnovni surovini, ki jo prodaja danes po 15 dinarjev. Res je, da je bil sklenjen nek dogovor med naftnimi produkcijskimi podjetji v državi na eni in med rafinerijami na drugi strani. Toda, če smo podražili naftne derivate in če vemo, da na drugi strani te naše rafinerije izkazujejo znatne dobičke, mislim, da je prav, da ta produkcijska podjetja, to je lendavska in tudi hrvaška, nekoliko zvišajo ceno osnovnega produkta, to je nafte, in s tem pomagajo sebi in seveda tudi okraju. Imamo namen, da bi v najbližji bodočnosti pregledali stanje podjetja in videli, če je ta naša sugestija, ki jo dajemo, realna ali ne. Mislim pa, da je lahko realna in če bo podjetje »Nafta« aktivno, bo po teh naših predpisih, ki veljajo, participiral na 50% dobičku podjetja tudi okraj sam in bo dejansko lahko začel svoje v resnici težke naloge nekoliko bolje izvrševati kakor jih danes.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim poročevalca odbora za proračun, da se izjavi o tem amandmaju.

Franc Podvratnik: Odbor za proračun se z amandmajem ne strinja in ga ne sprejema. V svojem poročilu je odbor za proračun predlagal, naj bi se pooblastil Izvršni svet, da prouči problematiko okrajev Ljutomer in Novo mesto. Odbor predlaga, da bi med ta dva okraja uvrstili tudi okraj Murska Sobota. Prouči naj se njegova problematika in naj se med letom uredi tiste stvari, ki bi se pokazale kot problematične.

Predsednik Vlado Majhen: Ker je amandma odklonil tako predstavnik Izvršnega sveta kot poročevalec odbora za proračun, vprašam v smislu poslovnika tovariša ljudskega poslanca Franca Ficka, ali še vztraja na amandmaju?

Franc Ficko: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Dodal bi samo nekaj pojasnil na izvajanje tovariša Breclja glede tega, da se podatki ne ujemajo, ker sicer na zavodu za planiranje nekaj ni v redu. Ko smo na Izvršnem svetu v komisiji pregledovali okrajni proračun, smo se zedinili za 418 milijonov, sedaj pa slišim številko 354 milijonov. To se pravi, da se je sedaj 43 milijonov na nek način izgubilo. To navajam zaradi tega, da ne bi izgledalo, kakor da sem z nekimi iz vetra pobranimi podatki prišel pred skupščino. Ko smo stvari zaključili v komisiji na Izvršnem svetu, smo se zedinili za 418 milijonov, sedaj pa vidim, da republiški zavod za planiranje navaja številko 354 milijonov. Toliko v pojasnilo.

Predsednik Vlado Majhen: Po pojasnilu tovariša ljudskega poslanca Franca Ficka dajem na glasovanje njegov amandma, ki se glasi, naj se Okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota dodeli iz 19. razdelka, to je iz proračunske rezerve, 40 milijonov za izvedbo njihovega proračuna. Kdor izmed ljudskih poslancev glasuje za ta amandma, naj dvigne roko (Sedem poslancev dvigne roko.) Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Hvala. Ali se kdo vzdržuje glasovanja? (Sedem poslancev dvigne roko.) Ugotavljam, da je za amandma glasovalo sedem poslancev, sedem poslancev pa se je glasovanja vzdržalo, drugi poslanci pa so bili proti amandmaju. S tem ugotavljam, da amandma ni bil sprejet.

Se še kdo izmed ljudskih poslancev priklasi k razpravi o 18. razdelku? (Ne javi se nihče.) Če ne, dajem 18. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek soglasno sprejet.

Pričenjam razpravo o 19. razdelku z naslovom »Proračunska rezerva«. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem 19. razdelek na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek soglasno sprejet.

Ker smo s tem končali z razpravo o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 v podrobnostih, moramo po poslovniku glasovati še za pro-

račun v celoti. Kdor je za predlog proračuna v celoti, tako kakor je predložen Republiškem zboru, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 soglasno sprejet in bo primerjan s postavkami, ki jih bo sprejel Zbor proizvajalcev ter bo Republiški zbor o tem obveščen.

S tem prekinjam današnjo sejo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 17,45 in se je nadaljevala naslednjega dne, to je 26. marca 1954 ob 9,15.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo 4. sejo Republiškega zbora in sicer z 2. točko dnevnega reda, to je z razpravo in sklepanjem o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Ker smo včeraj sprejeli predlog proračuna glede dohodkov in izdatkov, nam preostaja samo še predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Pričenjam razpravo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasil k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 soglasno sprejet. Predlog zakona se bo primerjal še z zakonskim besedilom, ki ga bo sprejel Zbor proizvajalcev in vskladil, o čemer bo Republiški zbor kasneje obveščen.

Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952. Prosim poročevalca, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Republiškega zbora ljudski poslanec Janko Alfred prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste poročilo odbora za proračun. Po 122. členu poslovnika Republiškega zbora pričenjam razpravo o tem zakonskem predlogu v načelu in podrobnostih. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasil k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952, tako kot ga je skupščini predložil predlagatelj na glasovanje. Kdor je za, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952 soglasno sprejet.

S tem prehajamo na 4. točko dnevnega reda, in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Republiškega zbora ljudski poslanec Janko Alfred prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste poročilo odbora za proračun in po 122. členu poslovnika Republiškega zbora pričenjam načelno in podrobno razpravo o tem zakonskem predlogu. Kdo izmed

ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953 na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem ugotavljam, da je predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953 v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 5. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora ljudski poslanec Miha Berčič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste poročilo zakonodajnega odbora in po 122. členu poslovnika Republiškega zbora pričujem načelno in podrobno razpravo k temu zakonskemu predlogu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo ter dajem predlog zakona o skladih za urejanje voda na glasovanje. Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo izmed poslancev vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o skladih za urejanje voda v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora ljudski poslanec Alojz Colarič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste poročilo zakonodajnega odbora in v smislu 122. člena poslovnika Republiškega zbora pričujem načelno in podrobno razpravo k temu zakonskemu predlogu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (K besedi se prijavi ljudski poslanec dr. Miha Potočnik.)

Dr. Miha Potočnik: Zakaj poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ne da poročilo? Po poslovniku mora tudi poročevalec odbora za gospodarstvo dati poročilo.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora inž. Karmelo Budihna prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam načelno in podrobno razpravo k predlogu tega zakona. Besedo ima ljudski poslanec Jože Turnšek.

Jože Turnšek: V 17. točki sprejetega družbenega plana se nakazuje povečanje finalnih proizvodov v lesni industriji, kar bo imelo za posledico štednjo lesa, izkoriščanje odpadkov in večjo zaposlitev delavstva. Da bi se to doseglo, je treba lesni industriji zagotoviti potrebne kredite za modernizacijo tistih obratov, ki imajo perspektivo v lesni proizvodnji. Če ni za to potrebnih rednih kreditov, bi bilo potrebno izdelati način kreditiranja lesnih industrijskih obratov iz gozdnega sklada, ker s tem koristimo tudi gozdu. Če bomo gozdne proizvode temeljiteje izkoristili, bomo s tem zmanjšali tudi izčrpa-

vanje gozda. V zvezi s tem predlagam, da se v predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov za 3. členom doda še dodatni odstavek, ki naj bi se glasil: »Gozdni skladi se lahko uporabijo tudi za kreditiranje modernizacije gozdne proizvodnje. Taki krediti se lahko dodelijo lesno-industrijskim podjetjem za najdaljšo dobo 5 let. Obresti za dane kredite predpišejo okrajni ljudski odbori. Krediti iz prejšnjega odstavka se dodelijo po predhodni odobritvi Gospodarskega sveta LRS.«

Mislím namreč na to, da bodo imeli okraji precej visoke sklade za obnovo gozdov in da teh skladov ne bodo v enem letu porabili za obnovo gozdov. Ker pa ti skladi ne zapadejo, mislim, da se lahko dovoli, da se za dobo enega do petih let dajejo iz teh skladov krediti za modernizacijo lesnih obratov, ker bomo s tem dosegli, da bodo precejšnji odpadki pri lesnih obratih temeljitej izkoriščeni, s čimer bomo varčevali z lesom in v manjši meri posegali v gozdno bogastvo.

Predsednik Vlado Majhen: Ljudski poslanec tovariš Turnšek predlaga naslednji amandma: »Gozdni skladi se lahko uporabijo tudi za kreditiranje modernizacije lesne proizvodnje. Taki krediti se lahko dodelijo lesno-industrijskim podjetjem za dobo največ petih let. Obresti za dane kredite predpišejo okrajni ljudski odbori. Krediti iz prejšnjega odstavka se dodelijo po predhodni odobritvi Gospodarskega sveta Ljudske republike Slovenije.« Prosim najprej poročevalca, nato pa zastopnika Izvršnega sveta, da se izjavita o amandmaju. Prosim, da se najprej izjavi poročevalec.

Inž. Karmelo Budihna: Ker so skladi za obnovo, gojitev in varstvo gozdov namenjeni prvenstveno temu, kar je izraženo že v samem naslovu in ker ti skladi niso taki, da bi tu ostajala kaka velika sredstva ter so namenjeni tudi temu, da se dvigne vrednost gozda s tem, da se zgradi potrebno komunikacijsko omrežje in zato, ker v zakonu ni izrecno rečeno, da se ta sklad sme v te namene, kot to predlaga tovariš poslanec, uporabljati, se gospodarski odbor s predlaganim amandmajem ne strinja.

Predsednik Vlado Majhen: Prosim zastopnika Izvršnega sveta, da se kot predlagatelj zakonskega predloga izjavi o amandmaju.

Dr. Marijan Breclj: Tudi Izvršni svet se ne strinja s predloženim amandmajem tovariša poslanca Turnška in opozarja na to, da smo v planu, ki smo ga včeraj sprejeli, dali posebno pooblastilo Izvršnemu svetu, da sme iz gozdnogospodarskega sklada dovoljevati posojila za tiste namene, ki pospešujejo gozdarstvo. Mislimo pa, da bi bil amandma, predložen v taki obliki, mnogo preširok in bi se sredstva, če bi se tako uporabljala, dejansko odvajala za namene, za katere pa gozdni sklad ni bil ustanovljen. Zato predlagam, da tega amandmaja skupščina ne sprejme.

Predsednik Vlado Majhen: Po določilih 123. člena poslovnika Republiškega zbora vprašam ljudskega poslanca Jožeta Turnška, ki je dal amandma, ali vztraja na amandmaju?

Jože Turnšek: Vztrajam.

Predsednik Vlado Majhen: Če tovariš ljudski poslanec vztraja na amandmaju, potem moramo glasovati najprej o njegovem amandmaju. Kdor je za amandma, tako kakor sem ga prej prečital in kakor ga je predložil ljudski poslanec tovariš Turnšek, naj dvigne roko. (Trije poslanci dvignejo roko.) Hvala. Kdo je proti? (Večina poslancev dvigne roko.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Objavljam, da so za amandma glasovali trije poslanci, vsi drugi poslanci pa so glasovali proti. Ugotavljam, da ta amandma v Republiškem zboru ni sprejet.

Nadaljujemo z razpravo. Kdo izmed ljudskih poslancev želi še besedo k temu zakonskemu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne prikloni k besedi, dajem predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, tako kakor ga je predložil zakonodajni odbor, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov v Republiškem zboru soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin. Prosim poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Tine Remškar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pozivam poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora ljudski poslanec Bogomil Vižintin prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Po poročilih poročevalcev pričenjam načelno in podrobno razpravo o tem zakonskem predlogu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Vinko Hafner.

Vinko Hafner: Tovariši ljudski poslanci! Predlagam, naj bo obravnavana vseh treh zakonskih predlogov skupna, ker vsi trije predlogi izhajajo iz tega prvega zakona. Zato naj bi odbori dali najprej svoja poročila.

Predsednik Vlado Majhen: Slišali ste predlog ljudskega poslanca tovariša Vinka Hafnerja in prosim, da se Republiški zbor o tem predlogu izjavi, ali naj obravnavo o zakonskih predlogih pod 7., 8. in 9. točko dnevnega reda združimo v enotno obravnavo? Ali se Republiški zbor s tem predlogom strinja? (Se strinja.) Potem prosim, naj poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave da poročilo k predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave ljudski poslanec Tine Remškar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pozivam poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k temu zakonskemu predlogu. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora ljudski poslanec Bogomil Vižintin prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pozivam poročevalca odbora za organizacijo oblasti in uprave, da da poročilo k predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje. (Poročevalec odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora ljudski poslanec Tine Remškar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pozivam poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo k temu zakonskemu predlogu. (Poročevalec zakonodajnega odbora Republiškega zbora ljudski poslanec Bogomil Vižintin prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Tovariši ljudski poslanci! Slišali ste poročila odborov in po prejšnjem sklepu pričujem razpravo o 7., 8. in 9. točki dnevnega reda, to je razpravo o predlogu zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, o predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine in o predlogu zakona o začasnem ljudskem odboru Celje. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Boris Kocijančič.

Boris Kocijančič: Potreba po združitvi Celja z njegovo okolico v enoten okraj ni nova, pojavila se je že, ko se je administrativni socializem pričel umikati družbenemu upravljanju. Razlogi pa, ki danes narekujejo, da se to vprašanje reši kot nujno, so v prvi vrsti v tem, da postaja samouprava proizvajalcev v gospodarstvu in delovnega ljudstva v osnovnih teritorialnih družbenih enotah temelj družbene in politične ureditve in da vse to terja drugačno ureditev osnovnih organov ljudske oblasti in tudi drugačno teritorialno povezavo. S tega vidika torej ne gre le za posamezen, lokalno pomemben problem, temveč za rešitev, ki jo zahteva naš družbeni razvoj, to je, da se z združitvijo mesta in okolice omogoči in pospešuje razvoj komune na vseh področjih družbenih odnosov.

Svoječasno neposredno administrativno-operativno poseganje bolj ali manj centraliziranega aparata državne uprave v gospodarstvu in na nekaterih družbenih področjih je bilo potrebno zaradi razvijanja proizvodjalnih sil in oblikovanja nove družbene zavesti. Zato je bilo potrebno večje število manjših upravno-teritorialnih enot. Temu načinu dela organov ljudske oblasti je ustrezala upravna samostojnost večjih mest, to pa je na drugi strani imelo za posledico, da so še mesta ločila od svoje gospodarske in prirodne okolice. Vpliv mesta kot naprednejšega družbenega središča na svojo okolico je bil prav zato znatno omejen in vloga teh mestnih centrov pri odstranjevanju zgodovinsko nastalih razlik med mestom in vasjo je bila zreducirana na minimum. Težnje, da ostanejo taka mesta ločena od svoje okolice, so dobivale pobudo v nerazčiščenih odnosih med občinami in okraji, v neposrednem poseganju okraja v konkretno odločanje občine in končno tudi v lokalističnih težnjah ostankov malomeščanske in birokratične miselnosti, ki je hotela zadržati gospodarsko privilegiran položaj mesta na škodo manj razvite okolice in njenega razvoja.

Prenos gospodarjenja z družbenim premoženjem od državnih organov na delovne kolektive je postavil novo družbeno-ekonomsko osnovo za celoten sistem družbenega upravljanja in ustvaril materialno podlago za razvijanje socialistične demokracije. Zakoni o ljudskih odborih, zlasti pa ustavni zakoni in novi zvezni gospodarski predpisi so samoupravljanje na bazi družbene lastnine proizvodjalnih sredstev oblikovali v enoten pravni sistem, ki ustreza sedanji stopnji našega razvoja. Zaradi bistveno spremenjenega odnosa državnih organov do gospodarskih organizacij in drugih samoupravnih organov družbenega upravljanja se je morala spremeniti ne samo notranja struktura, ampak tudi sama družbena funkcija organov oblasti sploh, ljudskih odborov pa še posebej.

Okraj ni več samo upravno-teritorialna enota v starem smislu, to je območje, na katero se razprostira pristojnost okrajnega ljudskega odbora kot organa enotne državne oblasti. Okraj prerašča v teritorialno družbeno skupnost proizvajalcev in potrošnikov, ki po ljudskem odboru kot splošnem družbenem predstavniškem telesu urejajo v okviru zakonov in drugih predpisov čim večji del skupnih družbenih zadev.

Mi moramo danes računati na okraj kot komuno in bo šele razvoj pokazal, koliko bodo manjše teritorialne skupnosti lahko uspešno in smotrno opravljale vse tiste naloge, ki jih mora opravljati komuna. Ne moremo še določno govoriti, v katero smer bo šel razvoj, ker komuna še ni zaživela v polnem razmahu in kar ne bo vse dotlej, dokler so splošne potrebe tolikšne, da se morajo zanje odvajati velik del sredstev komune.

Najvažnejše skupno vprašanje mesta in okolice je gotovo usmerjanje celotnega gospodarstva in s tem praktično izvajanje samostojnosti komune. Tako gospodarjenje pa je lahko pravilno samo tedaj, če pri odločanju o gospodarskih vprašanjih enakopravno sodelujejo tudi proizvajalci po svojih predstavnikih, to je po zborih proizvajalcev. Ljudski odbor kot organ oblasti postaja na ta način obenem in predvsem družbeno gospodarski faktor, okraj kot upravno politična enota pa predvsem družbeno ekonomska celota na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev.

Zakon o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okraje in občine iz leta 1952 je lahko samo deloma upošteval navedene nove elemente, ker so takrat šele nastajali. Vzporedno z združevanjem majhnih krajevnih upravno-teritorialnih enot v občine kot večje in gospodarsko zaokrožene celote se je že takrat pokazala nujna potreba po združitvi mest Kranja in Jesenic z okrajem in pa potreba po posebnem statutu ljudskih odborov nekaterih mestnih občin, ki ga je kmalu nato uveljavil zakon o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Že ob tej priložnosti je bilo sproženo vprašanje, da naj bi se tudi mesto Celje, katerega položaj je podoben položaju mesta Kranja, vključilo v okraj kot mestna občina s posebnimi pravicami. Vendar je takrat, ko je v praksi šele začel dozorevati naš novi družbeno ekonomski sistem, še upravičeno prevladalo nasprotno stališče, to je, naj mesta Ljubljana, Maribor in Celje kot največja in najbolj razvita slovenska mesta ostanejo še naprej samostojne upravne enote z rangom okraja, ločene od okoliških okrajev.

Potreba po združitvi mest z okolico se je znova pokazala po uveljavitvi novega gospodarskega sistema. Mnogo delavcev iz okolice namreč dela v mestu, živi pa še vedno v kulturno, gospodarsko in socialno zaostali okolici, dočim razpolaga z vsemi plodovi njihovega dela mestni družbeni plan. Ugovori proti združitvi mest z njihovo okolico se utemeljujejo s tem, da je vprašanje združitve še preuranjeno, ker še niso razčiščene kompetence, ki naj bi jih imele mestne občine s posebnimi pravicami, ker bi bilo treba sprejeti najprej statute mestnih občin in v njih zagotoviti mestnim občinam večjo samostojnost, da okraji ne bi preveč posegali v delo mest itd. To pa pomeni, da bi okolica tudi še v bodoče prispevala k razvoju mestnih centrov več, kakor je to v skladu s njenimi lastnimi potrebami, sama pa še naprej zaostajala vedno bolj za razvojem mesta. Toda tudi tišči tovariši, ki imajo take ugovore, se načelno strinjajo s tem, da bo združitev mest z okolico slej ali prej potrebna, in poudarjajo, da je dejavnost kulturnih, prosvetnih, zdravstvenih in drugih ustanov v mestu namenjena tako prebivalstvu mesta kakor prebivalstvu okraja.

Mesto je torej skupno z okoliškim okrajem naravno in življenjsko območje, kjer se medsebojno prepleta nešteto najrazličnejših vezi. Zato je čim-prejšnja združitev mest z okolico na današnji stopnji našega razvoja nujno potrebna. Obdržati še nadalje sedanje stanje nespremenjeno, bi pomenilo neposredno škodo za okrajno družbeno celoto, s tem pa tudi za mesto samo in končno tudi za vso družbo.

Od vseh treh slovenskih mest, ki so še vedno izločena iz okraja, je vprašanje združitve mesta Celja z okoliškim okrajem najbolj dozorelo za rešitev. Celje je središče okoliškega okraja in kot urbanistična celota ne tako veliko, da bi se celotno mestno območje ne moglo neposredno upravljati po enem samem predstavniškem telesu. Upoštevati je namreč treba, da bodo po predlogu občine Šmartno, Skofja vas in Štore, ki so bile od lanskega leta dalje občine v sestavi mesta Celje, zopet postale samostojne občine, ki bodo vezane naravnost na okraj, kar je bilo v praksi vse do 31. XII. 1953, čeprav so bile te občine lani sredi leta upravno povezane z MLO Celje. Mesto Celje v tem obsegu predstavlja homogeno in kompaktno mestno celoto in ni potrebno, da bi se znotraj Celja ustanovile še posebne občine.

Pri Mariboru in zlasti pri Ljubljani pa vprašanje združitve mesta z okolico še ni zadosti proučeno, ker je mnogo bolj komplicirano kot pri Celju, zlasti če bo treba na sedanjih območjih teh dveh mest formirati posebne občine za posamezne mestne predele. Ta dva primera, ki trenutno še nista povsem godna za rešitev, pa ne moreta biti ovira za to, da bi se mesto Celje ne združilo z okrajem Celje okolico v skupno okrajno družbeno teritorialno enoto.

Gospodarski razvoj okrajne komunice se bo v bodoče enotno usmerjal z okrajnim gospodarskim planom. O sredstvih, ki se na področju mesta ustvarjajo ob sodelovanju in v povezanosti z okrajem kot celoto, o njihovi razdelitvi in potrošnji, ne more povsem ločeno odločati predstavniško telo samega mesta. Sredstva, ustvarjena na tem področju kot delu okrajne celote, so sestavni del družbenega dohodka, ki ga ustvari komuna. Z novimi gospodarskimi predpisi pa je v zadostni meri zagotovljeno, da mesto pri razdelitvi tistega dela dohodka podjetij, ki pripade okraju, ne bo prikrajšano.

Da bi se mestu Celje zagotovila neokrnjena možnost razvoja v okviru okraja, določa predlog zakona njegovemu ljudskemu odboru položaj ljudskega odbora mestne občine s posebnimi pravicami. Poleg svojega gospodarskega plana, ki mora biti seveda glede na enotnost gospodarske politike komunice koordiniran z okrajnim gospodarskim planom, ima mestna občina tudi popolno proračunsko samostojnost. Z dohodki mestne občine njen ljudski odbor povsem samostojno razpolaga. Tako zakon o ljudskih odborih mest in mestnih občin kakor tudi novi zvezni gospodarski predpisi dajejo številne pristojnosti, ki pripadajo za drugo območje okraja, okrajnemu ljudskemu odboru, ljudskemu odboru mestne občine za njeno območje. Statut okrajnega ljudskega odbora in statut ljudskega odbora mestne občine Celje bosta pa še podrobneje in deloma lahko tudi drugače uredila posamezna vprašanja razdelitve pristojnosti. Na ta način bo omogočen in zagotovljen nadaljnji razvoj mesta Celja kot mesta in kot središča okraja, s katerim je v vsakem pogledu in vsakodnevno tesno povezano.

Z združitvijo mesta Celja in okraja Celja okolice nastane nova družbeno-teritorialna enota, ki bo morala izvoliti svoje predstavniško telo — ljudski odbor okraja Celja. Po predlogu zakona se morajo volitve opraviti najpozneje

do konca letošnjega leta. Da ne bi okraj dotlej ostal brez organa oblasti, je v predlogu zakona določeno, da se že sedaj formira začasni okrajni ljudski odbor. Ta bi nastal z združitvijo sedanjega mestnega in okrajnega ljudskega odbora. Sedanji mestni zbor mestnega ljudskega odbora, ki je bil izvoljen ob koncu leta 1952 za dobo štirih let, pa bi še nadalje fungiral kot ljudski odbor mestne občine Celje, seveda brez odbornikov, izvoljenih na območju treh občin, ki se sedaj ločijo od mestnega območja. Njegov mandat bi se skrajšal na tri leta, ker se za to mandatno dobo voli ljudski odbor mestne občine. Na ta način bodo do izvolitve novega okrajnega ljudskega odbora odborniki sedanjega mestnega zbora hkrati odborniki začasnega okrajnega zbora in odborniki ljudskega odbora mestne občine. Sedanji odborniki zbora proizvajalcev mestnega ljudskega odbora pa se bodo vključili začasno v zbor proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora, medtem ko ljudski odbor mestne občine nima zbora proizvajalcev.

Vsi trije zakonski predlogi, ki predstavljajo celoto, so torej utemeljeni. Zato izjavljam, da bom glasoval za te zakonske predloge.

Predsednik Vlado Majhen: Besedo ima ljudski poslanec Vinko Hafner.

Vinko Hafner: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Mnenja sem, da s sprejetjem tega zakona — kar je že izjavil poročevalec Izvršnega sveta — izvršujemo ukrep, ki je postal nujen rezultat našega družbenega razvoja, rezultat izkušenj, ki jih v enem letu ali dveh imamo ravno na področju družbenega upravljanja. Zato tudi vnaprej izjavljam, da bom za zakon glasoval, kakor je ta predlagan.

Vendar pa mislim opozoriti na nekaj stvari v zvezi s položajem, v kakršnega prihaja ljudski odbor mestne občine Celje v bodoče, in v kakršnem je že danes 13 drugih mestnih občin s posebnimi pravicami. Mislim namreč, da je to potrebno tako zaradi Celja, ki kot precej velika teritorialna enota šele dobi ta statut, nadalje mislim, da je to potrebno zaradi razčiščenja nekaterih nejasnosti v položaju mestnih občin, za kar naj bi to zasedanje služilo kot pobuda za ureditev teh vprašanj, in končno tudi zato, ker mislim, da se vsa stvar ne glede na dozorelost tega ukrepa vendarle jemlje kar preveč enostavno, kot da ni v zvezi s tem nikakih problemov več. Zato bi vseeno opozoril na nekatere stvari in naj mi tovariš poročevalec ne zameri, če morda kaka stvar ne bo v skladu z njegovimi stališči, ki jih je tu izjavil.

Najprej vprašanje, ki je bilo že pri obravnavanju družbenega plana kot tudi v razlagi Izvršnega sveta danes nekajkrat poudarjeno, namreč o potrebnosti združitve mesta in okolice zaradi formiranja komune, zaradi razvijanja socialističnih družbenih odnosov. Nesporno je to, da je združitve mesta z okolico prirodni rezultat tako objektivnega gospodarjenja kakor tudi samega družbenega razvoja. Vendar pa teh stvari ne gre poenostavljati, predvsem ne v tem smislu, da se jemlje, da je odnos okraja ter mesta in podeželja že sam po sebi rešen zaradi združitve mesta z okrajem in zaradi obstoja zbora proizvajalcev ter družbenega upravljanja. Razen tega sem mnenja, da posploševanje pojma komuna-okraj samo po sebi nanaša ne glede na generalno pravilno linijo nekatere težnje, ki so nekoristne in birokratske, ki se pa ravno v odnosu med mestom in okrajem često pojavljajo. Kako je s to stvarjo? Mislim,

da se tovariši poslanci strinjajo s tem, da je pretežni del okrajev pri nas tak, da predstavljajo resnično geografsko in gospodarsko celoto in da se bodo kot celota v sedanjih okvirih razvijali v komuno. To pa hkrati ne velja za vse okraje. Narobe, prav primeri posameznih okrajev dokazujejo nasprotno, namreč da ekonomsko-družbena skupnost — komuna — ne more biti konglomerat geografsko različnih področij, razcepljenih na več izrazito ločenih enot, kakršni so posamezni okraji. Ti so za sedaj še potrebni, vendar pa so le bolj umetne tvorbe. Tako na primer ne vidim nobene bistvene povezanosti med Idrinjem, Tolminom, med Šoštanjem in Gornjo Savinjsko dolino ali pa med Kranjem, Tržičem in Škofjo Loko. Vsako od teh področij tvori zase zaključeno celoto, ki se je prirodno formirala že v preteklosti, danes pa to velja v večji meri, kar bo končno nedvomno dobilo svojo potrditev v zaokroženosti komune. Običajno je tako, da so centri teh področij prav mestne občine in še posebej mestne občine s posebnimi pravicami, ker so to najmočnejši gospodarski centri, ki pritezajo nase dovolj široko okolico. Če se torej posplošuje trditev, da je tudi tak nepriroden okraj sam po sebi komuna, da mu zato pripadajo vse prednosti v razvoju ter v družbenih in gospodarskih funkcijah, potem je razumljivo, da morajo biti pri tem občine nujno okrnjene in to ne samo navadne podeželske občine, ki morajo neobhodno odigrati podrejen pomen, ampak tudi mestne občine s svojim naprednejšim gospodarstvom, naprednejšo družbeno miselnostjo. Razumljivo je, da izolirano mesto — pa naj si bo to Kranj ali pa Celje — samo po sebi ničesar ne predstavlja. Mesto je nujno povezano kot celota s svojo okolico. Ta okolica pa ima seveda svoje odrejene meje in sega le do tja, kjer začne neposredni vpliv drugega podobnega ekonomskega in družbenega središča. Tam začenja, če se v tem smislu izražam, področje komune. Čeprav danes ni mogoče govoriti o nekem točno opredeljenem pojmu komune, vendar pa se to, kar mi pojmuje pod tako družbeno skupnostjo, zaokroža prav okoli takih centrov. Kaj to pomeni? To pomeni, da je prav, če dajemo prednost okraju v odigravanju osnovnih gospodarskih in družbenih ukrepov. Vendar pa s tem ne smemo dušiti niti samostojnosti navadnih občin, kaj šele samostojnosti mestnih občin. Kajti pretiravati z možnostjo, da bi okraj neposredno mobiliziral vse tiste sile, razvijal demokratičnost v vsem tistem obsegu, ki so jo sposobne samo občine skupaj z okraji, bi bila vsekakor napaka in odraz birokratizma ne glede na obstoj okrajnega zbora proizvajalcev in progresivnega vpliva okraja kot celote. Mislim, da smo v zadnjem času že napravili nekaj manjših slabosti v tem smislu, ker smo pod pojmom okraj-komuna zanemarili vprašanje razvijanja občin in njihove iniciative, kar nam jemlje iz rok važno sredstvo za razvijanje socialistične demokracije tudi na vasi in razvijanje lokalnih gospodarskih zmogljivosti. Prav v preteklem letu, ko so se gospodarska sredstva občin in okrajev v večji meri sprostila, so številne, zlasti nekoliko naprednejše občine pokazale izredno gospodarsko pobudo in mnogokje zelo koristno izkoristile denar, ki jim je bil na razpolago. Zato mislim, da bo šel naš razvoj v bodočnosti prav gotovo to pot, da se bodo nekateri okraji kot celote formirali v komune in bodo občine kot take izginjale v njihovem okviru oziroma bodo odigrale izrazito podrejeno vlogo, drugod pa se bodo okraji cepili na neke osnovne teritorialne enote, okraji pa se bodo verjetno teritorialno povečavali in odigrali v bodočnosti morda drugačno funkcijo, funkcijo vsklajevanja odnosov med osnovnimi komunami na širšem zemljepisnem področju. Odveč bi bilo dajati perspektive, kdaj se bo to dogodilo, toda

nesporno je, da se že danes kaže možnost za ukinitve nekaterih okrajev, ki predstavljajo za nas znatno administrativno breme, ki pa družbeno in ekonomsko ničesar pomembnejšega ne predstavljajo; seveda se to lahko napravi pod pogojem okrepitve občin. Razumljivo je, da se bodo zlasti morale okrepiti mestne občine in se zaokrožiti z vsem tistim teritorijem, od koder se rekrutira za mesto delovna sila in kjer je najbolj običajna blagovna menjava med mestom in podeželjem. V tem primeru bi pomenilo krepiti funkcijo okrajev na škodo mestnih občin podobno, kakor da bi v danem momentu neko stvar dvigali zato, da bi jo nekoč zopet vrnili v isti položaj. Mislim, da je smoter vsega tega ta, da okrepimo mestne občine, vendar na način, da se po funkcioniranju okrajnega zbora proizvajalcev in okrajnega družbenega plana zagotovi potrebna skladnost gospodarjenja mesta z okolico, in to vse dotlej, dokler mesto ne bo moglo samo prevzeti še več funkcij, ki za sedaj še nujno pripadajo okraju.

Še nekoliko besed o gospodarskem odnosu med mestom in okolico. Te stvari lahko kaj hitro izpadejo kot mestni partikularizem in kot zagovarjanje mestnih privilegijev. Vendar bom navedel nekaj dejstev, ki stvar prikažejo v nekoliko drugačni luči. Včeraj in predvčerajšnjim smo imeli priložnost slišati stališča predstavnikov zaostalih okrajev, ki nedvomno potrebujejo podporo za svoj razvoj. Zato tudi noben predstavnik mestnih občin ni stavil kakih predlogov za spremembo določb družbenega plana, ker je treba najti sredstva za gospodarski in družbeni dvig teh okrajev. Vendar, če njihovo stanje primerjamo s stanjem v mestih, vsaj v pretežni večini naših mest, bomo lahko ugotovili, da mesta sama po sebi niso v ničemer na boljšem. Zakaj? Morda je ta trditev nekoliko posplošena. Morda je nekaj mest v preteklih letih res uživalo neke privilegije, da so dobivala maksimalno mogoča sredstva za svojo izgradnjo. Toda celo ta mesta imajo velike potrebe. V glavnem pa pretežna večina naših manjših mest, ki so pa znatna industrijska središča, kot Trbovlje, Kranj, Jesenice in druga, teh možnosti niso imela in to v precejšnji meri prav zaradi svojega statuta in zaradi raznih objektivnih težav v naši gospodarski izgradnji. Danes je ureditev teh mest zlasti njihova komunalna in stanovanjska ureditev v neverjetnem nasprotju z njihovo gospodarsko zmogljivostjo, tako da ta zaostalost pričinja biti eden izmed važnih vzrokov za slabosti gospodarjenja, kar ima negativen vpliv celo na proizvodnost dela in na razvijanje družbene zavesti ljudi. Naj navedem samo nekaj primerov, ki jih iz Kranja najbolj poznam. Stanovanjsko vprašanje, ki je eno najbolj aktualnih vprašanj v vseh mestih, je pri nas še posebej aktualno. Pri nas pride 8,3 m² stanovanjske površine na enega prebivalca. To je od vseh slovenskih mest najnižje povprečje. Letno bi potrebovali vsaj 200 stanovanj, da bi zagotovili stanovanja naravnemu prirastu ljudi in nujni priselitvi vsaj delu okoliškega delavstva v mesto. Za tako izgradnjo bi potrebovali približno 500 milijonov letno. Po družbenem planu pa se letos predvideva, da bomo imeli za vse potrebe investicij v mestu in za kritje proračuna morda 130 do 150 milijonov družbenih sredstev iz gospodarstva.

Drugo je vprašanje komunale. Večina industrijskih mest se je neprirodno razvijala, tako da so se postavljale same tovarne, ne da bi hkrati kapitalist zagotovil tudi stanovanjski sklad in komunalno ureditev. Izrazit je primer Kranja, kjer je ves dobiček šel v žepe tujih kapitalistov, ki so mesto samo izžemali, ne da bi karkoli storili za razvijanje stanovanjskega in komunalnega

sklada. Danes je stanje tako, da so proizvodjalne sile močno razvite in v razmeroma majhnem mestu dela nad 12.000 zaposlenih, hkrati pa je komunalna ureditev mesta ostala v glavnem ona izpred 20 let. Tako se danes dogaja, da imate v takem industrijskem centru več kot tretjino mesta brez vodovoda, in to s kapnicami, umazanimi od saj in često okuženimi, da imate cestno ureditev skrajno primitivno, ki zadržuje tako tranzitni kot lokalni promet in imate skratka opravka z izredno zaostalostjo, ki zaradi velike koncentracije prebivalstva in nalog proizvodnje postaja še bolj drastična.

Vzemimo še problem prosvete, ki žuli vsa naša mesta in tudi podeželje. Imamo osnovno šolo, ki jo že nekaj let obiskuje nad 500 učencev in kjer se poučuje v treh izmenah in v dveh ločenih poslopih. Nižja gimnazija je nastanjena v prostorih bivšega župnišča, kar je seveda skrajno neprimerno.

Vzemimo še problem zdravstva. To pa je nedvomno v Kranju brez pretiravanja mizerno urejeno tudi zaradi različnih objektivnih težav. Tovariši, ki te stvari poznajo, mi bodo nedvomno potrdili, da je to res. Tu nisem hotel povedati tega zato, da bi karkoli spreminjali v odnosih, ki jih postavlja družbeni plan za razvijanje zaostalih okrajev, zato, da bi se nekaj odtrgalo drugim okrajem, ker menim, da je letošnji položaj tak, da je treba preko teh stvari kratkomalo preiti in z minimalnimi sredstvi reševati tisto, kar se da rešiti. Zato tudi nisem imel nobenega primerne predloga ali zahteve. Pač pa sem te stvari navedel zato, ker neredko izpada problem odnosov med mesti in podeželjem kot problem izravnave mestnih privilegijev nasproti okolici. Danes je nasprotno vtis, vsaj v primeru Kranja, tak, da okolica s svojo zaostalostjo navaljuje na mesto, kar izgleda že po zunanjem izrazu, kot tudi v marsikakšnih čisto političnih notranjih težavah, ki v mestu nastajajo. Ta antagonizem, ki se izraža med mestom in okolico; ima poleg čisto partikularističnih teženj tudi mnogo objektivnih težav in osnov, ki razumljivo dajejo v določenih okoliščinah povod za spore in prepire med mesti in okrajem o sredstvih, kot so bili pri večini naših mest. Poudariti moram, da smo v primeru Kranja in njegovega položaja te odnose med okrajem in mestom praviloma osebno zelo dobro urejali in smo imeli polno razumevanja okrajnega odbora za naše potrebe, da pa kljub temu sam neurejeni položaj mestnih občin in pa velike potrebe, ki jih ima mesto, predstavlja neobhodni izvor nujnih sporov in težav, ki nastajajo v zvezi s tem.

Poudaril bi samo še to, ko govorim o okraju kot komuni in o pomenu okrajnega zbora proizvodjalcev, da se prav pod to firmo, da je okraj komuna in da ima okraj zbor proizvodjalcev, rado jemlje mestnim občinam pristojnosti, ki bi jim po njihovem objektivnem položaju pripadale. Saj imate danes mnoga stališča celo posameznih vodilnih tovarišev, da so sedanje potrebe pristojnosti mestnih občin samo zasilna koncesija preteklosti ali trenutna zadovoljitev problema mestnih občin, da pa skoro prihaja čas, ko se bo lahko na račun krepitve okraja pospravilo s tako imenovanimi posebnimi pravicami. Nasprotno, iz izkušenj sem mnenja, da je treba te pravice ohraniti oziroma jih precizirati, se pravi, dati pravo mesto okraju in mestu. Postaviti moramo jasno stališče, kakšen naj bo položaj mesta v okraju in s tega vidika določiti tudi njegove pristojnosti. Reči pa moram, da so zadnji gospodarski predpisi dali mestnim občinam številne pravice, da pa hkrati urejajo te stvari nesistematično. Tu je še mnogo težav in anomalij, za katere je prav, da jih zvezni in republiški organi vskladijo med seboj. Zato bi dal konkretni predlog, o

čemer je razpravljajal že tudi odbor za organizacijo oblasti, naj bi Republiški zbor poveril odbor za organizacijo oblasti in uprave, da v določenem času problem mestnih občin s posebnimi pravicami in pa problem vključitve še drugih dveh mest v okvir okraja posebej prouči v sodelovanju z organi Izvršnega sveta ne glede na to, kdaj se bo lahko sprejel ustrezní zakon. Gre namreč za rešitev nekaterih že sedaj zelo aktualnih vprašanj, ki lahko samo koristijo tako razvijanju okrajev, kot razvijanju teh mestnih občin s posebnimi pravicami, v kakršni statut se vključuje tudi mestna občina Celje. Hkrati pa ponovno izjavljam, da bom zaradi umestnosti vključitve mesta Celje v sestav okraja za ta zakon glasoval.

Predsednik Vlado Majhen: Želi še kdo izmed ljudskih poslancev besedo k tem zakonskim predlogom? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo o 7., 8. in 9. točki dnevnega reda in prehajamo na glasovanje o vsakem zakonskem predlogu posebej.

Kdor je za predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine. Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje. Kdor je za ta zakonski predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Objavljam, da je predlog zakona o začasnem ljudskem odboru Celje soglasno sprejet.

S tem prehajamo na 10. točko dnevnega reda, in sicer na sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo in morebitna obravnava o tem predlogu. Po določitih 133. členu poslovnika se mora Republiški zbor najprej izjasniti o tem, ali sploh sprejme na dnevni red spremembo ustavnega zakona. O tem predlogu pričenjam razpravo. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priklasi k besedi, zaključujem razpravo in dajem na glasovanje predlog, da se sprejme na dnevni red obravnava o predlogu za spremembo ustavnega zakona. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Potem prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da utemelji ta predlog.

Jože Petejan: Tovariši ljudski poslanci! Zakonodajni odbor o tem predlogu ni sklepaj, ker o njem sklepati ni mogel zato, ker mora prej skupščina sprejeti predlog, da se spremeni ta ali oni člen ustave. Ko je sedaj ta predlog sprejet, se bo zakonodajni odbor takoj po tej seji sestaj in ta predlog obravnaval ter poročal skupščini.

Dr. Miha Potočnik: Predlagam, da zbor takoj sklepa o predloženi spremembi ustavnega zakona in ne daje tega predmeta zakonodajnemu odboru, ker je stvar jasna in ni potrebna razprava v zakonodajnem odboru. To je namreč po poslovniku mogoče.

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Predsedniku ljudske skupščine je bil poslan naslednji akt, ki vam ga bom prečital: . . . (K besedi se prijavi ljudski poslanec dr. Marijan Breclj.)

Dr. Marijan Breclj: Najprej izjavljam, da se strinjam s predlogom, ki ga je dal ljudski poslanec dr. Miha Potočnik, da zbor o tej stvari neposredno razpravlja in da ne čaka poročila zakonodajnega odbora, ker poslovnik dopušča, da se o nekem predlogu lahko neposredno razpravlja.

O tej spremembi ustavnega zakona pa smo govorili že takrat, ko smo volili nov Izvršni svet. Tu gre samo za eno in to kratko spremembo, da se prejšnje besedilo 76. člena, da naj ima Izvršni svet Ljudske skupščine LRS 20 do 30 članov, spremeni tako, da določimo samo najnižje število članov in rečemo »Izvršni svet šteje najmanj 11 članov«. Sprememba tega člena ustave je v skladu s spremembo, ki je bila že izvršena v zvezni ustavi in smo zato tudi mi dolžni vskladiti besedilo naše republiške ustave z zvezno ustavo. Zato predlagam, da skupščina ta predlog neposredno, brez posebne razprave sprejme.

Predsednik Vlado Majhen: Slišali ste poročilo ljudskega poslanca dr. Marijana Breclja in pričenjам razpravo o tem predlogu. Želi kdo izmed ljudskih poslancev razpravljati o njegovem predlogu? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne priglasí k besedi, potem ponavljam njegov predlog, naj se prvi odstavek 76. člena ustavnega zakona spremeni in glasi: »Izvršni svet šteje najmanj 11 članov.« Drugi člen tega zakonskega predloga pa naj se glasi: »Ta zakon začne veljati z dnem, ko ga razglasi Ljudska skupščina LRS na skupni seji obeh domov.«

Če se nihče ne priglasí k razpravi, zaključujem razpravo in dajem oba člena, kot sem ju prečital, na glasovanje. Kdor je za, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o spremembi prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve ter o organih oblasti Ljudske republike Slovenije v Republiškem zboru soglasno sprejet. S tem je izčrpana 10. točka dnevnega reda in odrejam kratek odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 10,40 in se je nadaljevala ob 11,05.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci. Nadaljujemo z dnevnim redom 4. seje Republiškega zbora, in sicer prehajamo na 11. točko dnevnega reda, to je na razrešitve in volitve. Besedo ima ljudski poslanec Stane Kavčič.

Stane Kavčič: Tovariši ljudski poslanci! Na eni izmed zadnjih sej je odbor za prosveto in kulturo sprejel sklep in izrazil željo, da bi se za njegovega člana izvolil predsednik našega zbora tovariš Vlado Majhen. Kolikor

mi je znano, je tudi njegova osebna želja, da bi se mu dala možnost, da bi lahko deloval na področju prosvete in kulture. O tej zamisli je bil nedavno razgovor tudi na predsedstvu Socialistične zveze in je bilo izraženo mnenje, da bi bila taka sprememba umestna, kadrovsko smotrna in upravičena. Spričo tega v imenu ljudskih poslancev Ervina Dolgana, Franca Kreseta, Franca Belšaka, Franca Skoka, Janeza Petroviča, Ančke Globačnik, Vinka Hafnerja, Ade Krivic, Angelce Ocepek, Branka Babiča in v svojem imenu predlagam, da se razreši ljudskega poslanca Vlada Majhna sedanje dolžnosti predsednika Republiškega zbora, na njegovo mesto pa kot kandidata predlagam ljudskega poslanca Jožeta Rusa.

Drugič, v imenu poslancev Vladimira Bračiča, Jožeta Tramška, Alojza Mlakarja, Branka Babiča, Vinka Šumrade, Jožeta Gričarja, Zlata Pavlice, Viktorja Kovača, Aleksandra Pirherja, Dušana Boleta, Jožeta Petejana in v svojem imenu pa predlagam, da se za člana odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora izvoli ljudski poslanec Vlado Majhen. (Ploskanje.)

Predsednik Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Po določitih 17. členu poslovnika Republiškega zbora izročam nadaljnje predsedovanje podpredsedniku tovarišici Angeli Ocepek.

Podpredsednik Angela Ocepek: Tovariši ljudski poslanci! Prosim ljudskega poslanca tovariša Vlada Majhna, da se izjavi, ali se s tem predlogom strinja.

Vlado Majhen: Tovariši ljudski poslanci! Strinjam se s predlogom, ki ga je dal ljudski poslanec Stane Kavčič. Želim, da me razrešite dolžnosti predsednika Republiškega zbora in kolikor hočete ugoditi moji želji, da me izvolite v odbor za kulturo in prosveto. Hkrati se Republiškemu zboru za dosedanje zaupanje iskreno zahvaljujem. (Ploskanje.)

Podpredsednik Angela Ocepek: Vprašam tovariše ljudske poslance, ali vzamejo na znanje razrešitev ljudskega poslanca Vlada Majhna kot predsednika Republiškega zbora? Prosim, da o tem predlogu glasujemo z dviganjem roke. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se kdo vzdržuje glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog o razrešitvi soglasno sprejet.

Sedaj je potrebno, da izvolimo novega predsednika Republiškega zbora. Ljudski poslanec Stane Kavčič je za novega predsednika našega zbora predlagal ljudskega poslanca Jožeta Rusa. Ta predlog dajem na glasovanje in prosim, kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je soglasno sprejet sklep, da je za predsednika Republiškega zbora izvoljen ljudski poslanec Jože Rus. (Ploskanje.) Prosim ljudskega poslanca Jožeta Rusa, da nadaljuje z vodstvom seje.

Predsednik Jože Rus: Tovariši in tovarišice ljudski poslanci! Zahvaljujem se vam za izkazano zaupanje. Prizadeval si bom z vestnim opravljanjem dolžnosti na mestu, ki ste mi ga zaupali, prispevati kolikor bo v moji moči v sodelovanju z vami in z vsemi organi ljudske skupščine k čim uspešnejšemu

delu Republiškega zbora in celotne skupščine za socialistični razvoj naše republike in naše nove Jugoslavije. (Ploskanje.)

Na dnevnem redu je izvolitev člana odbora za prosveto in kulturo, ljudskega poslanca Vlada Majhna. Želi kdo izmed ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne prihlasi k besedi, dajem predlog ljudskega poslanca Staneta Kavčiča, da izvolimo v odbor za prosveto in kulturo ljudskega poslanca Vlada Majhna, na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je ljudski poslanec Vlado Majhen soglasno izvoljen za člana odbora za prosveto in kulturo Republiškega zbora.

Nadalje je treba ugotoviti skladnost sprejetih zakonov, ki sta jih obravnavala Republiški zbor in Zbor proizvajalcev. V ta namen prosim, da ostanete do časa, dokler se ne ugotovi skladnost sprejetih zakonov, v dvorani in da se kasneje odredi skupna seja obeh zborov. Odrejam krajši odmor.

(Seja je bila prekinjena ob 11,15 in se je nadaljevala ob 11,35.)

Predsednik Jože Rus: Nadaljujemo s 4. sejo Republiškega zbora ter obveščam zbor, da sva s predsednikom Zbora proizvajalcev ugotovila, da so besedila zakonov, ki sta jih obravnavala zbor, skladna, in sicer zakon o družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1954, zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954, zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952, zakon o dodatnem proračunu LRS za leto 1953, zakon o skladih za urejanje voda, zakon o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov in sprememba prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona, ter so bili ti zakoni v obeh zborih sprejeti z enakimi besedili.

Vsi zakoni, razen zakona o spremembi ustavnega zakona, se pošljejo predsedniku Ljudske skupščine LRS, da jih objavi in razglasi. Zakon o spremembi ustavnega zakona pa se pošlje predsedniku Ljudske skupščine, da na skupni seji obeh domov razglasi spremembo ustave.

S tem je dnevni red 4. seje Republiškega zbora izčrpan in prosim za pooblastilo, da z zapisnikarjem podpiševa zapisnik te seje. Ali se zbor strinja s tem predlogom? (Strinja.) Zaključujem 4. sejo Republiškega zbora. Naslednja seja bo sklicana pismeno. Obveščam še tovariše ljudske poslance, da se bo skupna seja obeh zborov takoj pričela.

Seja je bila zaključena ob 11,40.

ZBOR PROIZVAJALCEV

2. seja

(24. marca 1954)

Predsedoval: Mavricij Borc, predsednik
Zbora proizvajalcev.

Zapisnikar: Pepca Jež.

Začetek seje ob 10,10.

Predsednik Mavricij Borc: Začenjam 2. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije, ki jo je po 60. členu ustavnega zakona in 19. členu poslovnika Zbora proizvajalcev sklical predsednik Ljudske skupščine LRS.

Zapisnik današnje seje bo vodila zapisnikar tovarišica Pepca Jež.

Ljudski poslanci Štefan Pavšič, Stane Bizjak, Milan Dimnik in Franc Dragan so opravičili svojo odsotnost in predlagam, da jim zbor odobri dopust. Ima kdo izmed poslancev kakšen drug predlog glede navedenih poslancev, ali morda kako pripombo? (Ne javi se nihče.) Je kdo proti temu, da se navedenim poslancem odobri dopust? (Nihče.) Če ni nobenih pripomb in ugovorov, ugotavljam, da je predlagani dopust odobren.

Preden preidemo na drugo delo, prosim zapisnikarja, da prečita zapisnik 1. seje Zbora proizvajalcev. (Zapisnikar Pepca Jež prečita zapisnik 1. seje.)

Ima kdo izmed ljudskih poslancev kako pripombo k prečitnemu zapisniku? Ima kdo kako vprašanje? (Ne javi se nihče.) Če ne, menim, da je zapisnik, kakor je bil prečitán, odobren in se podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik.)

Dalje obveščam tovariše poslance, da je Zbor proizvajalcev prejel naslednje zadeve oziroma je bil o njih obveščen:

1. predlog Izvršnega sveta LRS o družbenem planu LRS za leto 1954; predlog proračuna za leto 1954; predlog zakona o potrditvi sklepnega računa LRS za leto 1952; predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953; predlog zakona o skladih za urejanje voda; predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov in predlog za spremembo 76. člena ustavnega zakona;

2. predlog Izvršnega sveta za odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS;

3. sporočilo Izvršnega sveta LRS, da bo na svoječasno interpelacijo ljudskega poslanca Jožeta Lukača odgovoril na prvi seji Zbora proizvajalcev;

4. predlog administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS za odlok o nagradah poslancev.

Razen tega je bilo še nekaj dopisov, predlogov, prošenj in pritožb, ki so jih vzeli v delo pristojni odbori našega zbora.

Naštete zadeve je treba obravnavati na seji našega zbora, delno pa so predvidene, da jih obravnavamo tudi na skupni seji obeh zborov.

Ima morda kdo od tovarišev poslancev kako vprašanje, ki je v zvezi z delom našega Zbora proizvajalcev po 23. členu našega poslovnika? (Ne javi se nihče.)

Če se nihče ne javi k besedi, predlagam, da po 143. členu poslovnika Zbora proizvajalcev odločimo, da obravnavamo vprašanja poslancev na Izvršni svet, še preden pristopimo k določanju dnevnega reda. Če se poslanci strinjajo s tem, bi obravnavali interpelacijo ljudskega poslanca Jožeta Lukača; preden preidemo na dnevni red. Ima kdo izmed poslancev kako pripombo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem prosim predstavnika Izvršnega sveta tovariša Staneta Kavčiča, da da odgovor na vprašanje poslanca Jožeta Lukača.

Stane Kavčič: Zaradi osvežitve, tovariši poslanci, bi najprej prečital oboje vprašanj, preden nanje odgovorim. Tovariš Jože Lukač je stavil naslednja vprašanja:

Po 13. členu uredbe o določanju in prevedbi pokojnin in invalidnin (Uradni list FLRJ, št. 39/52) se prosilci pokojnin poleg določb 9. člena citirane uredbe (delovna doba in kvalifikacija) razvrste tudi po tej določbi, ki govori, da se delavec razvrsti, če povprečni zaslužek v zadnjih treh letih (oziroma po 1. IV. 1952, dokler ne dosežejo treh let) ni dosegel osnove pokojninskega razreda, v katerega je bil delavec razvrščen po svoji strokovni izobrazbi in delovni dobi, tedaj se razvrste v nižji pokojninski razred, ki ustreza njihovi kvalifikaciji, in sicer v tisti pokojninski razred, katerega pokojninska osnova je neposredno nižja od tega povprečnega mesečnega zaslužka.

Ali se dela na tem, da bi se ta predpis spremenil oziroma, da bi se uporabljaj v tem smislu, da se zavarovanec v primeru, če njegov zaslužek ne dosega osnove pokojninskega razreda, v katerega bi bil razvrščen po 9. členu, razvrsti le za en pokojninski razred nižje.

Kot veste, so po sklepu Zvezne skupščine celotni zakon o socialnem zavarovanju in v zvezi s tem ustrezajoče uredbe postale predmet ponovnega razpravljanja v Zvezni skupščini. Nedavno je odbor za zdravstvo in socialno politiko že imel svojo prvo sejo, kjer je vso to problematiko obravnaval. Kakor pa veste, je celotna problematika socialnega zavarovanja oziroma celotno področje zakonodaje socialnega zavarovanja izredno obširno. Tu so mnogostevilne vrzeli in številne postavke, ki niso več v skladu z našim družbenim in gospodarskim razvojem ter jih bo treba spremeniti. Vsekakor bo tudi ta konkretni primer, ki ga obravnava to vprašanje, postavljen na dnevni red in prišel v razpravo. O njem bo odločila Zvezna skupščina. Spričo tega naš Izvršni svet ni imel za potrebno, da bi še posebej obravnaval samo ta konkretni primer, ampak bo dal svoje sugestije in predloge ter prispevke k celotni obravnavi naše zakonodaje glede socialnega zavarovanja.

Drugo vprašanje se je glasilo:

Zakon o socialnem zavarovanju delavcev in uslužbencev ter njihovih družin določa v 67. členu, da ima žena zavarovanca pravico do družinske pokojnine, če je na dan njegove smrti dopolnila 45 let starosti.

Ali se bo ta, za današnje razmere dokaj krut predpis, spremenil v tem smislu, da pravica ne zastara, temveč se ohrani, dokler naknadno ne izpolni 45 let ali pa da se zniža starostna doba na 40 let?

Načeloma je to vprašanje povezano s prvim vprašanjem in velja tudi zanj isti odgovor, ki sem ga dal na prvo vprašanje, vendar z naslednjimi pripombami:

Praksa je dejansko pokazala, da so zadevni predpisi dokaj kruti. Zato je bilo na našem Zavodu za socialno zavarovanje, kakor tudi na našem Republi-

škem svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko v soglasju z Izvršnim svetom, kjer se je ta primer obravnaval, sprejeto načelno stališče, da je vse-kakor potrebno to zakonsko omejitev v nekem smislu spremeniti in so bile izdelane tudi razne variante, katerih osnovna vsebina je v tem, da naj bi vdovam, ki na dan smrti moža ne izpolnjujejo z zakonom predpisane starosti, njihova pokojninska pravica počivala do tistega časa, dokler ne dosežejo z zakonom predpisane starostne dobe. V tem smislu so bile izdelane nekatere variante in poslane pristojnim zveznim organom kot predlog in sugestija, ki naj se upošteva pri obravnavi oziroma kot korektura sedanjega zakona o socialnem zavarovanju.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim poslanca Jožeta Lukača, da izjavi, ali se z odgovorom zastopnika Izvršnega sveta zadovolji ali ne?

Jože Lukač: Se zadovoljim.

Predsednik Mavricij Borc: Ali je še kako vprašanje na Izvršni svet, ki bi ga kdo izmed tovarišev poslancev stavil po 144. členu našega poslovnika? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega vprašanja več, predlagam, da glede na pre-jete zadeve najprej sklenemo — tako sem se tudi dogovoril s predsednikom skupščine — naj se obravnava o predlogu družbenega plana in o predlogu proračuna začne na skupni seji obeh domov, kjer naj dajo najprej poročila pristojni odbori obeh zborov in predloge obrazloži Izvršni svet, nakar bi se obravnava nadaljevala na ločenih sejah. Ali se strinjate s takim predlogom? (Glasovi iz poslanskih klopi: Se strinjamo.) Hvala.

Predlagam, da za današnjo 2. sejo določimo tale dnevni red:

1. določitev dnevnega reda tretje seje republiškega Zbora proizvajalcev. Dnevni red, ki ga bomo določili, bomo začeli obravnavati po skupni seji.

Ima še kdo kakšen drug predlog glede dnevnega reda za to sejo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega drugega predloga, potem mislim, da je predlagani dnevni red sprejet.

Prehajamo na prvo točko dnevnega reda, to je na določitev dnevnega reda za tretjo sejo Zbora proizvajalcev, ki bo po že sklicani skupni seji obeh domov. Predlagam, da določimo tale dnevni red:

1. obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954;
2. obravnava in sklepanje o predlogu proračuna LRS za leto 1954;
3. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952;
4. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953;
5. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda;
6. obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov;
7. sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo in morebitna obravnava o tem predlogu.

Ali je morda še kak drug predlog za tretjo sejo našega zbora? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega nadaljnjega predloga, prosim zbor, da z dviganjem rok izrazi, da se strinja s predlaganim dnevnim redom za naslednjo sejo našega

zboru. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Potem je dnevni red 3. seje našega zbora soglasno sprejet tako, kakor je bil predlagan.

Kdaj bo naslednja seja našega zbora, bo sporočeno na skupni seji.

S tem je dnevni red 2. seje našega zbora izčrpan in jo zaključujem.

Obenem obveščam poslance tega zbora, da bo skupna seja v zgornji dvorani takoj sedaj.

Seja je bila zaključena ob 10,30.

3. seja

(25. in 26. marca 1954)

Predsedovala: Mavricij Borc, predsednik in
inž. Vilma Pirkovič, podpredsednik
Zbora proizvajalcev.

Zapisnikar: Milan Lacko.

Začetek seje ob 9,10.

Predsednik Mavricij Borc: Začenjam 3. sejo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS po dnevnem redu, ki je bil sprejet včeraj na 2. seji.

Zapisnik današnje seje bo vodil ljudski poslanec Milan Lacko, katerega prosim, da pred prehodom na dnevni red prečita zapisnik 2. seje Zbora proizvajalcev. (Zapisnikar Milan Lacko prečita zapisnik 2. seje.)

Ima kdo od ljudskih poslancev kako vprašanje ali pripombo k prečitnemu zapisniku? (K besedi se javi ljudski poslanec inž. Anton Koželj.)

Inž. Anton Koželj: Treba je v zapisniku popraviti, da je bil dopust odobren Milanu Dimniku in ne Stanetu Dimniku.

Milan Lacko: Da, to je pomota, ker je dvakrat napisano Stane. Treba bo popraviti v Milan Dimnik.

Predsednik Mavricij Borc: Ima še kdo kako pripombo ali vprašanje? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene druge pripombe, potem mislim, da je zapisnik s pripombo poslanca inž. Antona Koželja odobren in da se podpiše. (Predsednik in zapisnikar podpišeta zapisnik 2. seje.)

Dnevni red današnje seje je bil sprejet na zadnji seji. Še pred prehodom na prvo točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954, bi prečital amandma, ki ga je vložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS in ki se glasi:

»Da se zagotove potrebna investicijska sredstva za nadaljevanje cestnih del na sektorju Vransko—Trojane in Logatec—Planina, predlaga Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, da se sprejme naslednji amandma k 19. poglavju predloga družbenega plana LRS za leto 1954 ter naj se pod 1. točko doda tretji odstavek, ki naj se glasi:

Pooblašča se Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, da za leto 1954 izloči iz republiškega investicijskega sklada potrebna sredstva za izgradnjo cest na območju LRS, toda največ do višine 400 milijonov dinarjev.

S tem je ta amandma postal sestavni del predloga družbenega plana.«

Prehajam na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954. Po 124. členu našega poslovnika se predlog družbenega plana obravnava najprej v načelu, nato pa v podrob-

nostih. Amandmaji spadajo k predlogu. Predlagam, da razpravljamo o družbenem planu po delih oziroma po poglavjih, ki jih izkazuje predlagani družbeni plan. Prosim ljudske poslance, da se najprej javijo k besedi tisti, ki žele razpravljati v načelu. Besedo ima ljudski poslanec inž. Adolf Tavčar.

Inž. Adolf Tavčar: Tovariši ljudski poslanci! Prosil bi vas za dovoljenje, da govorim vsaj 15 minut, ker bi se rad dotaknil osnovne problematike našega kmetijstva, o kateri danes veliko govorimo, zlasti pa o kmetijski zaostalosti in zastarelosti. Mimogrede bi se morda dotaknil nekaterih strokovnih stvari, tako da bi na ta način pregledali, zakaj je naše kmetijstvo zaostalo, v čem je pravzaprav skrivnost, da naša kmetijska proizvodnja še ni dosegla predvojnega ravni. (Predsednik Mavricij Borc: Tovariš Tavčar, ali so to načelne pripombe k celotnemu planu, ali pa se te nanašajo samo na nekatera vprašanja?) Gre za čisto načelne pripombe k planu, ki pa zadevajo kmetijstvo.

Pri pospeševanju naše kmetijske proizvodnje moramo izhajati iz osnovne stvari, to je iz živinoreje same. Naša slovenska zemlja je izčrpana. Že desetletja se izčrpa, v prvi vrsti v njivski proizvodnji, torej na škodo travniške proizvodnje. Pomanjkanje humusa je v našem kmetijstvu ozko grlo in bo še naprej predstavljalo ozko grlo, ne glede na to, ali je kateri teren vinogradniški ali je sadjarski itd. Zato, ker je proizvodnja humusa tesno povezana z živinorejo, moramo kot temelj našega kmetijstva v prvi vrsti forsirati prav živinorejo. Vprašanje pa je, na kakšen način. Kot načelo bi bilo postaviti nadaljnjo krepitev borbe proti jalovosti naše živine. Prav zato, ker imamo danes še velik odstotek jalove živine, moramo pospešeno ustanavljati veterinarske ambulance. Čeprav jih že ustanavljamo, jih pa še vedno v premajhnem obsegu oziroma vsaj ne v takem številu, da bi v naši živinoreji res v kratkem času prišle do izraza in bi bili naši hlevi čimprej polni. Iz prakse vemo — ne govorim namreč samo kot poslanec, ampak tudi kot agronom in mi je zato položaj na terenu znan —, da je tisto posestvo, ki ima v hlevih dobro plemensko živino z visoko mlečnostjo, navadno tudi gospodarsko trdno. Naše kmetijstvo se bo, na splošno rečeno, z močno živinorejo samo okrepilo.

Drugo vprašanje, ki ga bo treba materialno rešiti s sredstvi iz republiških skladov, je vprašanje plemenjakov. To vprašanje je danes zelo pereče. Ne samo, da nam primanjkuje kvalitetnih plemenjakov, ampak nam primanjkuje plemenjakov nasploh. Naše zadrage, okraji in republika bodo morali podvojiti skrb za nabavo dobrih plemenjakov, če hočemo okrepiti našo živinorejo.

Tretje vprašanje, ki je tesno povezano s proizvodnjo humusa, pa je graditev gnojničnih jam, silosov itd. Tu so pravzaprav začetki kmetijskega gospodarjenja, zato moramo tej postavki posvečati največ pozornosti.

Nadaljnje vprašanje, ki je še danes nerešeno, je vprašanje semen. V letošnjem letu občutimo na primer veliko pomanjkanje semenja krmskih rastlin, v prvi vrsti detelje. Kmetje bi radi sejali, detelje pa ni; čeprav vemo, da smo pred vojno izvažali velike količine detelj vseh vrst. V inozemstvu še vedno sprašujejo za semena naših detelj, ker so pogoji za proizvodnjo semenskih detelj v naših krajih, posebno na Gorenjskem, veliko ugodnejši kot na primer v drugih državah. Toda današnja proizvodnja detelje ne zadošča niti domačim potrebam, zato smo morali doslej velike količine detelje uvažati. Tu gre za pomanjkanje posebnih malih strojev, o katerih je bilo že govora v gospodar-

skem odboru Zbora proizvajalcev in za pomanjkanje strojev za čiščenje oziroma selekcijo deteljnega semena, ki ne stanejo veliko, ki so pa za nas važnejši kot traktorji in vse drugo.

Nadalje bi se dotaknil vprašanja obnove. Obnova sadjarstva in vinogradništva dosedaj ni bila načrtna. Šele v letošnjem letu se postavljajo osnove za obnovo, to se pravi, gre tako za kvalitetno kot kvantitetno okrepitev naših trsničarskih in drevesničarskih obratov. V letošnjem letu bo veliko hektarjev zemlje ostalo nezrigolane in neposejane, ker manjka trsnih cepljenk. Kolikor pa je bilo posejanih cepljenk, so te bile nekvalitetne in ker stane obnova 1 ha vinograda 1 milijon 100 tisoč dinarjev, to pomeni, da moramo biti pri sedanjih zelo omejenih sredstvih skrajno previdni, kaj sadimo in kako obnavljamo. Zato se prav sedaj ustanavljajo trsničarski obrati z matičnimi nasadi, selekcioniranimi kloni* itd. To so šele prvi znaki res pravega napredka našega kmetijstva v njegovem jedru. Šele letošnji plan zajema tisto, kar našemu kmetijstvu manjka, namreč skrb za našo živinorejo, drevesničarske obrate itd. tako, da bomo lahko šele od tu dalje govorili o obnovi in o krepitvi našega kmetijstva.

Nadalje bi se dotaknil državnih posestev. V zadnjem času je bilo veliko govora o državnih posestvih, posebno v zvezi z novimi uredbami, z obrestmi na osnovna sredstva, z obrestmi na dolgoročne kredite itd. Da nam bo stvar jasna, naj povem tole. V preteklem letu so državna posestva plačevala 5% obresti na obratne kredite in 55% amortizacijo na sklad plač. Amortizacija je bila približno 0,8% povprečno na ceno osnovnih sredstev. Danes je položaj precej drugačen. Državna posestva bodo morala sedaj odvajati 2% obresti na osnovna sredstva, nadalje anuitete, 2% obresti na dolgoročne kredite, amortizacijo in 2% obresti na obratne kredite. Jasno je, da so s tem dane močne olajšave v primerjavi z industrijo. Ne glede na to, da so nekatera posestva že močna in so njihove kapitalne gradnje že v končni fazi, pa je vendarle večina državnih posestev šele v začetku svoje kapitalne izgradnje, to je še v polnem teku obnove. Zato je gospodarski odbor popolnoma pravilno — kakor sem čital v časopisu — ugotovil, da so v zadnjih dveh letih državna posestva dosegla velik napredek. Vendar pa ta napredek še ni tako velik, da bi posestva v sedanji fazi obnove in njihove kapitalne izgradnje zmogla vse te dajatve. Zaradi tega bi predlagal, da bi se ta posestva v bodoče, kakor tudi za sedaj, ko še iz objektivnih in tudi iz subjektivnih razlogov ne bodo zmogla vseh teh dajatev, upoštevala kot neke vrste šolska posestva. Nadalje imamo še razne trsničarske in drevesničarske obrate in tudi druga posestva, ki so še nerazvita. Veliko posestev je, ki so nastala iz agrarne zemlje oziroma iz zemljišč bivših reorganiziranih kmečkih delovnih zadrug in pa iz zemlje, ki je bila sedaj odkupljena iz zemljiškega maksimuma. Ta posestva so danes v velikih težavah. Ker nimajo utrjenega stalnega kolobarja, se morajo boriti stalno z novim planom, z vprašanjem, kje bodo dobila delovno silo, kje bodo dobila potrebna finančna sredstva, da bo gospodarstvo napredovalo in da bo posestvo počasi postavljeno res na trdno podlago. Nadaljnje vprašanje glede teh posestev pa je, ali naj bodo posestva res samo za pospeševanje kmetijske proizvodnje kot vzorna posestva, ali pa naj bodo ta posestva izključno proizvodna posestva. Jasno je, da vseh posestev ne bomo mogli obravnavati kot objekte za pospeše-

* Kloni so cepliči z dolgoletno selekcijo preverjenih trsov.

vanje našega kmetijstva. Vendar pa bo treba velika posestva, ki so za to sposobna in imajo tudi pogoje za to, vendarle jemati kot pospeševalna posestva bolj kakor pa kot izrazito proizvodna posestva. Vinogradniška posestva bodo na primer danes, ko so že več ali manj obnovljena in trdna v svoji osnovi, lahko zmogla vse te obveznosti nasproti družbi in za nje ni takšnih problemov. Tudi posestva, ki imajo močno živinorejo, bodo že lahko zmogla te datjave. Vendar pa so posestva v večini primerov, vsaj kar zadeva živinorejo, še vedno pasivna zato, ker je živina v hlevih mlada in zaradi tega neproduktivna. Posestva s tako živinorejo so še vedno pasivna in neaktivna. Mogoče je, da bodo ta posestva kot živinorejska v prihodnjem letu ali pa leto dni kasneje že aktivna. Takrat bomo lahko tudi ta posestva obravnavali kot proizvodna posestva, česar danes ne moremo.

Dotaknil bi se še strokovnih kadrov in kmetijskih šol.

Kmetijske nadaljevalne šole so zajele že velik obseg. Kmetje že radi pošiljajo svoje otroke v te tečaje in lahko rečemo, da je led že prebit. Ti tečaji so danes že dali prve uspehe v tem, da dobiva mladina vse večje veselje do kmetijstva. V teh tečajih si pridobi osnovno znanje, hkrati pa se ji vzbuja zanimanje za kmetijsko proizvodnjo. Tako mladina ne bo več bežala samo v industrijo, ampak bo ostala tudi na kmetijah, kjer je nujno potrebna. Zato menim, da moramo še naprej krepiti te kmetijske šole, ker brez strokovnega znanja danes ne moremo govoriti o napredku v kmetijstvu. Kajti, če prideš na teren in kmet nima osnovnega znanja, je potem zaman ves trud in je delo jalovo, ker kmet zanj nima razumevanja. V drugih naprednih državah to dobro vedo, zato je tamkaj borba proti škodljivcem z agrotehničnimi ukrepi itd. veliko bolj uspešna, ker je kmet zaradi višje izobrazbe za te stvari veliko bolj dovteten. Osnova je tu prav ta pošolska izobrazba. Z njo bomo lahko naše kmetijstvo vendarle dvignili iz zaostalosti in tako počasi zmanjšali vrzel med razvojem industrije in razvojem kmetijstva.

Dotaknil bi se še mehanizacije. V Sloveniji imamo že precej traktorjev, vendar ta mehanizacija, ki je bila doslej nabavljena, ni dovolj prispevala za pocenitev kmetijske proizvodnje. Traktorji so v primerjavi s cenami in stroški veliko predragi. O tem so govorili že v zboru proizvajalcev v Beogradu. Edini plus, ki nam ga danes naša mehanizacija daje, je v tem, da delo olajša in omogoča, da je to hitreje opravljeno. Stroški amortizacije in vsi drugi stroški pa niso skoraj nič manjši kot so stroški s konjsko vprego.

V tej zvezi bi se dotaknil še cen kmetijskih proizvodov. Ne strinjam se s tem, da časopisi stalno pišejo o visokih cenah kmetijskih proizvodov. V primerjavi s cenami industrijskih proizvodov te cene niso previsoke. Če pa so previsoke, to ni zasluga kmeta, ampak zasluga trgovinskih podjetij in prekupčevalcev, proti katerim se moramo neusmiljeno boriti. Kmet od visokih cen nima ničesar. Visoke cene izrabljata trgovina in razni špekulanti, medtem ko kmet misli, da gre vse tisto, kar pišejo časopisi o visokih cenah kmetijskih proizvodov, na njegov račun. Če govorimo o cenah — bil sem že na več kot sto sestankih, kjer se je obravnavalo to vprašanje — govorimo vedno o porednem vprašanju. Sam produkcijski material je kljub temu, da se je letos ponovno podražil, glede cene še vedno nekako znosljiv. Vendar, če primerjamo cene, posebno cene tekstilu, zaradi katerih kmetje največkrat godrnjajo, vidimo, da mora kmet danes prodati 150 do 200 kg krompirja zato, da si kupi srajco. Lahko rečemo, da se kmetje marsikdaj upravičeno pritožujejo proti visokim

cenam. Zato bo pri vprašanju utrjevanja kmetijstva in pa politike cen treba iti prav v smeri zniževanja cen. V včerajšnjem amandmaju Izvršnega sveta se že govori o znižanju cen industrijskih proizvodov za svojih 10 do 11%. Medtem pa bodo morale cene kmetijskih proizvodov ostati še približno na isti višini, čeprav so danes cene kmetijskih proizvodov v primerjavi s kupno močjo delavca ali nameščenca še vedno previsoke. Znižanje cen v kmetijstvu je odvisno le od čimvečje proizvodnje. Vemo namreč, da bodo cene avtomatično padle, čim bo teh proizvodov zadosti na trgu.

Dotaknil bi se še sečnih dovoljenj za kmetijstvo. Včeraj je bilo naglašeno, da se v privatnih gozdovih seka še vedno več, kot znaša prirastek. Potrošnja lesa je mogoče v kmetijstvu precej omejiti. Poglejmo samo prašičerejo. Za kuho prašičem potroši kmet ogromno lesa. Dobro pa vemo in je bilo to že nešteto krat znanstveno dokazano, da se prašiči prav tako dobro krmijo s surovo krmo. Zakaj ne bi tu s propagando in pojasnjevanjem počasi dokazali kmetom, da se prašič lahko spita s surovo krmo in ne samo s kuhano. Če bi opustili kuhanje krme, bi prihranili ogromno lesa, morda tudi na stotine kubičnih metrov, ki bi jih sicer porabil delavec ali nameščenc za zimsko kurjavo. Vendar je to le en način, s katerim bi se dala nekoliko omejiti prevelika sečnja v naših gozdovih. Treba pa bo pri izdajanju sečnih dovoljenj odstopiti od predpisov pri tistih posestvih, ki potrebujejo les za obnovo oziroma adaptacijo svojih poslopij. Nadalje bi predlagal, da se odstopi od teh načel pri dovoljevanju sečnje lesa kmetov tam, kjer niso gozdovi še preveč izkoriščeni in imajo še zadostne zaloge lesa. Veliko je namreč kmečkih gospodarstev, ki po vojni še niso bila obnovljena. Nadalje je treba upoštevati potrebna popravila. Marsikdo bi si rad popravil poslopje, pa ne dobi dovoljenja, da bi si posekal nekaj lesa.

Razpravljaj bi še o investicijah. Investicije, ki jih dobivamo za kmetijstvo, pridejo navadno šele v jeseni. Obenem z investicijami se postavlja tudi zahteva, da morajo biti sredstva potrošena v 14 dneh. To je praktično neizvedljivo. Ker pridejo investicije tako pozno in se takrat na brzino trošijo, niso seveda sredstva načrtno izkoriščena. Zadruga ali posestva, ki dobe kredit, bi morale vedeti že spomladi, koliko bodo dobile kredita, da se lahko temeljito pripravijo in z delom pravočasno začno, ne pa šele jeseni.

Še nekaj o vprašanju kmetijskih zadrug. Tega, o čemer sem danes govoril, ne bo mogoče izvesti brez trdne organizacije kmetijskih zadrug. Zato je naša nadaljnja naloga krepiti organizacijsko sposobnost kmetijskih zadrug, v prvi vrsti pa učvrstiti njihove pospeševalne odseke. Brez zadruge, ki bo na terenu vse to izvajala, ne moremo računati na boljši uspeh. Danes so naše zadruge, ki so se organizacijsko okrepile, že sposobne reševati kmetijsko problematiko, vendar jim primanjkuje strokovnjakov, ki bi jim dajali razne nasvete in reševali čisto konkretne naloge na terenu. Zato moram kritizirati nekatere kmetijske strokovnjake, ker premalo sodelujejo s kmetijskimi zadrugami in se premalo zanimajo za njihovo problematiko. Kmetijskim zadrugam primanjkuje pri obnovi vinogradov prav strokovnih nasvetov, teh pa ne dobe, ker so strokovnjaki več ali manj ločeni od zadrug in se ne zanimajo dovolj za notranje delo kmetijskih zadrug.

V tej zvezi bi se dotaknil še strokovnih kadrov, ki prihajajo iz šol. Marsikatera zadruga bi rada namestila bodisi tehnika, bodisi agronoma. Vendar se vsaka zadruga brani takega človeka, če pride naravnost iz šole in nima po-

trebne prakse. To je popolnoma razumljivo, kajti človek, ki nima prakse, ne more samostojno opravljati ali voditi strokovnih del itd. Zaradi tega je nujno, da gredo ti kadri po končani šoli naprej na pošolsko obvezno prakso. Ta praksa bi morala biti plačana in bi se morala šteti v delovni staž. Res je pa, da se posestva dostikrat branijo vzeti v prakso te absolutne prav zaradi tega, ker so pri sedanjih pogojih, ko se formirajo plače s 45% socialnim zavarovanjem, to le prevelika bremena za posestvo, ki vzame takega stažista za 1 do 2 leti na prakso. Zato bi bilo treba rešiti ta problem tako, kot ga je rešilo Društvo agronomov in tehnikov, ki je poslalo letos svoje praktikante na posestva in plačujejo zanje samo 10% za socialno zavarovanje, ne pa 45%. Ta način bi moral veljati tudi za bodoče in bi tako v doglednem času dobili dobre in strokovno preizkušene kadre, ki bodo sposobni reševati še veliko težje probleme v kmetijski proizvodnji, kot pa jih morajo reševati danes.

Na koncu bi se dotaknil še zaposlitve delavcev v kmetijstvu. Vsako posestvo si prizadeva, da ima nek stalen kader ljudi, ki je že več ali manj praktično usposobljen. Ti kadri pa pozimi niso zaposleni v zadostni meri. Zato nastaja vprašanje, kako te ljudi zadostno zaposliti. To vprašanje postane še zlasti pereče takrat, kadar nastopi huda zima, ko jih nikakor ni mogoče z ničemer zaposliti, nameščeni pa morajo biti, ker imajo družino, so socialno zavarovani, dobivajo otroške doklade itd. Vprašanja, kako polno zaposliti te ljudi skozi vse leto, zlasti pa v zimskih mesecih, ko ni pravega dela, ki bi bilo direktno povezano s proizvodnjo, za enkrat še ni mogoče rešiti in izgleda, da bo to vprašanje ostalo še nadalje odprto. Morda bi se našla rešitev le v povezavi z gozdnim gospodarstvom, tako da bi se ti ljudje pozimi začasno zaposlili pri čiščenju in eksploataciji gozdov. Tako bi bil delno rešen problem za tista državna posestva, ki svojih ljudi čez zimo ne morejo zaposliti v zadostni meri.

Slednjic bi se dotaknil še problema, ki zadeva proračun kmetijskih dohodkov. Vemo, da je kmetova tovarna brez strehe. Nadalje vemo, da o teh dohodkih ne moremo govoriti kot o nekem maksimumu. Kajti vremenske neprilike, elementarne nezgode in podobno večkrat spremenijo končno sliko, kakor nam to kaže na primer lansko ali pa predlansko leto. Zato bi predlagal, da se v bodoče računa v proračunu vedno le z nekim srednjim in ne maksimalnim nivojem, ki se predvideva za bodoče leto, ker se bo le tako naša kmetijska proizvodnja lahko dvignila in okrepila. Glede davkov in dajatev, bodisi da so predpisani v okrajnem ali republiškem merilu, pa ne smemo postavljati plana na neko maksimalno številko. Uredbe o olajšavah za razne elementarne nezgode glede plačevanja davkov pa bi morale veljati za tisto leto, ko je nezgoda nastopila, ne pa za leto nazaj.

Toliko sem želel povedati o kmetijstvu, da bodo stvari bolj jasne in prosim tovariše poslance, da mi oprostijo, če sem bil v svojih izvajanjih nekoliko predolg.

Predsednik Mavricij Borc: Opozarjam tovariše poslance, da je razprava o proračunu in družbenem planu ločena, da ne bi pri tej razpravi načelnjali obeh problemov. Nadalje opozarjam, da je sedaj načelna razprava o družbenem planu in bomo predlog družbenega plana obravnavali še v podrobnostih po poglavjih. Zato naj bi poslanci dajali sedaj le načelne pripombe, morda o neskladnosti plana itd. Kdor želi besedo, naj se prosim javi! (Ne

javi se nihče.) Če se nihče več ne prijavi k besedi v načelni razpravi, potem načelno razpravo zaključujem in prehajamo na razpravo o podrobnostih družbenega plana.

V tej zvezi bi po 127. členu našega poslovnika predlagal, da ne bi čitali celotnega predloga družbenega plana. Če se s tem strinjate, ga ne bomo čitali. Včeraj ste že poslušali poročila posameznih odborov in tudi poročilo Izvršnega sveta o tem vprašanju. Morda kdo od poslancev želi, da se čita predlog družbenega plana? (Ne javi se nihče.) Potem bi dal na glasovanje predlog, naj se družbeni plan v celoti ne čita. Glasovali bomo z dviganjem rok. Kdor je za to, da se predlog družbenega plana ne čita, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet.

Prehajamo na obravnavo prvega dela predloga družbenega plana, ki ga imate v drugem prečiščenem besedilu, ki ga je izdal Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije z naslovom »Pregled razvoja gospodarstva Ljudske republike Slovenije v letu 1953«.

Kdor izmed poslancev želi razpravljati, naj se javi k besedi. (Ne javi se nihče.)

Ker se nihče ne javi k besedi, prehajamo na razpravo o drugem delu predloga družbenega plana z naslovom »Smernice za razvoj gospodarstva v Ljudski republiki Sloveniji v letu 1954«, in sicer na IV. poglavje z naslovom »Industrija«. Gre za smernice razvoja industrije v letu 1954. Hkrati opozarjam ljudske poslance, da pri predlogu upoštevajo spremembe tega predloga, kot so predložene in koordinirane med obema odboroma za gospodarstvo ali vstavljene kot amandmaji Izvršnega sveta, kar je upoštevati kot sestavni del zakonskega predloga. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Boris Pipan.

Inž. Boris Pipan: Predlagam, da o IV. poglavju, ki govori o industriji, razpravljamo od točke do točke.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariši poslanci, slišali ste predlog poslanca inž. Pipana, naj bo razprava o industriji po posameznih točkah tega poglavja, to je po posameznih panogah industrije. Ali se strinjate s tem predlogom? (Poslanci se strinjajo.) Predlog poslanca inž. Pipana je sprejet. Ta predlog bi dopolnil s tem, da razpravljamo skupno od 1. do 6. točke, ker veljajo ta določila za vse panoge. Želi kdo besedo k tem točkam? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, prehajamo k nadaljnji 7. točki, ki predvideva razvoj elektrogospodarstva. Kdo želi besedo k tej točki? Besedo ima ljudski poslanec inž. Boris Pipan.

Inž. Boris Pipan: Glede elektrogospodarstva sta gospodarska odbora zavzela svoje stališče in dala k predlogu nekaj sprememb oziroma dopolnitev. K tem dopolnitvam bi imel predlog, ki ga pa ne predlagam kot amandma, ampak kot priporočilo skupščini, in sicer v tem, naj se pravočasno zagotove strojne kapacitete tovarnam, ki izdelujejo turbine in električne stroje, da bomo postavljeno nalogo glede izgraditve akumulacijske centrale lahko čimprej izvedli. Kajti po vseh podatkih, s katerimi danes razpolagamo, bo ozko grlo v izgradnji ravno pravočasna dobava strojev. Predlagam, naj bi ta

moj predlog bil prevzet kot priporočilo k poročilu našega gospodarskega odbora.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Mislim, da bi moral poslanec tovariš inž. Pipan točneje formulirati to priporočilo, kako naj se glasi in kam naj se vnese.

Inž. Boris Pipan: Vnese naj se v poročilo odbora za gospodarstvo kot zadnji odstavek tja, kjer govorimo o elektrogosposodarstvu in naj se glasi: »Predlagamo skupščini, da se pravočasno zagotove strojne kapacitete tistim našim tovarnam, ki izdelujejo stroje za hidrocentrale, ker bo le v tem primeru zagotovljena pravočasna dograditev v planu že predvidene in projektirane akumulacijske elektro centrale.«

Predsednik Mavricij Borc: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da se izjavi k temu predlogu.

Zoran Polič: Ker ni predlagana sprememba plana, nimam zato k temu predlogu ničesar reči.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, bi lahko prešli na naslednjo točko, ki obravnava proizvodnjo premoga. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Anton Koželj.

Inž. Anton Koželj: V družbenem planu je predvideno zmanjšanje proizvodnje rjavih premogov, dočim se predvideva povečanje proizvodnje lignitov. To je utemeljeno s tem, ker je Slovenija na rjavih premogih revnejša, dočim je na lignitih bogatejša. Čeprav so pogoji za doseg te proizvodnje v tem družbenem planu navedeni, bi vendarle rad nekatere podčrtal in dopolnil. Zlasti je veliko povpraševanje po jamskem lesu oziroma vsaj po nadomestku za ta les. Kajti tudi premogovniki ne bodo mogli redno obratovati, če ne bo redne dobave jamskega lesa oziroma nadomestnih pripomočkov, morda iz železa ali iz kake druge tesadbe, kar pa je vezano na uvoz. Toda uredba dovoljuje, da se sme samo 10 % amortizacije uporabiti za uvoz. Na podlagi tega pa se rudniki na noben način ne bodo mogli oskrbeti z železnimi stojkami, ker so vezane na uvoz. Zato bi bilo potrebno dati zveznemu Izvršnemu svetu priporočilo, da za rudarsko industrijo napravi glede tega izjemo. Tako bi očuvali gozdno maso, ki je ne bi sekali tako v živo kot doslej, ker bi sicer ne bilo mogoče zagotoviti zadostnih količin jamskega lesa za redno obratovanje rudnikov. Zato bi imel dodatni predlog, da bi se uredba o tem, kaj se šteje za hlodovino, spremenila v tem smislu, da se kot hlodovina šteje ne samo les nad 20 cm, ampak les od 24 cm oziroma 25 cm debeline dalje. Na ta način bi celulozna in rudarska industrija dobili zadostno količino celuloznega oziroma jamskega lesa.

Dotaknil bi se tudi cene lesa na panju. Ne strinjam se s tem, da se poveča cena lesa na panju od 1950 din na 2100 din, ker ne vidim razloga, da bi na ta način omejevali sečnjo lesa. To omejitev bi lahko dosegli na primer s prometnim davkom na drug les, ne pa na les, ki ga potrebuje celulozna indu-

strija ter rudniki za tesarjenje. Tudi cena premoga je zvezana s ceno tega lesa. Po planu je predvideno znižanje cene premoga za 11 %. Če primerjamo ceno premoga in ceno jamskega lesa, vidimo, da je na primer leta 1939 bila prodajna cena za tono premoga povprečno pod ceno lesa ter je ena tona premoga ustrezala vrednosti 2 m³ jamskega lesa fco skladišče. Danes je to razmerje tako, da je treba 3 tone premoga za en m³ lesa. Tako vidimo, da je cena lesa v razmerju s ceno premoga neprimerno narasla. Poleg tega pa je tudi cena električne energije višja, tako da je vprašanje znižanja cene premogu res problematično, zlasti, če računamo, da so mezde in plače v ekstraktivni industriji v ceni izdelka zastopane s komaj 20 do 25 %, drugo pa je material. Drugačno je razmerje v predelovalni industriji in so zato cene v predelovalni industriji in v ekstraktivni industriji nesorazmerne in druga z drugo zelo neskladne. V Avstriji na primer je povprečna cena za tono premoga enaka povprečni ceni jamskega lesa, dočim je pri nas trikrat tolikšna od cene premoga. Če hočemo doseči znižanje cene, potem imamo samo dva načina. Ali povečanje proizvodnje, s katero pa je zvezano tudi povečanje količine potrošnega materiala, ki ga rudniki uporabljajo, kamor spada zlasti jamski les in električna energija, katerih cena bo porasla, ali pa znižanje mezd oziroma plač še za 20 %. Če pa hočemo doseči prihranek na mezdah, moramo podvzeti druge ukrepe. Z dosedanjimi sredstvi in z dosedanjim načinom dela takega znižanja ne moremo doseči, ker so vsi, razen nekaterih obratov, že zastareli, stroji pa iztrošeni.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Morda ima predstavnik Izvršnega sveta kako pripombo.

Zoran Polič: Poslanec tovariš inž. Koželj dejansko ni predlagal nobene spremembe plana, zato bi seveda ne imel nobene pripombe. Kolikor pa gre za predloge oziroma za priporočila zveznemu Izvršnemu svetu, jih lahko vzamem na znanje in bo Izvršni svet poskusil v Zvezni skupščini doseči zvišanje izkoriščanja amortizacije čez 10 %. Tega seveda ne moremo dati v naš družbeni plan in bi takega predloga tudi ne mogel sprejeti. Kar zadeva spremembo uredbe prav tako ne more biti to predlog za izpremembo družbenega plana, ampak bo to pripombo Izvršni svet vzel v razpravo. Glede znižanja cene lesa na panju, mislim, da tega ni razumeti tako, da je cilj tega določila omejevanje sečnje. Zvišanje cene bo seveda posledica omejitve, vendar pa sta odbora za gospodarstvo naše skupščine te posledice predvidevala. Mislim pa, da bo zvišana cena regulirala sečnjo in nam zato ne bo treba uporabljati kakih drugih administrativnih ukrepov. Glede razprave o problemu cene pa predlagam, da razpravljamo o njej v poglavju, kjer je o tem govora. Strinjam se z nekaterimi izvajanji, vendar ta ne morejo biti sestavni del plana, vsaj ne v tej točki.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se poslanec tovariš inž. Koželj strinja s pojasnilom, ki ga je dal predstavnik Izvršnega sveta in vztraja pri svojem predlogu?

Inž. Anton Koželj: Strinjam se, da o ceni lesa razpravljamo v ustrežajočem poglavju oziroma točki. V ostalem se s pojasnilom zadovoljim.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k točki: proizvodnja premoga? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi več besede, prehajamo k naslednji točki: proizvodnja nafte. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Miran Mejak.

Inž. Miran Mejak: V poročilu gospodarskega odbora o družbenem planu LRS je bilo govora o potrebi zvišanja cen nekaterim produktom proizvodnje nafte in o tem, naj se na takšen način krije izkazana izguba podjetja v znesku din 13,5 milijona. Puščajoč ob strani pokritje te izgube, katere res ni mogoče izkazati v družbenem planu, pri čemer se strinjam s stališčem gospodarskega odbora, želim pa povedati nekaj besed o problematiki, ki jo je s svojim stališčem o ceni nafte sprožil gospodarski odbor v svojem poročilu, kar dejansko že dolgo časa tišči industrijo nafte.

Ker je nemogoče pravilno prikazati ta problem s podatki in analizo samo v okviru naše slovenske republike, bom uporabil podatke s področja celotne Jugoslavije. Kot je razvidno iz družbenega plana, je proizvodnja v Lendavi za 1954. leto predvidena s 55.000 tonami surove nafte. »Nafta-plin«, ki eksploataira polja na Hrvaškem, pa planira proizvodnjo za leto 1954 na 170.000 ton surove nafte. Iz tega sledi, da bomo leta 1954 pridobili v Jugoslaviji 225.000 ton surove nafte. Za pokritje celotnih potreb z naftnimi derivati bodo morale rafinerije uvoziti še dodatnih 415.000 ton nafte, tako da bodo letos predelale skupno 640.000 ton nafte. Če uvoženo količino nafte pomnožimo s ceno 22 dolarjev za tono, ugotovimo, da bo letos dala država za uvoz nafte 9.130.000 dolarjev oziroma, da bo država prihranila z domačo proizvodnjo nafte skoraj 5 milijonov dolarjev. Pri tem je treba poudariti dejstvo, da so uvoženi kontingenti nafte kupljeni po izredno ugodni ceni, ker prihajajo iz zunanje pomoči ter plačajo rafinerije pri njihovi ceni dolarja za 1 kg uvožene nafte 12 din oziroma 3 din manj od domače surovine. Pri takšnem stanju in pri perspektivi, da se uvožena nafta osvobodi vseh faktorjev, je seveda perspektiva za domačo industrijo pridobivanja nafte dokaj mračna. Saj se bo vsakdo branil kupovati nafto že pri obstoječi ceni in torej sploh ne more biti govora o povečanju cene domače surovine.

Poglejmo sedaj, kako je z rafinerijami. V lanskem letu so imele rafinerije po nepotrjenih podatkih skupno 23 milijard dinarjev dohodka, dočim so vsa proizvodna podjetja nafte v istem letu imela 1,3 milijarde dinarjev dohodka. Da tu nekaj ni v redu, pove naslednja primerjava. Domača proizvodnja je prispevala 33 % potrebne surovine in je bila udeležena pri dohodku iz panoge proizvodnja in predelava nafte le s 5,5 % dohodka, čeprav bi se pričakovalo, da bo njena udeležba pri dohodku vsaj približno podobna njenemu prispevku v surovini. Pri nadaljevanju takšnega stanja je domača industrija pridobivanja nafte obsojena na zastajanje in životarjenje, naša država pa bo še nadalje ostala navezana na uvoz tako važne industrijske in gospodarske surovine. V živem spominu nam je še pripetljaj, ko so naši sosede ob največji napetosti v tržaškem vprašanju blokirali naftne tankerje, namenjene v Jugoslavijo. Zato je naša odvisnost od uvoza nafte prav gotovo nezaželena. Na drugi strani pa lahko trdim, da imamo pri nas dovolj nafte ter lahko z odkrivanjem novih vrelcev v nekaj letih v celoti krijemo domače potrebe. Kljub temu pa se vse nove investicije usmerjajo na predelavo sestavin uvožene nafte, zanemarjajoč pri tem pomen domače surovine. Kolikšno važnost pri-

pisujejo v drugih državah razvoju pridobivanja domače nafte, naj povedo naslednji konkretni primeri.

Nemčija do 1949. leta praktično ni predstavljala ničesar v proizvodnji nafte, dočim se je dvignila od tedaj v letu 1952 na 1.700.000 ton nafte letno, 1953. leta na 2.100.000 ton nafte in letos pričakujejo rekordno proizvodnjo, ker so lansko leto odkrili 8 novih polj. Nemčija se je z intenzivnim raziskovanjem povzpela na drugo mesto v Evropi, puščajoč tradicionalno Romunijo daleč za seboj. Enak primer je tudi s Francijo, kjer stane nekoliko globlja vrtina od naše lendavske približno 200 milijonov francoskih frankov, kar je neprimerno dražje od cene ene vrtine pri nas, pa se jim vendarle splača iz leta v leto vedno bolj širiti domačo proizvodnjo. Kaj se da doseči z intenzivnim raziskovanjem pri nas, naj nam pokaže primer podjetja »Nafta-plin« in Lendave. Prvo podjetje je sredstva, dobljena v preteklih letih iz proračuna, usmerilo predvsem na raziskovanje, dočim je Lendava dograjevala investicije, ki so bile nujno potrebne za izkoriščanje polja takšnega tipa, kot je Lendava. Pri tem pa ji ni ostalo dovolj potrebnih sredstev za obširno raziskovanje. Navedel bom konkretne podatke o proizvodnji.

Proizvodnja je znašala:

1951. leta	»Nafta-plin«	56.000 ton	Lendava	52.000 ton
1952. leta	„	105.000 ton	„	49.000 ton
1953. leta	„	129.000 ton	„	44.000 ton
1954. leta	planirano	170.000 ton	„	55.000 ton

Iz teh podatkov je razviden skokovit napredek podjetja »Nafta-plin«, kar je posledica raziskovanja njihovih polj. Seveda se bo tudi ta napredek zaustavil, če se ne reši problem uvoza in cene nafte. Vrsta naših industrijskih panog je s faktorjem zaščitenih pred konkurenco iz uvoza. Čemu bi potem ravno primer nafte predstavljal izjemo.

Proizvodna podjetja morajo za svoje potrebe kupovati velik del opreme v inozemstvu, ker je doma še ne izdelujemo in je še precej časa verjetno tudi ne bomo. Ni pa mogoč uspeh, če je treba za tako opremo plačevati visoke faktorje oziroma kupovati dolarje na borzi, s produktom, to je nafto, pa konkurirati oni nafti, ki je uvožena brez faktorja. Rešitev problema vidim v predlogu, naj se na uvoženo nafto da davek 5,5 din za kilogram, enak davek pa tudi na domačo nafto. Tako bi se letno ustvaril sklad v višini 3,5 milijarde dinarjev, ki bi po računih strokovnjakov iz vse Jugoslavije zadostoval za finansiranje raziskav po vsej Jugoslaviji. Iz tega sklada bi bila plačana podjetja za raziskovanje in vrtanje, ki tega z lastnimi sredstvi nikakor ne morejo opraviti, saj 1500 m globoka raziskovalna vrtina, kolikor so približno globoke vrtine v Lendavi, stane 58,5 milijona din. V to vsoto je všteto tudi 34.000 dolarjev, računanih po 600 dinarjev dolar, kar vsekakor ni vedno primer. Če se iz takšnega sklada izvrtana vrtina izkaže kot naftonosna, jo podjetje odkupi in se tako ustvari nova sredstva za nadaljnje raziskave. S tako doseženo povečano proizvodnjo in pri približno istih izdatkih se bo cena nafte lahko kasneje znižala.

K besedilu družbenega plana nimam ničesar pripomniti. Vendar pa izkoriščam priložnost, ko razpravljamo o naši industriji nafte in v soglasju s 133. členom našega poslovnika predlagam, da se vprašanje cene domače nafte in faktorjev na uvoženo nafto skupno z drugo problematiko proizvodnje nafte

v Lendavi, ki je izredno pestra in za katero ni časa, da bi jo danes podrobno obravnavali, prouči na eni izmed prvih prihodnjih sej gospodarskega odbora, kjer naj se zaslišijo tudi predstavniki proizvodnje nafte Lendava ter nato tako obdelano poročilo pošlje zboru, ki ga lahko po razpravi v zboru v smislu svojega poslovnika pošlje Sekretariatu za državno gospodarstvo LRS, ki naj postopa po priporočilu oziroma obvesti o tej problematiki zvezne organe.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim poročevalca odbora, da se izjavi o predlogu tovariša poslanca inž. Mejaka.

Inž. Boris Pipan: Poslanec inž. Mejak je navedel samo problematiko, ni pa stavil konkretnega predloga, zlasti ne za spremembo družbenega plana.

Inž. Miran Mejak: Predlagal sem, da se gospodarskemu odboru naloži, da na prvi seji moj predlog prouči in zasliši predstavnike podjetja, nato pa po poslovniku izda priporočilo, ki naj ga predloži zboru, da o njem sklepa. Hkrati se obračam tudi na predstavnika Izvršnega sveta LRS, da o tej problematiki obvesti pristojne organe. V ostalem se zadovoljim z odgovorom poročevalca.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k proizvodnji nafte? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, prehajamo na naslednjo točko: Črna metalurgija. Kdo želi besedo? (Inž. Boris Pipan: Opozarjam, da bi morali o vsaki točki posebej glasovati.) Glasovali bomo po posameznih poglavjih. (Inž. Boris Pipan: Poprej smo se dogovorili, da bomo obravnavali vsako točko posebej in mislim, da bi morali tudi o vsaki točki posebej glasovati.) Poslanec inž. Pipan predlaga, da bi o vsaki točki, ki jo obravnavamo, tudi sproti glasovali. Doslej glede glasovanja nismo ničesar konkretnega sklenili in je mogoče, da glasujemo o posameznih poglavjih, kakor so: industrija, kmetijstvo, gozdarstvo itd. Kdo izmed poslancev ima glede tega še kak drug predlog ali mnenje?

Inž. Anton Koželj: Mislim, da je najbolje, če glasujemo po poglavjih. Zato predlagam, da bi glasovali po posameznih poglavjih.

Predsednik Mavricij Borc: Ima še kdo kak predlog? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega drugega predloga, dajem na glasovanje predlog, da bi glasovali po posameznih poglavjih in ne po posameznih točkah. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.)

Inž. Boris Pipan: Odstopam od svojega predloga, vendar mislim, da se je treba o stvari dogovoriti.

Predsednik Mavricij Borc: Medtem smo že izglasovali, da bomo glasovali po poglavjih. Kdo še želi besedo?

Inž. Adolf Tavčar: Mislim, da je poslanec inž. Mejak predlagal, da gospodarski odbor razpravlja o tem vprašanju in je treba ta predlog po 133. členu poslovnika odstopiti odboru.

Predsednik Mavricij Borc: Poslanec inž. Mejak je predlagal, da gospodarski odbor obravnava problematiko nafte in zasliši pri tej obravnavi prizadeto podjetje. Mislim, da skupščina lahko sprejme, da se ta predlog predloži gospodarskemu odboru v obravnavo, kakor je zahtevano. Prosim pa, da se poslanci o tem izjavijo. Kdor je za to, da se naj s tem problemom ukvarja gospodarski odbor, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Prehajamo na razpravljanje o črni metalurgiji in prosim poslance, da se javijo k besedi. Pri tej razpravi se lahko postavljajo vprašanja odboru, ki je razpravljal o predlogu družbenega plana, in predstavniku Izvršnega sveta. Prosim, kdo ima kako vprašanje? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Črna metalurgija je s kovinsko predelovalno industrijo neposredno povezana, zato bi hotel dati nekaj pripomb k temu vprašanju in staviti tudi nekatere predloge.

Najprej bi poudaril, da so naše železarne pri dobavah svojih proizvodov redno v zaostanku. Zaradi zamujenih dobavnih rokov nastajajo v planu predelovalne kovinske industrije velike težave. V opravičilo teh zamud navajajo železarne več ali manj upravičene vzroke, ki so lahko verjetni ali pa tudi ne. Zato bi bilo potrebno, da železarne svoje plane in pa pogodbe, ki jih sklepajo s tovarnami, posebno iz panoge 117, mnogo bolj določno in ob času izpolnjujejo. S tem bodo omogočile redno plansko delo ne samo kovinski industriji, ampak tudi črni metalurgiji, elektrogospodarstvu in strojogradnji nasploh.

Druga važna stvar, ki se pojavlja v črni metalurgiji, pa je delitev materiala. Kakor vemo, je šla delitev materiala svojčas po določeni formi. Odrejeno je bilo, kdo in kdaj bo iz določene panoge prišel na vrsto za material iz črne metalurgije. Lansko leto pa smo prešli na sistem, po katerem naj se podjetja prosto pogodijo s tovarnami črne metalurgije. Vendar ta rešitev ni pokazala najboljšega uspeha. Zato se je med letom prešlo na linijo neke vrste delitve, ki je bila opravljena na tak način, da je bilo že čez 90% ali še več materiala porazdeljenega, preden je prišla v poštev 117. panoga. Kot sem že rekel, gradi 117. panoga tudi važne objekte črne metalurgije in elektrogospodarstva; zlasti, če gre za vodno elektrogospodarstvo. Pri taki delitvi se je zgodilo, da niso imele tovarne pri sestavljanju svojih planov v januarju zagotovljene niti 50% potrebne količine tega materiala. To bo seveda vnašalo nesigurnost v tok proizvodnje, proizvodnja se ne bo dala vskladiti ter pri gradnji objektov elektrogospodarstva iz proizvodov črne metalurgije ne bo mogoče držati rokov. Zato bi predlagal, da se razdeljevanje materiala iz črne metalurgije na nek način uredi. Dokler nam bo tega materiala primanjkovalo, ker ga doma manj izdelamo, kakor ga potrebujemo, bo brez dvoma sproščen način dogovarjanja nemogoč. Železarne namreč pri tem dogovarjanju niso proste, ker dobijo direktivo, da morajo material v določeni količini dobavljati po določenem vrstnem redu določenim podjetjem. Zato mislim, da tu ni mogoč svoboden dogovor vse dotlej, dokler bo tega materiala manjkalo. Čeprav ni pravilno, da gremo nazaj na administrativno gospodarstvo, vendar mislim, da je potrebno določenim podjetjem zagotoviti te vrste proizvode, zlasti pa tistim panogam, ki so odločilne važnosti za našo kapitalno graditev, kot je to črna metalurgija in elektrogospodarstvo.

Železarne gredo na primer na zožitev svojega asortimaja. Na eni strani je to za železarne dobro, ker imajo manjši asortima in se laže posvetijo kvalitetni izdelavi ožjega asortimaja. Vendar pa ta zožitev vpliva na tiste vrste proizvodov, ki so morda manj važni in jih je zaradi tega silno težko dobiti, brez katerih pa je po drugi strani silno težko dopolniti objekte. Pri reševanju tega vprašanja nastajajo torej velike težave.

Nadalje gredo železarne na linijo, da se ne držijo normalnih dolžin, da ne izdelujejo proizvodov v skladu s standardi. To ne velja toliko za slovenske železarne, kolikor na primer za Zenico, ki valja različne dolžine in gre tako 20, 25 in tudi do 30% materiala v odpadke. Ker tega materiala pri nas manjka, bo treba ogromno škodo, ki se s tem povzroča, preprečiti.

Zaradi ureditve vprašanj, ki sem jih nakazal, bi predlagal, da bi prešli na neke vrste delitev tega materiala in sicer v tem smislu, da bi se pri delitvi brezpogojno upoštevala tista industrija, ki je ključnega značaja. Nadalje naj bi pristopili k ustvarjanju zalog te vrste proizvodov. Kljub temu, da pri nas zelo primanjkuje te vrste proizvodov, bi vendar bilo dobro, če bi naše železarne proizvedle tudi manjše asortimaje neobhodno potrebnih izdelkov črne metalurgije, ki jih potrebujemo v manjših količinah. Res je, da se železarne zelo nerade spuščajo v tako delo, če pa se spuščajo, pa to delo silno obremenjuje njihovo proizvodnjo v onih izdelkih, ki so večjega pomena. Morda bi se dalo rešiti ta problem z uvozom takih izdelkov, ali pa naj bi domače železarne izdelale tolikšno rezervo takih izdelkov, da bi jih lahko kupovali tako kot v trgovini. Železarne bi bile razbremenjene zlasti s tem, da bi takšne proizvode izdelovale neko primerno dobo in jih kompletirale. Z njimi bi lahko tovarne kompletirale svoje objekte. Dokler pa teh vprašanj ne bomo rešili, bomo imeli velike težave tako s strani kupcev kakor s strani proizvajalcev črne metalurgije.

Nadaljnje vprašanje je vprašanje fiksiranih cen. Plan stremi za znižanjem cen. Tovarne ne dobe fiksiranih, ampak samo nakazane cene, kar zelo hromi kasnejše določanje cen, ki se dvigajo, namesto da bi se zniževale, kakor to predvideva plan, ki določa znižanje cen za 11%. Prav iz tega razloga bi bilo potrebno za črno metalurgijo urediti to vprašanje, kolikor gre za povečanje kvalitete in kapacitete.

Poleg tega je tu še vprašanje uvoza. Iz uvoza naj bi industrija kupovala tiste proizvode, ki doma primanjkujejo. Pri tem pa nastanejo silno velike težave, in sicer iz dveh vzrokov: Prvič, ker se nihče pravočasno ne odloči, od kod naj se proizvodi nabavijo in iz kakšnih sredstev. Tovarnam je sicer prepuščeno, da same nabavljajo to blago, vendar, če kupijo devize na prostem trgu, lahko zaidejo v težave, ker morda ni na razpolago zadostnih količin deviz itd. Drugič pa, če nakupijo devize po starem načinu — danes se je to spremenilo in je že drugače — se silno podražijo objekti tudi za 30 do 40% v primerjavi s tem, če bi objekte gradili iz domačega materiala. To spravlja investitorje iz ravnotežja. Tako mora dati država več investicij in je treba spreminjati pogodbe, kar vse povzroča vrsto najrazličnejših napak. Material, ki ga bo treba uvoziti, bi naj bil vsaj na bazi domačih cen. To bi vplivalo tudi na normaliziranje cen na notranjem trgu.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k tej točki? Besedo ima ljudski poslanec Bogdan Knaflič.

Bogdan Knaflič: Nisem se sicer nameraval oglasiti, vendar pa bi rad odgovoril na postavljeno vprašanje glede distribucije, o kateri je govoril poslanec tovariš Pavšič. Predvsem moram reči, da tu ne gre za nobeno distribucijo. Povratak na razdeljevanje tega materiala bi ne mogel rešiti tega problema v črni metalurgiji že zaradi naslednjega osnovnega vzroka. Navedel bom nekatere statistične podatke. Potrebe po železu in po proizvodih črne metalurgije sploh znašajo v 1953. letu 950.000 ton, dočim je znašala domača proizvodnja 416.000 ton. To velja za celotno Jugoslavijo tako glede potreb kot glede količine proizvodov črne metalurgije. Uvoz proizvodov črne metalurgije pa zaradi znanih deviznih težkoč ni mogoč, zato je bilo uvoženih le 120.000 ton. To pa pomeni, da je bilo v 1953. letu vsega razpoložljivega železa le okoli 520.000 ton nasproti 900.000 tonami, ki bi jih potrebovali. To je torej osnovni problem, ki ga tudi distribucija ne more rešiti. Železarne so se tega problema zavedale že v začetku leta. Vemo pa tudi, da moramo kriti potrebe posebno prioriternih podjetij. Zato smo v združenju železarn priredili anketo, s katero smo se obrnili na vsa večja podjetja. Ta anketa je pokazala, da je mogoča delna rešitev v svobodnem dogovoru med podjetji in železarnami. Tako je prišlo do nekakšnega razdeljevanja materiala, toda ne po administrativnem organu, ampak na podlagi medsebojnega dogovora s podjetji. Pri tem smo se ravnali po podatkih iz prejšnjih let, t. j. po tem, koliko so podjetja v prejšnjih letih dobila. Zato mislim, da sama distribucija proizvodov črne metalurgije stvari ne bi menjala. Železarne pa so vprašanja glede odnosa do druge industrije reševale tudi v sodelovanju z zveznim gospodarskim odborom.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, prehajamo na naslednjo točko: Barvasta metalurgija. Kdo izmed poslancev želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: K tej točki želim vplesti še 14. točko, ki zadeva elektroindustrijo in se zaradi tega oglašam k besedi pri barvasti metalurgiji. Kot vemo, so valjani in vlečeni profili, zlasti drobni profili medenine in bakra ter bakrene žice temeljni materiali oziroma materiali, s katerimi elektroindustrija dela. Nobena tajnost ni, da se naša elektroindustrija od osvoboditve pa do danes bori z osnovnimi težavami prav zaradi nezadostne preskrbe z bakrenim materialom. Nemogoče je danes elektroindustriji zagotoviti kontingente, ki jih potrebuje, in zato proizvodnja šepa. Še danes, na pragu četrtega meseca, ne vemo, kje bomo dobili proizvode barvaste metalurgije, zlasti drobne profile glede na to, da kapaciteta tovarne »Impol« še zdaleka ne zadošča, kot ne zadošča kapaciteta tovarn v Novem Sadu, »Elke« itd. Zato je te vrste industrija v stalnih težavah pri izvrševanju plana, ker ni zadosti oskrbovana s temi polizdelki in ne morda zaradi tega, ker ne bi imela zadostnih kapacitet. V tej točki pa plan govori, da bo tovarna »Impol«, ko bo začela obratovati tovarna v Sevojni, ustavila oziroma omejila valjanje bakra in v zvezi s tem tudi medenine. S tem v zvezi nastaja za nas vprašanje, koliko bo nova tovarna, če bo o pravem času stekla — in ko bo stekla — sposobna dobavljati zadosti izdelkov, ki jih mi danes potrebujemo. Gre namreč za novo tovarno, ki se bo morala otepati z vso drobno problematiko, s katero je običajno povezano vsako novo obratovanje. Uvoz je težaven in vedno težji.

Domače kapacitete ne zadoščajo. Zaradi tega bi predlagal, da se pri točki o barvasti metalurgiji vnese amandma, da tovarna »Impol« ne preneha z valjanjem barvastih kovin poprej, dokler ne bo zagotovljena preskrba s temi kovinami iz nove tovarne v Sevojni. Ne verjamem namreč, da bo tovarna v Sevojni stekla pravočasno. Kot sem poučen, bi morala ta tovarna pričeti z obratovanjem 1. julija, vendar nekateri strokovnjaki izjavljajo, da je to dvomljivo. Zato se bojim, da se ne bi zgodilo, da bi nova tovarna ne obratovala, »Impol« pa bi prenehal z valjanjem bakra in medenine, zaradi česar bi zašli v probleme, iz katerih bi se težko izmotali. Zato bi predlagal, da se obratovanje tovarne »Impol« zagotovi za toliko časa, dokler ne bo stekla proizvodnja v tovarni v Sevojni.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da zavzame stališče k temu predlogu.

Inž. Boris Pipan: Gospodarski odbor je razpravljal o tej stvari in prišel do podobnih zaključkov. Zato je v poročilu navedeno, da primanjkuje že danes telegrafsko-telefonskemu omrežju drobnih žic in je priporočil, da se pošti omogoči nabava teh žic iz drugih virov. Kakor za pošto, bi se mogoče na isti način dalo rešiti to vprašanje tudi za elektroindustrijo. Kolikor pa gre za vprašanje amandmaja k 11. točki, bi jaz sam ne mogel dati odgovora, dokler se ne bi posvetoval z odborom.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da na svojo izjavo.

Zoran Polič: Za Izvršni svet bi izjavil, da glede tega kaka sprememba družbenega plana ni potrebna, čeprav se strinjam s tem, da lahko pride do kakih težav, kot jih je opisal poslanec tovariš Kermavner. Predlagana sprememba ne more biti sestavni del plana, ker bi šlo za čisto administrativni ukrep, če bi določali, kdaj naj začne tovarna »Impol« z novo produkcijo. Ta ukrep bi lahko onemogočil pravočasen prehod produkcije na predelavo aluminija. Če bi sprejeli ta predlog, bi dejansko prevzeli nase odgovornost za ta prehod. Zato predvidevamo le delež bakra in delež aluminija, ki naj ga tovarna letos predela. O tej stvari smo že govorili v gospodarskem odboru. Na drugi strani pa je treba podvzeti vse potrebne ukrepe za pravočasen prehod na predelavo aluminija, zlasti, ker ima podjetje glede na današnji položaj interes, da proizvaja tisto, kar tržišče zahteva. Če bi sedaj spremenili plan glede proizvodnje, bi to pomenilo precejšnjo spremembo.

Janez Kermavner (govori iz poslanske klopi): Problem je prav v tem, ker je rečeno, da »Impol« preneha s 1. julijem s predelavo bakra in medenine.

Zoran Polič: V tej zvezi bi pojasnil še nekatere stvari. S tem, ko bo šla v obrat tovarna v Kidričevem, bo imela tovarna »Impol« interes, da ima pripravljene stroje za predelavo določene količine aluminija in mora zato podvzeti vse ukrepe, da se ta prehod na novo proizvodnjo omogoči. V interesu podjetja je, da ne preneha s svojo proizvodnjo, dokler ima možnosti, da izhaja

z njo na trgu. Če damo sedaj v plan to, kar zahteva tovariš Kermavner, da »Impol« ostane pri dosedanji proizvodnji, dokler nova tovarna ne preboli otroške bolezni, bi to postalo sestavni del plana. Potem plan ne bi bil več vzpodbuden za podjetje, ampak bi ga demoraliziral. Zato mislim, da ni mogoče, da bi rekli, naj »Impol« ostane pri sedanji proizvodnji, dokler tovarna v Sevojni ne bo dajala kvalitetnih proizvodov.

Janez Kermavner (govori iz poslanske klopi): Mislim, da bi priporočili »Impolu«, naj sedanjo proizvodnjo nadaljuje tako dolgo, dokler se proizvodnja v novi tovarni ne bo v resnici normalizirala, in ko bo prebolela otroške bolezni, bi »Impol« prešel na predelavo in valjanje aluminija.

Predsednik Mavricij Borc: Vprašam, ali poslanec tovariš Kermavner odstopa od svoje zahteve, naj se njegov predlog vnese kot amandma v predlog družbenega plana.

Janez Kermavner (govori iz poslanske klopi): Da, odstopam.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ivan Hercog.

Ivan Hercog: Nimam sicer bistvenih pripomb k tej točki, vendar pa bi spregovoril nekaj besed o investicijah v rudniku Mežica, ki bodo končane v letu 1954 in bodo omogočile izkoriščanje revnejših rud in odpadkov. Gre za investicije, ki jih vlagamo v separacijo oziroma v flotacijo in ki so zagotovljene iz lastnih sredstev. S temi investicijami bo zagotovljen plan cinkovega oziroma svinčevega koncentrata. S tem pa ne bo rešen problem izpolnitve plana v kovinah samih. V začetku leta smo z gotovostjo računali, da bo rudnik Mežica prišel v poštev med prvimi podjetji pri razdelitvi zveznega kreditnega sklada. Investicije, ki jih potrebujemo za našo topilnico, ker moramo preiti nujno na boljši način topljenja svinčevega koncentrata, ne moremo kriti iz naših sredstev, ker ta ne zadoščajo. Po obvestilu pa je rudnik Mežica izpadel pri natečaju. Zato bi izkoristil navzočnost predstavnika Izvršnega sveta, da bi poudaril, da delovni kolektiv ne razume, kako da ne dobi kredita, ko je vendar očitno, da je ta investicija gospodarsko utemeljena v taki meri, da bi se kredit pričel vračati že prihodnje leto in bi bil v štirih letih vrnjen v celoti. Zato bi bilo prav, če bi Izvršni svet in naš zbor podprla težnje kolektiva v rudniku Mežica, ker je njegova proizvodnja taka, da bi lahko preseerala plan rafiniranega svinca. Sicer to ni bistveno za to točko. Želel bi samo poudariti, da je neuspeh pri pogajanju za kredit nekako čudno vplival na celotni kolektiv, ki je s svojo pridnostjo in z uvedbo novih tehničnih pripomočkov, kot so: fergenstal svetri ali pa nove odkopne metode, vendar prvenstveno s svojo pridnostjo dokazal, da se trudi za povečanje proizvodnje. Zato je izločitev pri prvem konkursu moralno slabo vplivala na ves kolektiv. Sedaj se širijo neka čudna mnenja, celo politična mnenja v samem delovnem kolektivu, čeprav je v gospodarskem pogledu rudniku zagotovljena bodočnost, ko geološke raziskave izkazujejo še dolgo dobo razvoja in napredka tega rudnika. Zato bi bilo potrebno, da se take stvari že sedaj v tej prvi fazi preprečijo oziroma uredijo. Vemo, da rudnik kredit more dobiti in zato mislimo, da potrebuje delovni

kolektiv moralne opore za svojo borbo za kvalitetno proizvodnjo. — Tovariše poslance prosim, da mi oprostijo, če nisem stvari zadosti pojasnil, ker sem prvič nastopil pred takim forumom in sem pač imel tremo. (V poslanskih klopeh splošna veselost.)

Predsednik Mavricij Borc: Morda bi predstavnik Izvršnega sveta odgovoril.

Zoran Polič: Povedal bi samo nekaj besed v pojasnilo. Za prvi konkurs ni bilo mogoče glede na majhna sredstva, ki jih je imela federacija na razpolago, izhajati brez administrativnih ukrepov. Tako je bilo jasno rečeno, da ne pridejo v poštev večje vsote in tudi ne novi objekti in da podjetja ne smejo zahtevati deviz. Rudnik Mežica je napravil majhno napako. Kljub temu, da je bilo rečeno, da ne pridejo v poštev devize in kljub temu, da jih le malo potrebuje, jih je vendarle zahteval. Čeprav so bili drugi pogoji izpolnjeni, je vendar komisija glede na stroga navodila morala rudnik v Mežici izključiti, ker je morala gledati, ali izpolnjuje oni, ki zahteva kredit, vse tri pogoje. Ker pa je rudnik Mežica zahteval deloma tudi devize, je bil njegov predlog odklonjen. Mnenja smo, da je treba stvar urediti in je zato Izvršni svet vztrajal, da dobi rudnik Mežica potrebne kredite za dovršitev objektov. Drugič pa bo moral seveda rudnik bolje paziti na pogoje.

Predsednik Mavricij Borc: Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 10,48 in se je nadaljevala ob 11,08.)

Predsednik Mavricij Borc: Nadaljujemo z razpravo o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954. V razpravi je IV. poglavje z naslovom: »Industrija«, in sicer točka, ki obravnava barvno metalurgijo. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Anton Labura.

Anton Labura: Tovariši, v razpravi bi se dotaknil te industrijske panoge zato, ker sodim, da bo ta industrija v perspektivi ena naših bazičnih industrij in ker je nujno, da gre ta industrija čimprej s polno kapaciteto v pogon. Vemo, da smo iz naših zveznih in republiških skladov investirali ogromno sredstev že do sedaj v tovarno v Kidričevem in da je potrebno tej tovarni zagotoviti še preostala sredstva, da bi nemoteno obratovala. Na drugi strani pa smo v odboru za gospodarstvo, ko smo razpravljali o družbenih nalogah te tovarne, ugotovili oziroma izrazili prepričanje, da bi tovarna mogla proizvesti 4.000 ton aluminija v letu 1954 in da bi lahko proizvedla tudi 20.000 ton glinice in sicer zato, ker bo šlo 1. junija od 160 peči, kolikor jih bo na razpolago, komaj 30 v pogon. Skrčeno obratovanje je predvideno zaradi pomanjkanja električne energije. Ko govorimo o ključnih objektih in o sposobnosti našega elektroenergetskega omrežja, od katerega zahtevamo, da bi dalo zadostno količino električne energije vsem našim podjetjem, ugotavljamo, da ni pravega sorazmerja med porastom električne energije in porastom naše industrije, bodisi bazične ali predelovalne. Obe panogi ne gresta v istem tempu naprej. Zato sodim, da bi bilo potrebno v bodoče pri razdeljevanju kreditov bolj paziti na to, kako naj se ti krediti delijo glede na to, da bi šli objekti, v katere je bilo doslej vloženih največ investicij glede na zmogljivost in

važnost proizvodnje, čimprej v pogon, da se ne bi tudi v bodoče zgodilo, da bi podjetja, ki dosedaj samostojno licitirajo kredite, šla v napačno smer. So konkretni primeri, na katerih bi se lahko precej naučili. Tak primer je Kidričevo, o katerem je bilo govora že na seji gospodarskega odbora, ki je pa na Ptujskem polju precej razburil ljudi. Tu gre namreč za vprašanje izkoriščanja kreditov iz lanskega leta. Znano je, da je zvezni Izvršni svet sprejel sklep, da se s sistemom proračunskih dotacij preneha, ker so podjetja nesmiselno trošila svoja sredstva in je treba zaradi tega preiti na financiranje s pomočjo kreditov. Tako je bil tudi lansko leto v skupščini določen kredit za izgradnjo te tovarne. Na koncu leta pa je kljub temu, da je uprava podjetja zahtevala, da se ta kredit poveča, čemur ni bilo ugodeno, ostalo neizkoriščenih še 600 milijonov dinarjev. To vprašanje bi postavil ne morda iz kakšnega lokal-patriotizma ali šovinizma do drugih republik, marveč zaradi tega, ker so bila sredstva ustvarjena na področju naše republike in ker ta sredstva letos niso investirana v objektih, ki se gradijo v naši republiki. Mislim, da je precej krivde na organih delavskega upravljanja in vodstvu tega podjetja, ker niso pred zaključkom leta pravočasno obvestili Izvršni svet, da bodo preostala sredstva, ki bi se lahko prenesla na kakršnokoli drugo industrijsko panogo in s tem v celoti izkoristila. Tako pa so bila sredstva po sklepu Zvezne skupščine z 31. XII. 1954 prenesena v zvezni investicijski sklad in jih bomo sedaj lahko dobili nazaj samo s krediti.

Pri gradnji takih objektov, pri katerih bomo šele začeli preživljati prve otroške bolezni, je prav, da tudi druge panoge industrije, ki delajo za taka podjetja, ob terminu izpolnjujejo svoje obveznosti. Mislim, da težave, kot jih imajo znotraj tega podjetja, izvirajo tudi od tod, da druga podjetja, kot so na primer »Metalna« v Mariboru, »Miha Marinko« v Trbovljah, »Impol«, »Djuro Djaković«, »Lukavac« ter druga podjetja, ne dobavljajo opreme pravočasno in v dogovorjenih rokih. Zato mislim, da bi se tu morali malo ostreje držati arbitražnih predpisov in da bi moralo podjetje ostreje nastopati nasproti tistim, ki se ne drže rokov.

Na drugi strani pa je dokaj nerazumljivo, da se to podjetje ni pripravilo v tistem času, kakor bi bilo potrebno na pravočasno dobavo surovin, predvsem na dobavo sode, boksita, premoga itd., in sklepa šele sedaj te pogodbe ter je dvomljivo, ali se bodo one lahko sklenile in realizirale, ker so medtem podjetja sklenila že precejšen del pogodb tudi za izvoz. Mislim, da bomo morali v bodoče pri investiranju in uporabi teh kreditnih sredstev na ta sredstva bolj paziti in jih investirati tako, da bo naša industrija imela čimprej koristi od njih.

Predsednik Mavricij Borc: Opozoril bi tovariše poslance, naj bi razprava malo hitreje potekala, zlasti naj bi se poslanci izjavljali predvsem o tem, ali se strinjajo s postavkami v planu oziroma v čem se ne strinjajo, da ne bi izgubljali preveč časa. Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Stane Bizjak.

Stane Bizjak: Tovariši, imel bi nekaj pripomb glede barvaste metalurgije v zvezi s kapacitetami Tovarne aluminija v Kidričevem.

Dejstvo je, kar je omenil že predgovornik, da je v planu določena proizvodnja 4.000 ton aluminija in 20.000 glinice. Ta količina je določena zato, ker je pri nas elektroenergetska situacija kritična in bo kritična tudi še v bodoče.

Tako je prišlo do tega, da predvideva plan, da bo šlo v stalni pogon samo 30 peči. Zakaj to? Samo ena peč stane po današnji ceni 2 milijona 600 tisoč dinarjev. Če take peči za dalj časa nimamo v obratu, potem je proizvodnja absolutno nerentabilna. Ta peč bi po dveh, treh ustavitvah obratovala le 6 mesecev, največ pa poldrugo leto, dočim znaša normalna življenjska doba take peči 5 let. Če to upoštevamo, vidimo, da bi morali namreč po drugem letu v to peč ponovno investirati 2,6 milijona dinarjev, ker bi se ta peč predčasno izrabila in bi bila taka proizvodnja nerentabilna.

Ne strinjam se z mnenjem, da tovarna ne bi mogla proizvesti 20.000 ton glinice, ampak sem nasprotno prepričan, da bo tovarna glinice in aluminija lahko proizvedla predvidenih 20.000 ton glinice in bo mogoče to postavko v planu celo preseгла. Da pa se ne bi v bistvu menjal bruto produkt v celoti, če bi tovarna proizvedla manj aluminija, računamo na to, da bo ta primanjkljaj izravnal z večjo proizvodnjo glinice. Vemo pa tudi, da je glinica prav tako izvozni predmet in da v tem primeru glede na kritičnost električne energije bruto dohodek ne bo prizadet. Mislim pa, da tovarna ne bo mogla proizvesti več aluminija, kot 2.000 ton glede na to, da bo šlo v pogon samo 30 peči.

Plan predvideva znižanje proizvodnih stroškov, ki naj se približajo ceni barvastih kovin na svetovnem tržišču. Praktično je ta postavka v našem planu iluzorna. Približati se svetovnim cenam barvastih kovin, zlasti pa ceni aluminija, je nemogoče. Vzemimo samo Avstrijo, ki proizvaja precejšnjo količino aluminija, vendar vemo, da je avstrijski aluminij okoli 30% nad svetovnimi cenami. Zakaj? Upoštevati moramo, da predstavlja električna energija v Ameriki 28% stroškov za enoto, plače pa 24%. Pri nas pa znašajo stroški električne energije po sedaj določenih cenah 29%, plače 6%, medtem ko je velika razlika v premogu, ki stane pri toni aluminija v Ameriki 2,5 dolarja, pri nas pa 17 dolarjev. Če pa upoštevamo še to, da so boksiti, ki jih uporabljajo v Ameriki, drugačne strukture in rabiyo veliko manj električne energije ter se veliko hitreje razklaplajo, moramo razumeti, da je proizvodnja pri nas po istih cenah kot v Ameriki ali drugod trenutno nemogoča. Poleg tega pa ne smemo pozabiti, da imajo te države že tradicijo v proizvodnji, ki se pri nas šele pričinja. Iz teh razlogov sodim, da vsaj v začetku ne bo mogoče uresničiti smernice, da bi prešli na svetovne cene. Predvsem bo to nemogoče zaradi tega, ker so pri nas osnovne surovine, kot so premog, boksit itd. veliko dražje, kot pa jih nabavljajo veliki proizvajalci aluminija oziroma glinice v svetu. Izračun kaže, da če bi nabavljali boksit iz Guajane, ne bi bil ta niti za 5% dražji kakor pa je naš domači boksit. Dejstvo je namreč, da so letos na obvestilo gospodarskega odbora — ali kdorkoli je dal to obvestilo, da se morajo cene znižati za 14% — hkrati vsa podjetja, ki proizvajajo boksit, zvišala ceno za 14 do 15%. Zakaj? Razumljivo je, da bi pri takem zvišanju spričo tega; da bi podjetja kasneje morala znižati cene za 14%, ostala pri starih cenah. Na drugi strani pa je dejstvo, da je boksit za domače potrebe tovarn Lozovac ali Kidričevo pri naših rudnikih dražji, kakor pa za inozemske kupce. To dejstvo dovolj zgovorno priča, da pri nas nekaj ni v redu in da bo treba glede tega poseči po administrativnih ukrepih. Tako plača na primer Lozovac boksit v Drnišu po 3.300 din. tonu, dočim stane pri rudniku isti boksit za izvoz 2.000 din, za nas pa 2.100 din. Poglejmo še, kako je s sodo. Sodo smo danes prisiljeni uvažati, čeprav jo sami proizvajamo. Podjetje v Lukavcu je sodo prodajalo v inozemstvo po 35 dolarjev, mi jo moramo danes, čeprav se pojav-

ljamo kot večji kupci, plačevati po 37 dolarjev. K temu je prišteti še prevoz, ki znaša 17 dolarjev, tako da stane soda 54 dolarjev. Ta razlika znaša samo pri enoletni proizvodnji 180.000 dolarjev. Če upoštevamo še to, da moramo dolarje nabavljati na prostem trgu in da bomo s tem pritiskali na devizno obračunsko mesto, potem si lahko predstavljate, kakšen je položaj.

Zakaj je do tega prišlo? Mogoče se tovariši poslanci tega ne spomnijo. Že lansko leto sem v skupščini, ko smo obravnavali plan, poudaril, da potrebujemo 500 milijonov dinarjev za nabavo surovin, da bi si zagotovili surovine tako, da lahko dobavitelje vezemo. Vendar takrat ni bilo za to razumevanja in je bilo rečeno, kadar boste sredstva potrebovali, boste dobili denar. Danes se nam ta kratkovidnost temeljito maščuje. Jasno je, da je Lukavac prodal svojo proizvodnjo že konec 1952. leta, ko je sklenil pogodbe za letošnjo proizvodnjo in ne more sedaj teh pogodb brez rizika razdreti. Vendar pa bi bilo, če upoštevamo nastali položaj, še vedno bolje, da prevzamemo ta riziko, ker nas ne bo stal 180.000 dolarjev, položaj pa bi bil pri nas vsaj delno rešen. Take težave so pred našo tovarno, preden bo začela obratovati.

Hotel bi se dotakniti še problema, ki ga je sprožil tovariš pred menoj, to je vprašanje vračila 600 milijonov dinarjev v zvezni proračun.

V preteklem letu smo z Narodno banko sklenili pogodbo za prvo tranšo posojila za izgradnjo tovarne v višini 4 milijarde 610 milijonov dinarjev. Ker je bilo mednarodno posojilo, za katerega je bilo predvideno, da bo odobreno z 31. januarjem 1953, odobreno šele 9. maja 1953, je v začetku 1953. leta delo na montaži tako rekoč stalo. Šele meseca junija je pričela prihajati prva oprema. Kljub temu, da so bile sklenjene pogodbe v Nemčiji, Franciji, Belgiji in drugod, ni noben izmed prodajalcev ničesar kreditiral, razen nekaj drobnih stvari, ne pa večjih dobav. Šele, ko je bilo posojilo odobreno, so prodajalci začeli pospešeno dobavljati investicijsko opremo, ki je bila tudi sproti montirana. Delovni kolektiv se je v tem času dvignil od 500 ljudi na skoraj 1000 ljudi. Če imamo to dejstvo pred očmi, potem nam mora biti jasno, da je bilo v letu 1953 nemogoče v celoti izkoristiti prvo tranšo. Končno, prva tranša 4 milijarde 610 milijonov dinarjev niti ni bila vezana s terminom, da bi jo bilo treba izkoristiti v letu 1953, ampak je to bilo vprašanje kreditov in finansiranja. Po mojem mišljenju, če gremo namreč na finansiranje in če plačamo od tranše obresti, lahko, če nam ni banka postavila nobenega roka, izkoristimo kredit takrat, kadar ga pač izkoristimo. Tako se izkoriščajo tudi vsa mednarodna posojila, kakor nemško investicijsko razširjeno posojilo, posojilo mednarodne banke, Hermes itd. Če pa je kredit vezan s terminom, potem ga je treba seveda do roka izkoristiti. Mednarodna banka nam je postavila rok, da moramo kredit izkoristiti do konca 1954. leta. Zato ne vidim nobenega razloga, zakaj nekateri činitelji vztrajajo na stališču, da je treba teh 600 milijonov vračati, ker je ta vsota že planirana in potrebna za dokončno izgradnjo ter ji je treba prišteti še kredit, ki je dodatno že zaprosen oziroma kredit, ki ga bo banka odobrila. Dejstvo pa je tudi, da tega kredita konec leta ni bilo 600 milijonov dinarjev, ampak je ta kredit znašal 900 milijonov dinarjev, ter smo v letošnjem letu od tega kredita doslej izkoristili čez 300 milijonov din. Ta kredit je bil 31. decembra trenutno blokirani, kasneje pa deblokiran in smo ga normalno črpali dalje. Če se sedaj zahteva, da moramo kredit vrniti, potem ne vem, kje so vzroki za to. Je pa eno, če namreč tega kredita iz lanskega leta ne bi imeli, potem bi bilo nemogoče letos graditi dalje, ker brez denarja ni mogoče

plačevati računov in ni mogoče pravilno poslovati. Prizadevali smo si, da ne zaidemo v položaj, v katerem smo bili v začetku 1953. leta, ko krediti še niso bili odobreni, iz proračunskega kredita pa nam je bilo odvzetih 300 milijonov dinarjev, čeprav smo zatrjevali, da bomo porabili celotno vsoto. Tako smo morali na račun tistih 300 milijonov dinarjev, ki so nam bili odvzeti, plačati skoraj 10 milijonov zapadlih obresti. Nekatera podjetja, kot na primer »Gradis«, so uvidela, da bi bilo nesmiselno zahtevati od nas obresti in nam je odpustil 1 milijon 800 tisoč dinarjev obresti, druga podjetja pa niso bila tako uvidevna in smo morali obresti plačati. Če bi ta kredit vrnili, bi se letos znašli v enakem položaju, da bi namreč morali plačevati obresti, čeprav bi imeli pri banki odobren kredit.

V zvezi z izvajanjem tovariša Labure pa bi pojasnil, da smo kljub temu, da smo menili, da gre tu za tranšo kredita od banke, torej da gre za kredit, za katerega plačujemo obresti na poziv Državnega sekretariata za gospodarstvo, konkretno inž. Brilija in ko njega ni bilo tu, dva dni po njegovem pozivu omenjenemu sekretariatu sporočili — to je bilo v začetku decembra —, da nam bo ostalo približno okoli 400 milijonov dinarjev. Imeli pa smo pred očmi, da moramo imeti v vsakem primeru kritje za inozemske dobave, ki bodo tekle dalje, računajoč, da ne bomo dobili kredita prej, kot konec januarja. Vidimo pa, da krediti še sedaj niso odobreni.

Dotaknil bi se še vprašanja letošnjih kreditov in licitacije kreditov po prvem razpisu. Tudi to vprašanje se je, kot se mi zdi, obravnavalo v odboru. Zato bi tudi glede tega vprašanja dal pojasnilo, če mi tovariš predsednik to dovoli. (Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da to ne spada semkaj, ko gre za razpravo o planu.) Ne, spada semkaj, ker je tovariš pred menoj to vprašanje obravnaval. Mi smo letos po prvem razpisu investicijskih kreditov, ki je bil objavljen 31. decembra, takoj pričeli pripravljati celotne elaborate za konkurs. Dejstvo je, da je bilo na revizijski komisiji še okoli 20 projektov. Kljub temu, da smo pritiskali na komisijo in zahtevali, da se ti elaborati pregledajo, jih revizijska komisija, čeprav je bila stalno pri delu, vseh ni mogla pregledati, ampak je samo napisala odločbe. Te odločbe so bile priložene naši prošnji z generalnim projektom in poslane banki za konkurs. Za določene stvari izven mednarodnega posojila smo seveda zahtevali devize. Po obrazložitvi pa, ki jo je dal predstavnik Izvršnega sveta tovariš Polič, vidim, da bi naša prošnja kljub temu, če bi dali celotni elaborat z vsemi projekti ali ne, bila odbita, in sicer zato, ker je bila zahtevana velika vsota, ker so bile zahtevane devize in ker ni bilo glavnih projektov. To pomeni, da podjetje v treh točkah ni ugodilo zahtevam banke. Prvi zahtevi, ki se nanaša na projekte, v 20 dneh ni bilo mogoče ugoditi. Tovariši, ki delajo v podjetjih, vedo, koliko je bilo truda, če so imeli opravka z dvema ali tremi objekti, da so bili glavni projekti skonstruirani in dani v revizijo. V 20 dneh — tako sem prepričan in se pridružujem tolmačenju tovariša Guzine — je bilo za večino podjetij nemogoče predložiti kompletne elaborate. Drugo je seveda vprašanje deviz. Ta problem je pereč še danes, ker bo treba devize tako ali drugače nabaviti. Seveda je tu vprašanje višine sredstev. Kredit je bil predviden za popolno izgradnjo. Seveda so bile nekatere stvari tudi take, da jih lahko za sedaj izpustimo, kot na primer odstranitev ruševin, prekopi itd., kar se lahko napravi v kasnejših letih. Semkaj spadajo tudi ceste in razni drugi objekti ter bi se tako kredit lahko tudi znižal. Taka je bila situacija glede kredita.

V zvezi z vsem tem, kar sem obrazložil, predlagam, da se popravi v planu predvidena proizvodnja aluminija na 2.000 ton, proizvodnja glinice pa se lahko dvigne tudi na 25.000 ton. Zbor lahko obvestim, da bo Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem kljub vsem tem težavam v mesecu maju pričela s proizvodnjo glinice, v mesecu juniju pa s proizvodnjo aluminija.

Predsednik Mavricij Borc: O predlogih naj se izjavi poročevalec gospodarskega odbora.

Inž. Boris Pipan: Odbor za gospodarstvo je to vprašanje pretresal in prišel do zaključka, da količine aluminija, ki ga predvideva plan, ne bo mogoče zmanjšati. Mislim, da bi ne bilo umestno spreminjati plana v tem smislu, da bi povečali količino glinice in znižali količino aluminija. Sicer pa je v planu le napotilo in bo verjetno bolj stimulatивно, če predvidevamo to količino aluminija, ker hkrati predvidevamo, da bi Tovarna glinice in aluminija v Kidričevem čimprej pričela s proizvodnjo.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Tudi jaz sem mnenja, da je boljše, če ta postavka v planu ostane. V glavnem se strinjam z razlogi, ki jih je navedel poročevalec odbora. Vendar pa mi dovolite, da se dotaknem dveh stvari in to v zvezi z izvajanji tovariša Bizjaka.

Napačno bi bilo, če bi trdili, da je stanje slabo. Toda, če bi bilo stanje tako, kot ga je opisal tovariš Bizjak in ne tako kot ga mi očitamo, bi bilo v tovarni dejansko vse v redu. Mislim pa, da niso točne niti njegove izjave glede zapadlih kreditov niti njegove izjave glede položaja kreditov v prvi letošnji tranši. Točno je, da se je povečal kredit, vendar ni mogoče, da bi podjetje kredit črpalo v nedogled, ampak samo toliko, kot to določa družbeni plan. Krediti so planski in drugih kreditov nimamo. Ti krediti pa so izraz naših potreb. Toliko v pojasnilo, zakaj je prišlo do tega, da so bili krediti blokirani.

Strinjam se s tovarišem Bizjakom, da podjetje najbrže ni moglo kakorkoli izkoristiti teh kreditov zaradi tega, ker so izostale večje dobave. Za nas je odločilno — in to očitamo podjetju oziroma vodstvu podjetja — da oni niso pravočasno sporočili, da ta kredit ne bo izkoriščen, ker smo imeli zanj vrsto interesentov. Od podjetij črne metalurgije pa do tekstilne industrije, povsod bi ta sredstva v višini 600 milijonov dinarjev lahko s pridom uporabili. Da teh sredstev ni bilo 900 milijonov, se mora podjetje zahvaliti dejstvu, da je naš Izvršni svet dovolil, da se črpajo ti krediti naprej. To smo storili zaradi tega, ker bi bil sicer prikrajšan naš letošnji kreditni sklad, iz katerega bomo v letošnjem letu v skromnem obsegu dajali na razpolago podjetjem potrebne kredite.

Glede letošnjih kreditov pa opozorim na dejstvo, da je Kidričevo moralo priti izrecno v družbeni plan, kar jasno govori o tem, kako je celotna skupnost zainteresirana na tem podjetju. Zato je tudi jasno, da se bo Kidričevo pojavilo kot eden izmed osnovnih interesentov za kredite na prvem natečaju. Dejstvo pa je, da je vodstvo podjetja zavzelo negativen odnos do tega natečaja in se postavilo na iste pozicije, na katere se postavlja večina podjetij, da je namreč podjetje neobhodno potrebno in ga je treba dograditi. Iz tega dejstva

smo mi povzeli pozitiven zaključek, da je zato treba podjetju nuditi čim več pomoči, vodstvo podjetja pa je nasprotno povzelo negativen zaključek, češ dali nam bodo kredit, če imamo te elaborate ali ne. Če so lahko največja podjetja, kot na primer Zenica itd., predložila ogromne elaborate, — Zenica je poslala v Beograd ogromen material zato, da je dokazala, da ima elaborate na razpolago — pa Kidričevo ni moglo poslati niti najosnovnejšega elaborata. To očitamo podjetju in sodimo, da izgovor, češ da ni bilo mogoče izdelati tega materiala, ne more držati zato, ker smo celo leto opozarjali podjetje, da naj vendarle prične z izdelavo projektov, ker vemo, da so lani bili podvzeti ostrejši ukrepi proti tistim, ki so gradili brez projektov.

Dopuščam, da projekti niso pregledani, vendar bi lahko kljub temu bili predloženi banki. Če so bili predloženi lahko nekaj dni kasneje in nato z mojo intervencijo predloženi Narodni banki, bi lahko bili predloženi tudi v tistih dneh, ko je bil natečaj razpisan. Tako sem jaz tudi sporočil odboru.

Te ugotovitve je treba poudariti zaradi tega, ker sodim, da je zaman postavljati kakršen koli plan, če vodstva naših gospodarskih organizacij ne bodo izvajala teh stvari z največjo disciplino in s polno zavestjo odgovornosti, ker bi sicer tak plan mimogrede porušili, kot smo ga v tem primeru.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se poslanec tovariš Bizjak strinja s tem, da ostane v planu postavka 4.000 ton aluminija, kakor je to izjavil poročevalec.

Stane Bizjak: Se ne strinjam, ker ni izvedljivo. Ne strinjam pa se tudi z obrazložitvijo predstavnika Izvršnega sveta tovariša Poliča glede kreditov.

Predsednik Mavricij Borc: Dal bi predlog tovariša Bizjaka... (K besedi se prijavi predstavnik Izvršnega sveta Zoran Polič.) Prosim, besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Tovariši, glede na izjavo tovariša Bizjaka, da se bruto produkt podjetja ne bo nič spremenil in ker ta del plana dejansko ni fiksna obveznost, ki bi zahtevala prav toliko kilogramov glinice in prav toliko kilogramov aluminija, kakor je s planom določeno, ampak je to le neka moralna obveznost za podjetje, mislim, da plana zaradi tega ni treba spreminjati. Če bo namreč podjetje namesto določene količine aluminija proizvedlo toliko več glinice, da bo zadržalo svoj bruto produkt, kakor to pravi tovariš Bizjak, se po mojem mnenju plan v bistvu nič ne izpremeni. Zato je vseeno, ali je v planu zapisano tako ali drugače, ker jim bo lahko čez leto žal, da so številko spreminjali, ker bodo lahko imeli več aluminija kot glinice. Stvar bi bila drugačna, če bi ta postavka bila fiksna ter bi zahtevali točno določeno količino aluminija, na katero bi se vezali taki ali drugačni ukrepi v našem gospodarstvu.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se tovariš Bizjak strinja s tem pojasnilom? (Inž. Boris Pipan: Tudi odbor za gospodarstvo je ta problem obravnaval s tega vidika.)

Stane Bizjak: Če je stvar taka, kakor jo je pojasnil predstavnik Izvršnega sveta, potem je v redu in se strinjam.

Predsednik Mavricij Borc: Še kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na 12. točko »Proizvodnja nekovin«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, preidemo na 13. točko »Kovinska industrija«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Glede kovinske industrije bi imel nekaj pripomb in priporočil.

Plan predvideva, da se bo proizvodnja dvignila za 15 %. Vendar pa je odvisno to zvišanje proizvodnje, vsaj za nekatere tovarne, v veliki meri od investicijskih kreditov. O tej stvari bi sedaj ne govoril na široko, ker je tovariš Polič že pojasnil, kako je s krediti. Dejal bi le, da se dodeljevanje kreditov ni zadosti proučilo. Res pa je, da stvar ni dokončno rešena. Treba bi bilo namreč pregledati, katero podjetje ima največjo rentabilnost. Imamo primere, ko se spleča vložiti v podjetje 20 do 30 milijonov dinarjev in se bo s to investicijo povečala vrednost proizvodnje tudi za 100 milijonov dinarjev. Tak primer imamo v »Metalni«, kjer bi z nekaj desetimi milijoni proizvodnjo povečali za 20 %. Ker ta tovarna dela tudi za izvoz, se mi zdi sila škoda, da se ne more najti teh nekaj milijonov. Na drugi strani pa so menda zvezni organi odvzeli 50 % neizkoriščenih skladov za samostojno razpolaganje — stvari ne poznam bolj točno, ker je nisem imel časa proučiti. Zdi se mi pa, da ne bi smeli odvzeti teh skladov za samostojno razpolaganje takim podjetjem, ki so hranili ta sklad za dokončno izgradnjo svojih objektov, zlasti, ko na drugi strani ni investicijskih kreditov. Ne bi se strinjal tudi z odgovorom, ki ga je dala zvezna banka, ko je odklonila kredit, češ da je v prošnji za kredit tudi 5 do 6 % uvoza, česar uredba v začetku ni jasno predvidevala. Tako formuliran odgovor ustvarja samo nerazpoloženje po upravnih odborih in delavskih svetih. Dejansko stanje pa je drugačno. Vemo namreč, da je prošnje desetkrat več, kot pa je na razpolago kredita. Zato naj bi bil tudi odgovor tak, da bi ustrezal dejanskemu stanju.

Drugo pa je vprašanje kooperacije, ki manjka v industriji. Naša industrija preveč teži za tako imenovano avtarkijo. To je velika škoda najprej zato, ker je treba vlagati velike investicije in iz uvoza kupovati stroje, dočim stroji doma stoje in niso izkoriščeni. Zato bi bilo treba stvar proučiti, zlasti v kovinski industriji, ki ima mnogo strojev ter stremeti za tem, da bi pričeli s široko kooperacijo. Potrebno bi bilo, da se podjetja združijo. Ne mislim, da bi se popolnoma združila, ampak mislim predvsem na skupno sodelovanje, ki bi nam prihranilo marsikateri objekt. Ta kooperacija je danes veliko preslaba. Zato naj bi Izvršni svet izdelal nek načrt, kako bi podjetja prišla iz te svoje avtarkije in se znebila prepričanja, da morajo sama izdelovati vse, kar rabijo, ne da bi se naslonila tudi na druga podjetja. To bi silno koristilo našemu državnemu gospodarstvu. Posledica tega bi bili novi produkti.

Omenil bi še vprašanje dobav. Temu vprašanju posvečajo naša podjetja premalo pozornosti in sila pomanjkljivo poslušajo. Danes se za vprašanje dobav niti ne zanimajo. Tovarne zaostajajo z dobavami tudi po dve in dve in pol leta. Tako zaostajanje z dobavami zelo hromi druga podjetja, ki ne morejo izdelati blaga oziroma ne morejo dograditi svojih objektov. Naše arbitraže pa

so zelo površne. V vsaki stvari vidijo vis maior. Namesto, da bi šle v bistvo stvari, pa samo pregledajo spise in poslušajo zastopnike podjetij in na tej osnovi tudi odločajo. Naj navedem primer, ki je pereč za vso Slovenijo, zlasti za gradbeništvo, to je vprašanje stekla; ki ga izdeluje tovarna v Pančevem. Gre za žično steklo, ki na strehah vsepovsod propada zaradi tega, ker steklo ni dovolj stisnjeno tako, da vanj pronica voda. Pozimi tako steklo razganja, žica rjavi in steklo razpada. Samo zaradi tega je nastalo pri »Metalni« v Mariboru za 25 milijonov dinarjev škode, ker je treba vso tovarno ponovno prekriti. Zvezna državna arbitraža je prisodila, da tovarna plača teh 25 milijonov dinarjev, vendar glavna državna arbitraža z odločbo že eno leto zavlakuje. Zato je potrebno, da naša republika protestira proti tako počasnemu reševanju tega vprašanja. Glavna državna arbitraža naj ne gre na linijo, da bodo v primeru, če dobi pravdo ena tovarna, potem tožile tudi vse druge tovarne in podjetja, kot na primer »Gradis«, »Konstruktor« in druga podjetja, zaradi česar bi tovarna propadla. Tega stališča državna arbitraža ne bi smela zavzeti. Arbitraže morajo z mnogo večjo resnostjo pregledati take primere in probleme hitreje reševati.

Načel bi še eno vprašanje. Ko smo v zadnjem času lahko navezali stike z vojno industrijo, se je pokazalo, da imajo tam ogromno število strojev, ki so neizrabljeni in niti ne vedo, ali jih bodo rabili. Na drugi strani pa imamo tovarne, ki morajo take stroje uvažati, nimajo pa zanje deviz. Isto velja tudi za material.

Zato bi dal naslednje predloge:

1. Da se določi za investicije, preden bi šle v izvedbo, temeljit pregled in naj se tam, kjer bi pokazal rentabilitetni račun, da bi se z nekaj deset milijoni lahko znatno povečala proizvodnja, dajo krediti ter se takim podjetjem tistih 50 % skladov ne jemlje.

2. Naj se pri Izvršnem svetu ustanovi nek odbor — če tega Izvršni svet ne bi sam opravljal —, ki naj bi vplival na podjetja v smeri večje kooperacije, o kateri sem prej govoril.

3. Jugoslovanski ljudski armadi naj se predlaga, da pregleda material, zlasti pa stroje, ki jih tudi v bodoče ne bo potrebovala, in naj jih da industriji na razpolago.

Kot sem že rekel — tam leži ogromno strojev, za katere niti ne vedo, da jih imajo, naša strojna industrija pa jih mora kupovati oziroma ne more izpolnjevati svojih nalog, ker teh strojev nima.

Predsednik Mavricij Borc: Prosim, da se o teh predlogih izjavi tovariš poročevalec.

Inž. Boris Pipan: Tovarišu Pavšiču bom odgovoril samo toliko, kolikor gre za plan. Besedilo plana je namreč deloma že spremenjeno. On verjetno te spremembe nima, ker ga včeraj ni bilo. Točka 13 je izpremenjena tako, da se doda nov pododstavek, v katerem je rečeno: » — za izboljšanje kvalitete in povečanje proizvodnje razviti najširšo kooperacijo s podjetji, ki dobavljajo polprodukte, kakor tudi s podjetji, ki izdelujejo posamezne strojne dele za našo kovinsko industrijo«.

Stefan Pavšič: Sem premalo na tekočem in tega nisem vedel.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: K predlogom tovariša Pavšiča bi želel na kratko povedati tole.

Kar zadeva investicije, mislim, da je predlog čisto nemogoč. Tovariš Pavšič predlaga, naj se pregleda rentabilnost investicij in naj se krediti dajo tistim podjetjem, za katera mislimo, da bodo bolj rentabilna. Na svobodno tržišče kreditov pa gremo prav zato, da se rentabilnost pokaže prav po ponudbah, ki jih dajo sama podjetja. Ta rentabilnost se pokaže takoj, čim se pojavi podjetje, ki reče: evo, sposobni smo dati toliko višje obresti za toliko krajši rok. V tem je ravno osamosvojitvev podjetij, da lahko sama ocenjujejo rentabilnost, ne pa, da bi nek organ v republiki to rentabilnost ocenil in potem dajal kredite.

Vprašanje kooperacije. Mislim, da bi bilo zelo slabo, če bi sprejeli predlog, da se pri Izvršnem svetu formira nek organ za podpiranje kooperacije. Mislim namreč, da gre tu dejansko za samostojnost podjetij, ki naj po lastni oceni vstopajo v gospodarske ekonomske odnose. Drugače pa bi prišli zopet do čisto administrativnih ukrepov in s tem v tolikokrat že prekleti administrativni socializem, ki nam je povzročal težave in nam jih še vedno povzroča. Tako bi na eni strani svobodo uvajali, na drugi strani pa segali po administrativnih ukrepih in z njimi to isto svobodo dušili.

Nadalje je vprašanje 50% zajetih sredstev za samostojno razpolaganje, ki so odrejena za obvezo posojilo in so šla v zvezni sklad. Tu jasno ni mogoče govoriti o kakšnih spremembah. Ta sredstva so bila zajeta po daljši razpravi in po precej težki odločitvi potem, ko je prišlo do ugotovitve, da potrebe za finansiranje važnejših objektov ne bodo zadosti krite. Taka odločitev je bila razumljivo posebno težka, ker moramo upoštevati prizadetost delovnih kolektivov, ki so ta sredstva zbrali in jih določili za potrebe investicij. Toda samo dejstvo, da gre za osnovne objekte, ki bodo pomagali razviti našo proizvodnjo, je opravičilo ta sicer težki ukrep.

Končno še nekaj o odnosu do vojske. Mislim, da tudi tukaj niso potrebni posebni administrativni ukrepi. S sklepom zveznih organov je vojna industrija postavljena v enak položaj z drugo industrijo. Ti ukrepi bodo prisilili vojno industrijo, da bo vse nepotrebne stroje in material dala na razpolago drugim podjetjem. Podjetja vojne industrije morajo prav tako plačevati obresti na osnovna sredstva, amortizacijo itd. Vse te dajatve postavljajo tudi ta podjetja pred vprašanje rentabilnosti, ki jih bo prisilila, da podvzamejo ustrezne ukrepe, če ne danes, pa jutri. Mislim, da se bo tudi ta stvar rešila na podlagi predpisov, ki veljajo danes v našem gospodarstvu.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se tovariš Pavšič zadovolji s tem pojasnilom?

Štefan Pavšič: Ne strinjam se s tovarišem Poličem, ker se krediti danes administrativno delijo. Če se ne bi, bi se popolnoma strinjal z njim. Videl sem sam v Beogradu, da se namreč stvari ne izvajajo tako. V ostalem pa nisem mislil, da bi nekak odbor dajal podjetjem konkretne naloge, ampak, da bi tak odbor dajal podjetjem le iniciativo. Drugo je sicer v redu. V vojsko

pa ne prodreš, če ne bo kdo dal kakšnega naloga od zgoraj, ker podjetja tam spodaj kaj takega niti slišati nočejo.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta Zoran Polič.

Zoran Polič: Strinjam se s tem, da je ta način dodeljevanja kreditov administrativen, vendar pa je v tej dodelitvi le odločilna vloga, ki jo igra podjetje, ker podjetja stavljajo ponudbe. Če pa gremo na to, da bomo mi ocenjevali, potem bomo na istem, proti čemer ste se vi tovariši vedno pritoževali, rekoč, to ministrstvo, ta sekretariat dodeljuje kredite, mi se pa s temi dodelitvami ne strinjamo. Tako pa bo vendarle ponudba podjetij tisto osnovno merilo, po katerem se bodo krediti dajali. To bo nekak kolektiv za te administrativne ukrepe, glede katerih pa bi priznal, da veljajo pri dodeljevanju kreditov. (Štefan Pavšič: Sedaj prav nič, — čisto nič, niti procent.) Oprosti, tovarič Pavšič, bil sem sam v Beogradu in sem videl, kako te stvari gredo. (Štefan Pavšič: Sem bil včeraj sam tam in sem videl. Sicer pa pustimo sedaj to vprašanje.)

Predsednik Mavricij Borc: Dobro. Želi še kdo besedo. (Ne javi se nihče.) Če nihče, preidemo na 14. točko »Elektroindustrija«. Želi kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Kolikor gre za plan, se strinjam z 42,2% povišanjem, ker je to povišanje povsem realno glede na razpoložljive kapacitete. Vprašanje, o katerem sem že prej govoril, pa je glede tistih 42%, za kolikor naj se povečajo kontingenti za tiste važne surovine, za katere ne vidim garancije, da jih bomo dobili. Kolikor je meni znano, zlasti pa iz razgovora s predstavnikom tovarne »Impol« oziroma s tovarišem poslancem, ki je tamkaj v službi, jim zelo primanjkuje bakra. Tisti baker, ki ga bodo predelali, je že dodeljen naši armadi, ki ima prioriteto in bomo mi dobili potem samo drobtine. Z njimi pa ne moremo kriti teh 42%. Zato prosim, da tovariš Polič pojasni, ali je mogoče povišati kontingente in nanje računati.

Zoran Polič: Tovariši, če gremo tako daleč, da bodo podjetja zahtevala jamstvo tudi za surovine, potem je seveda dvomljiv ves plan. Kajti vsako podjetje, ki je vključeno v plan — in vsako podjetje je dejansko vključeno —, se bo moralo boriti i za surovino i za boljšo kvaliteto i za dvig proizvodnje. Tako bi danes ne mogel reči: evo, 42% več izdelajte, jaz vam garantiram 42% več bakra. Tega jaz, oprostite, res ne morem reči. (V poslanskih klopek splošna veselost.) Če si ga ne bodo znala priboriti podjetja sama, ki so vezana na proizvodnjo bakra, potem tega tudi jaz ne morem zagotoviti niti Izvršni svet niti skupščina. Rešitev tega vprašanja je odvisna od vašega pritiska na »Impol« in od pritiska »Impola« na tista podjetja, ki razpolagajo s surovinami. Kolikor pa stvar tudi tako ni rešljiva, ostane vprašanje uvoza. Uvoz pa zopet ni rešljiv v tej skupščini, ampak je to problem, ki ga je treba reševati v federaciji. Tako mislim, da je taka zadolžitev pravilna, ker tudi taka zadolžitev vodi do bitke za baker.

Predsednik Mavricij Borc: Se tovariš Kermavner strinja z odgovorom?

Janez Kermavner: Se strinjam. (Splošna veselost v klopeh.) Hotel sem samo naznačiti problem, ki je v zvezi z bakrom. Naša proizvodnja je premajhna. Mi se bomo že borili za baker, če ga bo kje dobiti. (Smeh.) Borili se bomo tudi za devize, toda kako naj se borimo, če jih je premalo!

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na 15. točko »Kemična industrija«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na 16. točko »Industrija gradbenega materiala«. Ima kdo kake pripombe k predlogom? (Ne javi se nihče.) Če ni pripomb, prehajamo na 17. točko, ki govori o lesni industriji. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Anton Koželj.

Inž. Anton Koželj: Sicer je odbor za gospodarstvo že dodal pripombo, da je treba lesne odpadke racionalno izkoristiti. Imel pa bi še dodatek, da bi se pooblastil Izvršni svet, da da na razpolago določena finančna sredstva, s katerimi bi se lahko lotili študija za izkoriščanje lesnih odpadkov. Tako ima podjetje »Jugotanin« mnogo lesnih odpadkov, ker je iz lesa odvzelo samo tanin. Zraven pa imamo prav tako lesne odpadke v »Kopitarni«. To bi bila lahko baza za kako drugo industrijo, ki bi izkoriščala te odpadke. Morda bi se ustanovila tovarna sladkorja ali kaj podobnega, ker vemo, da se lahko na ta način odpadki koristno uporabijo in bi lahko tako dosegli večji bruto produkt. Sedaj pa gredo ti lesni odpadki v promet kot kurivo.

Zoran Polič: Za katero podjetje gre? (Inž. Anton Koželj: Za podjetje v Sevnici.) Sicer ne bi mogel sedaj trditi, da bi se dala ta sredstva, ki so namenjena za študij lesne predelovalne industrije v zvezi z Novim mestom, porabiti tudi za to stvar. Res je potem na drugi strani problem »Jugotanina« in »Kopitarne« v Sevnici. Zato si to pridržim in vzamem na znanje predlog, da se sredstva omogočijo, kolikor se pokaže, da bi bilo potrebno ta sredstva za študij ločiti.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo?

Inž. Boris Pipan: Tudi v poročilu gospodarskega odbora Zbora proizvajalcev je o tem govara.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k 17. točki, ki govori o lesni industriji? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne prikloni k besedi, prehajamo na 18. točko »Papična industrija«. Kdo želi razpravljati o tej točki? Besedo ima ljudski poslanec Marijan Garzarolli.

Marijan Garzarolli: Tovariš, ki je poprej govoril o premogovnikih, je predlagal, da bi govorili tudi o kontingentiranju lesa za potrebe premogovnikov in tovarn celuloze. Zato bi se dotaknil tega vprašanja.

Kolektivi našega gozdnega gospodarstva in kolektivi, ki se ukvarjajo s trgovino z lesom, to so predvsem naše kmetijske zadruga, so v težkem polo-

žaju, ker ne morejo zadostiti predpisom, hkrati pa zadovoljiti s svojimi dobavami naše rudnike in naše celulozne tovarne. Glavno je pri tem to, da imamo na našem lesnem trgu ponudnike tudi iz drugih republik kot Makedonije, Srbije in Vojvodine, ki preplačujejo te lesne asortimaje. Naši kolektivi se sprašujejo, kako bodo mogli opravičiti to, da morajo našim rudnikom in našim celuloznim tovarnam dajati les ceneje, kot drugim, ko vendar obstaja zakon o ponudbi in povpraševanju. Gozdna gospodarstva se disciplinirano držijo svoje naloge in skušajo redno oskrbovati z lesom tako važne gospodarske panoge, kakor so to rudniki in celulozne tovarne. Teh nalog pa se ne držijo druga registrirana in pooblašena podjetja, ki na veliko nakupujejo les po podeželju.

Slišali smo tudi, da je isti tovariš predlagal, da bi se za izkoriščanje lesa predpisali novi standardi. Kolektivi v gozdarstvu se s tem ne strinjajo. Kajti, če bo les pravilno usmerjen in po pravih podjetjih, ki imajo za to razumevanje in potrebno gospodarsko razgledanost ter strokovni kader, bo dovolj lesa tako za celuložno industrijo, kakor tudi za naše rudnike. Gozdarstvo se bori z lesno industrijo in je že doseglo nekaj uspehov. Razumljivo je, da mora lesna industrija preusmeriti svojo proizvodnjo, ker smo — bodimo si odkriti — morali v naš gozd dobro poseči. Naša lesna industrija predeluje sedaj že take asortimaje, ki smo jih pred časom še puščali v gozdu, ker jih niti za drva nismo mogli plasirati. Zato bi predlagal, da bi se — in po mojem mnenju je to potrebno — registrirala tudi gozdna gospodarstva kot podjetja za odkup lesa tudi iz nedržavnega sektorja ter da bi dobila za to potrebne kredite. Hkrati pa bi jim dali nalogo, da usmerijo les v tako važne dejavnosti, kakor so premogovniki in celulozne tovarne. Nadalje, revidirala naj bi se vsa naša podjetja, ki z našim lesom slabo gospodarijo. Bodimo si odkriti, da je registrirana še marsikatera taka zadruga ali podjetje ter ima pravico, da nakupuje in prodaja to važno surovino in jo celo izvažata. Zato bi predlagal, da bi o tej zadevi bodisi tukaj razpravljali ali pa predlagali pristojnemu organu, naj se za trgovino z lesom registrirajo gozdna gospodarstva, lesne industrije ter kmetijske zadruge, ki so v gozdarskih predelih samo, če imajo strokovni kader. Hkrati pa naj bi se zavezala podjetja, da bodo res usmerila les tjakaj, kjer je potreben.

V tej zvezi je treba razčistiti tudi to, kako je mogoče, da druge tovarne celuloze ali rudniki iz drugih republik preplačujejo les in kakšne so njihove dajatve, ki jim to omogočajo. Kakor sem že rekel, težko bomo zagovarjali pred našimi delovnimi kolektivi, zakaj damo nekemu rudniku les za 1.000 din ceneje in zakaj ne bi lesa dali podjetju, ki pride in hoče skleniti pogodbo po višjih cenah.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k točki, ki govori o papirni industriji? (Ne javi se nihče.) Prehajamo k 19. točki »Tekstilna industrija«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Julka Padežnik.

Julka Padežnik: K tej panogi bi predlagala le to, da bi dali priporočilo, naj pristojni organi uredijo vprašanje kvalifikacije v tekstilni industriji.

Zoran Polič: Tu ne gre za spremembo plana, ampak za spremembo predpisov, ki urejajo to vprašanje. Zato vzamem to priporočilo na znanje in bomo o stvari lahko kasneje razpravljali.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima ljudski poslanec Ivan Žagar.

Ivan Žagar: Rekel bi nekaj besed glede predloga o povečanju proizvodnje v tekstilni industriji, ker se v planu predvideva povečanje za 11%. S tem povečanjem bodo težave. Znano je namreč, da so v naši tekstilni industriji tkalnice, ki obratujejo le s 55% izkoriščanjem, preostale kapacitete pa so neizkoriščene. Vemo pa, da na drugi strani daje tekstilna industrija na dokaj lahek način družbi velika sredstva. Vprašujemo se, zakaj se tkalnice bolje ne izkoriščajo. V planu je rečeno: »Potrebno pa je, da se delovni kolektivi prepričajo o možnostih in potrebah po povečanju proizvodnje, kakor tudi da zlo-mijo odpor, ki ga kažejo vodstva nekaterih podjetij.« To drži. Vodstva nekaterih podjetij so precej oportunistično razpoložena.

Inž. Boris Pipan (govori iz poslanske klopi): Tega ni v planu. Zadnji pododstavek je črtan in sta odbora za gospodarstvo predlagala, da se ta stavek glasi: »Potrebno pa je, da se delovni kolektivi prepričajo o možnostih in potrebah po povečanju proizvodnje.«

Ivan Žagar: Tudi če to ni, drži pa vendarle. Če bi vodstva podjetij hotela, bi kapacitete v tkalnicah lahko izkoriščala vsaj 75% in ne samo 50%, to se pravi, da bi prav vsaka tkalnica lahko obratovala v dveh posadah. Danes pa ne obratujejo tako. Za to je mnogo vzrokov. Vodstva v naših tovarnah se pač ustrašijo, kar je včasih razumljivo. Tako na primer v začetku januarja letos ni bil v redu izvoz zaradi faktorjev. Vsak direktor, ki je prišel s kakšne konference, je rekel: »Še ni urejeno, počakajmo!« Pri tem je tudi ostalo. Dalje, v prvih treh mesecih letošnjega leta še ni urejena dobava bombaža. Čakamo vsako ladjo z bombažem — in sedaj menda plove neka ladja nekje pri Azorih in čakamo nanjo, da pride. To bi morala naša uvozna podjetja urediti in mi moramo v tej smeri apelirati na njih, da to uredijo.

Ozka grla v tekstilni proizvodnji so vsekakor oplemenjevalnice. Zakaj? Zato, ker je našo tekstilno industrijo gradil tujec, gradili so jo Nemci in Čehi, ki so tu pri nas postavljali samo tkalnice, oplemenjevalnice pa so zadržali doma, ker so lahko tako dosegali večje dobičke. Pri surovem blagu imamo na primer 10 din dobička na meter, če pa blago oplemenimo, ga na primer po-tiskamo, tedaj dobimo 50 din dobička, zraven pa pravimo, da se ne splača to delati, ker imamo samo 50 din dobička.

Vprašanje je sedaj, ali naj izvažamo surove tkanine? Da, toda samo tako dolgo, dokler nimamo oplemenjevalnic oziroma so oplemenjevalnice ozko grlo. Ko pa bomo odpravili to ozko grlo, ne bomo smeli več izvažati surovih tkanin, ker bi to bila velika škoda.

Na kak način bi mogli odpraviti ozka grla? Mislim, da bi za to zadoščal kredit v višini približno 500 milijonov dinarjev. S tem denarjem bi lahko povečali proizvodnjo v tekstilni industriji ne samo za 11%, ampak tudi za več. Poleg tega bi se povečal izvoz gotovo za eno četrtno. Na novo bi sprejeli v tekstilno industrijo približno 200 do 300 delavcev. To se v glavnem nanaša, kolikor je meni znano, na Mariborsko tekstilno tovarno, »Tiskanino« v Kranju, Tovarno v Preboldu, ki čakajo na kredit za opremo.

To bi bile moje pripombe.

Predsednik Mavricij Borc: Tovariš poslanec Žagar je govoril le o tem, da je 11% povišanje visoko, ni pa predlagal nobene spremembe. Želi še kdo besedo k problemu tekstilne industrije? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na 20. točko »Usnjarska industrija«. Naslednja točka pa bo 21. in sicer »Gumarska industrija«. Najprej bi razpravljali o usnjarski industriji. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: Oglasil sem se k besedi k 125. panogi zato, da bi vsaj na kratko obrazložil probleme usnjarske industrije. V letošnjem predlogu plana je predvideno povečanje za 10%. To predvidevanje je po mojem mnenju nekoliko dvomljivo, kajti surovinske baze za to panogo doma nimamo. Slovenija kot surovinska baza ne pomeni mnogo, posebno če upoštevamo razpoložljive kapacitete v usnjarskih tovarnah. Slovenija bi sama krila le 15% izrabo teh kapacitet, za druge kapacitete pa moramo poiskati surovinsko bazo drugod, deloma v drugih republikah, predvsem pa omogočiti uvoz. Pred leti je znašal uvoz za potrebe usnjarske industrije 12 do 13.000 ton kož. To velja predvsem za leta 1946 do 1950. Letos pa smo iz uvoza dobili šele 2.000 ton kož. To pomeni, da je kapaciteta usnjarske industrije izkoriščena samo do 60%. S tem pa nastanejo problemi, ki so drugačnega značaja. Kljub temu, da obsega 125. panoga ne samo usnjarsko industrijo, ampak tudi vse čevljarje in torbarje, je vendar v okviru strokovnega združenja enotno gledanje na to, kako rešiti te probleme. Ta problem bi vendarle bil rešljiv, če ne bi imeli poleg sebe trgovcev s surovimi kožami. Ti trgovci so v naši trgovinski politiki ustvarili tako anarhično organizacijo, da ji ni para v nobeni trgovini s surovimi kožami. Kako je prišlo do tega?

Pred leti smo imeli v Jugoslaviji samo štiri zbiralne centre za surove kože. Ti zbiralni centri so po ustreznih predpisih pravilno izbirali kože in jim določali asortima. Danes pa je v teh zbiralnih omrežjih ogromno ljudi. Medtem ko je na primer srbski »Koteks« imel prej samo 220 ljudi, jih ima danes 2.500. Tudi v Sloveniji so se pojavili »Koteksi«, ki kažejo čudno sliko. Če je poprej v kakšnem kraju bilo odkupljenih na primer 50 kož, je na tako območje prišlo povprečno komaj pol človeka, danes pa so tam zaposleni tudi trije ali štirje ljudje. To pa pomeni, da so se v tej panogi trgovine zbrali taki »trgovski« ljudje, ki nimajo interesa zbirati kože za industrijske namene, ampak zbirajo kože za povečanje svojih materialnih sredstev. Poleg tega so v teh zbiralnicah kož ljudje, ki jim je bila po naših zakonih že odvzeta svoboda zaradi različnih kriminalnih dejanj. Ko so ti ljudje prišli nazaj na svobodo, so se vrnili k najbolj lahkemu poslu. Zato bi predlagal, da bi se kljub vsemu po oblastni liniji zaščitilo to trgovsko omrežje in uredilo, ker je danes povsem anarhično. Tako naj bi se dalo dovoljenje za zbiranje kož samo tistim, ki imajo potrebno strokovno znanje in so neoporečni. Drugače tu ne bo reda. S takim poslovanjem pa se tudi povečuje cena. Po letošnjih planskih instrumentih smo kalkulirali ceno surove kože po 170 din na bazi »prima« in 160 din prometnega davka. Danes pa pravijo ti zbiralni centri, češ imamo svobodno trgovino in gredo s cenami na 205 in celo 210 din. Čeprav bi pri ureditvi tega vprašanja šlo za neke vrste administrativni ukrep, je vendarle ta ukrep za zaščito usnjarske industrije nujno potreben. Če bi se to uredilo, potem bi bilo mogoče povišati proizvodnjo še za več kot 10%. Na ta način pa bi bila tudi standardizacija v surovih kožah v celoti izvršena.

Rekel bi še nekaj besed o vprašanju produktivnosti dela. Če bi v usnjarski industriji pregledovali produktivnost dela, bi ugotovili, da znaša povprečna mezda samo 2,7% cene, vse drugo pa so državni planski instrumenti. Tu se postavlja vprašanje, ali se lahko produktivnost dela še poveča? To povečanje je zelo težko doseči zato, ker je bila usnjarska industrija v povojnem času zapostavljena, ker na eni strani ni dobila investicijskih kreditov, na drugi strani pa je morala odvajati 50% svoje amortizacije v splošni državni sklad. Zato je vprašanje, ali bo mogla usnjarska industrija svojo produktivnost obdržati ali ne. Bojim se, da bo ta produktivnost s časom propadla. Strojni park, ki ga mora usnjarska industrija obnoviti, je mogoče obnoviti. V tem pogledu imamo nekaj predlogov oziroma sugestij. Že lansko leto smo izvažali v ta namen precej blaga, vendar žal v nekaterih primerih tovarne še doslej niso prejele plačila. Fature so bile izstavljene že v avgustu, ker so bili odprti akreditivi kot na primer konkretno za izvoz v Belgijo, vendar plačilo še do danes ni prispelo. Tovarne morajo zaradi tega najemati posojilo in plačevati zanj obresti. Tu je cokla v izvozni politiki, ki jo bo treba odpraviti tako, da se bo sklenjeni posel lahko hitro realiziral. Sedaj pa se te stvari vse predolgo vlečejo.

Nadalje je tu še vprašanje izkoriščanja kapacitet in zaposlitve. Če ne bodo kapacitete izkoriščene, bo moralo mnogo čevljarjev na cesto. Če bo seveda možnost, da dobe kako drugo zaposlitev, se bodo pač tamkaj zaposlili, če pa te možnosti ne bo, bodo nastale nove težave. Zato mislim, naj bi usnjarska industrija za tiste svoje devize, ki jih po vseh deviznih obračunskih mestih in vseh instrumentih prodaja in kupuje, imela možnost neposredne transakcije. Tako bi usnjarska industrija lahko krila svoje potrebe po surovinah. Pod direktno transakcijo razumem to, da prodaj blago in za izkupiček kupiš oziroma uvoziš surovine. Če prodamo kakšen izdelek na bazi naše polne lastne cene, je ta cena določena in so z našimi instrumenti zajete vse dajatve družbi. Celotno vrednost dobimo s surovino plačano in zaposlimo delovno silo. To je vsekakor pozitiven ukrep, ki bi imel za posledico, da bi sedaj odvečna delovna sila ne bila na breme državi.

Je pa še nek drug problem. V planu za leto 1954 smo računali en dolar s 600 dinarji. Vendar pa praksa kaže drugače. Usnjarska industrija je glede surovin in pomožnih sredstev, kakor so to na primer nekatere barve, ki jih v Jugoslaviji danes še ne proizvajamo, vezana na uvoz. Pri tem se je pokazalo, da je treba te potrebščine plačevati v razmerju 1 dolar = 600 do 700 dinarjev. To pa pomeni, da so bili ti normativi nepravilno postavljeni in da niso vsklajeni. Nasprotno pa dobivamo pomoč iz inozemstva, ki se prodaja. Prav to se mi ne zdi pravilno. Pomoč, ki jo dobivamo v kožah, gre na licitacijo. Licitacija pa je dopustna samo tam, kjer je teh produktov dovolj. Kadar pa je nekega blaga premalo, je licitacija nesmiselna, ker ne greš na licitacijo na bazi 1 dolar = 600 dinarjev, ampak 1 dolar = 700 dinarjev. S takim postopkom se hromi naša usnjarska industrija in ovira rešitev njenih problemov.

Popolnoma se strinjam s tem, da so posamezne industrijske panoge v Sloveniji kakor v Jugoslaviji razvrščene po značaju in težini dela ter po drugih posebnostih. Toda vsa stvar pa ni v skladu s sistemom, kakor hitro pogledamo povprečne plače. Bila je že vrsta predlogov, ki so bili poslani raznim sindikalnim forumom in tudi Zavodu za planiranje, da bi se tudi za usnjarsko industrijo povprečni plačni sklad uredil in vskladil. Usnjarska industrija je

po svojem značaju — kdor jo pozna, bo to tudi potrdil — ponekod zelo podobna drugim industrijam, na primer kovinski, posebno tam, kjer gre za lužarne in strojarne. Želel pa bi, da bi merodajni ljudje, kadar te stvari rešujejo, povedali vzroke, zakaj ta panoga ne pride v poštev in zakaj nanjo pozablajo. Očitna neskladnost se pokaže v primerjavi z obratom, ki po svojem značaju sicer spada v kovinsko industrijo, ki pa lahko svoj sklad za plače poviša za 15%. Naj za konkreten primer navedem tovarno v Domžalah, ki izdeluje orglice. Ker spada ta obrat v kovinsko industrijo, lahko dobi 15% več. Usnjarska industrija, kjer je delo težko, pa tega povišanja ne more dobiti. Tu so torej anomalije svoje vrste, ki jih je treba na nek način odpraviti.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k razpravi o usnjarski industriji. (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na razpravo o gumarski industriji, to je na 21. točko, ki je vrinjena, kakor to razvidite s tretje strani sprememb in dopolnitev predloga zakona o družbenem planu, kakor sta ga predložila oba odbora za gospodarstvo. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, prehajamo na nadaljnjo 22. točko »Živilska industrija«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, prehajamo na nadaljnjo, sedaj 23. točko »Grafična industrija«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, zaključujem razpravo o poglavju, ki obravnava plan naše industrije za leto 1954. (Andrej Stegnar: Nismo še končali z industrijo, ker nismo obravnavali gradbene industrije. [Medklici: Saj smo jo!]) Kaj pa »Gradis?«) Spada v drugi del in je v posebnem poglavju.

S tem smo končali razpravo o drugem delu predloga družbenega plana. Ker v razpravi niso bili stavljeni predlogi, ki bi spreminjali plan, ter so bila vprašanja pojasnjena po poročevalcu odbora za gospodarstvo in predstavniku Izvršnega sveta, mislim, da o amandmajih ni treba posebej glasovati. Glasovali bomo najprej v podrobnostih, in sicer za celotni plan industrije. Kdor je za predlog družbenega plana glede industrije, kakor je predložen za leto 1954, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IV. poglavje predloženega družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o V. poglavju predloga družbenega plana, to je na kmetijstvo. Kdo želi razpravljati o predlogu plana o kmetijstvu? Besedo ima ljudski poslanec Feliks Razdrih.

Feliks Razdrih: Tovariši, o kmetijstvu ne bi hotel veliko razpravljati, ker se mi zdi, da kmetijski problem v celoti še ni obdelan in dejansko tudi še ni jasen. Zato bi se dotaknil samo nekaterih problemov, s katerih rešitvijo bi se ne mogel strinjati.

Najprej bi ugotovil, da veliko govorimo in pišemo o tem, kakšne prednosti in olajšave bo kmetijstvu prinesel naš novi gospodarski plan. Zato bi najprej spregovoril nekaj besed o tem.

Najprej pogledjmo, kako je z osnovnimi sredstvi glede na znižanje obrestne mere na 2%. Ta stvar se mi ne zdi realna, ker ima industrija 6%. Vemo na primer, da v industriji stroji lahko delajo noč in dan, dočim more kmetijstvo uporabljati mehanizacijo samo 14 dni do treh tednov. Zaradi tega mislim, da naše kmetijstvo z 2% obrestno mero kljub temu ni izravnano z našo industrijo.

Če govorimo o naši mehanizaciji — tovariš Tavčar jo je že omenil — moramo ugotoviti, da glede na visoke cene za mehanizacijo zelo šepamo in da

bomo tudi v bodoče še šepali. Mehanizacija je v kmetijstvu tako draga, da se je vrsta naših državnih posestev in kmetijskih zadrug vrnila k primitivnemu obdelovanju zemlje z živinsko vprego. Res je, da je bil letos regres za mehanizacijo znižan. Ne vem pa, ali bi mogel reči, koliko bomo dvignili naše kmetijstvo z našo mehanizacijo, ker je kmetijska proizvodnja najbolj podvržena nizkim cenam in zato ni rentabilna.

Pomudil bi se še pri naših močnih krmilih, ki jih proizvajamo v precejšnjih količinah. Na žalost pa jih naše kmetijstvo, zlasti pa državna posestva, ne morejo uporabljati zaradi visokih cen. Močna krmila so potrebna za dvig živinoreje, ker pa imajo visoko ceno, jih zelo malo uporabljamo ter jih zaradi tega izvažamo. Pri vsem tem pa je žalostno to, da prav z našimi močnimi krmili nekatere druge države dvigajo svojo živinorejsko proizvodnjo. S tem sem se dotaknil vprašanja živinoreje, ki jo je že omenil tovariš Tavčar. V tej zvezi mislim, da je nepravilno, če hočemo namreč dvigniti našo živinorejo, ki je v Sloveniji glavni kmetijski proizvod, da smo do sedaj po mačehovsko obravnavali našo živinorejsko proizvodnjo. Vemo namreč, da naša živinoreja niti med vojno niti po vojni ni dobila za razvoj tistega, kar bi morala. Če uvozimo plemenjake iz inozemstva, vidimo, da stane tak plemenjak 1,300.000 din. Taki plemenjaki so nerentabilni. Ne vem, katero posestvo bi hotelo dobiti plemenjaka pod takimi pogoji za dvig svoje živinorejske proizvodnje. Nadalje tudi ne vem, ali bodo s tem, kar določa naš plan o znižanju prispevka za socialno zavarovanje sezonskih delavcev, naša kmetijska posestva in kmetijstvo nasploh, kaj pridobila in kaj jim bo s tem pomagano. Ta stvar se mi ne zdi popolnoma pravilna in ne verjamem, da bo dosegla zaželeni uspeh. Naši ljudje iz Prekmurja in tudi iz drugih predelov Slovenije so hodili na sezonsko delo v druge republike in to na različna posestva. Ti ljudje bodo sedaj prikrajšani na socialnih dajatvah. Strinjam se s tem, da bi te nižane dajatve za socialno zavarovanje bile določene za dninarje in ne za sezonske delavce, ki delajo 8 do 9, pa tudi do 10 mesecev na leto. Zato bi predlagal, da bi se to vprašanje v zvezi s socialnim zavarovanjem odstopilo v dokončno obravnavanje in sklepanje odboru za delo in socialno zavarovanje.

Nadalje bi omenil isti problem, ki ga je že omenila tovarišica iz tekstilne industrije. V Sloveniji smo napravili predlog in ga dali tudi Izvršnemu svetu ter sekretariatu za prosveto, da bi se uredila kvalifikacija naših delavcev. Velike uspehe imamo v zimskih kmetijskih šolah. Letos je bil velik odziv in so tudi uspehi že vidni. Vendar pa nam doslej še ni uspelo, da bi ti ljudje po svojih sposobnostih, ki jih kažejo v kmetijstvu, dobili svojo kvalifikacijo. V tem prizadevanju nismo uspeli niti po Izvršnem svetu niti po sekretariatu za prosveto, da bi ta problem naši okrajni ljudski odbori lahko uredili. Res pa je, da smo ta predlog napravili edinole mi v Sloveniji in smo ga poslali tudi drugim republikam, ki so to vprašanje že uredile, kot zlasti na primer Bosna, v Sloveniji pa, kjer smo dali iniciativo, to vprašanje še vedno ni urejeno.

Strinjam se s tem, da plan predvideva dvig proizvodnje. Žal pa moramo ugotoviti, da bi kmetijski delavci, čeprav bi dvignili proizvodnjo, od tega ne imeli ničesar, ker so se cene 1953. leta v primerjavi s cenami v drugih panogah precej znižale. Seveda je bila tudi letina malo boljša. Toda dejstvo je, da so naša državna posestva in posestva kmetijskih zadrug utrpela precejšnje izgube. Imamo mnogo posestev, ki ne morejo ustvariti svojega plačilnega skla-

da in to zaradi tega, ker svojih pridelkov ne morejo plasirati na tržišču, čeprav se bo to zdelo morda nekoliko čudno. Tako je na primer na Kočevskem lansko leto segnilo oziroma bilo uničenih najmanj 25 do 30 vagonov zelja. Prav tako so utrpela škodo posestva na Štajerskem, kakor na primer Lepi dol in neko posestvo pri Ptuju. Če hočemo, da se naše kmetijstvo razvije, je nujno potrebno, da damo na razpolago potrebne kredite. Sicer je tak kredit predviden, vendar ne vem, kako je zamišljen. Če pa kreditov ne bo, je absurdno misliti na kak dvig kmetijstva.

Na koncu bi pripomnil še tole. Kakor vsi vemo, dviga življenjski standard industrija. Toda v razmerah, kakršne so v Jugoslaviji, ko naša industrija ne more konkurirati na inozemskem tržišču, je predpogoj za dvig standarda, — o katerem dvigu toliko govorimo — če ga hočemo dejansko zvišati, to, da damo čim večje možnosti razvoja našemu kmetijstvu.

Morda pa bo še kdo govoril o teh problemih.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Prej nisem hotel govoriti o vprašanjih, ki jih je načel tovariš Stegnar, ker so ta vprašanja bolj ali manj taka, ki jih lahko tudi kasneje rešujemo. Toda tu so bila načeta načelna vprašanja, in sicer vprašanja naših odnosov do kmetijstva, kako se ta odnos odraža v planu in kakšen je sploh naš odnos do kmetijstva. Ne vem, če sem prav razumel tovariša Razdriha. Če je tako mislil, kot sem ga razumel, bi izgledalo, da slabo ocenjujemo vlogo kmetijstva in imamo zato slab odnos od njega. (Feliks Razdrih: Tako mislim, tako mislim!) Dobro, potem sem dobro razumel. (Med poslanci splošna veselost.) Zato dovolite, da odgovorim samo na dve ali tri točke. Šel bi po istem vrstnem redu, kakor ga je postavil tovariš Razdrih, čeprav ta vrstni red ni najboljši zame, ko odgovarjam.

Prvo vprašanje je vprašanje odvzetega regresa. Kdorkoli je zasledoval politiko regresa, posebno v našem kmetijstvu, ta ve, da so koristi od regresa v kmetijstvu imele predvsem naše tovarne za stroje, ki so lahko slabo blago plasirale kmetu zato, ker je to blago kmet visoko cenil. S tem pa, ko odvzamemo regres, mislim, da dejansko koristimo kmetijstvu, ker prisilimo s tem podjetja, da bodo morala začeti z izdelavo kvalitetnejšega blaga in da se bodo morala boriti za ceno. To pa pomeni, da kmetijstvo ne bo prevzemalo strojev za vsako ceno in tudi ne vsak stroj, ampak bo pogledalo, pa naj gre za državno posestvo ali zadrugo ali kmeta, kakšen stroj mu daješ, iz kakšnega materiala je in koliko naj za ta stroj plača. S tem hočemo samo odločilno pritisniti na našo industrijo kmetijskih strojev, da bo začela izdelovati tako orodje in take stroje, ki so zares koristni za naše kmetijstvo. Mi mislimo, da je to mnogo večja pomoč kmetijstvu, kakor pa če bi še nadalje favorizirali podjetja, ki izdelujejo slabe stroje in slabo orodje, če hočemo imeti solidno kmetijsko proizvodnjo.

Drugo vprašanje je, zakaj se v letih po vojni niso vložila v kmetijstvo, zlasti v živinorejo, zadostna sredstva. Tovariš Razdrih je bil sam partizan in dobro ve, kaj smo napravili takrat, in ve, v kakšnem položaju se je znašla naša država, ve, kaj smo morali najprej narediti in kam smo morali dajati sredstva. Zato mislim, da je malo težko polemizirati o tej stvari, ker je čisto

jasno, da letos prihajamo tja, kamor smo že lansko leto precej vložili, to je v živinorejo. To pa pomeni, da smo pričeli vlagati v to panogo tisti trenutek, ko smo se lahko odpovedali nekaterim sredstvom, ki jih ni bilo treba več vlagati v našo bazično industrijo. Prej vlagati v kmetijstvo, prej vlagati v živinorejo pa bi pomenilo, naj ostane Jugoslavija kljub težki, krvavi borbi in kljub vsem žrtvam zaostala dežela, predana na milost in nemilost izkoriščevalcem v kapitalističnem svetu. Zato mislim, da se za tako stvar nismo mogli in nismo smeli odločiti.

Tretji problem je zavarovanje sezonskih delavcev. Kljub temu, da tovariš Razdrih ta problem tako razlaga, se ne strinjam z njim in mislim, da dejansko ne govori v interesu kmetijstva. Mi teh 10% dejansko ne postavljamo v škodo sezonskih delavcev, ampak v korist kmečkim gospodarstvom. Ona bodo toliko manj obremenjena, delavci pa kljub temu uživajo vse tiste ugodnosti, ki jih zavarovanci prejemajo. Mislim, da je to v korist kmetijstvu. Kolikor to ne bi bilo točno, naj tovariši, ki se ukvarjajo s socialnim zavarovanjem, to pojasnijo, ali pa bi to vprašanje kasneje razčistili. Tako sem o stvari poučen.

Sedaj pa še o državnih posestvih in njihovih izgubah. Točno je, tovariši, da danes nimamo državnega posestva, ki ne bi imelo izgube — vsaj mislim, da ga nimamo. Toda ni točno tako, kot je pojasnjeval tovariš Razdrih, da je treba govoriti samo o tej izgubi in o dolžnosti naše skupnosti, ki naj to izgubo pokrije. Tovariš Razdrih se je prav gotovo pozabil vprašati, kolikšna je odgovornost državnih posestev za to izgubo. Dobro vemo, da so skoro ves čas po vojni bila ta posestva, čim smo jih pričeli formirati, zgled našim kmetom, kako se ne sme delati. Če je položaj tak, potem ni prav, da se govori samo o izgubi in o tem, da jo mora nekdo pokriti, temveč bi se mi zdelo mnogo bolj prav, da govorimo o tem, kaj so storili in česa niso storili na državnih posestvih, da bi tako izgubo odpravili oziroma da bi jo spravili na minimum. Dejansko državna posestva vse do lanskega leta v tej smeri niso ničesar podvzela. Sele lansko leto so začeli na državnih posestvih nekoliko solidneje in boljše gospodariti. Okolnost, da je ostalo tamkaj 25 do 30 vagonov zelja, to je, da je bilo to zelje uničeno, — drugod ga je šlo še nekoliko več v izgubo, — to še ne govori za to, da je treba kmetijstvu dajati kredite, da bi se lahko to zelje siliralo, ampak mislim, da nam to nalaga eno najvažnejših osnovnih nalog, da namreč čimprej usposobimo predelovalno industrijo in osnujemo manjše obrate, ki bodo sposobni konservirati te pridelke in jih spraviti v zimskem času tako na domače tržišče kakor tudi na svetovno tržišče. V tem, mislim, leži problem razvoja in dviga našega kmetijstva.

In končno se, tovariši, ne morem strinjati s tovarišem Razdrihom, če pravi: »Kadar govorimo o dvigu življenjskega standarda, govorimo o dvigu kmetijstva.« Tega problema ni mogoče postavljati ločeno od naše celokupne proizvodnje. Vsak delavec v tovarni danes dobro ve, če ne bo svoje proizvodnje razvijal, če ne bo imel sredstev, če ne bo ustvarjal materiala, ki ga lahko da tudi na podeželje ali kamorkoli, mu bo nemogoče karkoli odkupiti od kmeta. Mislim, da mora ista zavest vladati tudi pri našem kmetu, da ni standard v prvi vrsti odvisen od njega, ampak od dviga vse naše proizvodnje. Zato letos, ko lahko dajemo nekoliko — poudarjam: nekoliko — večja sredstva tudi kmetijstvu, skušamo tudi to našo panogo gospodarstva približati razvoju v vseh drugih panogah, predvsem v industriji. Samo tako, če gledamo kmetijstvo povezano

z našo industrijo, bomo lahko uspešno govorili o dvigu standarda našega delovnega ljudstva. Zato ne smemo nikdar tega vprašanja gledati ločeno ali samo z vidika kmetijstva, čeprav priznaš, da imajo tisti, ki se prvenstveno ukvarjajo s kmetijstvom, vsa zadnja leta občutek, da je bilo kmetijstvo vedno zapostavljeno. Toda pri tem pozabljajo, da je bilo nemogoče na tako široki fronti graditi naše gospodarstvo, ampak smo ga morali omejiti na največje, tako zvane ključne probleme. (Vzklik: Tako je!)

Predsednik Mavricij Borc: Ali se poslanec tovariš Razdrih zadovolji s pojasnilom?

Feliks Razdrih: Popolnoma se ne strinjam, zlasti ne glede sezonskih delavcev, s katerimi bo posestvo imelo samo škodo. Sezonske delavce imamo tudi drugod, tako v gradbeništvu in gozdarstvu, kjer pa niso prizadeti. Za kmečkega sezonskega delavca se delo neha, čim so polja požeta.

Zoran Polič: Ne vidim, v čem naj bi bili sezonski delavci oškodovani? (Feliks Razdrih: Niso zavarovani za starostno dobo, ampak samo za nezgode.) V socialnem zavarovanju so še pomanjkljivosti, ki pa jih je treba vskladiti z našimi možnostmi. Strinjam se s tem, da v socialnem zavarovanju še ni izrečena zadnja beseda, ker naše socialno zavarovanje še vedno ni urejeno. To tudi ne za delavce in je treba ves ta kompleks proučiti ter ugotoviti, ali smo sposobni napraviti tu že zopet korak naprej ali ne. Toda pod temi pogoji in v položaju, v kakršnem smo, pomeni to ugodnost za državna posestva, ker bodo plačevala manj prispevkov, na drugi strani pa so tu ugodnosti, ki jih lahko v tem času nudijo sezonskim delavcem. Strinjam se, da je to še premalo, ker moramo stremeti za tem, da vsakemu in v največji meri nudimo to, kar lahko nudi socialno zavarovanje. Toda to pomeni nove in nove milijarde.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo k poglavju o kmetijstvu? Besedo ima ljudski poslanec Pavel Korošec.

Pavel Korošec: Glede sezonskih delavcev bi povedal tole. Ker sem doma iz Prekmurja, vem, da odhaja vsako leto iz Prekmurja okoli 8 do 10.000 delavcev na razna posestva v Vojvodino itd. Strinjal bi se s tovarišem Razdrihom v tem, da je 10% prispevek za socialno zavarovanje na eni strani za državna posestva olajšava, vendar pa se postavlja vprašanje, kaj bo, ko bodo ti tisoči in tisoči sezonskih delavcev zaprosili za priznanje delovne dobe. Mislim, da je točno to, kar je rekel predstavnik Izvršnega sveta, da je stvar pomanjkljivo rešena in da jo bo treba v bodočnosti rešiti.

Strinjam se s tem, da je amortizacija za kmetijska posestva predvidena s 40%. Vendar pa bi bilo treba to vprašanje za nekatera državna posestva urediti. V Sloveniji imamo državna posestva, ki so prevzela zgradbe bivših veleposestev. To so zgradbe, ki niso zgrajene za sedanje proizvodne kapacitete, ampak so to objekti, zgrajeni za večje kapacitete. Za te zgradbe je sedaj amortizacija tako visoka, da je proizvodnja dejansko ne prenese. Nadaljnje vprašanje pa so še obresti na osnovna sredstva, ki se povišajo s faktorjem 1,8. Dejstvo je, da cene kmetijskih proizvodov niso v sorazmerju s cenami kme-

tijskih strojev in bodo zato posestva povišek 1,8 na osnovna sredstva težko prenesla. Zato mislim, da bi bilo treba to vprašanje urediti tako, da se državna posestva, z izjemo tistih, ki so opremljena z novimi zgradbami, razdelijo v različne kategorije z vidika, ali lahko izkoriščajo svoje naprave le omejeno ali v celoti, torej ali imajo le delno, na primer polovično zmogljivost, ali pa imajo popolno ali povečano zmogljivost oziroma organizacijsko sposobnost. Po teh kriterijih naj bi se nato določila višina dajatev družbi.

Prav tako se mi ne zdi, da je način dodeljevanja investicij za državna in zadružna kmetijska posestva pravičen. Res je, da družbeni plan govori, da so na novo ustanovljeni obrati iz zemljiškega sklada oproščeni za sedaj vseh dajatev. Vendar pa tudi to ne bo zadosti. Kot sem že poprej rekel, imamo kmetijske obrate, ki so že docela usposobljeni za proizvodnjo. Ti obrati lahko ponudijo visoko obrestno mero. Imamo pa tudi druge obrate, ki niso še na tej višini in zaradi tega ne morejo nuditi take obrestne mere. Nasprotno pa bi ti obrati, ki še niso sposobni v zadostni meri za proizvodnjo, najbolj potrebovali obratnih sredstev, vsekakor pa mnogo bolj kot oni drugi, ki že lahko nudijo višjo obrestno mero. Zato predlagam, da bi odbor za gospodarstvo našega zbora na prihodnjih sejah razpravljal o tem vprašanju. Ne mislim zagovarjati kmetijskih posestev in vztrajam na tem, da je treba povečati storilnost dela na državnih posestvih, vendar pa se danes mnogim kmetijskim obratom godi krivica. Kot primer bi lahko navedel podjetje, kjer sem v službi in ki je prevzelo žitnico, ki jo je gradil bivši madžarski knez Esterhazy s kapaciteto 100 vagonov žit in 40 vagonov vina in ki v našem obratu niti do 1/3 ni izkoriščena — dejstvo pa je, da je to žitnico komisija ocenila po njeni pravi vrednosti ter moramo plačevati amortizacijo in obresti na osnovna sredstva za zgradbo, ki nam ne koristi, ampak naš obrat samo obremenjuje. Zato sem predlagal, naj bi odbor za gospodarstvo na svoji prihodnji seji obravnaval ta vprašanja.

Kar zadeva sezonske delavce, predlagam, da odbor za socialna vprašanja in zdravstvo obravnava tudi vprašanje sezonskih delavcev. Ta problem prihaja pri nas v Prekmurju vedno bolj na plan. Postal pa bo pereč, ko bodo vsi ti ljudje zahtevali, da se jim prizna delovna doba.

Imam pa še en predlog, ki zadeva na splošno kmetijstvo v Prekmurju. Opozoril bi namreč na drobno razkosanost prekmurskega kmetijstva, kar je posledica madžarskega dednega sistema. Nujno bo, da bomo v bližnji bodočnosti razpravljali o vprašanju, kako izvesti arondacijo na tem področju. Samo na podlagi takega ukrepa vidim možnost, da se dvigne kmetijska proizvodnja, ker se drugače na tem ozemlju agrotehnični ukrepi ne bodo mogli izvajati, ker so parcele že tako majhne, da se ne dajo več deliti po dolgem, ampak samo še počez. Ta problem bo treba v bližnji bodočnosti resno reševati. Kot primer naj navedem položaj, v katerem so naši kmetijski obrati, ko sprejemajo ta zemljišča iz zemljiškega sklada, ko je teh parcel na stotine in stotine in so med njimi parcele, ki merijo samo 10 do 20 arov. Jasno je, da tu ne moremo govoriti o ekonomski rentabilnosti obratov, ki bodo prevzeli take parcele in morali z njimi gospodariti. Zato mislim, da je treba nujno podvzeti določen zakonski ukrep ter urediti, da bomo te razkosane drobne parcele začeli na nek način arondirati oziroma komasirati. Je pa treba tudi spremeniti dedni zakon, ki je v našem Prekmurju drugačen kot v drugih predelih Slovenije. Če je na primer pri nas šest otrok, potem se vsaka parcela deli na

šest delov. Zaradi tega mislim, da je neobhodno potrebno, da se ta način dedovanja z zakonom spremeni.

Predsednik Mavricij Borc: Morda bi predstavnik Izvršnega sveta dal pojasnilo k izvajanjem poslanca tovariša Korošca.

Zoran Polič: Strinjam se, da je neobhodno potrebno, da o kmetijstvu posebej razpravljamo. Kmetijstva ni mogoče pustiti samo pri tem, kar je v planu rečeno. Vendar pa tudi zvezni družbeni plan delno rešuje nekatere probleme, kjer je rečeno, da lahko okrajji oproščajo kmečka gospodarstva in zadruga plačevanja obresti od zgradb, ki jih ne uporabljajo v gospodarske namene. Spričo tega je treba stvar na okraju razčistiti. Medtem pa je bila amortizacija znižana na 40%, deloma zaradi tega, da razbremenimo podjetja, deloma pa, ker je jasno, da imajo ponekod posestva zgradbe, ki jih ne morejo izkoristiti. Gotovo pa je, da bo treba o kmetijstvu razpravljati še posebej.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo o kmetijstvu? Besedo ima ljudski poslanec Anton Hafner.

Anton Hafner: Pozdravil bi predlog družbenega plana, predvsem zato, ker daje osnovo za precej hiter dvig kmetijske proizvodnje. Ta osnova je zlasti v tem, da družbeni plan predvideva tako za državna posestva kot kmetijske zadruga in za zasebne kmete tiste osnovne elemente, ki zagotavljajo dvig kmetijske proizvodnje in dajejo garancijo, da se bo ta dvig izplačal. Če bi šli v podrobnosti, bi odkrili, da je še mnogo neurejenega in da je še nič koliko problemov, ki se zelo nerodno prepletajo in s katerimi bomo imeli še obilo posla. Ne samo eno leto, temveč še desetletja se bomo ukvarjali s temi vprašanji, preden bomo spravili kmetijsko proizvodnjo vsaj približno na raven industrijske proizvodnje. Ti problemi niso samo v proizvodnih sredstvih, temveč so v proizvajalcih samih oziroma v njihovi miselnosti, ki je individualistična. V tej zvezi bi imel nekaj pripomb, o katerih mislim, da bi bilo dobro, če bi jih upoštevali, ker bi nekatera vprašanja, kolikor so za to dani pogoji, še hitreje reševali. Predvsem mislim, da bi bilo za kmetijstvo zelo ugodno, če bi se v prihodnje družbeni plan prej sestavljal in prej sprejemal. Prav pa bi bilo tudi, da bi se sprejemal drugače. Sedaj gremo nekako od vrha navzdol. Praktično pa bi bilo, če bi to šlo obratno. Kakor vemo, je bil nedavno sprejet zvezni plan. Sedaj sprejemamo republiškega in gremo na okrajne plane. To potem nekako premlevamo v kmetijskih zadrugah in na zadružnih skupščinah. Bolj življenjsko pa bi bilo, če bi mogli s stvarjo malo pohiteti in bi o teh stvareh najprej razpravljali na letnih občnih zborih zadrug. Tako bi zadruga svoj dobiček lahko zelo konkretno usmerile v povečanje svoje proizvodnje in v razne investicijske objekte. Po eni strani bi zadruga lahko hitro ugotovile, kako bo s krediti, po drugi strani pa bi tudi kaj hitro videle, kako se bo vsa stvar zasukala. Tako pa pridemo že skoro v sredino ali pa celo na konec leta, ko se zaradi tega sredstva, ki bi se dala sicer zelo smotrno in skoncentrirano izkoristiti, uporabijo za čisto majhne stvari, ne pa za krepitev družbene lastnine in za družbena proizvodna sredstva. Če bi se dala ta stvar pomakniti čimbolj naprej, bi bilo to zelo ugodno predvsem za kmetijske investicije in proizvodnjo.

S tem je povezano tudi vprašanje kreditov. Mi bi morali vedeti že vnaprej, koliko kreditov lahko dobimo in koliko denarja bomo morali pripraviti za obresti, da bi bilo mogoče izračunati, ali je stvar pod danimi pogoji še rentabilna ali ne. V nasprotnem primeru se stvari zavlečejo, kakor se je žal zgodilo to letos. Pri prvi tranši smo propadli, za drugo pa ne vemo, če bomo uspeli. Tako bomo za eno leto zaostali.

Posebej pa pozdravljam predlog, ki ga je dal gospodarski odbor, da se akumulirajo lastna sredstva po hranilnih vlogah. V našem okraju imamo pri vseh zadrugah hranilne odseke, ki imajo precej milijonov vlog, ki služijo za obratna sredstva in deloma za dajanje kreditov posameznim članom. Ta stvar bi se zelo izboljšala, če bi se lahko hranilnim vlogam v okviru zadružnih hranilnic in posojilnic priključila še druga sredstva, kakor so to razni skladi, ki grede v težke milijone. Če bi šli ti skladi zadružnih organizacij in pa vloge po računih teh zadružnih hranilnih in posojilnih organov, bi si samo s prelivanjem teh sredstev ustvarili nova sredstva, s katerimi bi lahko zagotovili velike investicije za zadružne objekte, hkrati pa nudili tudi znatno pomoč pri dajanju individualnih kreditov za dvig kmetijske proizvodnje. Zato bi priporočil, naj bi pristojni organi ta problem proučili ter omogočili zadružnim organizacijam s prelivanjem zbranih lastnih sredstev ustvariti lastna finančna sredstva. To bi bila učinkovita osnova za hiter dvig kmetijske proizvodnje. Na ta način bi prišli do obilnih sredstev, s katerimi bi mogli razpolagati.

Mislím pa, da je še ena stvar, katere pri kmetijstvu ne smemo pozabiti. To so davki, to je dopolnilna dohodnina. Če bo ta stvar izpadla tako, kakor se pričakuje, potem bo okrajem s tem instrumentom konkretno in veliko pomagano pri dvigu kmetijske proizvodnje, predvsem pa pri pospeševalni službi, kakor je to semenska služba, nabava plemenjakov, prirejanje raznih razstav ter uporaba vseh vrst vzpodbudnih elementov za napredek kmetijstva. Dohodnina je vsaj v našem okraju sedaj tolikšna, da bo šlo lahko precej milijonov nazaj v kmetijstvo, dočim so ta sredstva poprej šla v druge namene.

Dotaknil bi se samo še dohodkov kmetijskih zadrug, ki so jih te dosegle z odkupom in prodajo. Glavni vir dohodkov kmetijskih zadrug je les. Vsaj v kranjskem okraju bodo imele zadruge približno 150 milijonov dinarjev dobička, ki izvira v glavnem — malenkostno od krompirja — iz trgovine z lesom ter iz predelovanja lesa na žagah. Mi gremo zelo ostro v tej smeri, da se ustavijo vse venecijanke in vse nepotrebne gatske kapacitete ter dvigne lesna predelovalna industrija. S temi ukrepi se popolnoma strinjam in sem stvar podprl že takrat, ko smo šele začeli z ukinjanjem venecijank. Sem pa kot rečeno odločno za to, da te žage prenehajo z delom. Mislím pa, da bi bilo treba upoštevati tudi okoliščine, ki ta problem spremljajo. Misliti je na to, da bodo ljudje, ki so bili doslej zaposleni v žagarski industriji, brez posla. Zato moramo iskati način, kako bomo to žagarsko industrijo preusmerili v lesno predelovalno industrijo. Pri tem mislim, da bi ne smeli gledati na sredstva, če hočemo dati poudarka lesno predelovalni industriji, ker bomo s finalnimi izdelki nadomestili tisto vrednost bruto produkta, ki bi morda odpadel zaradi zmanjšanja sečnje.

Prej je bilo že govora o jamskem lesu, ki ga tudi zadruge preprodajajo. Rečeno je bilo, da je stvar kritična ter se je govorilo o špekulantskih težnjah kmetijskih zadrug. Vprašanje cene lesa ne bomo poprej kategorično rešili, dokler se te stvari ne spremenijo tako, da bo lesa vsaj za osnovne potrebe

zadosti, zlasti, ker so te potrebe izredno velike. Zelo se strinjam s tovarišem, ki je govoril o tem, da bi se les oziroma njegova uporaba na različnih potrošnih mestih zelo skrčila ali pa da bi se les zamenjal s kako drugo stvarjo. Takrat, ko se bo lesna masa nekako zenačila s potrebo, bo ta špekulacija z lesom kaj hitro odpadla. Dokler pa bodo ljudje, ki so pripravljeni — ne vem, od kod imajo sredstva za to — preplačevati les za 1.000 in tudi za 2.000 pa še tudi za več tisoč dinarjev po kubiku, pa se stvar ne bo dala urediti, ker se bo vedno izmaličila in bodo tudi administrativni ukrepi brez resnega učinka. Zato mislim, da bi bilo treba to vprašanje kompleksno obravnavati v povezavi z industrijo in kmetijstvom ter jo temeljito proučiti prav zaradi tega, ker je kmetijstvo zelo zaostalo. Potem, mislim, bodo kmetje tako v kmetijstvu kot v gozdarstvu stremeli za tem, da se doseže v planu predvidena proizvodnja. Zato se strinjam s postavkami družbenega plana in samo želim, da bi bila predvidena proizvodnja tudi dosežena.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Zaključujem razpravo o V. poglavju z naslovom »Kmetijstvo« in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)

Prekinjam današnjo dopoldansko sejo, ki se bo nadaljevala popoldne ob 16. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 13,55 in se je nadaljevala ob 16,05.)

Predsednik Mavricij Borc: Nadaljujemo razpravo o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Prehajamo na obravnavo VI. poglavja z naslovom »Gozdarstvo«. Ima kdo k temu poglavju kakšne pripombe ali spreminjevalne predloge? Besedo ima ljudski poslanec Matija Pfajfar.

Matija Pfajfar: Tovariši, dotaknil bi se finansiranja goznotehničnih del v letu 1954. Dosedaj še niso odobrene kvote niti za najnujnejša dela, ki bi se morala že začeti. Ne vem, ali bo ta dela finansiral okrajni ljudski odbor kot v letu 1953, ali pa se bodo ta dela finansirala samo iz republiškega gozdnega sklada. Nadalje je vprašanje, ali bo treba gozdno takso odvajati v celoti ali pa bodo gozdna gospodarstva dobila naknadno odobren plan investicij za gozdno tehnična dela in bi si zanje zadržal potreben del gozdne takse.

Kakor je razvidno iz plana, se plan sečnje v letu 1954 zniža za 6% v državnem sektorju, in sicer pod prirastkom. Kakor pa je razvidno iz 23. poglavja, ki govori o izkoriščanju gozdov splošnega ljudskega premoženja pod upravo okrajnih ljudskih odborov, ima gozdno gospodarstvo Bled pri pripadajočem okraju Radovljica 55.000 m³ poseka. Kakor pa kaže taksacija pri gozdnem gospodarstvu ter taksacija gospodarskih strokovnjakov na tem območju, znaša dopusten posek pri danem letnem prirastku le 45.000 m³. Treba je upoštevati višinske lege, kakor so Jelovica in Pokljuka, dalje vetrolome in snegolome ter hudournike, pa tudi to, da so ti gozdovi že precej izčrpani s sečnjo po petletnem planu. Zaradi tega je zelo verjetno, da bi večji posek povzročil nevarnost za elementarne nezgode na tem področju. Zato bi predlagal, da se temu podjetju zniža plan sečnje na 45.000 m³ letno, kakor to dopušča prirastek.

Inž. Boris Pipan: Tovarišu Pfajfarju bi odgovoril, da se bodo vse dejavnosti tudi pri gozdarstvu finansirale iz skladov, ki jih bodo podjetja ustvarila. Od teh skladov bo šlo 35 % v republiški sklad, drugi del pa bodo obdržali okraji, ki bodo razdelili ta sredstva deloma s svojim planom na posamezne občine. Po planu predvidena sečnja pa je višja od letnega prirastka. Sečnja pod prirastkom bo šele po 1960. letu, ko naj bi znašala le 80 % prirastka. Za letos bo ostala sečnja nad prirastkom približno 40 do 45 %. Postavke v planu pa so maksimalne zadolžitve. Če bomo dosegli manjše količine, bo to sicer proti planu, vendar pa je ta postavka v gozdarstvu taka, da želimo, da bi se plan sečnje izpolnil nižje, kakor je predviden.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se tovariš poslanec strinja s pojasnilom? (Matija Pfajfar: Se strinjam.) Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Anton Koželj.

Inž. Anton Koželj: Na 32. strani naj bi se v predzadnjem odstavku spremenilo besedilo in predlagam, naj se kot amandma sprejme tako besedilo, ki bo v skladu z besedilom zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. To besedilo naj se vnesé v zadnji stavek tega odstavka tako, da bi se ta stavek glasil: »To povečanje gre v korist povečanju sredstev skladov za obnovo gozdov, ki se formirajo pri občinah, okrajnih ljudskih odborih in v Ljudski republiki Sloveniji.« Ta dodatek je potreben zaradi tega, da se to besedilo vskladi s predlogom zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov.

Inž. Boris Pipan (govori iz poslanske klopi): Zakaj naj bi se to vneslo?

Inž. Anton Koželj: Gre samo za vskladitev besedila s predlogom zakona o skladih za obnovo gozdov.

Inž. Boris Pipan: Predlog plana kakor tudi zakon o skladih točno povesta, da se skladi formirajo pri okrajih in v republiki, pri občinah pa seveda v toliko, kolikor jim družbeni plan okraja to določa.

Inž. Anton Koželj: Predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov čisto točno pravi, da se ustanovijo občinski, okrajni in mestni skladi za obnovo, gojitev in varstvo gozdov.

Predsednik Mavricij Borc: Potem je itak ta zakon osnova za to. (Vzklik: Da, tako je!)

Anton Labura: Podpiram predlog tovariša Koželja.

Zoran Polič: To spremembo bi sicer lahko napravili. Vendar bomo zakon sprejemali kasneje in ne vemo, kako bo sprejet. Če bo zakon tako sprejet, potem bomo lahko to kasneje vskladili. (Predlagatelji se s tem pojasnilom zadovoljijo.)

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo razpravljati o poglavju, ki obravnava gozdarstvo? Besedo ima ljudski poslanec Stanislav Keber.

Stanislav Keber: Mislim, da je glede višine sečnje in cene lesa neko nasprotje. Kajti, če mi določimo sečnjo, s tem distributivno odmerjamo, koliko lesa se lahko poseka. V tem pa ni predvideno, kolikšna je potreba oziroma potrošnja lesa. Na eni strani silimo rudarstvo in papirno industrijo, da čim več proizvajata, na drugi strani pa ne nudimo tem panogam zadostnih količin lesa, kar vodi do določenega absurda. Cene lesa vsak dan skačejo. Trgovine z lesom se ne držijo dogovorov, sklenjenih pri trgovinskih zbornicah, in odkupujejo les na divje, cena lesu pa skače. Vendar pa tega vprašanja ne bo mogoče rešiti niti z znižanjem odkupa niti z ukinitvijo žag venecijank. Poleg tega moramo računati s tem, da imamo samo v Sloveniji resonančni les, po katerem je zlasti z juga veliko povpraševanje. Tam imajo sicer dovolj bosanskega lesa, ki se pa po kvaliteti ne more meriti z notranjskim lesom, ker je za 50 % slabši, da ne govorimo o gorenjskem resonančnem lesu. Južnim predelom pa ne moremo zapreti tržišča v Sloveniji. Zato bo ponudba za gorenjski les še vseeno za nekaj tisoč dinarjev višja kot pa za drugi les. Treba bo torej nekaj ukreniti, kajti če bo sečnja omejena, bo tudi cena lesu vedno višja. Na drugi strani pa tega vprašanja nikoli ne bomo mogli zadovoljivo rešiti. Kakor vemo, je problematika gozdarstva v tem, da je pri nas drugačno stanje kakor v drugih republikah. Pri nas je neprimerno večje število zasebnih gozdov. Ko zasebni lastniki začutijo, da oviramo sečnjo, imajo občutek, da gozd ni več njihov. Posledice tega se kažejo v tem, da kmetje izgublajo interes za pogozdovanje in čuvanje gozdov ter vse bolj iščejo dovoljenje za sečnjo, misleč, mogoče pa drugo leto gozd ne bo več moj. Zato bi bilo pravilneje z gozdarskimi strokovnjaki poostri gozdarsko kontrolo ne glede na količino sečnje. Sečnjo lesa pa je dovoljevati le v taki meri, kolikor je po naravnem prirastu les sposoben za posek. Tako bi se mnogo bolj utrdili ukrepi za zaščito gozdov, kot pa da to delamo z distribucijskimi ukrepi, ki povpraševanje po lesu še povečujejo in umetno dvigajo. Tako se sedaj ženejo za lesom hkrati tudi po trije trgovci in več, kar samo po sebi še povečuje strah, da lesa ni, kupci pa v lovu za lesom cene samo povečujejo. Zato mislim, da bo treba to vprašanje poleg že znanih izkušenj še temeljito proučiti, zlasti pa misliti na to, kako se izogniti administrativnim ukrepom, ki jih še imamo v gozdarstvu in zagotoviti izboljšanje stanja v našem gozdarstvu ter ohraniti naravni prirastek.

V tej zvezi bi omenil še eno vprašanje, namreč steljarjenje, ki našemu gozdarstvu ne prinaša koristi. S steljarjenjem ropamo zemljo v tistih predelih, ki niso sposobni za steljarjenje. Na drugi strani pa vemo, da v Vojvodini, vsaj kolikor mi je znano za dve leti nazaj, ne poznam pa trenutnega stanja, propada ogromna količina slame brez haska. To slamo bi slovensko kmetijstvo s pridom uporabilo, če bi cene slami bile regulirane. To slamo bi lahko uporabili za steljo in bi tako odpadlo steljarjenje v gozdu.

Statistika pa nam kaže tudi to, da se iz nedržavnih gozdov jemlje ogromno lesa za kurjavo. Zato bi bilo treba s planom vplivati na industrijo, da bi izdelala več peči, da bi tudi kmetje za kurjavo prešli na potrošnjo premoga. Res pa je, da so drva precej cenejša kurjava, zlasti za tiste, ki imajo les doma. Tu je skratka cela vrsta vprašanj, ki zadevajo gospodarjenje z gozdovi in bi v ta namen bile potrebne posebne razprave in študije.

Povrnili bi se še nazaj na kmetijstvo. Že prej smo govorili o dvigu strokovnega znanja na kmetih. Rečeno je bilo, da je za kmetijske šole veliko zanimanja. Nasprotno pa tudi vemo, da zanimanje za te šole ni povsod enako in da se ljudje često upirajo vsakemu napredku na katerem koli področju, prav tako pa tudi uvajanju kmetijskih šol. V našem okraju je vsaj tako, da te šole obiskuje okoli 80 % obveznikov, 20 % pa jih ne obiskuje, čeprav bi jih po odlokih oziroma sklepih okrajnih ljudskih odborov morali obiskovati. OLO so odloke o šolanju kmečke mladine izdali, vendar pa teh odlokov republiški organi niso hoteli potrditi. Če damo torej v plan razvoj kmetijskih šol in pospeševanje kmetijske izobrazbe, potem tega prosvetni organi ne bi smeli zavirati, ampak bi morali potrditi odloke, kakor so jih OLO že sprejeli.

Inž. Boris Pipan: Odbor za gospodarstvo je ta problem proučeval, vendar je ugotovil, da se bo cena lesu regulirala s ponudbo in povpraševanjem ter z administrativnimi ukrepi. Gre za to, da se potrošnja lesa skrči na minimum. V tem smislu je nakazanih nekaj predlogov v poročilu, kjer je priporočeno, naj se obširneje analizira potrošnja lesa v bodočih letih, zlasti pa, kako naj se nadomesti les z drugimi industrijskimi predmeti. Na jasnem pa si moramo biti, da bodo administrativni ukrepi, kakršni so omejevanje sečnje, nujno potrebni zaradi posebnosti, ki jih kaže ta panoga našega gospodarstva.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne želi nihče več besede, zaključujem razpravo o tem poglavju in dajem VI. poglavje družbenega plana z naslovom »Gozdarstvo« na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal? (Nihče.) Ugotavljam, da je VI. poglavje družbenega plana o gozdarstvu soglasno sprejeto.

Prehajamo na VII. poglavje »Gradbeništvo«. Hkrati opozarjam tovariše poslance, da bi se čimbolj držali okvira postavk v planu. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Rudolf Ganziti.

Rudolf Ganziti: Ko je odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS razpravljal o gradbeništvu, je med drugim razpravljal tudi o predlogu, da bi se v gradbeništvu uvedel 10-urni delavnik. Problematika, ki je povzročila ta predlog, izhaja verjetno iz dejstva, da je v zimskem času gradbeniško delo kolikor toliko ovirano, zato naj bi gradbeni delavci v devetih oziroma desetih mesecih z 10-urnim delavnikom nadomestili izpad v zimski dobi. V tej zvezi pa imam pomisleke. Znano je, da je Jugoslavija podpisala mednarodno konvencijo o osemurnem delavniku. Ta konvencija govori o tem, da znaša delovni čas 8 ur oziroma 48 ur tedensko, ne govori pa o normi 2496 ur, o kateri nekateri govorijo, da bi jo moral izpolniti vsak delavec. Taka norma je zelo problematična in je dvomljivo, če sploh kakšen proizvajalec izpolni tako normo.

V zvezi s povečanjem delovnega časa je tudi vprašanje politične vzgoje delavcev, ki bi bila zelo ovirana. Če bi se delovni čas podaljšal za 2 uri, potem bi se ne podaljšal samo za dve uri, ampak še za nadaljnjo 1 ali 2 uri in bi tako delavec bil zaposlen 11 oziroma 12 ur. Politična vzgoja bi bila ogrožena tudi s tem, ker bi takšen način dela vplival na gradbene delavce, ki bi sami

nekako reševali sezonsko vprašanje in bi tako reševanje te delavce še bolj zavajalo v napačno mezldno miselnost. Bistvo delavskega samoupravljanja je namreč v tem, da se delavci čutijo kot upravitelji, ki so odgovorni za podjetje. Ta način rešitve sezonske zaposlitve pa bi na to miselnost negativno vplival.

V zvezi s tem vprašanjem pa se načenna tudi drugo vprašanje, namreč prevoz z vlaki. Vsi vlaki vozijo po točno določenem voznem redu, ki je urejen na podlagi 8-urnega delavnika. Zaostrilo bi se vprašanje ločenega življenja. Na delavce bi neugodno vplivalo tudi to, ker bi, kakor nekateri predlagajo, gradbeni delavci dobili pri 10-urnem delavniku plačo samo za 8 ur, preostali del plače pa bi dobili v zimskem času. Vsaj tak je bil predlog, ne vem pa, kako je sedaj sprejet. Če sprejmemo 10-urni delavnik kot normo, potem bi morali šteti zimsko delo kot nadurno delo. Jasno je, da naši gradbeni delavci menijo, da so s tako ureditvijo prizadete njihove pridobitve in so zato prav stalni kadri v gradbeništvu odločno proti taki ureditvi. Zato mislim, da bi kakršnakoli taka zahteva bila neugodno sprejeta pri naših gradbenih kolektivih. Potrebno je, da odbor za delo in socialno zavarovanje ne vprašanje prouči potem, ko bi morda dobil še podatke in mišljenje raznih kolektivov in bi se nato posvetoval še z raznimi odbori zaradi načelne rešitve tega vprašanja.

Predsednik Mavricij Borc: Kdo še želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: Tovariši, pri gradbeništvu bi se ustavil samo pri enem vprašanju in to zaradi tega, ker se je gradbeništvu v zadnjih letih po osvoboditvi v okraju, v katerem prebivam, precej razvilo. Gre za Šoštanj, kjer se gradi nova elektrarna in še drugi objekti. Pri tem pa nastaja tole vprašanje: vsa podjetja imajo neko prioriteto. Doslej pa je bila praksa, da pri tistih objektih, za katera so bila na razpolago finančna sredstva, ni bilo nobene močne kontrole, ki bi gledala, v kakšne namene so se sredstva rabila. Zlasti je treba to vprašanje razčistiti pri termoelektrarni in točno pregledati, ker so gradili marsikaj, kar bi danes še ne bilo potrebno, niso pa gradili tisto, kar bi dejansko bilo potrebno.

Drug važen problem, ki zelo zadeva Šoštanj, ki je nasproti drugim okrajem, ne rečem ravno visoko, ampak vsaj srednje pasiven, je vprašanje finančnih sredstev. Gradbeništvu je panoga, ki v tem kraju ustvarja ogromne dohodke. Dohodki gradbenih podjetij pa se zaradi organizacijske strukture še vedno stekajo v Ljubljano. To pa je popolnoma zgrešena stvar. S tem — (iz poslanskih klopi je slišati nekatere ugovore) — da ti dohodki romajo v Ljubljano, je potem komunalna dejavnost, ki bi prišla v tem okraju v poštev, za te dohodke nekako prikrajšana. Ljudje imajo pomisleke proti temu in govore, da se stavba na Titovi cesti v Ljubljani gradi na račun vseh podjetij Gradisa, ki gradijo po vsej Sloveniji, in so organizacijsko koncentrirani v Ljubljani. Tu gre za supermoderno stavbo. Če bi ta denar potrošili za drugačno stavbo, bi lahko dobili 300 stanovanj, tako pa bomo dobili samo 60 stanovanj. Taki ugovori se pojavljajo in sodim, da so točni. Zato mislim, da naj se ta organizacijska povezava z administrativnim operativnim voditeljem, ki je v Ljubljani, razdere in se izvede decentralizacija. Če so okraji na periferiji sposobni, da lahko sami izvajajo svoj finančni plan, potem bodo sposobni rešiti

tudi to vprašanje. Toda doslej ti okraji teh dohodkov, na katere so računali, niso dobili, ker so ti dohodki romali v Ljubljano.

Zoran Polič: Strinjal bi se s tovarišem, ki je dejal, da so se ponekod investicijski krediti trošili brez prave kontrole in da se tako trošijo še danes. V drugem delu njegovih izvajanj pa nekaj ni v redu. Danes imamo nove predpise in nove uredbe, ki jasno odredjajo odnose med posameznimi podjetji in med državo. Prav za gradbena podjetja velja po teh predpisih, da vsako gradilišče, kjer koli je formirano, stopa v finančne odnose z okrajem in občino, kjer je gradilišče organizirano. Kjerkoli se dela drugače, je to nezakonito in v nasprotju s predpisi uredb.

Kar zadeva to nesrečno stavbo v Ljubljani, pa je stvar taka. Osebnost sicer mislim, da stavba ni luksuzna, če gre za graditev dvorane, ki jo Ljubljana nujno potrebuje. Gre pa tudi za stanovanja. Res je, da se je stavba pričela graditi na račun Gradisovih sredstev, za katera so sredi leta predvidevali, da bodo na razpolago. Predvidevali so, da bodo ob zaključku leta imeli čez 400 milijonov čistega dobička. Na podlagi tega računa so šli v gradnjo. Bilanca pa je nato pokazala, da imajo na razpolago komaj nekaj nad 30 milijonov dinarjev dobička ter so se takoj odločili, da dela na tej zgradbi ne bodo nadaljevali. Mislim, da bi danes kolektiv Gradisa to stavbo odstopil vsakemu kolektivu, ki bi jo hotel prevzeti, ker Gradis z gradnjo ne more nadaljevati. Jasno je, da je to posledica suše v centralni blagajni. Čim pa so prišli novi predpisi, Gradis ni mogel več računati in za letos tudi ne računa z nekimi posebnimi sredstvi, ker mora vsako gradilišče obračunavati zase. Zato bo treba seveda to gradnjo dokončati z drugimi sredstvi. Mislim pa, da je ta gradnja v Ljubljani ne samo koristna, ampak celo nujno potrebna. Potemtakem sem mnenja, da ti glasovi, ki krožijo po deželi o visoki luksuzni gradnji, res niso primerni in so najbrže rezultat tega, ker so res gradbeni kolektivi gradilišč odvajali ta sredstva. Čim pa je ta stvar razčiščena, mislim, da bi lahko tudi ti glasovi prenehali.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Jože Štrukelj.

Jože Štrukelj: Imel bi nekaj pripomb glede 10-urnega delavnika v gradbeništvu. Sicer nisem iz te stroke, sem pa član odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in bi zaradi tega rad opisal, kako smo prišli do tega vprašanja. Ne samo v Ljubljani, ampak povsod, kjerkoli se zbiramo na sestanke, bodisi na okraju ali kje drugod, povsod se problematika gradbenih delavcev označuje kot zelo važna in kritična. Vsi delavci se pritožujejo, da so prikrajšani na zaslužku, da se jim delovni čas ne šteje pravilno, ker prekinejo delo v mesecu novembru. S tem torej niso samo prikrajšani na zaslužku, ampak se jim tudi delovna doba ne šteje v staž, ker je prekinjena. Zato smo prišli do takega sklepa. To tudi ni bilo tako preprosto, ampak smo to vprašanje precej kritično premostrivali ter iskali različne rešitve, s katerimi bi se dalo pomagali gradbenim delavcem. Končno smo sklenili, naj se podaljša delovni čas za tisto dobo, kolikor je odpade zaradi tega, ker ni mogoče v gradbeništvu delati pozimi. Če gledamo na to vprašanje z vzgojne plati, potem mislim, da bodo gradbeni delavci imeli pozimi več priložnosti za politično vzgojo kot

poleti, če vzamemo tisti dve uri za vzgojo. Naj bo kakorkoli hoče, problem gradbenih delavcev je tako pereč, da ga je treba na nek način rešiti. Če se ne podaljša delavnik, je treba to vprašanje rešiti na drug način, ker se sicer gradbenim delavcem godi velika krivica. Mi smo Zbor proizvajalcev in vemo, kako je s temi delavci. Zato bi predlagal, da se to vprašanje, če se ne podaljša delovni čas, reši kako drugače.

Predsednik Mavricij Borc: Imamo že enak predlog za kmetijske delavce in prav tak predlog za gozdarske delavce. Zato naj odbor za socialna vprašanja vsa ta vprašanja vzame v kompleksno reševanje. Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Ker so že ta vprašanja na vrsti, bi dodal še eno vprašanje, ki prav tako zadeva 8-urni delavnik. Gre namreč za vprašanje montažnih del. Ko bo odbor reševal druga vprašanja, naj upošteva tudi to problematiko.

Predsednik Mavricij Borc: Dobro. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, zaključujem razpravo o VII. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za VII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na VIII. poglavje predloga družbenega plana z naslovom »Promet, železniški promet, poštni promet ter cestni osebni in tovorni promet«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Danijel Lepin.

Danijel Lepin: Ne bi hotel predlagati kakšnih sprememb v družbenem planu. Vendar pa bi se rad dotaknil nekaterih vprašanj železniškega prometa in o njih informirati ta zbor ter bi prosil odbore, da bi kasneje o teh vprašanjih razpravljali. Na 34. strani predloga o družbenem planu je rečeno, da je železnica v LRS v letu 1953 izkoristila samo 70 % amortizacije, in sicer 3 milijarde 150 milijonov od vplačanih 4 milijard 430 milijonov. Ne vem, od kod so dobljeni ti podatki, mogoče na sami železnici, vendar ti podatki niso točni. Malo čudno bi izgledalo, da bi v takem stanju, v kakršnem je železnica, ko vsi vemo, kakšni so naši potniški vagoni, postaje in drugi objekti, dejansko porabili samo 70 % razpoložljivih amortizacijskih sredstev. Zato bi pojasnil, da smo dejansko dobili samo 3 milijarde 219 milijonov ter pri rebalansu ob koncu leta še 219 milijonov dinarjev, porabili pa smo več, in sicer 3 milijarde 510 milijonov. Do sedaj še nimamo pokritja za 71 milijonov in je vprašanje, kako kriti teh 71 milijonov, da jih ne bi bilo treba vračati iz letošnjih sredstev. Toliko bi navedel v pojasnilo, kako je prišlo do tega, da se amortizacijska sredstva niso v celoti porabila.

V letu 1954 so ta sredstva res večja, toda predvsem zaradi tega, ker smo pri reorganizaciji železnice sprejeli v naša osnovna sredstva tudi tovorni vozniki park, ki je bil do sedaj v osnovnih sredstvih generalne direkcije in znaša amortizacija teh voz okoli ene milijarde 300 milijonov din. Vseh teh sredstev pa ni zadosti pri takem stanju, v kakršnem je železnica, kjer so, kakor vam je znano, naprave zastarele, objekti dotrajani in dejansko vozimo danes, kakor

slišimo večkrat kritiko v našem tisku, počasneje kot pred 50 leti. To je res, ker so vse naprave in objekti stari. Naj vam v informacijo navedem, da so nekatere lokomotive stare nad 70 let in jih bo nujno treba zamenjati. Nič boljše ni stanje pri tovornih in potniških vagonih. Enako slabo stanje je tudi na spodnjem in gornjem ustroju. Za ureditev hitrejše vožnje za sedaj še nimamo pogojev. Zato bi bilo nujno, da dobimo celotno amortizacijo in ne samo 60 % iz dela za nadomestitve. Če bomo dejansko dobili iz dela za nadomestitve samo 60 %, se postavlja pred nas železničarje težko vprašanje glede dograditve objektov, ki so že v delu, in bo treba na njih zaradi nezadostnih sredstev dela ustaviti. Tu gre predvsem za obnovo 12 postaj (Jesenice, Maribor, Sevnica, Laško, Črnomelj in druge). Prav tako ne bo mogoče začeti z gradnjo oziroma obnovo nobenega gospodarskega objekta, ker je bil z zvezno uredbo ponovno blokiran del amortizacijskih sredstev iz dela za nadomestitve in prepovedana uporaba sredstev za nadomestitve ter za investicije gospodarskih objektov. Glede na to bi bilo nujno potrebno ta ukrep ponovno pregledati ter doseči, da bi se sredstva, ki so blokirana, sprostila. Tak predlog smo poslali po tovariših iz Izvršnega sveta tudi Zvezni ljudski skupščini, vendar doslej še nismo prejeli nobene rešitve.

Zato bi predlagal in prosil, da bi gospodarski odbor na eni izmed bodočih sej vzela to vprašanje v razpravo, ker so letošnje investicije dejansko tako malenkostne, da ne bi mogli nadaljevati niti vseh že začelih del, kaj šele pričeti kaka druga nova dela.

Pri vsem tem je jasno, da ne moremo pričakovati, da bi se v letu 1954 naš železniški promet izboljšal. Ker danes ne bi bilo mogoče ničesar spremeniti, bi ponovno predlagal, da gospodarski odbor na eni svojih bodočih sej skupno z železniškimi strokovnjaki to vprašanje pretrese in ugotovi dejansko stanje na železnici in bi potem dali predlog Zvezni skupščini, da najde sprejemljivo rešitev tega problema.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Prosim, besedo ima poročevalec odbora za gospodarstvo.

Inž. Boris Pipan: Podatki o amortizaciji so povzeti iz zveznega družbenega plana. Po tem planu ima Ljudska republika Slovenija 3 milijarde 100 milijonov amortizacije. Če je bilo potrošenih več sredstev, potem je bil ta presežek potrošen iz drugih sredstev. Iz amortizacijskih sredstev pa je bil ta znesek podjetju na razpolago.

Zoran Polič: K pojasnilu poročevalca odbora za gospodarstvo bi še nekaj dodal.

Tovariš Lepin predlaga, naj se sprostijo blokirana amortizacija. Glede tega predloga velja isto načelo, kakor velja pri drugih panogah. Čim bi začeli z izjemami in bi železnici deblokirali amortizacijo, bi prišla tudi druga podjetja in bi tedaj morali imeti za finansiranje drugih investicij nova sredstva. Teh novih sredstev pa ne bo mogoče dobiti, razen če odkrijemo nova sredstva ali pa jih kakšni drugi panogi vzamemo. Kolikor gre za obveznost, da se gradbena dela ne opravijo iz blokirane amortizacije, velja ta prepoved le za gradnjo stavb, ni pa rečeno, da se ne smejo graditi iz teh sredstev železniške proge.

V letu 1953 bi bila nemogoča izjema, če bi železnica amortizacijski sklad lahko 100 % izkoristila, kajti nobeno podjetje ni moglo tega sklada 100 % izkoristiti. Zato je imela železnica veliko ugodnost, da je lahko izkoristila vsaj 70 % amortizacije. Tudi za letos je del amortizacije blokiran z istim namenom, namreč da se krijejo s temi sredstvi druge investicije. Strinjam se s tem, da je stanje na železnici kritično, toda so tudi drugi objekti nujni in ni nobene možnosti, da bi ta skupščina problem rešila.

Danijel Lepin (govori iz poslanske klopi): Vem, da ni mogoče teh sredstev trošiti za gospodarske stavbe. V gradnji pa je 12 postaj, kar je velik problem, zlasti, ker okraji pritiskajo in jim je težko razložiti to stvar. Zato sem ta problem prikazal z namenom, da če je mogoče najdemo kakšno rešitev.

Zoran Polič: Mogoče je rešiti, toda potrebna so sredstva, ki jih ni na razpolago.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, tedaj zaključujem razpravo o VIII. poglavju in dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za VIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je VIII. poglavje družbenega plana, ki govori o prometu, soglasno sprejeto.

Prehajamo na IX. poglavje predloga družbenega plana z naslovom »Trgovina in gostinstvo«. Želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo o IX. poglavju in prehajamo na glasovanje. Kdor je za IX. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je IX. poglavje družbenega plana z naslovom »Trgovina in gostinstvo« soglasno sprejeto.

Prehajamo na X. poglavje družbenega plana z naslovom »Obrt«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ivan Curk.

Ivan Curk: Rad bi navedel zelo na kratko nekatere stvari, ki so sicer že zelo stare. Prav zato uporabljam to priložnost, ker je že tovariš Razdrih govoril o kmetijskih delavcih in tovariš Ganziti o gradbenih delavcih. Gre namreč za prepoved nočnega dela. Kakor veste, je to vprašanje pri pekih že 90 let na dnevnem redu. Z uredbo iz leta 1946 je bilo nočno delo prepovedano. Leta 1948 pa je izšel zakon o ljudskih odborih, s katerim se je ta prepoved izmaličila. Tako imamo danes na podeželju, kjer so še privatni obrtniki, neverjetno izkoriščanje vajencev. Vajenci morajo delati cele noči, podnevi pa s košarami ali kakor so jim včasih rekli, z betlehemi na grbi tekati okoli. Če se držimo zakona, ki prepoveduje nočno delo za mladince do 18. leta, se vajenec ne bo ničesar naučil. Če ga pa zaposlimo ponoči, kršimo kar dva predpisa, ker izkoriščamo vajenca in ga zaposlujemo ponoči. Posledice tega so vidne. Vajenci, ki so bili zaposleni v manjših podjetjih v dnevnem času, se niso ničesar naučili, ker so pričeli šele ob 6. uri delati; dočim so se oni, ki so začeli delati ob dveh ali štirih, nekaj naučili in danes nekaj znajo. Če nočnega dela v pekarnah na splošno ne prepovemo, potem tudi vajencev ne bomo mogli učiti, ker se mladostniki ne smejo zaposliti v nočnem času. Nadaljnji problem pa je v tem, da imamo danes nad 70 % pekov, ki so stari čez

50 let. Posebno se je to stanje pokazalo, ko so bili zadnji vpoklici na orožne vaje in smo morali zaposliti upokojeence, kolikor jih je kje, čeprav se že mnogi drže komaj na nogah. Zato mislim, da je treba ta problem predložiti odboru za delo in socialna vprašanja.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Mislim, da predlog tovariša Curka zadeva ureditev delavskih odnosov in pravih predpisov, ne pa plana. Zato naj to vprašanje obravnava pristojni odbor. Če nima nihče več nobene pripombe k X. poglavju predloga o družbenem planu, prehajamo na glasovanje. Kdor je za X. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je X. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na XI. poglavje predloga o družbenem planu z naslovom »Izvoz«. Ali ima kdo kak spreminjevalni ali dodatni predlog k temu poglavju. Besedo ima ljudski poslanec Lojze Ocepek.

Lojze Ocepek: Dotaknil bi se samo nekaterih stvari, o katerih si nismo preveč na jasnem. Strinjam se s postavkami, ki jih zajema družbeni plan in ki zadevajo izvozno politiko. So pa v nekaterih naših podjetjih problemi, ki prihajajo na dan in ustvarjajo v naši izvozni politiki določena protislovja. Po eni strani predvideva naš družbeni plan povečanje proizvodnje za 6%, po drugi strani pa povečanje izvoza za 12%. Povečanje naše proizvodnje sloni na tem, da bodo morali naši delovni kolektivi vložiti maksimalne napore in bodo morali izkoristiti vse kapacitete, da dosežejo predvideno plansko povečanje proizvodnje na področju Slovenije. V zadnjem času pa sem bil pri nekaterih delovnih kolektivih, ki so zelo resno obravnavali problematiko izvoza surovin, ki so neobhodno potrebne za proizvodnjo v naši domači industriji. Tovariš Bizjak je že danes nakazal, da Lukavac izvažajo sodo, ki jo rabimo tudi za domačo proizvodnjo. Hkrati pa potrebujemo za uvoz istega blaga devize. Tu je že protislovje. Na eni strani se borimo, da bi izvažali finalne izdelke, predvsem izdelke naše industrije, na drugi strani pa kaže naša praksa, da izvažamo surovine, ki so neobhodno in nujno potrebne naši industriji. Ta izvoz surovin pa je tako velik, da je v nekaterih naših podjetjih ne samo ogrožena razširitev proizvodnje, ampak preti začasna ustavitev proizvodnje. Vsekakor je tu neke vrste protislovje, ko na eni strani predvidevamo povečanje proizvodnje, po drugi strani pa stojimo pred dejstvom, da bodo morala podjetja zmanjšati proizvodnjo zato, ker ni surovin na domačem trgu, uvoziti pa jih ne morejo, ker ni deviznih sredstev. Zato bi bilo potrebno, da bi morda naš odbor za gospodarstvo skupno z Izvršnim svetom napravil analizo tega problema in podvzel odločnejše ukrepe v tem smislu, da bi preprečil oziroma omejil izvoz tistih surovin, ki so potrebne za domačo industrijo, se pravi, da se surovine najprej zagotovijo naši domači proizvodnji. Konkretno bi kot primer navedel naše oljarne. Mi izvažamo semena, naša industrija olja pa nima semen za predelavo, čeprav je po olju veliko povpraševanje. Če bi izvažali olja, bi dobili znatno več deviz, kakor pa če izvažamo semena. Drug tak primer so svinjske ščetine in žima ter primer, ki ga je navedel tovariš Stegnar, ko je govoril o anarhiji pri »Koteksih«. Tu so nastale anomalije prav zaradi monopolnega položaja tega odkupnega omrežja. Gre nam za to, da bi vodili pametno domačo in izvozno trgovinsko politiko, ker gre za sredstva, s

katerimi moramo pokriti potrebe naše industrije po surovinah. Ta neurejenost vodi do tega, da mora naša industrija uporabljati na eni strani slabše surovine, na drugi strani pa cene tem surovinam, čeprav so slabše, neprestano rastejo.

Družbeni plan nadalje predvideva znižanje cene industrijskih proizvodov. Če dopuščamo možnost, da se neprestano sprošča trgovina v tem smislu, da se surovine izvažajo, je nujno, da se podraži tudi naša proizvodnja. Posledica tega bo, da se bo proizvodnja znižala, naši potrošniki bodo pa prizadeti. Mislim, da je potrebno, da se te stvari uredijo po dosedanjih izkušnjah ali pa se kako drugače zagotovi, da bo naša industrija dobila surovine. V tej zvezi bi omenil panogo, ki spada k tekstilni industriji, to je žitarstvo, s katerim je povezano tudi ščetarstvo. Ščetarstvo izdeluje danes čez 100 različnih predmetov in je sposobno, da poveča asortima še za nadaljnjih 100 predmetov, vendar tega ne more storiti, ker nima potrebnih surovin in zaradi tega tudi ne more zaposliti nadaljnje delovne sile. To je resen problem, kateremu je treba posvetiti posebno pozornost. Odbor za gospodarstvo se bo moral ukvarjati s tem problemom in ga analizirati, hkrati pa predlagati ukrepe, ki bodo zadovoljili našo industrijo in ji zagotovili potrebne surovine.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Strinjam se s tem, da so ta vprašanja zelo resna. Pri vsem tem pa moramo imeti pred očmi dve stvari.

Predvsem je treba vedeti, da je bil družbeni plan, zlasti pa zvezni družbeni plan, vsklajen tako glede domače proizvodnje kakor glede izvoza in da v izvozu težimo za tem, da izvozimo čim več kvalitetnega blaga, čim več končnih izdelkov in čim manj surovin. Do položaja, da so nekatera podjetja raje prodajala v inozemstvo, torej izvažala, kakor pa prodajala doma, je prišlo zaradi položaja na deviznem tržišču. Kakor je znano, smo ob prehodu iz leta 1953 na leto 1954 prišli v nekak nemogoč položaj z novim deviznim režimom. Ta stvar bo sedaj v glavnem urejena tako, da so izšli in bodo stopili jutri v veljavo novi predpisi o deviznem režimu, kjer so predvideni nekakšni administrativni ukrepi, ki bi bodisi iz davkom, bodisi s faktorji preprečevali izvoz surovin. Tako bo omogočeno, da bo vsak kolektiv lahko v primeru, če bi se pojavil tak problem, kakor je na primer problem s sodo v Lukavcu, ugotovil, ali so faktorji za podjetje, ki izvažajo tako surovino, zadostni ali ne, to je ali je treba za tak izvoz plačati toliko davka, da se bo podjetju bolj splačalo svoje proizvode prodajati doma kot pa izvažati. Kjerkoli bi torej nastal položaj, da bi se podjetju še vedno splačalo izvažati surovino, je treba takoj sporočiti zveznemu Izvršnemu svetu s predlogom, naj uporabi pooblastilo, ki mu ga daje zvezni družbeni plan ter naj za take proizvode predpiše nove faktorje oziroma nove davke. Danes imamo interes na tem, da izvozimo veliko tekstila ter izdelkov kovinske industrije itd. Na tem izvozu smo zelo zainteresirani. Odvzemati surovine domači proizvodnji pa bi bil naravnost samomor za našo industrijo. Z novo ureditvijo pa so dani vsi pogoji, da se ta stvar prepreči. Kolikor ne bi torej davki ali faktorji ustrezali, bo treba takoj opozoriti zvezni Izvršni svet, ki bo lahko takoj spremenil višino faktorjev in davkov.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Predlog družbenega plana predvideva povečanje izvoza za 11%. S tem se zelo strinjam in bi bilo prav, da se izvoz poveča. Vprašanje pa je, koliko bo mogoče to povečanje realizirati glede na različne faktorje. Omenil pa bi nekatero stvar, ki so v preteklosti ovirale in še danes ovirajo izvoz ter povzročajo zastoj. Kakor je tovariš Polič že dejal, je na primer devizno poslovanje skoraj nemogoče. Opozoril bi, da je pri teh stvareh potrebno mnogo več prožnosti. Pri vsej tej stvari je po mojem mnenju osnovna hiba v tem, da je premalo povezave pri tistih organih, ki določajo faktorje za uvoz oziroma izvoz ter razne načine in predpise za nakup deviz, s podjetji, ki vse to izvažajo, ter z industrijskimi podjetji. Ta podjetja imajo namreč več ali manj neposredne izkušnje ter bi se s tesnejšo povezavo in sodelovanjem lahko odpravile nepotrebne napake. Mislim, da je ravno ta nepovezanost rodila toliko napak, ki so vplivale na zastoj na tržišču. Podjetja so precej sama kriva, če so glede na nove predpise opustila zunanje tržišče. Mnogo težje je namreč zunanje tržišče osvojiti, veliko lažje pa ga opustiti. Mnoga podjetja so bila premalo iniciativna in odločna. Krivda pa je deloma tudi v poslovanju in predpisih, ki zelo otežujejo izvoz in vplivajo na zmanjšanje uvoza ter na izgubo trga. Bojim se, da bo nekoliko težko doseči predvideni odstotek izvoza prav zaradi zastoja v prvih treh mesecih letošnjega leta.

Glede črne metalurgije pa bi imel neko vprašanje. Kako je mogoče, da se predvideva povečanje izvoza za 22%. (Vzklik: To je barvasta metalurgija!) Kakor je že tovariš omenil, nam tega materiala primanjkuje in bi bila precejšnja napaka, če bi dovolili zlasti izvoz valjanega materiala.

Nadalje se mi zdi potrebno opozoriti tudi na to, da so naše trgovinske zbornice in zlasti razni eksporti premalo solidno trgovali v preteklem letu. To stvar so vzeli malo preveč površno in niso šli na linijo temeljitega poznavanja tržišča. Pri osvajanju tržišča igra veliko vlogo vprašanje kvalitete. Zato bomo morali letos temu vprašanju posvetiti več pažnje, če bomo hoteli doseči predvidenih 12% ali pa jih morda celo povečati. Konkurenca je vsak dan večja in bo treba mnogo več elastičnosti ter bo treba paziti na to, da bodo razne uredbe doma dajale v tej smeri čim več stimulacije. Konkurenca na notranjem tržišču je brez dvoma potrebna in koristna, ne vem pa, če je primerna na zunanjem tržišču, ker povzroča včasih veliko nacionalne škode. Ko se pripravljajo podjetja na izvoz, bi morala vsekakor preračunati, ali je ta izvoz v interesu nacionalnega dohodka, to je ali se še izplača izvažati. Izvoz samo zaradi izvoza pa ni gospodarski. Zato bi bilo treba napraviti izračun in primerjati cene, ne pa gledati samo na naše notranje cene. Ne glede na to pa je treba izračunati, ali je izvoz nekaterih predmetov sploh gospodarnosten. Zato bi predlagal, — če hočemo doseči predvidenih 12% povečanega izvoza — da najdemo rešitev v primerni uredbi, ki bo dala več stimulacije in bo tako izrazito ekonomsko vplivala na podjetja, ki izvažajo. Kakor sem slišal, so nekatere uredbe predvidene in bodo še izšle, vendar ne vem, kakšne bodo. Brez dvoma pa je treba stremeti za tem, da bo ekonomski moment dal podjetjem več pobude za izvoz.

Pri izvozu pa se pojavlja še neko vprašanje. Vsak izvoz je v začetku težak ter silno drag. Da bi temu odpomogli, bi morda ustanovili nek sklad, iz kate-

rega bi podjetja dobila po banki kredit za osvajanje zunanjega tržišča, ki bi ga lahko banki odplačevala več let. Preden se namreč zunanje tržišče osvoji, mnogo stané, precej časa preteče, preden posel steče in so vsi predmeti prodani. Zato ne bi bilo prav, da se podjetja s temi stroški obremenjujejo že v prvem letu. Iz predlaganega sklada, ki naj se ustanovi, naj bi se črpala sredstva za te namene, ki bi se lahko nekaj let odplačevala. Tako bi vso stvar bilo moči laže izvesti. Marsikatero podjetje pa ne upa z izvozom začeti, ker mu manjka finančnih sredstev.

Pri uvoznih faktorjih se pojavljata predvsem dve stvari.

Zelo se je razpasla navada, da nekatere tovarne in investitorji uvažajo blago, ki ga lahko izdelamo doma. Pri tem jih navadno vodi želja za potovanjem v inozemstvo, ali pa mislijo, da so inozemski izdelki boljši kot pa domači, čeprav so domači dobri. Če so domači izdelki le za 1 % ali 2 % slabši, to ne igra nobene vloge. Zato je potrebna kontrola, ki naj gleda na to, da se uvažajo samo to, kar je potrebno, da ne bi uvažali materiala, ki ni potreben. Tako bi si prihranili potrebne devize za druge stvari.

Pri uvoznih faktorjih moramo paziti tudi na to, da upoštevamo vsaj osnovne kriterije za cene. Če znaša za nek izdelek svetovna cena le 75 % naše notranje cene, potem je treba dodati 25 %. Pri nas pa se zgodi ravno narobe in dodamo kar 75 %, čeprav bi zadoščalo 25 %. Posledica tega je, da je stvar postavljena prav narobe zaradi različnih cen, ki jih povzročajo uvozni faktorji. (Predsednik Mavricij Borc: Kaj pa gléde postavk v planu?) Sicer pa se s planom strinjam.

Inž. Boris Pipan: Tovarišu poslancu Pavšiču bi pojasnil, da gre pri 22% zvišanju le za svinec, cink in glinico.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima ljudski poslanec Jože Štrukelj.

Jože Štrukelj: Prav na kratko bi dopolnil predgovornika. Mi ne uvažamo samo tega, kar bi lahko izdelali doma, ampak uvažamo tudi to, kar že izdelujemo doma. Uvozna podjetja streme preveč samo za dobičkom, ker so specializirana na uvoz in izvoz. Kakor mi je povedal nek inženir, so v Kidričevem uvozili kar 10 motorjev, ki jih izdeluje tudi »Rade Končar«. Te motorje so kupili pri tvrdki »Browen Boweri« iz Nemčije. To samo v Kidričevem.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima poslanec tovariš Stane Bizjak.

Stane Bizjak: Pojasnil bi, da je tvrdka »Browen Boweri« dobavila celotno napravo z vsemi transformatorji, razvodnicami in zbiralnicami in seveda tudi s potrebnimi motorji. Pri taki napravi ni mogoče, da bi se motorji dobavljali posebej, ker daje dobaviteljica tvrdka »Browen Boweri« tudi garancijo. V teh napravah je res tudi šest takih motorjev, ki pa so kompletni in spadajo v napravo. Ne vem pa, če bi »Rade Končar« dal zanje garancijo.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, potem zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi plan izvoza, to je za XI. poglavje družbenega plana, naj dvigne

roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XI. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XII. poglavju družbenega plana z naslovom »Investicije«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Imel bi samo majhno pripombo. Podjetja doslej še niso dobila kredita za investicije ter so začela drugo za drugim odpovedovati pogodbe. Zaradi tega so podjetja kovinske industrije zašla v težave in v zelo mučen položaj, da nimajo več svojega plana. Pogodbe so sicer podpisane in so jih podjetja dolžna po zakonu izpolniti, vendar kreditov ni ter zato podjetja od pogodb odstopajo. Podjetja bi lahko shajala brez kreditov, če bi si seveda poprej nabavila surovine, to pa je danes prepozno. Preden sedaj pripravimo dokumentacijo in preden nabavimo material, bi letos ne bilo mogoče izvršiti naročil. To je nerodno zlasti za tiste tovarne, ki imajo investicije in jih zaradi tega ne bodo mogle izvršiti. Ta problem se pojavlja po vsej državi.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ne, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o XII. poglavju družbenega plana. Kdor je za XII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XIII. poglavju družbenega plana z naslovom »Blagovno denarni odnosi, cene in potrošnja«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na tretji del družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev plana LR Slovenije za leto 1954«. (Vzkliki iz poslanskih klopi: Se XIV. poglavje.) Da, prehajamo na XIV. poglavje družbenega plana z naslovom »Družbeni proizvod, narodni dohodek in njihova razdelitev«. Prosim, ima kdo kak predlog ali kako pripombo. (Ne javi se nihče.) Če ni nobenega spreminjevalnega ali drugačnega predloga, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XIV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIV. poglavje z naslovom »Družbeni proizvod, narodni dohodek in njihova razdelitev« soglasno sprejeto.

Prehajamo na tretji del družbenega plana z naslovom »Ekonomski ukrepi za izvršitev plana LR Slovenije za leto 1954«. Pri tem bi prosil, da se zbor izjasni, ali naj razpravljamo in glasujemo o tem delu kot celoti, ali naj obravnavamo ta del po poglavjih? (Poslanci soglasno zahtevajo, da se razpravlja po poglavjih.)

Prehajamo na razpravo o XV. poglavju družbenega plana z naslovom »Delež Ljudske republike Slovenije na dohodkih okrajev in mest«. Kdo želi besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XV. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVI. poglavje z naslovom »Razdelitev prometnega davka«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Anton Labura.

Anton Labura: Tovariši, sprožil bi samo tole vprašanje, ki je precej težko ter bi ga predložil Zboru proizvajalcev in Izvršnemu svetu v obravnavo. Ko razpravljamo o dohodkih republike in o dohodkih okrajev ter hkrati o razdelitvi teh dohodkov ter o davku na promet proizvodov, je treba rešiti vprašanje nadaljnega obstoja industrijskih šol. Stanje teh šol je tako kritično, da so nekatere šole pred tem, da se razpuste oziroma zapro in učenci pošljejo domov. Mislim, da bi na nek način morali najti možnost za nadaljnji razvoj teh industrijskih šol in da bi se morale izvršiti nekatere spremembe v načinu obdavčevanja teh šol, deloma v breme republike in občinskih odborov, deloma pa tudi v breme podjetij, in sicer v breme sklada sredstev za samostojno razpolaganje. V tem pogledu nimam konkretnega predloga, vendar mislim, da bi moral Izvršni svet to vprašanje proučiti, da bi šole lahko poslovale do konca leta.

Zoran Polič: To priporočilo jemljem na znanje.

Predsednik Mavricij Borc: Še kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Ivan Gorjup.

Ivan Gorjup: Tovariši, v zvezi z razpravljanjem tovariša Labure, ki je govoril o industrijskih šolah, imam v dogovoru z nekaterimi tovariši pripravljeno formulacijo našega priporočila za Izvršni svet. Če mi dovolite, bi to priporočilo prečital. V njem je podana analiza problema in tudi konkretni predlogi. To priporočilo se glasi:

»Šole s praktičnim poukom (industrijske šole) so bile do izida »Temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih« (Uradni list FLRJ, št. 51/1953) ustanove s samostojnim finansiranjem. Na osnovi imenovane uredbe so začele poslovati kot finančno samostojni zavodi. Ustanovitelji teh šol so še naprej ostala podjetja oziroma v treh primerih mestni oziroma okrajni ljudski odbori. (Železniška industrijska šola v Ljubljani in Mariboru ter Kemolaborantska šola v Rušah.) Zaradi novih predpisov so šole s praktičnim poukom glede vzdrževanja in dotacij prišle v tak položaj, da je njihov obstoj resno ogrožen. Osnovna sredstva industrijskih šol, katerih ustanovitelji so podjetja, so last teh podjetij. Zato veljajo zanje naslednji predpisi: »Uredba o plačevanju obresti na osnovna sredstva« (Uradni list FLRJ, št. 52 od 26. 12. 1953), »Uredba o plačevanju amortizacije na osnovna sredstva« (Uradni list FLRJ, št. 52 od 26. 12. 1953), »Uredba o plačevanju prispevka za socialno zavarovanje« (Uradni list FLRJ, št. 54 od 29. 12. 1953), »Uredba o plačevanju prometnega davka« (Uradni list FLRJ, št. 53 od 30. 12. 1953). Zaradi novih predpisov bi morali ustanovitelji šolam znatno povečati subvencije, vendar so to odklonili, ker takih izdatkov ne zmorejo. Šole, katerih ustanovitelji so ljudski odbori, so v znatno boljšem položaju, kajti zanje veljajo samo predpisi: »Uredba o plačevanju prispevka za socialno zavarovanje« in »Uredba o plačevanju prometnega davka«.

Za ilustracijo navajamo naslednje primere: 1. Industrijska metalurška šola pri Titovih zavodih »Litostroj«, katere ustanovitelj je podjetje, ima proračun za šolo in delavnico v znesku 17,607.000 dinarjev. Od tega so predvideni dohodki šolske delavnice 4,500.000 dinarjev ter subvencija podjetja 13,107.000 dinarjev. Po novih predpisih mora šola odvajati za obresti na osnovna sred-

stva 9,988.000 dinarjev, za amortizacijo 6,000.000 din ter za davek na promet 1,200.000 din, skupno torej 17,188.000 din. Za kritje teh obveznosti bi potrebovala šola poleg že omenjenih 13,107.000 din še novo subvencijo 17,188.000 dinarjev.

2. Železniško industrijsko šolo v Ljubljani upravlja Mestni ljudski odbor v Ljubljani. Zaradi tega jim ni treba plačevati obresti na osnovna sredstva. Proračun je zato v tej šoli nekoliko drugačen, Za kritje potreb delavniškega pouka potrebujejo 14,528.000 din in to 3,685.000 din subvencije, drugo pa bodo v šoli ustvarili sami. Zaradi novih določb uredb bi moral dati ljubljanski mestni ljudski odbor poleg 3,685.000 din še 7,158.000 din pomoči.

Novi predpisi pomenijo likvidacijo šol s praktičnim poukom. Ustanovitelj šole v Rušah, Okrajni ljudski odbor Maribor okolica je s 1. IV. 1954 odpovedal subvencijo. Tovarna avtomobilov v Mariboru je za marec z veliko zamudo in največjo težavo izplačala prejemke učiteljem in učencem in za 15. IV. 1954 napovedala razpust šole.

Ukinitev šol s praktičnim poukom pomeni velik korak nazaj v vzgoji našega strokovnega naraščaja in neprecenljivo škodo za naše gospodarstvo. Šole s praktičnim poukom so za naše mnenje najnaprednejši in najracionalnejši tip šole za vzgojo kvalificiranih delavcev, kar nam potrjujejo tudi izkustva v industrijskih deželah, kjer te šole utrjujejo in izpopolnjujejo.

Zato predlagamo:

1. Ustanovitelji naj po dosedanji »Uredbi o strokovnih šolah« (Uradni list FLRJ; št. 39/1952) še nadalje ostanejo podjetja, ker so za pravilno vzgojo kadra najbolj zainteresirana. Taka rešitev je, kot nam kaže dveletna izkušnja, najboljša, ker je šola tako najbolje povezana s proizvodnjo.

2. Osnovna sredstva, ki so bila doslej last podjetja, naj podjetja prenesejo v last šole, s čimer bi odpadlo plačevanje obresti in amortizacije na osnovna sredstva. V primeru likvidacije šole preidejo po obstoječi uredbi o strokovnih šolah osnovna sredstva šol s praktičnim poukom v last ustanovitelja šole.

3. Šole s praktičnim poukom naj bodo ustanove s samostojnim financiranjem.

Mnenje, da naj bi bile šole s praktičnim poukom proračunske ustanove, odklanjamo, ker bi taka rešitev ne stimulirala racionalne izrabe osnovnih sredstev, materiala in subvencij. Po obstoječih predpisih izplačujejo podjetja, ki so ustanovitelji industrijskih šol, plače učiteljem in vajencem iz sklada plač, kar pa podjetja prekomerno obremenjuje. Zaradi tega so ta podjetja v neenakopravnem položaju s podjetji, ki nimajo šol s praktičnim poukom, temveč le vajence, ki jim stroške za teoretični pouk krije okrajni ljudski odbor. Stroške za učitelje praktičnega pouka, ki jih v šolah s praktičnim poukom plačujejo podjetja — ustanovitelji, v tem primeru odpadejo, ker je skrb za praktični pouk vajencev poverjena kvalificiranim delavcem v rednem proizvodnem procesu.«

Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da ne bi bilo treba tega priporočila dalje brati, ker se predstavnik Izvršnega sveta strinja s tem priporočilom ter bo Izvršni svet vzel to priporočilo v razpravo. Podvzel bo tudi potrebne ukrepe.

Ivan Gorjup: Strinjam se s tem in ponovno predlagam, naj Izvršni svet o tem priporočilu razpravlja in ukrepa.

Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da zbor priporoča Izvršnemu svetu to priporočilo z željo, da naj Izvršni svet o tem čimprej sklepa. Želi še kdo besedo k temu poglavju? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVI. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVI. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na XVII. poglavje z naslovom »Stopnje dohodnine«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, prehajamo na glasovanje o tem poglavju. Kdor je za XVII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XVII. poglavje družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XVIII. poglavju družbenega plana z naslovom »Stopnja amortizacije«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Kakor je videti iz plana LRS, je amortizacija letos mnogo večja kot je bila lansko leto. Vendar pa to ne velja za vsa podjetja, ampak samo za tista, ki imajo močno razvit strojni park. Za druga podjetja, ki nimajo takega strojnega parka, je položaj precej drugačen. Primer za to je »Metalna«, mogoče so še tudi drugi primeri, za katere pa ne vem. To podjetje je lansko leto imelo v planu neke vrste sklad oziroma davek v višini 38 %, ki je bil določen za vzdrževanje. Letos so osnovna sredstva v podjetju ocenjena. Ta ocenitev podjetju ustreza v primerjavi z ocenitvami v državi. Tudi letos je v planu ista kvota za vzdrževanje kakor je bila lansko leto, vendar glede na ocenitev osnovnih sredstev ta sredstva niso zadostna. Čeprav je letos kvota ostala na isti višini kot lansko leto, pa vendarle znaša določena vsota za amortizacijo, ki pride v poštev za vzdrževanje, le 18 %. To pa pomeni: če podjetje lansko leto ni moglo shajati z 38 % kvoto, prav gotovo letos ne bo moglo vzdrževati osnovnih sredstev z 18 % kvoto. Zato bi bilo treba dati za kritje najnujnejšega vzdrževanja vsaj 25 % to je eno tretjino sredstev, ki so na razpolago. Zaradi tega bi predlagal, da se tu dovoli drugačen izračun. Sicer je to problem zveznega značaja in je silno težak. Treba je najti druge vsote, ker samo s temi tovarne ne bodo mogle izvršiti planske naloge. Tak položaj ni samo v »Metalni«, ampak tudi pri drugih podjetjih. Te primere bo treba pozitivno rešiti, kajti razlika do 38 % je le prevelika. Ta razlika znaša, če bi jo izrazili v milijonih, 62 milijonov proti 28 milijonom.

Zoran Polič: Če je stvar taka, kakor pravi tovariš Pavšič, bo to treba pregledati. Vendar pa se določene stopnje načelno ne morejo menjati.

Inž. Boris Pipan: Pridružujem se predlogu, ker tudi stopnja amortizacije v gradbeništvu ne ustreza. Vendar pa bi se lahko to tudi pozneje obdelalo.

Zoran Polič: Strinjam se s tem, da je treba to vprašanje pregledati, vendar pa razprava o tem vprašanju ne spada v družbeni plan. Kot sem že rekel, načelno teh postavk ne moremo spreminjati, pač pa lahko samo dokumentiramo in dokažemo, da nekatere stvari niso v redu. Vendar pa v načelu in v celoti stvari ne moremo spreminjati.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XVIII. poglavje družbenega plana, kakor je predloženo, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Poslanec Pavšič dvigne roko s pripombo: Izvršni svet je že poslal dekret, ki pa ni ustrežal!) Poglavje je sprejeto z enim vzdržanim glasom.

Prehajamo na razpravo o XIX. poglavju družbenega plana z naslovom »Sredstva za investicije«. K temu poglavju sem prejel amandma Izvršnega sveta, naj se iz teh sredstev izloči najvišji znesek 400 milijonov dinarjev za gradnjo cest v Sloveniji. Zato naj bi se ta amandma obravnaval skupno s prvotnim predlogom: Besedo ima ljudski poslanec inž. Boris Pipan.

Inž. Boris Pipan: Na kratko bi pojasnil tovarišu Pavšiču, da XVIII. poglavje ne govori o amortizaciji nasploh, ampak samo o amortizaciji v kmetijstvu. Tako je vsebina tega poglavja v nasprotju z njegovo razpravo. (Štefan Pavšič: Pojasnim naj, da govori o stopnjah amortizacije in sem tudi povedal, zakaj gre. — Zoran Polič: Vzel sem na znanje, drugače pa res ne spada sem.) Res je, da to ne spada v to poglavje.

Predsednik Mavricij Borc: Kdo želi besedo k XIX. poglavju? Besedo ima ljudski poslanec Marjan Garzarolli.

Marjan Garzarolli: V zvezi z ustanovitvijo sklada za pomoč zaostalim krajem Primorske in Dolenjske bi povedal željo volivcev našega okraja. Vsi so z velikim veseljem sprejeli novico, da se osnuje ta sklad. Pač pa je naš okraj pri delitvi tega sklada precej prikrajšan. Rekli boste, da sem lokalpatriot. Toda to je želja in mišljenje naših ljudi in moram po pravici povedati. Od 2 milijardi 100 milijonov dinarjev smo dobili 50 milijonov. So pa nekateri objekti, ki so nujno potrebni ter propadajo in bi bilo treba, če je mogoče, zanje še kaj dotirati. Tako je na primer Dijaški dom v Postojni, ki že štiri leta čaka na dotacijo, pod streho, dokončan pa še ni. Študentje iz vse Primorske in Notranjske, ki obiskujejo gimnazijo v Postojni, pa nimajo stanovanja. Stavba propada, ker ni sredstev. Potem niso upoštevani vodovodi, ki so v Postojni, na Pivki; v Begunjah in v Bistrici že potrebni popravila. Posebno se to vidi v Postojni in na Pivki, kjer se pojavijo vsako leto epidemije in prihajajo tjakaj zdravstvene ekipe iz Ljubljane in blokiramo vasi za delj časa, kakor na primer pred nekaj leti Pivko, ki je bila za tri tedne blokirana. Stroške za te preglede moramo tako ali tako plačevati. Če bi pa malenkost investirali v vodovode, bi vse te nevšečnosti odpadle. Te epidemije nastopajo navadno takrat, ko je dotok tujcev največji, ko prihajajo v Postojnsko jamo oziroma ogledujejo druge naše objekte, kot Predjamski grad ali Škocjansko dolino.

Nadalje je naš gospodarski svet zaprosil za majhno dotacijo, da bi začel, kakor je predlagal gospodarski odbor Zbora proizvajalcev, graditi tovarno za predelavo lesa, in sicer za tehnično in kemično predelavo. Potrebovali bi 20 milijonov. S tem bi rešili važen problem, ker bi lahko izkoristili vse odpadke in bi zaposlili na Notranjskem mnogo ljudi.

Zato bi prosil, če je mogoče, da bi se za te naše investicije dodalo še 130 milijonov dinarjev, in sicer za vodovode 35 milijonov dinarjev, za dijaški

dom 15 milijonov dinarjev, za ceste 30 milijonov dinarjev, za tovarni vezanih in lesenitnih plošč pa 20 milijonov, ostanek pa za avtopodjetje v Postojni. Pereč problem je namreč v tem, da imamo samo lesno industrijo in gozd, čeprav bi se morali ukvarjati tudi z neke vrste kovinsko predelovalno industrijo. Glede cest bi navedel, da potrebujemo pomoč za cesto v Brkinih. Pomoč, ki je sedaj dana za graditev ceste v Brkinih, je dana samo za tisti del ceste, ki leži na področju sežanskega okraja. Proti tej pomoči sicer nič nimamo in smo nasprotno veseli, če jo v Sežani dobijo. Vendar ta cesta nima nobene zveze z glavno cesto, za katero se potegujemo, namreč za cesto Ljubljana—Postojna—Reka—Trst—Reka. Zato bi prosil, če bi bilo to stvar mogoče urediti iz rezerve.

Predsednik Mavricij Borc: Ta problem spada v XXV. poglavje, sedaj pa obravnavamo XIX. poglavje, ki govori o tem, kaj in koliko gre v sklad. Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Res je, da bo razprava o tem problemu pozneje, vendar mislim, da bi bilo najbolje, če pojasnim takoj. K izvajanjem tovariša Garzarollija bi povedal tole: Jasno je, da so potrebe mnogo večje od sredstev. Kakor koli gledamo na razvoj naše Primorske, Dolenjske in Kočevske, vidimo, da ta sredstva rešujejo minimalne probleme. Zahtevanih je bilo nekaj milijard. Na razpolago pa imamo samo 2 milijardi 100 milijonov dinarjev. Razen tega smo podjetja, za katera mislimo, da so visoko rentabilna in sposobna konkurirati pri republiškem kreditnem skladu, prenesli na ta kreditni sklad kot prioritete upravičence. Takih prioritét pa je čez 700 milijonov dinarjev, ki bodo šle iz republiškega kreditnega sklada. Tako bodo dobili zaostali kraji letos čez dve milijardi 800 milijonov dinarjev.

Glede same Postojne ni točno, da dobi samo 50 milijonov dinarjev, ampak dobi po teh prioritetnih podjetjih okoli 350 milijonov dinarjev, in sicer za Tovarno vezanih plošč »Javor« — Pivka 250 milijonov dinarjev in za Tovarno lesenitnih plošč v Ilirski Bistrici 100 milijonov dinarjev. To pa v naslednjih letih pomeni za republiko nadaljnjo obveznost za približno 500 milijonov dinarjev. Gre torej sedaj samo za začetek gradnje objektov. Odločiti se bomo morali za take objekte, za katere mislimo, da jih bomo letos vsaj delno usposobili, v nekaterih okrajih pa bomo ustvarili samo osnovne pogoje za razvoj industrije. Med te osnovne pogoje pa spadajo v nekaterih okrajih šele ceste in vodovodi. Zato vidite, da so visoki zneski namenjeni prav za te namene, da usposobimo te kraje za kasnejši razvoj industrije. Take potrebe pa v Postojni ni. Postojna pride v poštev za gradnjo objektov, kot sta navedeni dve večji tovarni. Zato mislim, da smo odločili po najboljši vesti in sta tudi oba odbora to pregledala ter mislim, da drugače teh sredstev razdeliti nismo mogli. Kolikor pa so ta podjetja, o katerih je govoril tovariš Garzarolli, take vrste, da so visoko rentabilna, bodo lahko konkurirala še pri morebitnih razpoložljivih republiških investicijskih kreditih oziroma bodo morda okraji našli zanje kakšna sredstva. Drugače pa je danes mogoče samo tak predlog — zato mislim, da je najbolje, da sem takoj odgovoril na te predloge, če bi kdo še kasneje hotel o tem govoriti —, da izločite ta ali oni objekt in daste sredstva temu ali onemu objektu. Drugače o tem vprašanju ne moremo razpravljati, ker nobenih odvečnih sredstev v republiki ni.

Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da je glavno pri tem poglavju, da zbor odloči, da se ustanovi republiški kreditni sklad za investicije, v katerega se steka 15 % od vseh dohodkov republike, dalje sklad za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, v katerega se steka 35 % vseh republiških dohodkov iz XV. poglavja in da je naša naloga, da v tem poglavju vskladimo te vsote in vidimo, ali lahko gre tak odstotek naših republiških dohodkov v te sklade. Želi še kdo besedo?

Andrej Stegnar (govori iz poslanske klopi): Povedal bi še nekaj o potrebah šoštanjskega okraja. Mislim, da bi bilo potrebno urediti pri nas vsaj hotel »Postojna«.

Predsednik Mavricij Borc: Mislim, da spada to v XV. poglavje. (Krajše objasnjevanje med poslanci glede pripomb predsednika in zahteve poslanca Stegnarja.) Ima še kdo kake pripombe k XIX. poglavju, pri katerem je treba upoštevati amandma Izvršnega sveta?

Inž. Boris Pipan: Gre za to, da se 400 milijonov dinarjev izloči iz tega sklada in dodeli za cestna dela. Gospodarski odbor se strinja s tem amandmajem Izvršnega sveta.

Predsednik Mavricij Borc: Če se strinjate, potem je amandma sestavni del predloga in dajem XIX. poglavje v celoti na glasovanje. Kdor je za XIX. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XIX. poglavje družbenega plana sprejeto.

Prehajamo na XX. poglavje z naslovom »Skladi«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi, dajem to poglavje na glasovanje. Kdor je za XX. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog družbenega plana, to je njegovo XX. poglavje o skladih soglasno sprejeto.

Inž. Boris Pipan: Opozoril bi na četrto točko XX. poglavja, na sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva. Na to bi opozoril tovariša poslanca, ki je dopoldne govoril o problemu raziskovanja naftnih polj. Ta sklad je sedaj pri podjetju, ki je dolžno vanj vplačevati 4 % od dobička po odbitku davka.

Predsednik Mavricij Borc: O skladih za vodno gospodarstvo imamo tudi še poseben zakon, o katerem bomo govorili.

Prehajamo na XXI. poglavje z naslovom »Prispevek za socialno zavarovanje«. Po določilih poslovnika pripomnim, da gre za povpreček in za rešitev vprašanja, koliko naj krije republiški zavod in koliko drugi zavodi, kar mora določiti oziroma skleniti skupščina. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe, prehajamo na glasovanje. Kdor je za XXI. poglavje družbenega plana, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXI. poglavje predloga o družbenem planu soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XXII. poglavju z naslovom »Določitev cen«. Pripominjam, da je spremenjena cena lesa na panju, in sicer po predlogu obeh odborov v soglasju z Izvršnim svetom v tem smislu, da ta cena ne znaša 1.950 dinarjev, ampak 2.100 din. Kdo želi govoriti o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb, dajem predlog družbenega plana, in sicer XXII. poglavje na glasovanje. Kdor je za XXII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXII. poglavje predloga o družbenem planu soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXIII. poglavje z naslovom »Kontingentiranje izkoriščanja gozdov«. Pripomnil bi, da je treba predložene spremembe in dopolnitve kot celoto dodati temu planu, ker so to predlogi odbora in Izvršnega sveta. Zato je treba upoštevati tudi te spremembe. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje o XXIII. poglavju predloga o družbenem planu. Kdor je za to poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIII. poglavje predloga o družbenem planu soglasno sprejeto.

Prehajamo na četrti del predloga družbenega plana z naslovom »Denarna sredstva LR Slovenije in njihova osnovna razdelitev v letu 1954«, in sicer na XXIV. poglavje z naslovom »Skupna sredstva republike in viri sredstev«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče k besedi.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje o tem poglavju. Kdor je za XXIV. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXIV. poglavje soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XXV. poglavju družbenega plana z naslovom »Uporaba sredstev LR Slovenije«. Kdo želi besedo? To je poglavje, h kateremu je že poprej govoril tovariš Garzarolli. Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: K postavki, ki govori o pomoči pasivnim krajem, bi predlagal, ker so nekatere pokrajine v Sloveniji...

Inž. Boris Pipan: To še ni na vrsti. (Med poslanci krajše neurejeno razpravljanje.)

Predsednik Mavricij Borc: O tem govori naslednje poglavje. Kdo želi razpravljati o XXV. poglavju? Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Mislim, da bi bilo pri XXV. poglavju pravilno razpravljati o tem globalno, ker gre za razdelitev sredstev.

Predsednik Mavricij Borc: Vsem poslancem, vsaj vsem članom odborov in komisij, je bil poslan dodatek k družbenemu planu. Dobili ste ga po pošti. (Poslanci pritrjujejo, da so dodatek prejeli.)

Zoran Polič: Ta priloga je dejansko predlog, kako bo Izvršni svet razdelil ta sredstva in sta oba odbora za gospodarstvo ta predlog odobrila. Treba je povedati, če se ne strinjate s tem globalom.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima tovariš Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: Ne strinjam se s tem, da se nekateri kraji kot kulturni centri Slovenije vsa leta tako poudarjajo. Tudi letos je tako: Mi pa vidimo, da je tudi šoštanjski okraj s svojo Logarsko dolino pomemben ne samo za šoštanjski okraj, ampak v znatno širšem obsegu. Vendar za to dolino doslej ni bilo nobenih investicij. Zato bi bilo dobro, če bi upoštevali vsaj en objekt, namreč hotel »Postojna« v Solčavi. Manjka samo še 10 milijonov, medtem ko je doslej bilo izdanih 30 milijonov. Okraj pa teh sredstev, da bi lahko uredil hotel »Postojna«, ne more nikjer dobiti.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Ta stvar je nemogoča. Že prej smo v XIX. poglavju izglasovali sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Gre za pomoč zaostalim okrajem. Strinjam se s tem, da ima tudi Šoštanj pravico računati na ta sredstva in jih bomo morda v prihodnjem letu izglasovali. Sedaj gre za pomoč samo v tem okviru. Če na Primorskem, Dolenjskem in Kočevskem nekaj ni v redu, se lahko popravi samo to, toda tudi samo tam se lahko uporabijo ta sredstva, ne pa v drugih okrajih.

Predsednik Mavricij Borc: Pojasnil bi, da se postavke, ki so navedene v XXV. poglavju, nanašajo na dotacije k proračunom, gospodarske investicije pa so v posebnem dodatku k planu. Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe, prehajamo na glasovanje o XXV. poglavju. Kdor je za to poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXV. poglavje predloga družbenega plana soglasno sprejeto.

Prehajamo na XXVI. poglavje z naslovom »Republiške investicije«. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: Pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski je v XXVI. poglavju izkazana samo v skupnem znesku. Kako je ta pomoč razdeljena, razvidite iz posebnega dodatka. Tam so investicije navedene, in sicer posamič, tako da drugih investicij, razen teh, ki so navedene, ni.

Predsednik Mavricij Borc: Investicije so izkazane samo globalno. Kdo želi razpravljati o tem poglavju? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, dajem XXVI. poglavje na glasovanje. Kdor je za to poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXVI. poglavje o republiških investicijah soglasno sprejeto.

Prehajamo na razpravo o XXVII. poglavju z naslovom »Republiški skladi«. To poglavje obsega vodnogospodarski sklad, sklad za povzdigo gozdov, predvideva dohodke in njihovo razdelitev. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Pavel Korošec.

Pavel Korošec: Tovariši poslanci! K postavki, ki govori o vzdrževanju in investicijah regulacij, za katere je predvidenih 120 milijonov dinar-

jev, imam eno samo vprašanje. Ali je tu upoštevana regulacija Mure? Problem regulacije Mure v Prekmurju je zelo pereč in sicer zato, ker je bil v letih 1948 in 1949 zgrajen na slovenski strani visok obrambni nasip iz republiških sredstev, ki je ponekod ogrožen. Na desni strani, to je namreč na Hrvaškem, temeljito delajo na regulaciji, tako da sedaj Mura spreminja svoj tok na našo stran in s tem ogroža visokovodni obrambni nasip, ki je bil zgrajen iz republiških sredstev. Ponekod je voda od tega nasipa oddaljena samo tri metre. Stvar pa je še toliko bolj pereča, ker gre tu za vas Petišovci v dolnjem delu Prekmurja, kjer so v neposredni bližini naftna polja. Če bi voda predrila ta nasip, bi petrolejska polja ogrožala poplave. Zato bi rad vedel, ali je v teh 120 milijonih predvidena tudi vsota za regulacijo Mure.

Zoran Polič: Kolikor vem, je, siguren pa nisem. Zato bi prosil, da bi jutri o tej stvari določeneje odgovoril. Mislim pa, da je upoštevana.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima tovariš Ivan Žagar.

Ivan Žagar: Prosim pojasnila, ali se bodo iz teh skladov finansirali in vzdrževali tudi murvovi nasadi na Primorskem, ki so važni zaradi svilarstva.

Zoran Polič: Če bi se izkazalo, da bi bilo to koristno, kar bo treba proučiti, imamo za to na razpolago sredstva iz rezerve ali pa kredit. Za to je treba imeti na razpolago podatke in videti potrebe, potem pa to predložiti zboru v odobritev pri naslednjem zasedanju.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe, prehajamo na glasovanje o XXVII. poglavju. Kdor je za XXVII. poglavje, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je XXVII. poglavje soglasno sprejeto.

V posebnem dodatku k predloženemu družbenemu planu je predlagana razdelitev sredstev v višini 2 milijard 100 milijonov dinarjev kot gospodarska pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski za gospodarske investicije. Če mislite, da je potrebno, bi zaradi tega, ker morda nekateri izmed poslancev tega dodatka niso dobili, lahko ta dodatek prečitali. Če pa večina poslancev ta dodatek ima, prosim, da se izjavite, ali naj ta dodatek čitamo. (Poslanci izjavljajo, da čitanje ni potrebno.) Kdo želi besedo k temu dodatku? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe o predlaganih gospodarskih investicijah v pasivnih okrajih, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je ta dodatek k družbenemu planu soglasno sprejet.

Po določbah poslovnika smo dosedaj razpravljali in glasovali o družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 v posameznostih. Potrebno pa je, da glasujemo o družbenem planu še v celoti. Zato prehajamo na glasovanje o družbenem planu v celoti. Kdor je za družbeni plan naše republike za leto 1954 v celoti, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog

družbenega plana za leto 1954 v celoti soglasno sprejet. Zastopnik Izvršnega sveta si je pridržal odgovor na vprašanje glede sredstev za regulacijo Mure. Odrejam 15 minut odmora.

(Seja je bila prekinjena ob 17,55 in se je nadaljevala ob 18,15.)

Predsednik Mavricij Borc: Nadaljujemo s 3. sejo. Prosim poročevalca gospodarskega odbora, da bi poročal, ali je sprejeto besedilo v našem zboru skladno z besedilom, ki je bilo sprejeto v Republiškem zboru.

Inž. Boris Pipan: Obveščam zbor, da Republiški zbor prav tako ni sprejel nobenih sprememb ali popravkov v družbenem planu. Pač pa je sprejel popravek besedila, ki govori o gozdarstvu, tako kot je to predlagal ljudski poslanec inž. Anton Koželj. Gre za besedilo prvega člana, ki govori o tem, da se ustanove skladi pri mestnih in okrajnih ljudskih odborih, enako pa tudi pri občinskih ljudskih odborih. Sicer pa ni nobene bistvene spremembe. Tako je bilo besedilo republiškega plana sprejeto v enaki obliki kot sta ga predlagala oba odbora.

Predsednik Mavricij Borc: Ker sta obe besedili bili v obeh zborih soglasno sprejeti, je sedaj družbeni plan v celoti sprejet ter bom o tem obvestil predsednika Ljudske skupščine zaradi razglasitve.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda to je na obravnavo in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Predlog proračuna je bil dopolnjen z novim besedilom, ki sta ga proračunska odbora obeh zborov osvojila ter je Izvršni svet izdal novo prečiščeno besedilo, ki vsebuje vse predlagane izpremembe. Le na tretji strani je treba v III. točki 1. člana z naslovom »Predračun posebnih skladov« znižati predvidene dohodke in izdatke. To je potrebno zato, ker se je gozdni sklad od predvidene 1 milijarde 300 milijonov dinarjev znižal na 1 milijardo 143 milijonov. Sicer pa je besedilo takšno, kakršno je bilo v prečiščeni izdaji razdeljeno vsem poslancem.

S tem prehajamo na splošno razpravo o proračunu. Prosim, kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, zaključujem splošno razpravo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 in prehajamo na podrobno razpravo o tem predlogu. Ker je bil ta predlog poslancem pravočasno razdeljen, predlagam, da zakona ne bi čitali, ampak bi razpravljali o njem po posameznih razdelkih tako, kakor je predlog izdelan.

Prehajamo na prvi del predloga, to je na dohodke republiškega proračuna. Morda ima poročevalec še kake načelne pripombe? (Bogdan Knaflič: Nimam nobenih pripomb.)

Opozarjam tovariše poslance, da je na šesti strani izdelan pregled dohodkov in izdatkov proračuna Ljudske republike Slovenije. Med dohodki lahko obravnavamo tudi dohodke finančno samostojnih zavodov. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi besede ter ni nobenih predlogov niti pripomb, prehajamo na glasovanje o prvem delu. Kdor je za ta predlog, prosim, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi del z naslovom »Dohodki republiškega proračuna« soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo drugega dela republiškega proračuna, ki govori o izdatkih in sicer na prvi razdelek z naslovom »Ljudska skupščina«. Kdo želi

besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je prvi razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o drugem razdelku izdatkov z naslovom »Izvršni svet Ljudske skupščine LRS«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tudi drugi razdelek proračuna izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o tretjem razdelku izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za gospodarstvo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je tretji razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o četrtem razdelku izdatkov z naslovom »Zavod za gospodarsko planiranje«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 4. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 5. razdelku izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za splošno upravo in proračun«. Ali želi kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 5. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 6. razdelku izdatkov z naslovom »Državni sekretariat za notranje zadeve«. Kdo želi besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 6. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 7. razdelku z naslovom »Državni sekretariat za pravosodno upravo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 7. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 8. razdelku z naslovom »Svet za prosveto in kulturo«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje in dajem predlog proračuna izdatkov za Svet za prosveto in kulturo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 8. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 9. razdelku predloga proračuna izdatkov z naslovom »Slovenska akademija znanosti in umetnosti«. Če mi dovolite pripombo, potem bi vas opozoril na to, da je v poročilu odbora za proračun majhna napaka, in sicer na četrti strani, kjer so postavljene napačne številke razdelkov in je znesek 9 označen z 11 in razdelek 10 z 12. Prosim, da to tiskovno napako popravite.

Poročevalec **Bogdan Knaflič**: Da, v poročilu je napaka in je treba te številke popraviti.

Predsednik Mavricij Borc: Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi k besedi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 9. razdelek izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 10. razdelku izdatkov z naslovom »Svet za zdravstvo in socialno politiko«. Prosim, kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec **Karel Grm**.

Karel Grm: Tovariši poslanci! Vnaprej vas prosim, da mi oprostite, ker bom razpravljal o stvari, o kateri pravzaprav ne vem, kam naj bi jo uvrstil in kam spada, ali v proračun ali v plan. Sicer pa bom vprašal. Gre za naslednje. Mislim, da je pravilno, da se s proračunskimi sredstvi temeljito varčuje. Kljub temu pa je po mojem mišljenju nepravilno, da si nekateri pasivni predeli oziroma kraji, ki so oddaljeni od železnice, ne morejo nabaviti rešilnega avtomobila. Ta problem je pri nas na Kočevskem zelo pereč, ne vem pa, kako je to v drugih okrajih. Kajti pri nas so nekateri kraji tudi po 80 km oddaljeni od prve bolnišnice, na razpolago pa imamo le majhno vozilo. To vprašanje, da bi prišli do potrebnega rešilnega avtomobila, smo že poskusili rešiti v soglasju z okrajem. Smo pa žal ugotovili, da je to pasivnemu okraju nemogoče, ker se na kupno ceno nabijajo tolikšni faktorji, da avtomobila ni mogoče uvoziti. Ko pa že sprejemamo družbeni plan in sprejemamo republiški proračun, mislim, da moramo imeti pri tem predvsem pred očmi našega človeka, človeka, ki v resnici živi in ki s svojim delom ustvarja osnovo tako za plan kakor za proračun, ker sicer ne vem, na kakšni osnovi bi sicer sprejemali ta dva zakona. Temu človeku je treba torej pomagati. Morda bi se dala stvar rešiti tako, da bi Tovarna avtomobilov v Mariboru sprejela v plan proizvodnje tudi rešilne avtomobile ter tako omogočila nabavo teh potrebnih vozil, ki so nam danes nujno potrebna. Prepričan sem, da je ravno zaradi pomanjkanja teh prevoznih sredstev v hribovskih krajih tako velika umrljivost, ker ljudje nimajo na razpolago potrebnega prevoznega sredstva takrat, ko bi jim bilo to najbolj potrebno. Ne vem, kako bi se to vprašanje rešilo in tudi nimam nobenega konkretnega predloga. Vem pa tudi, da ni mogoče reči, naj bi zaradi nabave nekaj takih avtomobilov opustili faktorje, kar bi po mojem mnenju bilo tudi nepravilno. Vsekakor pa mislim, da bi se za take potrebe dal faktor za primeren odstotek znižati, saj gre za rešilne avtomobile, ki so nujno potrebni tudi v službi socialnega zavarovanja. Ne govorim pa tega zato, da bi nam morala skupščina ali republika dati kaka sredstva za ta avtomobil, ker bi ta sredstva lahko dal okraj, ki tak avtomobil nujno potrebuje, ker spadajo v okraj številne zelo oddaljene vasi, ki so brez prevoznih sredstev.

Zoran Polič: To vprašanje lahko reši okraj. Mislim, da bi bilo najbolje, če bi okraj napravil prošnjo na Zvezni izvršni svet, naj dovoli izjemo. Prošnjo bi lahko poslali po republiškem Izvršnem svetu, ki bi jo poslal dalje Zveznemu izvršnemu svetu, ki je pooblaščen, da dovoli take izjemne oprostitve od plačila uvoznih faktorjev.

Predsednik Mavricij Borec: Želi še kdo besedo k temu razdelku? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi več besede, prehajamo na glasovanje. Kdor je za 10. razdelek, prosim, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 10. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na 11. razdelek izdatkov republiškega proračuna z naslovom »Državna arbitraža«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ni nobenih pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 11. razdelek proračuna izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na 12. razdelek predloga proračuna izdatkov za »Upravo hidro-meteorološke službe«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker ni pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 12. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 13. razdelku republiškega proračuna izdatkov za »Geodetsko upravo«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: K temu razdelku bi pripomnil tole. Delavci v Zgornji Savinjski dolini so, v prejšnjih letih bili stalno zaposleni pri lesu. Sedaj, ko se je sečnja zmanjšala, so ostali brez posla. Ti delavci si sedaj prizadevajo, da bi se odprli rudniki, ki so nekoč že obratovali. Že Nemci so med okupacijo v te namene precej investirali ter so na Geodetskem zavodu v Ljubljani že razni načrti o teh napravah. V teh krajih so nahajališča različnih vrst rud, kakor boksita, železa itd. Za te rude so se zanimale že tudi nekatere tovarne. Vendar pa je sedaj vse to nekako obstalo, le delavci so ohranili to iniciativo. Kljub temu pa mislim, da je nesmiselno, da bi morda neka zadruga s petimi ljudmi kopala in raziskovala ta nahajališča ter vzorce pošiljala v analizo morda v Kidričevo ali v Štore oziroma na Jesenice ali pa kam drugam. Po mojem mišljenju bi se morala geodetska uprava pozanimati za te stvari ter jih sprožiti. (Zoran Polič: Menda bo bolj prav Geološka uprava.) Da, zmotil sem se in sem mislil na Geološko upravo. (Medklic: Razpravljamo pa o geodetski upravi.) Kakor pa vidim, ta Geološka uprava nima nikjer nobenega denarja. Vsekakor pa bo treba ta dela pričeti zato, da na eni strani zaposlimo ljudi in da na drugi strani dobimo surovine za našo kovinsko industrijo, ker nam surovine povsod primanjkujejo. (Bogdan Knaflič: Za raziskave je predvidenih 140 milijonov dinarjev, in sicer za raziskovanje rud in nafte ter nezgorljivega materiala. To je razvidno na 147. strani.) Gre pa za načrte, ki so že tu. (Zoran Polič: Na 147. strani je razvidno, da je za raziskovalno vrtnanje predvidenih nad 85 milijonov dinarjev.)

Predsednik Mavricij Borec: Kdo želi še besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče ne želi več besede, prehajamo na glasovanje o 13. razdelku. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 13. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na 14. razdelek izdatkov republiškega proračuna z naslovom »Uprava za ceste«. Kdo želi besedo? Pripomnil bi, da spada v ta proračun tudi tistih 400 milijonov dinarjev, o katerih smo že prej govorili.

Zoran Polič: Teh 400 milijonov smo res izločili iz kreditnega sklada na poseben račun ter smo za toliko znižali kreditni sklad. Če bomo ta sredstva uporabili, jih bomo vnesli v proračun naslednje leto. Vendar pa predvidevamo, da teh sredstev vobče ne bomo uporabili ter bomo dobili za te potrebe druga sredstva.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb več, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog izdatkov republiškega proračuna v 14. razdelku, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 14. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 15. razdelku izdatkov »Zavoda za statistiko in evidenco«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje o tem razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 15. razdelek predloga proračuna izdatkov soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 16. razdelku predloga proračuna o izdatkih »Uprave za investicije«. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb, prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 16. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 17. razdelku predloga proračuna z naslovom »Subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: Prosim za pojasnilo o znesku 160 milijonov dinarjev, ki je namenjen za subvencijo družbenim organizacijam in društvom. Kako so mišljene te subvencije? Ali so predvidene samo centralne organizacije, to je ali se bodo dobivale subvencije samo iz centra in ne bo treba podjetjem ničesar več dajati? Ali so te subvencije namenjene za vse organizacije ali pa samo za centralne organizacije? Ali potem okrajem ne bo treba dajati subvencij?

Zoran Polič: Teh 160 milijonov ni namenjenih za posamezna društva, ampak samo za organizacije. Glavni koristniki pa so Zveza borcev, Socialistična zveza, razne organizacije telesne vzgoje itd. Za Zvezo borcev je predvidenih tu največ sredstev, in sicer okoli 70 milijonov dinarjev. V tem znesku je obsežna pomoč za postavljanje spomenikov, kakor tudi prispevek k vzdrževalnim stroškom za deco padlih borcev, kolikor niso teh stroškov dolžni pokriti okraji. Za organizacijo telesne vzgoje, za »Svobodo« in »Ljudsko prosveto« pa so tu upoštevani prispevki samo za propagando in tisk ter za razne tečaje, ki so v centrali. Lansko leto je bilo za te namene predvideno nad 180 milijonov

dinarjev. Letos to pomoč nekoliko znižujemo, vendar pa smo v okviru te pomoči zvišali prispevke za Zvezo borcev in Socialistično zvezo za namene, o katerih sem prej govoril. Vendar pa ta sredstva ne bodo zadostna in bodo morali tudi okraji seči precej globoko v žep. Strinjam pa se s tovarišem Pavšičem, da ne bi podjetja dajala subvencij iz svojih sredstev, ker je pravilneje, če gre financiranje vseh organizacij po okrajih in občinah ter mestih itd., ker bodo ti organi kontrolirali življenje v teh organizacijah ter nadzorovali njihovo poslovanje. Razen tega pa si bo podjetje pridržalo lahko samo tista sredstva iz dobička, ki so neobhodno potrebna za vzdrževanje in je verjetno, da podjetja ne bodo imela na razpolago odvečnih sredstev, zato bo pač treba organizacije usmeriti na ljudske odbore.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Janez Kermavner.

Janez Kermavner: Kot aktivnega športnika me zanima, ali bo tudi Avto-moto zveza Slovenije deležna kakšne dotacije iz teh sredstev. Ravno ta panoga športa zelo životari in skoro ne more delovati, ker potrebuje predvsem material, na katerem so veliki uvozni faktorji.

Zoran Polič: Ta sredstva še niso razdeljena. Ker je nemogoče vnaprej predvideti obseg in porabo teh sredstev za posamezne potrebe, je zato pooblaščen Izvršni svet, da ta sredstva dodeljuje. Ta pomoč se bo delila centralnim organizacijam in ne vem, koliko bodo deležna Avto-moto društva. Vendar mislim, da se bodo morale organizacije orientirati bolj na pomoč s terena.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobenih pripomb več, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predloženi 17. razdelek izdatkov republiškega proračuna, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 17. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 18. razdelku izdatkov z naslovom »Dotacije ljudskim odborom«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Vilma Pirkovič.

Inž. Vilma Pirkovič: K 18. razdelku bi pripomnila tole. Nekateri okrajni odbori nimajo dovolj svojih sredstev ter zaradi tega ne morejo kriti svojih potreb. Zato so odboru za proračun naslovili prošnjo, o čemer je poročal tudi poročevalec odbora za proračun Republiškega zbora in predlagal, da bi Izvršni svet ponovno proučil to vprašanje. Predlagala bi, da bi tudi naš zbor predlagal Izvršnemu svetu, da ugodí prošnji ljudskih odborov, ki ne morejo kriti svojih potreb in jim dodeli potrebne dotacije. Izvršni svet naj bi znova proučil to vprašanje, kakor je to bilo sklenjeno zgoraj v Republiškem zboru. Tu gre konkretno za ljudske odbore, ki so vložili pismene predloge, kot so to okraji Novo mesto, Murska Sobota, Ljutomer, katerim manjkajo sredstva, nadalje so tu še pasivni okraji, kot sta Črnomelj in Tolmin.

Predsednik Mavricij Borc: Ker je o tem že sklepal Republiški zbor, potem bi o tem vprašanju lahko sklepal tudi naš zbor.

Zoran Polič: Se strinjam s tem in ste tudi slišali, da sem na iniciativo Izvršnega sveta izjavil, da bomo to stvar proučili, vendar le v toliko, kolikor se v tej zvezi pokažejo novi momenti. Do sklepov, katere smo vam predložili, smo prišli že na podlagi materiala, ki so ga okrajji predložili. Ker pa sem predvideval, da bo to vprašanje prišlo danes na vrsto, sem se oborožil tudi s tem materialom, da vam lahko dam pojasnila, če bi vas to zanimalo. Na podlagi tega materiala, ki ga imam, vam lahko povem, kakšen je položaj. Predvsem lahko rečem, da je zanimivo to, da je za sedaj najmanj pritiska s strani Okrajnega ljudskega odbora Sežana, čeprav je Sežana edini okraj, ki je pravzaprav z najmanjšim strahom sestavil svoj proračun tako, da se res izide na dinar. Medtem pa so skoro vsi drugi okrajji imeli precejšnjo razliko med izdatki in dohodki. Mislim, da bomo te stvari vzeli v razpravo, vendar pa sem mnenja, da bodo okrajni ljudski odbori morali predložiti nov material, ker je položaj, kakor je izhajal iz predloženega gradiva, že upoštevan. Postavke v proračunu pa ustrezajo temu položaju. Toliko bi pojasnil, da ne bi okrajni ljudski odbori pričakovali, da bodo spremenili dotacije, kar mislim, da ne bi bilo pravilno.

Predsednik Mavricij Borc: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče ne javi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog 18. razdelka o izdatkih republiškega proračuna, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 18. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

Prehajamo na razpravo o 19. razdelku republiškega proračuna z naslovom »Proračunska rezerva«. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec Pavel Korošec.

Pavel Korošec: Tovariši poslanci! Na osnovi 124. člena poslovnika Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS predlagam naslednji amandma:

Republiškemu zboru proizvajalcev predlagam, da se okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota dodeli iz 19. razdelka, to je iz proračunske rezerve 40 milijonov dinarjev za izvedbo proračuna v letu 1954.

Utemeljitev: Po prvotnem predlogu je bil Okrajni ljudski odbor Murska Sobota štet med pasivne okraje in bi mu tako bilo treba za kritje proračunskih potreb 126 milijonov dinarjev dotacije. Nato pa je bil na seji Izvršnega sveta okraj Murska Sobota izločen iz seznama pasivnih okrajev s tem, da mu je bila prepuščena temeljna dohodnina. Ta pa znaša le 84 milijonov dinarjev. Ker pa so potrebe tako nujne, okrajni ljudski odbor ne bo mogel kriti najnujnejših potreb, čeprav smo v proračunu zajeli 100 % vse dohodke podjetij kakor tudi vso dohodnino. Tako nam ne bi ostalo nobenih sredstev za najnujnejše in neodložljive investicije niti ne za načrte bolnišnice niti ne za nadaljnje urejanje katastra in tudi ne za namestitvev 87 novih prosvetnih delavcev, kolikor bi jih v okraju v jeseni še primanjkovalo.

Predloženi amandma bi, tovariši poslanci, dopolnil še z naslednjim:

Iz temeljne dohodnine, ki je prepuščena Okrajnemu ljudskemu odboru Murska Sobota, bi zbrali 84 milijonov dinarjev. Za najnujnejše potrebe pa potrebujemo 124 milijonov dinarjev dotacije. Prvotno je bilo predvideno 126 milijonov dotacije tako, da zahtevamo sedaj celo 2 milijona dinarjev manj.

Morda se bo to zdelo komu čudno, ker navadno mislimo, da je Prekmurje žitorodni predel, kar tudi dejansko je. Vendar pa znaša skupni dohodek na prebivalca na gostoto naseljenosti le 2792 dinarjev, kar je najnižji dohodek na prebivalca v vsej Sloveniji. Če bi šli na to, da zvišamo lestvico dohodnine in da tako dobimo tamkaj več, je uspeh dvomljiv, in sicer zaradi drobne razkosanosti zemlje, ki ne dopušča, da bi se iz temeljne dohodnine dalo kaj več napraviti. Poleg tega je bilo z republiške strani dano ljudskemu odboru 19 milijonov dinarjev za finansiranje bodočega urejanja katastra, kar je treba nujno napraviti, če hočemo urediti razmere, ki vladajo pri neurejenem katastru v Prekmurju. Kot član Zbora proizvajalcev se ne morem strinjati s tem, da bi onih 30 milijonov dinarjev, ki jih bodo prispevala podjetja za okrajni proračun, uporabili za kritje administrativnih potreb, ampak mislim, da bi ta vsota morala iti za investicijske potrebe, v elektrifikacijo itd. Zaradi tega ta amandma predlagam Zboru proizvajalcev.

Predsednik Mavricij Borc: Besedo ima predstavnik Izvršnega sveta.

Zoran Polič: Slišali ste, koliko je Murska Sobota zahtevala dotacije. Sedaj zahteva, da se ji dodeli za 40 milijonov dotacij in da se sprostje tudi nekatera sredstva za investicije. Če bi temu predlogu ugodili, bi se bistveno spremenil odnos med poedinimi okraji, tako tistimi, ki prejemajo dotacije, kakor med tistimi, ki dotacij ne prejemajo in jim z ukrepom o obdavčitvi vseh dohodkov okrajev odvzemamo tolikšna sredstva, da ti okraji dejansko ne morejo razviti nobenih svojih investicij. Mislim, da tak poseben položaj Murske Sobotne v nobenem primeru ne bi bil opravičljiv, seveda, kolikor držijo podatki, s katerimi razpolagamo. Po teh podatkih je Murska Sobota prvotno predlagala proračun v višini 469 milijonov dinarjev. Po razpravi o dotacijah okrajnim ljudskim odborom je bil dosežen sporazum, po katerem je predlagan proračun v višini 418 milijonov dinarjev. Za teh 418 milijonov dinarjev ima Murska Sobota 432 milijonov dinarjev razpoložljivih sredstev. Razen tega se je, kakor smo se dogovorili v odboru za proračun in v razgovorih v skupščini, republika obvezala, če bi se izkazalo za potrebno, da bi bilo treba Murski Soboti pomagati pri ureditvi katastra, prispevati še 19 milijonov dinarjev iz rezerve, in sicer ne zaradi tega, ker gre za ureditev katastra za lokalne potrebe, ampak zato, ker gre za novo naložitev katastra, ki nima samo takšnega pomena, ampak tudi vojaški in še drug pomen. Čim odobrimo dotacije Murski Soboti, ne da bi poznali nekih novih virov dohodkov v višini 40 milijonov dinarjev, bi to pomenilo, da smo tako imenovano čisto razpoložljivo rezervo republike znižali na približno 340 milijonov dinarjev. Postavka republiške rezerve, ki je vključena v proračun, ne izkazuje samo čisto rezervo, o čemer je razpravljal tudi odbor za proračun, temveč je bilo doslej čiste rezerve le približno 395 milijonov dinarjev. Znižana rezerva v višini 340 milijonov dinarjev pa pomeni v takem proračunu, kakršen je republiški proračun, dejansko rezervo, s kakršno ne smemo iti v novo proračunsko leto. Splošno pravilo, ki se je doslej še vsako leto izkazalo kot realno, je, da rezerva ne sme iti pod 6 % republiškega proračuna. Že sedanja rezerva je pod 6 % in bi nadaljnje znižanje dejansko ogrozilo normalno funkcioniranje republiškega proračuna. S tem bi hkrati odgovoril tudi na izvajanja tovarišice Pirkovičeve glede dotacij okrajem. Ponovno preverjanje zahtev okrajnih ljudskih odborov za dotacije pomeni

vsestransko ocenjevanje položaja in bo treba najti neke nove vire dohodkov. To se pravi s sedanjimi dohodki višjih dotacij ne moremo dati, ali pa moramo, kakor sem že rekel, izločiti nekatere postavke iz proračuna, in jih kriti nato na drug način. Zato mislim, da naj za Mursko Soboto velja isti kriterij glede dotacij kakor velja to za druge okraje. Če dobimo dejansko nove dokumente, ki niso bili znani ob sestavi tega proračuna in se potem ugotovi možnost novih dohodkov, iz katerih se te potrebe pokrijejo, potem bomo o stvari razpravljali. Mislim pa, da bi to pomenilo, da je bil ves material, ki smo ga doslej prejeli, neresen, to je, da bi ga ne smeli upoštevati. Sklicevanje na material, kakršnega smo prejeli, pa pomeni, da se lahko nekatere spremembe izvršijo v daljšem razdobju, ko se dejansko pokaže, da vseh izdatkov ne bo mogoče pokriti in da so predvideni dohodki nerealni. V nasprotnem primeru pa sem mnenja, da bi spravili resnost našega proračuna v zagato.

Predsednik Mavricij Borc: Ali se tovariš poslanec zadovolji z odgovorom, ali pa vztraja pri predloženem amandmaju? (Pavel Korošec: Po izjavi predstavnika Izvršnega sveta tovariša Poliča amandma umaknem.) Dobro, želi še kdo besedo k 19. razdelku? (Ne javi se nihče.) Če ne, prehajamo na glasovanje o tem razdelku. Kdor je za ta razdelek, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 19. razdelek izdatkov republiškega proračuna soglasno sprejet.

S tem smo predlog republiškega proračuna dohodkov in izdatkov za leto 1954 v podrobnostih izglasovali. Glasovati pa moramo še za celotni proračun za leto 1954. Kdor je za predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 v celoti, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954 soglasno sprejet. Odbor za proračun bo ugotovil z Republiškim zborom, ali sta oba zbora sprejela istovetno besedilo.

Zoran Polič: Treba je še izglasovati zakon o proračunu.

Predsednik Mavricij Borc: Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 je natisnjen v uvodu proračuna in obsega šest členov. Prehajamo na razpravo o tem zakonu. Pripominjam, da je v tretji točki 1. člena v predračunu posebnih skladov znižan znesek od 1 milijarde 300 milijonov dinarjev na 1 milijardo 143 milijonov, ker se je znižal sklad za vzdrževanje in nego gozdov. Želi kdo besedo k predlogu tega zakona? (Ne javi se nihče.) Če nihče, zaključujem razpravo o predlogu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 in prehajamo na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954 soglasno sprejet. Besedo ima ljudski poslanec Jože Štrukelj.

Jože Štrukelj: Tovariši, zdi se mi, da bi se moral pravzaprav oglašiti že prej v začetku razprave ter povedati nekaj besed o načelih tega proračuna. Kakor se zvrha navzdol vedno pritiska na nas proizvajalce, nam pri-

poroča in nas roti, naj varčujemo na vseh koncih in krajih, naj dvigamo proizvodnost itd., mislim, da je prav, da tudi mi od spodaj navzgor kličemo vsem ustanovam, okrajem, republiki in Izvršnemu svetu, da tudi oni varčujejo pri izdatkih, ker imamo na deželi vtis, da se marsikje le preveč razmetavajo sredstva, katera mi spodaj le s težavo zberemo. Zato bi prosil, da se varčevanje vzame resno in da s sredstvi gospodarimo res kot dobri gospodarji in varčujemo na vseh koncih in krajih ter res vsak dinar obrnemo dvakrat, preden ga izdamo. Načelno sem hotel reči, naj bodo tudi na vrhu na to pozorni, da se denar ne bi razmetaval. Poglejmo na primer, ko pridemo semkaj kot poslanci in včasih delamo samo tri ure na dan. Tovariši, mi smo delovni ljudje, radi delamo in zato naj bodo seje bolj dolge, da gremo prej domov in s tem veliko prihranimo. Samo ena dnevnicca znaša že okoli 300.000 dinarjev. Zato bi bilo zelo dobro, če bi se malo več delalo, ker že na dnevnicah mnogo prihranimo.

Predsednik Mavricij Borc: Prekinjam današnjo sejo, ki se bo nadaljevala jutri ob 9. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 19. uri in se je nadaljevala naslednjega dne to je 26. marca 1954 ob 9. uri. Nadaljevanju seje je predsedovala podpredsednik inž. Vilma Pirkovič.)

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo s tretjo sejo republiškega Zbora proizvajalcev. Preden preidemo na dnevni red, dajem besedo tajniku odbora za prošnje in pritožbe, ki je prosil za besedo. Prosim ljudske poslanca Stanislava Kebr, da da poročilo.

Stanislav Keber: Po poslovniku mora odbor vsake tri mesece dati poročilo. Zato odbor meni, da mora poročati zboru ter dati predloge za nekatere rešitve.

Odbor za prošnje in pritožbe republiškega Zbora proizvajalcev je sprejel deset vlog, in sicer:

1. Obrtna zbornica Ljudske republike Slovenije je poslala vlogo Doma jugoslovanskih obrtnikov, ki prosi, da za članske prispevke ne bi bil več obdavčen. To vlogo je odbor vrnil, ker misli, da za rešitev te vloge skupščina ni pristojna in da se mora organizacija ravnati, kakor vse podobne organizacije, po veljavnih zakonih, po katerih so taki prispevki obdavčeni, ker se računajo kot sredstva za samostojno razpolaganje ter spadajo pod obdavčenje kakor sklad za plače.

2. Trgovsko podjetje »Špecerija« se pritožuje zato, ker je Mestni odbor Celje postavil podjetje pod prisilno upravo. Prošnja je bila poslana Izvršnemu svetu v nadaljnje reševanje.

3. Zbor proizvajalcev MLO Maribor je opozoril, da je razvrstitev tekstilnih delavcev v 8. skupino obračunskega zaslужka za izračunavanje dobička po 4. točki o uporabi planskih instrumentov za leto 1954 nepravilno in za tekstilno industrijo škodljivo. Ta vloga je brezpredmetna, ker je ta planski instrument odpravljen.

4. Gradbeno podjetje »Granit« je prosilo za zvišanje povprečnega zaslужka vsaj za 10%, ker mora plačevati svojim delavcem terenski dodatek. Na to prošnjo je odbor sklenil in obvestil podjetje »Granit«, da naj zaprosi okrajni

zbor proizvajalcev Ljudskega odbora Maribor, da ga oprosti plačevanja terenskih dodatkov. Proti tej odločbi pa je dopustna pritožba na Izvršni svet. O tem smo torej obvestili podjetje »Granit«.

5. Gostišče Gornji grad se pritožuje proti odločbi OLO v Šoštanju o prenehanju tega podjetja, ker podjetje ni doseglo 80 % povprečnega sklada za plače zaradi slabega gospodarjenja in osebnega okoriščenja upravnika na škodo podjetja. Sklenjeno je bilo, da se ta pritožba zavrne oziroma odstopi gospodarskemu odboru.

6. Elektroenergetski sistem Slovenije se je pritožil zato, ker je OLO Kočevje ustanovil elektroobrat Kočevje s sedežem v Kočevju. Ko pa je izšla nova uredba, je to pritožbo umaknil.

7. Poleg tega se je pritožil še Herbert Fabijan, dentist v Gornji Radgoni, proti odločbi OLO Ljutomer glede ambulante. Pritožba je bila izročena v reševanje Svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko ter je še vedno tamkaj zaradi preverjanja in reševanja.

8. Sindikat podružnice ortopedskega podjetja »Soča« je zaprosil za pomoč, da bi dobil nove prostore v bližini rehabilitacijskega centra. Prošnja je bila izročena gospodarskemu odboru.

Potem sta še dve prošnji, in sicer:

Podjetje »Mlin Mačkovec« je zaprosil OLO Novo mesto, da mu izda novo stopnjo amortizacije zato, ker je že amortiziral zidanje stavbe iz skupine 82 živilske industrije. Na predlog »Mlina Mačkovec« je OLO izdal odločbo in določil amortizacijo iz skupine 33a zidane stavbe A 3 živilska industrija z 2,5 %. Glede tega predlagamo, da bi imel gospodarski odbor po prekinitvi seje čim prej svojo sejo in bi potrdil to odločbo, ker je po zakonu za to pristojen Zbor proizvajalcev.

Ravno tako je treba na prošnjo Grafičnih podjetij Slovenije dati odobritev; da se lahko ustanovi združenje grafičnih podjetij. Za to je pristojen odbor za gospodarske organizacije, ki mora zboru dati svoje predloge. Zato prav tako predlagamo, da bi se med odmorom sestal odbor za gospodarske organizacije ter to vprašanje rešil, ker mislijo 31. marca sklicati že občni zbor, na katerem naj se ustanovi Združenje grafičnih podjetij.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Slišali ste poročilo tajnika odbora za prošnje in pritožbe. Prav tako ste slišali njegov predlog, da bi se med odmorom sestal odbor za gospodarstvo in odbor za gospodarske organizacije. Ima kdo k temu poročilu in predlogu kakšne pripombe? (Ne javi se nihče.) Mislim, da je ta predlog sprejet. Zato naj se odbora v odmoru takoj sestaneta; da bo mogel Zbor proizvajalcev o teh predlogih sklepati in da se ne bi moral zaradi tega še enkrat sestajati. Odbora naj za sejo zbora proizvajalcev sestavita poročilo.

Predstavnik Izvršnega sveta je prosil za besedo, da bi dal pojasnilo na včerajšnje vprašanje ljudskega poslanca Pavla Korošca.

Zoran Polič: Poslanec Korošec je včeraj stavil vprašanje, ali so zagotovljena sredstva za regulacijo Mure. V znesku 120 milijonov, ki so predvideni iz vodnogospodarskega sklada, je za investicije pri regulaciji Mure predvidenih 28 milijonov, in sicer vzdolž notranje Mure 15 milijonov dinarjev, za regulacijo Mure pri vasi Petišovci 10 milijonov dinarjev in obmejne Mure 3 mili-

jone dinarjev. Dejansko je torej za Muro iz zneska 120 milijonov dinarjev predvideno največ. To seveda ne zadošča za dokončno regulacijo Mure, vendar je predvideno, da se z regulacijo nadaljuje še v prihodnjem letu. Za letos so sredstva zagotovljena v skladu z razpoložljivimi sredstvi in v skladu s tem, koliko je delovne sile na razpolago za izvršitev teh del.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ali se poslanec Korošec zadovolji s pojasnilom?

Pavel Korošec: Se strinjam.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Prehajamo na 3. točko dnevnega reda, to je na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Bogdan Knaflič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo poročevalca odbora za proračun. Ali se zbor strinja s tem, da ne bi prečitali predloga zakona. Če mislite, da čitanje ni potrebno, prosim, da to poveste. (Poslanci izjavljajo, da čitanje ni potrebno.) Dobro. Preidemo na razpravo o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1952. Kdo se javi k besedi? (Ne javi se nihče.) Če nihče, prehajamo na glasovanje. Kdor je za to, da se predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1952 sprejme, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o izvršitvi proračuna LRS za leto 1952 soglasno sprejet.

S tem prehajamo na 4. točko dnevnega reda in sicer na obravnavo in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953. Prosim poročevalca odbora za proračun, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Bogdan Knaflič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za proračun. Tudi tukaj predlagam, da ne bi brali celotnega besedila ter bi takoj prešli na načelno razpravo o tem predlogu. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec tovariš Mavricij Borc.

Mavricij Borc: Tovariši poslanci! Pred nami je dodatni proračun za leto 1953. Izredno razveseljiva posebnost tega proračuna je, da je bil rezultat našega gospodarjenja v preteklem letu takšen, da je sedaj naš zbor pred nalogo, da izglasuje dodatni proračun za leto 1953. Ker je bil rezultat našega gospodarjenja, rezultat naše proizvodnje takšen, da so po takrat izdelanem proračunu nastali presežki dohodkov nad izdatki, so potrebne ob tem dejstvu nekatere ugotovitve, zaradi katerih sem se prijavil k besedi.

Naše gospodarstvo je nedvomno krenilo z zelo hitrimi koraki naprej, odkar so začeli neposredni proizvajalci gospodariti v proizvodnih organizacijah. Nekdanji mezdni delavci so postali hkrati gospodarji in proizvajalci. Ti gospodarji in proizvajalci pa znajo vskladiti neposredne osebne in družbene interese pri napredku in razvoju celotnega našega gospodarstva in družbe. Izredno je v tem času porastla tudi zavest naših proizvajalcev in naših delovnih ljudi

sploh. Pri tem ni šlo samo za to, da se v podjetjih doseže čimvečja rentabilnost in čimvečji presežek, temveč da naši neposredni proizvajalci, naši delovni ljudje sploh vsak dan bolj krepe zavest, da so odgovorni za nadaljnji razvoj naše socialistične stvarnosti in za nadaljnjo krepitev naše ekonomske baze za graditev socializma.

Lansko leto smo dosegli še prav poseben uspeh ne samo po rezultatih, ki jih izkazuje dodatni proračun, ampak predvsem po tem, da je lansko leto bila takšna situacija, da jo lahko jemljemo kot posebno težko. Deset tisoči delavcev so za štiri mesece izostali iz proizvodnje. Dva meseca so trajali manevri naše Jugoslovanske armade in dva meseca so naši ljudje stali na meji pred Trstom, da branijo svoje pravice proti staremu agresorju. Ves ta čas so manjkali ti deset tisoči parov rok v proizvodnji. Normalno bi pričakovali in tudi razumeli, če bi s tem izrednim stanjem opravičevali primanjkljaj v našem gospodarstvu. Nasprotno pa nam je danes predložen dodatni proračun za eno milijardo 499 milijonov dinarjev presežkov. To pa pomeni, da so tisti, ki niso bili poklicani, da opravijo svojo družbeno in državljansko dolžnost, s še večjo energijo in še večjo odgovornostjo in zavestjo izpolnili svojo dolžnost v gospodarstvu, kjer ugotavljamo, da je prav v mesecu oktobru, torej v najtežjem mesecu, v katerem je padel sklep anglo-ameriške vlade z dne 8. oktobra glede Trsta, naša proizvodnja dosegla najvišjo stopnjo produktivnosti, kar smo jo zabeležili po vojni. Je na desetine in desetine naših podjetij, ki so v tem mesecu dosegla najvišjo proizvodnjo od svojega obstoja dalje. Mislim, da je to tolikšen rezultat in takšen uspeh, da ga je pri tej obravnavi treba posebej poudariti in poudariti.

Lansko leto je proizvodnja naraščala nekako takole: Celotna industrijska proizvodnja je od 1952/1953. leta, kakor nam je že znano iz ekspezeja, porasla na 114 % — mislim govoriti o teh dveh letih nazaj. Od leta 1951 do konca 1953 je porast na 142 %, in sicer v elektrogospodarstvu na 113 %, v premogovni industriji na 115 %, nafta le 97 %, črna metalurgija na 154 %, barvasta metalurgija na 133 %, nekovine na 149 %, kovinska industrija na 112 %, elektroindustrija na 344 %, kemična industrija na 102 %, gradbeni material na 128 %, lesna industrija na 107 %, papirna industrija le 99 %, tekstilna industrija na 133 %, industrija usnja in obutve le 93 %, industrija gume na 125 %, živilska industrija na 103 % in tobačna industrija na 123 %.

Te številke za dve leti našega gospodarstva in uspehov sem poudaril predvsem zato, zlasti v industriji in rudarstvu, ker kaže naš zaključni račun, da je proizvodnja v preteklem letu porasla na 114 % in to v industriji in rudarstvu, v celotnem gospodarstvu pa na 111 %.

V tej zvezi bi poudaril še tole. V lanskem letu je bilo v mesecu decembru zaposlenih v vsem gospodarstvu 35.000 delavcev več kot v mesecu januarju in je na ta način porasla zaposlitev v industriji samo za 6700 delavcev, v drugih gospodarskih dejavnostih pa za nad 28.000 delavcev, medtem ko je v neproizvodnih ustanovah in organizacijah znašal porast samo za okoli 1000 delavcev. Razlika v porastu delovne sile v industriji in rudarstvu, kjer znaša ta 6700 delavcev nasproti 28.000 delavcem v drugih gospodarskih panogah, kot so gradbeništvo, gozdarstvo, obrt, trgovina, komunala, kmetijstvo, združništvo itd., je tako ogromna, da je zelo težko razumeti, da je ta delovna sila, ki se je na novo zaposlila v drugih panogah gospodarstva izven industrijske in rudarske delavnosti in je dosegla število 28.000, kljub svoji številčni moči

imela za posledico znižanje celotnega presežka v republiki, dočim je manjše število delavcev doseglo v industriji in rudarstvu večji uspeh. Industrija in rudarstvo sta namreč zvišala svoj uspeh za 14 %, vse druge panoge pa samo 11 %, torej 3 % manj. Pri vsem tem pa je treba poudariti, da je naš narodni dohodek iz industrije in rudarstva v stalnem porastu. To je, mislim, treba poudariti tudi zaradi tega, ker kaže, da je stvar drugačna od tistega, o čemer je včeraj govoril tovariš Razdrih, češ da je kmetijska proizvodnja osnova za naš standard in da moramo, če govorimo o standardu, govoriti prvenstveno le o kmetijstvu. Naš narodni dohodek iz industrije in rudarstva je znašal 1947. leta le 46 % celotnega narodnega dohodka, v 1952. letu že 68 %, v 1953. letu pa že 82 %. Ta razlika je po mojem mišljenju tako velika in vzpon tolikšen, da je preskrba v celoti zagotovljena. Če bo naša kmetijska proizvodnja zaostajala, če v našem kmetijstvu ne bo polnega interesa na zvišanju proizvodnje, — pri čemer mislim, da bo to večji problem v privatnem kmetijstvu kot pri državnih posestvih — bo še vedno dana možnost, da bomo z izvozom, ki ga vsako leto povečujemo, imeli možnost po uvozu nabavljati tiste živilske potrebščine, ki jih naša proizvodnja za industrijske in rudarske delavce nujno potrebuje. Pustiti te delavce zaradi zaostalosti kmetijstva v nizkem standardu, bi bilo nepravilno. Seveda pa je naš izvoz industrijskih proizvodov v neprestanem porastu, izvoz kmetijskih proizvodov pa v padanju. Tudi to govori za to, da bo lahko standard porasel.

V tej razpravi pa bi se hotel dotakniti še enega vprašanja, ki se mi zdi važno, namreč da izvedba takega družbenega plana in proračuna, ki smo ga na naši včerajšnji razpravi sprejeli, postavlja pred nas in pred vse naše proizvajalce v republiki nalogo, da se še vztrajneje in še uspešneje borimo za dvig proizvodnosti, za katere dvig nedvomno še niso izčrpane vse možnosti. Znano nam je, da so se prva leta po vojni, ko so še sindikati vodili tako imenovana tekmovalna v podjetjih, odkrivali neprestano novi problemi in nove oblike dela. O tem se je mnogo razpravljalo v vsaki proizvodni organizaciji, v vsakem oddelku teh organizacijskih enot itd. Nedvomno so bile to močne pobude za napredek in uspeh. V teh pobudah pa so zavestne subjektivne sile nekoliko popustile, čeprav bi lahko te stvari gnale naprej ter se organi delavskega upravljanja ukvarjajo bolj z nekim ozkim gospodarjenjem, kot pa z iskanjem možnosti za dvig proizvodnosti. Mislim, da borba za udarništvo, racionalizatorstvo in novatorstvo tudi v sedanjih pogojih delavskega upravljanja ni odveč in ni morda stvar, ki bi ne dala dobrih rezultatov. Nasprotno, mislim, da je ta borba prav sedaj, ko je vsak delovni kolektiv neposredno zainteresiran na večjem rezultatu, potrebna tembolj, ker so sedaj na razpolago tudi sredstva, da se v podjetjih, ki dosežejo najboljši rezultat, nagradi konkretno tisti, ki je imel največji uspeh. Tistemu, ki bo hitreje rušil stare delovne norme, zagotavlja podjetje ekonomski stimulans in materialna sredstva za nagrajevanje. Boj za izkoriščanje mehanizacije je v podjetju prva odgovornost in naloga naših strokovnih kadrov. Morda je tu delna slabost v tem, da so bodisi s strani delavcev, bodisi s strani samih strokovnih kadrov še neke nenormalnosti in nepravilnosti v odnosu do tega vprašanja. Vendar pričakujemo od naših strokovnih vodstev v industriji, ki so organizatorji in komandanti — če hočemo tako reči — v naši proizvodnji, da bodo v bodoče še uspešneje organizirali to proizvodnjo in usmerjali delavce pri posameznih operacijah v to, da bodo laže in hitreje ter še uspešneje izvrševali svoje naloge. Čim bolj bo izkoriščena

mehanizacija, toliko bolj se bo dvignila rentabilnost podjetja. Vsako mehanično sredstvo, ki v proizvodnji ni intenzivno izkoriščeno, je rentabilnosti samo v breme, ker se od njega plačuje tako imenovani 6 % prispevek.

Glavna postavka v kalkulaciji naše industrijske proizvodnje pa so pravzaprav surovine. Glede surovin bodo morali naši delavski sveti in oni, ki delajo v naši proizvodnji, še intenzivneje razmišljati, kako te surovine čim bolje izkoristiti. Izboljšati bo treba tudi kakovost proizvodnje. Kajti odstotek nekvalitetne proizvodnje ali škarta, kakor to imenujemo, je v takem razmerju, da nujno močno drži ceno proizvodov na neki nenormalni višini. Z izboljšanjem tega stanja bo namreč tudi cena proizvodov lahko padla. Borba za kvaliteto pa ni nikoli končana in tudi ne more biti. Na tem področju so neizčrpane možnosti. Naša zunanja trgovinska bilanca kaže, da so naši proizvodi na zunanem tržišču upoštevanji, da so visokokvalitetni in tudi dobro plačani. Prav to velja tudi za notranje tržišče. Naša podjetja imajo tedaj v bodočnosti s svojo višjo rentabilnostjo veliko nalogo v borbi za dvig kvalitete svojih proizvodov. S tem bodo prav tako dvigali vrednost in cene svojih proizvodov. Res je, da ni še povsod polno izkoriščen delovni čas, da niso še povsod realne norme, da ni tehničnih norm itd. in da se o teh stvareh premalo razpravlja v naših organizacijah. Res pa je tudi to, da se v tem skrivajo še neizčrpane rezerve in možnosti za nadaljnje izboljšanje proizvodnje.

Poleg vsega tega pa mislim, da je potrebna tudi borba za dvig kvalifikacije naših proizvajalcev, ki mora biti konkretna, preračunljiva in rentabilna. Ta borba ne sme biti usmerjena v ustvarjanje administrativne kvalifikacije, kot je to pojav v zadnjih dveh letih. Administrativna kvalifikacija ne daje nobene porasta in nobene višje produktivnosti. Borba za administrativno kvalifikacijo zgolj zaradi boljše plače ali boljše pokojnine je nepravilna. Borba za kvalifikacijo se mora usmeriti v to, da bo delavec laglje opravljal svoje naloge in bolj izkoriščal mehanizacijo in surovine. Borba za administrativno kvalifikacijo je za nas negativna, ker slabi in ruši naš sistem tarifne politike, ki je grajena na kvalifikacijah. Seveda pa bomo pri tej borbi za nadaljnji dvig produktivnosti, pri realizaciji našega družbenega plana in proračuna kot celote, tako v podjetjih kot v komunah in republikah pa tudi v zvezni skupnosti morali imeti pred očmi odgovornost za človeka in proizvajalca. Njegova varnost, njegovo zdravje mora biti ena prvih nalog naših organov upravljanja v podjetju. Kajti človek je tisti, ki ustvarja vsa velika dejanja in doseza velike uspehe, zato je brezbrizen odnos in premajhna skrb za človeka ovira napredku in socialističnemu razvoju. V tem pogledu naj opozorim, da je število obratnih nezgod, odkar imamo delavske svete in odkar s podjetji gospodarijo neposredni proizvajalci, padlo. To znižanje obratnih nezgod je od 1950. leta padlo letno za približno 5000. V letu 1953 pa smo imeli ponovno porast obratnih nezgod za enako število in je v preteklem letu število obratnih nezgod še vedno znašalo 16.288. Če nastalo škodo preračunamo po mednarodnih normah in po podatkih, ki jih imam, vidimo, da znaša škoda zaradi teh obratnih nezgod v letu 1952 — če računamo, da ti ljudje deloma niso več v proizvodnji, da njihovim svojcem in invalidom plačujemo rente in preživitve — nad 6 milijard dinarjev. Ta številka bi morala resno zaskrbeti naše gospodarske organizacije. Napraviti bi morali analizo, kako povečati skrb za človeka, za njegovo varnost in zdravje in tako znižati število nezgod, kajti to ni samo gospodarsko vprašanje, ampak predvsem vprašanje človeka, vprašanje socializma. Mislim,

da je treba to vprašanje v gospodarstvu upoštevati kot celoto in ga v tem smislu tudi obravnavati. Šele s kompleksnim pogledom na probleme gospodarstva in napredka bo zagotovljen popoln uspeh. Vsak uspeh na škodo nekega drugega področja pa je samo trenuten in lahko povsem negativen.

Na koncu bi obravnaval še vprašanje, ki je enako pereče, to je vprašanje zaposlovanja ljudi.

Kakor se na eni strani odločno borimo za to, da bi visoko produktivnost dela posameznega človeka v proizvodnji še povečali in da bi neko delo opravljalo čim manjše število ljudi s pomočjo mehanizacije in z visokim znanjem, pa se pojavi pred nami na drugi strani odgovorna naloga, kako zaposliti čim več ljudi. S tem ne mislim, da je treba ljudi zaposliti tako, da zaradi tega pade produktivnost, kakor to kažejo podatki, ki sem jih prej navedel za nekatere gospodarske dejavnosti, ko je večje število zaposlenih povzročilo, da je produktivnost padla. Pri reševanju tega vprašanja morajo podjetja stremeti za tem, da bodo znala odkrivati nova delovna mesta, da bodo znala poiskati pogoje za razširitev fronte v proizvodnji, da bodo znala pravilno razmestiti proizvajalce tja, kjer bodo najuspešnejše, najlažje in hitro proizvajali itd. Naša aktivnost, mislim tudi aktivnost našega zbora in posameznega poslanca tega zbora na terenu, ko bomo tolmačili naš družbeni plan in proračun, aktivnost vseh delovnih ljudi v naši republici, mora stremeti za tem, da vse te stvari vidimo in da skrbimo za njihovo realizacijo. Kajti čim več ljudi nam bo uspelo zaposliti, tem več ljudi bo ustvarjalo nove vrednosti in tem večji bo zato tudi narodni dohodek. Glede tega moramo računati z dejstvom, da je v republici registriranih čez 10.000 ljudi, ki niso zaposleni in da je še enkrat ali pa dvakrat koliko tistih, ki niso registrirani. Računati moramo tudi s tem, da bo letos konec šolskega leta prišlo iz šol okoli 20.000 naše mladine, ki bo končala osemletno šolanje, za katero bo treba najti zaposlitve. V tej zvezi pa se bo treba prav tako neprestano tolči za napredek v kmetijstvu, kjer naj bi čimmanj ljudi obdelovalo zemljo in vendar dajalo potrebne proizvode. Hkrati pa bo seveda treba za presežek delovne sile najti primerno zaposlitev. Kolikor nas ta naloga ne zadene že jutri, jo imejmo pred očmi kot našo perspektivno in odgovorno nalogo. Zato predlagam, da bi poleg problemov zaposlitve, o katerih so tovariši poslanci že v prejšnjih razpravah govorili, odbor za delo in socialno zavarovanje reševal tudi to vprašanje. V ta kompleks vprašanj pa je vključiti tudi vprašanje sedanje organizacije birojev za posredovanje dela, ki praktično nimajo nobenih pravic, svoje dolžnosti pa, da pomagajo ljudem, ki niso našli zaposlitve, opravljalo le v tolikšni meri, kolikor dobijo sredstev. Pri tem gre predvsem za to, da bi se sedanje posredovalnice dela spremenile v zaposlovalnice delavcev s širokimi kompetencami in nalogami ter z ustreznimi sredstvi. Predvsem so za to odgovorne komune, da v okviru ugotovljenega stanja na tem področju predlagajo našemu odboru spremembe zakona o posredovalnicah za delo in da na ta način začnemo s sistematično evidenco o tem, koliko je pri nas rezervne delovne sile, na katerih področjih je ta rezerva in v kakšni gospodarski panogi jo je mogoče zaposliti itd. Vse to spada v okvir borbe za večjo produktivnost, za nadaljnjo utrditev ekonomskih temeljev in za zvišanje življenjske ravni. Kajti z vsakim človekom, ki bo ustvarjal nove vrednosti za naše preživljanje, se bo dvigala naša življenjska raven. Če pa bomo imeli med seboj ljudi, kakor so na primer v kmetijstvu, ki so zelo malo zaposleni, takega zvišanja ne bo.

Če gledamo na stvar z vidikov, ki sem jih sedaj na kratko nakazal, vidimo, kako zelo važno in razveseljivo je dejstvo, da imamo pred seboj predlog dodatnega proračuna za leto 1953 v višini skoro 1,5 milijarde dinarjev, ki ga lahko mirno izglasujemo in to razveseljivo dejstvo tolmačimo v proizvodnih organizacijah in pri svojem delu med volivci. Zato bi bili izredno veseli, če se pred takim dejstvom najdemo tudi v letu 1955, ko bomo morda sprejemali dodatni proračun za 1954. leto.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Kdo še želi besedo? Besedo ima poslanec inž. Boris Pipan.

Inž. Boris Pipan: Tovariši in tovarišice poslanci! Rad bi dodal samo še nekaj besed k temu, kar je povedal moj predgovornik. Brez dvoma predstavlja dodatni proračun ogromen uspeh, ki so ga dosegli naši delovni kolektivi s tem, da so vrednost lanskoletnega proračuna povišali za približno 46 % oziroma, če upoštevamo končno vrednost, za približno 31,5 %. Toda ta uspeh je samo delen, kajti ne smemo pozabiti, da je poleg tega presežka v lanskem letu še tudi drug presežek, ki predstavlja približno enako vsoto okoli 1,5 milijarde dinarjev, ki iz lanskega leta še ostaja in ki se bo stekel v novi investicijski sklad. Brez dvoma bo ta investicijski sklad s prihranki lanskega leta dosegel višino približno 2,5 milijarde dinarjev in bo, kakor smo že včeraj slišali, pomenil za naše gospodarstvo krepko osnovo za nadaljnje razvijanje naših obratov, za nadaljnje razvijanje naše industrije in kmetijstva. Ta sklad je lahko krepka rezerva, ki je vsakemu trdnemu in dobremu gospodarstvu potrebna. Zato se pridružujem predgovorniku in mislim, da lahko z veseljem sprejmemo ta zakon in ga potrdimo z upanjem, da bomo dobro gospodarili tudi v tekočem letu ter bodo uspehi iz leta v leto vidnejši in boljši.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Kdo želi še besedo? Besedo ima ljudski poslanec Štefan Pavšič.

Štefan Pavšič: K izvajanju tovariša Pipana, ki je govoril o skladu za investicije, ki je na razpolago iz preteklih let, bi pripomnil še to, da izvirajo ta sredstva, če sem pravilno poučen, iz skladov v letu 1952 in iz višjih dohodkov in da je v teh sredstvih tudi del sklada plač podjetij, ki pa bi morala biti vrnjena. Ti primeri so mi znani iz mesta Maribora, kjer je okoli 12 takih podjetij, ki imajo velik del sklada plač, ki se ustvarja pri delitvi dobička in je potrebno, da se podjetju vrnejo. Tu gre tudi za nezakonitosti. Po mojem mišljenju je treba vrniti vsaj tisti del, ki spada v sklad za plače, nimam pa ničesar proti temu, če se vrnejo vsa sredstva. Nisem torej za to, da mora mestni ljudski odbor dobiti celotno vsoto. (V poslanskih klopeh precejšnja veselost.)

Zoran Polič: Tovariši, dovolite, da pojasnim nekatere stvari, o katerih sta govorila inž. Pipan in zlasti one, o katerih je govoril tovariš Pavšič. Gre za to, da so v dodatnem proračunu zajeti dejanski presežki iz leta 1953. Drugo poglavje pa so presežki iz leta 1952, o katerih je govoril tovariš Pavšič, ki je postavil vprašanje nezakonitosti teh skladov. Nezakonitosti je bilo v letu 1952 ogromno. Vendar pa so te nezakonitosti bile predvsem v odnosih podjetij

do okraja oziroma mesta. Dejstvo je, da je večina okrajev nezakonito spreminjalo osnovne postavke v bilanci, preden so se izvršili dokončni obračuni. To je povzročilo, da je vrsta podjetij ostala brez tistega sklada plač, do kakršnega bi pri delitvi teh sredstev po uredbi imela pravico. Mi smo se glede na zvezne predpise, sprejete v zvezni skupščini, prvotno postavili na stališče, da vse take nepravilnosti likvidiramo s tem, da ta sredstva okraju oziroma mestu odvzamemo. Ponavljam, da smo do tega bili upravičeni po zveznih predpisih. Razen tega bi lahko tudi, kolikor bi se posamezno podjetje spuščalo — deloma so se že spuščala — v pravdo pred arbitražo, bi tudi tu lahko to dokazali. Do teh sredstev, kolikor so podjetja ali okraj štopila na pot nezakonitega pridobivanja teh sredstev, niso upravičena niti podjetja niti okraj. Vendar je Izvršni svet, ko je naknadno ugotovil, kakšna situacija je nastala zaradi tega ukrepa, sprejel sklep, da se tisti del sredstev, ki pripada po redni razdelitvi podjetjem, vrne. Vendar s tem problem ne bo v celoti rešen. Rešen pa ne bo zato, ker je vrsta okrajev oziroma mest ta sredstva uporabila za investicije. Najti bodo morala način, da se pogovore s podjetji za pravilno likvidacijo tega problema. Zato ponovno poudarjam, da sredstva, o katerih je govoril tovariš Pipan, nimajo s tem problemom nobene zveze in da si na ta način tudi nočemo večati republiških sredstev, ker se zavedamo, da bi lahko to — kolikor gre za vzpodbudo — samo negativno učinkovalo na delovne ljudi.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Kdo še želi besedo? (Ne javi se nihče.) Če nihče več ne želi besede, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953 soglasno sprejet.

Prehajamo na naslednjo točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec inž. Boris Pipan prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim, da da poročilo še poročevalec zakonodajnega odbora. (Poročevalec zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev ljudski poslanec inž. Anton Koželj prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona za urejanje voda. Kdo želi besedo? Besedo ima ljudski poslanec inž. Miran Mejak.

Inž. Miran Mejak: Predlog zakona, kakršnega sem prejel, pravi v svoji obrazložitvi, da so ti skladi ustanovljeni zato, da bi se zagotovile primerne ureditve rek in hudournikov za zadovoljivo delovanje hidrocentral, za potrebe kmetijstva in za druge gospodarske panoge, ki so zainteresirane na vodi in da bi iz teh skladov bilo mogoče vzdrževati že zgrajene regulacijske in melioracijske objekte. Zakon predvideva v 7. členu, da bodo vse industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, ki porabijo več kot 10.000 m³ vode letno, plačevale prispevke, ki so določeni s tisočinkami celotnega bruto produkta. Poleg tega pravi zakon oziroma obrazložitev, da ti prispevki predstavljajo v bistvu materialne stroške za izkoriščanje vode, ki seveda ne morejo

biti evidentirani v bilancah koristnikov vode. Po določitih 9. členu istega zakona se plačevanja tega prispevka oproščajo posamezni objekti, ki na poseben način izkoriščajo vodo, glede na to, da del podjetij izkorišča vodo iz vodnjakov, ki so jih zgradili z lastnimi sredstvi; kar nima direktne zveze z ureditvijo regulacijskih in melioracijskih objektov, poleg tega pa ti vodnjaki s svojimi materialnimi stroški za izkoriščanje pridejo v bilance podjetij, ker so to njihova osnovna sredstva in so podjetja imela z izgradnjo teh vodnjakov stroške, ki dosegajo precejšnje vsote, predlagam kot amandma, naj se tretja točka 9. člena spremeni v toliko, da se glasi: »industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, od vode iz vodnjakov in javnih vodovodov, ki jo uporabljajo zato, da jim opravlja kakršnokoli fizikalno ali kemično delo.«

Dodatno pojasnim, da predlagam samo to spremembo, da se vstavi v 3. točko besedici »vodnjakov in«. Te vodnjake so podjetja zgradila samo za svojo uporabo in mislim, da je zaradi jasnosti treba dodati ti dve besedici. (V poslanskih klopeh krajše neurejeno razpravljanje.) Pojasnim še tole, da gre za take vodnjake posebno pri raziskovalnem vrtnanju, kjer je treba uporabljati vodo ter izkopati poseben vodnjak, ki lahko predstavlja tudi milijonsko vrednost. Gre torej za vodno izplakovanje vrtin, za katero črpamo vodo iz tega vodnjaka. To ni javni vodovod, ampak izključno vodnjak za potrebe podjetja.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Prosim, ali poročevalec odbora sprejme to dopolnilo?

Inž. Boris Pipan: Ne bi imel ničesar proti temu, da se te besedice vstavijo.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Kakšno je mnenje drugih tovarišev?

Bogdan Knaflič: Po mojem mišljenju vodnjak nima nobene zveze z rekami. Kolikor pa se morda taka voda iz vodnjaka steka v reko, ima to le posredno zvezo. Po drugi strani pa lahko predstavlja tak vodnjak precejšnje stroške, ki bi se s plačevanjem prispevka za vodo še povečali.

Inž. Anton Koželj: Če gledamo s stališča stroškov, potem je tudi zajetje gorskega potoka, ki ga hoče kako podjetje izkoriščati, prav tako zvezano s stroški, ki jih mora nositi podjetje. Kljub temu pa mora to podjetje zaradi uporabljanja vode iz potoka plačevati še prispevek. Stroški so torej dani, pa če gre za črpanje vode iz vodnjaka ali za odvzem vode iz reke ali potoka.

Jože Klanšek: Pripomnil bi le, da vodnjak ni vedno naprava stalnega značaja. (Inž. Anton Koželj: Saj tudi kakšen potoček ni.)

Inž. Boris Pipan: Naj pojasnim, da ne gre za to, od kod črpamo, ampak kam se izteka in kakšna je ta voda. V tem pogledu je treba opozoriti na zadnji odstavek 9. člena, ki pravi: »Prispevek za uporabo vode po četrti točki 7. člena tega zakona preneha plačevati gospodarska organizacija, ko

zgradi ali izpopolni že obstoječe čistilne naprave do take stopnje, da so sposobne očistiti vodo do neškodljivosti.« Zato mislim, da je po 8. členu dana okraju, ki predpiše višino prispevka, možnost, da v okviru zakona odredi višino prispevka za posamezno industrijsko panogo.

Inž. Anton Koželj: Opozoril bi, da gre tukaj za dve različni stvari. Uporabo vode plačuje po 3. točki 7. člena vsaka gospodarska organizacija, ki izkorišča letno čez 10.000 m³ vode. Nekaj drugega pa je določba v 4. točki, ki govori o tistih podjetjih, ki umažejo vodo. To sta dva prispevka, ki jih je treba razlikovati. (Mavricij Borc: Če pa podjetje dobiva v iste namene vodo iz javnega vodovoda, da mu opravlja fizikalno ali kemično delo, potem pa ne plača prispevka.) Jasno je, zakaj ne plača, če dobiva vodo iz javnega vodovoda. Ne plača zato, ker plačajo ta prispevek vodarne. Tako je bilo pojasnjeno to vprašanje, ko smo obravnavali ta zakon. Razlika je v tem, da plačuje prispevek vodovod, ki pa mu mora podjetje plačevati vodo.

Inž. Miran Mejak: Vzemimo črpalno postajo, ki je zgrajena v interesu podjetja. Če ta črpalna postaja obratuje, ne vidim razloga, zakaj bi moralo podjetje za vodo, ki jo dobiva iz lastnih vodnjakov, plačevati določeno tisočinko od svojega bruto produkta. To iz predloga zakona ni razvidno niti iz obrazložitve. Vodnjak nima na melioracije nobenega vpliva. Na drugi strani pa so materialni stroški razvidni in izkazani v bilanci podjetja. Saj gre za rudarska dela, če moramo kopati 4 do 5 metrov globok vodnjak.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? Besedo ima ljudski poslanec Andrej Stegnar.

Andrej Stegnar: Imel bi pripombo k 4. točki 7. člena, po kateri plačujejo prispevke industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, ki spuščajo v nadzemne ali podzemne vode, neposredno ali posredno, take snovi, ki kvarijo vodnogospodarske naprave ali sicer škodujejo splošnim gospodarskim koristim. V zvezi s tem se postavlja vprašanje, ki je pereče že dve leti, to je od 1952. leta dalje. Ribiške zadruge se namreč pritožujejo nad čistilnimi napravami, ki jih imajo industrijska podjetja. Ta klavzula pa daje ribiškimi zadrugam avtomatično možnost, da bodo podjetja že vnaprej obsojena za vsako onesnaženje vode. Družbeni plan nalaga podjetjem dolžnost izkoriščati vse kapacitete in zvišati produkcijo. Obenem predpisuje, koliko bruto dohodka morajo ustvariti in koliko morajo prispevati družbi. Na drugi strani pa ima ribogojstvo, ki nima praktično ničesar takega pokazati, izredne prednosti. Tako pridemo do absurda, da morajo tisti, ki so za družbo veliko prispevali, ogromno plačevati onemu, ki nima kaj pokazati. Zato bo treba industrijo nekako zaščititi.

Zoran Polič: Mislim, tovariši, da ni točno, da gre tu za zaščito ribiških zadrug, in sicer zato ne, ker na osnovi tega zakona zadruga ne more zahtevati odškodnine za uničeni ribji zarod, ampak je to vprašanje civilne pravde, ker morajo ribiške zadruge za škodo, za katero zahtevajo povračilo, tudi dokazati, da je podjetje dejansko povzročilo uničenje takšne količine ribjega zaroda. Ribiške zadruge morejo zahtevati samo konkretno odškodnino za uničeni ribji zarod. To pa je treba dokazovati še pred sodiščem, na osnovi

tega zakona pa nimajo ribiške zadruga nobene pravice. Zato smo tudi odklonili predlog, ki ga je poslala ribiška zadruga, naj se v ta zakon vključi pravica do odškodnine za uničene ribe, ker smo sodili, da ta zakon ne smemo v ničemer povezovati z odškodnino, ki bi nastala zaradi uničenega ribjega zaroda.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Ali tovariš poslanec Stegnar vztraja pri svojem predlogu, ali se zadovolji s pojasnilom. (Andrej Stegnar: Ne vztrajam, se zadovoljim.) Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi, je treba, da odločimo o amandmaju, ki ga je predložil inž. Mejak, glede kateréga pa sta se izkristalizirali dve različni mnenji. Nekateri poslanci so za ta amandma, drugi pa so proti. Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: S svoje strani bi dodal še tole pojasnilo. Na to, kar je povedal tovariš Borc, sem pristal zato, ker je samo po sebi razumljivo, da če podjetje ne plača prispevka za vodo iz vodovoda, mu tudi ni treba plačevati prispevka za vodo iz vodnjaka. Mislim pa, da je to — seveda brez vsake garancije — dejansko odvisno od okrajnega ljudskega odbora. Strinjam se s tem, kar pravi tovariš Mejak, da oni, ki so daleč od vode, skopljejo vodnjak in nima smisla od njega plačevati ta prispevek. To pa me je privedlo na misel, kaj pa, če nekje, recimo ob reki ali ob potoku, kopljejo vodnjak, ki je polno dotiran s to vodo. Tako bo tisti, ki naravnost iz potoka dobiva vodo, plačeval ta prispevek, tisti, ki je vzel isto vodo in jo izkoristil po vodnjaku, pa ne bo plačeval. Tako se mi zdi, da bi bilo morda le pametno prepustiti to oceno okrajnemu ljudskemu odboru. Dejstvo, da OLO lahko odredi prispevek do določenega promila, pomeni, da lahko preprosto oprostí tak obrat od plačevanja te vodarine. Dobro bi bilo o tem malo razmisliti, čeprav sem bil sprva mnenja, da vodnjaka ni mogoče kopati tako, da bi goljufali ali obšli zakon. Zdi se pa, da se to da napraviti.

Janez Kermavner: Če dovolite, bi k tej razpravi pripomnil, da višina rek in pa talna voda nimata kaj bistveno skupnega. Tista podjetja, ki kopljejo vodnjake, pa čeprav čisto blizu reke, običajno ne rabijo vode iz reke, ampak talno vodo, ki pa ima čisto drug izvir kot pa reka sama. (Krajše neurejeno razpravljanje med poslanci.)

Inž. Miran Mejak: K temu vprašanju še tole. Izkop vodnjaka na eni strani in regulacija vode na drugi strani lahko povzročita samo to, da vodostaj talne vode pade ali na škodo reguliranega potoka ali na škodo izkopenega vodnjaka, ki ga je treba poglobiti. Če pa vodnjak še poglobimo, zlasti če rabimo večje količine vode, povzroči to ponovno znižanje talne vode, kar bi se pri kmetijstvu neposredno poznalo, ker bi bila tam bolj suha zemlja. Mislim pa, da to, kar bi se kmetu poznalo, nima neposredne zveze s skladom za vodno gospodarstvo. Nastal bi samo problem za okoliške vasi, ki pa bi ga bilo treba še proučiti, če bi se s tem ne povzročilo morda malo bolj suho leto.

Zoran Polič: Po vsem tem mislim, da je res bolje prepustiti okrajem, da to ocenijo, ker bodo tako zbóri proizvajalcev na okrajih odredjali te stvari. Zato nima smisla to stvar tu načelno izključiti.

Inž. Boris Pipan: V bistvu gre pri tem zakonu za to, da naj plačuje vodni sklad vsakdo, ki izkorišča vodo, ne glede na to, kako je ta voda pridobljena, razen če gre za količine, ki so dobljene po 3. točki 9. člena. Tam je rečeno samo, da prispevka ne plačajo industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije od vode iz javnih vodovodov. S tem pa ni rečeno, da tiste organizacije, ki bodo dobivale vodo iz javnih vodovodov, ne bodo ničesar plačevale. Javni vodovodi bodo morali plačevati ta prispevek od bruto dohodka. Ta prispevek plača tisti, kdor vodo črpa iz zemlje. Zato je verjetno, da bodo morale vodarne plačevati prispevek za izkoriščanje vode. (Mavricij Borc: Ljubljanski vodovod ima samo vodnjake.) Zato je verjetno, da bo moral ljubljanski vodovod plačevati prispevek od svojega bruto produkta. Ne bodo pa plačevali prispevka tisti, ki iz tega omrežja črpajo vodo. Zakon torej gre za tem, da plača prispevek vsakdo, ki uporablja vodo v industrijske namene. Zato mislim, da 3. točke 9. člena ni treba spreminjati in lahko ostanemo pri prvotnem besedilu.

Jože Strukelj: Dovolite, da tudi jaz povem nekaj besed. Mislim, da je ta stvar malo preveč zapletena. Ta zakon govori namreč o javnih vodah in o javnih vodnjakih. Če si torej tovarna zgradi vodnjak, čeprav ne ravno na svojem dvorišču ali delovišču, je to vendar zaseben vodnjak. To je osnovno sredstvo podjetja in ta vodnjak ni tu mišljen. Toda, če si napelje vodo v tovarno iz javnega potoka, je to javna voda. Če pa si skoplje vodnjak, to ni javna voda, to je voda tovarne in zato ne prihaja v poštev. (Nekateri poslanci ugovarjajo.) Vzemimo na primer morje. Že razumem ugovore, vendar sodim, če si tovarna izkoplje vodnjak, ali pa če si ga jaz izkopljem, je to privatna voda, čeprav pride iz Soče, Mure ali Drave. Vsaj jaz tako razumem ta zakon.

Zoran Polič: Strinjam se s tem, da o tej stvari malo preveč razpravljamo. Mislim pa, kolikor bodo nekje vodnjaki normalno izkopani za minimalne količine vode, nihče ne bo postavljajl vprašanja plačevanja prispevka. To vprašanje sem postavil le zaradi tega, ker so me tovariši spravili k misli, da je mogoče na tak način dejansko obiti zakon in izkoriščati vodo, ki jo mora nekdo plačevati, drugi pa bi je na ta način ne plačeval. Zato ponovno predlagam, da to rešitev prepustimo okraju. (Med poslanci splošno pritrjevanje.) Naj okraji sami ocenjujejo. S tem jim damo polnomočje, da nekemu lahko predpišejo prispevek, če si je morda kdo na ta način vzel vodo, pri drugem pa bodo rekli ne. Za normalen vodnjak se po mojem mnenju ne more plačevati prispevka.

Inž. Boris Pipan: Opozoril bi tovariše še na to, da se prispevek plačuje šele za uporabo čez 10.000 m³ vode letno. Plačuje se od bruto produkta in tedaj količina vode ne prihaja v poštev. Vendar bi še ponovno poudaril, da je smisel zakona v tem, da mora plačevati prispevek vsakdo, ki uporablja vodo, ne glede na to ali jo dobiva iz vodnjaka ali iz javnega vodovoda ali iz reke. To je popolnoma vseeno in vztrajam pri svojem pojasnilu. Podjetja, ki dajejo vodo v javno vodovodno omrežje, bodo morala tudi plačevati ta prispevek. (Mavricij Borc: Bo pač voda dražja.) Seveda se bo dvignila cena vodi.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če se nihče več ne javi, zaključujem razpravo o predlogu zakona o

skladih za urejanje voda in prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog tega zakona, kakor ga je predložil Izvršni svet, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o skladih za urejanje voda soglasno sprejet v besedilu, kakor je bil predložen.

Prehajamo na 6. točko dnevnega reda, to je na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec in ž. Boris Pipan prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim še poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev ljudski poslanec in ž. Anton Koželj prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Kdo želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne javi k besedi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov soglasno sprejet.

Prehajamo na 7. točko dnevnega reda, to je na sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo in morebitna obravnava o tem predlogu. Kdo želi besedo? Besedo ima tovariš Zoran Polič.

Zoran Polič: K tej točki bi pojasnil, da gre tu samo za potrditev sprememb, ki dejansko že obstajajo. Gre samo za določitev najmanjšega števila članov Izvršnega sveta. Mislim, da lahko pristanete na to, da se spremeni število članov Izvršnega sveta tako, kot je predlagano, ker gremo na manjše število članov Izvršnega sveta.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Po 132. členu poslovnika velja poseben postopek, kadar sklepamo o spremembi ustave. Zato mora naš zbor najprej izglasovati, ali bo sploh obravnaval predlog o spremembi ustave ali ne. Zato mislim, da bi najprej glasovali o tem vprašanju. Ali ima kdo kakšno pripombo? (Ne javi se nihče.) Potem lahko preidemo na glasovanje. Kdor je za to, da vzamemo predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je zbor soglasno sklenil, da se predlog o spremembi ustavnega zakona obravnava.

Odrejam kratek odmor, ker moramo ugotoviti, ali je enak predlog sprejel tudi Republiški zbor in bomo šele potem lahko nadaljevali s sejo. V tem odmoru pa naj bi se sestala odbor za gospodarstvo ter odbor za gospodarske organizacije, ki naj bi pregledala odkazane zadeve ter potem zboru poročala.

(Seja je bila prekinjena ob 10,36 in se je nadaljevala ob 11,08.)

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Nadaljujemo s sejo. Prosim poročevalca zakonodajnega odbora, da da poročilo, ali so bila besedila zakonov v obeh zborih sprejeta v istem besedilu in ali so bila besedila vsklajena.

Inž. Anton Koželj: Obveščam zbor, da je Republiški zbor sprejel zakon o potrditvi zaključnega računa za leto 1952, zakon o dodatnem proračunu za leto 1953, zakon o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov in zakon o vodnih skladih v enakem besedilu, kot ga je sprejel ta zbor. Zato vsklajevanje ni bilo potrebno. Prav tako je Republiški zbor sklenil, da bo obravnaval zakon o spremembi ustavnega zakona.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Na osnovi poročila zakonodajnega odbora ugotavljam, da sta oba zbora sprejela zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952, zakon o dodatnem proračunu LRS za leto 1953, zakon o skladih za urejanje voda in zakon o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov.

Na vrsti je zadnja točka dnevnega reda, sprememba ustavnega zakona. Že pred odmorom smo izglasovali, da vzamemo ta predlog v obravnavo, ker gre samo za majhno spremembo. Zato sedaj ne bi ponovno sklepali o tem, ali bomo obravnavali ta zakon ali ne, ampak bi prešli takoj na obravnavo predloga za spremembo ustavnega zakona, kolikor se s tem strinjate. (Se strinjamo.) Potemtakem prosim tovariša zapisnikarja, da prebere predlog. (Milan Lacko prečita predlog zakona o spremembi prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije.)

Ima kdo izmed poslancev kakšno pripombo k temu predlogu? (Ne javi se nihče.) Če nima nihče nobene pripombe, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Ker gre za ustavni zakon, je potrebna tripetinska večina prisotnih, torej najmanj 44 poslancev. Ugotavljam, da je navzočih več kot toliko poslancev. Najprej bi glasovali o 1. členu. Kdor je za 1. člen predloga zakona o spremembi ustavnega zakona, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 1. člen zakonskega predloga soglasno sprejet.

Prehajamo na glasovanje o 2. členu. Kdor je za 2. člen zakonskega predloga, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je 2. člen predloga o spremembi ustavnega zakona soglasno sprejet.

Treba je glasovati o predlogu za spremembo ustavnega zakona še v celoti. Kdor je za celotni predlog zakona o spremembi ustavnega zakona, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Ali se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog za spremembo ustavnega zakona soglasno sprejet. S tem je naš zbor, ker je navzočih več kot 44 poslancev, soglasno sprejel predlog o spremembi 1. odstavka 76. člena ustavnega zakona v tistem besedilu, kakor je bil zboru predložen.

Preden bi zaključili današnjo sejo, bi še obravnavali stvari, ki smo jih odkazali odboru za gospodarstvo in odboru za gospodarske organizacije. Prosim poročevalca odbora za gospodarstvo, da da poročilo.

Inž. Boris Pipan: Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS k vlogam: Iva Miklavčiča ob ponovnem predstresu predpisov o otroških dokladah, Jadranske plovitve o kritju izgub, ki odpadejo na Ljudsko republiko Slovenijo, podjetja »Mlin Mačkovec« o določitvi nove stopnje amortizacije in podjetja »Soča« o dodelitvi skladišča Sekretariata za notranje zadeve LRS.

Odbor je na svoji seji dne 20. marca 1954 obravnaval navedene vloge ter predlaga Zboru proizvajalcev naslednje:

1. vloga Iva Miklavčiča, da se ponovno vzamejo v pretres predpisi o otroških dokladah, se imenovanemu vrača s pripombo, da o teh stvareh razpravlja Izvršni svet FLRJ;

2. Jadranski plovitvi se vloga, s katero zahteva, da prispeva Ljudska republika Slovenija za kritje izgub, ki jih to podjetje ima s prevozi, ki odpadejo na Ljudsko republiko Slovenijo, zavrne, ker nima nobene zakonske podlage;

3. vloga podjetja »Mlin Mačkovec« naj se potrdi, ker je v skladu z uredbo o upravljanju z osnovnimi sredstvi gospodarskih organizacij (Ur. l. FLRJ, št. 52-32/53);

4. vloga podjetja »Soča«, s katero zahteva dodelitev skladišča na Šmartinski cesti v Ljubljani, katerega uporablja sedaj Sekretariat za notranje zadeve LRS, se odkloni, ker imenovani sekretariat to skladišče nujno potrebuje za svoje potrebe.

Predsednik, tajnik in člani odbora.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Prosim še za poročilo odbora za gospodarske organizacije.

In ž. Anton Koželj: Odbor za gospodarske organizacije je pregledal pritožbo Gostišča Gornji grad proti odločbi Okrajnega ljudskega odbora Šoštanj o prenehanju tega gostišča, ker je poslovanje tega gostišča nerentabilno. Odbor je mnenja, da se pritožba gostišča zavrne in potrdi odločba OLO Šoštanj, ki je ugotovil, da to gostišče ni sposobno obstojati še naprej, ker kažejo rezultati njegovega poslovanja, da je kolektiv prejemal le 54% plač in z gostiščem ni gospodaril tako, kakor bi moral. Zato je odbor mnenja, da se pritožba zavrne kot neosnovana in potrdi odločba OLO Šoštanj.

Dalje je odbor sprejel vlogo Združenja grafičnih podjetij LRS v Ljubljani, s katero to združenje prosi za odobritev ustanovitve tega združenja za območje vse Slovenije. Ker je odbor to vlogo dobil šele danes in je imel le malo časa za proučevanje in razpravljanje o njej, je sklenil, da bo o tej stvari razpravljal naknadno in dal svoje poročilo Zboru proizvajalcev na prihodnji seji.

Podpredsednik in ž. Vilma Pirkovič: Prosim poročevalce oziroma druge člane zbora, da poveste svoje mnenje, ali naj Zbor proizvajalcev o tem sklepa na današnji seji, ali naj bi sklepanje odložili.

In ž. Boris Pipan: Mislim, da bi lahko danes sklepali. Glede »Mlina Mačkovec« naj pojasnim, da gre za ponovno določitev amortizacijske stopnje. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je določil to novo stopnjo, Zbor proizvajalcev pa ima po predpisih nalogo, da to potrdi. Ker je odločba v skladu z drugimi predpisi, predlaga odbor za gospodarstvo, da se ta odločba potrdi, ker gre za čisto formalnost.

Mavricij Borc: Kolikor razumem, gre za to, da je podjetje že amortiziralo svoja osnovna sredstva, ki torej nimajo nobene vrednosti, pa vendar še obratujejo. Če pa še obratujejo, potem jim je treba priznati predlagano vrednost in bi tako s sklepom potrdili odločbo OLO. Mislim, da je stvar popolnoma v redu.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Želi še kdo besedo? (Ne javi se nihče.) Če ni nobene pripombe več, potem prehajamo na glasovanje o poročilu odbora za gospodarstvo ter o predlogu, naj Zbor proizvajalcev potrdi sklep okrajnega ljudskega odbora Novo mesto glede določitve nove amortizacijske stopnje za podjetje »Mlin Mačkovec«. Kdor je za ta predlog, naj dvigne roko? (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je predlog soglasno sprejet. S tem bi bil naš dnevni red izčrpan.

Mavricij Borc: Rešiti imamo še eno vprašanje, in sicer vprašanje potrditve pravil Združenja grafične industrije. Kakor vemo, imamo različna združenja, na primer združenje usnjarske industrije in druga, ki pa še niso predložila pravil našemu zboru. Osebnost mi ni znano, ali je treba o tem razpravljati in kaj je povzročilo, da ne moremo razpravljati o tem predlogu. Te stvari meni niso znane.

Andrej Stegnar: Stvar je meni znana. Če je združenje zveznega značaja, potem mora potrditi pravila zvezni Zbor proizvajalcev, če je pa republiškega značaja, pa republiški Zbor proizvajalcev. Ne glede na to pa lahko ima združenje že prej svojo skupščino in se formira, mora pa naknadno predložiti Zboru proizvajalcev svoje sklepe v odobritev. Če stvar ne bi bila v skladu z zakonom, bo Zbor proizvajalcev odklonil odobritev.

Ivan Gorjup: Pojasnil bi, da smo ta material prejeli šele sedaj na seji. Material je precej pomanjkljiv, nima dokumentacije, ki je potrebna in je zato jasno, da odbor za gospodarske organizacije ni mogel predloženih pravil niti prebrati, kaj šele proučiti. Da bi si bili na jasnem, bi predlagal zboru, da bi pravni svetnik Izvršnega sveta dr. Vlado Rupnik, ki je o stvari poučen, obrazložil zboru celo zadevo. (Poslanci se s tem predlogom strinjajo. 28. člen poslovnika.)

Dr. Vlado Rupnik: Po novi uredbi o združevanju gospodarskih organizacij ustanavljajo strokovne združbe gospodarske organizacije same. Strokovna združba je veljavno ustanovljena, ko potrdi njena pravila Zbor proizvajalcev republiške ljudske skupščine oziroma zvezne ljudske skupščine glede na obseg, ki ga ima združba. To velja za nove strokovne združbe, ki se ustanove. Določeno je dalje, da mora predložiti strokovna združba s svojimi pravili Zboru proizvajalcev tudi privolitev ustrezne zbornice za njeno ustanovitev. To velja za nove združbe.

Glede obstoječih združb določa 42. člen, da morajo prilagoditi svojo organizacijo in svoje delo določbam te uredbe v 60 dneh, ko začne uredba veljati. Združbe gospodarskih organizacij, ki nimajo značaja strokovne združbe, morajo prenehati z delom v 60 dneh, ko začne veljati ta uredba. Pred dvema dnevoma je prišla neka tovarišica od Združenja grafičnih podjetij k nam in vprašala, kam naj predloži ta pravila, ker bo rok potekel v nekaj dneh. Vprašali smo jo najprej, ali to združenje že obstoji. Potrdila je in izjavila, da gre samo za to, da se pravila prilagodijo. Pojasnili smo ji, da je treba stvar predložiti Zboru proizvajalcev ljudske skupščine. Združenje mora prilagoditi svoja pravila določbam uredbe v določenem roku, torej v 60 dneh. Drugo pa je vpra-

šanje, kdaj bo Zbor proizvajalcev to potrdil, če dobi v zadnjem trenutku ta pravila v roke. Če so svoja pravila prilagodili določbam te uredbe, imajo pravico delovati dalje. Njihovo delovanje pa ni odvisno od tega, ali Zbor proizvajalcev pravila v tem roku potrdi. Pravil samih niso predložili in jih zato nismo mogli pregledati, ali so v skladu z določbami uredbe. Pripomnil bi še to, da po našem mnenju ni potrebna privolitev zbornice glede že obstoječih združenj, ker tega ta uredba ne zahteva. Za obstoječa združenja zahteva samo to, da prilagodijo svojo organizacijo in delo novim predpisom. Za to prilagoditev pa je potrebna sprememba pravil, ni pa potrebna privolitev zbornice.

Podpredsednik inž. Vilma Pirkovič: Torej se sklepanje o tem lahko odgodi do prihodnje seje, ko bo mogel odbor za gospodarske organizacije to vprašanje dobro proučiti. Zato mislim, da je prav, če odbor stvar najprej prouči in na prihodnji seji da poročilo.

Ker je s tem dnevni red seje izčrpan, zaključujem 3. sejo republiškega Zbora proizvajalcev.

Obveščam tovariše poslance, da je predsednik skupščine sklical za danes skupno sejo obeh zborov ob 11,30. Seja bo v zgornji dvorani.

Seja je bila zaključena ob 11,25.

SKUPNA SEJA

REPUBLIŠKEGA ZBORA in ZBORA PROIZVAJALCEV

2. seja

(24. marca 1954)

Predsedoval: dr. Ferdo Kozak,
podpredsednik Ljudske skupščine LRS.

Tajnik: Albert Jakopič.

Začetek seje ob 11. uri.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Pričelnjam 2. skupno sejo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS.

Ljudski poslanci Miha Marinko, Jože Molek, Štefan Pavšič, Tone Šušteršič, Matija Maležič, Milko Goršič, Nina Pokorn, Alojz Krivec, Franc Dragan, Milan Dimnik in Stane Bizjak so opravičili svojo odsotnost. Predlagam, da jim skupščina odobri zaproseni dopust. Ali sprejme skupščina ta predlog? (Sprejme.)

Preden nadaljujemo s sejo, prosim tajnika, da prečita zapisnik 1. skupne seje. (Albert Jakopič prečita zapisnik 1. skupne seje.) Ima kdo od poslancev kako pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in da se podpiše. (Podpredsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Tovariše poslance obveščam, da je ljudska skupščina prejela med zadnjo in današnjo skupno sejo obeh zborov naslednje zadeve: dopise Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, s katerimi je le-ta predložil ljudski skupščini naslednje predloge in naknadno še amandmaje k nekaterim predlogom, in sicer:

- a) predlog družbenega plana LRS za leto 1954;
- b) predlog proračuna LRS za leto 1954;
- c) predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952;
- č) predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953;
- d) predlog zakona o skladih za urejanje voda;
- e) predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov;
- f) predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin;
- g) predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine;
- h) predlog zakona o začasnem ljudskem odboru okraja Celje;
- i) predlog za spremembo 76. člena ustavnega zakona LRS.

Vsi ti predlogi so bili poslani pristojnim odborom obeh zborov, ki so jih obravnavali in pripravili o njih poročila.

Nadalje je prejela skupščina vprašanje ljudskega poslanca dr. Mihe Počočnika glede projektov za hidrocentralo Bohinjsko jezero—Soča in obenem

tudi sporočilo Izvršnega sveta LRS, da bo na to vprašanje odgovoril na prvi skupni seji obeh zborov. Prav tako je Izvršni svet sporočil, da bo na svoječasnno interpelacijo ljudskega poslanca Jožeta Lukača odgovoril na prvi seji Zbora proizvajalcev.

Nadalje je skupščina prejela sporočilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS o pregledu računskega poslovanja Ljudske skupščine; predlog in poročilo administrativnega odbora o odloku o nagradah poslancem Ljudske skupščine LRS; predlog Izvršnega sveta LRS za odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS, ki je prispel 23. marca in bil poslan ustreznim odborom v obravnavo; poročilo Republiške volilne komisije LRS o ponovnih in nadomestnih volitvah, ki je bil poslan v obravnavo mandatno-imunitetnemu odboru Republiškega zbora in predlog Izvršnega sveta LRS glede razrešitve in volitev sodnikov Vrhovnega sodišča LRS, ki je bil izročen v obravnavo odboru za volitve, ki je pripravil poročilo in ustrezni predlog.

Razen tega je ljudska skupščina prejela še razne prošnje, predloge in pritožbe, ki so bile poslane v obravnavo ustreznim odborom.

Ima kdo od poslancev po določitih 18. členu poslovnika Ljudske skupščine kako vprašanje, ki je v zvezi z delom skupščine? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem bi vprašal, ali ima kdo izmed poslancev morda po določitih 80. členu poslovnika kakšno vprašanje na Izvršni svet? (Ne javi se nihče.) Če ne, potem bi predlagal, da bi administrativni odbor dal najprej svoje poročilo. Prosim poročevalca administrativnega odbora, da da poročilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Andrej Stegnar prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Ima kdo izmed tovarišev ljudskih poslancev kako pripombo k temu poročilu? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je poročilo odobreno.

Predlagam, da se glede na sprejete zadeve in glede na sklepe v obeh domovih določi za današnjo skupno sejo naslednji dnevni red:

1. obravnava o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954 s poročilom obeh odborov za gospodarstvo in obrazložitvijo Izvršnega sveta;
2. obravnava o predlogu proračuna LRS za leto 1954 s poročilom obeh odborov za proračun in z obrazložitvijo Izvršnega sveta.

Za vse druge zadeve, ki se morajo še obravnavati na skupni seji obeh domov, pa predlagam, da jih obravnavamo potem, ko bo v obeh zborih do konca opravljena razprava v zvezi z družbenim planom, proračunom in drugimi predlogi zakonov. V ta namen bo pravočasno sklicana 3. skupna seja obeh domov.

Ima morda kdo kak drugačen predlog glede dnevnega reda? (Ne javi se nihče.) Ali sprejme skupščina predlagani dnevni red? (Sprejme.) Potem je dnevni red sprejet tako, kot je bil predlagan, in prehajamo na 1. točko dnevnega reda, to je na obravnavo predloga družbenega plana LRS za leto 1954.

Najprej bomo poslušali poročilo obeh odborov za gospodarstvo in obrazložitev predloga družbenega plana po Izvršnem svetu, nadaljnja obravnava predloga družbenega plana pa bo na ločenih sejah obeh domov.

Začenjam razpravo in prosim najprej poročevalca odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Republiškega zbora ljudski poslanec Tone Bole prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim sedaj poročevalca odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev ljudski poslanec in ž. Boris Pipan prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predlagatelja, to je predstavnika Izvršnega sveta, da obrazloži predlog družbenega plana LRS za leto 1954.

Dr. Marijan Brecelj: Tovariši ljudski poslanci! Od časa, ko so v drugi polovici leta 1950 prevzeli prvi delavski sveti upravljanje proizvodnih sredstev v gospodarskih organizacijah, so bili vsi naši naporii usmerjeni v to, da poiščemo in utrdimo v celotnem našem družbenem življenju in posebej v gospodarskem udejstvovanju take ekonomske pravne osnove in organizacijske oblike, ki bodo čim hitreje in čim popolneje uresničevale načela socialistične demokracije. Tudi leto 1954 je že sestavni del tega procesa, toda ne več doba preizkušnje, ali so osnove naše družbene in politične ekonomske ureditve pravilne, temveč leto, v katerem utrjujemo pot socialistične demokracije že na trdnih materialnih osnovah in na izredno pomembnih izkušnjah, ki nam jih je prineslo delavsko upravljanje v proizvodnji, prometu in trgovini ter družbeno samoupravljanje delovnega ljudstva v občinah, okrajih in mestih.

Še smo sredi naporov za razvoj proizvodnje do take stopnje, da nam bo mogoče na osnovi lastnih sil uravnovesiti jugoslovansko gospodarstvo z zunanjim svetom in da bomo zaradi tega sposobni tudi v notranjem življenju odločneje preusmeriti splošne uspehe v korist dviga življenjske ravni našega prebivalstva. Toda že dosedanja izgradnja naše bazične industrije in obči gospodarski napredek v zadnjih letih, ki je vsekakor tudi rezultat odločnega popuščanja administrativnega poseganja v ekonomsko življenje, je omogočil konkretna in jasna izhodišča socialističnega gospodarstva. Nov ekonomski sistem, ki je dobil s številnimi zakonskimi odredbami v svojih osnovah sedaj prvič zaokroženo pravno obliko, bo brez dvoma tisti činitelj v ekonomskem in družbenem življenju sploh, ki bo omogočal s sočasnim razvojem posameznih gospodarskih organizacij pospešeni razvoj federacije kot jugoslovanske družbene skupnosti in prav tako razvoj republiških, okrajnih, mestnih in občinskih družbenih enot.

V poročilu zveznega Izvršnega sveta, ki je bilo dano novi Ljudski skupščini FLRJ kot pregled dela in doseženih rezultatov v pretekli mandatni dobi, je prikazana tista realna osnova našemu nadaljnjemu razvoju, na katero smo lahko oslonili nov gospodarski sistem in konkretne bodoče uspehe. Sadovi novega ustavnega sistema so se jasno pokazali ob razpravljanju in sprejemanju zveznega družbenega plana. Pred vso jugoslovansko javnostjo je bila razgrnjena aktivna in pasivna stran naše obče gospodarske bilance. Izvršene so bile pomembne odločitve, kako usmeriti ekonomsko politiko v korist perspektivnemu razvoju in kako uporabiti tiste ukrepe, ki predstavljajo še vedno potreben prehod v stabilizacijo našega gospodarstva. Ker izhajamo iz osnove, da je Jugoslavija enoten gospodarski prostor, na katerem uveljavljamo socialistično gospodarstvo, je razumljivo, da je vsaka posebna ekonomska politika nezdružljiva ne samo z nalogo razvijanja in utrjevanja socialističnih odnosov, ampak tudi ekonomsko škodljiva za posamezno enoto, pa naj bo to širša ali ožja družbena skupnost ali posamezna gospodarska organizacija. Prav ta temeljni koncept graditve socializma na enotnem jugoslovanskem prostoru omogoča najširšo in najbolj svobodno iniciativo posameznika, gospodarske orga-

nizacije in tistih osnovnih družbenih skupnosti, ki jih označujemo s pojmom komuna. Taka izhodišča niso več v našem gospodarskem življenju le teoretična zasnova, ampak jih že potrjuje praksa najzgovorneje prav v letu 1953. V tem letu so se s sočasnim utrjevanjem socialističnih oblik v vodstvu gospodarstva pokazali najvidnejši uspehi v proizvodnji, to je v ključu vsega nadaljnjega napredka.

Značilno za naše skupno jugoslovansko gospodarstvo je to, da so bili napori vseh povojnih let odločno usmerjeni v dvig bazične industrije. To je izraz nujne borbe proti zaostalosti in borbe za ustanovitev osnove gospodarske samostojnosti ter s tem za obči gospodarski in kulturni dvig naše države. Jugoslovanska industrijska proizvodnja se je v primeri s predvojno v osnovnih produktih izredno povečala. Zaradi tega je razumljivo, da so nastala nesorazmerja z drugimi panogami gospodarstva, predvsem s kmetijstvom. Gre tedaj za spremenjeno strukturo našega gospodarstva, katero smo želeli in jo forsirali v korist industrijskih kapacitet, gre pa že pri dosedaj doseženi stopnji industrijskega razvoja tudi za to, da usmerimo naše proizvodjalne sile tudi na druga gospodarska področja zaradi nujno potrebnega sorazmernega ekonomskega razvoja. Zato se odpirajo potrebe dviga kmetijske proizvodnje, kateri posveča letošnji zvezni plan že znatno večjo skrb. Odnos med industrijskim in kmetijskim prebivalstvom se je močno dvignil v korist kmečkega prebivalstva od 76,3 % v letu 1939 na 64,5 % v letu 1953, toda kljub temu smo še vedno med zaostalimi deželami v Evropi. (V južni Evropi na primer znaša odstotek kmetijskega prebivalstva povprečno 57 %, medtem ko v zahodni Evropi samo 21 %.) Bilanca v letu 1953 nam je pokazala, da smo z dvignjeno industrijsko proizvodnjo dvignili ne samo obseg, ampak poboljšali tudi strukturo izvoza, da smo prešli iz predvojnega polkolonialnega položaja, da smo izvažali pretežno proizvode naše industrije in ne več le surovine in polfabrikate. (V letu 1953 odpade v našem jugoslovanskem izvozu le 33,6 % na nepredelane proizvode, dočim odpade 64,4 % že na proizvode navadne in visoke predelave.) Toda kljub takemu izrazitemu porastu industrijske proizvodnje imamo še vedno opravka z nesorazmerji tudi v sami industriji. Nezadostna proizvodnja električne energije, črne metalurgije, težke kemije, koksa itd., to vse nas sili, da posegamo v gospodarski razvoj še vedno s posebnimi ukrepi, ki bi jih v normalnem ekonomskem razvoju sicer ne bilo treba več uporabljati.

Slovenija ima v skupnem jugoslovanskem gospodarstvu pomembno funkcijo. V primeri z letom 1939 se je vrednost industrijske proizvodnje v naši republiki podvojila. Enako kot v državnem merilu je značilno dejstvo, da je ostala kmetijska proizvodnja v Sloveniji na istem nivoju kot pred vojno. Pa tudi v kmetijski proizvodnji zaznamujemo padeč pšenice in živinoreje, dočim nam zvišana proizvodnja nekaterih pridelkov, predvsem krompirja, izravnava vrednost oziroma fizični obseg predvojne produkcije. Dočim je bilo leta 1931 v Sloveniji 60 % kmetijskega prebivalstva, je do leta 1949 padlo na 49 %. V letu 1953 pa na 41 %. Struktura prebivalstva se je tedaj izrazito spremenila. Udeležba Slovenije v industriji znaša 24 %, to se pravi skoro ena četrtnina bruto produkta vse jugoslovanske industrije. Najmočnejša je še vedno črna metalurgija s 47 %, industrija papirja s 47 %, industrija usnja in obutve 39,4 %, tekstilna industrija 36,1 %, kovinska industrija s strojogradnjo 35,3 %, elektrogospodarstvo 30,5 % itd. Razumljivo je, da se je procentualna udeležba Slovenije v bazični industriji v zadnjih letih znižala in da se bo v bodočnosti

to razmerje še bolj spremenilo, ker rastejo nove kapacitete v drugih predelih naše države, tako na področju rudarstva, črne metalurgije in težke kemije. Razvoj te bazične industrije kaže v Sloveniji izrazitejšo preusmeritev v specialnejšo produkcijo, ki naj bo osnova za osamosvojitve in za hitrejši razvoj strojne in predelovalne industrije sploh, pri čemer pa seveda konstantno raste tudi fizični obseg te proizvodnje.

Pregled gospodarskega razvoja Ljudske republike Slovenije v letu 1953, ki nam služi za neposredno izhodišče našega družbenega plana v letošnjem letu, kaže, da je skupni družbeni proizvod v preteklem letu narastel za 11 % v primeri z letom 1952 in dosegel 133.427 milijonov. Skupna proizvodnja se je dvignila za 11 %. V industriji znaša ta porast proizvodnje 14 % in gre predvsem na račun bazične industrije, v črni metalurgiji 20 %, v predelavi nafte 20 %, v električni industriji 63 % itd. Poleg fizičnega obsega proizvodnje se je močno dvignil tudi asortima posameznih produktov, kar je rezultat sproščenega delovanja zakona o ponudbi in povpraševanju. Ni pa še industrijska proizvodnja povsod enakomerna. Dočim je vzpon produkcije sredstev za delo posebno močan, je pa proizvodnja potrošnega blaga predvsem zaradi predlanske suše in težav v uvozu celo nekoliko padla. Sočasno z dvigom proizvodnje je porastla v industriji storilnost dela za 5,7 %. Dvig proizvodnosti dela, ki je vsekakor važno merilo za ocenjevanje gospodarskega razvoja sploh, zaznamujemo skoraj v vseh gospodarskih panogah razen v kemični industriji, v predelavi nekovin in v živilski industriji, kjer imamo obrate slabo opremljene in kjer se je čutilo tudi največje pomanjkanje surovin.

V kmetijstvu je znašal v preteklem letu ustvarjeni družbeni proizvod 25,7 milijard, kar pomeni le neznamenit porast v primeri z letom 1952 in to prav zaradi izpada v sadjarstvu in vinogradništvu. Proizvodnja žita, krompirja in sena je bila večja za približno 340.000 ton. Brez dvoma se je že pokazal uspeh približno ena in pol milijarde posebnih investicij v kmetijstvu, nadalje v boljši oskrbi s kmetijskimi potrebščinami ter v večji aktivnosti splošnih kmetijskih zadrug.

V gozdarstvu smo v preteklem letu znižali sečnjo za 15 % in s tem pričeli že izvajati sistematično varčevanje z lesnimi zalogami v naših gozdovih. Ta procent znižanja sečnje predvsem na gozdove obče družbene imovine, kjer se je znižala sečnja glede na leto 1952 za 36 %, dočim je padla v privatnem kmečkem gozdu le za 5 %. Ker ni bilo mogoče uporabiti zadostnih ekonomskih ukrepov za varčevanje z lesom, so ti rezultati v glavnem le posledica administrativnih ukrepov. Pomanjkljiva gozdarska služba in neurejena trgovina z lesom je onemogočila izvršiti že v preteklem letu znatnejše varčevanje v kmečkih gozdovih.

Izvoz se je v letu 1953 povečal nasproti letu 1952 za 12,3 % in je s tem dosegel 10.487 milijonov. Razveseljivo je dejstvo, da je v preteklem letu prevladoval izvoz industrijskih proizvodov, s čimer smo usmerili strukturo našega izvoza na tista področja, ki nam ekonomsko najbolj ustrezajo. Dejstvo, da so produkti naše tekstilne industrije in kovinsko-predelovalne industrije prodrli na tržišča bližnjega in daljnega Vzhoda, nam daje tudi lepe perspektive za bodočnost.

V letu 1953 so znašale skupne investicije v Sloveniji približno 32 milijard. V primeri z letom 1952 so se povečale v industriji in rudarstvu za 5,6 %, v prometu za 100 %, v stanovanjski in komunalni delavnosti za 30 %, za prosvetne

in socialne namene je bilo investiranih 30,5%, poleg tega pa so se izredno povečale investicije na vseh področjih, ki so jih financirala podjetja, ljudski odbori ter posamezni republiški organi in ustanove. To je rezultat gospodarske iniciative podjetij in gospodarskih organizacij ter ljudskih odborov, ki so imeli spričo spremenjenih razmer prvič možnost v večjem obsegu uveljaviti samostojno gospodarjenje z lastnimi sredstvi. Neposredno iz proračuna je bilo v preteklem letu porabljeno za investicije iz republiških sredstev 1832 milijonov in je bilo iz tega zneska investirano v zdravstvo 32%, v promet 29%, v prosveto 15%, ostalo pa kot pomoč gozdarstvu, vodnemu gospodarstvu in za komunalne namene.

Porast v gradbeništvu, prometu, gostinstvu in obrti, ki je na vseh teh področjih pomemben, je rezultat povečanja industrijske proizvodnje ter rezultat obsežnejše izmenjave blaga na notranjem jugoslovanskem tržišču, v zunanji trgovini in turizmu.

Celotna potrošnja in s tem življenjski standard se je v letu 1953 v primeri z letom 1952 dvignil za 9,2%. Podatki kažejo, da je bila potrošnja na enega prebivalca v 1952. letu 40.895 din, dočim se je v letu 1953 na osnovi enakega izračuna dvignila na 44.651 din. (Jugoslovansko povprečje znaša za leto 1953 41.716 din.) V primeri z letom 1952 je bilo potrošeno za prehrano približno enako kot v letu 1953, potrošnja industrijskega blaga se je dvignila za skoro 21%, potrošnja za gostinstvo pa je padla za 10%, potrošnja za usluge se je dvignila za dobrih 10%. Celotni blagovni promet se je povečal v letu 1953 za več kot 8 milijard dinarjev, ni pa s tem, kakor kažejo podatki, izčrpal plačilnih sredstev, posebno ne na kmetih, kjer so bile pokrite potrebe po gradbenem materialu, po umetnih gnojilih in po poljedelskih napravah. V celoti so se cene blaga v letu 1953 nasproti letu 1952 dvignile za 5,3%, in sicer je ta dvig cen povzročilo predvsem podraženje hrane za 12%, vina celo za 55%, dočim je pokazal indeks cen industrijskih proizvodov 94,1% v primeri z letom 1952. Glede na ta porast cen in glede na dvig potrošnje in s tem življenjskega standarda v letu 1953 se je dvignila nominalna kupna moč prebivalstva za 15,7% ali v absolutnem znesku 8 in pol milijarde. V tem porastu nominalne kupne moči prebivalstva so predvsem udeleženi delavci in nameščenci s 5,6 milijarde, samostojni poklici z dvema milijardama, ostalo odpade na kmete. Privatni potrošniški krediti so znašali v letu 1952 skupno 383 milijonov, na enega prebivalca komaj 264 din. V letu 1953 pa 1.163 milijonov, na enega prebivalca 793 din. Denarne vloge privatnikov pa so znašale v 1952. letu 998 milijonov, na enega prebivalca 687 din, v letu 1953 pa so poskočile skupno na 1.616 milijonov, kar je na enega prebivalca 1.102 din. Torej, prebivalci Slovenije več štedijo kot pa jemljejo kreditov.

Globalna zadolžitev Ljudske republike Slovenije do federacije je znašala v 1953. letu 53.460 milijonov, ki je v celoti poravnana. Iz sredstev, s katerimi je upravljala republika v letu 1953, je bilo izdano za republiški proračun 4.784.644.000 din. Pretežni del teh sredstev, to je tri milijarde, je bilo izdano za zdravstvo, prosveto, sodstvo, notranjo upravo, ceste in državno administracijo; nad 900 milijonov za investicije v negospodarske namene, nekaj pod 200 milijonov za subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom; dobrih 300 milijonov za dotacije ljudskim odborom.

Poleg teh osnovnih podatkov, ki kažejo neposredne rezultate v preteklem letu v večjem fizičnem in finančnem uspehu naše proizvodnje, trgovine in

prometa, je treba posebej poudariti tudi rezultate v razvoju gospodarskih organizacij in v utrjevanju družbenih skupnosti v občinah, okrajih in mestih. Če je predstavljala doba od sredine leta 1950 pa do druge polovice leta 1952 uvajanje delavskih svetov v upravljanje tovarn in drugih gospodarskih organizacij, doba, ki so jo karakterizirale začetne organizacijske in druge težave, smemo mirno označiti preteklo leto kot tisto dobo, v kateri je sistem upravljanja proizvodnje, trgovine in prometa že rodil konkretne in znatne uspehe. Reorganizacija državne uprave, ki je odpravila predvsem na področju gospodarstva v znatni meri administrativno poseganje v proizvodnjo in izmenjavo blaga, je vplivala na politično in strokovno rast delavskih svetov v podjetjih. Res je, da je imel neurejen pravni ekonomski sistem marsikdaj za posledico večje ali manjše motnje v gospodarstvu, predvsem pa, da je večkrat škodljivo vplival na disciplino, ki jo zahteva gospodarsko življenje v korist skupnosti. Toda te težave in napake nikakor ne morejo zmanjšati rezultatov, ki jih je nedvomno pokazal naš sistem socialističnega vodstva gospodarstva tako v materialnem pogledu kakor v političnem in strokovnem dvigu delavskega razreda. Prav tako je treba poudariti uspešni razvoj gospodarskih združenj in zbornic, ki so nadomestile prejšnje administrativne organe na tistih področjih gospodarskega udejstvovanja, kjer so zaradi ekonomskih koristi skupnosti in zaradi varstva gospodarskih pravic posameznih podjetij in organizacij združevanja potrebna. Brez dvoma bo nov gospodarski sistem in sam interes proizvajalcev zahteval korekturo tistih posameznih teženj v delu nekaterih naših zbornic, ki niso in ne morejo biti v skladu z interesi socialističnega gospodarstva. Treba bo v praksi zagotoviti predvsem zbornicam izvrševanje take funkcije v gospodarskem življenju, kot jo mora imeti javnopravna ustanova, kar zbornica je, ne pa dopustiti, da bi postala kritje za neke posebne interese posameznikov ali poedinih gospodarskih organizacij. Ne morejo pa seveda ti poedini pojavi, za katere smemo vsekakor pričakovati, da bodo v bodoče odpravljeni, zmanjšati splošno pozitivno vlogo in znatne uspehe, ki so jih imele obstoječe gospodarske zbornice v Sloveniji v preteklem letu.

Decentralizacija državne uprave, funkcija zborov proizvajalcev, družbeni karakter upravnih organov ljudske oblasti v okrajih, mestih in občinah, tesna povezanost podjetij, gospodarskih organizacij in združenj z ljudskimi odbori, vse to je že v toliki meri izpopolnilo vsebino in obliko samouprave delovnega ljudstva v teh upravno-teritorialnih enotah, da smemo trditi, da se že uveljavljajo tisti odločilni činitelji, ki uresničujejo komuno. Pri taki oceni seveda ne smemo izhajati s stališča, da šele popolna zadovoljitev gmotnih potreb uresničuje tako samoupravo, ampak moramo soditi po tem, ali so še v rokah okrajnih in mestnih družbenih skupnosti tisti politični in ekonomski instrumenti, ki omogočajo samoupravo v okviru takih gmotnih sredstev, kakor jih pač dopuščajo realne možnosti. Razvoj v letu 1953 je to poslednje potrdil in številni novi predpisi s področja gospodarstva, ki dopolnjujejo sistem ljudske oblasti v okrajih in mestih v smeri utrjevanja komune, bodo brez dvoma v letu 1954 ta razvoj izrazito pospešili. Obračun iz leta 1953, ki pa še seveda ne more biti popoln, kaže, da so ljudski odbori razpolagali v preteklem letu s približno 10 milijardami proračunskih sredstev ter da je bilo ustvarjenih še najmanj 7 milijard razpoložljivih sredstev bodisi iz sklada za samostojno razpolaganje podjetij, bodisi iz dohodkov, ki so jih dobili ljudski odbori zaradi ustvarjanja višje akumulacije. Te številke brez dvoma kažejo, da smo že na

solidni poti utrjevanja materialne samostojnosti komun posebno spričo dejstva, da se ta gmotna samostojnost uveljavlja že v času, ko je treba še vedno pripevati pretežna sredstva za zadovoljitev potreb skupnosti.

Kakšne smernice si smemo postaviti za gospodarski razvoj v letu 1954 na osnovi dosedaj doseženih rezultatov?

V skladu z novim ekonomskim sistemom mora imeti federacija v svojih rokah vse tiste osnovne elemente, ki varujejo enotnost jugoslovanskega gospodarskega prostora in ki urejajo odnose naše države v mednarodnem gospodarskem življenju. Zvezni plan izhaja iz predpostavke, da naj se vsi gospodarski odnosi razvijajo na podlagi svobodnega delovanja ekonomskih zakonov, predvsem zakona o ponudbi in povpraševanju, in da naj se na ta način zagotovi enakost vseh gospodarskih organizacij na tržišču. To vodilo našega sedanjega in bodočega gospodarskega življenja pa se ne more v prehodni dobi popolnoma uveljaviti, ker zahteva stopnja občega in gospodarskega razvoja posebej ter mednarodni odnosi še določene izjemne mere. Toda namen, ki se izrazito kaže tako v ekonomskem sistemu kakor v letošnjem zveznem družbenem planu, je, zagotoviti razvoj podjetja in komune v smeri čim širšega delavskega upravljanja oziroma čim popolnejšega samoupravljanja proizvajalcev in delovnega ljudstva sploh v teritorialnih družbenih skupnostih, to je v okrajih, mestih in občinah. Nesorazmerja v gospodarstvu in potreba plansko usmerjati ekonomski razvoj terjata še nekatere take administrativne posege države, ki niso stimulatívni za trajni gospodarski napredek, temveč so pogojeni zaradi konkretne obče in gospodarske situacije, v kateri smo. Razen nekaterih redkih posegov pa tudi ti iščejo vedno bolj ekonomske oblike, to se pravi, skušajo zadržati tiste elemente, ki ne jemljejo podjetju in komuni njenega lastnega interesa. Najti je bilo treba rešitev, ki pa ni lahka, na kakšni osnovi zagotoviti sredstva za kritje splošnih družbenih potreb. Odločitev je, da naj za kritje teh potreb služi tisti del presežka dela, ki ni nastal kot neposredna zasluga delovnega kolektiva, ampak ga dejansko ustvarja družba kot celota. Tisti del presežka pa, ki je neposredna zasluga delavcev v proizvodnji, naj uporabijo proizvajalci sami, združeni v osnovno teritorialno skupnost. Ti kriteriji so relativni glede na konkretne potrebe skupnosti. Glede na to zajema država tisti del presežka dela, ki je nastal kot rezultat tržnih pogojev ali posebnih ekonomskih predpisov, to je, da pobira davék na dobiček, obresti na osnovna sredstva, anuitete od kreditov, davék na promet proizvodov, davék od deviznega poslovanja itd. Ta sredstva so federaciji potrebna za izvrševanje njene politične in ekonomske funkcije. Poleg kritja proračuna, ki vključuje predvsem stroške za vojsko, stroške za organizacijo zunanje politične službe in za drugo zvezno administracijo, so potrebna sredstva za dvig zaostalih republik, za posebne investicije vsedravnega značaja, za kreditiranje bazične industrije, za kreditiranje kmetijstva in živilske industrije ter še za nekatere konkretne naloge. Poleg predpisov, ki naj zagotovijo ta potrebna sredstva, se je moral poslužiti zvezni plan tudi vseh tistih ekonomskih ukrepov, ki naj omogočijo izvrševati naloge enakomernega razvoja posameznih gospodarskih panog, zunanje trgovine, politike cen itd., skratka, moral je rešiti vprašanje, koliko poseči na tista področja gospodarskega udejstvovanja, kjer še ni mogoče prepuščati neposrednega delovanja zakona o ponudbi in povpraševanju, bodisi na blagovnem, bodisi na kreditnem tržišču. Nekateri od teh ukrepov so trajnejšega značaja in jih bo bodoči gospodarski razvoj dopolnjeval oziroma

spreminjal, nekatere mere so pa izrazito prehodnega značaja, pogojene od konkretne situacije.

Kot izjemni ukrep predvideva plan delno omejitve uporabe amortizacijskih sredstev in pa obvezno posojilo 50% sredstev iz prostega razpolaganja podjetij. To narekuje potreba dovršitve ključne izgradnje, ker bi sicer predvidena sredstva zveznega kreditnega sklada ne zadoščala. Na drugi strani pa uvaja plan regrese tudi kot izjemne ukrepe v gospodarstvu in to predvsem v kmetijstvu, živilski industriji in prometu, kjer bi bilo samo delovanje ekonomskih zakonov prešibko za odpravo nesorazmerij, ki so še na teh področjih.

Če ugotavljamo tedaj, da so potrebe skupnosti še velike, da je faza notranjega gospodarskega razvoja in naša zunanja trgovinska bilanca taka, kakršna je, potem moramo vzeti ta položaj kot edino realno izhodišče gospodarske politike podjetij, okrajev in mest ter republike. Napačno je ocenjevati vrednost našega novega ekonomskega sistema in današnji gospodarski položaj le s stališča, ali bodo že takoj na razpolago podjetjem in komuni taká sredstva, da bodo mogli kriti vse svoje potrebe. Če bi vzeli za merilo pričakovanja in potrebe, ne pa realne možnosti, bi izhajali seveda iz napačne ekonomske in politične osnove. Napačno bi bilo tudi zato, ker bi se pomembni gospodarski napredek, ki ga upravičeno pričakujemo v letu 1954 kot rezultat gospodarskih uspehov v letu 1953, prav spričo nerealnih pričakovanj in nerealne presoje stvarnih možnosti že vnaprej nepravilno ocenjeval.

Naloga republiškega plana je konkretizirati smernice, ki veljajo za celotno jugoslovansko gospodarstvo, in zagotoviti izvršitev tistih pomembnih nalog, ki jih mora sprejeti Slovenija za splošni razvoj in za svoj neposredni razvoj. Perspektiva gospodarskega razvoja v letošnjem letu kaže, da bo porasel pri nas družbeni dohodek za 7% in da se lahko dvigne tedaj na 157.859 milijonov. Na posameznega prebivalca odpade 106.965 dinarjev, kar je za 6% več kot v preteklem letu.

V industriji kot najpomembnejši gospodarski panogi predvidevamo v celoti povečanje za 10%. S tem ne dosežemo predvidenega povprečnega porasta v Jugoslaviji in to zaradi tega, ker se v drugih republikah države prav v letošnjem letu izpopolnjujejo nove kapacitete v bazični industriji, tiste kapacitete, ki pomenijo v električnem gospodarstvu, v rudarstvu, v črni metalurgiji in kemiji pomembni napredek v predelih z velikimi ležišči naravnih bogastev. Na področju Slovenije ne pričenjamo letos z nobenimi novimi gradnjami v industriji, predvsem ne v bazični industriji, ker je naša osnovna naloga, usposobiti in izpopolniti kapacitete obstoječe industrije. Dograditev elektrogospodarskih podjetij, izpopolnitev tovarn črne metalurgije, izpopolnitev velikih objektov za črpanje nafte, za produkcijo aluminija, za izboljšanje pogojev eksploatacije rudnikov itd., vse to predstavlja seveda veliko nalogo, ki bo imela za rezultat najmanj 10% povečanja produkcije, kar je spričo obsežnosti slovenske industrije pomemben doprinos skupnemu jugoslovanskemu gospodarstvu. Tudi, če pričakujemo zadostna finančna sredstva, ki jih bomo vložili v elektrogospodarstvo, vendar nam tehnične možnosti ne dopuščajo povečati proizvodnje električne energije za več kot 6%. Splošni problem, ki ga predstavlja elektrogospodarstvo v Jugoslaviji, terja tudi pri nas posebne napore prav na tem področju. Zato mislimo, da je treba poleg investicijskih nalog na obstoječih objektih podvzeti v letu 1954 tudi uspešnejše organizacijske mere za ekonomičnejše izkoriščanje tako javnih toplotnih elektrarn kakor tudi indu-

strijskih, vodnih in toplotnih central. Izvršiti bo treba priprave za veliko akumulacijsko centralo. Podjetja ter okrajne, mestne in občinske ljudske odbore bo potrebno usmerjati v to, da bodo z lastnimi sredstvi in s pomočjo republike gradili manjše elektrarne za zadovoljitev lokalnih potreb. Naš plan polaga prav tako važnost na predelovalno industrijo, ne samo na tiste panoge, ki so že neka ustaljena tradicija v Sloveniji, ampak tudi na novo industrijo, kot je strojna, avtomobilska in elektroindustrija, katere vse kažejo možnost hitrega razvoja.

Kakor predstavlja kmetijstvo v Jugoslaviji kot celoti zaostalo proizvodno panogo in kakor skuša zvezni plan v pogledu dviga kmetijstva storiti odločnejši korak naprej, te iste ugotovitve in enake perspektive ima naš plan. Za predvideni 5 % dvig kmetijske proizvodnje, t. j. na 48 milijard, moramo poleg ekonomskih ukrepov, ki jih predpisuje zvezni plan in ki se seveda nanašajo prav tako na naše kmetijsko gospodarstvo, urediti vprašanje amortizacije ter konkretno zagotoviti še neka posebna sredstva, ki naj pospešujejo kmetijstvo. Kakor je znano, odvaja zvezni plan posebna kreditna sredstva za dvig kmetijstva, znižuje obrestno mero za osnovna sredstva in za obratne kredite, določa blažje pogoje za amortizacijsko dobo, uvaja regresse, omogoča najemanje privatnih kreditov itd. Naš republiški plan predvideva predpis o 40 % amortizacijski stopnji, republiški proračun predvideva 100 milijonov kot posebno dotacijo v kmetijstvo, Izvršni svet bo imel možnost na osnovi pooblastil zveznega družbenega plana in našega plana urejati vprašanje socialističnih kmetijskih podjetij, vključevanje zemlje iz zemljiškega sklada ter odvesti mogoča sredstva iz republiškega kreditnega sklada v kmetijske namene. V pomoč razvoju kmetijske proizvodnje bodo tudi investicije v prehranski industriji, ki ima možnost koriščenja zveznih in republiških kreditov. Izdatnejša oskrba z umetnimi gnojili in zaščitnimi sredstvi ter predvsem z manjšimi poljedelskimi stroji in napravami, dalje aktivnost splošnih kreditnih zadrug, kakršna se je pokazala že v letu 1953, vse to bo ugodnejša baza za celotni dvig proizvodnje in posebej še za pričetek oziroma nadaljevanje obnove sadovnjakov, vinogradov in hmeljnikov, za boljšo organizacijo semenske službe, selekcije v živinoreji in za povečanje krmske baze. V tej zvezi moramo poudariti tudi nov način obdavčenja na osnovi katastra. Vsekakor je ta odločitev pozitivna prav v zvezi z vzpodbudo za boljše izkoriščanje kmetijskih površin, kar mora pri ekonomičnem gospodarjenju proizvodnjo pospeševati tako pri privatnem kmetu kakor na socialističnih kmetijskih gospodarstvih. Razumljivo je, da se bodo pojavile pozitivne in negativne razlike glede na prejšnji način obdavčenja, ker prehajamo pač na objektivno merilo. Neurejeni kataster povzroča težave in potrebno ga bo čimprej urediti. Obstoječi predpisi pa dajejo možnost okrajnim ljudskim odborom preprečiti neustrezne in ekonomsko neupravičene obdavčitve v gorskih predelih, ker bi lahko ponekod povzročile pomanjkljivosti v katastru in avtomatično izvajanje tega sistema. Važno pa je videti v katastrski odmeri tisti ekonomski ukrep, ki bo terjal rentabilnost kmetijske proizvodnje in to rentabilnost seveda tudi favoriziral nasproti negospodarski zaostali in primitivni kmetijski produkciji.

V gozdarstvu moramo preiti na bolj sistematično varovanje našega gozdnega bogastva in na strogo racionalno in ekonomično izkoriščanje lesa. Plan postavlja mejo 2,214.600 m³ lesa kot maksimum, ki ga smemo letos posekati. V tej številki je razumljivo največja količina 1,172.100 m³ za lastno potrošnjo

kmečkih gospodarstev, dočim omejujemo industrijsko potrošnjo na 914.400 m³, ostalih 128.100 m³ pa je predvideno za lokalne potrebe. Tako postavljen plan pomeni 44 % količino poseka v primeri z letom 1949, ko smo največ sekali. S tem dosežemo to, da letos prvič v državnih gozdovih sekamo 6 % pod prirastom, dočim moramo dopustiti v privatnih gozdovih sečnjo še vedno 41 % nad normalnim prirastom. Za uspešno politiko čim večjega varčevanja lesa so že izvršeni določeni ekonomski in administrativni ukrepi. Vsekakor pa je naloga letošnjega leta, da na tem področju storimo več kot doslej. Čimbolj moramo znižati žagarsko industrijo ter v čim večji meri preiti na industrijo finalnih izdelkov. Mnenja smo, da bi bilo napačno odrediti ceno lesu, ampak naj se cena formira samostojno na trgu brez upravne intervencije. Nadalje mislimo, da je potrebno poseči s konkretnimi ukrepi v to, da se ukinejo odvečne kapacitete v žagarski industriji in obrti, da se znatno omeji sedaj zelo razširjeno omrežje trgovin z lesom, da se izdajo predpisi o načinu izkoriščanja lesa, da se nadalje izpopolni organizacija gozdarske službe v okrajih, občinah in mestih in končno, da se zagotovi posebni sklad, iz katerega bodo občine, okraji in tudi republika sama lahko uspešneje izvrševali obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Posebni zakon, ki je predložen ljudski skupščini, hoče prav v tem poslednjem vprašanju omogočiti čim uspešnejšo vlogo takih gozdnih skladov. Ker se obvezno steka vsa gozdna taksa, to je predpisana cena lesa na panju v ta sklad, smemo računati, da bo v letu 1954 na osnovi predvidenega sečnega plana na razpolago več kot ena in pol milijarde, torej vsota, ki bo brez dvoma pomenila izdani materialni prispevek za uspešno in sistematično gospodarsko politiko na tem področju.

Vodno gospodarstvo obravnavamo kot tisto gospodarsko dejavnost, ki je nujno potrebna za pravilno izkoriščanje voda in ki je v mnogočem seveda tudi v zvezi z gozdarstvom in poljedelstvom. Naš plan predvideva in predložen je tudi posebni zakon, ki zagotavlja za potrebe gozdnega gospodarstva posebna sredstva za investicije na tem področju. Če nas čakajo pomembne naloge na področju elektroenergetike, naloge melioracij in sanacij posameznih poljedelskih in gozdnih področij, potem je pravilno, da zagotovimo posebna in trajna sredstva, ki naj zadovoljujejo te potrebe. Zakon o skladih za urejanje voda in plan predvidevata, da naj ta sredstva prispevajo veliki odjemalci elektroenergije, nadalje tisti, ki neposredno uporabljajo vodno silo kot energijo, in tista industrijska, rudarska in obrtna podjetja, ki v večjih količinah spuščajo v rečne struge odpadne vode. Republiški sklad predvideva 600 milijonov sredstev, ki jih bo lahko porabil kot izravnalni sklad okrajnih skladov za urejanje voda in pa za tiste investicije, ki se izvršujejo na območju večjih rek v Sloveniji. Poleg tega pa naj služi ta sklad tudi za stroške vodnogospodarskih, upravnih in strokovnotehničnih organov.

Obseg investicijske izgradnje v letu 1954 bo odvisen od tega, koliko kreditov bodo dobila naša velika industrijska podjetja iz zveznega kreditnega sklada, kakšna sredstva bo sposobna omogočiti republika in okrajni ljudski odbori in končno, kakšna sredstva bodo odvajala podjetja in gospodarske organizacije za investicijske namene. Elektrogospodarstvo, črna metalurgija, aluminij, rotopapir, strojna industrija, večja predelovalna industrija ter del živilske industrije, ti bodo dobili sredstva iz zveznega investicijskega sklada. S tem bo seveda tudi pretežni del potrebnih investicijskih del v Sloveniji za leto 1954 zagotovljen. Naš republiški plan odvaja iz dohodkov za 1954. leto 862 milijonov ter določa,

da se poleg tega zneska in anuitet stekajo v ta sklad tudi sredstva, ki se po obračunu pokažejo kot presežek republiških dohodkov. Točne vsote ni mogoče določiti, ker obračuni še niso izvršeni. Približna vsota, s katero lahko računamo kot s skupnimi sredstvi republiškega kreditnega sklada, se bo sukala okoli dveh milijard. Ta vsota ne bo mogla zadovoljiti vseh povpraševanj po kreditih. Zato ne bo mogoče v celoti že letos preiti na prvotno predlagani način prostega kreditnega trga, ampak bo treba prosti kreditni sistem še kombinirati z določenimi administrativnimi ukrepi. Treba bo v skladu s smernicami družbenega plana omogočiti najmanjše kredita tisti industriji oziroma tistim gospodarskim panogam, ki bodo izkazale, da zmorejo najhitreje in najbolj rentabilno uporabiti sredstva za izvršitev predvidenih planskih nalog. Zato predlaga Izvršni svet pooblastilo, ki mu bo omogočilo določiti pogoje, pod katerimi naj se izvršuje ustrezna kreditna politika. Mnenja smo, da bo treba tu upoštevati sočasno s prej omenjenim kriterijem tudi tiste okoliščine, ki bodo vplivale na hitrejši razvoj v posameznih predelih Slovenije in v posameznih gospodarskih panogah; kot na primer v kmetijstvu. Izvršni svet je predložil še nov amandma v zvezi z izkoriščanjem kreditnega sklada, in sicer za zagotovitev sredstev za izgradnjo cest.

Sklad za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Kot posebno nalogo v letošnjem letu štejemo pričetek bolj konkretnega reševanja gospodarsko prizadetih področij v Sloveniji. Ni treba posebej poudarjati, da dosedaj ni bilo mogoče v večji meri reševati številnih gospodarskih nalog, predvsem na področju Primorske, Kočevske in Bele krajine. Ena poveljnih funkcij, ki pripadajo republiki, je danes in v bodoče ta, da bo skrbela za sorazmerni gospodarski razvoj na svojem območju. V ta namen ustanavlja posebni sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski in predlaga, da naj se steka v ta sklad 35 % deleža ljudske republike na dohodkih okrajev. Letošnja predvidena vsota je 2100 milijonov. Predlog je, da se investira od te vsote za industrijo 805,5 milijona, za kmetijstvo, promet in turizem 487 milijonov, za komunalno dejavnost, pretežno za vodovode, 547,5 milijona in za obnovo 260 milijonov. Namen tega sklada mora biti neposredni dvig proizvodnih sredstev. Pri letošnji razporeditvi pa moramo upoštevati tudi tiste osnovne prometne in komunalne potrebe, brez katerih gospodarski razvoj ni mogoč, na primer vodovodi in ceste. Nujno je tudi dokončati obnovo v predelih, ki so v vojni največ trpeli. V bodočih letih bo treba uporabiti sredstva iz tega sklada le za dvig proizvodnje in jih bo verjetno mogoče koncentrirati na take objekte, ki bodo pomenili znatne nove kapacitete. Predlog je, da se sredstva, dana iz republiškega sklada, vračajo v okrajne investicijske sklade in da se tako ustvarja na področju teh okrajev finančna baza za nadaljnjo graditev.

Letos predvideva družbeni plan 2300 milijonov sredstev, ki naj se v obliki negospodarskih proračunskih investicij vložijo pretežno v zdravstvo in prosveto. Mislimo, da je pravilno v letošnjem letu ta sredstva zagotoviti in s tem nekoliko močnejše kot prej podpreti prosvetno in zdravstveno službo, kar bo tudi pomemben prispevek k dvigu splošne življenjske ravni našega prebivalstva. Vse te investicije imajo obče republiški značaj, med njimi so izjeme predvsem investicije v šolstvu tistih okrajev, ki prejemajo dotacijo republiškega proračuna in ne bi zmogli z lastnimi sredstvi teh potrebnih del. Računamo tedaj, da se bodo celotne investicije za leto 1954 sukale v Sloveniji, upoštevajoč mogoča sredstva podjetij, okrajev in mest, več kot 32 milijard, kar

je vsekakor pomembna vsota, ki bo vplivala na razširjeno reprodukcijo in na splošen gospodarski in kulturni dvig naše republike.

Povečana proizvodnja in obsežne investicije bodo imele vpliv tudi na druge gospodarske delavnosti: na promet, gradbeništvo, trgovino, gostinstvo, turizem in obrt. Povsod se predvideva ustrezni porast, v trgovini in obrti pa celo do 9 %. Nov način formiranja sklada plač v trgovini in gostinstvu, ki je odvisen od višine ustvarjenega prometa, bo ugodno vplival na zvišanje cen in na dvig kvalitete uslug. Turistična društva in njihova zveza že znatno vpliva na povečanje in poboljšanje turističnega prometa, kateremu bo treba tudi z oficialne strani posvečati več pozornosti, ker gre za pomembno gospodarsko dejavnost v Sloveniji.

V zunanji trgovini predvidevamo povečanje za 12 % in to pretežno iz industrijske proizvodnje, manj iz kmetijstva in najmanj iz gozdarstva. Nekatere predvidene investicije v tekstilne in kovinske predelovalne tovarne bodo omogočile dvigniti izvoz v letu 1954 celo do 13 in pol milijarde. Je pa to ena najvažnejših nalog, ki jo bodo morala podjetja in gospodarske zbornice vsekakor izvršiti v polni meri.

Kakšen odraz bodo imeli predvideni uspehi v pogledu zaposlenosti, blagovno denarnih odnosov, cen in potrošnje, skratka v pogledu dviganja življenjskega standarda? V letu 1953 smo zabeležili porast delovne sile za 7 %. Če primerjamo december 1952 z decembrom 1953, zabeležimo porast v višini 23.000 oseb. Skupna številka konec leta 1953 je 300.000 oseb, kar je približno za eno tretjino več od predvojnega stanja oziroma od stanja v začetku leta 1946. (V industriji je bilo na primer leta 1939 zaposlenih nekaj nad 70.000, v letu 1953 pa povprečno 115.700 oseb.) V letu 1954 se predvideva nadaljnji porast v industriji, konkretno za 6000 oseb. Koliko bodo zaposlile druge gospodarske panoge, ni mogoče zanesljivo predvideti, toda vsekakor gre tudi v prometu, trgovini in gradnjah za podobno povečanje delovne sile, toda ne vedno v skladu s povečanjem gospodarske dejavnosti, ker se tudi ta dviga na račun proizvodnosti dela in smotrnejših organizacijskih ukrepov. Železnica predvideva na področju Slovenije na primer pri 5 in pol procentno povečanem prevozu blaga in 3 % povečanju potniškega prometa približno 4800 novih delavcev. Blagovni promet se bo v Sloveniji predvidoma povišal za 3300 milijonov. Realna kupna moč prebivalstva bo večja od nominalne. Kakor je znano, predvideva zvezni plan, da bo znašalo znižanje cen v letu 1954 za 11 % na povprečne cene v letu 1953. Ker pa so se cene predvsem v industrijskih predmetih in med njimi prvenstveno v tekstilu že znižale konec 1953. leta, zato smemo računati na realno povprečno znižanje cen v primeru z decembrom lanskega leta približno 3 %. Tu gre predvsem za znižanje cen industrijskega blaga, dočim smemo pri kmetijskih pridelkih računati le z neznatnim znižanjem. Na osnovi enakega računa, kakor smo ga prikazali za leto 1953, se bo v zvezi s povečanjem sklada plač, s povečanjem sklada potrošnega blaga glede na zvišanje delovne sile osebna potrošnja na enega prebivalca v letu 1954 dvignila na 51.570 din, to je skoro za 9 % več, kot v primeru z letom 1953. V tej potrošnji so računani izdatki za prehrano, industrijsko blago, za gostinstvo in usluge. Vsekakor se kaže realna tendenca zvišanja življenjskega standarda.

Ekonomski ukrepi in sredstva republike. Predlog družbenega plana mora rešiti tudi vprašanje, kakšne ekonomske ukrepe je dolžna uvesti republika za

zadovoljitev tistih potreb, ki presegajo okvir okrajnih in mestnih komunalnih skupnosti. Ustavna ureditev in osnovne ekonomske sistema kažejo jasno pot v to, da se morajo splošne in ekonomske naloge republike omejiti le na tista področja, ki pripadajo republiki kot širši družbeni skupnosti okrajev in mest. Ker pripada republiki naloga zagotoviti na svojem območju izvrševanje enotnega jugoslovanskega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema, zato mora skrbeti za obstoj in funkcioniranje ustreznega upravnega organizma. Kriterij, ki naj odloča o velikosti in razvejanosti republiškega aparata, je obseg zakonodajnih in izvršnih kompetenc, ki jih v obstoječem ustavnem redu še zadržuje republika. Konkretna faza kaže, da smo v procesu utrjevanja komun, to je okrajev in mest v pogledu izvršilne funkcije in da republika zgublja te pristojnosti v vedno večjem obsegu. Zakonodajna funkcija pa bo v vseh tistih zadevah, ki pomenijo interes družbene skupnosti, kot celota nujno ostala v pristojnosti federacije oziroma republike. Ker gre tedaj danes in v bodočnosti za določen obseg nalog, ki jih morajo urejati širše družbene skupnosti, zato ta funkcija republiki naravno pripada in je dolžnost njenih sestavnih delov, to je okrajev in mest, da materialno in organizacijsko omogočijo izvrševanje teh nalog.

Pri tem nastaja seveda vprašanje, ali je razmejitev teh nalog med okraji in republiko smotrno izvršena ali ne. Predvsem moramo reči, da nikakor še ni dokončna in da je že danes mogoče prenesti mnoge zadeve s področja zdravstva, prosvete, sodstva, socialne politike, finančne uprave itd. na okraje in mesta. Zato ni principialnih zadržkov, treba pa bo urediti mnoga organizacijska, tehnična, kadrovska in druga pravna vprašanja, če nočemo v škodo omenjenih javnih služb stvari prehitovati. Prepričani smo, da bodo že v tem letu ustvarjeni pogoji za nadaljnjo decentralizacijo v tem smislu in da se bo naš bodoči plan in proračun mogel omejiti le na tiste upravno-politične in investicijske naloge, ki bodo v resnici republiškega značaja.

Druga funkcija, ki pripada republiki danes in gotovo tudi še v bližnji bodočnosti, je, skrbeti za enakomerni gospodarski in kulturni razvoj na svojem območju. Tu je vprašanje pomoči tistim predelom, ki iz lastnih sil ne morejo ustvariti potrebne ekonomske baze za nadaljnji razvoj. Če hoče republiška družbena skupnost kot celota izvrševati to nalogo v skladu z ekonomskim razvojem federacije in republike, potem je ne more reševati z denarnimi subvencijami, s katerimi naj prosto razpolagajo prizadeti okraji, ampak mora zadržati to nalogo sebi, to je republiški skupščini: Zato je predlog našega plana, da je sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski republiški sklad.

V sedANJI prehodni dobi je vsekakor še dolžnost republike, da skrbi za enakomerni razvoj posameznih gospodarskih panog, da odpravlja obstoječa nesorazmerja med njimi in da tudi po lastni pobudi usmerja razvoj v skladu z osnovnimi smernicami jugoslovanske ekonomske politike. Zato vsebuje letošnji predlog plana ustanovitev republiškega investicijskega sklada, gozdarskega sklada in sklada za urejanje voda. Z ustreznimi ekonomskimi merami usmerja v te sklade pa le del razpoložljivih sredstev, in sicer toliko, kolikor je nujno za izvrševanje omenjene ekonomske funkcije. Druga sredstva upravljajo bodisi neposredno, bodisi v obliki ustreznih skladov podjetja in komune same.

In končno je dolžnost republike, da zaradi nerazvitosti nekaterih okrajev preskrbi v obliki dotacij tolikšna sredstva, kolikor so tem okrajem potrebna

za redno izvrševanje njihovih proračunskih nalog. Razumljivo je, da je ta naloga le prehodna in pogojena od konkretne situacije.

Splošna analiza teh nalog pokaže, da se vsekakor približujemo tisti naravni funkciji republike, ki naj jo ima kot širša družbena skupnost okrajev in mest in s tem kot federalna enota državne družbene skupnosti jugoslovan-skih narodov. Izvajanje tako zasnovane obče in gospodarske politike ne more pripeljati do križanja interesov ožjih in širših komun. Razumljivo je, da ob-stajajo v vsakodnevnem življenju zaradi konkretne stopnje razvoja, v kateri smo, trenja v vprašanjih, kako zadovoljiti obsežne in raznovrstne potrebe de-lovni kolektivov, gospodarskih organizacij, komun in republike, ko za vse to še ni zadostnih sredstev. Toda izredno važno je, da te neizbežne okolnosti sedanjega časa ne vplivajo na razvoj v smeri kar najbolj hitrega utrjevanja in osamosvojitve podjetij in komun in da ne odstopajo od principialnih od-nosov, ki so za sožitje okrajev in mest v republiški skupnosti nujno potrebni. Nekih ločenih interesov, ki bi presegali koristi osnovnih družbenih enot, re-publika nima in ne more imeti. Porok temu mora biti vrhovni predstavniški organ te skupnosti, to je republiška ljudska skupščina. Kolikor so posamezni ukrepi v bližnji preteklosti posegali v podjetja in komuno čez zaželeno in včasih tudi čez potrebne mere ter s tem jemali zaupanje v predvideni razvoj, so bili odraz posebne zunanje ali notranje gospodarske situacije, neurejenosti ekonomskega sistema, organizacijskih pomanjkljivosti, včasih pa tudi rezul-tat premalo premišljene akcije. Z gotovostjo smemo pričakovati, da je v tem pogledu storjen znaten korak naprej in da nam novi gospodarski predpisi ter zvezni in republiški plan omogoča vsekakor bolj urejeno gospodarsko poslo-vanje kot doslej. Kolikor so še potrebne izjemne mere, so že vnaprej odrejene tako, da morajo gospodarske organizacije in predstavniški organi ljudske obla-sti z njimi računati. Zavest o neločljivih interesih skupnosti posameznih druž-benih enot in posameznikov bo najuspešnejša pomoč medsebojnemu zaupanju na vseh delovnih področjih podjetja, komune, republike in federacije.

Po predlogu plana in budžeta znašajo potrebna republiška sredstva za 1954. leto 11.061 milijonov. To je bilo tudi izhodišče za uporabo ekonomskih ukrepov. Osnovni republiški dohodek naj bo delež Ljudske republike Slove-nije na dohodkih okrajev. Predviden je na nekaj manj kot 6 milijard. Ta delež naj plačujejo tisti okraji v naši republiki, v katerih presega dohodek, s katerim okraj sam razpolaga, na prebivalca 6000 din. Od 20 % prometnega davka, ki pripada po zveznih predpisih republiki, zadržujemo 15 % kot repu-bliški dohodek, 5 % prepuščamo okrajem. Ta del prometnega davka bo pred-vidoma ustvarjen s 4150 milijoni. Drugi dohodki, to je temeljni davek od kmečkega prebivalstva in samostojnih poklicev ter drugi manjši dohodki na-nesejo 886 milijonov. Z drugimi ekonomskimi merami pa rešuje predlog plana okvir, v katerem naj okrajni oziroma mestni ljudski odbori določajo dopolnilno dohodnino, ki je njihov dohodek; nadaljnje znižanje amortizacije za kmetijstvo na 40 %, razdelitev odstotka za socialno zavarovanje 35 % republiki in 10 % okrajem; kontingentiranje izkoriščanja gozdov in določitev cene lesa na panju in končno mere, ki naj zagotovijo sredstva za občni sklad za investicije, za sklad za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, za gozdni in za vodni sklad. Izračun pokaže, da ne more kriti svojih potreb osem okrajev v Sloveniji, in sicer: Črnomelj, Kočevje, Novo mesto, Postojna, Sežana, Tolmin, Murska So-bota in Ljutomer. V želji, da bi zmanjšali število teh pasivnih okrajev, pre-

puščamo okrajema Murska Sobota in Ljutomer 6% osnovno dohodnino in jima tako omogočimo finansiranje potreb iz lastnih sredstev. Drugim šestim okrajem pa je dotacija nujna in znese po predlogu 405 milijonov. Osnovna razdelitev sredstev pokaže, da je namenjeno iz republiških sredstev 5394 milijonov za izdatke za prosveto, zdravstvo, ceste, sodstvo, državno upravo in rezervo 2300 milijonov za negospodarske proračunske investicije, od tega pretežni del za zdravstvo in prosveto, 2100 milijonov za investicije za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski, 862 milijonov za republiški kreditni sklad in kot smo že omenili 405 milijonov za dotacije. Republika bo razpolagala nadalje s 600 milijoni vodnogospodarskega sklada in 543 milijoni sklada za povzdigo gozdov.

Ves ta predvideni materialni razvoj v letu 1954, ki smo ga označili le v splošnih črtah, bo odvisen seveda v pretežni meri od pravilne ekonomske in obče politike podjetij, gospodarskih organizacij ter njihovih združenj in od predstavniških organov okrajev in mest, ki postajajo v tem razdobju zelo pomembni činitelji. Preteklo leto je kljub znatnim gmotnim uspehom pokazalo mnogo pomanjkljivosti v številnih organizacijskih vprašanjih in v vprašanjih vodstva gospodarskih enot in ljudskih odborov z vidika celote. Res je, da so bili razlogi pomanjkljivosti v neizdelanem gospodarskem sistemu in v številnih nerešenih manjših problemih, ki pa ima vsak zase vpliv na konkretno gospodarsko dejavnost. Res je tudi to, da bo treba v letošnjem letu še znatnih naporov za dopolnitev samega sistema in v zvezi z njim za rešitev številnih posameznih vprašanj. Toda prvenstvene važnosti bo moral biti vpliv na vsa področja našega gospodarskega udejstvovanja v smeri utrjevanja socialističnih odnosov in utrjevanja socialističnih oblik ekonomskega življenja sploh. Središče takega pozitivnega vpliva bodo morali biti v večji meri kot doslej prav delavski sveti, politične in sindikalne organizacije. Ti bodo morali onemogočiti vse tiste socializmu nasprotnne tendence, ki se skrivajo pod geslom svobode gospodarskega udejstvovanja ter biti usmerjevalec in podpornik predstavniškimi organom ljudske oblasti in vsem tistim družbenim organizacijam, ki prevzemajo javne funkcije v njihovi občini in posebej gospodarski politiki. V procesu poglobljanja socialistične demokracije in s tem pri utrjevanju gospodarskega sistema na osnovi svobodnega delovanja ekonomskih zakonov si ne moremo misliti uspešnega razvoja, če ne bo povsod prevladujoč činitelj interes socialistične družbene skupnosti kot celote.

Izvršni svet predlaga, da Ljudska skupščina LRS sprejme predlog družbenega plana LRS za leto 1954 z dopolnitvami in spremembami, ki sta jih osvojila gospodarska odbora obeh zborov. (Dolgotrajno ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Tovarišem ljudskim poslancem predlagam, da prekinemo 2. skupno sejo obeh domov, ki se bo nadaljevala popoldne ob 17. uri.

(Seja je bila prekinjena ob 12,50 in se je nadaljevala ob 17,05.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Nadaljujemo z 2. skupno sejo obeh domov in prehajamo na 2. točko dnevnega reda, to je na obravnavo o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954. Tudi o tem predlogu bomo na skupni seji poslušali oboje poročil odborov in utemeljitev zastopnika Izvršnega sveta, medtem ko bo nadaljnja obravnava ločena v obeh domovih.

Pričenjam razpravo in prosim poročevalca odbora za proračun Republiškega zbora, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Republiškega zbora ljudski poslanec Franc Podvratnik prečita odborovo poročilo. — Glej priloge. — Ob koncu prečitane poročila je poročevalec dodal še naslednje:)

Franc Podvratnik: Tu je odbor za proračun obravnaval še tudi vlogo Okrajnega ljudskega odbora Novo mesto in Ljutomer, ki prosita za dotacijo iz proračuna Ljudske republike Slovenije za kritje primanjkljaja v njihovih proračunih. Odbor za proračun je obe vlogi odstopil Izvršnemu svetu, ker mu je problematika v obeh okrajih premalo znana, priporoča pa ljudski skupščini, da pooblasti Izvršni svet, da prouči potrebe po dotaciji navedenim ljudskim odborom in eventualno te stvari naknadno uredi iz republiške proračunske rezerve. Enako je odbor obravnaval vlogo okrajev Maribor okolica in Ptuja glede subvencije, ki jo potrebujejo pri kobilarnah oziroma žrebčarnah in je odbor za proračun Republiškega zbora enako prišel do zaključka, naj se pooblasti Izvršni svet, da te stvari prouči in nato ukrepa.

Nadalje je v zvezi s spremembo v družbenem planu spremenjen predračun posebnih skladov po 1. členu zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije, kjer se spremeni vsota od 1 milijarde 300 milijonov na 1 milijardo 143 milijonov dinarjev.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim poročevalca odbora za proračun Zbora proizvajalcev, da da poročilo. (Poročevalec odbora za proračun Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Bogdan Knaflič prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da obrazloži predlog proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

Zoran Polič: Tovariši ljudski poslanci! V predlogu družbenega plana za leto 1954 so določena tudi sredstva za republiški proračun Ljudske republike Slovenije v višini 8099 milijonov, ki naj krijejo izdatke za prosveto in kulturo, zdravstvo, socialno skrbstvo, državno upravo in sodstvo, negospodarske investicije, dotacije okrajem in dotacije gospodarstvu ter rezerva.

Odrejanje proračunskih sredstev v okviru družbenega plana predstavlja v zadnjih letih osnovni element v novem gledanju na sam značaj in vlogo proračuna, ki je v celoti odvisen od izpolnitve osnovnih postavk družbenega plana in s tem od uspehov, ki jih dosegamo v našem gospodarstvu. Zato je tudi za sam proračun za leto 1954 najvažneje to, kako bodo uspeli napori za večjo produktivnost dela, za boljšo kvaliteto in uspešnejšo organizacijo dela v proizvodnji. Proračunske ustanove pa bodo lahko prispevale k temu svoj delež, če takoj od vsega začetka razvijejo največjo štednjo s proračunskimi sredstvi.

Četudi je družbeni plan doživel po svoji vsebini, obliki in značaju do danes že dokajšnje spremembe in se vedno bolj prilagaja novim odnosom v upravljanju v našem gospodarstvu, je zadržal proračun v glavnem še vse tradicionalne oblike starih proračunov, ki večkrat ustvarjajo nepreglednost in neprimerljivost poedinih njegovih postavk. Zato bo naša naloga, da v bodoče razmislimo ne samo o sredstvih, katere odrejamo za posamezne potrebe s po-

močjo proračuna, temveč tudi o vseh tistih tehničnih spremembah, ki naj tudi po obliki bolj povežejo proračun z družbenim planom, dajo večjo preglednost in olajšajo njegovo obravnavanje v skupščinskih odborih in v skupščini sami. Kolikor gre pri tem za ohranjanje enotnih osnovnih načel v federaciji, bo treba s koristnimi predlogi posredovati spremembo ustrežajočih zveznih predpisov.

Obravnavanje republiškega proračuna za leto 1954 bo seveda mnogo lažje, če ga primerjamo z osnovnimi postavkami proračuna za preteklo leto. Pri tem je treba predvsem poudariti, da so bile prvotne zahteve raznih organov, ustanov in organizacij mnogo višje, kakor pa jih sedaj odreja proračun. Prav zaradi tega je primerjava s preteklim letom še posebno važna. Ugotavljanje potreb republike na eni strani ter vsklajevanje teh potreb s potrebami in razpoložljivimi sredstvi okraja na drugi strani je bilo namreč glavno merilo za odrejanje okvira republiškega proračuna sploh in poedinih delov še posebej. Po taki primerjavi in po vskladitvi obojestranskih potreb je bilo seveda nemogoče ugoditi zahtevam republiških organov in ustanov po zvišanih izdatkih, temveč so bila v glavnem dodeljena le tolikšna sredstva, da je omogočeno poslovanje na nivoju preteklega leta.

Podrobnejše obravnavanje posameznih postavk proračuna je odprlo enega zelo resnih problemov v odnosu do nekaterih ustanov. Postavlja se namreč vprašanje, ali je prav, da so vse ustanove, ki se zaenkrat finansirajo iz republiških sredstev, še vedno v republiški kompetenci in kakšen obseg naj pravzaprav imajo kompetence republiških organov do teh ustanov. Pri tem seveda ne gre samo za vprašanje, ali naj se neka ustanova finansira iz republiških ali okrajnih sredstev oziroma to sploh ne more biti osnovno vprašanje, temveč je vprašanje predvsem to, kako je mogoče zagotoviti družbeno upravljanje teh ustanov, kako je mogoče zagotoviti najučinkovitejšo kontrolo trošenja sredstev v teh ustanovah in kako je mogoče zagotoviti, da bodo v svojem delovanju dale te ustanove skupnosti res največ, kar lahko od njih pričakujemo. V tej smeri proračun za leto 1954 ne kaže nekih bistvenih sprememb, posebno še, ker je treba stvari predhodno temeljito proučiti in pa ker so druge trenutno važnejše naloge preprečile, da bi že ob pripravi za sedanjí proračun razčistili ta vprašanja. Zato bo morala skupščina, posebno pa skupščinski odbor, v svojem bodočem delu čimprej razpravljati tudi o nekaterih bistvenih problemih osnovne razmejitve med republiškim proračunom in okrajnimi predvsem v pogledu raznih kulturno prosvetnih in zdravstvenih ustanov. Odločilna pri odrejanju, kaj mora ostati v republiškem proračunu, bo seveda potreba, da republiški proračun prvenstveno finansira tisto dejavnost in tiste organe, ki posredujejo kontrolno in osnovno usmerjevalno funkcijo republike, da odpravlja gospodarska neskladja med okraji (dotacije), neskladja med nivojem zdravstvene in prosvetne službe v okrajih (obliko investicij) in seveda finansira ustanove, ki imajo po svojem značaju res splošno republiški pomen.

Ker niso bile izvršene nobene bistvene spremembe v notranji strukturi proračuna, nam primerjava z letom 1953 jasno kaže, da v proračunu za leto 1954 ni govora o nekem večjem zadovoljevanju potreb posameznih organov in ustanov.

Prvotni proračun za leto 1953 je bil določen v višini 3285 milijonov oziroma skupno z dodatnim proračunom 4 milijarde 784,644.970 din, tako da predstavlja proračun za leto 1954 povečanje za 146,5% v odnosu do prvotnega proračuna

oziroma za 69 % v odnosu do celotnega proračuna za leto 1953. To povišanje je dejansko veliko, toda le navidez govori o izboljšanju pogojev dela republiških organov. Če odbijemo postavko negospodarskih investicij v višini 2300 milijonov, ki jih v prvotnem proračunu za leto 1953 sploh ni bilo, v dodatnem proračunu pa le v višini 900 milijonov, ter sredstva za izvedbo novega sistema plač v višini 220,657.000 din, potem je zvišan proračun za leto 1954 le za 43,6 % v odnosu do celotnega proračuna za leto 1953. Vendar tudi to povečanje v glavnem ne predstavlja izboljšanja pogojev dela, temveč je le posledica predpisov, ki povečujejo izdatke za opravljanje nalog v dosedanjem obsegu.

Glavna povišanja izdatkov v proračunu za leto 1954 so naslednja:

1. povečanje prispevka za socialno zavarovanje 375,608.000 din. Proračunske ustanove so namreč plačevale v letu 1953 samo 10 % tega prispevka, dočim plačajo letos 45 %;

2. povečanje plač zaradi uredbe o spremembi prejemkov zaradi novih asistentskih dodatkov in zaradi rednih napredovanj uslužbencev republiških uradov in ustanov 125,953.000 din;

3. oskrbni stroški v bolnišnicah za duševne in živčne bolezni, ki so bili v letu 1953 plačani iz proračunov OLO in Zavoda za socialno zavarovanje, ki pa jih zaradi potrebe po rednejšem vzdrževanju oziroma plačevanju te službe prevzema v letošnjem letu republiški proračun v višini 135,266.000 din;

4. povečanje izdatkov uprave za ceste za 96,432.000 din. Povečanje teh izdatkov je prav tako posledica sprememb v plačevanju socialnega zavarovanja in v samih plačah cestarjev in le delno za boljšo oskrbo materiala za vzdrževanje cest;

5. povečanje subvencij finančno samostojnim zavodom 95,529.000 din, kjer gre prav tako samo za spremembe v plačevanju prispevka za socialno zavarovanje;

6. povišanje izdatkov ljudske skupščine v skladu z njeno novo funkcijo 86,539.000 din;

7. povišanje funkcionalnih izdatkov predvsem v prosveti in zdravstvu za 233,028.000 din.

Samo v tem zadnjem povišanju je del sredstev namenjen stvarnemu povečanju proračuna, kar pa predstavlja le 2,8 % celotnega proračuna za leto 1954. Zato bo tudi v letošnjem letu kritje večjih oziroma novih potreb posameznih uradov in ustanov odvisno predvsem od njihove največje štednje in razporejanja izdatkov tako, da jim bo mogoče v največji meri izpolniti vse postavljene naloge. Glede na povezanost proračuna z družbenim planom in potreb, ki se nam pojavljajo predvsem na gospodarskem področju, pa seveda v nobenem primeru ni mogoče računati, da bi bilo mogoče proračun v drugi polovici leta zviševati. Zato bodo morale vse ustanove, ki so vključene v republiški proračun, porazdeliti dodeljena sredstva posebno tam, kjer so bistveno nižana od njihovih prvotnih zahtev po mesecih tako, da jim bodo zadostovala za vse leto. To seveda pomeni, da se obseg njihovega dela v odnosu do leta 1953 ne bo bistveno spremenil oziroma se bo povečal le toliko, kolikor si bodo ustvarile notranje rezerve s čim večjo štednjo. V nobenem primeru pa se njihov obseg dela ne more skrčiti pod nivo iz leta 1953, ker bi to pomenilo, da so ustanove opustile še tisto minimalno štednjo, ki so jo v letu 1953 že uspele razviti.

Nekaj podatkov o posameznih proračunskih izdatkih.

Dotacije gospodarstvu v višini 160 milijonov so namenjene: kmetijstvu v višini 100 milijonov, in sicer za pomoč pri zatiranju raznih živalskih in rastlinskih bolezni, pomoč pri urejevanju semenske službe itd., 50 milijonov je predvidena subvencija Triglav filmu, ker je filmska proizvodnja pri nas zaenkrat zaradi omejenega trga deficitna, 10 milijonov pa je predvidenih za izdelavo geološke karte Slovenije. Izdelava te karte je predvsem za naše gospodarstvo neobhodno potrebna.

Negospodarske investicije in večja popravila so predvidena v višini 2300 milijonov.

Že mnogim dosedanjim proračunom smo skušali dati s preusmeritvijo izdatkov v kulturno-prosvetne in zdravstvene namene tako vsebiho, da bi po svoji sestavi odražali skrb za izboljšanje pogojev dela v zdravstvu in kulturnih ter prosvetnih ustanovah. Toda doslej so te možnosti omejevale na eni strani visoke potrebe same administracije, na drugi strani pa omejena sredstva, ki jih je bilo mogoče predvideti za kritje proračunskih potreb. Letos nam razpoložljiva sredstva omogočajo, da tudi v tej smeri podvzamemo nekatere najnujnejše ukrepe, in sicer s tem, da nekaj večja sredstva namenimo zdravstvenemu in kulturno-prosvetnemu razvoju naše republike. Predvsem mislimo, da je treba z izgradnjo nekaterih objektov razširiti materialno osnovo za kulturno-prosvetno in zdravstveno dejavnost. Zato predvidevamo v predlogu proračuna predvsem izgradnjo nekaterih centralnih zdravstvenih objektov, inštitutov in šol.

Med investicijami za pomoč Primorski, Dolenjski in Kočevski ter temi investicijami je bistvena razlika. S prvimi hočemo pospešiti dvig teh krajev iz gospodarske zaostalosti. Zato predlagamo v družbenem planu izgradnjo raznih objektov in naprav, ki bodo v kratkem prispevale k dvigu narodnega dohodka teh krajev, k dvigu zaposlenosti in s tem seveda tudi k izboljšanju pogojev za finansiranje kulturno-prosvetnih in zdravstvenih potreb iz lastnih sredstev.

Z investicijami pa, ki jih predvidevamo v proračunu, skušamo že v letošnjem letu rešiti najbolj pereča vprašanja našega zdravstvenega in prosvetnega razvoja v republiki. Zato pri teh investicijah ni osnovno vprašanje, koliko dodeljujemo sredstev posameznim okrajem, temveč ali res zagotavljamo enakomeren razvoj na vseh omenjenih področjih. Dograditev na primer nekaterih centralnih zdravstvenih ustanov v Ljubljani pomenja z razbremenitvijo splošnih zdravstvenih ustanov, ki s tem nastopi, trenutno najučinkovitejšo pomoč zdravstvu, kakršno lahko v letošnjem letu z razpoložljivimi sredstvi sploh nudimo. Podobno je z raznimi centralnimi prosvetnimi institucijami. Zato ne bi bilo prav, če bi koristnost teh investicij ocenjevali po tem, koliko je prejel kateri od okrajev, temveč je osnovno merilo zanje, ali v danih pogojih res najučinkoviteje rešujejo probleme v našem zdravstvu in prosveti sploh.

Poudariti pa moramo takoj, da smo bili pri uveljavljanju omenjenega kriterija vendar zelo omejeni. Upoštevati smo namreč morali celo vrsto že na pol dograjenih ali skoraj dograjenih objektov iz preteklih let, katerih izgradnja je seveda rentabilnejša kakor pa gradnja novih objektov, kar pa je imelo še posebej za posledico določeno krajevno usmerjenost naših investicij. Ta situacija pa nam tudi kaže, kako smo vse doslej vsako leto prekomerno širili fronto negospodarskih investicij in s tem onemogočali solidno in dokončno izgradnjo res nujskih objektov. V tej smeri bomo morali še marsikaj popraviti.

Prvotni predlog za negospodarske investicije in to v glavnem nadaljevanje že pričetih gradenj je bil 5 milijard 640,913.000 din, kar pa seveda glede na razpoložljiva sredstva ni bilo mogoče v celoti upoštevati. Pa tudi v tem pogledu še niso bili zajeti vsi že začeti objekti in bo zato treba v prihodnjih letih še precejšnja sredstva za dovršitev že pričetih del.

V zdravstvu bi bilo treba za najnujnejše investicije 1.551,584.000 din. Proračun predvideva eno milijardo. Glavne postavke so poliklinika v Ljubljani 190 milijonov, kar pa je le del sredstev, ker morata za njeno dovršitev prispevati okoli 200 milijonov še MLO Ljubljana in OLO Ljubljana okolica. Z večjim zneskom so predvidene razne klinične bolnice, in sicer 364 milijonov, vključno 70 milijonov za kalorično centralo in 50 milijonov za otroško bolnišnico. Dograditev raznih objektov kliničnih bolnišnic je sicer le začasna rešitev, ker bomo prej ali slej morali razmisliti o gradnji novih kliničnih bolnišnic, saj sedanje ne ustrezajo svoji osnovni funkciji, to je kliničnemu delu, vendar tudi razne dograditve sedanjih objektov bistveno razbremenjujejo splošno zdravstveno službo v republiki in bodo vse te gradnje lahko kasneje s pridom služile splošnemu zdravstvu. Bolnišnica za duševne bolezni v Idriji je vključena z 80 milijoni, s čimer bodo delno adaptirani že obstoječi objekti in s tem vsaj delno rešen eden najbolj perečih problemov našega zdravstva; bolnišnica TBC Sežana s 50 milijoni; bolnišnica Novo mesto s 60 milijoni, zavod za rehabilitacijo invalidov s 30 milijoni; centralni otroški dispanzer z 32 milijoni itd.

Najnujnejše zahteve v prosveti so bile ena milijarda 456,570.000 din. V proračunu je predvideno 734,200.000 din, pri čemer smo skušali doseči čim pravilnejšo porazdelitev sredstev med centralne republiške ustanove, splošne izobraževalne šole in razne specialne ustanove. Glavne postavke v tem delu so študentsko naselje 120 milijonov, s čimer nadaljujemo z reševanjem zelo perečega problema nastanitve študentov, razni inštituti ter večji zneski za osnovne šole v nekaterih prosvetno najbolj zaostalih okrajih.

Posebna postavka v negospodarskih investicijah je ljudska skupščina s 375 milijoni. Delno so predvidena ta sredstva za adaptacijo sedanjih prostorov, v glavnem pa za pričetek gradnje neobhodno potrebnih novih prostorov. Nove naloge, značaj in obseg poslovanja nove skupščine zahtevajo, da čimprej ustvarimo take pogoje dela, da bo skupščina res ustrezala zahtevam, ki se ji postavljajo. Zato moramo resno poskrbeti, da s prihodnjim letom zgradimo prostore, ki bodo vsaj skromno ustrezali potrebam, ki jih ima danes skupščina.

V razdelkih proračuna, ki odredajo izdatke proračuna za posamezne urade in ustanove, ni nobenih bistvenih razlik v odnosu do leta 1953, razen onih povečanj, o katerih smo že govorili in ki izvirajo prvenstveno iz sprememb nekaterih predpisov.

Za upravo za ceste je predvideno v proračunu 1.047,492.000 din, od česar je 1.035,200.000 din za vzdrževanje cest in mostov prvega in drugega reda, kar je za 96 milijonov več, kakor v letu 1953. S tem bomo uspeli vzdrževati ceste na isti višini kakor v preteklem letu.

Posebna postavka v proračunu so sredstva za izvedbo novega sistema plač v višini 220,657.000 din, ki predstavljajo, porazdeljena na posamezne organe in ustanove, sredstva, iz katerih bodo te ustanove krile v skladu z novimi predpisi o plačah predvidene dodatne plače v povprečno ugotovljeni višini 10 % od osnovnih plač.

V sedemnajstem razdelku so predvidene subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom v višini 170 milijonov; 10 milijonov za sklad Borisa Kidriča je prvi prispevek našega proračuna za izvedbo naloge, ki smo jo določili z zakonom o formiranju tega sklada. 160 milijonov pa je namenjenih raznim političnim, kulturno-prosvetnim, telesnovzgojnim in drugim organizacijam, katerih dejavnost je koristna in potrebna našim delovnim ljudem, ki pa nimajo dovolj lastnih sredstev za kritje svojih potreb. Za te namene smo izdali v proračunu preteklega leta 188 milijonov.

O dotacijah ljudskim odborom v višini 405 milijonov je bilo govora že v poročilu o družbenem planu za leto 1954. Poudaril bi samo to, da je bilo upoštevano pri dodeljevanju dotacij isto stališče do proračunov OLO, kakor je veljalo za republiški proračun, da namreč lahko govorimo le o tolikšnem zvišanju izdatkov za administrativne potrebe v odnosu do leta 1953, kolikor to zahtevajo predpisi, ki urejajo plače in socialno zavarovanje in pa izvršeni prenosi iz republiškega proračuna na okrajne. Zato so vsem okrajem, ki prejemale dotacije, zvišani predvideni izdatki za 25. do 35 % v odnosu do potrošnje v letu 1953. V okviru dotacij seveda ni mogoča nobena investicijska dejavnost. Kolikor bi v zvezi s takim načinom odrejanja dotacij nastopile za nekatere okraje danes še nepredvidene težave, bo morala skupščina med letom posamezne primere posebej proučevati in sprejeti eventualne spreminjevalne predloge s tem seveda, da bodo predhodno zagotovljena potrebna sredstva. V vsakem primeru pa bodo morali prizadeti okraji doprinesiti dokaze, da so storili vse za maksimalno realizacijo svojih dohodkov.

Proračunska rezerva, ki je po izkušnjah iz preteklega leta delno že vnaprej mobilizirana, predstavlja minimalno vsoto, ki je potrebna za normalno funkcioniranje proračuna.

Kot priloge proračunu so objavljeni predračuni finančno samostojnih zavodov, ki so vezani na republiške organe. Za mnoge od njih velja, da bo potreben med letom temeljit pregled tako glede finančnih sredstev kakor tudi glede najboljšega načina upravljanja. Razprava o Slovenskem narodnem gledališču in drugih zavodih v odboru za proračun je pokazala, da je treba na tem področju obojestransko razčistiti še marsikateri problem, kar pa bo samo v korist boljšemu poslovanju teh zavodov. V zvezi z vprašanjem subvencij zavodom se je kot poseben problem postavilo vprašanje gledališča Slovenskega Primorja v Postojni. Četudi je bilo mnenje tako Izvršnega sveta kakor tudi obeh skupščinskih odborov za proračun, da je treba gledališču omogočiti nadaljnje delo, mu v predlogu proračuna ni bila predvidena subvencija. K taki odločitvi je vodilo dejstvo:

1. da predvsem niso še razčiščeni odnosi med samimi primorskimi okraji glede tega gledališča in se na primer OLO Tolmin sploh brani dajati zanj kakršenkoli prispevek;

2. da je to gledališče ustanova primorskih okrajev in je torej mogoče reševati njegovo vzdrževanje prvenstveno s prispevki prizadetih okrajev oziroma kolikor nimajo ti okraji lastnih sredstev, prvenstveno po dotacijah okrajem, ne pa z direktnim subvencioniranjem samega gledališča iz republiškega proračuna, in končno

3. da še vedno ni urejeno vprašanje kraja, kjer bo gledališče imelo svoj sedež, kar lahko bistveno vpliva na višino izdatkov.

Problem je zelo pereč, saj ima gledališče danes že okoli 3 milijone dinarjev dolgov in bo treba zato vprašanje njegovega finansiranja rešiti v najkrajšem času. Odgovornost za to vsekakor nosijo predvsem primorski okraji sami.

Vsi v proračunu predvideni izdatki so prav gotovo nujni posebno še, če pogledamo realizacijo proračuna izdatkov za leto 1953, ki bo znašala predvidoma 4.783.000.000 oziroma 100 % skupnega proračuna za leto 1953 in upoštevamo vsa nujna povišanja za leto 1954.

Prav zaradi tega je potrebno največje varčevanje in stroga disciplina pri izvajanju proračuna, da ga bomo lahko izvršili z razpoložljivimi sredstvi. V preteklem letu proračunska disciplina ni bila najboljša, kar je večkrat onemogočalo, da bi bile naloge izpolnjene v svojem prvotnem obsegu. V tem pogledu moramo doseči letos tako v republiških ustanovah kakor tudi v okrajnih primerno izboljšanje odnosov.

Predvideni izdatki so bili v letu 1953 v celoti kriti s predvidenimi dohodki. Četudi so v proračunu za leto 1954 dohodki predvideni delno iz drugih virov v nasprotju s proračunom za leto 1953, je njihova višina dosegljiva, ker je povezana z izpolnitvijo osnovnih postavk družbenega plana.

V letu 1953 so bili republiški dohodki doseženi s 163 % v odnosu do prvotnega plana in s 112 % v odnosu do skupnega plana.

Podobna situacija je bila tudi v okrajnih proračunih, kjer so bili doseženi skupni dohodki 10.185.000.000 din, kar je 188 % od prvotno predvidenih oziroma so za 1 milijardo 409 milijonov dinarjev prekoračeni izdatki, izkazani po začasnih obračunih za preteklo leto. Tako visoka potrošnja v odnosu do sprejetih predlogov proračunov OLO, določenih v višini 6 milijard 35 milijonov, kaže, da so tudi OLO dobro izkoristili nepredvidene višje dohodke v letu 1953.

To stanje torej kaže, da so bile v preteklem letu precejšnje, v začetku leta nepredvidene možnosti za doseganje višjih dohodkov. V letošnjem letu so te možnosti sicer nekoliko težje, vendar za vse okraje dosegljive, saj razpolagajo z vrsto dohodkov (na primer dohodnina, razne takse itd.), pri kateri visoka disciplina vplačevanja vodi do višje realizacije in s tem do večjih možnosti za zadovoljevanje vseh novih, za enkrat morda nekritih potreb.

Odbora za proračun Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev sta proračun, ki ga je Izvršni svet predložil ljudski skupščini, dalj časa obravnavala. V tem času je Izvršni svet predlagal nekatere spremembe, ki sta jih oba odbora sprejela in so postale sestavni del novega prečiščenega teksta. Glavne spremembe so bile naslednje:

V skladu s spremembami v zveznem in republiškem družbenem planu je bila spremenjena vrsta in višina nekaterih dohodkov. Tehnični visoki šoli so bili zvišani izdatki za centralno knjižnico za 13.786.000 din, kar bo omogočilo tej knjižnici nabavo strokovne literature in organizacijo službe izposojanja oziroma posredovanja strokovne literature čim širšemu krogu strokovnjakov in gospodarskih organizacij; vključena je bila novo ustanovljena uprava za investicije s 3.951.000 din; znižane so bile dotacije OLO na 405 milijonov din, ker so s spremenjenimi ekonomskimi ukrepi v družbenem planu dosegli ti OLO višja lastna sredstva; subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom so bile zvišane za 10 milijonov; znižane so bile investicije za Bolnišnico za duševne bolezni v Idriji za 20 milijonov in ta znesek predviden za dovršitev del v Bolnišnici za duševne bolezni v Begunjah; vključen je bil novo ustanovljeni Zavod za živinorejo LRS s 7.957.000 din. Prav tako so bili

vklučeni v prečiščeni tekst predloga nekateri amandmaji proračunskih odbo-rov, ki jih je Izvršni svet sprejel, kakor na primer prenos 25 milijonov din investicij s Sveta za kulturo in prosveto na šolsko poslopje v Sežani; prenos 15 milijonov din, predvidenih za šolo v Bogojni na šolsko poslopje v Gornjem Petrovcu in prenos 10 milijonov s postavke Poliklinika v Ljubljani na Centralni higienski zavod. Vse to so bile sicer manjše, toda upravičene spremembe, ki jih je narekovala potreba, da se razpoložljiva sredstva porabijo res za neodložljive naloge in da se omogoči poslovanje organom, ki so bili medtem ustanovljeni.

Skupno s predlogom proračuna za leto 1954 je predložen ljudski skupščini tudi zakon o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

V zvezi s tem zakonom je treba posebej omeniti popravljeni 3. člen, ki govori o uporabi presežkov dohodkov, ki jih dosežejo finančno samostojni zavodi v letu 1954. Po predlagani spremembi se sme največ 50 % presežka, ki pa ne sme presegati 10 % letnega zneska osebnih izdatkov zavoda, uporabiti za nagrade. S tem je vnaprej odrejen način ustvarjanja sredstev za nagrade, s čimer je dana vsa mogoča vzpodbuda zavodom za čim večje varčevanje in za čim boljšo organizacijo. Izvršni svet je mnenja, da je ta ureditev boljša od one, ki je bila predvidena v prvotnem besedilu tega člena, ko je bilo rečeno, da bo dopustne odstotke naknadno odredil Izvršni svet. Spremenjeni 3. člen tudi določa, kako se odrede odstotki za sklade novo ustanovljenih zavodov.

Omeniti je treba še 5. člen zakona, ki govori o pooblastilih Izvršnemu svetu. Dočim je razpolaganje s proračunsko rezervo, določeno v zakonu o proračunu in je za vse druge postavke proračuna točno določen namen, obseg in način uporabe, sta vključeni v proračun tudi dve postavki, in sicer sredstva za izvedbo novega sistema plač v višini 220,657.000 din ter subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom v višini 170 milijonov din, za katere ni točno odrejeno, kdo in v kakšni višini prejme ta sredstva.

Nov sistem plač bo mogoče urediti na osnovi vseh ustrežajočih predpisov in zato šele naknadno ugotoviti, koliko teh sredstev pripada posameznim razdelkom. Prav tako ni mogoče takoj odrediti potrebnih subvencij raznim družbenim organizacijam, ker je treba temeljiteje oceniti njihove potrebe, razen tega pa se nekatere potrebe pojavljajo šele med letom. Zato je predloženo v obeh primerih v zakonu pooblastilo Izvršnemu svetu, da med letom porazdeljuje sredstva, ki so v proračunu zaenkrat določena samo v skupni vsoti. Tak način bo omogočal najbolj učinkovito uporabo teh sredstev.

Ljudski skupščini je predložen v odobritev tudi dodatni proračun za leto 1953 v višini 1.499,644.970 din. Izdatki, predvideni v tem proračunu, so sicer že v celoti izvršeni, vendar je potrebna njihova odobritev, da tako postanejo sestavni del proračuna za leto 1953.

Potreba, da se sestavi dodatni proračun, je nastala konec preteklega leta, ko se je pokazalo, da je še vrsta neodložljivih stvari, za katere je treba na vsak način najti možnosti, da se izvrše oziroma plačajo. Izvršitev je omogočila visoka realizacija dohodkov, ki v začetku leta ni mogla biti predvidena. Da bi bili visoko preseženi dohodki pravilno uporabljani, je Izvršni svet predvsem sklenil, da se ti dohodki v nobenem primeru ne smejo izkoristiti za kritje čisto administrativnih potreb. Zato so bile v dodatni proračun vključene samo investicije, vzdrževanje cest, dotacije ljudskim odborom, subvencije družbenim organizacijam in pomoč ljudskim odborom.

V okviru investicij v skupnem znesku 900 milijonov so bila dodeljena večja sredstva za gradnjo cest in mostov v znesku 284 milijonov din, med drugim za cesto Vrhnika—Logatec 30 milijonov, Ljubljana—Celje 95 milijonov, most čez Muro pri Cmureku 29 milijonov itd.; za vodno gospodarstvo 33 milijonov; za zdravstvene investicije 132 milijonov, med temi za Bolnišnico za duševne bolezni v Begunjah 21 milijonov, za Bolnišnico Novo mesto 11 milijonov, za Bolnišnico TBC Sežana 12 milijonov, za Otroško kliniko 20 milijonov, za stomatološko kliniko 12 milijonov; republiškemu sklādu za kreditiranje investicij je bilo dodeljeno 326 milijonov, da je bilo mogoče odobriti najbolj nujne kredite nekaterim gospodarskim organizacijam; 100 milijonov je bilo dodeljenih za investicije v tiskarnah, kjer je od leta do leta bolj kritična situacija zaradi zastarelosti in iztrošenosti strojnega parka.

Dotacije ljudskim odborom v višini 115 milijonov so bile določene za delno kritje primanjkljajev v rednem proračunu (Črnomelj, Novo mesto), delno pa za manjša investicijska dela, kakor na primer vodovod v Brdih 15 milijonov, vodovod Novo mesto 20 milijonov, hotel v Kočevju 20 milijonov in drugo.

Subvencije družbenim organizacijam v višini 188 milijonov so bile dodeljene raznim organizacijam iz dodatnega proračuna, ker v redni proračun zaradi nizko predvidenih dohodkov teh izdatkov v začetku leta ni bilo mogoče vključiti, potrebe pa so se pojavljale med vsem letom.

Pomoč ljudskim odborom in gospodarskim organizacijam v višini 145 milijonov so v bistvu tudi investicije, le da so bile dodeljene na osnovi posebnih prošenj kot prispevek k sredstvom, s katerimi so v ta namen razpolagali že sami okraji, kot na primer za vodovod v OLO Gorici 30 milijonov, za spomenik in ureditev doma v Kočevju 30 milijonov, za elektrifikacijo v OLO Kočevje 10 milijonov, za dograditev doma v Črnomlju 6 milijonov itd.

Prav tako je ljudski skupščini predložen tudi predlog o potrditvi zaključnega računa za leto 1952, ki v zakonu kakor tudi v tabelarnih pregledih kaže, da so bili izdatki za leto 1952 izvršeni v okviru postavk, predvidenih v proračunu in do višine doseženih dohodkov. Plan dohodkov in izdatkov je bil ostvarjen v višini 93 % predvidenega proračuna za leto 1952. Glavni izpad dohodkov je bil zaradi znižanja stopenj akumulacije in skladov, vendar je bil nastali primanjkljaj delno krit s spremembo v participaciji ljudskih odborov na dohodkih republiškega proračuna.

Glede na sušo, ki je v drugi polovici 1952. leta ovirala redni dotok sredstev, je bilo treba uvesti najostrejše varčevanje. Posledica raznih ukrepov je bila, da smo na izdatkih prihranili okoli 508 milijonov, kar je vsekakor največ doprineslo, da ni končal proračun za leto 1952 s primanjkljajem. Seveda ne moremo reči, da ne bi bilo mogoče z nadaljnji naporji doseči še večje znižanje izdatkov.

Tovariši ljudski poslanci! Republiški proračun za leto 1954 skupno z zakonom o proračunu LRS za leto 1954 je odraz naših trenutnih možnosti in je v popolnem skladu s predloženim družbenim planom.

Dodatni proračun za leto 1953 so narekovale nujne potrebe na eni strani in dosežena višja sredstva konec leta 1953 na drugi strani. Tako z dohodki kot z izdatki ostaja v okviru ostvarjenih sredstev v letu 1953.

Zaključni račun za leto 1952 je dokončen, prekontroliran obračun za to leto, ki kaže, da smo kljub vsem težavam aktivno zaključili proračunsko leto 1952.

Predlagam zato ljudski skupščini, da o vseh štirih predlogih razpravlja in da jih sprejme tako, kakor so predloženi. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: S tem je tudi 2. točka dnevnega reda skupne seje izčrpana ter se bo obravnava nadaljevala na ločenih sejah obeh zborov.

Obveščam tovariše ljudske poslance, da sem se dogovoril s predsednikoma obeh zborov, se pravi s predsednikom Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev, da bosta ločeni seji jutri ob 9. uri dopoldne. To moje obvestilo naj vzamejo tovariši ljudski poslanci na znanje kot sklicanje teh sej in vabilo nanje. Dnevni red teh sej bo enak, kakor je bil že sprejet na ločenih sejah obeh domov, in bo razobešen tudi v avli. S tem zaključujem 2. skupno sejo obeh zborov.

Seja je bila zaključena ob 18. uri.

3. seja

(26. marca 1954)

Predsedoval: dr. Ferdo Kozak, podpredsednik
Ljudske skupščine LRS.

Tajnik: Albert Jakopič.

Začetek seje ob 11. uri.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Tovariši ljudski poslanci! Pričenjam 3. skupno sejo obeh zborov. Prosim tajnika, da prečita zapisnik 2. skupne seje. (Tajnik Albert Jakopič prečita zapisnik 2. skupne seje.)

Ima kdo izmed ljudskih poslancev kakšno pripombo k zapisniku? (Ne javi se nihče.) Če ne, ugotavljam, da je zapisnik odobren in se podpiše. (Podpredsednik in tajnik podpišeta zapisnik.)

Tovariše ljudske poslance obveščam, da je bila poslana Ljudski skupščini LRS naslednja brzojavka:

»Obveščamo vas, da smo dne 24. t. m. ob 19. uri spustili drugi agregat hidrocentrale Vuzenica v poskusni pogon in s tem izpolnili nalogo, ki jo je postavil naš narod našemu kolektivu. Delovni kolektiv investitorja dravskih elektrarn v izgradnji.« (Ploskanje.)

Ljudski poslanci Miha Marinko, Nina Pokorn, Alojz Krivec, Franc Dragan in Milan Dimnik so opravičili svojo odsotnost ter predlagam skupščini, da jim odobri zaprošeni dopust. Se strinja skupščina s tem predlogom? (Se strinja.)

Glede na zadeve, o katerih so bili poslanci obveščeni že na drugi skupni seji, in glede na to, da sem prejel obvestilo predsednikov obeh zborov, da je bil predlog za spremembo ustavnega zakona v enakem besedilu sprejet, dalje glede na obvestilo, da je bilo v pristojnih odborih pripravljeno poročilo o ustanovitvi Kmetijske zbornice za Slovenijo, nadalje glede na pismeno prošnjo tajnika Ljudske skupščine LRS ljudskega poslanca Alberta Jakopiča, da se razreši funkcije tajnika skupščine, predlagam za današnjo 3. skupno sejo naslednji dnevni red:

1. razglasitev spremembe ustavnega zakona;
2. obravnava in sklepanje o predlogu o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS;
3. obravnava in sklepanje o predlogu odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS;
4. razrešitev in volitve sodnikov Vrhovnega sodišča LRS;
5. razrešitev tajnika Ljudske skupščine LRS in eventualna izvolitev novega tajnika.

Ima kdo še kak drug predlog za dnevni red? (Ne javi se nihče.) Če ne, vprašam skupščino, ali se strinja s predlaganim dnevnim redom? (Se strinja.) Ugotavljam, da je predlagani dnevni red sprejet. Preden pa preidemo na dnevni red, moram obvestiti skupščino o sporočilu Izvršnega sveta, da bo na vprašanje ljudskega poslanca Mihe Potočnika glede hidrocentrale Bohinjsko

jezero—Soča odgovoril na današnji skupni seji zastopnik Izvršnega sveta in zato predlagam, da poslušamo najprej ta odgovor. Ali se strinjate s tem predlogom? (Se strinjamo.) Prosim predstavnika Izvršnega sveta, da odgovori na pismeno postavljeno vprašanje ljudskega poslanca dr. Mihe Potočnika.

Dr. Marijan Breclj: Tovariši ljudski poslanci! Ljudski poslanec dr. Miha Potočnik je poslal po ljudski skupščini naše republike Izvršnemu svetu vprašanje v zvezi z načrti za novo hidrocentralo Bohinjsko jezero. Na to vprašanje, ki sestoji iz dveh delov, prvič: v kakšnem stanju so projekti za hidrocentralo Bohinj—Soča in kdo je njihov naročnik; drugič: ali Izvršni svet Ljudske skupščine LRS lahko izjavi, da se z omenjenimi načrti ne strinja in je pripravljen ukreniti vse potrebno, da se takoj ustavijo vsa nadaljnja projektantska in raziskovalna dela v zvezi s hidrocentralo Bohinjsko jezero—Soča. Glede na obe stavljeni vprašanji daje Izvršni svet naslednji odgovor:

Zamisel, izkoriščati vodno energijo Bohinjskega jezera, ni nova. Znano je, da je idejni načrt že bil v časih pred prvo svetovno vojno. Pred to vojno je Italija imela že izdelan podrobnejši projekt in kot je znano, je takrat zaprosila jugoslovansko predvojno vlado za ustrezne koncesije. Po vojni so se spričo celotne problematike, ki jo predstavlja elektroenergetsko vprašanje v Jugoslaviji, pričela izvrševati dela na študiju vodnogospodarskih osnov tudi pri nas v Sloveniji. Leta 1952 se je na pobudo Elektro-sistema in tudi iz njegovih kreditov pričela konkretna preiskava, kako uporabiti Bohinjsko jezero v elektroenergetske namene. V letu 1953 pa se je po pobudi prav tako Elektro-sistema in iz njegovih kreditov začela temeljitejša raziskava in je bila tudi v preteklem letu izdelana idejna študija hidroelektrarne Bohinj—Soča s predvideno centralo v Prapretnem.

Tu mora Izvršni svet poudariti, da ni dala niti prejšnja vlada niti sedanjí Izvršni svet konkretnega naročila za izdelavo projekta elektrarne Bohinj—Soča, ampak je kot omenjeno to delo bilo izvršeno v okviru splošnih študij za vodnogospodarske osnove Slovenije.

V začetku lanskega leta je na pobudo Ekonomske komisije pri Organizaciji združenih narodov prišla v Jugoslavijo tudi ponudba oziroma vprašanje, katere elektro centrale na našem področju bi bile lahko takega značaja, da bi se lahko vključile v elektro-skupnost Zahodne Evrope. V ta namen je bila organizirana pri evropski ekonomski komisiji posebna grupa imenovana Jugoeleks, ki je imela svoj sedež v Beogradu in ki je začela preiskovati te možnosti v naši državi. Ko je Izvršni svet zvedel, da strokovnjaki v tej komisiji nameravajo dati v spisek oziroma v idejni osnutek teh predlogov za graditve hidrocentral na našem področju iz sredstev ekonomske komisije elektrarno Bohinj in jo zaradi izvoza elektroenergije iz Jugoslavije in povezave našega zahodnega elektrosistema povezati z ustreznimi elektrosistemi drugih držav, je Izvršni svet napravil pregled do tedaj izvršenih del in preiskal, v kakšni zvezi naj bi bila po mnenju teh strokovnjakov varianta elektrarne Bohinj—Soča. V juniju mesecu preteklega leta je naš gospodarski odbor imel posebno konferenco, katere zaključki so bili, da je treba odstraniti projekt hidrocentrale Bohinj iz liste Jugoeleksa, se pravi iz liste tistih eventualnih elektrarn, ki bi prišle v poštev kot gradnje z inozemskim posojilom in ki bi bile namenjene za izvoz električne energije v druge države.

Mimogrede naj v tej zvezi omenim tudi odgovor, ki smo ga dobili v gospodarskem odboru zvezne skupščine, ko smo postavili to vprašanje, in sicer v tem smislu, da ni sedaj aktualno vprašanje nekih gradenj na področju Slovenije in Dalmacije v zvezi z načrti Ekonomske komisije Organizacije združenih narodov.

Na isti konferenci je bil dan tudi pristanek, naj se nadaljujejo idejne študije v zvezi z izrabo Bohinjskega jezera v energetske namene, vendar vsestransko in ne samo s tehničnega vidika. Nadalje je bilo na tej konferenci sklenjeno, da naj se pospešijo študijsko raziskovalna dela za druge hidroelektrarne v Sloveniji, zlasti za akumulacijske centrale, ker je bila že tedaj in še danes problematika v zvezi z elektroenergijo v Sloveniji zelo pereča.

Zaradi posebno velikega pomanjkanja elektroenergije v letošnji zimi je Elektrotehnično društvo Slovenije, kot nam je znano iz podatkov v časopisju, sklicalo v začetku februarja posebno posvetovanje po svoji iniciativi in sprejelo zaključek, naj se predloži predlog za gradnjo hidrocentrale Bohinj-Soča, češ da je gradnja te hidrocentrale sorazmerno najcenejša in da je tudi predvideni rok za dograditev najkrajši. Izvršni svet takega predloga ni sprejel in je obvestil Elektrotehnično društvo, kakor tudi upravne organe Elektroenergetskega sistema Slovenije, da naj ne nadaljujejo z deli na projektiranju te hidrocentrale, ker v tem pogledu še ni padla nobena odločitev.

V zvezi z drugim vprašanjem, ki ga je postavil ljudski poslanec Miha Potočnik, ali lahko Izvršni svet izjavi, da se vsa nadaljnja projektantska in raziskovalna dela v zvezi s to hidrocentralo odpravijo z dnevnega reda, odgovarja Izvršni svet takole:

Glede graditve hidrocentrale Bohinj-Soča stojimo na stališču, kakor ga je zavzel gospodarski odbor lanskega leta, 13. junija, ki je v tem, da ne postavljamo vprašanje graditve hidrocentrale Bohinj kot aktualno vprašanje, da pa mislimo, da je pravilno, da se razišče v bodočnosti vprašanje izkoriščanja tega vodnega področja, ne samo s tehničnega stališča gradnje nove elektrarne, temveč s celotnega gospodarskega stališča. Nadalje je pravilno, da se je vendarle z dosedanjimi raziskovalnimi študiji stvar toliko razčistila, da nam je danes mogoča odločitev, ki je tudi že principialno sprejeta z našim planom, da preidemo na pripravljalna dela za akumulacijsko centralo v Sloveniji, ki pa naj ne bo Bohinjsko jezero. Rezultati dosedanjega dela so namreč pokazali, da se pri graditvi take hidrocentrale nikakor ne moremo, kot sem omenil, nasloniti samo na tehnično rešitev, se pravi na gradnjo v ožjem smislu, ampak da je treba tako vprašanje kakor je Bohinjsko jezero videti in obravnavati s splošnega gospodarskega stališča.

Glede na vse to: prvič Izvršni svet v svojem predlogu proračuna in družbenega plana za leto 1954 ni predvidel nobenih sredstev za nadaljevanje raziskovalnih del v zvezi z gradnjo elektrarne Bohinj-Soča oziroma za raziskovalna dela o rešitvi gospodarskega problema tega področja.

Drugič, Izvršni svet izjavlja, da bo v zvezi s plansko nalogo, ki mu je poverjena za pripravo nove akumulacijske centrale Slovenije, za sedaj izključil bohinjski projekt.

In tretjič, Izvršni svet zastopa stališče, da ne bi mogel ne sedaj niti v bodoče sam odločiti o rešitvi vprašanja, ali naj se Bohinjsko jezero izkoristi v energetske ali druge namene, ampak meni, da mora v vsakem primeru tako odločitev prinesiti ljudska skupščina. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Prosim tovariša ljudskega poslanca dr. Miho Potočnika, da se izjavi, ali je s tem odgovorom zadovoljen.

Dr. Miha Potočnik: Z odgovorom Izvršnega sveta glede Bohinjskega jezera se s prvim delom odgovora v celoti strinjam in zadovoljujem. Z drugim delom odgovora pa se zadovoljujem le trenutno in za sedaj. Vprašanje Bohinjskega jezera je razburjalo duhove že nekaj mesecev. O tem se je pisalo v časopisju in so se stvari precej zaostrole.

Hvaležen sem Izvršnemu svetu, da je danes pred tem forumom in pred vso slovensko javnostjo na to vprašanje odgovoril in ustvaril o tem vprašanju potrebno jasnost. Pridržujem si pa pravico, da v primeru, če bi stvar postala spet aktualna, ponovno o tej stvari tu govorim. Sem pa sporazumen tudi s tem, da se bo o tem vprašanju, preden bi se morda spet začelo kaj delati, poprej odločalo v ljudski skupščini, ne pa kjerkoli drugje, da se javnost po nepotrebnem ne razburja. V tem smislu se zahvaljujem Izvršnemu svetu za njegov odgovor tako v svojem imenu, kakor tudi v imenu ljubiteljev Bohinjskega jezera.

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Ima še kdo od tovarišev ljudskih poslancev morda kako drugo vprašanje na Izvršni svet? (Ne javi se nihče.) Ker nihče, preidemo na 1. točko dnevnega reda, to je na razglasitev spremembe ustavnega zakona.

Na podlagi obvestila predsednikov obeh zborov sem ugotovil, da je bil sprejet predlog za spremembo ustavnega zakona v obeh domovih v enakem besedilu, zato mi dovolite, da preberem odlok o razglasitvi, ki se glasi:

Razglasi se in začne veljati zakon o spremembi 1. odstavka 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije, ki sta ga sprejela Republiški zbor in Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS na svojih sejah dne 26. marca 1954 in ki se glasi:

Zakon o spremembi prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije.

1. člen

Prvi odstavek 76. člena se spremeni tako: »Izvršni svet šteje najmanj enajst članov.«

2. člen

Ta zakon začne veljati z dnem, ko ga razglasi Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na skupni seji obeh domov.

Ljubljana, 26. marca 1954.

Prehajamo na 2. točko dnevnega reda, na obravnavo in sklepanje o predlogu Izvršnega sveta, da se izda odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice. Prosim poročevalca ustreznega odbora, da ga poroči. (Poročevalec odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev ljudski poslanec Ivan Curk prečita poročilo, ki so ga na skupni seji odborov sestavili odbor za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ter odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o tem predlogu. Kdo izmed ljudskih poslancev se pri-
glasi k besedi? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi, zaklju-
čujem razpravo in prehajamo na glasovanje. Kdor je za odlok o ustanovitvi
Kmetijske zbornice LRS, naj dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala.
Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da
je odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS soglasno sprejet.

Tretja točka dnevnega reda je obravnava in sklepanje o predlogu odloka
o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS. Ker je predlog tega odloka
pripravil administrativni odbor, prosim poročevalca tega odbora, da da poro-
čilo. (Poročevalec administrativnega odbora ljudski poslanec Andrej
S t e g n a r prečita odborovo poročilo. — Glej priloge.)

Pričenjam razpravo o tem predlogu in je razprava hkrati načelna in
podrobna. Vprašam tovariše ljudske poslance, ali žele, da se predlog odloka
prečita? (Skupščina ta predlog odkloni.) Potem vprašam, ali želi kdo izmed
ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se nihče ne priglasi k besedi,
zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje o odloku. Kdo je za predlog
odloka, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo
proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je
predlog odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS soglasno
sprejet.

Četrta točka dnevnega reda je razrešitev in volitev sodnikov Vrhovnega
sodišča LRS. Prosim poročevalca odbora za volitve, da da poročilo. (Poroče-
valec odbora za volitve ljudski poslanec Lojze O c e p e k prečita odbo-
rovo poročilo. — Glej priloge.)

Slišali ste poročilo odbora za volitve in začujem razpravo o tem pred-
logu. Kdo izmed ljudskih poslancev želi besedo? (Ne javi se nihče.) Ker se
nihče ne priglasi k besedi, zaključujem razpravo in prehajamo na glasovanje
o tem predlogu. Ker je vložen en sam predlog, se glasuje po 42. členu poslov-
nika. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo
roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.)
Ugotavljam, da je dosedanji sodnik Vrhovnega sodišča LRS Anton Krajšek
razrešen svoje dolžnosti, za nove sodnike vrhovnega sodišča pa so izvoljeni
Stane Hribar, Jože Baričević, Henrik Kužnik in dr. Ivan Bele.

Peta točka dnevnega reda zadeva razrešitev tajnika Ljudske skupščine
Ljudske republike Slovenije. Dosedanji tajnik Ljudske skupščine LRS je poslal
naslednji dopis:

»Podpisani ljudski poslanec Albert Jakopič, tajnik Ljudske skupščine LRS,
prosim naslov, da me razreši funkcije tajnika Ljudske skupščine LRS. Svojo
prošnjo utemeljujem s tem, da sem bil po izvolitvi za tajnika Ljudske skup-
ščine LRS poleg zaposlenosti pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slove-
nije izvoljen tudi za predsednika Kluba ljudskih poslancev LRS. Ker ti posli
zahtevajo polno zaposlitev, prosim, kar priporoča tudi predsedstvo SZDLS, da
me skupščina razreši funkcije tajnika Ljudske skupščine LRS. Albert Jakopič,
ljudski poslanec.«

O tej razrešitvi se mora ljudska skupščina izjaviti, ali to razrešitev sprejme
ali jo odkloni. Želi kdo izmed ljudskih poslancev besedo? (Ne javi se nihče.)
Če se nihče ne priglasi k besedi, prehajamo na glasovanje. Kdor je za razre-
šitev ljudskega poslanca Alberta Jakopiča funkcije tajnika skupščine, naj
prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.)

Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je skupščina sprejela prošnjo ljudskega poslanca Alberta Jakopiča in se mu obenem zahvaljuje za doslej vzorno opravljeno delo. (Ploskanje.)

Sedaj bo treba izvoliti novega tajnika Ljudske skupščine LRS. Predlog mora po 6. in 72. členu poslovnika dati najmanj 20 poslancev. Ima kdo izmed ljudskih poslancev kak predlog? Besedo ima ljudski poslanec Albert Jakopič.

Albert Jakopič: Tovariši ljudski poslanci! Dovolite mi, da se vam najprej zahvalim za zaupanje, ki sem ga z izvolitvijo za tajnika od vas prejel in tudi za potrditev razrešnice, ki sem jo navedel v svoji prošnji. Dovolite mi pa, da hkrati predlagam v imenu ljudskih poslancev Antona Trudna, Feliksa Razdriha, Antona Ferjančiča, Jožeta Štakoliča, Janka Lukana, Viktorja Kovača, Vladimirja Bračiča, inž. Borisa Pipana, Iva Skerlovnika, Jožeta Turnška, Martina Žuglja, Franca Ranta, Jožeta Petejana, Zalke Božičnik, Jelke Vrhovšek, Albina Dujca, Martina Greifa in Jožeta Goričarja kot kandidata za novega tajnika Ljudske skupščine LRS dr. Miho Potočnika. (Ploskanje.)

Podpredsednik dr. Ferdo Kozak: Ima morda kdo izmed ljudskih poslancev kak drug predlog? (Ne javi se nihče.) Ker ne, dajem predlog ljudskega poslanca Alberta Jakopiča na glasovanje. Kdor je za ta predlog, naj prosim dvigne roko. (Vsi poslanci dvignejo roko.) Hvala. Je kdo proti? (Nihče.) Se je kdo vzdržal glasovanja? (Nihče.) Ugotavljam, da je za tajnika Ljudske skupščine LRS soglasno izvoljen ljudski poslanec dr. Miha Potočnik.

S tem je dnevni red 3. skupne seje izčrpan. Tovariše ljudske poslance prosim pooblastila za podpredsednika in tajnika, da podpišeta zapisnik te seje. S tem zaključujem 3. skupno sejo obeh zborov.

Seja je bila zaključena ob 12,15.

P R I L O G E

LJUDSKA SKUPŠČINA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE REPUBLIŠKI ZBOR

Mandatno-imunitetni odbor

REPUBLIŠKEMU ZBORU LJUDSKE SKUPŠČINE LRS

Mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji seji dne 19. marca 1954 obravnaval ponovne volitve v 33. volilni enoti ter nadomestne volitve v 81. in 83. volilni enoti. S tem v zvezi je pregledal vse volilne spise ter poročilo Republiške volilne komisije LRS z dne 26. januarja 1954 pod št. 64/5-53 o ponovnih volitvah ljudskega poslanca Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS v 33. volilni enoti ter poročilo iste komisije z dne 16. marca 1954 pod št. 3/4-54 o nadomestnih volitvah ljudskih poslancev Republiškega zbora v 81. in 83. volilni enoti.

Po pregledu obeh poročil Republiške volilne komisije LRS in volilnih spisov daje mandatno-imunitetni odbor Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS naslednje

poročilo:

1. pri ponovnih volitvah v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS v 33. volilni enoti je bilo 7259 volilnih upravičencev, od katerih je glasovalo skupno 5074 volivcev ali 69,9 %.

Od skupnega števila oddanih glasov je glasovalo za kandidata Valentina Hribarja 1285 ali 25,3 % volivcev, za kandidata Franca Kerina pa 3673 ali 72,4 % volivcev. Neveljavnih glasovnic je bilo 116 ali 2,3 %;

2. pri nadomestnih volitvah v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS a) v 81. volilni enoti je bilo skupno 8207 volilnih upravičencev, od katerih je glasovalo skupno 6687 ali 81,47 % volilnih upravičencev.

Od skupnega števila oddanih glasov je glasovalo za kandidata Jožeta Rusa 6142 volivcev ali 91,85 %; neveljavnih glasovnic je bilo 545 ali 8,15 %;

b) v 83. volilni enoti je bilo skupno 6161 volilnih upravičencev, od katerih je glasovalo skupno 5709 ali 92,66 % volilnih upravičencev.

Od skupnega števila oddanih glasov je glasovalo za kandidata Franca Roglja 5558 volivcev ali 97,40 %; neveljavnih glasovnic je bilo 151 ali 2,60 %.

V vseh treh volilnih enotah so se določitev kandidatov in ponovne ter nadomestne volitve izvršile v skladu z zakonitimi predpisi in ni bilo nepravilnosti, ki bi lahko bistveno vplivale na določitev kandidatov ali na volilni izid.

Na podlagi vseh navedenih ugotovitev mandatno-imunitetni odbor Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS

predlaga,

da se potrdijo mandati in za ljudske poslance Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS proglase

v 33. volilni enoti: Franc Kerin, kmet iz Podbočja,

v 81. volilni enoti: Jože Rus, pravnik iz Ljubljane,

v 83. volilni enoti: Franc Rogelj, učitelj iz Murske Sobote.

Poročilo, ki ga mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, je bilo prečitano in odobreno na seji mandatno-imunitetnega odbora, ki je za svojega poročevalca določil ljudskega poslanca Cvetko Vodopivec.

Mandatno-imunitetni odbor predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, da njegovò poročilo in predlog sprejme.

Ljubljana, dne 19. marca 1954.

Tajnik:

Cvetka Vodopivec l. r.

Predsednik:

Stane Bobnar l. r.

Člani:

Albert Jakopič l. r.

Franc Rant l. r.

Anton Šušteršič l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je v skladu z določbo 110. člena poslovnika Ljudske skupščine LRS na svoji 2. redni seji dne 5. marca 1954 pregledal celotno poslovanje računovodstva in blagajne za čas od 16. septembra 1953 do 28. februarja 1954.

Odbor je ugotovil, da se proračun Ljudske skupščine LRS pravilno izvaja. Pregledal je blagajniško knjigo, knjigovodsko kartoteko ter vse knjižne priloge blagajne in Narodne banke. Nadalje je pregledal sezname plačanih računov ter potrdil izplačila v seznamih navedenih zneskov za čas od 16. septembra 1953 do 28. februarja 1954.

To poročilo pošilja odbor Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga potrdi.

Za odborovega poročevalca je bil določen Andrej Stegnar.

Št. LS 63/1-54.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Ivo Svetina l. r.

Predsednik:

Ivan Novak l. r.

Člani:

Feliks Razdrih l. r.

Jože Gričar l. r.

Andrej Stegnar l. r.

**PREDLOG DRUŽBENEGA PLANA
LJUJSKE REUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1954
S SPREMEMBAMI IN DOPOLNITVAMI IZVRŠNEGA SVETA
LJUJSKE SKUPŠČINE LJUJSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
Z DNE 11. MARCA 1954**

(Prečiščeno besedilo)

**PRVI DEL
PREGLED RAZVOJA GOSPODARSTVA
LJUJSKE REPUBLIKE SLOVENIJE V LETU 1953**

I. poglavje

SKUPNI DRUŽBENI PROIZVOD

Skupni družbeni proizvod, izračunan po cenah, predvidenih za leto 1954, je znašal:

	1952	1953
v milijonih dinarjev	133.427	147.426
v indeksih	100	111
na enega prebivalca v dinarjih	91.891	100.494
v indeksih	100	109

Skupni narodni dohodek, izračunan po istih cenah, pa je znašal:

	1952	1953
v milijonih dinarjev	115.879	127.618
v indeksih	100	110
na enega prebivalca v dinarjih	79.806	86.992
v indeksih	100	109

Porast družbenega proizvoda po panogah, izražen v indeksih, je bil naslednji:

	1952	1953
industrija	100	114
kmetijstvo	100	100,3
gozdarstvo	100	76
gradbeništvo	100	111
promet	100	113
trgovina	100	125
gostinstvo	100	115
obrt	100	110
skupno gospodarstvo	100	111

II. poglavje

SPREMEMBE V RAZVOJU GOSPODARSTVA V LETU 1953

Na povečanje družbenega proizvoda so bistveno vplivali naslednji činitelji: porast industrijske proizvodnje, porast kmetijske proizvodnje, porast izvoza industrijskih proizvodov in povečanje obsega investicijske izgradnje.

1. Porast industrijske proizvodnje

a) Industrijska in rudarska proizvodnja je dosegla v letu 1953 močan vzpon. Medtem ko je znašalo povečanje fizičnega obsega proizvodnje v letu 1952 nasproti letu 1951 ne polna 2 0/0, se je povečala industrijska in rudarska proizvodnja v letu 1953 nasproti letu 1952 za 14 0/0. Poleg tega se je v letu 1953 razširil sortiment in izboljšala kvaliteta proizvodov. Po strokah se je fizični obseg industrijske in rudarske proizvodnje spremenil v letu 1953 nasproti letu 1952 tako:

(v indeksnih številih, leto 1952 = 100)

Stroka	Indeks
proizvodnja električne energije	107
proizvodnja in predelava premoga	100
proizvodnja in predelava nafte	120
črna metalurgija	120
barvasta metalurgija	104
proizvodnja nekovin	102
kovinska industrija	119
elektroindustrija	163
kemična industrija	106
industrija gradbenega materiala	137
lesna industrija	127
industrija papirja	120
tekstilna industrija	112
industrija usnja in obutve	99
industrija gume	122
živilska industrija	114
tobačna industrija	106
vsa industrija	114

Z izjemo premogovne in usnjarske industrije oziroma industrije obutve se je v vseh drugih strokah fizični obseg proizvodnje povečal.

b) V okviru industrije pa je prišlo do sprememb, ki se odražajo v močnem vzponu proizvodnje sredstev za delo, kar so omogočile nove kapacitete v bazični industriji, in v rahlem padanju proizvodnje potrošnega blaga, ki ga je povzročilo pomanjkanje surovin zaradi sušnega leta in otežkočenega uvoza. Spremembe v strukturi industrijske in rudarske proizvodnje pokaže naslednja tabela:

Skupina	1951 = 100		1952 = 100
	1952	1953	1953
sredstva za delo	115	147	128
material za reprodukcijo	100	110	110
potrošno blago	97	93	96
vsa industrija	102	116	114

c) Značilno za skupno industrijsko in rudarsko proizvodnjo v letu 1953 je močan vzpon v drugem in četrtem tromesečju. Tretje tromesečje odstopa od te tendence zaradi letnih dopustov in manjšega uvoza surovin v poletnih mesecih. Zlasti močan je vzpon v proizvodnji sredstev za delo (od 117 na 146 v drugem in od 147 na 182 v četrtem tromesečju leta 1953), manjši v proizvodnji reprodukcijskega materiala, medtem ko je prišlo v proizvodnji potrošnega

blaga v drugem tromesečju do močnega padca. V četrtem tromesečju pa je sledila proizvodnja potrošnega blaga splošni tendenci naraščanja, ki je relativno celo izrazitejša kot pri proizvodnji reprodukcijskega materiala. Gibanje industrijske in rudarske proizvodnje po tromesečjih in skupinah ponazoruje naslednja tabela:

(Leto 1951 = 100)

Tromesečje	Skupina			
	Sredstva za delo	Material za reprodukcijo	Potrošno blago	Vsa industrija
1952				
prvo	78	91	86	89
drugo	121	102	94	102
tretje	107	101	94	100
četrto	155	107	115	115

Tromesečje	Skupina			
	Sredstva za delo	Material za reprodukcijo	Potrošno blago	Vsa industrija
1953				
prvo	117	103	100	105
drugo	146	111	83	115
tretje	147	110	85	115
četrto	182	122	103	130

č) Povečanje industrijske in rudarske proizvodnje je deloma omogočila večja proizvodnost dela. Proizvodnost dela (indeks proizvodnosti je izračunan iz medsebojnega odnosa indeksa proizvodnje in indeksa števila delavcev, zaposlenih na industrijskih delih) je porasla v letu 1953 v vseh industrijskih strokah razen v proizvodnji in predelavi nekovin, v kemični in živilski industriji. To pokaže naslednja tabela:

(Leto 1952 = 100)

Stroka	Indeks
proizvodnja električne energije	121,4
proizvodnja in predelava premoga	104,9
proizvodnja in predelava nafte	112,9
črna metalurgija	109,5
barvasta metalurgija	106,4
proizvodnja in predelava nekovin	96,9
kovinska industrija	103,0
elektroindustrija	115,0
kemična industrija	94,5
industrija gradbenega materiala	111,0
lesna industrija	108,9
industrija papirja	117,0
tekstilna industrija	102,1
industrija usnja in obutve	101,5
industrija gume	109,6
živilska industrija	93,7
tobačna industrija	106,2
vsa industrija	105,7

Pomemben je porast proizvodnosti dela v industriji papirja in v elektroindustriji, dalje v proizvodnji in predelavi nafte, zlasti pa v proizvodnji gradbenega materiala, v lesni industriji in v črni metalurgiji. Pri prvih dveh je treba upoštevati pri presoji porasta proizvodnosti dela njihovo izredno močno mehanizacijo, kakor je treba pri drugih upoštevati težje in slabše proizvodne pogoje. Značilen je majhen porast proizvodnosti v tekstilni in zlasti v usnjarski industriji, kjer je bilo izkoriščanje kapacitet manjše.

d) Na porast industrijske in rudarske proizvodnje je nadalje vplivalo povečano število zaposlenih. V letu 1953 se je na novo vključilo v industrijo in rudarstvo čez 5500 delavcev.

e) Povečanje industrijske proizvodnje je omogočilo tudi boljše izkoriščanje obstoječih kapacitet, poleg tega pa tudi pričetek obratovanja novih kapacitet oziroma razširitev obstoječih.

2. Porast kmetijske proizvodnje

a) Vrednost v letu 1953 ustvarjenega družbenega produkta je znašala 25,7 milijarde din. Pozni mrzav v maju je povzročil nad 2 milijardi škode v vinogradništvu in sadjarstvu. V drugih kmetijskih panogah je bila letina dobra, celo nekoliko nad povprečjem. V celoti se je povečala kmetijska proizvodnja v letu 1953 nasproti letu 1952 za 0,3 %.

b) Primerjava proizvodnje važnejših pridelkov v tonah po podatkih Zavoda za statistiko in evidenco LRS:

	1952	1953
žito	150.000	200.000
krompir	460.000	508.000
hmelj	1.170	1.540
jabolka	50.700	20.850
grozdje	52.800	26.450
seno	860.000	1,100.000

Cene vina, sadja, mleka, mesa in jajc so se nasproti letu 1952 nekoliko zvišale, medtem ko so cene poljskih pridelkov padle.

c) Po strokah se je fizični obseg proizvodnje povečal oziroma zmanjšal tako:

	Indeks fizičnega obsega proizvodnje v letu 1953 (Leto 1952 = 100)
poljedelstvo	133
sadjarstvo	55
vinogradništvo	50
živinoreja	101
predelava	57
skupaj kmetijstvo	100,3

č) Oskrbovanje s kmetijskimi potrebščinami je bilo v letu 1953 znatno boljše kot v letu 1952. Promet se je količinsko podvojil, poraba umetnih gnojil je narasla od 2100 na 4000 vagonov.

Kljub napredku v oskrbovanju s kmetijskimi potrebščinami pa se potrebe po umetnih gnojilih, dobrem orodju, raznih kultivatorjih, namakalnih napravah itd. še vedno nezadostno zadovoljujejo. Zato so ostale deloma nizko-

riščene možnosti za nabavo kmetijskih potrebščin iz sredstev samih proizvajalcev, še bolj pa bi se povpraševanje občutilo, če bi bili na razpolago krediti za nabavo kmetijskih potrebščin ter krediti in cement za ureditev gnojišč, postavitve silosov in popravilo gospodarskih poslopij.

d) Investicije v kmetijstvu so bile leta 1953 realizirane v višini 1,5 milijarde din. Medtem ko so bile v letu 1952 izvedene investicije s pomočjo državnih kreditov, so bila v letu 1953 v navedenem znesku udeležena v znatni meri tudi zadružna sredstva. To priča o uspešnem razvoju splošnega kmetijskega združništva. Investicije so služile za postavitve večjih mlekarn, agroservisnih delavnic, nabavo mehanizacije, obnovo nasadov, melioracije itd.

e) Pomanjkljivost v organizaciji trgovinskega omrežja, visoki prevozni stroški, pomanjkanje skladišč in neupravičeni zaslužki trgovskih podjetij so povzročili, da je ostal del kmetijskih pridelkov nezajet oziroma da je potrošnik kupoval po previsokih cenah. Zaradi naštetih nedostatkov in zaradi neenotnega nastopa odkupnega trgovinskega omrežja so se neupravičeno prelila na vas znatna denarna sredstva.

3. Gozdarstvo

a) V letu 1953 je bilo zaradi zaščite gozdov v LR Sloveniji uveljavljenih več ukrepov, ki naj bi zmanjšali sečnjo in dosegli čim racionalnejše izkoriščanje lesa: sprejet je bil zakon o gozdovih, zaostreni so bili predpisi o obveznem odkazilu, brez katerega sečnja ni dovoljena, izšli so predpisi o zmanjšanju števila venecijank, začela se je reorganizirati gozdarska služba v smeri povečanja števila in okrepitve kontrole, povečal se je obseg gojitvenih in gozdno-tehničnih del. Vsi ti ukrepi so pripomogli k temu, da se je izkoriščanje gozdov v letu 1953 zmanjšalo nasproti letu 1952 (v indeksih leto 1952 = 100):

državni sektor	64
nedrjavni sektor	95
skupaj	85

b) Uspehi v omejevanju sečnje lesa in varčevanja z lesom pa so bili v glavnem doseženi le v državnem sektorju, medtem ko se potrošnja lesa iz privatnih gozdov bistveno ni zmanjšala. Slabši uspehi v privatnem sektorju so bili posledica slabega izvajanja določil zakona o gozdovih in drugih gozdno-gospodarskih predpisov, premajhnega razumevanja nalog s strani ljudskih odborov v zvezi z upravljanjem gozdov in številčno ter kvalitnetno šibka gozdarska služba, ki ni bila sposobna kontrolirati izvajanje predpisov v zasebnem sektorju gozdarstva. Preveliko sečnjo v zasebnem sektorju pa je pospeševal tudi neorganiziran nastop podjetij, ki so odkupovala les zaradi velikih potreb za notranjo potrošnjo in izvoz po pretiranih cenah. S tem so stimulirala kmete k negospodarskemu izkoriščanju gozdov (cena, vključno gozdna taksa, se je dvignila od povprečja 3030 din za 1 neto m³ v letu 1952 na 5450 din v letu 1953).

4. Porast izvoza industrijskih proizvodov

a) Leto 1953 predstavlja bistveno prelomnico v našem zunanjetrgovinskem poslovanju. Medtem ko je v letu 1952 v izvozu LR Slovenije še prevladoval izvoz rudarskih, kmetijskih in gozdarskih surovin, prevzema v letu 1953 vodilno vlogo že izvoz industrijskih proizvodov.

Kljub določenemu izpadu proizvodnje kmetijskih proizvodov zaradi vremenskih neprijetnosti, znatnemu padcu cen na zunanjih tržiščih, predvsem pri barvastih kovinah ter zmanjšanju poseka lesa zaradi ukrepov za čuvanje in obnovo gozdov, se je v letu 1953 nadalje povečal izvoz nasproti letu 1952 za 12,3 %. Izpad izvoza lesa, kmetijskih proizvodov in zmanjšana vrednost barvastih kovin je uspešno nadomestil izvoz industrijskih izdelkov.

Povečanje oziroma zmanjšanje izvoza je bilo naslednje:

	milijonov din	%
industrijski proizvodi	+ 2138	+ 102
gozdarstvo	+ 71	+ 13
kmetijski pridelki	— 365	— 18
barvna metalurgija	— 348	— 15
rezan les	— 329	— 16
rudarstvo	— 15	— 5

Ves izvoz se je povečal za 1.152 milijonov din, to je od 9.335 milijonov din v letu 1952 na 10.487 milijonov din v letu 1953.

b) Do povečanja celokupnega izvoza je torej prišlo samo zaradi izredno močnega povečanja izvoza industrijskih proizvodov. Pri tem je bil v letu 1953 dosežen najvišji vzpon pri izvozu tekstilnih proizvodov, ki se je povečal od 220 milijonov din v letu 1952 na 1.772 milijonov din v letu 1953, dalje pri izvozu kovinskih proizvodov od 283 na 495 milijonov din, v usnjarski industriji od 226 na 326 milijonov din ter v elektroindustriji, kjer predstavlja izvoz v višini 48 milijonov din pomemben znesek glede na to, da se proizvodi iz te stroke dotlej praktično skoro niso izvažali.

Zaradi povečanega izvoza se niso zmanjšale dobave proizvodov na domačem tržišču, ker se je izvoz gibal v skladu s povečano proizvodnjo.

c) Zaradi povečanja izvoza industrijskih proizvodov se je v letu 1953 struktura izvoza bistveno izboljšala. Primerjava strukture izvoza v letu 1952 in 1953 je naslednja:

	1952	1953
industrija	22,5	40,3
rudarstvo	3,1	2,7
metalurgija	25,6	19,4
rezan les	21,7	16,2
kmetijstvo	21,4	15,6
gozdarstvo	5,7	5,8
skupni izvoz	100,0 %	100,0 %

5. Povečanje obsega investicijske izgradnje

a) V letu 1953 so znašale skupne investicije v LR Sloveniji po nepopolnih podatkih (obračuni za leto 1953 še niso dokončni) 31.846 milijonov din.

Investirana vsota je razdeljena po elementih (v procentih od skupnih investicij) tako:

gradbena dela	48,4 %
oprema z montažo	42,1 %
drugo	9,5 %

V primerjavi z letom 1952 so bile v letu 1953 izvršene naslednje investicije:

	1952	1953	Indeks (1952 = 100)
Investicije (brez sredstev za plačilo obveznosti iz preteklih let in amortizacije) . . .	24.214	31.846	131

V letu 1953 so se povečale investicije v primerjavi z letom 1952 po panogah tako:

	(Leto 1952 = 100)
industrija in rudarstvo	105,6
promet	200,0
stanovanjska in komunalna dejavnost	133,0
kulturno-socialna dejavnost	130,5
dejavnost državnih organov	610,0
drugo	261,0

Po virih finansiranja odpade od izvršenih investicij v letu 1953 na:

	1952	1953	Indeks (1952 = 100)
temeljno investicijsko izgradnjo	19.208	17.706	92
proračunske investicije	2.100	1.823	87
drugo	2.906	12.317	346
skupaj	24.214	31.846	131

Skupne investicije izkazujejo porast v višini 7.632 milijonov din, medtem ko so se temeljna investicijska izgradnja in proračunske investicije zmanjšale za 1.179 milijonov din. Povečanje drugih investicij v višini 9.411 milijonov din gre predvsem na račun lastnih sredstev podjetij, kot posledica njihove večje samostojnosti.

b) Temeljna investicijska izgradnja v letu 1953 je bila v primerjavi z letom 1952 naslednja:

Primerjava investicij po panogah (v milijonih din):

	1952	%	1953	%	Indeks (1952 = 100)
elektrogospodarstvo	4.698	24,5	5.898	33,3	126
rudarstvo in nafta	2.191	11,4	1.207	6,8	55
črna metalurgija	3.926	20,5	1.346	7,6	34
barvasta metalurgija	3.139	16,4	4.340	24,5	138
kovinska industrija	1.660	8,7	1.564	8,8	94
elektroindustrija	199	1,0	100	0,5	53
kemična industrija	355	1,8	219	1,2	62
industrija gradbenega materiala	142	0,7	31	0,2	22
industrija papirja in celuloze	685	3,6	1.487	8,4	217
železniški promet	338	1,7	361	2,2	107
cestni promet	100	0,5	480	2,7	480
drugo	1.784	9,2	673	3,8	38
skupaj	19.208	100	17.706	100	92

c) Proračunske investicije po panogah v letu 1953 so bile naslednje:

	milijonov dinarjev	%
promet	530	29,1
gozdarstvo	60	3,3
prosveta	278	15,2
zdravstvo	583	32,0
pravosodje	51	2,8
izgradnja Nove Gorice	40	2,2
vodovodi	20	1,1
vodno gospodarstvo	78	4,3
drugo	183	10,0
	<u>1.823</u>	<u>100</u>

Pri proračunskih investicijah v letu 1953 je bil poudarek na prometu, prosveti in zdravstvu:

	1952 milij.	1953 milij.	Indeks (1952 = 100)
promet	474	530	112
prosveta	164	278	169
zdravstvo	172	583	339

6. Spremembe na področju cen in osebne potrošnje

a) V letu 1953 se je nominalna kupna moč prebivalstva LR Slovenije povečala nasproti letu 1952 za 8,5 milijarde din ali za 15,7%. Od tega povečanja odpade na delavce in nameščence 5,6 milijarde, na kmete 866 milijonov, na samostojne poklice (obrtnike, gostilničarje in druge) pa 2 milijardi dinarjev.

Na povečanje kupne moči delavcev in nameščencev je vplivalo predvsem povečanje sklada za plače. Sklad za plače se je povečal zaradi povečanega števila delovne sile, ki se je povečalo v gospodarstvu od leta 1952 na 1953 za 6,4%. Hkrati se je sklad za plače povečal tudi zaradi večje proizvodnosti dela, ki je narasla v industriji in rudarstvu za 5,7%. V celoti se je sklad za plače povečal za 3,9 milijarde din ali za 13,2%. Poleg sklada za plače so vplivali na porast kupne moči delavcev in nameščencev tudi prejemki iz socialnega zavarovanja, ki so se povečali za 1,4 milijarde din ali za 10,6%. Pri tem so se največ povečale pokojnine (zaradi prevedb na nove, višje pokojnine) in sicer za več kot 1 milijardo din ali za 24% (precejšen del prednjega zneska je bil izplačan na račun leta 1952), nadalje dodatki za otroke za 190 milijonov in invalidnine za 145 milijonov din.

Kmetje so povečali kupno moč skoro v celoti na račun visokih odkupnih cen za les, pri katerem se je cena dvignila za okrog 50%. Kot posledica sušnega leta 1952 pa so se povečale tudi odkupne cene kmetijskih pridelkov, in sicer v LR Sloveniji povprečno za 9,2%.

Pri samostojnih poklicih se je kupna moč povečala deloma zaradi večjega obsega izvršenih obrtniških storitev in uslug (porast za 4,1% nasproti letu 1952), v večji meri pa zaradi dviga cen teh storitev in uslug (dvig cen za 16%),

pri gostilničarjih pa zaradi močnega dviga cen vinu (odkupna cena se je v povprečju dvignila za 32 %, maloprodajna pa za 55 %!).

b) Zaradi povečane industrijske proizvodnje (medtem ko je izpad živil, zlasti moke in maščob, nadoknadil uvoz) je bilo trgovini in gostinstvu omogočeno, da v veliki meri izčrpata povečano kupno moč prebivalstva. Celotni blagovni promet (trgovina, gostinstvo in kmečki trg) se je povečal v letu 1953 nasproti letu 1952 za več kot 8 milijard din, lahko pa bi bil še večji, če bi bilo na razpolago zlasti več gradbenega materiala, po katerem je bilo pri kmetih veliko povpraševanje. To velja tudi za umetna gnojila in poljedelske naprave. Blagovni promet so ovirale tudi visoke in neelastične cene zlasti pri tekstilijah, katerih prodaja pa se je močno poživila po znižanju cen v novembru.

c) Pri dvigu nominalne kupne moči za 15,7% in vrednostnega nominalnega blagovnega prometa za 16,2% ni v istem obsegu narastla količinska potrošnja blaga, ki se je dvignila le za 10,3%. Cene blaga so se namreč v letu 1953 nasproti letu 1952 dvignile za 5,3%. Na dvig splošnega indeksa cen blaga je predvsem vplivalo povišanje cen prehranskega blaga, pri katerem so se cene dvignile za 12%, in močan skok cen pri vinu (za 55%), zaradi česar se je indeks cen v gostinstvu dvignil na 143 nasproti letu 1952. Tak dvig cen je bil posledica suše v letu 1952 in pozebe v letu 1953, ki je prizadejala predvsem sadjarstvo in vinogradništvo. Nasprotno pa so imele cene industrijskega blaga stalno tendenco padanja, tako da je bil v letu 1953 povprečni indeks cen industrijskih predmetov 94,1 v primerjavi z letom 1952. K temu padcu cen je zlasti pripomoglo močno znižanje cen tekstilij.

č) Kljub porastu splošnega indeksa cen se je zaradi še močnejšega dviga kupne moči količinska potrošnja povečala za 10,3%. Pravo sliko o gibanju količinske potrošnje pa dobimo šele, če to potrošnjo prikazemo v povprečju na enega prebivalca, kajti število prebivalstva iz leta v leto narašča. Poleg tega je treba k blagovni potrošnji prišteti tudi potrošnjo uslug (obrtinskih, komunalnih, kulturnih, zdravstvenih in prometnih), da dobimo pravilno ponazoritev o razvoju življenjskega standarda. Potrošnja na enega prebivalca, računana po cenah iz leta 1952, je bila taka (v dinarjih):

	1952	1953	Indeks
prehrana	13.617	13.578	99,7
industrijsko blago	17.748	21.452	120,9
gostinstvo	4.395	3.958	90,1
usluge	5.135	5.663	110,3
skupaj	40.895	44.651	109,2

Celotna potrošnja in s tem življenjski standard sta se torej dvignila v letu 1953 za 9,2% nad leto 1952.

K povišanju življenjskega standarda prebivalstva so predvsem vplivali industrijski predmeti, katerih je potrošil en prebivalec v Sloveniji za skoro 21% več kot leta 1952. Precej močno se je tudi dvignila potrošnja uslug in sicer za približno 10%. Potrošnja prehrane je ostala približno na višini iz leta 1952, medtem ko se je potrošnja v gostinstvu zmanjšala za 10%, kar je posledica visokega skoka cen zlasti alkoholnih pijač (dvig cen za 55%).

7. Spremembe na področju kreditov in denarnega obtoka

a) Vsota izkoriščenih kratkoročnih kreditov se je v letu 1953 v povprečju povečala nasproti letu 1952 za 7,1 milijarde din, v decembru 1953 nasproti decembru 1952 pa za 13,6 milijarde din ali za 19%.

Od povečanja kratkoročnih kreditov je odpadlo:

na industrijo	58%
na trgovino	9%
na gradbeništvo	6%
na združništvo	12%
na kulturno-socialno dejavnost	10%
na drugo	5%

Do povečanja kreditov je prišlo v industriji in rudarstvu zaradi povečane proizvodnje, ki je zahtevala tudi večje zaloge, zaradi odvoda akumulacije iz leta 1952 ter zaradi prenehanja kreditiranja s strani trgovine, zlasti zunanje; v trgovini, zaradi večjega blagovnega prometa in odkupa, zaradi česar so bile potrebne tudi večje zaloge blaga; v gradbeništvu zaradi močnega porasta gradbene dejavnosti; v združništvu zaradi večjega prometa, odkupa in izvoza v okviru združne trgovine; v kulturno-socialni dejavnosti zato, ker je prenehalo interno kreditiranje okrajnih (mestnih) zavodov za socialno zavarovanje s strani Narodne banke.

b) Denarni obtok se je v l. 1953 povečal za 2.161 milijonov din, kar je deloma normalna posledica povečane gospodarske aktivnosti na vseh področjih, zlasti na področju blagovnega prometa, deloma pa tudi posledica povečane investicijske dejavnosti in v zvezi z njo dviga cen investicijskega materiala, nadalje povečanih cen kmetijskih pridelkov in končno povečanih dohodkov prebivalstva, pri čemer pa je to povečanje neenakomerno razdeljeno in odpade le na del kmetov, obrtnikov in drugih samostojnih poklicev.

III. poglavje

PREGLED KAPACITET, KI SO PRICHELE OBRATOVATI V LETU 1953

a) V elektrogospodarstvu so pričele v letu 1953 obratovati naslednje kapacitete:

HE Vuzenica s I. agregatom z zmogljivostjo 16,7 MW oziroma z letno kapaciteto 130 milijonov kWh,

HE Mariborski otok z II. agregatom z zmogljivostjo 17 MW oziroma z letno kapaciteto 70 milijonov kWh,

HE Medvode s I. agregatom z zmogljivostjo 8,5 MW oziroma z letno kapaciteto 65 milijonov kWh.

V letu 1953 so bili dovršeni naslednji daljnovodi:

drugi sistem 110 kV daljnovoda Maribor—Laško,

drugi sistem 110 kV daljnovoda Maribor—Dravograd,

daljnovod 110 kV Dravograd—Ravne in

daljnovod 35 kV Maribor—Podplat.

b) V premogovni industriji so bile z novimi investicijami povečane kapacitete za 270.000 ton premoga, od tega v rudniku Velenje za 230.000 ton lignita in v rudniku Zagorje za 40.000 ton rjavega premoga.

c) V črni metalurgiji se je s povečanjem plavža v Železarni na Jesenicah povečala kapaciteta za 50.000 ton surovega železa, z dograditvijo 2 visokofrekvenčnih peči v Železarni na Ravnah pa se je povečala kapaciteta za 12.000 ton surovega jekla.

č) V kovinski industriji so se nove investicije v Strojnih tovarnah v Trbovljah že začele izkoriščati in bodo lahko dale v letu 1954 do 3.000 ton raznih strojev in naprav. Prav tako so omogočile nove kapacitete že v letu 1953 dvig proizvodnje temperlitine v tovarni »Titan« v Kamniku in bodo omogočile v letu 1954 povečanje proizvodnje na 900 ton. Tudi v tovarni koles »Rog« v Ljubljani so se že začele izkoriščati nove kapacitete, ki bodo v letu 1954 omogočile proizvodnjo 10.000 koles.

d) V elektroindustriji je začela leta 1953 obratovati tovarna radijskih aparatov v Sežani.

e) Začele so se izkoriščati nove kapacitete v obutveni industriji v tovarni »Planika« v Kranju.

DRUGI DEL

SMERNICE ZA RAZVOJ GOSPODARSTVA V LJUDSKI REPUBLIKI SLOVENIJI V LETU 1954

IV. poglavje

INDUSTRIJA

1.

Razvoj industrijske proizvodnje v letu 1954 se bo dosegel s: pričetkom obratovanja novih kapacitet in boljšim izkoriščanjem obstoječih kapacitet,

povečanjem izvoza industrijskih proizvodov,
povečanjem proizvodnje predelovalne industrije,
boljšo preskrbo industrije z uvoznimi surovinami na osnovi povečanega izvoza domače industrije.

2.

Na podlagi doseženih rezultatov v letu 1953 ter analize možnosti proizvodnje, potrošnje in izvoza se predvideva v letu 1954 nasproti letu 1953 povečanje industrijske proizvodnje za 10%.

Po posameznih strokah industrijske proizvodnje se predvideva naslednje povečanje:

	Fižični obseg 1953 = 100%
proizvodnja električne energije	106
proizvodnja in predelava premoga	103,6
proizvodnja in predelava nafte	147,9
črna metalurgija	106,3
barvasta metalurgija	108,4
proizvodnja nekovin	109,2
kovinska industrija	115
elektroindustrija	142,2
kemična industrija	111
industrija gradbenega materiala	120,4

lesna industrija	94,1
industrija papirja	100
tekstilna industrija	111,1
industrija usnja in obutve	110,2
industrija gume	105,2
živilska industrija	113,6
grafična industrija	100
tobačna industrija	90,2
vsa industrija	110

3.

Glede na splošni porast industrijske proizvodnje se predvideva povečanje števila zaposlenih do 6.000 nasproti številu zaposlenih v letu 1953.

4.

Predvideva se povečanje proizvodnosti dela za 6%.

5.

Predvideva se povečanje izvoza industrijskih proizvodov za 12% nasproti izvozu, doseženemu v letu 1953.

6.

Da bi se dosegel predvideni dvig proizvodnje, bodo morali delovni kolektivi usmeriti vse svoje napore, da:

- a) maksimalno izkoriščajo kapacitete,
- b) v še večji meri prilagodijo proizvodnjo potrebam zunanjega tržišča ter povečajo izvoz, s čimer si bodo ustvarili večje možnosti za nabavo surovin iz uvoza in s tem še večje izkoriščanje svojih kapacitet,
- c) uvedejo skrajno varčevanje in racionalnost v svojem poslovanju ter dvignejo storilnost dela, da bodo mogli uspešno realizirati svoje izdelke na domačem in tujem tržišču.

7.

V elektrogospodarstvu se predvideva povečanje za 6% nasproti letu 1953. V letu 1954 bo pričel z obratovanjem II. agregat hidrocentrale Vuzenica. Kljub manjšemu povečanju proizvodnje se bo potrošnja električne energije v LR Sloveniji dvignila v letu 1954 za 28% zaradi normalnega porasta potrošnje, vključitve novih potrošnikov ter zaradi zmanjšanih dobav LR Hrvatski, ki bo zadovoljila znaten del svojih potreb s proizvodnjo v novozgrajenih elektrarnah. Kljub večji proizvodnji pa se bo zlasti v zimskih mesecih pojavljala še vedno znaten primanjkljaj električne energije, ki bo povzročil zastoje ali zmanjšal obseg proizvodnje. Potrebno je izkoristiti vse možnosti, da se take motnje v dobavi električne energije omejijo na skrajni minimum ter da se zmanjšajo proizvodni stroški, za kar je potrebno zlasti:

- zagotoviti med letom zadostne količine premoga za nemoteno obratovanje termoelektrarn v času zmanjšane obratovanja hidroelektrarn,
- pospešiti montažo drugega agregata HE Vuzenica tako, da se bo mogel staviti v redni obrat takoj ob nastopu večjega vodnega dotoka,

- pospešiti dela na izgradnji TE Šoštanj in HE Vuhred tako, da bosta mogla oba objekta pričeti z obratovanjem pred zimo 1955/56,
- orientirati proizvodnjo industrijskih in drugih podjetij, da bolje izkoristijo kapacitete v času, ko je električne energije dovolj, t. j. predvsem v poletnih mesecih.

8.

Pri proizvodnji premoga se predvideva povečanje za 3,6%. Pri rudnikih rjavega premoga se zaradi izčrpanosti slojev v Trbovljah predvidevajo v letu 1954 manjše količine premoga, kljub povečanju v rudnikih Zagorje in Pečovnik, medtem ko bo novi jašek v rudniku lignita Velenje omogočil, da se bo izkop lignita povečal od 540.000 na več kot 700.000 ton.

Predlagani obseg proizvodnje zagotavlja količine, ki so potrebne za nemoteno obratovanje našega gospodarstva. Zaradi manjše sečnje lesa se bodo povečale potrebe široke potrošnje, ki jih mora zadovoljiti predvsem lignit iz rudnika Velenje. Od izpolnitve predvidene proizvodnje je odvisen:

- predvideni obseg proizvodnje električne energije,
- predvideni obseg industrijske proizvodnje,
- predvidena znižana sečnja gozdov zaradi nadomestitve drv s premogom,
- predvideno znižanje cen premogu, kar bo vplivalo tudi na znižanje cen drugim proizvodom.

Predvideni obseg proizvodnje bo mogoče doseči in preseči predvsem, da se

- dvigne produktivnost dela, ki še ne dosega povsod predvojne ravni,
- racionalneje izkorišča amortizacijska sredstva, predvsem za jamska dela,
- obdrži enakomerna proizvodnja skozi vse leto,
- pospešijo končna dela za polno izkoriščanje novega jaška v Velenju in
- ustvarjajo rezerve vskladiščenega premoga v rudnikih in industrijskih podjetjih v poletju.

9.

Pri proizvodnji nafte se predvideva povečanje za 47,9%. Na dvig proizvodnje vpliva v prvi vrsti povečana proizvodnja plinov, medtem ko proizvodnja surove nafte zaradi nedovršenih investicij ne kaže bistvenega povečanja.

Kljub povečanju proizvodnje pa izkazuje podjetje izgubo v višini 13,5 milijona dinarjev, ker upošteva v svojem planu dosedanjo ceno din 15 za kg surove nafte, katera ne zadošča za kritje vseh stroškov in družbenih obveznosti.

10.

V črni metalurgiji se predvideva povečanje za 6,3%. Povečala se bo proizvodnja surovega železa v rekonstruiranih plavžih na Jesenicah, v Štorah pa bo pričel z obratovanjem tudi novi elektroplavž. Novozgrajeni predelovalni obrati na Jesenicah bodo omogočili povečanje hladno valjanih in vlečenih izdelkov.

Proizvodnja črne metalurgije predstavlja osnovno bazo predvsem za kovinsko in elektro-industrijo. Zato je potrebno, da se obstoječe kapacitete izkoristijo do maksimuma, s čimer se bo razbremenil naš uvoz, hkrati pa bo imela industrija na razpolago večje količine domačih surovin, ki nudijo večjo gotovost za redno obratovanje. Za doseg tega je potrebno, da se

- izboljša izkoriščanje obstoječih možnosti,

- usmerja proizvodnja v visokovredne, kvalitetnejše izdelke,
- z izboljšanimi tehnološkimi procesi in varčevanjem zmanjša uporaba surovin in goriva ter tako znižajo cene izdelkov.

11.

V barvasti metalurgiji se predvideva povečanje za 8,4 %.

Obratovati bo pričela tovarna glinice in aluminija v Kidričevem. Zaradi pomanjkanja električne energije v zimskih mesecih pa bo mogla obratovati le s polovično kapaciteto I. faze elektrolize, tako da bo v letu 1954 proizvedenih 20.000 ton glinice in 4000 ton aluminija. Investicije, ki bodo v rudniku Mežica dokončane v letu 1954, bodo omogočile tudi izkoriščanje revnejših rud in odpadkov. S tem bo zagotovljena proizvodnja svinca za več let in znatno povečana proizvodnja cinkovega koncentrata. Podjetje Impol v Slovenski Bistrici bo zaradi pričetka obratovanja novih valjarn zmanjšala predelavo bakra in povečala predelavo aluminija.

Proizvodnja barvaste metalurgije predstavlja poleg važne surovinske baze za domačo industrijo tudi veliko postavko v našem izvozu, ki bo zaradi proizvodnje glinice v letu 1954 še znatno porastla. Za doseg tega naloga pa je zlasti potrebno, da se

- dovrše investicije za sanacijo rudnika Mežica,
- prične v predvidenem roku s proizvodnjo glinice in aluminija,
- z zmanjševanjem proizvodnih stroškov približajo cene barvastih kovin cenam na svetovnem tržišču, posebno v novi tovarni v Kidričevem.

12.

Pri proizvodnji nekovin se predvideva povečanje za 9,2 %. Predvideva se znatno povečanje proizvodnje kremenčevega peska in surovega barita, nadalje tesnil in salonita. Proizvodnja stekla in keramike se le malenkostno zvišuje. Kot osnovne naloge v letu 1954 bi morala podjetja upoštevati, da

- izboljšajo kvaliteto salonitnih izdelkov ter povečajo izvoz,
- izboljšajo in ustalijo kvaliteto cementa,
- izboljšajo kvaliteto in povečajo proizvodnjo kremenčevega peska ter jo preusmerijo tako, da bo ustrezala potrebam steklarn,
- izboljšajo kvaliteto, razširijo sortiment v steklarnah in povečajo izvoz.

13.

V kovinski industriji se predvideva dvig proizvodnje za 15 %.

V letu 1954 bo v povečani proizvodnji v večji meri viden vpliv novih investicij, predvsem v livarnah in strojogradnji. Z redno proizvodnjo bosta pričeli tudi tovarna koles in tovarna pisalnih strojev. Pri vsej drugi proizvodnji pa se predvideva prav tako še ponoven dvig izkoriščanja kapacitet, ki bo omogočil še nadaljnje povečanje izvoza in povečano preskrbo domačega tržišča. V zvezi s tem je potrebno zlasti, da se

- izkoristijo vse kapacitete v livarni, s čimer se bo dosegla skladnost z naraščajočimi potrebami strojogradnje,
- izkoristijo kapacitete za proizvodnjo instalacijskega in drugega investicijskega materiala, ker bo zaradi večjih amortizacijskih sredstev, povečanih sredstev za vzdrževanje stanovanjskega sklada ter dograjevanje objektov kapitalne izgradnje znatno porastla potreba po teh proizvodih,

— izkoristijo vse kapacitete strojegradnje in s tem zmanjša uvoz opreme za kapitalno izgradnjo in vzdrževanje,

— poveča proizvodnja raznega orodja, embalaže in proizvodov široke potrošnje zaradi večje zadovoljive domačega tržišča ter povečanja izvoza,

— iščejo možnosti, da se stroji in naprave, ki zaradi dosedanjega proizvodnega postopka niso polno izkoriščeni, zaposlijo z uvedbo primerne dopolnilne produkcije.

14.

V elektroindustriji se predvideva povečanje za 42,2 %.

Porast proizvodnje temelji na povečanem izkoriščanju kapacitet predvsem pri proizvodnji razklopnih aparatov, galvanskih elementov, električnih aparatov za vozila, radijskih aparatov, visokofrekvenčnih aparatov in telefonskih central.

15.

V kemični industriji se predvideva dvig proizvodnje za 11 %.

Predvideva se znatno povečanje proizvodnje žveplene kisline z novo napravo za izkoriščanje odpadnih pražilnih plinov v cinkarni Celje. Te investicije so tem pomembnejše, ker se izkorišča plin, ki je doslej uhajal v zrak in kvarno vplival na prebivalstvo in rastlinstvo, poleg tega pa bodo povečane količine žveplene kisline omogočile večjo proizvodnjo umetnih gnojil.

Posebej pa je treba upoštevati pri kemični industriji, da se

— izkoristijo vse kapacitete pri izdelkih, ki predstavljajo osnovne surovine za drugo industrijo, kot n. pr. solna in žveplena kislina,

— v elektro-kemični industriji, zlasti pa pri proizvodnji karbida, izkoristi v čim večji meri razpoložljiva električna energija v poletnih mesecih ter s tem nadomestijo izpadi, ki nastopajo zaradi neugodnega vodnega stanja,

— doseže maksimalna proizvodnja umetnih gnojil zaradi povečanja proizvodnje žveplene kisline in karbida,

— v zvezi z ukrepi za izboljšanje kmetijske proizvodnje posveti tudi posebna skrb proizvodnji sredstev za zatiranje rastlinskih škodljivcev,

— poveča proizvodnja in izvoz na bazi domačih surovin, kot pri litoponu, miniju, cinkovem belilu, železnih oksidih, organskih barvilih, kleju in podobno,

— izboljša kvaliteta in sortiment tudi pri drugih kemičnih proizvodih.

16.

V industriji gradbenega materiala se predvideva povečanje za 20,4 %. Proizvodnja v glavnem zadošča za domače potrebe, v manjši meri pa se uveljavlja tudi pri izvozu. Predvideva se, da bo proizvodnja v letu 1954 zadovoljila potrebe pri sedanjih cenah. Ker pa kapacitete niso v celoti izkoriščene, je potrebno stremeti za tem, da se proizvodnja poveča, kar se bo doseglo le z znižanjem prodajnih cen opeke in drugega gradbenega materiala.

17.

V lesni industriji se predvideva znižanje proizvodnje za 6 %. Proizvodnja rezanega lesa se bo znižala za 17 %, povečala pa se bo proizvodnja pohištva za 6 % in drugih finalnih lesnih izdelkov za 7 %. Tako bo v letu 1954 odpadlo od celotne proizvodnje v lesni inustriji na proizvodnjo žaganega lesa 36 %, na proizvodnjo predelanega lesa pa 64 %, medtem ko je bilo v letu 1953 to

razmerje 41 : 59 %, v letu 1952 pa 51 : 49 %. Povečana proizvodnja lesnih finalnih izdelkov omogoča zaposlitev delavcev, ki bi sicer zaradi nižje proizvodnje žaganega lesa morali iskati drugega dela. Izvoz teh izdelkov pa v precejšnji meri nadomešča zmanjšan izvoz žaganega lesa.

V zvezi z navedenim se postavljajo lesni industriji naslednje naloge, da — glede na zmanjšanje obsega eksploatacije gozdov do največje mere povečava odstotek izkoriščanja hlodovine, odpadke pa čim bolj racionalno izkoristiti predvsem za nadaljnjo predelavo in da preneha z razžagovanjem lesa na obratih, ki dosegajo nizek odstotek izkoriščanja,

— še nadalje poveča proizvodnjo finalnih izdelkov lesne industrije ter zagotovi zadostne količine rezanega lesa za potrebe povečane proizvodnje te industrije,

— nadoknadi zmanjšanje izvoza rezanega lesa z izvozom finalnih izdelkov.

18.

V papirni industriji se predvideva isti obseg proizvodnje kakor v letu 1953. V letu 1954 se bo menjala struktura proizvodnje tako, da bodo izdelane večje količine finejšega papirja in manjše količine slabših vrst papirja. Ker postaja preskrba s celuloznim lesom vedno bolj pereča, določa družbeni plan LRS gozdnim gospodarstvom in ljudskim odborom minimalne kvote celuloznega lesa (upoštevajoč tudi odpadke), ki ga morajo v letu 1954 dobaviti tovarnam celuloze, da bi bil tako omogočen v planu predvideni obseg proizvodnje te industrije. Da bi se pomanjkanje papirja v letu 1954 zmanjšalo do skrajne meje, je potrebno v podjetjih ukreniti naslednje:

— izkoristiti vse razpoložljive kapacitete za proizvodnjo lesovine, celuloze in papirja,

— izvesti v krajšem času remonte, ki zmanjšujejo razpoložljivi časovni sklad za proizvodnjo,

— zmanjšati količine odpadkov, ki gredo v ponovno predelavo,

— zaradi pomanjkanja lesa iglavcev izkoristiti pri proizvodnji lesovine in celuloze čim več drugih, manj kritičnih vrst lesa in odpadkov,

— skrbeti za čim večje varčevanje s surovinami, predvsem z zmanjšanjem količine vlaknin, ki gredo v odpadke,

— zmanjšati gramaturo izdelkov, kjerkoli to dopuščajo proizvodne naprave in namen uporabe.

19.

V tekstilni industriji se predvideva povečanje proizvodnje za 11,1 %.

V planu za leto 1954 se predvideva povečanje proizvodnje v tekstilni industriji predvsem zaradi boljše preskrbe domačega tržišča in povečanega izvoza bombažnih tkanin in tkanin iz staničnega vlakna. S povečanim izvozom bo podana možnost večjega uvoza surovin, povečana proizvodnja pa bo omogočila znatno novo vključitev, predvsem ženske delovne sile. Poleg tega pa bo večja proizvodnja tudi rentabilnejša ter bo omogočala uspešnejše nastopanje na notranjem in zunanem tržišču. V planu za leto 1954 je predvideno za bombažne tkalnice povečanje izkoriščanja kapacitet v pripravljalnicah od 75 %, v letu 1953, na 80 %, pri statvah od 65 na 70 %. Grlo v proizvodnji predstavlja oplemenitenje. Vendar je mogoče povečati proizvodnjo še čez količine, predvidene po družbenem planu pri surovih tkaninah, za katere

so prav tako ugodni pogoji za izvoz. Potrebno pa je, da se delovni kolektivi prepričajo o možnostih in potrebah po povečanju proizvodnje, kakor tudi da zlomijo odpor, ki ga kažejo vodstva nekaterih podjetij.

Za doseg te ciljev je potrebno predvsem

— stremeti za maksimalnim povečanjem izkoriščanja kapacitet ter razširiti obstoječe in navezati nove stike z zunanjim tržiščem,

— uporabiti znatno povečana amortizacijska sredstva za boljše vzdrževanje strojnega parka ter za postopno odstranitev grl.

20.

V usnjarski industriji se predvideva povečanje za 10,2 %. V letu 1953 je proizvodnja delno zastajala predvsem pri čevljih zaradi prenasičenosti tržišča in sorazmerno visokih cen. Podobni so bili tudi problemi pri usnjarnah, ki pa so proti koncu leta, v večji meri uspele plasirati večje količine za izvoz.

Ker je v tej stroki izkoriščanje kapacitet zaradi pomanjkanja surovin še sorazmerno nizko, a se kažejo možnosti za izvoz usnja in obutve, je potrebno še nadalje povečati izvoz ter na ta način zagotoviti večje količine surovih kož iz uvoza. Povečati je treba tudi izkoriščanje domačih kož in z enotnim nastopom na trgu preprečiti dvig odkupnih cen.

21.

V živilski industriji se predvideva povečanje za 13,6 %. Planirana proizvodnja ni prava podoba proizvodnih kapacitet, ker obstoje za povečanje proizvodnje še znatne rezerve. Ker se še vedno ne izkoriščajo vsi razpoložljivi kmetijski pridelki, ki marsikje celo propadajo, je potrebno z izboljšanim načinom odkupa povečati industrijsko predelavo in s tem bolje izkoristiti razpoložljive kapacitete, kar bo vplivalo tudi na znižanje cen teh izdelkov. Večje zajemanje tržnih presežkov bodo omogočile nove investicije za mlekarne, hladilnice in predelavo mesa.

Problem proizvodnje v živilski industriji pa ne obstoji samo v preskrbi s surovinami in v kapacitetah, temveč predvsem v prilagoditvi proizvodnje in cen na tržišču. Kljub delnemu napredku pa ta vskladitev še ni dosežena, čeprav se nudijo živilski industriji znatne ugodnosti, kot so regres na sladkor in embalažo ter zmanjšanje stopnje za obresti od osnovnih sredstev.

Zato morajo delovni kolektivi stremeti, da

— rešijo problem cenene embalaže in embaliranja izdelkov, tako da se bo preprečeval kvar živil ter da bo ustrezala higienskimi zahtevam,

— razširijo sortiment in kvaliteto proizvodov ter določijo pravilno sestavo izdelkov s čimvečjo biološko vrednostjo,

— navežejo stalnejši kontakt s pridelovalci surovin ter vplivajo na pospeševanje take kmetijske proizvodnje, ki jim bo omogočila zadostno oskrbo s kvalitetnimi surovinami.

V. poglavje

KMETIJSTVO

Plan za leto 1954 predvideva povečanje družbenega proizvoda, ker je postavljen na osnovi povprečne letine, medtem ko je bila letina 1953 pod povprečjem. Nadalje bo vplivala na povečanje družbenega proizvoda tudi izdatnejša oskrba z umetnimi gnojili, zaščitnimi sredstvi in drugimi indu-

strijskimi potrebščinami ob nekoliko znižanem regresu, izpopolnitev kmetijske mehanizacije, novo obnovljene površine sadovnjakov, vinogradov in hmeljnikov, večje količine kakovostnega semenskega blaga, zboljšani staleži plemenjakov in selekcijsko delo v živinoreji ob izboljšani krmilni bazi (močna krmila) ter precej urejena zaščita rastlin in živali pred boleznimi in škodljivci. Našeta sredstva in ukrepi se že učinkovito realizirajo v kmetijskih zadrugah, ki bodo v letu 1954 i v organizacijskem i v materialnem pogledu svojo dejavnost še stopnjevale. Nedvomno prispeva tudi strokovna izobrazba kmečkega prebivalstva s tečaji in kmetijskimi šolami — v zimi 1953/54 deluje nad 200 kmetijskih šol. — k smotrnejšemu izkoriščanju razpoložljivih proizvodnih sredstev.

Vrednost kmetijske proizvodnje v milijardah din:

	Realizacija 1953	Plan 1954	Indeks
poljedelstvo	16,5	16,6	101
sadjarstvo	1,0	1,2	120
vinogradništvo	1,9	2,9	153
živinoreja	17,2	17,4	101
predelava	2,6	3,7	142
gozdarstvo in postranska dejavnost	6,6	6,2	94
kmetijstvo skupaj	45,8	48,0	104

Investicije v kmetijstvu se v zveznem merilu povečajo od 6,4 v letu 1953 na 15,3 milijarde v letu 1954. Računa se, da se bodo v istem razmerju povečali krediti za investicije tudi za državna posestva in združne organizacije v LR Sloveniji. Poleg tega pa je predvideno tudi kreditiranje za investicije pri zasebnih kmetijskih gospodarstvih po njihovih zadrugah. Pomembno vlogo v kmetijskih investicijah bodo imeli tudi lokalni viri sredstev.

Državna posestva, ki imajo dobro organizirano proizvodnjo, bodo imela v novem gospodarskem sistemu vse pogoje za nadaljnji razvoj. Določeno je znižanje obrestne mere od osnovnih in obratnih sredstev na 2% ter začasno znižanje amortizacije, namenjene nadomestitvi osnovnih sredstev. Poleg tega bodo državna posestva plačevala za sezonske delavce le 10% prispevek za socialno zavarovanje. Vsi ti ukrepi bodo omogočili povprečno produktivnim posestvom izplačilo plač v dosedanji višini, neurejena posestva pa bodo morala boljše izkoriščati razpoložljiva sredstva in povečati storilnost.

V letu 1954 se bo uporabljal nov način obdavčitve zasebnih kmetijskih gospodarstev, t. j. obdavčitev na osnovi katastrskega dohodka. Ta sistem predstavlja učinkovito stimulacijo kmetijskim gospodarstvom, da povečajo proizvodnjo čez povprečja, na osnovi katerih je ugotovljen katastrski dohodek. Treba bo čimprej odpraviti glavne razlike med dejanskim stanjem in katastrskimi podatki, da se bo v celoti uveljavilo načelo obdavčitve na podlagi proizvodnih kapacitet (zemljiških kultur), namesto dosedanjega administrativnega načina pri ocenjevanju dohodka.

Po predlogu plana bo znašala dohodnina zasebnih kmetijskih gospodarstev v letu 1954 v milijonih dinarjev

1953	1954
3.058	3.022

VI. poglavje GOZDARSTVO

Zaradi velike izčrpanosti gozdov znižuje plan sečnjo v letu 1954 glede na maksimalno sečnjo v letu 1949 na 44 %, v tem za industrijske potrebe na 28 %.

	Indeksi proizvodnje			Obremenitev prirastka v letu 1954
	1952	1953	1954	
skupna sečnja	100	82	60	127
v tem: za industrijo	100	73	56	
za lokalno in lastno potrošnjo	100	89	62	
po sektorjih:				
državni sektor	100	52	50	94
nedržavni sektor	100	98	65	145

Zlasti se je naglo zniževala sečnja za industrijske potrebe in bo dosegla že v prihodnjih letih minimum, ki je nujno potreben, da se omogoči obratovanje naše industrije.

Sečnja v državnih gozdovih se zniža v letu 1954 že za 6 % pod količino prirastka. Nasprotno temu pa se je zniževala sečnja v nedržavnih gozdovih zaradi velike lastne potrošnje znatno počasneje. V letu 1954 obremenjuje sečnja prirastek teh gozdov še vedno s 145 %.

Zaradi tega se mora prenesti težišče prizadevanja, da se zniža sečnja in obnove gozdovi v letu 1954 na področje nedržavnih gozdov, kjer je potrebno pri nižji sečnji povečati količine za industrijsko potrošnjo lesa, hkrati pa pospešiti tudi v teh gozdovih njihovo obnovo.

S tem v zvezi določa družbeni plan gozdarstva za leto 1954:

Cena lesa na panju (gozdna taksa) se poveča skladno s povečanjem tržne cene lesa. To povečanje gre v korist povečanja sredstev skladov za obnovo gozdov, ki se formirajo pri okrajnih ljudskih odborih in v Ljudski republiki Sloveniji.

Na ta način je dana podlaga za razvoj te panoge iz lastnih sredstev, kar omogoča, da se poveča obseg gojitvenih del, grade gozdne ceste in naprave, ki neposredno znižujejo potrošnjo lesa in pospešujejo gojitev gozdov.

Sredstva republiškega sklada so namenjena zlasti za to, da se pospešuje gojitev gozdov v tistih okrajih, kjer lastna sredstva skladov za povzdigo gozdov ne zadoščajo za izvedbo potrebnih gojitvenih del v letu 1954.

Da se prepreči prekomerna sečnja gozdov in da se zagotovijo minimalne količine lesa za industrijo, se določajo v letu 1954 za posamezna območja ljudskih odborov ter za posamezne sortimente lesa kontingenti za sečnjo.

VII. poglavje GRADBENISTVO

V letu 1954 predvideva plan približno enak obseg gradbenih del, kot je bila realizacija v letu 1953. Kljub temu pa bo ob povečani produktivnosti ostalo število zaposlenih nespremenjeno, ker se bodo začela gradbena dela na novi avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb. Pri delih na cesti se spremeni struktura stroškov; pri manjših materialnih stroških se procentualno povečajo plače.

Siroka fronta v investiranju in izvajanje investicij brez popolnih dokumentacij in zagotovljenih sredstev za dovršitev objektov je povzročilo v letu 1953 znaten porast v cenah gradbenega materiala in gradbenih storitev. Spremembe v sistemu finansiranja investicij na osnovi najemanja kreditov in vračanja anuitet, oddajanje gradbenih del z licitacijami in poostrena kontrola pri izdajanju gradbenih dovoljenj so objektivne osnove za znižanje cen in izboljšanje kvalitete v gradbeništvu.

Razen tega pa obstoje rezerve pri gradbenih podjetjih, kakor smotrna ureditev gradbišč, organizacija notranjega transporta, racionalna uporaba mehanizacije, skrbno vzdrževanje materiala in štednja z materialom ter znižanje režijskih stroškov.

VIII. poglavje

PROMET

1.

Plan železniškega prometa za leto 1954 je postavljen na osnovi predvidenega povečanja prevoznih uslug zaradi večje industrijske proizvodnje ter večjega tranzita blaga.

Predvideva se povečanje prevoza blaga za 5,5 % proti izvršenemu prevozu v letu 1953.

Potniški promet se bo povečal za 3 % kot posledica uvedbe novih mednarodnih sezonskih vlakov ter brzih vlakov iz Ljubljane v Beograd. Predvideva se tudi izboljšanje vlakovnih zvez v industrijske centre z novimi potniškimi vlaki ter uvedba turističnih vlakov na Gorenjsko, Goriško in Belo krajino.

V proizvodnji in gradbeništvu železniških podjetij se bo obseg dela glede na večja amortizacijska sredstva prav tako povečal. Skupno število delavcev in uslužbencev v letu 1954 bo znašalo 18.000, to je za 1600 več kot v letu 1953, in to predvsem zaradi povečanega prevoza, uvedbe normalnih 208 delavnih ur na mesec in povečanega števila nadzornih organov zaradi priključitve kontrole dohodkov.

Železniško transportno podjetje Ljubljana izkazuje v svojem planu izgubo. Ker predvideva zvezni družbeni plan formiranje posebnega sklada za pokritje izgub železniških transportnih podjetij, bo pokrita izguba iz tega sklada. Zaradi tega se ne more izkoristiti pooblastilo zveznega družbenega plana, ki v XXII. poglavju pooblašča republike, da lahko predpišejo davek od dobička za železniška transportna podjetja.

Po določilih zveznega družbenega plana plačuje in izkorišča železnica le 60 % amortizacije za nadomestitev. V letu 1953 je železnica v LRS vplačala 4430 milijonov din amortizacije, od katere je izkoristila 70 %, to je 3100 milijonov din predvsem za vzdrževanje. V letu 1954 pa bo razpolagala za vzdrževanje z zneskom 3573 milijonov din, za nadomestitev pri 60 % vplačilu z zneskom 1964 milijonov din. Čeprav se torej amortizacijska sredstva za leto 1954 znatno povečujejo, bodo le-ta vendar zaradi izrabljenosti železniških naprav zadostovala le za vzdrževanje prometa.

2.

Poštni, telegrafski in telefonski promet v LRS se bo v letu 1954 proti letu 1953 le malenkostno dvignil, tako da bo

	število uslug		%
	1953 izpolnitev	1954 plan	
poštna služba	81,542.000	82,535.000	101,2
telegrafska služba	351.000	355.000	101,1
telefonska služba	29,557.000	30,620.000	103,6
skupaj	111,450.000	113,510.000	101,8

Za telefonsko službo je za leto 1954 predvideno povečanje za približno 1 milijon uslug. To se bo doseglo z dokončno vzpostavitvijo prometa v novi avtomatski centrali v Ljubljani in direktno povezavo Ljubljane z avtomatsko omrežno skupino Gorenjske. V medkrajevnem telefonskem prometu je razen tega predvideno znatno izboljšanje zvez po vsej Sloveniji z montiranjem najmodernejših visokofrekvenčnih aparatov.

3.

Bruto promet cestnega prometa se bo povečal za 11 %, dasi se predvideva, da bodo ostale cene v splošnem iste, medtem ko se pri prevozu blaga pričakuje manjše znižanje voznin.

V tovornem prometu se predvideva za leto 1954 povečanje prevoza blaga za 13 %, v medkrajevnem potniškem prometu povečanje prevoza potnikov za 4 % in v mestnem prometu porast prepeljanih potnikov za 5 %.

V planu za leto 1954 so kakor prejšnja leta zajeta samo vozila javnih transportnih podjetij. Skupni avtomobilski park v LRS šteje po podatkih od 1. decembra 1953:

2479 tovornih avtomobilov in

251 avtobusov za prevoz potnikov.

Pri današnjih pogojih nimata javni avtomobilski in javni mestni promet ugodnih pogojev za večji razvoj zaradi težav v domači proizvodnji ustreznih avtomobilov in težav pri nabavi iz inozemstva, a medkrajevni cestni motorni promet tudi zaradi slabih cest.

Da bi se povečali prevoženi kilometri po vozilu, zmanjšali izdatki za pogosta in draga popravila vozil, je potrebno redno obnavljanje voznega parka, kar bo omogočilo racionalnejše izkoriščanje vozil in zmanjšanje prevoznih stroškov.

IX. poglavje

TRGOVINA IN GOSTINSTVO

Zaradi povečanja celotne gospodarske dejavnosti se predvideva v trgovini in gostinstvu v letu 1954 povečanje prometa za 8,8 %. Povečanje števila zaposlenih zaradi večjega prometa bo znašalo predvidoma le 2,5 % ob upoštevanju večje produktivnosti. S tem pa je podana tudi osnova za znižanje stroškov in cen v trgovini.

Način formiranja sklada plač v trgovini na osnovi odstotka od prometa, ki ga določi ljudski odbor, bo stimuliral trgovska podjetja k temu, da bodo dosegla čimvečji promet. Tako se lahko predvideva, da bodo trgovska pod-

jetja — nasprotno kot v preteklem letu, ko je bil sklad za plače tem višji, čim višje cene je dosegalo podjetje — vplivala na znižanje cen in večji promet ter si tako zagotovila potrebne plače. Zaradi tega bo trgovina kot posrednik med proizvajalcem in potrošnikom izvajala večji pritisk na proizvodnjo tako glede cen kakor tudi glede kvalitete in sortimenta izdelkov ter ne bo več zainteresirana na pretiranih zasluških.

Na znižanje cen in izboljšanje potrežbe pa bo vplivala tudi decentralizacija trgovskega omrežja, s čimer bodo likvidirane monopolistične tendence maloštevilnih velikih trgovskih podjetij. S tem bo na osnovi povečane ponudbe v večjem obsegu omogočena zdrava konkurenca v korist potrošnikov.

V gostinstvu predvideva plan povečanje uslug za 7%. Novi gospodarski ukrepi omogočajo tudi v gostinstvu večji promet in večjo zainteresiranost kolektivov za čimboljšo potrežbo in znižanje cen.

X. poglavje

OBRT

V letu 1954 se predvideva povečanje obrtniških storitev in proizvodnje za 4%. Povečanje je mogoče glede na razvoj, ki se predvideva tudi v drugih panogah gospodarstva. Posebej pa se bodo povečale obrtniške storitve zaradi večjih amortizacijskih sredstev, ki jih bodo imela gospodarska podjetja na razpolago ter večjih sredstev za vzdrževanje stanovanjskega sklada.

Potrebno bo razširiti obrtniško omrežje povsod tam, kjer ni zadostno oziroma kjer posamezna podjetja ali obrtniki s svojim monopolnim položajem dvigajo cene. Prav tako pa bodo morali ljudski odbori skrbeti za to, da se bo razvila svobodna konkurenca med posameznimi obrtniški delavnicami na osnovi enakih obveznosti do družbe. Zato bo moral s pravilno davčno politiko vskladiti obveznosti privatnega sektorja obrti s tistimi obveznostmi, ki jih ima socialistični sektor.

Na ta način se bo preprečila tudi rast posameznih kapitalističnih elementov v obrtništvu, ki so se na račun družbe in z izkoriščanjem tuje delovne sile marsikje razširili čez mere delovnega obrtnika.

XI. poglavje

IZVOZ

Na osnovi uspehov, ki so bili doseženi na področju zunanje trgovine v letu 1953, se predvideva v letu 1954 povečanje izvoza za 12% v višini skoraj 12 milijard din. Hkrati pa je upoštevana še nadaljnja sprememba strukture z močnejšim tempom porasta pri izvozu industrijskih proizvodov.

Tako bo po planu predvidena struktura izvoza:

	1952	1953	1954
industrija	22,5	40,3	48,7
rudarstvo	3,1	2,7	3,0
metalurgija	25,6	19,4	22,1
rezan les	21,7	16,2	7,3
kmetijstvo	21,4	15,6	15,0
gozdarstvo	5,7	5,8	3,9
skupni izvoz v odstotkih	100,0	100,0	100,0
skupni izvoz v milijonih din	9.335	10.487	11.745

Predvideni porast izvoza sloni na povečanju industrijske in kmetijske proizvodnje.

V industrijski proizvodnji se predvideva povečanje v vseh strokah razen pri električni energiji, ker bo potrebno zaradi deficitarnosti v preskrbi z električno energijo izvoz omejiti na minimum. Težišče se postavlja na izvoz tekstilnih proizvodov, ki naj bi se povečal za najmanj 745 milijonov din. V tekstilni industriji obstoje še znatne neizkoriščene kapacitete, ki omogočajo povečanje proizvodnje. Situacija na zunanjem tržišču pa glede na izkušnje iz preteklega leta kaže, da je predvidevanje večjega izvoza mogoče in realno.

Izvoz v barvasti metalurgiji se povečuje za 562 milijonov din, predvsem zato, ker bo pričela obratovati in izvažati proizvode tovarna glinice in aluminija v Kidričevem.

Znatno povečanje izvoza se predvideva tudi v kovinski industriji, elektroindustriji, kemični industriji, industriji papirja, usnjarski in živilski industriji. Vse te stroke so se uspešno uveljavljale na zunanjem trgu že v preteklem letu ter je potrebna le nadaljnja razširitev in učvrstitev obstoječih trgovinskih stikov.

Izvoz rezanega lesa in gozdnih proizvodov se bo zmanjšal za 602 milijona din, medtem ko se bo hkrati povečal izvoz lesnopredelovalne industrije.

To povečanje izvoza bo zagotovilo potrebna devizna sredstva za nabavo surovin, ki so potrebne za predvideno povečanje obsega proizvodnje. Zato je poleg splošnih ukrepov za povečanje proizvodnje in znižanje proizvodnih stroškov potrebno stremeti za tem, da se obstoječe trgovske zveze z inozemstvom še bolj utrdijo in razširijo. Za doseg tega pa se morajo odpraviti dosedanje pomanjkljivosti v zunanji trgovini ter v polni meri uveljaviti solidnost in ekspanzivnost poslovanja z zunanjim tržiščem.

XII. poglavje

INVESTICIJE

Računa se, da bo v letu 1954 obseg investicijske graditve približno isti kot v letu 1953.

Investicijska izgradnja se bo opravila iz kreditov, danih iz zveznega in republiškega kreditnega sklada, dalje iz presežkov sredstev podjetij in ljudskih odborov iz preteklega leta, neizkoriščene amortizacije iz preteklega leta in sredstev za samostojno razpolaganje. Investicijski krediti iz republiškega kreditnega sklada se bodo odobraval predvsem za investicije, ki bodo v najkrajšem roku dosegle največji efekt. Poleg tega pa bodo na obseg bruto investicij znatno vplivala povečana amortizacijska sredstva. Znatna sredstva so predvidena tudi za investicije iz sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski kakor tudi iz proračunskih sredstev prvenstveno za investicije v zdravstvu in prosveti.

XIII. poglavje

BLAGOVNO-DENARNI ODNOSI CENE IN POTROŠNJA

Kljub nezmanjšanim naporom v letu 1954 za okrepitev obrambne moči, za dograditev in izpopolnitev bazične industrije in za uravnoveženje plačilne bilance s stalnim povečanjem izvoza, se bo življenjski standard prebivalstva v letu 1954 še nadalje dvignil. Osnovo za dvig življenjskega standarda

bo dala povečana proizvodnja industrije, kar bo pri povečani kupni moči prebivalstva in zaradi nadaljnjega padca cen industrijskega blaga omogočilo večjo potrošnjo.

Dohodki prebivalstva se bodo v letu 1954 nasproti letu 1953 predvidoma povečali za 1.417 milijonov din ali za 1,9 %. Na povečanje dohodkov delavcev in nameščencev bo zlasti vplivalo povečanje sklada za plače, ki bo narastel za 1.914 milijonov din ali za 5,7 % kot posledica povečanja števila zaposlenih za 8.500 oseb, večje proizvodnosti in višjih plač v državni upravi. V manjši meri (za 283 milijonov din) bodo na povečanje vplivale tudi povišane dnevnice. Pri kmetih se bo sicer iztržek za les močno zmanjšal (za okrog 996 milijonov din) kot posledica omejene sečnje zaradi zaščite gozdov, vendar bodo kmetje ta izpad dohodkov pri lesu lahko nadoknadili z večjo proizvodnjo (leta 1953 je bila letina podpovprečna, za leto 1954 pa se predvideva povprečna) in prodajo kmetijskih proizvodov, zlasti živine in prašičev zaradi večjega števila glav. S tem v zvezi se bo povečala prodaja mleka, povrtnin, sadja in vina, za kar je bila v letu 1953 letina slabša. K večji proizvodnosti bo kmečka gospodarstva stimuliral tudi novi sistem obdavčitve na podlagi katastrskega dohodka, ker bodo količine nad povprečjem ostale neobdavčene. Zato se predvideva, da bodo kmetje zaradi povečane proizvodnje leta 1954 prodali za 1.217 milijonov din ali za 15,4 % več kmetijskih proizvodov kot v letu 1953 in s tem ne samo nadomestili izpad pri lesu, temveč v celoti dosegli za 221 milijonov višji iztržek kot leta 1953. Tudi obrtniki in drugi samostojni poklici bodo v letu 1954 povečali svoje dohodke in sicer za 148 milijonov din ali za 2,9 %. Pri tem se računa, da bodo višje dohodke dosegli zaradi večje proizvodnosti in z izboljšanjem kvalitete svojih proizvodov in uslug, pri čemer bodo cene ostale v glavnem na višini iz leta 1953.

Določeni dohodki prebivalstva se bodo pa tudi zmanjšali, in sicer: dodatki za otroke zaradi znižanja v letu 1953 za 560 milijonov din, vrednost prevozov za 298 milijonov din zaradi omejene sečnje lesa. Zmanjšali pa se bodo tudi dohodki od izplačil hranilnih vlog, kajti predvideva se, da bo prebivalstvo zaradi povečane kupne moči dinarja in nadaljnjega dviga življenjskega standarda v večji meri vlagalo denar v hranilnice in banke in ga v manjši meri dvigalo kot leta 1953, ko je bil negativni saldo (presežek izplačil nad vplačili vključno vse vrste štednje: hranilne vloge, ljudsko posojilo, loterija, zavarovanje) 426 milijonov din. Za leto 1954 se predvideva vskladitev med izplačili in vplačili. Vsota vseh zmanjšanj pri dohodkih prebivalstva pa še daleč ne dosega vsote vseh povečanj, tako da se bodo v celoti dohodki prebivalstva povečali za 1.417 milijonov din, kot je bilo že omenjeno.

Pri povečanih dohodkih prebivalstva se bodo nekoliko dvignili tudi neblagovni izdatki (za 275 milijonov ali za 1,8 %) in to predvsem zaradi povišanja najemnin. Ker se bodo dohodki prebivalstva povečali v mnogo večji meri (za 1.417 milijonov din) kot neblagovni izdatki, se bo kupna moč (nominalna) prebivalstva v letu 1954 povečala nasproti letu 1953 za 1.132 milijonov din ali za 1,8 %. Pri tem se bo najbolj povečala kupna moč delavcev in nameščencev (za 2,4 %), nato kmetov (za 2 %), medtem ko bo kupna moč obrtnikov in drugih samostojnih poklicev ostala približno na višini iz leta 1953 (zaradi odvajanja 90 % najemnin v stanovanjski sklad — kjer gre za hišne lastnike — se jim namreč neblagovni izdatki povečajo v enaki višini kot se jim povečajo dohodki).

Obratno kot v letu 1953, ko je bila realna kupna moč prebivalstva zaradi povišanega indeksa cen manjša kot njihova nominalna kupna moč, bo leta 1954 zaradi predvidene nižje ravni cen realna kupna moč prebivalstva višja od nominalne. To nam kaže primerjava med indeksi kupne moči in indeksi cen blaga in uslug, ki jih kupujejo posamezne skupine prebivalstva (leto 1953 = 100):

	Skupaj	Delavci in nameščenci	Kmetje	Obrtniki in drugi samostojni poklicci
1. indeks nominalne kupne moči . . .	101,8	102,4	100,3	99,3
2. indeks cen blaga in uslug . . .	95,3	96,2	93,0	96,2
Indeks realne kupne moči (1:2) . . .	106,8	106,4	107,8	103,2

Iz primerjave indeksa kupne moči in indeksa cen blaga in uslug v letu 1954 je razvidno, da se bo dvignila realna kupna moč vsem skupinam prebivalstva.

Dejanska potrošnja se bo v letu 1954 v primerjavi z letom 1953 še bolj povečala kot realna kupna moč prebivalstva, to pa zato, ker v letu 1953 blagovni promet ni mogel — kljub velikemu povečanju — v celoti izčrpati kupne moči, medtem ko se za leto 1954 predvideva, da bo v tem letu ostvarjeno kupno moč tudi v celoti izčrpal blagovni promet.

Blagovni promet se bo v letu 1954 povečal nasproti letu 1953 za 3.293 milijonov din ali za 5,4%, pri čemer se bo najbolj povečal promet trgovine (6,1%). Povečanje blagovnega prometa bo omogočila večja industrijska proizvodnja, pri čemer se bodo predvidoma še znižale cene industrijskih proizvodov, nadalje povečana kupna moč prebivalstva in tezavirana gotovina, obstoječa pri delu kmetov, obrtnikov in drugih samostojnih poklicev.

V merilu FLRJ se predvideva, da bodo v letu 1954 skladi industrijskega blaga za široko potrošnjo za 22% večji od potrošnje v letu 1953, predvideno pa je tudi povečanje skladov živilskih in poljedelskih proizvodov. V LR Sloveniji se računa 16,9% večji odkup kmetijskih pridelkov kot v letu 1953.

Cene industrijskega blaga se bodo predvidoma znižale v letu 1954 za 15% od stanja cen 1. avgusta 1953. Če pa primerjamo letne povprečne cene, bi znašalo znižanje 11%. Ker so cene industrijskega blaga padle od 1. avgusta 1953 do decembra 1953 že za 12%, lahko pričakujemo, da bodo decembrske cene 1953 padle v letu 1954 v povprečju le še do 3%.

Glede cen kmetijskih pridelkov se predvideva v LR Sloveniji znižanje cen za 1,4% zaradi predvidene normalne letine sadja in zelenjav. V LR Sloveniji pa je bila namreč letina v letu 1953 zaradi pozebe pod povprečjem in se zato v letu 1954 računa na nekoliko večjo ponudbo. Ker kupuje Slovenija kmetijske pridelke tudi v drugih republikah, se predvideva, da bodo v povprečju ostale maloprodajne cene kmetijskih pridelkov v LR Sloveniji v višini iz leta 1953. S tem pa ni rečeno, da se maloprodajne cene kmetijskih pridelkov ne bi mogle znižati. Znižanje cen industrijskih proizvodov bo moralo vsaj delno vplivati na še večje zniževanje odkupnih cen, kot je predvideno, hkrati pa bodo ukrepi, predvideni z novo uredbo o trgovanju ter o trgovinskih podjetjih in trgovinah (n. pr. prepoved verižne trgovine, prepoved nakupovalcev, organizacija trgov itd.), tudi vplivali na zniževanje cen kmetijskih pridelkov v maloprodaji.

Cene za usluge se bodo v letu 1954 dvignile za 3,2 %, in to zaradi povišanih najemnin (indeks cen v stanovanjsko komunalni dejavnosti se bo dvignil v povprečju na 123). Pri drugih uslugah se predvidevajo nespremenjene cene.

Predvideni indeks povprečnih cen v letu 1954 bo torej v primerjavi s povprečnimi cenami iz leta 1953:

industrijski proizvodi	89
prehrana	100
gostinstvo	100
indeks blaga skupaj	94,3
usluge	103,2
skupaj z uslugami	95,3

V letu 1954 bodo torej cene blaga predvidoma za 5,7 % nižje kot v letu 1953, cene blaga in uslug skupaj pa nižje za 4,7 %.

Ker se bo kupna moč prebivalstva v letu 1954 povečala, pri tem pa se bo predvidoma v celoti izčrpala, indeks cen pa bo padel za 4,7 %, se bosta osebna potrošnja in s tem življenjski standard prebivalstva še nadalje dvignila. Osebna potrošnja na enega prebivalca bo znašala v letu 1954, izračunana po cenah v letu 1953:

	1953	1954	Indeks
prehrana	15.208	15.841	104,2
industrijsko blago	20.187	23.777	117,8
gostinstvo	5.660	5.778	102,1
usluge	6.178	6.174	100,0
skupaj	47.233	51.570	108,9
skupaj brez uslug	41.055	45.396	110,3

Osebna potrošnja in življenjski standard se bosta torej v letu 1954 dvignila za 9 % v primerjavi z letom 1953, če pa upoštevamo samo blago brez uslug, tedaj za 10 %. Pri tem se bo zlasti močno povečala potrošnja industrijskega blaga (za 17,8 %). Vse to pa seveda pod pogojem, da bodo potrošniki svojo celotno kupno moč, ostvarjeno v letu 1954, tudi realizirali v blagovnem prometu. Dejstvo, da se je osebna potrošnja v povprečju povečala od leta 1952 na leto 1953 za 9,2 % in da se bo od leta 1953 na leto 1954 povečala za nadaljnjih 9 %, nam kaže, da je naša gospodarska situacija dovolj močna, da omogoča stalno dviganje življenjskega standarda delovnih ljudi kljub velikanskim naporom za dovršitev naše bazične industrije in za okrepitev obrambne moči države.

XIV. poglavje

DRUŽBENI PROIZVOD, NARODNI DOHODEK IN NJIHOVA RAZDELITEV

Glede na smernice in predvidevanje razvoja gospodarstva v letu 1954 v tem delu plana se lahko pričakuje, kolikor se bodo realizirala navedena predvidevanja, naslednja razdelitev družbenega proizvoda in narodnega dohodka:

	v milijonih dinarjev			indeksi		
	1952	1953	1954	1952 = 100	1953 = 100	1954
				1953	1954	1954
skupni družbeni proizvod . . .	133.427	147.426	157.859	111	118	107
od tega:						
amortizacija . . .	17.548	19.808	25.129	113	143	127
narodni dohodek	115.879	127.618	132.730	110	115	104

Opomba: Skupni družbeni proizvod za vsa leta je izračunan na osnovi cen, ki se predvidevajo za leto 1954.

Skupni družbeni proizvod po panogah

	v milijonih dinarjev			indeksi		
	1952	1953	1954	1952 = 100	1953 = 100	1954
				1953	1954	1954
gospodarstvo —						
skupaj . . .	133.427	147.426	157.859	111	118	107
industrija . . .	75.096	85.610	94.171	114	125	110
kmetijstvo . . .	25.580	25.660	26.677	103	107	104
gozdarstvo . . .	3.022	2.285	2.025	76	67	89
gradbeništvo . . .	6.750	7.500	7.550	111	104	100
promet . . .	9.358	10.548	11.237	113	120	107
trgovina . . .	4.787	5.996	6.014	125	126	100
gostinstvo . . .	1.471	1.693	1.818	115	124	107
obrt . . .	7.363	8.134	8.367	110	114	104

TRETJI DEL

EKONOMSKI UKREPI ZA IZVRŠITEV PLANA LR SLOVENIJE ZA LETO 1954

XV. poglavje

DELEŽ LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE NA DOHODKIH OKRAJEV IN MEST

1.

Ljudski republiki Sloveniji pripada določen delež od dohodkov tistih okrajev in mest, katerih skupni dohodki, s katerimi razpolagajo ti okraji in mesta, presegajo letno 6000 dinarjev na enega prebivalca.

2.

Za skupne dohodke okraja se štejejo vsi dohodki okraja, mestnih občin in občin na območju okraja, za skupne dohodke mesta pa vsi dohodki mesta in občin na območju mesta.

3.

Prispevek za kritje potreb Ljudske republike Slovenije se izračunava in vplačuje od skupnih dohodkov po naslednji lestvici:

dohodki na enega prebivalca (v dinarjih)	stopnja prispevka
nad 6.000 do 8.000	10 %
nad 8.000 do 10.000	20 %
nad 10.000 do 12.000	30 %
nad 12.000 do 15.000	40 %
nad 15.000 do 30.000	50 %
nad 30.000	70 %
glavno mesto Ljubljana	35 %

4.

Okraji, ki prejemaajo od Ljudske republike Slovenije dotacije za poravnava proračunskih izdatkov, tega prispevka ne plačujejo.

5.

Način in roke vplačila tega prispevka določi Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije.

XVI. poglavje

RAZDELITEV PROMETNEGA DAVKA

Ljudskim odborom okrajev in mest pripada za kritje njihovih proračunov:

- 5 % od skupnega prometnega davka, ki ga plačajo gospodarske organizacije, izvzemši zadružne organizacije na njihovem območju;
- 50 % prometnega davka, ki ga plačajo zadružne organizacije, zasebni obrati in zasebniki na njihovem območju in
- 50 % od zneska prodanih vrednotnic;

XVII. poglavje

STOPNJE DOHODNINE

1.

Stopnja temeljne dohodnine za leto 1954 znaša v Ljudski republiki Sloveniji 6 %.

2.

Temeljna dohodnina za leto 1954 je dohodek republiškega proračuna razen temeljne dohodnine, ki se pobira na področju okrajev Ljutomer in Murska Sobota, ki gre v korist proračunskih dohodkov teh okrajev.

3.

Stopnje dopolnilne dohodnine določijo ljudski odbori okrajev, mest in mestnih občin s posebnimi pravicami. Stopnje dopolnilne dohodnine so progresivne.

4.

Pri določanju stopenj dopolnilne dohodnine od kmetijstva za leto 1954 se morajo držati ljudski odbori naslednjih minimalnih in maksimalnih stopenj.

Dohodek v dinarjih	Stopnje dopolnilnega davka	
	minimalne	maksimalne
do 30.000	do 4	
nad 30.000 do 50.000	3	7
nad 50.000 do 80.000	5	10
nad 80.000 do 120.000	7	14
nad 120.000 do 160.000	10	18
nad 160.000 do 200.000	13	23
nad 200.000 do 250.000	16.5	29
nad 250.000 do 300.000	20.5	35
nad 300.000 do 400.000	24.5	43
nad 400.000 do 500.000	30.5	49
nad 500.000 do 600.000	35.5	54
nad 600.000 do 700.000	40.5	58
nad 700.000	45	60

5.

Za obdavčitev dohodkov od postranskih dejavnosti kmetijstva predpišejo ljudski odbori okrajev, mest in mestnih občin s posebnimi pravicami za leto 1954 akontacije.

XVIII. poglavje

STOPNJE AMORTIZACIJE

Državna kmetijska posestva bodo v letu 1954 vplačevala znižano amortizacijo, in sicer v višini 40 % od zneska amortizacije za nadomestitev, ki je določen v XV. poglavju zakona o družbenem planu FLRJ za 1954. leto.

XIX. poglavje

SREDSTVA ZA INVESTICIJE

1.

Ustanovi se republiški kreditni sklad za investicije. Vanj se vplačujejo: 15 % od skupnega zneska dohodkov Ljudske republike Slovenije, določenih v XV. poglavju tega dela, anuitete od kreditov, ki se dajo iz tega sklada, in tista sredstva, ki se po obračunu pokažejo kot presežek republiških dohodkov.

Pogoje za uporabo sredstev tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, pri čemer odplačilni rok ne sme biti daljši od 10 let.

2.

Ustanovi se sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. V ta sklad se vplačuje 35 % od skupnega zneska dohodkov Ljudske republike Slovenije, določenih v XV. poglavju tega dela.

Iz tega sklada finansira Ljudska republika Slovenija investicije, določene v četrtem delu družbenega plana LRS za 1954. leto, ki so namenjene gospodarskemu razvoju in kulturnemu napredku teh območij.

Pogoje za uporabo sredstev tega sklada predpiše Izvršni svet Ljudske skupščine LRS, anuitete pa se stekajo v kreditne sklade okrajnih ljudskih odborov, na območju katerih so bile izvršene investicije.

3.

Skupna vrednost investicij, ki jih bo v letu 1954 finansirala Ljudska republika Slovenija iz republiških proračunskih sredstev, znaša 2.300 milijonov dinarjev. Ta znesek se bo uporabil za investicije, določene po proračunu LR Slovenije za leto 1954.

XX. poglavje

SKLADI

1.

V okrajne in mestne sklade za obnovo gozdov se vplačuje od lesa iz gozdov splošnega ljudskega premoženja celotna vrednost lesa na panju, od lesa iz združenih in zasebnih gozdov pa prispevki po tarifi, ki je določena z uredbo o skladih za obnovo gozdov.

Okrajni in mestni ljudski odbori vplačujejo v republiški sklad za obnovo gozdov 45 % od zneskov, ki so bili vplačani v okrajni oziroma mestni sklad za obnovo gozdov.

2.

V republiški vodnogospodarski sklad vplačujejo vodne elektrarne in javne toplotne elektrarne 0,68 din od oddane kWh električne energije in od kWh električne energije, potrošene v lastnih obratih in napravah.

Okrajni in mestni ljudski odbori določijo prispevke za okrajni (mestni) vodnogospodarski sklad v okviru določil zakona o vodnogospodarskih skladih z okrajnim (mestnim) družbenim planom.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije se pooblašča, da zaradi smotrnejšega izkoriščanja okrajnih (mestnih) vodnogospodarskih skladov določi v izjemnih primerih uporabo teh skladov za določene objekte na njihovem teritoriju.

3.

Izvršni svet Ljudske skupščine LR Slovenije se pooblašča, da izjemoma dovoli, da se dajo krediti iz vodnogospodarskega sklada in iz sklada za obnovo gozdov tudi za take posamezne investicije, ki so posredno v zvezi z nameni teh skladov.

4.

V sklad za obnavljanje in vzdrževanje rezerv rudnega bogastva vplačujejo rudarska podjetja in podjetja za eksploatacijo nafte od dobička po odbitku davka 4 %.

XXI. poglavje
PRISPEVEK ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

1.

Od 45 % prispevka za socialno zavarovanje, ki je predpisan z zveznim družbenim planom, pripada republiškemu zavodu za socialno zavarovanje 35 %, okrajnim in mestnim zavodom za socialno zavarovanje pa 10 %.

2.

Od sklada za plače sezonskih delavcev pri državnih kmetijskih posestvih se plača prispevek za socialno zavarovanje v višini 10 %. Ta prispevek pripada v celoti okrajnim in mestnim zavodom za socialno zavarovanje.

XXII. poglavje
DOLOČITEV CEN

V letu 1954 se določajo naslednje cene:

1. Minimalna cena lesa na panju znaša za povprečni m³ 1.950 din.

Državni sekretariat za gospodarstvo se pooblašča, da na podlagi te povprečne cene ter v XXIII. poglavju točka 1 in 2 tega dela, določenih količin izkoriščanja gozdov spremeni obstoječe minimalne cene lesa na panju, če so v nasprotju s to povprečno ceno, bodisi da izpremeni cene individualnim sortimentom, bodisi da določi za območje posameznega okrajnega (mestnega) ljudskega odbora ali gozdnega gospodarstva vrednost lesa na panju v absolutnem znesku.

V veljavi ostanejo predpisi o cenah za električno energijo.

XXIII. poglavje
KONTINGENTIRANJE IZKORIŠČANJA GOZDOV

Določajo se naslednje količine za izkoriščanje gozdov v letu 1954:

1. za gozdove splošnega ljudskega premoženja pod upravo okrajnih ljudskih odborov:

Območje gozdnega gospodarstva	Skupne količine izkoriščanja gozdov	Industrijsko	v tem za		(neto m ³) v tem ključni sortimentl	
			lokalno	lastno	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev
			potrošnjo			
Bled	55.000	50.300	4.200	500	5.000	9.000
Brežice	32.600	29.350	3.000	250	1.000	800
Celje	27.000	24.250	2.500	250	3.000	2.000
Kranj	35.000	32.550	2.000	450	4.600	4.000
Ljubljana	35.600	33.200	2.100	300	3.000	2.500
Maribor	78.800	77.000	1.300	500	11.000	12.500
Most na Soči	50.000	48.800	1.100	100	3.000	500
Nazarje	34.000	30.600	3.000	400	4.000	4.500
Novo mesto	61.000	55.600	5.000	400	3.500	3.000
Postojna	102.000	99.100	2.500	400	7.000	5.000
Slovenj Gradec	50.000	48.000	1.500	500	7.500	9.000
Kočevje	72.000	69.400	1.800	800	6.000	8.000
»Silva«	9.000	7.850	1.000	150	400	200
Skupno	642.000	606.000	31.000	5.000	59.000	61.000

Okraj:	Skupne količine izkoriščanja gozdov	v tem za			(neto m ³) v tem ključni sortimenti	
		indu- strijsko	lokalno	lastno	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev
		potrošnjo				
Celje mesto . . .	1.200	500	—	700	100	110
Celje okol. . . .	164.700	32.000	6.300	126.400	6.000	5.000
Črnomelj	40.800	3.800	4.500	32.500	530	330
Gorica	37.000	1.500	10.700	24.800	500	1.000
Kočevje	58.200	18.300	2.100	37.800	3.000	3.000
Kranj	101.200	33.500	7.400	60.300	5.000	10.000
Krško	104.400	5.400	4.100	94.900	400	110
Ljublj. mesto . .	1.900	500	400	1.000	300	110
Ljublj. okolica .	201.400	36.000	27.000	138.400	6.600	7.900
Ljutomer	47.000	3.200	1.500	42.300	300	330
Maribor mesto . .	2.400	—	—	2.400	—	220
Maribor okol. . .	172.100	41.900	6.600	123.600	8.000	6.000
Murska Sobota . .	89.700	1.800	2.000	85.900	150	110
Novo mesto . . .	96.900	3.400	—	93.500	400	450
Postojna	73.000	30.000	—	43.000	8.900	7.000
Ptuj	83.200	4.100	3.700	75.400	800	220
Radovljica . . .	57.900	15.600	—	42.300	2.000	6.000
Sežana	11.000	—	500	10.500	—	—
Slovenj Gradec .	94.100	44.900	—	49.200	11.750	12.000
Šoštanj	63.900	20.700	3.100	40.100	5.000	8.000
Tolmin	68.400	5.000	16.500	46.900	100	1.000
Trbovlje	42.200	6.300	700	35.200	3.400	110
Skupaj	1612.600	308.400	97.100	1207.100	63.230	69.000
Vsi sektorji skupaj . .	2254.600	914.400	128.100	1212.100	122.230	130.000

Navedene količine so za vsako posamezno skupino maksimalne in se ne smejo prekoračiti.

Izjemoma predstavljajo količine za proizvodnjo jamskega in celuloznega lesa iglavcev minimalno obveznost, ki se mora doseči v okviru skupne kvote izkoriščanja gozdov. Te količine se smejo dobavljati samo za potrebe rudnikov ter za proizvodnjo lesovine in celuloze.

ČETRTE DEL

DENARNA SREDSTVA LR SLOVENIJE IN NJIHOVA OSNOVNA RAZDELITEV V LETU 1954

XXIV. poglavje

SKUPNA SREDSTVA REPUBLIKE IN VIRI SREDSTEV

1. V letu 1954 bo razpolagala Ljudska republika Slovenija s skupnimi sredstvi v višini 11.061 milijonov dinarjev.
2. Ta sredstva se bodo zagotovila iz naslednjih virov (v milijonih dinarjev):

a) del prometnega davka	4195
b) temeljni davek od dohodka kmečkega prebivalstva	714
c) temeljni davek od dohodka samost. poklicev in premoženja	120
č) delež LRS na dohodkih okrajev in mest	5980
d) dohodki uradov in ustanov	31
e) drugi dohodki	21

XXV. poglavje

UPORABA SREDSTEV LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Sredstva v višini 11.061 milijonov dinarjev, s katerimi razpolaga v letu 1954 Ljudska republika Slovenija, se bodo uporabila za naslednje namene (v milijonih dinarjev):

a) republiški izdatki za prosveto, zdravstvo, ceste, sodstvo, državno upravo in rezervno	5394
b) republiške investicije	4400
c) republiški kreditni sklad na investicije	862
č) dotacije okrajnim ljudskim odborom:	
Črnomelj	108
Kočevje	24
Novo mesto	86
Postojna	59
Sežana	115
Tolmin	13

XXVI. poglavje

REPUBLIŠKE INVESTICIJE

Sredstva za republiške investicije iz predhodnega poglavja se bodo uporabila v letu 1954 za naslednje namene (v milijonih dinarjev):

a) investicije za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski	2100
Razdelitev teh sredstev in objekti, ki se bodo gradili iz teh sredstev, so navedeni v prilogi, ki je priložena temu planu pod naslovom »Investicije za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski«, katera je sestavni del tega plana;	
b) negospodarske investicije	2300
od tega:	
1. zdravstvo	1000
2. prosveta	734
3. upravna zgradba Ljudske skupščine LR Slovenije	375
4. drugo	191

XXVII. poglavje

REPUBLIŠKI SKLADI

1. Vodnogospodarski sklad	600
Sredstva vodnogospodarskega sklada se bodo uporabila za naslednje namene:	
študij, raziskave in projekti	25

vzdrževanje in investicije regulacij	120
regulacija Čabranke	100
hudourniška dela	20
oprema	30
stroški uprave in vodnogospodarskih sekcij	20
rezerva in morebitni krediti	285
2. Sklad za povzdigo gozdov	700
Sredstva sklada za povzdigo gozdov se bodo uporabila za naslednje namene:	
dotacije okrajnim skladom za povzdigo gozdov	180
pogozdovanje Krasa	70
vzgoja topolovih in vrbovih nasadov	20
prispevek za gradnjo gozdarskega inštituta	50
stroški uprave za gozdarstvo	9
rezerva in morebitni krediti	371

**PRILOGA K PREDLOGU DRUŽBENEGA PLANA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA LETO 1954**

**INVESTICIJE ZA GOSPODARSKO POMOČ PRIMORSKI,
KOČEVSKI IN DOLENJSKI**

v milijonih
dinarjev

Sklad za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski	2.100
Sredstva tega sklada se bodo uporabila za naslednje namene:	
1 — Industrija	805,5
112 — Rudnik Kanižarica	45
116 — Rudnik kremenčevega peska	
»Kremen« Novo mesto	50
— Steklena galanterija Kozina	25
— »Kreda« Serpenica	20
117 — Tovarna igel Kobarid	10
— Kovinska industrija Kočevje	21
— Tovarna učil — livarna Črnomelj	200
119 — Telekomunikacije Semič	41
120 — Kemična tovarna Kočevje	30
— Tovarna vodnega stekla Novo mesto	27
121 — Industrija apna in marmora Miren	30
— Industrija kraškega marmora Dutovlje	50
— Opekarna Ribnica	20
— Industrija marmora Gradac	20
— Opekarna Zalog (Novo mesto)	32,5
122 — Tovarna pohištvja »Krn« Podmelec	21
— Mizarska industrija Dutovlje	25
— Lesna galanterija Sodražica	40
124 — »Pletenina« Sežana	20

127	— Mlin Slap (Tolmin)	28
	— »Belsad« Črnomelj-kisarna	10
	— Mlekarna Il. Bistrica	10
	— Študij za novo industrijo	30
2	— Kmetijstvo	10
214	— Postaja za umetno osemenjevanje Novo mesto	10
5	— Promet	397
515	— Predor in cesta Panovec, Nova Gorica	80
	— Cesta Novo mesto—kolodvor	27
	— Cesta Grčarevec—Planina in Divača—Rižana	280
	— Cesta v Brkinih (Obrov—Pregarje—Harije)	10
6	— Gostinstvo in turizem	80
618	— Restavracija Nova Gorica	20
	— Hotel Postojna	40
619	— Gostinsko turistični objekti v OLO Tolmin	20
8	— Stanovanjsko komunalna dejavnost	758
812	— Stanovanjski bloki Nova Gorica	50
813	— Jez na Rinži, Kočevje	20
	— Dovršitev obnove v gospodarsko nerazvitih področjih	210
813	— Vodovodi	478
	— Vodovod Goriška Brda	35
	— Rekonstrukcija vodovoda v Idriji	35
	— Kraški vodovod	105
	— Rekonstrukcija vodovoda v Kobaridu	4
	— Vodovod Ilirska Bistrica—Starad (I. etapa rekonstrukcija vodovoda v Ilirski Bistrici)	40
	— Istrski vodovod (podaljšek Herpelje—Kozina in popravilo pri Obrovem)	11,5
	— Vodovod Stara cerkev (Kočevje)	25
	— Ribniški vodovod	4
	— Vodovod Črnomelj — I. etapa	50
	— Metliški vodovod, ureditev in podaljšanje	30
	— Vodovod Stari trg ob Kolpi	20
	— Vodovod Stična—Trebnje—Dobrníč	30

— Vodovod Suha krajina	30
— Vodovod Dolenjske Toplice	5
— Vodovod Novo mesto	37
— Študij, raziskave in projekti za vodovode	16,5
— Razlika do predvidene višine sklada	49,5

OBRAZLOŽITEV

predloga investicij za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski

Po predlogu za razdelitev sredstev iz sklada za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski odpadejo na posamezne panoge naslednje investicije:

	milijonov	%
1 — industrija	805,5	38,4
2 — kmetijstvo	10,0	0,5
5 — promet	397,0	19,0
6 — gostinstvo in turizem	80,0	3,8
8 — stanovanjsko-komunalna dejavnost	758,0	36,1
od tega:		
vodovodi	478,0	22,8
dovršitev obnove	210,0	10,0

Predlog ni zajel tistih industrijskih objektov, ki so po svojem značaju važni za vso republiko, njihova graditev pa je v toliki meri rentabilna, da lahko konkurirajo pri najetju kredita iz republiškega kreditnega sklada. Ti objekti, ki jim bo treba prvenstveno zasigurati potrebne kredite, so naslednji (v milijonih dinarjev):

115 — Rudnik živega srebra Idrija	90,0
119 — Telekomunikacije Sežana	35,0
— Telekomunikacije Šentjernej	13,0
121 — Apnenica Solkan	72,0
122 — Tovarna vezanih plošč »Javor« Pivka	250,0
— Tovarna lesovinskih plošč, Ilirska Bistrica	100,0
— LIP Kočevje	80,0
124 — Tekstilna tovarna Ajdovščina	47,5
Skupaj	687,5

Skupaj s krediti iz republiškega kreditnega sklada bi torej odpadlo na investicijske objekte Primorske, Kočevske in Dolenjske 1.493 milijonov ali 53,7 % vseh investicij iz republiških sredstev.

Naslednja panoga po obsegu predlaganih investicij je stanovanjsko-komunalna dejavnost. V tej panogi odpade pretežni del sredstev na graditev vodovodov in dovršitev obnove. Razvoj gospodarstva Primorske, Kočevske in Dolenjske zaostaja za razvojem v drugih predelih Slovenije, med drugim tudi

zaradi pomanjkanja dobre in zdrave vode. Za ureditev dobre oskrbe kraških področij z vodo so potrebna znatna sredstva, kar pa je osnovni predpogoj za razvoj in dvig vsega gospodarstva oziroma vsega življenja nasploh.

Predlagana vsota za dovršitev obnove v teh področjih naj bi služila za to, da se rešijo še zadnji pereči primeri in popravijo eventualne nepravilnosti, ki vse doslej niso bile popravljene.

Nadaljnja večja vsota odpade na graditev cest, predvsem na graditev cestne zveze s Kopro.

V prilogi 1 je pokazan porast narodnega dohodka po posameznih investicijskih objektih po dovršeni izgradnji industrijskih objektov v absolutnem znesku in v % na sedanje stanje. Prav tako je pokazan porast števila zaposlenih absolutno in v %. Za vsak okraj je naveden tudi %, za katerega bo porastel narodni dohodek celotnega okraja (oziroma vse industrije v okraju) po dovršitvi vseh navedenih investicijskih objektov.

V prilogi 2 je prikazana gospodarska analiza investicij v industriji oziroma gospodarstvu Primorske, Kočevske in Dolenjske. V vseh teh okrajih bo porastel narodni dohodek po dovršitvi vseh objektov za 28 %, v industriji pa se bo dvignil narodni dohodek nasproti onemu v letu 1954 za 44 %. V povprečju bo vsakih 100 din investiranih sredstev prineslo 68 din narodnega dohodka na leto. V tako povečano industrijo bo vključenih novih 1.500 delavcev.

Podrobna obrazložitev po posameznih objektih:

1 — Industrija

112 — Rudnik Kanižarica. — Rudnik je nerazvit in zaostal. Če se ne bo primerno uredil in opremil, bo produkcija padala, stroški pa rastle. Iz lokalnih in socialnih razlogov pa ni mogoče rudnika brez nadaljnjega ustaviti. Zato je treba dati primerna sredstva za dovršitev vpadnega jaška, ureditev separacije in nujno opremo. S temi deli bo rudnik saniran toliko, da bo lahko nadalje razvijal svojo proizvodnjo, zlasti seveda, če bi bila zgrajena proga Črnomelj—Vrbovsko.

116 — Rudnik kremenčevega peska »Kremen« Novo mesto. — Podjetje ima na razpolago velike količine kvalitetnega kremenčevega peska. Sedanji način kopanja in sortiranja pa ni primeren in ga je treba urediti. S tem bo mogoče dobavljati kvaliteten material za steklarne in livarski pesek. Prav tako leže v okolici Novega mesta bentonitne gline, ki jih uporabljajo v livarstvu za sestavo sintetičnih peskov. Tudi ta material bo treba pričeti eksploatirati na ustrežajoč način. Z izvršitvijo predvidenih investicij se bo proizvodnja kremenčevega peska dvignila za 100 % v letu 1954 nasproti letu 1953, nadalje bo mogoče proizvesti 600 ton bentonita. Podjetje bo zaposlilo 56 % več delovne sile (90 delavcev).

116 — Steklena galanterija Kozina. — Bivši dijaški dom na Kozini naj bi se z manjšimi prezidavami uredil in nabavila oprema za izdelavo steklene bižuterije. Zaposlitev v tem obratu bi se dvignila po dovršitvi od 65 na 150 zaposlenih delavcev, to je za 131 %.

116 — »Kreda« Serpenica. — Predvidena je mehanizacija izkopa in transporta od izkopa do sušilnice in mlina. Nadalje je predvidena nabava agregata za sušenje, drobljenje, mletje, separiranje, polnjenje in šivanje vreč.

117 — Tovarna igel Kobarid. — Tovarna želi razširiti obrat in preiti na izdelavo novih sortimentov (igle za šestila, za gramofonske plošče, za tekstilne glavnike, pletilke, kvačke, bucike, varnostne sponke, sponke za prenosna jermena, trnki, šila in šivanke za jadra itd.). Pretežna večina potrebnih sredstev je za nabavo uvozne opreme. V tem predlogu je ostal le manjši znesek za nabavo domače opreme in gradbena dela.

117 — Kovinska industrija Kočevje. — Podjetje izdeluje pohištveno okovje, drsalke, stenske svetilke, namizne svetilke, otroške vozičke itd. Ima kompletno galvanizacijo, kromanje, nikljanje, srebrenje in zlatenje. Izpopolniti je treba strojni park, stiskalnico, rezkalni stroj za kovino in nov agregat za galvanizacijo. Prizidati je treba novo skladišče, s čimer bo pridobljen prostor za skladiščenje materiala in proizvodov.

117 — Tovarna učil — livarna Črnomelj. — Belokranjska železolivarna in tovarna učil naj bi se združili in dopolnjevali svojo proizvodnjo. Ker je livarna že dotrajala, njena kapaciteta pa majhna, je potrebno zgraditi novo livarno v priključku na obstoječo tovarno učil, ki bi se preusmerila na obdelavo litine in izdelovala: lahke poljedelske stroje, motorne in ročne slamoreznice, vejalnice za žito, sortirne stroje za krompir in sadje, vrtno orodje, drobno sadjarsko in drugo poljedelsko orodje, njivske brane, robkače za koruzo in razne druge izdelke. Kapaciteta livarne naj bi se dvignila na 2.800 ton od sedanjih 400 ton, proizvodnja strojev pa bi bila 1.500 ton letno. Zaposlili bodo še 126 ljudi.

119 — Telekomunikacije Semič. — Od predlaganega zneska bi se porabilo 20 milijonov din za gradnje in 21 milijonov din za nabavo opreme. Z izvršeno modernizacijo in razširitvijo proizvodnje bi se v 2 letih povečala vrednost proizvodnje od sedanjih 88 milijonov na 1.423,5 milijona din. Narodni dohodek bi se povečal za 373,4 milijona din, zaposlili pa bi lahko še 143 novih delavcev (v eni izmeni). Kvaliteta in kvantiteta obstoječe proizvodnje papirnih kondenzatorjev bi se dvignila, na novo pa bi uvedli proizvodnjo sljudnih kondenzatorjev in kondenzatorjev cos (služilo za opravo jalovega toka).

120 — Kemična tovarna Kočevje. — Perspektivni razvoj lesne industrije zahteva proizvodnjo kvalitetnih lepil. Podjetje bi izdelovalo melaminska lepila in apreturna sredstva na bazi melamina za tekstilno industrijo. Perspektivno pa naj bi prešlo tudi na izdelavo melaminskih smol. Potrebno surovino dicianamid bodo izdelovale Ruše. Oba tehnična postopka za izdelavo dicianamida in melamina sta v fazi polindustrijske proizvodnje. Za to industrijo bo porabljen obstoječi objekt z manjšimi adaptacijami, opremo pa bo v glavnem mogoče izdelati doma.

120 — Tovarna vodnega stekla Novo mesto. — Zaradi ogromnih nahajališč kremenčevega peska naj bi se zgradila v okraju tovarna vodnega stekla. Proizvodnja vodnega stekla bazira na kremencu in sodi ($\frac{2}{3}$ kremenca, $\frac{1}{3}$ sode). Vodno steklo se uporablja kot zaščitno sredstvo proti preperevanju in požaru za les in tekstil, nadalje se uporablja v proizvodnji mila in pralnih sredstev kot polnilo, ki hkrati izboljša tudi kvaliteto. Uporablja se pri proizvodnji kitov in kot konzervirno sredstvo (vlaganje jajc). Glavna proizvodnja je namenjena za izvoz. Elaborat je izdelan, v teku so poskusi s polindustrijsko napravo.

121 — Industrija apna in marmora Miren. — Povpraševanje po kraškem marmoru je zelo veliko. Pri sedanjih proizvodnih pogojih ni mogoče ugoditi vsem zahtevam inozemskega trga. Potrebno je obrat mehanizirati, s čimer

bi dosegli za 150 % večjo produkcijo marmora in apna, po vrednosti in količini. Hkrati bi se dvignila zaposlitev za okoli 73 %.

121 — Industrija kraškega marmora Dutovlje. — Zgradile in opremile naj bi se delavnice za obdelavo marmora v Dutovljah s kapaciteto 16.800 m² plošč. Število zaposlenih bi se dvignilo od 160 na 245 delavcev, to je za 53 %, S predlaganim zneskom bo mogoče opremiti kamnolom.

121 — Opekarna Ribnica. — Lokalna proizvodnja zidakov ne zadošča za lastne potrebe in je treba opeko voziti iz oddaljenih krajev. Pri Opekarni Ribnica so izkoriščene vse proizvodne kapacitete razen peči le polovično, ker je bila ena peč med vojno porušena, ne pa zopet obnovljena. Z dograditvijo druge peči in s povečanjem sušilnic pri opekarni bi bilo mogoče povečati to proizvodnjo in zadostiti lokalnim potrebam.

121 — Industrija marmora Gradac. — Za povečanje proizvodnje in izboljšanje kvalitete kamnitih blokov je potrebno obrat mehanizirati. Nabaviti je opremo kot so: vrtalna kladiva, dvigala, žične žage in transportna sredstva. Proizvodnja se bo dvignila od sedanjih 50 m³ blokov letno na 600 m³. Podjetje ima možnost izvoza kamnitih blokov, ki so primerni za notranjo oblogo (Brazilija, Argentina).

121 — Opekarna Zalog (CLO Novo mesto). — Opekarna ima prvovrstno glino, ne krije pa s svojo kapaciteto 2 milijona zidakov vseh lokalnih potreb. Zastareli obrat je treba racionalizirati in usposobiti za izdelavo zidakov in strešnikov. Postaviti je treba strojnico, naravne in umetne sušilnice, mehanizirati transport in nabaviti vakuum stiskalnice. S tem bi dosegli 2 milijona zidakov, 2,5 milijona votlakov in 1,5 milijona strešnikov. Ker je osnovni pogoj za dvig gospodarstva racionalno investiranje, je treba zagotoviti potrebne surovine za gradnjo. Iz teh razlogov je gradnja objekta utemeljena in potrebna.

122 — Tovarna pohištva »Krn« Podmelec. — Dogradil naj bi se centralni trakt industrijskega objekta in dopolnil strojni park. S tem bi bilo mogoče dvigniti dohodek podjetja za 133 % in število zaposlenih za 57 %.

122 — Mizarska industrija Dutovlje. — Zgradile in opremile naj bi se delavnice za izdelavo finega pohištva v Dutovljah s kapaciteto 1.200 garnitur pri 125 delovnih mestih. Predlog predvideva izgradnjo I. faze. Gradnjo objekta forsira podjetje »Oprema-Eksport«, ki bi izvozilo izdelke v inozemstvo.

122 — Lesna galanterija Sodražica. — Zaposlitev odvečne delovne sile zahteva izpopolnitev teh obratov. Sodražica naj bi se izpopolnjevala v smeri strugarstva, zato je treba rekonstruirati obstoječo delavnico, strojni park pa izpopolniti in koncentrirati. Obrat Loški potok naj bi izdeloval embalažne sode iz jelovine, stavbno in pohištveno mizarstvo za lokalne potrebe. Obrat je treba modernizirati, elektrificirati in dograditi ter opremiti delavnico (suha roba — modernizacijo — izvoz).

124 — »Pletenina« Sežana. — Zaradi ustanovitve podjetja Telekomunikacije, ki je zasedlo novozgrajene prostore podjetja »Pletenina«, je potrebno seliti podjetje v nove prostore. Pri tem bo novo pridobljena kapaciteta 4,3 tone (skupaj 15,7 tone). Povečanje delovne sile za 25 delavcev na skupno 140 delavcev.

127 — Mlin Slap (OLO Tolmin). — Mlin je bil obnovljen v letih 1951/1953. Letos je treba dovršiti sam mlin in pomožne objekte (silos za 200 vagonov žita in skladišče za mlevske izdelke).

127 — »Belsad« Črnomelj — kisarna. — Tovarna ima v programu dograditev pulpnih bazenov, izgradnjo destilacije in kisarne. Ker letošnja sredstva ne zadoščajo za ustvaritev celotnega programa, je predviden le znesek za izgradnjo kisarne. Kot nadaljnja faza naj bi sledila predelava zelenjave, za kar pa je osnova proizvodnja kisa. K temu programu sili tudi dejstvo, da Dolenjska in Bela krajina uvažata kis, čeprav so pogoji za njegovo ceneno proizvodnjo doma.

127 — Mlekarna Ilirska Bistrica. — Obrat je že dotrajal, zato so se pojavile okvare, zlasti na pasterizerju. Podjetje je pristopilo k generalnemu remontu vseh naprav, vendar je moralo v II. polletju 1953 dela ustaviti zaradi pomanjkanja sredstev.

Študij za novo industrijo. — Iz predlogov okrajev so izpadli vsi novi objekti, za katere še ni izdelana potrebna tehnična dokumentacija. Zato so v predlogu predvidena sredstva za študij, raziskave in za izdelavo načrtov za novo industrijo v gospodarsko nerazvitih področjih.

2 — Kmetijstvo

214 — Postaja za umetno osemenjevanje Novo mesto. — Najučinkovitejše sredstvo proti kužni jalovosti je umetno osemenjevanje. Ker je ta zelo razširjena v tem okraju, kjer je živinoreja glavni in edini vir dohodkov, je nujno potrebno urediti potrebno število teh postaj.

5 — Promet

515 — Predor Panovec in cesta Nova Gorica. — Dela na predoru in cesti Panovec—Nova Gorica so bila prekinjena v letu 1950. Ker je predor ostal nezavaročan niti ni še rešeno odvodnjavanje, je potrebno dela nadaljevati. Predvidena sredstva bodo zadostovala za izvršitev najnujnejših gradbenih del na predoru in cesti, da bo mogoče vzpostaviti promet na teh komunikacijah.

515 — Cesta Novo mesto—kolodvor. — Potrebno je dokončati rekonstrukcijo ceste od mesta do kolodvora, ki je sedaj v zelo slabem stanju. Vsi potrebni projekti so gotovi.

515 — Cesta Grčarevec—Planina in Divača—Rižana. — V predlogu je predvideno nadaljevanje rekonstrukcije ceste na odseku Črni Kal—Divača oziroma Senožeče—Divača in Grčarevec—Planina.

515 — Cesta v Brkinih. — Za ureditev cestnega omrežja so potrebna velika popravila na cesti Obrov—Pregarje—Harije.

6 — Gostinstvo in turizem

618 — Restavracija Nova Gorica. — Gradnja restavracije se je pričela leta 1950 in se je že dvakrat prekinila, tako da se dela na dovršeni zgradbi občutna škoda. Da se preprečijo nadaljnje okvare, je nujno, da se objekt dovrši.

618 — Hotel Postojna. — Vojska je izpraznila objekt, ki ga je treba obnoviti in urediti. Dela so se pričela že v letu 1953 in jih je treba dokončati. Postojna kot važno tujsko-prometno središče nujno potrebuje primerne prostore za prenočevanje tujcev.

618—619 — Gostinsko-turistični objekti v OLO Tolmin. — V gostinsko-turističnih objektih v Bovcu je treba urediti vodovodne in sanitarne instalacije in izvršiti manjše adaptacije.

8 — Stanovanjsko-komunalna dejavnost

812 — Stanovanjski bloki Nova Gorica. — Stanovanjski bloki v Novi Gorici stojijo nedovršeni in so izpostavljeni vremenskim vplivom (brez ometa). XVI. blok je zgrajen le do IV. faze. Potrebno je bloke dovršiti, sočasno pa urediti okolico in dostopne poti, ker je v slabem vremenu dostop do blokov skoraj nemogoč.

813 — Jez na Rinži (Kočevje). — Sedanji jez je lesen in povsod propušča. Tako se voda poleti skoraj osuši, povzroča smrad in je leglo tifusa. Zato je treba urediti vodostaj Rinže z novim jezom.

813 — Vodovod Goriška Brda. — Zgrajene so črpalne naprave, tlačni vod, glavni cevovod do osrčja Goriških Brd ter razdelilni rezervoar in raztežilniki. Treba je zgraditi stanovanjsko hišo za čuvaja in strojnika pri črpalnih napravah, rezervoar za obratovalno vodo pri Prilesju, raztežilnike za Hum in Šmartno ter 12,5 km novega cevovoda. S tem bi bilo oskrbljenih z vodo nadaljnjih 8 naselij s 1.715 prebivalci.

— Kraški vodovod. — V letu 1953 in v začetku leta 1954 je bil premon-tiran del cevovoda pod Hubljem in nameščen pri Dornbergu pred črpalnico. S tem je bila vzpostavljena zveza med zajetjem in črpališčem. Treba je izmen-jnati še cevovod do rezervoarja pri Hublju, za kar so sredstva že na razpolago. Da pa bi se zmanjšale izgube in tako omogočila oskrba z vodo na Krasu tudi v mesecih, ko so razpoložljive količine vode majhne, je treba obnoviti oziroma pregledati ves glavni cevovod. V I. etapi je treba izvršiti obnovo cevovoda Lipa—Opatje selo.

— Vodovod v Idriji. — Vodovod je treba rekonstruirati. Opustiti je treba veliko število sedanjih zajetij (sedaj 23 zajetij in ločenih vodovodov) in urediti enotni sistem preskrbe z vodo. Idejni projekti so izdelani.

— Vodovod v Kobaridu. — Da bi se omogočila preskrba Mlekarne z vodo, bi bilo treba zgraditi raztežilni rezervoar in preložiti del cevovoda.

— Vodovod Ilirska Bistrica—Starad. — Kot I. etapa tega skupinskega vodovoda, ki bo v glavnem napajal naselja na območju okraja Sežana, je treba izdelati zajetje in rezervoar v Ilirski Bistrici ter obnoviti bombardirane odseke cevovoda v tem mestu. Ti objekti bodo služili za preskrbo Ilirske Bistrice z vodo, v perspektivi pa je predvidena povezava tega vodovoda z istrskim.

— Istrski vodovod. — Vodovod je že podaljšan od Herpelj do rezervoarja pri Kozini, manjka samo še oskrbovalni cevovod od rezervoarja do vasi. Nadalje je treba popraviti del istrskega vodovoda pri Obrovem.

— Vodovod Stara cerkev (Kočevje). — Vodovod naj bi se zgradil kot I. etapa bodočega skupnega vodovoda za Kočevsko. V primeru ugodnih rezultatov raziskav naj bi se to omrežje priključilo k drugemu omrežju Kočevske.

— Ribniški vodovod. — Potrebno bi bilo izvesti ojačenje vodovoda in oskrbeti z vodo Ravni dol, Breg, Lipovšco in Štifo.

— Vodovod Črnomelj. — Načrti za preskrbo Črnomlja z vodo iz potoka Dobličice so že delno izdelani. V I. etapi naj bi se zgradilo zajetje tlačnih vod in objekt zajetja.

— Metliški vodovod. — V letu 1953 je bil izdelan načrt za podaljšanje skupinskega vodovoda. Najprej naj bi se položil cevovod Glavica—Bušča vas—Suhor—Hrast in ojačil z zajetjem novih studencev. Za preskrbo državnega posestva »Mestni log« naj bi se podaljšal cevovod do Metlike čez železniško postajo do »Mestnega loga«.

— Vodovod Stari trg ob Kolpi. — Cevovod je bil položen že pred vojno (ca. 2 km cevi), zgrajen zbirni rezervoar in črpalnica. Nabaviti je treba le črpalne naprave za višino 240 m. Teh naprav verjetno ne bo mogoče dobiti doma.

— Vodovod Stična—Trebnje—Dobrníč. — Kot I. etapa tega vodovoda naj bi se zgradilo zajetje izvirov Stična—Vir.

— Vodovod Suha krajina. — Kot I. etapa vodovoda v Suhi krajini naj bi se zgradil vodovod v visoki coni: Višnje—Žvirče.

— Vodovod Dolenjske Toplice. — Vodovod je bil zgrajen v celoti razen distribucijskega omrežja, ki ga je treba položiti oziroma rekonstruirati, da bo vsa naprava služila svojemu namenu.

— Vodovod Novo mesto. — Nadaljevati je treba z rekonstrukcijo starega vodovoda in podaljšati cevovod. Na teh delih je predvsem zainteresirana JLA, ki je tudi prispevala del sredstev za podaljšanje vodovoda.

— Študij, raziskave, projekti za vodovode. — S predlaganim zneskom bi se finansiral študij in preiskave ter plačali projekti za naslednje vodovode: kraški vodovod na področju OLO Sežana (odcepi od glavnega voda na Kras), skupinska vodopreskrba Vipavske doline, rekonstrukcija vodovoda v Ilirski Bistrici, raziskave za skupinski vodovod Postojna, metliški in črnomeljski vodovod ter skupinski vodovod na Kočevskem.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE PREDLOGA ZAKONA O DRUŽBENEM PLANU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1954,

ki sta jih sprejela odbora za gospodarstvo obeh zborov
na svojih sejah v času od 12. do 23. marca 1954.

V uvodu se doda besedilo 1. člena, ki se glasi:

»1. člen. Potrdi se družbeni plan LRS za leto 1954, ki se glasi:«.

IV. poglavje. — V 2. točki se peta vrsta spremeni tako, da se glasi: »Proizvodnja in predlava nafte . . . . . 118,9«.

V 7. točki se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi: »— obvezno izvršiti med letom popravila na javnih in industrijskih centralah ter pripraviti zadostne rezervne količine premoga, tako da bo zagotovljeno nemoteno obratovanje v času zmanjšanega obratovanja hidroelektrarn zaradi nizkega vodostaja.«

V 7. točki se tretji pododstavek spremeni tako: »— pospešiti dela na izgradnji termoelektrarne Šoštanj in hidroelektrarne Vuhred tako, da bo objekt Šoštanj pričel z obratovanjem pred zimo 1955/56, hidroelektrarna Vuhred spomladi v letu 1956.«

V 7. točki se dodasta nov peti in šesti pododstavek, ki se glasita: »— orientirati izkoriščanje vseh industrijskih central v času pomanjkanja električne energije v korist celotnega električnega omrežja;

— pospešiti pripravljala dela za izgradnjo akumulacijske elektrarne v LRS, za kar naj se zagotovijo potrebna kreditna sredstva.«

V 9. točki v prvem odstavku se v prvi vrsti odstotek 47,9 % zamenja z 18,9 %. Drugi odstavek te točke se črta.

V 11. točki se v tretjem odstavku doda na koncu nov pododstavek, ki se glasi: »— v zvezi z izgradnjo tovarne aluminija v Kidričevem in nove valjarne bakra v Savojni in Svetozarevu; nadaljevati dela za pravočasni prehod tovarne »Impol« na predelavo aluminija.«

V 12. točki se na koncu drugega pododstavka doda: »— izboljšati in ustaliti kvaliteto cementa ter čimprej izvršiti obnovo zastarelih naprav v cementarnah.«

V 13. točki se doda na koncu nov pododstavek, ki se glasi: »— za izboljšanje kvalitete in povečanje proizvodnje razviti najširšo kooperacijo s podjetji, ki dobavljajo polproizvode, kakor tudi s podjetji, ki izdelujejo posamezne strojne dele za našo kovinsko industrijo.«

V 15. točki se doda na koncu nov pododstavek, ki se glasi: »— pospešiti razvoj kemične industrije za pomožna sredstva tekstilne industrije.«

V 16. točki zadnji stavek se dopolni tako: »Ker kapacitete v celoti niso izkoriščene, je potrebno prizadevati si za tem, da se proizvodnja posebno pri opeki poveča, kar se bo doseglo z znižanjem prodajnih cen opeke in drugega gradbenega materiala.«

V 17. točki se prvi pododstavek drugega odstavka spremeni tako: »— zaradi zmanjšanja obsega eksploatacije gozdov poleg venecijank ukiniti odvečne v prvi vrsti pa zastarele in nerentabilne polnojarmenike, do največje mere povečati procent izkoriščanja hlodovine, odpadke pa čimbolj racionalno izkoristiti za nadaljnjo predelavo.«

V 19. točki se v drugem odstavku zadnji stavek spremeni tako: »Potrebno pa je, da se delovni kolektivi prepričajo o možnostih in potrebah po povečanju proizvodnje.«

Za sedanjo 20. točko se doda nova 21. točka, ki se glasi: »V industriji gum se predvideva dvig proizvodnje za 5,2 %.

Povečanje proizvodnje gume temelji na novih kapacitetah, ki se bodo začele izkoriščati v letu 1954. Prav tako se bo povečala proizvodnja predmetov, katerih proizvodni proces je bil osvojen v letu 1953, kakor: visokotlačne fleksibel cevi, cevi odporne proti bencinu in olju, poroploščnata in gobasta guma itd.

V zvezi z gornjim je potrebno:

- pravočasno postaviti nove stroje in pričeti z novo proizvodnjo;
- še nadalje prizadevati si za izboljšanje kvalitete vseh gumarskih proizvodov.«

Sedanja 21. točka postane 22. točka.

Za sedanjo 21. točko, novo 22. točko se doda nova 23. točka, ki se glasi: »V grafični industriji se predvideva isti obseg proizvodnje kot v letu 1953 in so s tem kapacitete v celoti izkoriščene. Strojni park je v tiskarnah zastarel in precej iztrošen, zato naj podjetja:

- skrbе za redno in kvalitetno vzdrževanje strojnih naprav in delno obnovo strojnega parka, kar bo omogočeno s predpisano višjo stopnjo amortizacije itd.«

V. poglavje: se spremeni tako, da se glasi:

V. poglavje. Kmetijstvo. — Predvideva se, da se bo kmetijska proizvodnja v letu 1954 povečala za 4,8%. V posameznih panogah in letih se je gibala vrednost kmetijske proizvodnje takole:

	povprečje 1947/51	realizacija 1953	plan 1954	indeks 1953 : 1954
poljedelstvo	14,4	16,5	16,6	101
sadjarstvo	1,5	1	1,2	120
vinogradništvo	3,2	1,9	2,9	153
živinoreja	16,1	17,2	17,4	101
predelava	3,7	2,6	3,7	142
gozdarstvo				
in postranska dejavnost	6,1	6,6	6,2	94
kmetijstvo skupaj	45,1	45,8	48	104,8

Znatne spremembe v sadjarstvu, vinogradništvu in predelavi (kjer je največja postavka grozdje) so posledica velike elementarne škode v letu 1953. Pa tudi sicer kaže proizvodnja teh panog tendenco padanja, kar je pripisati starosti, izčrpanosti nasadov, okuženosti po ameriškem kaparju ter nezadostni negi in obnovi nasadov.

Z izvrševanjem ključnih industrijskih objektov je za kmetijstvo vedno več investicijskih sredstev na razpolago. Zvezni investicijski krediti so od 6,3 milijarde din v letu 1953 narasli na 14,5 milijarde din v letu 1954. Od te vsote bo odpadel ustrezeni del tudi za Slovenijo. Ker dosedaj razpoložljiva kreditna sredstva ne bodo zadostovala, zato je osnovnega pomena, da kmetijske zadruge še stopnjujejo svojo dejavnost na področju odkupa in predelave in si tako ustvarjajo lastna sredstva za investiranje v kmetijsko proizvodnjo.

Za kreditiranje zasebnih gospodarstev je v zveznem merilu na razpolago 2,3 milijarde din. Interes zasebnikov za kredite zaradi nabave kmetijskih strojev, ureditve gnojišč in silosov, obnove nasadov itd. je zelo velik. Zato je v interesu dviga produkcije, da kmetijske zadruge poživijo združno varčevanje in z zbiranjem odvečne gotovine na podeželju ustvarjajo izdatnejša sredstva za kreditiranje združnikov.

V republiškem proračunu za leto 1954 so predvidene v višini 100 milijonov din subvencije za proizvodnjo semen, drevesnega in trsnega materiala ter nabavo plemenskih živali. Znatna sredstva v ta namen bodo predvidoma ustvarile tudi same združne organizacije. Za zatiranje tuberkuloze govedi je zagotovljena znatna proračunska postavka, kar omogoča široko izvedbo akcije proti tej bolezni. Uvajanje pašno-košnega načina izkoriščanja travnikov, na kar naj se naveže zatiranje TBC, pomeni še učinkovitejši ukrep za izboljšanje zdravja živine in dvig živinorejske produkcije.

Zelo važna za napredek kmetijstva je tudi kmetijska strokovna izobrazba. V letošnjem proračunu je večja postavka namenjena kmetijsko-raziskovalnemu delu. S tem bodo dobile kmetijske raziskovalne ustanove materialno možnost za razširitev svojega dela in povezavo z neposrednimi problemi terena. Strokovnega kadra — agronomov, tehnikov in veterinarjev — je vključeno v proizvodnjo vedno več (trikrat več kot pred vojno). Uspešen razvoj beležijo tudi kmetijske šole; zlasti kmetijsko-gospodarske šole, kakršne ima sedaj že

dve tretjini podeželskih občin. V letu 1954 se pričakuje nadaljnji razvoj kmetijskega šolstva.

Državna posestva kažejo kljub napredku proizvodnje, ki so ga dosegla z uvedbo poslovanja po gospodarskem računu, še vrsto slabosti, ki ovirajo njihov hitrejši razvoj. Tako n. pr. niso dosledno povezala nagrajevanja za delo z ustvarjeno količino proizvodnje po posameznih fazah proizvodnega procesa; reguliranje plač s proizvodnim rezultatom ob sestavljanju zaključnega računa ne more odtehtati omenjenega načina nagrajevanja. Pomanjkljivost je tudi v nesmotrni zaposlitvi delovne sile v zimskem času. Posestva niso tozadevno še dovolj izkoristila lastnih možnosti za produktivnejšo zaposlitev svojih delavcev v predelavi in obrti. Slabost se kaže v težnji posestev za razmeroma dragimi gradbenimi objekti, ne izkoriščajo pa se enostavnejše rešitve, ki bi hitreje omogočile dvig proizvodnje in njeno pocenitev.

Glede na to, da so posestva še v stanju kapitalne graditve in izpopolnjevanja notranje organizacije dela, so v letu 1954 njihove obveznosti do skupnosti manjše, če jih primerjamo z obveznostmi industrijskih podjetij. Posestva ne bodo odvajala polne amortizacije, temveč se jim znižuje del amortizacije za obnavljanje na 40 %, del amortizacije za vzdrževanje pa je nezmanjšan. Novo obremenitev predstavlja zemljarina, olajšavo pa znižanje prispevka za socialno zavarovanje sezoncev na 10 %. Plačevanje zveznega in republiškega davka na dobiček so posestva oproščena. Glede na ekonomske ukrepe zveznega in republiškega plana so posestva v stanju, da z boljšim izkoriščanjem proizvodnih sredstev in z boljšo organizacijo dela zagotove delavcem izplačilo plač v dosedanji višini. Novo osnovana posestva bodo oproščena družbenih prispevkov in amortizacijskega odpisa.

V letu 1954 se bo izvedel nov način obdavčitve zasebnih kmetijskih gospodarstev, t. j. obdavčitve na osnovi katastrskega dohodka. Ta način predstavlja učinkovito stimulacijo kmetijskim gospodarstvom, da povečajo proizvodnjo čez povprečje, na osnovi katerega je ugotovljen katastrski dohodek. Treba bo čimprej odpraviti glavne razlike med stanjem v naravi in v katastrskih operativnih, da se bo v celoti uveljavilo načelo obdavčitve na podlagi proizvodnih kapacitet (zemljiških kultur), namesto dosedanjega administrativnega ocenjevanja dohodka.

VI. poglavje. — V začetku tega poglavja se pred sedanjim prvim odstavkom dodajo naslednji odstavki:

»V narodnem gospodarstvu Slovenije ima gozd velik pomen. Ta se odraža zlasti v naspotjih med veliko potrošnjo lesa in med nizko proizvodnjo lesne gmote, kar je posledica dolgotrajnega izčrpavanja gozdov.

Od skupne površine gozdov 875.000 ha odpade na pasivne gozdne površine okoli 186.000 ha ali 22 %. Pretežni del teh površin se nahaja v zasebnem sektorju.

Zaloge lesa v gozdovih so glede na podatke inventarizacije iz leta 1951 padle od normalne zaloge 250 m³ na ha na okoli 101 m³ na ha, v zasebnem sektorju pa celo na 86 m³ na ha.

Zmanjšal se je tudi letni prirastek, ki znaša samo še okoli 2,1 milijona m³, medtem ko bi glede na rastiščne pogoje normalno lahko znašal v Sloveniji letni prirastek 5 milijonov m³.«

Prvi odstavek se spremeni tako: »Zaradi velike izčrpanosti gozdov znižuje plan sečnjo za leto 1954 glede na maksimalno sečnjo v letu 1949 na 39 % (v tem za industrijske potrebe na 28 %).«

Dosedanji drugi odstavek: razpredelnica indeksov, proizvodnje in obrremenitve prirastka v letu 1954 se spremeni tako:

	Indeksi proizvodnje			Obrmenitev prirastka v letu 1954
	1952	1953	1954	
skupna sečnja	100	82	59	124
v tem: za industrijo	100	73	56	
za lokalno potrošnjo	100	89	58	
po sektorjih:				
državni sektor	100	52	50	94
nedržavni sektor	100	98	63	141

V zadnjem stavku dosedanega četrtega odstavka se v zadnji vrsti odstotek zniža na 141 %.

Dosedanji šesti odstavek se spremeni tako: »Zaradi kritičnega stanja v nedržavnih gozdovih ter velikega nesorazmerja med potrebami po lesu in zmogljivostjo gozdov določa družbeni plan za leto 1954:«.

VIII. poglavje. — V 1. točki se drugi stavek četrtega odstavka spremeni tako: »Skupno število delavcev in uslužbencev v letu 1954 bo znašalo 17.200, to je za 800 več kot v letu 1953, in sicer predvsem zaradi povečanja prevoza, uvedbe normalnih 208 delovnih ur na mesec in povečanega števila nadzornih organov zaradi priključitve kontrole dohodkov.«

XII. poglavje. — Zadnji stavek drugega odstavka se spremeni tako: »Posebna sredstva so predvidena tudi za investicije iz skladov za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Iz proračunskih sredstev so predvidene investicije prvenstveno v zdravstvu in prosveti.«

XIII. poglavje. — 13. odstavek se v celoti črta (»Cene za usluge se bodo . . . . . nespremenjene cene.«)

14. odstavek se spremeni tako: »Predvideni indeks povprečnih cen v letu 1954 bo v primerjavi s povprečnimi cenami iz leta 1953:«.

XVIII. poglavje. — V tretji vrsti se številka »XV« zamenja s »XVI«.

XX. poglavje. — V 1. točki se drugi odstavek spremeni tako: »Okrajni in mestni ljudski odbori vplačujejo v republiški gozdni sklad 35 % od zneskov, ki so bili vplačani v okrajni oziroma mestni gozdni sklad.«

XXII. poglavje. — Druga vrsta se spremeni tako: »Minimalna cena lesa na panju znaša za povprečni m³ 2100 din.«

XXIII. poglavje. — V razpredelnici št. 2 se spremenijo sečne količine za okraje Krško, Ljutomer, Murska Sobota in Ptuj in seštevek na koncu te razpredelnice tako:

Okraj	skupno količine izkoriščanja gozdov	indu- strijsko	v tem za		v tem ključni sortimenti	
			lokalno potrošnjo	lastno	jamski les iglavcev	celulozni les iglavcev
Krško	94.400	5.400	4.100	84.900	400	110
Ljutomer	41.000	3.200	1.500	36.300	300	330
M. Sobota	76.700	1.800	2.000	72.900	150	110
Ptuj	72.200	4.100	3.700	64.400	800	220
skupaj vsi sektorji	1,572.600	308.400	97.100	1,167.100	63.230	69.000
skupaj	2,214.600	914.400	128.100	1,172.100	122.230	130.000

XXVII. poglavje. — 2. točka se spremeni tako:

»2. Sklad za obnovo, gojitev in varstvo gozdov 543

Sredstva tega sklada se bodo uporabila za naslednje namene:

dotacija okrajnim gozdnim skladom 160

pogozdovanje Krasa 70

vzgoja topolovih in vrbovih nasadov 15

prispevek za gradnjo gozdarskega inštituta 50

stroški uprave za gozdarstvo 9

rezerva in morebitni krediti 239

Na koncu se doda nov 2. člen, ki se glasi: »Ta zakon velja od 1. januarja 1954.«

SPREMEMBE V PRILOGI K PREDLOGU DRUŽBENEGA PLANA ZA LETO 1954

»Investicije za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski« predvideva naslednje spremembe v posameznih postavkah:

515 — Promet:

Tretja postavka se spremeni tako, da se glasi:

»Cesta Rižana—Divča« 265

Na koncu se doda: nova postavka, ki se glasi:

»Most v Plavah« 15

813 — Stanovanjska in komunalna dejavnost:

813 — Druga postavka se spremeni tako: Dovršitev obnove v gospodarsko nerazvitih področjih 260

813 — Zadnja postavka se spremeni tako: »Študij, raziskave in projekti za vodovode« 16

Zadnja postavka v prilogi: »Razlika do predvidene višine sklada v znesku 49,5 milijona« se črta.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu družbenega plana LRS za leto 1954

Odbor za gospodarstvo Republiškega zbora je v času od 12. do 23. marca 1954 razpravljal o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954 po prečiščnem besedilu, ki ga je predložil Izvršni svet LRS. Razprava se je razvijala po poglavjih, kot jih vsebuje predlog.

Uvodno razpravo je odbor posvetil osnovnim gospodarskim predpostavkam, na katerih je zgrajen sprejeti zvezni družbeni plan. Odbor je menil, da se mora družbeni plan LRS skladno vključiti v osnovne probleme, katere nakazuje zvezni plan in se tako gospodarstvo naše republike aktivno vključi v celotno gospodarstvo naše države kot njen sestavni del.

Ob upoštevanju doseženega družbenega in gospodarskega razvoja v letu 1953 in smernic zveznega družbenega plana je plan LRS sestavljen na osnovi nadaljnega povečanja proizvodnje, izvoza, zagotovitve potrebnih sredstev za dovršitev kapitalne izgradnje in pospeševanja gospodarskega razvoja gospodarsko zaostalih in po vojni prizadetih predelov naše republike.

Gospodarski odbor je v uvodni razpravi potrdil, da je povečanje obsega proizvodnje in izvoza, posebno industrijskih produktov, bistvo gospodarjenja v letu 1954. Le na ta način bodo kolektivi, okraji in republika pridobili potrebna materialna sredstva za gospodarski razvoj ter sredstva za kulturne, prosvetne in zdravstvene potrebe. Pri svojem delu je gospodarski odbor razpravljal tudi o novih gospodarskih predpisih, ki se prvič uveljavljajo v letošnjih predlogih družbenega plana ter o njihovih vplivih na posamezna gospodarska področja. Dosledno je uveljavil principe čim manjšega administrativnega poseganja v gospodarstvo, razen na področjih; kjer je to še zaradi objektivnih razlogov nujno potrebno.

Razprava o industriji je nakazala njene glavne naloge za 1954. leto s povečanim obsegom proizvodnje in povečanim izkoriščanjem njene zmogljivosti. Posebno važna naloga industrije v letošnjem letu pa je v večjem izvozu.

V razpravi so bili obdelani problemi našega kmetijstva kot naše najbolj zaostale panoge gospodarstva, kateremu v letošnjem planu dajemo večja materialna sredstva.

Razprava o gozdarstvu je pokazala, da je potrebno dosledno izvajanje zakona o gozdarstvu in drugih ukrepov, zajetih v družbenem planu.

Obravnava prometa, trgovine, gostinstva in obrti je pokazala, da bo večjemu obsegu proizvodnje sledila večja kupna moč, kar bo povečalo promet v navedenih gospodarskih področjih. Iz navedenega sledi, da je razprava gospodarskega odbora zajela vsa gospodarska področja.

Odbor je zavzel stališče o vseh vprašanih predloga družbenega plana, dal svoje predloge, priporočila in mišljenje.

Predlogi so bili med delom odbora poslani Izvršnemu svetu LRS in so bili medsebojno vsklajeni.

Elektrogospodarstvo. — Gospodarski odbor je temeljito pretresel položaj elektrogospodarstva, ki predstavlja osnovo našega gospodarstva. Pri svoji razpravi se ni omejil samo na predlog plana za leto 1954, temveč je kritično premostril tudi vzroke pomanjkanja elektroenergije v letošnji zimi ter ugotovil, da je razen objektivnih vzrokov, t. j. deloma nizkega vodostaja, pomanjkanje energije povečalo še slabo izkoriščanje termoelektrarn zaradi nezadostne zaloge premoga in čestih kvarov ob tem času (Trbovlje). Odbor je bil soglasno mišljenja, da bi se navedeni izpadi z boljšo organizacijo in pravočasnim vzdrževanjem naprav lahko zmanjšali.

Razprava je ugotovila, da elektrosistem ni podvzel vseh ukrepov za maksimalno izkoriščanje termocentral v tem času, kar bi izgubo električne energije zmanjšalo. Gospodarski odbor zato priporoča Izvršnemu svetu LRS, da se delovanje elektroenergetskega sistema pregleda in če je potrebno, izda potrebne organizacijske ukrepe.

K točki 7 predlaga odbor dodatni predlog: obvezno izvršiti med letom remont na javnih in industrijskih centralah ter pripraviti zadostne rezervne količine premoga tako, da bo zagotovljeno nemoteno obratovanje v času nizkega vodostaja ter orientirati izkoriščanje vseh industrijskih central v času pomanjkanja električne energije v korist celotnega električnega omrežja.

Poleg teh ukrepov zaradi naraščajoče potrebe elektroenergije gospodarski odbor priporoča, da se zaradi izravnave zimskih primanjkljajev prične s pripravljalnimi deli za izgradnjo akumulacijske hidrocentrale in zato predlaga skupščini, da se ta dela kot planska obveznost vnesejo v zakon o družbenem planu za leto 1954.

V točki 9 IV. poglavja gospodarski odbor misli, da izkazani odstotek povečanja produkcije v panogi nafte ne ustreza stvarnemu stanju, ker upošteva v povečanju proizvodnje tudi plin, ki se potiska nazaj v zemljo za pridobivanje nafte po sekundarni metodi. Predlaga se sprememba pri proizvodnji nafte od 147,9 % na 118,9 %. Nadalje predlagamo, da se drugi odstavek točke 9 IV. poglavja črta in se pri tem ne prizna izguba, katero izkazuje podjetje za črpanje nafte.

Barvna metalurgija. — Gospodarski odbor je ugotovil, da bo nujno potrebna preusmeritev proizvodnega procesa v tovarni »Impol« v Slovenski Bistrici. Zaradi oddaljenosti surovinske osnove in izgradnje novih valjarn bakra v Sevojni in Svetozarevem tovarna »Impol« postopoma prehaja na valjanje in obdelavo aluminija. Nujno bo treba preureditvena dela končati. Zato gospodarski odbor predlaga Izvršnemu svetu, da pri razdeljevanju sredstev iz republiškega sklada to upošteva.

Gospodarski odbor ugotavlja, da je nujno dokončati izgradnjo naprav za izkoriščanje žvepljenih plinov in za proizvodnjo superfosfata v cinkarni v Celju. Zato gospodarski odbor predlaga Izvršnemu svetu LRS, da to upošteva pri razdeljevanju sredstev iz republiškega investicijskega sklada.

Nekovine. — Razprava je ugotovila, da so stroji in naprave naše cementne industrije zelo zastareli ter so nujno potrebni obnove in večjih popravil. Deloma bodo to nalogo opravile cementarne same s svojimi sredstvi. Nedvomno pa bomo morali v bližnji prihodnosti cementarne obravnavati kot naš ključni problem.

Gospodarski odbor nadalje priporoča okrajnim ljudskim odborom, da v večji meri izkoriščajo lokalna nahajališča nekovin (livarski pesek, kremenčev pesek, razne gline, zemeljske barve itd.), še posebno zato, ker eksploatacija nekovin običajno ne zahteva večjih investicij.

Kovinska industrija. — Gospodarski odbor je razpravljal o problematiki kovinske industrije in prišel do zaključka, da je v tej panogi še dosti neizkoriščenih možnosti. Razen predlogov, navedenih v planu, gospodarski odbor misli, da bi bilo treba za izboljšanje kvalitete in povečanja proizvodnje razviti najširšo kooperacijo med podjetji, ki dobavljajo polizdelke in posamezne strojne dele. Kooperacijo priporoča v okviru obstoječih organizacij (zbornice, strokovna društva itd.).

Ker je povečanje proizvodnje v Tovarni avtomobilov Maribor najbolj odvisno od sodelovanja z drugo industrijo, gospodarski odbor predlaga Izvršnemu svetu LRS, da njegovi organi postavijo komisijo, ki bo proučila to vprašanje in perspektivo nadaljnjega razvoja te industrije.

Kemična industrija. — Gospodarski odbor priporoča, da se podvzamejo potrebni ukrepi za prepoved izvoza kosti, zaradi smotrnejše predelave domače industrije kosti v klej, katerega izvažamo.

Gospodarski odbor daje dodatni predlog, da se pospešuje razvoj kemične industrije za pomožna kemična, tekstilna sredstva, ker zato obstajajo potrebe in pogoji.

Gradbena industrija. — Gospodarski odbor daje dodatni predlog, da se pri povečanju proizvodnje te industrije da poseben poudarek opeki, posebej strešnikom, ker so za to na razpolago kapacitete, predvideva pa se tudi večje povpraševanje po njih.

Lesna industrija. — Pri lesni industriji daje gospodarski odbor spreminjevalni predlog, da se zaradi zmanjšanja razpoložljive lesne mase za žaganje ne samo preneha z žaganjem lesa v obratih z nizkim izplenom lesne mase, temveč da se izvaja uredba o obratovanju žag venecijank, razen tega pa se naj ukinejo z administrativnimi ukrepi okrajnih ljudskih odborov odvečni zastareli in nerentabilni polnojarmeniki.

Nadalje priporoča gospodarski odbor Izvršnemu svetu LRS, da izvrši revizijo registracije gospodarskih organizacij za promet z lesom s tem, da se število navedenih podjetij zmanjša ter da se prepreči preprodaja lesa gradbenim in industrijskim podjetjem.

Gospodarski odbor priporoča, da se naj smotrneje izrabi lesena embalaža in naj se temu posveti več pozornosti.

Tekstilna industrija. — Tekstilna industrija bi lahko izboljšala kvaliteto in povečala proizvodnjo, če bi se z dodatnimi stroji in napravami razširila ozka mesta v proizvodnji, ker imamo strojnih zmogljivosti v končnih fazah zadosti.

Tekstilna industrija se resno uveljavlja v izvozu in bi te investicije bile nedvomno gospodarsko opravičljive.

Nadalje predlaga, da merodajni organi uredijo vprašanje kvalifikacije delovnih mest.

Ker je v predlogu plana izpadla dokumentacija industrije gume, grafične in tobačne industrije, daje gospodarski odbor dodatni predlog, da se v zakon o planu vključijo priloženi teksti:

v točki 21: guma,

v točki 22: živilska industrija,

v točki 23: grafična industrija.

V. poglavje. **Kmetijstvo.** — Gospodarski odbor je dal spreminjevalni predlog za celotno besedilo o kmetijstvu. Besedilo je poslancem posebej predloženo.

Nadalje sodi gospodarski odbor, da je potrebno pravilno vskladiti katastrski dohodek med nižinskimi in višinskimi predeli tam, kjer do sedaj računi kažejo na izrazite neskladnosti.

Za novo osnovana državna posestva, posebno tista, ki so se formirala iz zemljiškega sklada, ter za Državno posestvo v Kočevju, gospodarski odbor priporoča Izvršnemu svetu LRS, da se v okviru danih možnosti zagotove prepotrebna kreditna sredstva iz republiškega sklada.

VI. poglavje. **Gozdarstvo.** — Gospodarski odbor predlaga spremembo splošnega uvoda, v katerem naj se bolj izrazito pokaže današnje stanje gozdov, iz katerega izhajajo ukrepi, katere zahteva predloženi družbeni plan. Predložene spremembe sečnje v gozdarsko pasivnih okrajih zahtevajo popravke odstotkov sečnje, kateri so v prilogi navedeni.

Nadalje misli, da je treba predpisati ukrepe za zmanjšanje tesanja lesa iglavcev ter žaganja lesa izpod določenega premera. Priporoča, da se v tem letu izvrši razmejitev med gozdom in drugimi površinami ter da se sečnja lesa na negozdnih površinah oprosti takse. Sečnja naj se izvaja brez sečnega dovoljenja ter naj se samo prijavi pristojnim organom.

VIII. poglavje. **Promet.** — Problematika prometa, trgovine, gostinstva ter blagovno denarnih odnosov je v predlogu družbenega plana obširno zajeta.

XX. poglavje. **Skladi.** — Gospodarski odbor predlaga skupščini, da se v točki 1 tega poglavja menja razdelitev skladov tako, da okrajni ljudski odbori plačujejo v republiški gozdni sklad 35 %. Druga sredstva se bodo stekala v okrajni in občinski sklad. Razmejitev med občinskim in okrajnim skladom pa določa okrajni družbeni plan.

XXII. poglavje. **Določitev cen.** — Gospodarski odbor je spremenil povprečno ceno lesa na panju od 1.950 din na 2.100 din za kubični meter.

XXIII. poglavje. **Kontingentiranje izkoriščanja gozdov.** — Gospodarski odbor predlaga spremembo sečnje lesa za lastno potrošnjo v okrajih Krško, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, kakor je razvidno iz predložene tabele. Odbor je v razpravi ocenil, da je kontingent sečnje lesa za lastno potrošnjo previsoko določen, posebno zato, ker so navedeni okraji gozdno pasivni.

XXVIII. poglavje. Republiški sklad. — V zvezi z zmanjšanjem odstotka, ki ga določajo okrajni ljudski odbori v republiški sklad za obnovo gozdov, se zmanjša republiški sklad za obnovo gozdov od 700 milijonov na 543 milijonov. Njegova razdelitev pa je razvidna iz dodatnega predloga.

Med razpravo je Izvršni svet LRS dal v posebni prilogi razdelitev investicij za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski. Gospodarski odbor je po daljši razpravi predlog z nekaterimi spremembami sprejel in ga vključil kot sestavni del predloga zakona o družbenem planu. Gospodarski odbor je zavzel stališče po vseh vprašanih predloga družbenega plana, dal svoje predloge in mišljenja.

Predlogi so bili med delom odbora poslani Izvršnemu svetu LRS in so bili medsebojno vsklajeni.

Redakcijski komisiji gospodarskih odborov obeh zborov sta amandmaje in besedilo vskladili.

Ker je predloženi plan s priloženimi amandmaji odbora za gospodarstvo Republiškega zbora najboljše odrazil maksimalne možnosti razvoja našega gospodarstva, predlagamo skupščini, da ga v celoti sprejme.

V Ljubljani, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Ivo Janžekovič l. r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

Člani:

Viktor Avbelj l. r.

Anton Bole l. r.

Inž. Karmelo Budihna l. r.

Bela Brglez l. r.

Mara Dermastial l. r.

Albin Dujcl l. r.

Matevž Hace l. r.

Franc Lubej l. r.

Miran Košmelj l. r.

Viktor Kovač l. r.

Inž. Gašper Muha l. r.

Janez Pirnat l. r.

Lojzka Stropnik l. r.

Karel Štrukelj l. r.

Viktor Zupančič l. r.

Martin Žugelj l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu družbenega plana LRS za leto 1954

Odbor za gospodarstvo republiškega Zbora proizvajalcev je v času od 12. do 23. marca 1954 pretresal predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954, katerega je v prečiščenem besedilu predložil Izvršni svet Ljudske republike Slovenije dne 12. marca 1954.

Odbor je na podlagi temeljite analize celotnega našega gospodarstva kakor tudi posameznih panog prišel do zaključka, da je plan v osnovi sestavljen na pravih predpostavkah. Predvsem velja to za ustvaritev in razdelitev narodnega dohodka.

Odboru so podrobnosti plana tolmačili poverjenik Izvršnega sveta in strokovnjaki zavoda za planiranje. Članom odbora so dajali tudi pojasnila na stavljena vprašanja, predvsem na tista vprašanja, ki so v zvezi z večjim koriščenjem obstoječih kapacitet naše proizvodnje ter kapacitet, ki bodo pričele obratovati v letu 1954.

Na podlagi gospodarskih uspehov v letu 1953 ter splošnega razvoja našega gospodarstva lahko sklepamo, da so osnove predloženega družbenega plana pravilne. Predvsem je v njem dan poudarek povečanju produktivnosti, ki je brez dvoma osnovni pogoj razvoja našega gospodarstva. Le s povečano produktivnostjo bomo pridobili potrebna sredstva za kulturno prosvetno in zdravstveno povzdigo naše države ter za dvig standarda naših delovnih ljudi.

Predložen družbeni plan se vključuje v zvezni plan kot njegova sestavna enota ter tako izpolnjuje naloge gospodarstva vse naše države.

Odbor je obravnaval plan v celoti in po posameznih poglavjih ter sprejel vrsto sprememb. Vse spremembe, ki jih je sprejel, je nato vskladal z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora in Izvršnim svetom. Te spremembe in dopolnitve so priložene poročilu.

V elektrogospodarstvu zaostajamo z izgradnjo za razvojem drugih naših industrijskih panog. Pomanjkanje električne energije se je pokazalo že v letošnji zimi; ko so bile kapacitete naših termo- in hidrocentral premajhne, da bi lahko krile potrebe naše industrije ter široke potrošnje. K temu je mnogo pripomoglo nepopolno izkoriščanje kapacitet naših termoelektrarn, katerim je deloma primanjkovalo v zimskih mesecih premoga, deloma pa so izpadale zaradi nepravočasno opravljenih remontov. Izgube v prvih dveh mesecih letošnjega leta znašajo okoli 4,8 milijarde brutoprodukta, kar predstavlja za naše gospodarstvo težak udarec. Odbor je obravnaval problem elektrogospodarstva predvsem z vidika razvoja naše industrije ter prišel do zaključka, da bo v bodočih letih kriza v dobavi električne energije še večja, kot je bilo to do sedaj. Poleg tega pa ne bomo mogli pravočasno omogočiti našim novim proizvodnim objektom, predvsem tovarni glinice v Kidričevem, 100% koriščenjnih kapacitet. Zaradi tega je odbor v družbeni plan vstavil dopolnilo, ki zahteva pospešene predpriprave za gradnjo akumulacijske hidrocentrale v Ljudski republiki Sloveniji. Poleg tega priporoča odbor Ljudski skupščini, da se pravočasno izvrše študije za izgradnjo nadaljnjih pretočnih central v republiki.

Ker je tovarna Litostroj podaljšala dobavo opreme za hidroelektrarno Vuhred za okoli 6 mesecev, predlaga odbor spremembo v tem smislu, da bo pričetek obratovanja te hidroelektrarne šele spomladi leta 1956.

V proizvodnji nafte je v planu predvideno tudi delno vračanje plinov v zemeljske bazene, kar ne predstavlja novih blagovnih skladov. Zaradi tega predlaga odbor spremembo proizvodnje od 47,9% na 18,9%.

Podjetje v Lendavi ne izkorišča v celoti svojih kapacitet. Predpisana amortizacija dviga zato ceno produktu. Odbor je mnenja, da ne more zaradi tega podjetje izkazovati izgube ter predlaga zato, da se črta iz plana odstavek, ki govori o izgubi ter priporoča podjetju, da vskladi ceno proizvodov s stroški proizvodnje.

Tovarna Impol opušča predelavo bakra ter prehaja na produkcijo valjanih izdelkov iz aluminija. Dela, ki so v zvezi s tem prehodom, je nujno pospešiti; da ne bo zastoja v proizvodnji. Zaradi preusmeritve te tovarne na izdelke iz aluminija primanjkuje že danes našemu telegrafsko-telefonskemu omrežju drobnih žic. Nujno je, da se pošti omogoči nabava teh žic iz drugih virov.

Ker obratuje Cementarna v Trbovljah z dotrajanimi napravami, obstaja nevarnost, da bo proizvodnja že prihodnje leto znatno zmanjšana, če se ne bo v letošnjem letu pristopilo k obnavljanju strojev. Zato daje odbor priporočilo skupščini, da se pri dodeljevanju kreditov da prioriteto Cementarni Trbovlje.

Gospodarski odbor je ugotovil, da so cene lesu v primerjavi z drugimi industrijskimi proizvodi preizredno nizke. Posledica tega je prekomerno izkoriščanje lesa. Varčevanje v široki potrošnji mora zagotoviti zadostne količine lesa naši industriji. Najti je potrebna nadomestna sredstva lesu, predvsem za dela v naših rudnikih in v gradbeništvu.

Ker se je lesna masa dosedaj v Sloveniji neracionalno izkoriščala, ima odbor za potrebno, da se osnuje taká lesno-predelovalna industrija, ki bo do maksimuma izkoriščala predvsem trdo lesno maso s kombinirano tehnično in kemično predelavo. Ta industrija naj bi se osnovala v bazenih, kjer so za to dani pogoji.

V tekstilni industriji niso kapacitete popolnoma izkoriščene. Pristopiti je k temu, kot je tudi že v planu predvideno, da se odstranijo vse tiste ovire, ki preprečujejo povečanje proizvodnje. Tekstilni industriji je potrebno zagotoviti prepotrebna kemična sredstva ter nabaviti oplemenilnice, ki so ozko grlo proizvodnje. Z znatno večjimi sredstvi amortizacije bo lahko tudi tekstilna industrija izvršila obnovo svojih strojev.

Sečnjo v gozdarstvu moramo postopno zniževati, tako da bo krita s prirastkom oziroma da bo še manjša ter da bo lahko v bodočih letih nadomestila dosedanje preveliko izkoriščanje gozdov. Plan predvideva, da moramo preiti do leta 1960 na sečnjo, ki bo le 80 % letnega prirastka. Po mnenju odbora bo to uspelo le s pravočasno nadomestitvijo lesa z drugimi industrijskimi proizvodi, kakor premogom in elektriko; ter s skrajno varčnostjo in ekonomičnim koriščenjem vseh vrst lesa in odpadkov. Zaradi tega odbor priporoča naši industriji, da prične z izdelavo ekonomičnih štedilnikov in peči, ki naj bi nadomestili predvsem na našem podeželju neekonomične stare zidane štedilnike in peči. Skupščini pa predlaga, da naj Izvršni svet naredi analizo potrošnje in porabe lesa v bodočih letih. V tej analizi naj bodo izravnani primanjkljaji lesa z drugimi industrijskimi proizvodi.

Odbor predlaga skupščini tudi spremembo oziroma dopolnitev plana z zahtevo po zmanjšanju eksploatacijskih sredstev lesa, predvsem tistih, ki so zastarela in neekonomična.

Industrija gume izkazuje lep napredek ter se bo z osvojitvijo še nekaterih novih predmetov proizvodnje te industrijske panoge znatno povečala. Ta panoga do sedaj v planu ni bila posebej prikazana. Zaradi važnosti in razvoja te industrije misli odbor, da jo je potrebno vnesti v plan in sicer z besedilom, navedenim v prilogi.

Isto velja tudi za grafično industrijo.

V grafični industriji je stanje strojev zelo kritično. Sredstva iz amortizacijskih skladov ne zadoščajo za nabavo novih strojev. Odbor predlaga skupščini, da pri razdeljevanju kreditov upošteva to panogo našega gospodarstva.

Tobačni industriji primanjkuje za izboljšanje kvalitete in stalnosti svojih izdelkov vsaj enoletna zaloga surovin, kar predstavlja po sedanjih cenah obratni kredit okoli 1,4 milijarde. Z boljšo kvaliteto in stalnostjo bo omogočeno Tobačni tovarni v Ljubljani osvojiti tržišče ter tako zagotoviti izkoriščanje kapacitet tovarne. Odbor je mnenja, da so zaloge potrebne za pravilni tehnološki proces ter da vprašanje kreditov ne bi smelo vplivati na kakovost izdelkov pri zadostni količini surovin.

V planu kmetijstva je odbor predlagal več sprememb. Zaradi tega je celotno besedilo plana izpremenjeno. Kmetijstvu primanjkujejo mali kmetijski stroji. Naša industrija naj zato osvoji izdelavo istih.

Ker sredstva za dvig kmetijstva iz zveznega kreditnega sklada in republiškega proračuna, kakor tudi združna ne zadoščajo za osnovne potrebe našega kmetijstva, predlaga odbor skupščini, da sprejme sklep, s katerim bi se dodelilo kmetijstvu kredite v znesku 10 % celotne vsote republiškega kreditnega sklada.

Gospodarski odbor je ugotovil, da v gradbeništvu ni opaziti tistega napredka, predvsem v uporabi mehanizacije, kot bi to zahteval splošni razvoj naše industrije. Odbor je mnenja, da je stopnja amortizacije prenizka. Ta nizka stopnja onemogoča v polnem obsegu obnovo strojev v gradbeništvu. Odbor predlaga zato skupščini, da se stopnja amortizacije v gradbeništvu poveča.

Pereče vprašanje v gradbeništvu je tudi sezonsko delo. Z zimskim delom ima naše gospodarstvo velike izgube. Zaposlitev gradbenih delavcev pozimi pa bo v bodoče onemogočalo tudi racionalnejše izkoriščanje kreditov. Odbor predlaga zato, da se to vprašanje reši na ta način, da se omogoči delavskim svetom gradbenih podjetij, da s svojim sklepom ter potrditvijo istega s strani okrajnih zborov proizvajalcev lahko podaljšajo v poletnih mesecih delovni dan na 10 ur. S tem več ustvarjenim delom v poletnih mesecih bi lahko delavski sveti krili zimski izpad dela. Rešiti je tudi vprašanje terenskega dodatka v gradbeništvu. Nizka storilnost je po mnenju odbora v precejšnji meri tudi posledica dosedanjega plačilnega sistema. Ta ugotovitev velja tudi za druge panoge našega gospodarstva.

Instrumenti, s katerimi so določene obveznosti naših gospodarskih organizacij, občin in okrajnih ljudskih odborov, so v glavnem že določeni z zveznim družbenim planom.

Odbor za gospodarstvo je zahteval spremembo vplačila v republiški sklad za obnovo gozdov od predvidenih 45 % na 35 % od zneskov, ki so bili vplačani v okrajni oziroma mestni sklad za obnovo gozdov. To spremembo utemeljuje s tem, da je predvsem komuna tisti organ, ki naj skrbi za obnovo gozdov, ter da naj del svojih zneskov prenese s svojim družbenim planom na občinske odbore, ki naj bi izvrševali osnovna dela pri obnovi oziroma vzdrževanju gozdov.

Zaradi tega je bilo potrebno tudi spremeniti razdelitev sklada za povzdigo gozdov, tako kot je iz priloge razvidno.

Odbor predlaga, da se Livarno v Gorici vnese med prioriteta podjetja, ki naj bi koristila sredstva iz republiškega investicijskega sklada in sicer v znesku 15 milijonov dinarjev. Livarna je velikega gospodarskega pomena za celotno področje Primorske ter oskrbuje s svojimi izdelki pretežno vso industrijo na tem področju. Ta denarna sredstva nujno potrebuje za nabavo novih strojev.

Gospodarski odbor je na svojih sejah razpravljaj tudi o vsej tekoči problematiki našega gospodarstva, predvsem oni, ki zavira uspešno izvajanje družbenega plana. To razpravo namerava nadaljevati s sodelovanjem nekaterih naših podjetij in ustanov. Po končani razpravi bo predlagal zboru, da sprejme ustrezne ukrepe za zboljšanje proizvodnosti v našem gospodarstvu.

Odbor misli, da ustreza predloženi družbeni plan s predlaganimi spremembami in dopolnitvami obeh odborov za gospodarstvo in Izvršnega sveta razvoju našega gospodarstva ter predlaga, da ga skupščina uzakoni.

Odbor je določil za svojega poročevalca inž. Borisa Pipana.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Avgust Brezavšček l. r.

Predsednik:

Anton Labural. r.

Člani:

Anton Truden l. r.
Milan Dimnik l. r.
Milan Lacko l. r.
Franc Marinko l. r.
Jakob Mojškerc l. r.
Julka Padežnik l. r.
Štefan Pavšič l. r.

Jolanka Peterka l. r.
Inž. Boris Pipan l. r.
Inž. Vilma Pirkovič l. r.
Jakob Pogačar l. r.
Stane Šmid l. r.
Jože Štrukelj l. r.

PREDLOG

ZAKONA O PRORAČUNU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE (REPUBLIŠKEM PRORAČUNU) ZA LETO 1954

1. člen

Republiški proračun Ljudske republike Slovenije za leto 1954 s posebnimi prilogami obsega:

I. republiški proračun

z dohodki v znesku	din 8.099.000.000
in izdatki v znesku	din 8.099.000.000

II. predračune finančno samostojnih zavodov

z dohodki v znesku	din 1.885.524.000
izdatki v znesku	din 2.319.683.000
in presežkom izdatkov	din 434.159.000

III. predračun posebnih skladov

z dohodki v znesku	din 1.300.000.000
in izdatki	din 1.300.000.000

2. člen

Primanjkljaji v predračunih finančno samostojnih zavodov v skupnem znesku din 434,159.000 se krijejo z dotacijami iz republiškega proračuna.

3. člen

Finančno samostojni zavodi, ki dosežejo v letu 1954 z uspešno organizacijo dela presežek dohodkov nad izdatki, razdelijo doseženi presežek, ki bo ugotovljen z zaključnim računom zavoda za leto 1954, po členu 7, 8, 9 in 40 temeljne uredbe o finančno samostojnih zavodih tako, da vplačajo:

a) v sklad za nagrade največ 50 % presežka z omejitvijo, da vplačilo v ta sklad ne sme presegati 10 % zneska osebnih izdatkov zavoda za leto 1954;

b) v sklad za nadomestitev in dopolnitev ostali del presežka.

Če Izvršni svet v letu 1954 ustanovi nov finančno samostojni zavod, za katerega določi, da ima še kakšen drug sklad, ali če v letu 1954 določi za obstoječe finančno samostojne zavode, da imajo še kakšen drug sklad, Izvršni svet obenem določi, kolikšen del presežka po odbitku plačila v sklad za nagrade (točka a) prvega odstavka) gre v letu 1954 v sklad za nadomestitev in dopolnitev in kolikšen del v druge sklade.

Presežek dohodkov, ki ga finančno samostojni zavod ne ustvari na način, določen v prvem odstavku tega člena, bo razdeljen z zakonom o sklepnem računu o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1954.

Za razdelitev presežka dohodkov nad izdatki, ki ga dosežejo zdravstveni zavodi, veljata odlok o finansiranju in poslovanju zdravstvenih zavodov (Ur. list FLRJ, št. 14/53) in odredba o skladih zdravstvenih zavodov s samostojnim finansiranjem (Ur. list LRS, št. 17/1953).

4. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da v primeru ukinitve, združitve ali spremembe republiških organov in zavodov izdatke, določene v njihovih predračunih, porazdeli na nove organe oziroma zavode.

Predračune na novo ustanovljenih republiških organov in zavodov potrjuje odbor za proračun Ljudske skupščine LRS na predlog Izvršnega sveta.

5. člen

Izvršni svet je pooblaščen, da ob izvedbi novega sistema plač porazdeli za to določena proračunska sredstva na republiške organe in zavode.

Izvršni svet je pooblaščen, da iz kredita, določenega v proračunu za subvencije družbenim organizacijam in društvom, dodeljuje subvencije posameznim družbenim organizacijam in društvom po ugotovljenih potrebah.

6. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS, uporablja pa se od 1. januarja 1954.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o državnem proračunu LRS za leto 1954

Odbor za proračun je na svoji 2. redni seji, ki je trajala od 13. do 18. marca 1954, razpravljala o predlogu proračuna LRS za leto 1954, ki mu ga je predložil Izvršni svet LRS. Delo odbora je trajalo 50 ur.

Po obrazložitvi zakonskega predloga, ki jo je dal zastopnik Izvršnega sveta LRS, je odbor po načelni in podrobni proučitvi zakonskega predloga ugotovil naslednje:

1. Predlog proračuna LRS za leto 1954 je v celoti vsklajen z razdelitvijo narodnega dohodka v predlogu zakona o družbenem planu LRS za leto 1954 in z njegovimi osnovnimi planskimi instrumenti.

2. Republiški proračun LRS za leto 1954 obsega:

a) Republiški proračun

z dohodki v znesku . . . . . din 8.099.000.000

in izdatki v znesku . . . . . din 8.099.000.000

b) Predračun finančno samostojnih zavodov

z dohodki v znesku . . . . . din 1.885.524.000

in izdatki v znesku . . . . . din 2.319.683.000

in presežkom izdatkov v znesku . . . . . din 434.159.000

ki se krije z dotacijami iz republiškega proračuna.

3. Posebna značilnost republiškega proračuna LRS za leto 1954 je, da v veliko večji meri kot proračuni preteklih let upošteva potrebe na prosvetnem, zdravstvenem in socialnem področju, ker nam gospodarski uspehi preteklih let omogočajo letos prvič dati za te potrebe večje zneske kot smo jih dajali doslej in kar dokazuje, da se naš življenjski standard nenehno dviga.

Po proračunu za leto 1954 znašajo te proračunske investicije na področju prosvete 734.200.000 dinarjev, na področju zdravstva in socialne politike pa eno milijardo dinarjev.

4. Med razpravo je odbor za proračun sprejel številne amandmaje k posameznim proračunskim postavkam, ki jih je predložil Izvršni svet. Odbor je te amandmaje osvojil.

Odbor sam pa je med razpravo sprejel še naslednje amandmaje:

a) na osnovi vloge OLO Sežana, v kateri ta odbor prosi za sredstva za gradnjo šole, je odbor sklenil, da se postavka 25 milijonov din v drugem razdelku — investicije in večja popravila zgradb — pozicija 6/a, ki je bila upoštevana v proračunu doslej kot viseča, dodeli OLO Sežana za gradnjo šolskega poslopja v Sežani;

b) da se postavka 15 milijonov din v drugem razdelku, pozicija 6/č, ki je bila določena za osnovno šolo in nižjo gimnazijo v Bogojini, dodeli Gornjemu Petrovcu za gradnjo šolskega poslopja in to iz razloga, ker je v Bogojini že šolsko poslopje, dočim ga v Gornjem Petrovcu ni;

c) da se postavka 200 milijonov dinarjev v drugem razdelku, pozicija 7/a za polikliniko v Ljubljani zniža na 190 milijonov dinarjev s tem, da se dodeli 10 milijonov dinarjev Centralnemu higienskemu zavodu za investicije.

Vse navedene amandmaje je odbor za proračun Republiškega zbora vskladil z Izvršnim svetom in odborom za proračun Zbora proizvajalcev.

5. Med razpravo o proračunu za leto 1954 je odbor za proračun, ko je razpravljajal o dohodkih republike, videl, da nekatere kulturne ustanove izkazujejo silno nizke dohodke, na primer Narodni muzej v Ljubljani za vstopnino le 22.000 din. Podobne nizke dohodke izkazujejo tudi še nekatere druge kulturne ustanove (muzeji, galerije itd.).

Odbor za proračun predlaga odboru za prosveto pri Ljudski skupščini LRS, da ta problem prouči, ker gre tu za kulturne ustanove, ki služijo izobrazbi širokih ljudskih množic.

V prvem razdelku — dotacija gospodarstvu — je v znesku 160 milijonov dinarjev zapopadena tudi eventualna dotacija »Triglav filmu«, katere znesek pa še ni določen.

»Triglav film« je zaprosil za dotacijo v znesku 92 milijonov dinarjev. Odbor za proračun priporoča, da odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS in Izvršni svet še pred dodelitvijo dotacije temu podjetju proučita resnično potrebo po dotaciji in to posebno glede na nesorazmerno visoke dohodke posameznih sodelavcev v tem podjetju in na pripombe glede celotnega poslovanja tega podjetja. Odbor predlaga, da se pooblasti Izvršni svet, da določi višino dotacije.

Odbor za proračun misli, da sta dotaciji Slovenskemu narodnemu gledališču v Ljubljani v znesku 97,185.000 din in Slovenski filharmoniji v znesku 23,540.000 din zelo visoki, zato je mnenja, da je potrebno, da odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS skupno z Izvršnim svetom prouči finančno plat obeh kulturnih ustanov in s tem tudi utemeljenost visokih dotacij.

Odbor za prosveto in kulturo Republiškega zbora naj bi proučil tudi možnost in pa umestnost prevzema teh kulturnih ustanov po MLO Ljubljana, s tem da bi se iz sredstev republiškega proračuna delovanje teh ustanov podprlo posebno glede na njihovo kulturno poslanstvo.

Odbor za proračun priporoča, da se dotacija Zavodu za varstvo dela glede na važnost tega zavoda na našo proizvodnjo prouči, če je zadostna. Prav tako je nujno treba proučiti kadrovska vprašanje tega zavoda, zavod sam pa popularizirati.

V zvezi z republiškimi dohodki je odbor obravnaval tudi vprašanje plačevanja prometnega davka od rezanega lesa iglavcev, katerega morajo kmetijska gospodarstva plačevati tudi za tisti rezani les, ki ga potrebujejo za obnovo in vzdrževanje svojih gospodarskih poslopij. Ta davek najbolj prizadene kmečka gospodarstva v pasivnih hribovskih predelih, ki morajo zaradi značaja svojega gospodarstva vzdrževati veliko število raznih zgradb. Zato je odbor mnenja, da se ta les oprosti prometnega davka, ali pa da se davek vsaj občutno zniža.

Vsa navedena priporočila je odbor obravnaval na skupni seji s člani odbora za proračun Zbora proizvajalcev.

Odbor je sprejel in obravnaval večje število prošenj in vlog, katere je delno upošteval in spremenil posamezne postavke v proračunu, delno pa ni mogel ustreči zaradi omejenih sredstev.

Odbor za proračun Republiškega zbora priporoča Ljudski skupščini LRS, da predložen proračun, ki je realen in ki vsebuje že vse naknadno vnesene amandmaje, v celoti sprejme.

To poročilo je bilo prečitano in odobreno in je odbor za proračun Republiškega zbora določil za svojega poročevalca ljudskega poslanca Franca Podvratnika.

Odbor za proračun Republiškega zbora pošilja to poročilo Ljudski skupščini LRS s predlogom, da ga sprejme in zakonski predlog uzakoni.

Št. R 122/1-54.

Ljubljana, dne 19. marca 1954.

Tajnik:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

Člani:

Inž. Karmelo Budihna l. r.

Miran Cvenk l. r.

Franc Ficko l. r.

Martin Greif l. r.

Alfred Janko l. r.

Alojz Mlakar l. r.

Anton Peternelj l. r.

Franc Podvratnik l. r.

Franc Skok l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev k predlogu zakona o državnem proračunu LRS za leto 1954

To poročilo ni tako obširno, da bi bilo odraz vsega pet in pol dnevnega dela našega odbora. V poročilu se bomo dotaknili le glavnih stvari, ki smo jih obravnavali in ugotavljali na sejah.

Odbor za proračun je pričel z obravnavo predloga proračuna 12. marca 1954 na skupni seji obeh gospodarskih odborov in obeh odborov za proračun. Skupna seja je pričela z referatom podpredsednika Izvršnega sveta tovariša Breclja, ki je orisal glavne gospodarske in družbene smernice, na podlagi katerih je bil sestavljen predlog družbenega plana in predlog proračuna LRS za leto 1954.

Naslednji dan je pričel odbor ločeno obravnavo o predlogu proračuna. Zaradi upravičene odsotnosti predsednika in podpredsednika odbora je nadomestoval predsednika tajnik Vinko Marinček. Od sedmih članov odbora je bilo prisotnih le pet in s tem podana sklepčnost odbora. V naslednjem dnevu pa je zbolel še poslanec Franc Dragan, tako da so v odboru sodelovali le štirje člani. Odbor je določil za poročevalca o svojem delu za Zbor proizvajalcev tovariša Bogdana Knafliča. Kot poverjenik vlagatelja predloga proračuna je bil prisoten sejam odbora član Izvršnega sveta tovariš Boris Kocijančič in pa načelnik sekretariata za splošno upravo in proračun tovariš Bartl.

Obravnava je pričela najprej v načelu. Odbor si je postavil osnovna načela, po katerih je obravnaval predlog proračuna. Kot prvo načelo je bilo varčevanje z vsemi izdatki, nadalje, ker je poznano dejstvo, da so potrebe vedno večje od razpoložljivih sredstev, za njih kritje je bilo potrebno nadaljnje načelo, obravnavati vse izdatke s stališča celotnih potreb in s stališča najbolj pereče družbene in gospodarske problematike ter slednjič s stališča optimalne družbene in gospodarske koristnosti.

Pri načelni obravnavi dohodkov, ki se zajemajo s spremenjenimi ekonomskimi instrumenti od prvotnega predloga proračuna in ki znašajo sedaj 6.099.000.000 dinarjev, se je izkazalo, da so realni, da jih bo v letu 1954 mogoče doseči, kljub izgubi v proizvodnji, ki smo jo utrpeli zaradi poznane pomanjkanja električne energije v januarju in februarju. Ta izguba v proizvodnji znaša le 2% od letne predvidene proizvodnje in jo bo v globalu z naporom naših kolektivov mogoče nadomestiti. Ker je zajemanje dohodkov v glavnem snov III. dela »Predloga družbenega plana«, ki govori o ekonomskih ukrepih za izvršitev plana in sta ga podrobno obravnavala oba odbora za gospodarstvo — se naš odbor ni v potankosti spuščal v to obravnavo. Vse spremembe predloga dohodkov je naš odbor soglasno sprejel.

Nato je odbor prešel na načelno obravnavo o izdatkih. Vse izdatke je obravnaval skozi prizmo varčevanja in stopnje nujnosti. Primerjal je izdatke z analognimi izdatki v preteklem letu in pa s prvobitno predloženimi proračuni Izvršnemu svetu s strani sekretariatov, svetov, uprav, zavodov itd. Upošteval pa je odbor tudi vse objektivne spremembe, ki so nastale v 1954. letu in zahtevale zvišanje izdatkov.

Načelo varčevanja pri osebnih izdatkih je utemeljeno s tem, da se v sekretariatih, svetih, upravah in zavodih niso po nepotrebnem zviševala delovna mesta. V celoti se je sicer stalež državnih uslužbencev povečal, toda povsod utemeljeno, kot na primer v sekretariatu za gospodarstvo, kjer je družbeno nujno pojačiti organe inšpekcije, v nekaterih šolah in inštitutih, kjer je poznano dosedanje pomanjkanje strokovnih kadrov, nadalje povečanje staleža na sodišču, ki je dobilo nove naloge, pojačenje državne arbitraže, potreba po ustanovitvi novih institucij, kot je uprava za investicije, zavod za varstvo dela itd. Večje kot številčno povečanje staleža pa je absolutno povečanje osebnih izdatkov pri vseh organih in ustanovah in to zaradi obveznosti plačevanja 45% prispevka za socialno zavarovanje, ki ga v letu 1953 ni bilo treba plačevati in pa delno tudi zaradi rednega povišanja plač državnim uslužbencem. V proračunu ni nobenih rezerv za osebne izdatke, ker proračun ne dopušča, da bi republiške ustanove sprejemale absolvente visokih šol in bodo zaradi tega morali oditi po končanem študiju in se zaposliti izven Ljubljane, kar je važno za vse okraje, ki trpijo na pomanjkanju višjega strokovnega kadra.

V materialnih izdatkih je vidno načelo varčevanja v skrčenju normativov za prevozna sredstva, nadalje v razsvetljavi, kurjavi ter s pisarniškim materialom. Nekaj več pa je predloženih funkcionalnih izdatkov predvsem za inštitute in zavode zaradi nujnega kompletiranja laboratorijske in podobne opreme, ki jo bo treba nabaviti v glavnem iz uvoza.

V najvišji postavki »Investicije in večja popravila zgradb v administraciji« je načelo varčevanja utemeljeno s tem, da so v proračunu le tista popravila zgradb, na katerih se dogaja že vsa leta občutna škoda, dalje, da so v tej postavki predložene v večini le investicije, ki predstavljajo dogotovitev zgradb in kjer bi se v primeru nedogovitve prav tako povzročala škoda, z druge strani pa je utemeljena družbena nujnost teh investicij.

Nato je odbor prešel na podrobno obravnavo proračuna po zapovrstju po razdelkih.

Pri obravnavi prvega razdelka »Dotacije gospodarstvu« je bilo poudarjeno, da se bo dotacija, ki se dodeli podjetju »Triglav film« v znesku 50.000.000, še kritično preverila glede na ne najboljše gospodarjenje v tem podjetju, nadalje da bo ostala dotacija za kmetijstvo (100.000.000) in za geofizično karto (10.000.000), kar je popolnoma v skladu z v tem obdobju najvažnejšo nalogo pospeševanja kmetijske proizvodnje.

Pri drugem razdelku »Investicije in večja popravila« je karakteristično, da so investicijske potrebe za prosveto, kulturo, zdravstvo in socialne zavode dejansko mnogo večje, kot pa so predložene v predlogu in je že Izvršni svet zavzel oster kriterij do varčevanja in precenjevanja nujnosti. V razdelku je manjši del čisto gospodarskih investicij, ki predstavljajo pospeševanje kmetijstva in rudarstva. Za podrobno obrazložitev potreb za investicije za zdravstvo in socialno politiko je odbor poklical predstavnika tega sveta, ki je dal zadovoljivo utemeljitev teh potreb. Investicije za gradnjo, razširitev in opremo naših bolnišnic so nujno potrebne, saj kažejo pokazatelji, da je pri nas število bolniških postelj globoko izpod evropskega povprečja in globoko izpod stvarnih potreb. Na skupni seji z odborom za proračun Republiškega zbora se je naš odbor soglasil s tremi amandmaji v tem oddelku, za katere je imel republiški odbor čvrste utemeljitve. To so amandmaji, ki zadevajo pozicije 6a, 6č, šola Bogojina in 7a. Amandmaji so priloženi poročilu in se predlagajo Zboru proizvajalcev.

Pri podrobni razpravi od razdelka 3—10 je odbor obravnaval upravičenost osebnih, operativnih in funkcionalnih izdatkov in je po podrobni obrazložitvi po predstavnikih predlog teh razdelkov sprejel vključno z amandmaji.

V obširnem razdelku 10 se je obravnavalo predvsem o subvencijah, podporah in štipendijah ter njihovem pravilnem usmerjanju. Posebno je odbor razpravljal o visoki subvenciji Slovenskemu narodnemu gledališču in visokih nagradah umetnikom. Na skupni seji obeh odborov smo se soglasili z mnenjem, da se ustanovi komisija, ki naj predloži pravilno rešitev tega problema Izvršnemu svetu. Proračuni za Fakulteto za agronomijo, gospodarstvo in veterinarstvo, za Kmetijski poskusni in kontrolni zavod ter za Veterinarsko znanstveni zavod so nasproti letu 1953 dvakratno povišani, vendar je to povišanje nujno zaradi potrebe po večjem znanstvenem delu na področju kmetijstva in pridobivanju čim večjega števila kmetijskega strokovnega kadra. Pri obravnavi o dotacijah nekaterim finančno samostojnim zavodom in inštitutom imamo načelno pripombo v tem, da bi morali ti posloovati bolj na gospodarski bazi.

v smislu tesnejše povezave z našo industrijo in gospodarstvom sploh, ker bi s tem uspešno povezavali teorijo in živo prakso, z druge strani pa bo ta medsebojna povezava donala inštitutom večje dohodke in bi s tem razbremenjevali republiška sredstva. Skupna vsota tega razdelka, kakor jo je predlagal Svet za prosveto in kulturo, je znašala prvotno 888,000.000 dinarjev brez prispevka za socialno zavarovanje. Kakor vidimo v predlogu, pa je bila znižana na 842,000.000, vključno s prispevki za socialno zavarovanje. Odbor je soglasno razdelek sprejel vključno z amandmajem.

Razdelek 11 »Slovenska akademija znanosti in umetnosti« je bil v celoti sprejet z isto pripombo k subvencijam ustanovam s samostojnim finansiranjem kot v razdelku 10.

K obravnavi 12. razdelka »Svet za zdravstvo in socialno politiko« je odbor poklical zastopnika tega sveta, ki je s splošno in konkretno problematiko utemeljeval upravičenost izdatkov. Izdatki gredo v smeri poboljšanja zdravstvenega in socialnega stanja, dviga medicinske znanosti in pospeševanja v pridobivanju zdravniškega kadra. Pri obravnavi o situaciji naših zdravilišč in okrevališč je odbor postavil vprašanje, koliko se teh poslužujejo delavci, uslužbenci in drugi. Predloženi statistični podatki iz leta 1953 so pokazali, da je koristilo te le 899 delavcev, 962 uslužbencev, 451 svojcev in 474 upokojencev, kopališča posebej pa 388 delavcev, 331 uslužbencev, 181 svojcev in 172 upokojencev. Razmerja kažejo očitveno privilegiranje drugih v škodo delavcev, ki pa so spričo težjega dela mnogo potrebnejši teh zdravilišč in okrevališč. Če Zbor proizvajalcev odobrava posredne in neposredne izdatke za te zdravstvene ustanove, potem lahko tudi zahteva od merodajnih pravično koriščenje istih. Nadalje je odbor podrobneje razpravljal o izdatkih za zaščito dela, izdatkih za raziskovanje nezgod in za novoustanovljeni Zavod za varstvo dela. Poznano nam je, da je število obolelih zaradi obratnih nezgod in poklicnih bolezni razmeroma največje predvsem v industrijskih okrajih. To močno obremenjuje naša družbena sredstva in zaviralno vpliva na proizvodnjo. Glavna borba proti nezgodam mora nedvomno biti v kolektivnih in okrajih, vendar pa mislimo, da je bilo s strani sveta do sedaj premalo storjenega za to borbo proti nezgodam v smislu izdelave navodil, predpisov, študijev, literature in propagande. Vsega tega vsako podjetje za sebe ne more tako uspešno razvijati in niti ne bi bilo smotno. Zato mislimo, da so za pospešeno borbo proti obratnim nezgodam predloženi izdatki pre nizki in naj posebna komisija obdela v tem smislu ta problem.

Razdelke 13 do 15 je odbor po krajši obravnavi v celoti sprejel. Državna arbitraža je zelo obremenjena in je povečala predvsem osebne izdatke, Uprava hidrometeorološke službe pa je vezana v svojih izdatkih na mednarodno sodelovanje.

V razdelku 16 »Uprava za ceste« so izdatki za okoli 1 milijarde namenjeni samo za vzdrževanje cest in mostov prvega in drugega reda. Izdatki so utemeljeni s tehničnimi normativi za vzdrževanje in nujno potrebni za izboljšanje naših komunikacij.

Razdelek 17 »Zavod za statistiko in evidenco« in razdelek 18 »Sredstva za izvedbo novega sistema plač« je odbor v celoti sprejel, ker meni, da je nadaljnje razvijanje statistične službe izredne važnosti za študij našega gospodarstva, pri sredstvih za izvedbo novega sistema plač pa se je prepričal, da so plače strokovnjakov in znanstvenikov v ustanovah izpod plač istih v industriji.

Razdelek 19 »Subvencije skladom, družbenim organizacijam in društvom« je z amandmajem Izvršnega sveta povišan za 10,000.000 in je utemeljitev razvidna v amandmaju.

Razdelek 20 »Dotacije ljudskim odborom« je znižan z amandmajem na 405,000.000, ker se je število devetih pasivnih okrajev zmanjšalo na 6, s tem da se je prepustila temeljna dohodnina nekaterim okrajem v korist njihovih proračunskih dohodkov. Te dotacije so izključno le za kritje primanjkljajev v proračunih teh okrajev. Nadalje se je znižala proračunska rezerva (razdelek 21) na 679,000.000 zaradi že prej navedenih sprememb. Ker so iz te rezerve že sedaj predvidene nekatere investicije v iznosu 200,000.000, predstavlja stvarno proračunska rezerva le okoli 6% celotnega proračuna, kar je po mišljenju odbora spričo vedno nastopajočih nepredvidenih potreb med letom prej premalo kot preveč.

Zadnji 22. razdelek, novoustanovljena Uprava za investicije, je obrazložen z amandmajem Izvršnega sveta.

Priloge finančno samostojnih zavodov, ki so na koncu predloga proračuna, je odbor obravnaval v skladu z ustrežajočimi razdelki:

Odbor je izglasoval vse razdelke posamezno, ključno z amandmaji Izvršnega sveta in amandmaji poslancev na skupni seji obeh odborov in na koncu soglasno sprejel celoten predlog proračuna za leto 1954.

Št. P. 47/1-54.

Ljubljana, dne 18. marca 1954.

Poročevalec:

Bogdan Knaflič l. r.

Namestnik predsednika odbora:

Vinko Marinček l. r.

PREDLOG ZAKONA

O POTRDTVI SKLEPNEGA RAČUNA O IZVRŠITVI REPUBLIŠKEGA PRORAČUNA LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1952

1. člen

Potrjuje se sklepni račun o izvršitvi proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1952, sestavljen po predpisih čl. 48 temeljnega zakona o proračunih in člena 39 uredbe o izvajanju proračuna.

2. člen

Republiški sklepni račun za leto 1952 s sklepnimi računi zavodov s samostojnim finansiranjem za leto 1952 je sestavni del tega zakona.

3. člen

Doseženi dohodki in izvršeni izdatki so znašali po republiškem sklepnem računu v letu 1952:

I. po republiškem proračunu:

dohodki	din 6.759,577.578
izdatki	din 6.758,110.855
presežek dohodkov nad izdatki	din 1,466.723

II. po sklepnih računih republiških zavodov s samostojnim financiranjem:

dohodki	din 1.964,587.948
izdatki	din 1.340,462.670
presežek dohodkov	din 632,929.651
presežek izdatkov	din 8,804.373

4. člen

Presežek dohodkov nad izdatki po republiškem sklepnem računu za leto 1952 se prenese kot dohodek v proračun za leto 1953.

5. člen

Presežek dohodkov republiških zavodov s samostojnim financiranjem se razdeli tako:

v republiški proračun se odda znesek	515,138.180 din
za razdelitev na sklade se prepusti zavodom s samostojnim financiranjem	117,791.471 din

Presežek izdatkov pa se prenese kot obveznost v predračune zavodov s samostojnim financiranjem za leto 1953.

6. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLICKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji drugi seji, ki je trajala od 12. do 19. marca 1954, obravnaval tudi predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1952.

Pri razpravi o tem zakonskem predlogu, katerega je obrazložil poverjenik Izvršnega sveta, je odbor ugotovil:

da je bil republiški proračun za leto 1952 izvajan v skladu z zakonskimi predpisi in odobrenimi pooblastili ter znašajo dohodki proračunskih ustanov 93 % od predvidene kvote in izdatki tudi 93 %, kar pomeni, da so bili dohodki in izdatki proračunskih ustanov manjši za 7 % od predvidenega plana.

Zavodi s samostojnim finansiranjem pa so izvršili predvideno kvoto dohodkov z 226 %, izdatkov pa s 162 %.

Osnovna karakteristika izvršitve proračuna republiških ustanov je v tem, da plan ni dosežen niti pri dohodkih niti pri izdatkih, v čemer se odražajo posledice katastrofalne suše in ukrepov, ki so bili podvzeti za uravnoteženje proračunov. Pri zavodih s samostojnim finansiranjem pa nasprotno visoka prekoračenja dohodkov in izdatkov dokazujejo, da ti zavodi v prvem letu svojega poslovanja niso zajeti s pravilnimi plani in da je nekaj zavodov bilo vključenih šele med letom 1952.

Po obrazložitvi poverjenika Izvršnega sveta in razpravi je odbor soglasno sprejel predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952 v celoti.

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je za svojega poročevalca določil tovariša Alfreda Janka.

Odbor daje to poročilo Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS s predlogom, da poročilo sprejme in predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1952 v predlagani obliki uzakoni.

Št. R. 122/3-54.

Ljubljana, dne 19. marca 1954.

Tajnik:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

Člani:

Inž. Karmelo Budihna l. r.
Miran Cvenk l. r.
Franc Ficko l. r.
Martin Greif l. r.
Alfred Janko l. r.

Alojz Mlakar l. r.
Anton Peternej l. r.
Franc Podvratnik l. r.
Franc Skok l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952

Odbor za proračun je obravnaval o predvidenih in doseženih dohodkih ter po proračunu odobrenih in izvršenih izdatkih. V celoti je izkazan presežek dohodkov nad izdatki, kar dokazuje dobro gospodarjenje. Presežki dohodkov

se prenesejo kot dohodek v proračun za leto 1953 in pa za sklade zavodom s samostojnim finansiranjem. Veliko večino teh presežkov so ustvarili predvsem Svet za kmetijstvo in gozdarstvo in Svet za industrijo.

Po podrobni obravnavi je odbor predlog zakona v celoti sprejel. Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predloženi zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952 sprejme.

Št. P 47/3-54.

Ljubljana, dne 18. marca 1954.

Poročevalec:

Bogdan Knaflič l. r.

Namestnik predsednika odbora:

Vinko Marinček l. r.

PREDLOG ZAKONA O DODATNEM PRORAČUNU LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 1953

1. člen

Izdatki republiškega proračuna, določeni po zakonu o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1953 (Ur. list LRS, št. 3-16/1953) se povišajo za din 1.499,644.970, tako da znašajo skupni izdatki republiškega proračuna za leto 1953 din 4.784,644.970.

Povečanje izdatkov se pokrije s presežkom dohodkov do te višine.

2. člen

Ta zakon velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za proračun

POROČILO

**odbora za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953**

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je na svoji drugi seji, ki je trajala od 12. do 19. marca 1954 obravnaval tudi predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953.

Po obrazložitvi poverjenika Izvršnega sveta in razpravi je odbor ugotovil, da so krediti predvideni, po planu proračuna za leto 1953, v glavnem krili najnujnejše potrebe prosvete, zdravstva in državne uprave, niso pa krili investicij, predvidenih po družbenem planu.

Ker so pa sredstva dohodkov v drugem polletju močno naraščala, je Izvršni svet sklenil, da prvotno predvidena sredstva, predvsem za investicije, poveča, da tako omogoči pokritje najnujnejših potreb.

Prvotni plan izdatkov je znašal 3.285.000.000 dinarjev. Po Izvršnem svetu predlagani dodatni proračun pa 1.499.644.970, tako da znašajo celotni krediti proračuna za 1953. leto 4.784.644.970 dinarjev.

Odbor je soglasno sprejel predlog zakona o dodatnem proračunu za leto 1953 v celoti.

Odbor za proračun Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS je za svojega poročevalca določil tovariša Alfreda Janka.

Odbor daje to poročilo Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS s predlogom, da poroči sprejme in predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna za leto 1953 v predlagani obliki uzakoni.

Št. R 122/2-54.

Ljubljana, dne 19. marca 1954.

Tajnik:

Andrej Babnik l. r.

Predsednik:

Branko Babič l. r.

Člani:

Inž. Karmelo Budihna l. r.

Miran Cvenk l. r.

Franc Ficko l. r.

Martin Greifl l. r.

Alfred Janko l. r.

Alojz Mlakar l. r.

Anton Peternelj l. r.

Franc Podvratnik l. r.

Franc Skok l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za proračun

POROČILO

odbora za proračun Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona v dodatnem proračunu LRS za leto 1953

Odbor je obravnaval investicije in vzdrževanje cest, ki so bile krite s tem dodatnim proračunom. Vsi izdatki za investicijska dela so bili potrebni in predstavljajo pospeševanje našega gospodarstva. Prav tako so utemeljene vse dotacije in subvencije ljudskim odborom in družbenim organizacijam. Zato je odbor »Predlog dodatnega proračuna« za leto 1953 v celoti sprejel.

Odbor predlaga, da Zbor proizvajalcev predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953 sprejme.

Št. P 47/2-54.

Ljubljana, dne 18. marca 1954.

Poročevalec:

Bogdan Knaflič l. r.

Namestnik predsednika odbora:

Vinko Marinček l. r.

PREDLOG ZAKONA O SKLADIH ZA UREJANJE VODA

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ustanovijo se okrajni in mestni skladi za urejanje voda za območje okrajev in mest ter republiški sklad za urejanje voda za območje Ljudske republike Slovenije.

2. člen

Sredstva skladov za urejanje voda so namenjena za urejevanje voda, za vzdrževanje in obnavljanje obstoječih in za zgraditev novih regulacijskih in melioracijskih naprav, za urejanje hudournikov, za proučevanje vodnogospodarskih vprašanj in raziskovanja v zvezi z izrabo voda.

Sredstva republiškega sklada za urejanje voda pa so namenjena tudi za urejanje vodnega režima za energetska izrabo voda in za pokrivanje stroškov Uprave za vodno gospodarstvo LRS.

Iz sredstev vodnogospodarskih skladov se za namene iz prejšnjih odstavkov lahko dajejo dotacije vodnim skupnostim, gospodarskim organizacijam in zavodom.

Sredstva skladov za urejanje voda se razporejajo z vsakoletnimi gospodarskimi plani okrajev in mest oziroma z republiškim gospodarskim planom.

3. člen

Okrajne (mestne) sklade za urejanje voda upravljajo okrajni (mestni) ljudski odbori.

Republiški sklad za urejanje voda upravlja Uprava za vodno gospodarstvo LR Slovenije.

4. člen

Skladi za urejanje voda imajo svoj predračun dohodkov in izdatkov, ki ga sprejemajo okrajni (mestni) ljudski odbori oziroma Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije.

Preostanki sklada iz preteklega leta se prenesejo kot dohodki v predračun za prihodnje leto.

5. člen

Okrajni (mestni) ljudski odbori oziroma Uprava za vodno gospodarstvo LRS smejo v breme skladov za urejanje voda najemati dolgoročna in kratkoročna posojila, vendar samo za namene iz 2. člena tega zakona.

II. SREDSTVA SKLADOV

6. člen

Sredstva skladov za urejanje voda so:

1. dohodki vodnih zemljišč, ki so v upravi vodnogospodarskih organov;
2. prispevki uporabnikov voda (prispevki za uporabo vode).

7. člen

Prispevke za uporabo vode plačujejo (2. točka 6. člena):

1. vse vodne elektrarne in javne toplotne elektrarne; prispevek se določa od kilovatne ure predane električne energije oziroma energije, potrošene v lastnih obratih in napravah, ne sme pa biti višji od 15 % povprečne cene za električno energijo v Ljudski republiki Sloveniji;

2. vodni mlini, vodne žage in druge energetske vodne naprave z neposrednim prenosom energije; prispevek se določa s pavšalnim letnim zneskom od instalirane bruto konjske moči, in sicer v sorazmerju s prispevkom, ki se določi za zavezance pod 1. točko;

3. industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, ki uporabljajo več kot 10.000 kubičnih metrov vode letno zato, da jim opravlja kakršno koli fizikalno ali kemično delo (parne naprave, separacija, destilacija, hlajenje, transport in podobno); prispevek se določa s tisočinkami celotnega bruto produkta prispevku zavezane gospodarske organizacije ali samostojnega obrata, ki uporablja vodo, ne sme pa preseči 2 ‰;

4. industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, ki spuščajo v nadzemne ali podzemne vode, neposredno ali posredno, take snovi, ki kvarijo vodnogospodarske naprave ali sicer škodujejo splošnim gospodarskim koristim; prispevek se po tej točki določa s tisočinkami celotnega bruto produkta prispevku zavezane gospodarske organizacije ali samostojnega obrata, sme pa znašati največ

a) za industrijo premoga	4 ‰
b) za industrijo usnja	3 ‰
c) za industrijo celuloze, papirja in lepenke	4 ‰
č) za druge gospodarske organizacije	1 ‰

Zavezanci, ki plačajo prispevek po 1. in 2. točki prednjega odstavka, ne plačajo prispevka po 3. točki; zavezanci, ki plačajo prispevek po 1., 2. in 3. točki prednjega odstavka, niso oproščeni plačila prispevka po 4. točki, če so sicer dani pogoji za predpis prispevka po tej točki.

Obveznost za plačevanje prispevkov za uporabo vode velja od 1. aprila 1954 dalje.

8. člen

Višina prispevkov za uporabo vode se v mejah, določenih v prejšnjem členu, določi z vsakoletnimi gospodarskimi plani okrajev in mest oziroma z republiškim gospodarskim planom.

9. člen

Prispevek za uporabo vode ne plačajo:

1. vodne elektrarne, vodni mlini, vodne žage in druge vodne energetske naprave, ki delajo za posamezna kmečka gospodarstva ali največ za troje kmečkih gospodarstev skupno, za kmečke delovne zadruge in za planinske domove;

2. industrijski vodni mlini, ki meljejo žito za široko potrošnjo;

3. industrijske, rudarske in obrtne gospodarske organizacije, od vode iz javnih vodovodov, ki jo uporabljajo zato, da jim opravlja kakršno koli fizikalno ali kemično delo.

Prispevek za uporabo vode po 4. točki 7. člena tega zakona preneha plačevati gospodarska organizacija, ko zgradi ali izpopolni že obstoječe čistilne naprave do take stopnje, da so sposobne očistiti vodo do neškodljivosti.

10. člen

Zavezanci iz 7. člena tega zakona, ki so člani vodnih skupnosti, plačujejo prispevke po tem zakonu ne glede na to, da plačujejo tudi prispevke vodnim skupnostim.

III. RAZDELITEV SREDSTEV

11. člen

Vodne in toplotne elektrarne, ki so združene v elektroenergetskem sistemu Slovenije, plačujejo prispevke za uporabo vode v republiški sklad za urejanje voda, vsi drugi zavezanci pa v ustrezni okrajni ali mestni sklad za urejanje voda.

IV. ODMERJANJE IN PLAČEVANJE PRISPEVKOV

12. člen

Prispevke za uporabo vode odmeri zavezancem Uprava za vodno gospodarstvo LRS oziroma okrajni (mestni) ljudski odbor, glede na to ali gre prispevek v republiški ali v okrajni (mestni) sklad za urejanje voda.

Zoper odločbo okrajnega (mestnega) ljudskega odbora o odmeri prispevka se zavezanec lahko pritoži v 15 dneh po nje prejemu na Upravo za vodno gospodarstvo LRS, zoper odločbo Uprave za vodno gospodarstvo LRS pa na Izvršni svet Ljudske skupščine Ljudske republike Slovenije.

13. člen

Izvršni svet izda uredbo za izvršitev tega zakona.

14. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«.

OBRAZLOŽITEV

ZAKONA O SKLADIH ZA UREJANJE VODA

Razlogi, ki narekujejo ustanovitev skladov za urejanje voda, so na kratko tile:

1. Dosedanja sredstva, ki jih je prejemale vodno gospodarstvo, so bila nezadostna; ne le, da niso mogla zagotoviti primerne ureditve rek in hudournikov za zadovoljivo delovanje hidrocentral, za potrebe kmetijstva in za druge gospodarske panoge, ki so interesirane na vodi, temveč tudi potrebnih hidroloških raziskav in študij ni bilo mogoče vršiti, niti ni bilo mogoče vzdrževati že zgrajenih regulacijskih in melioracijskih objektov. Ker so na vzdrževanju

teh objektov in na nadaljnjem urejanju voda najbolj interesirani uporabniki voda, to je tisti, ki to vrsto splošnega ljudskega premoženja gospodarsko izkoriščajo, je pravilno, da za izvršitev teh del pokrijejo del stroškov. Ti prispevki predstavljajo v bistvu materialne stroške za izkoriščanje vode, ki seveda ne morejo biti evidentirani v bilancah koristnikov vode, brez katerih pa vode tudi ne bi bilo mogoče koristiti.

2. Pri vodnih gradnjah sodeluje s svojimi prirodnimi silami voda sama. Tehnika teh gradenj se mora zato vskladiti z naravo vode. Graditi je treba takrat, kadar pri gradnji voda sodeluje, to je v času, ko so naravne razmere najbolj ugodne. To pa je mogoče le, če so potrebna finančna sredstva zbrana v nekem skladu, ki je vsak čas na razpolago. Isto velja tudi za hidrološke raziskave in študije.

Sredstva skladov naj bi se uporabljala za urejanje rek in hudournikov, za pripravo voda za gradnjo energetskih naprav ter za študije in raziskave. Zbirala naj bi se ta sredstva iz dohodkov od vodnih zemljišč (to je od obrtnega jemanja peska, gramoza, vrbovine itd. iz strug) in iz prispevkov koristnikov voda. Prispevke naj bi plačevali:

1. vse vodne elektrarne in javne toplotne elektrarne v določenem znesku od predanih kWh proizvedene električne energije. Zakon določa, da ta prispevek ne sme biti višji od 15 % povprečne cene električne energije v Sloveniji;

2. vodni mlini, vodne žage in druge energetske vodne naprave v pavšalnih letnih zneskih, ki se izračunajo na podlagi instaliranih bruto konjskih sil in ki morajo biti v sorazmerju s prispevki od elektrarn. To pomeni, da se pri določanju teh prispevkov morajo preračunati konjske sile v kilovate in izračunati iz teh kilovatov ob upoštevanju srednje letne vode mogoča proizvodnja kilovatnih ur. Na tej podlagi se lahko bruto konjske sile tarifirajo sorazmerno enako kot elektrarne.

3. Gospodarske organizacije, ki uporabljajo v svojem proizvodnem procesu več kot 10.000 m³ vode letno, plačajo od svojega bruto produkta oziroma, če rabijo vodo le v samostojnem obratu, od bruto produkta tega obrata, največ 2 %.

4. Gospodarske organizacije, ki spuščajo v vodo škodljive snovi, plačajo določen promile od svojega bruto produkta oziroma od bruto produkta samostojnega obrata, če spuščajo škodljive snovi samo obrati.

Zakon določa le gornjo mejo, do katere je dopustno zavezance obremeniti. V teh mejah se prispevki določajo v gospodarskih planih okrajev (mest) oziroma republike.

V republiški sklad se stekajo prispevki, ki jih plačujejo vodne in toplotne elektrarne, ki so združene v elektro sistemu Slovenije, vsi drugi zavezanci (od elektrarn: industrijske, zadružne, zasebne vodne elektrarne) pa v okrajne (mestne) sklade. Sredstva se razporejajo z letnimi gospodarskimi plani.

Določbe o načinu odmerjanja in plačevanja prispevkov, določbe o prijavah in poročilih, ki jih bodo morali pošiljati zavezanci, bo izdal z izvršilno uredbo Izvršni svet. V tej uredbi bo treba določiti tudi način, kako naj se obračunavajo s skladom dohodki od vodnih zemljišč in kako naj se v gospodarskih planih določa višina prispevkov za mline, žage in druge energetske naprave.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o skladih za urejanje voda

Zakonodajni odbor je na svojih sejah dne 18. in 25. marca 1954 obravnaval predlog zakona o skladih za urejanje voda, in sicer nazadnje na podlagi sporočila odbora za gospodarstvo Republiškega zbora, da je le-ta predlog zakona, kakor ga je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet LRS, v načelu in v podrobnostih z nekaterimi spremembami v 7., 9. in 12. členu sprejel.

Ker je tudi zakonodajni odbor pri podrobni obravnavi predloga zakona o skladih za urejanje voda sklenil nekatere vsebinske spremembe, sta oba odbora po 117. členu poslovnika Republiškega zbora svoje spreminjevalne predloge vskladila, tako da se glase:

V 7. členu, prvem odstavku naj se v 4. točki spremene promili prispevka, pred njimi doda besedica »do« in pod a) izpusti beseda »premoga« tako, da se ustrezno besedilo glasi:

- »a) za rudnike . . . . . do 4 ‰
- b) za industrijo usnja . . . . . do 3 ‰
- c) za industrijo celuloze, papirja in lepenke do 4 ‰
- č) za druge gospodarske organizacije . . . do 2 ‰.

V 9. členu naj se v 1. točki prvega odstavka v 4. vrsti besede »največ za troje« in v 5. vrsti beseda »skupno« črtajo in nadomeste z besedami »za manjše število«, tako da se ta točka v celoti glasi: »1. vodne elektrarne, vodni mlini, vodne žage in druge vodne energetske naprave, ki delajo za posamezna kmečka gospodarstva ali za manjše število kmečkih gospodarstev, za kmečke delovne zadruga in za planinske domove.«

V 12. členu naj se v peti vrsti 2. odstavka med besedi »LRS,« in »pa« vstavijo še besede: »izdano na prvi stopnji,«.

Izven teh spreminjevalnih oziroma dodatnih predlogov se je zakonodajni odbor v načelni in podrobni obravnavi v celoti in soglasno strinjal s predlogom zakona o skladih za urejanje voda, ker misli, da so taki skladi potrebni. Predlog je tudi v skladu z našim pravnim sistemom tako, da odbor niti glede vsebine niti glede zakonodajno-pravnih formulacij ni sklenil kakih drugih pripomb ali izrazil kaj pomislekov.

Odbor pošilja Republiškem zboru to poročilo s predlogom, naj Zbor predlog zakona o skladih za urejanje voda s tu predlaganimi spremembami oziroma dodatki sprejme.

Za poročevalca v zboru je odbor določil svojega člana Miha Berčiča.
Št. R. 123/1-54.

Ljubljana, dne 22. marca 1954.

Tajnik:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

Člani:

Miha Berčič l. r.

Stane Nunčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Vinko Hafner l. r.

Jože Tramšek l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Bogomil Vižintin l. r.

Dr. Heli Modic l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev k predlogu zakona
o skladih za urejanje voda

Odbor za gospodarstvo je na svojih sejah dne 20. in 23. marca 1954 obravnaval predlog zakona o skladih za urejanje voda, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Za odborom za gospodarstvo je obravnaval ta predlog tudi zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev, ki ni imel k zakonskemu predlogu oziroma k spremembam, ki jih je sprejel odbor za gospodarstvo, nobenih pripomb.

V skladu z določbami poslovnika Zbora proizvajalcev daje odbor za gospodarstvo tole poročilo:

I:

Odbor se v načelu strinja s predlogom zakona o urejanju voda. Vodno gospodarstvo je bilo doslej navezано samo na sredstva iz proračuna. Ta sredstva so bila pa nezadostna. Z njimi ni bilo mogoče vzdrževati obstoječih regulacijskih in melioracijskih objektov, še manj pa izvrševati nova urejevalna dela ter hidrološka raziskovanja. Proračunska sredstva so se morala črtati po proračunskih predpisih; vodogradbena dela so pa mogoča takrat, kadar to dopuščajo vodne razmere. Zato proračunska sredstva niso bila vedno na razpolago takrat, kadar so bila mogoča urejevalna dela.

Vode so splošno ljudsko premoženje in opravljajo kot pogonska sila in tudi drugače zelo pomembno vlogo v raznih gospodarskih panogah. Zato je umestno in potrebno, da se za namene vodnega gospodarstva ustanovijo skladi

kot stalna namenska sredstva in da se dotirajo ti skladi iz prispevkov tistih, ki so predvsem zainteresirani na vzdrževanju obstoječih urejevalnih in melioracijskih objektov in na izvršitvi novih vodnourejevalnih del, to je iz prispevkov uporabnikov voda. Ustanovitev skladov za urejanje voda je predvidena tudi v družbenem planu Ljudske republike Slovenije za leto 1954.

II.

Odbor za gospodarstvo je pri podrobnem obravnavanju zakonskega predloga in po doseženem soglasju z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora in z Izvršnim svetom sprejel tele spremembe zakonskega predloga:

1. V 7. členu se v 4. točki spremenijo promili prispevka in da se v točki a) črta beseda »preмога«, tako da se točke a) do č) na koncu 4. točke glasio:

- a) za rudnike . . . . . do 4 ‰
- b) za industrijo usnja . . . . . do 3 ‰
- c) za industrijo celuloze, papirja in lepenke do 4 ‰
- č) za druge gospodarske organizacije . . . do 2 ‰.

2. V 9. členu se v 1. točki prvega odstavka v 4. vrsti črtajo besede »največ za troje« in v 5. vrsti beseda »skupno« in se zato 1. točka v celoti glasi tako: »1. vodne elektrarne, vodni mlini, vodne žage in druge vodne energetske naprave, ki delajo za posamezna kmečka gospodarstva ali za manjše število kmečkih gospodarstev, za kmečke delovne zadruga in za planinske domove;«.

3. V 12. členu se v 5. vrsti drugega odstavka za besedo »LRS« postavi vejica in dodajo besede »izdano na prvi stopnji.«.

III.

Odbor predlaga Zboru proizvajalcev, da predloženi zakon o skladih za urejanje voda sprejme.

Za svojega poročevalca na seji Zbora proizvajalcev je določil odbor za gospodarstvo svojega člana inž. Borisa Pipana.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Avgust Brezavšček l. r.

Predsednik:

Anton Labural. r.

Člani:

Milan Dimnik l. r.
 Milan Lacko l. r.
 Franc Marinko l. r.
 Jakob Mojšker l. r.
 Julka Padežnik l. r.
 Štefan Pavšič l. r.
 Jolanka Peterka l. r.

Inž. Boris Pipan l. r.
 Inž. Vilma Pirkovič l. r.
 Jakob Pogačar l. r.
 Stane Šmid l. r.
 Jože Štrukelj l. r.
 Anton Truden l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o skladih za urejanje voda

Zakonodajni odbor je na svojih sejah dne 18., 19. in 23. marca 1954 obravnaval predlog zakona o skladu za urejanje voda, in sicer nazadnje na podlagi sporočila odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in je ta predlog zakona, kakor ga je Ljudski skupščini predložil Izvršni svet LRS, v načelu in v podrobnostih z nekaterimi spremembami v 7., 9. in 12. členu sprejel.

Ker je tudi zakonodajni odbor pri podrobni obravnavi predloga zakona o skladih za urejanje voda sklenil nekatere vsebinske spremembe, sta oba odbora Zbora proizvajalcev svoje spreminjevalne predloge vskladila, tako da se glase:

V 7. členu, prvem odstavku, naj se v 4. točki spremene promili prispevka, pred njimi doda besedica »do« in pod a) izpusti beseda »premoga«, tako da se ustrezno besedilo tega člena glasi:

»a) za rudnike	do 4 ‰
b) za industrijo usnja	do 3 ‰
c) za industrijo celuloze, papirja in lepenke	do 4 ‰
č) za druge gospodarske organizacije	do 2 ‰

V 9. členu naj se v 1. točki prvega odstavka v četrti vrsti besede »največ za troje« in v peti vrsti beseda »skupno« črtajo in nadomeste z besedami »za manjše število«, tako da se ta točka v celoti glasi:

»1. Vodne elektrarne, vodni mlini, vodne žage in druge vodno energetske naprave, ki delajo za posamezna kmečka gospodarstva ali za manjše število kmečkih gospodarstev, za kmečke delavne zadruge in za planinske domove;«.

V 12. členu naj se v peti vrsti drugega odstavka med besedami »LRS«, in »pa« vstavijo še besede: »izdano na prvi stopnji.«.

Izven teh spreminjevalnih oziroma dodatnih predlogov se je zakonodajni odbor v načelni in podrobni obravnavi v celoti in soglasno strinjal s predlogom zakona o skladih za urejanje voda, ker meni, da so pač taki skladi potrebni. Predlog je tudi v skladu z našim pravnim sistemom, tako da odbor ni niti glede vsebine niti glede zakonodajno pravnih formulacij stavil kakih pripomb ali izrazil kakih pomislekov.

Odbor pošilja Zboru proizvajalcev to poročilo s predlogom, naj zbor predlog zakona o skladih za urejanje voda s temi predlaganimi spremembami oziroma dodatki sprejme.

Za poročevalca v zboru je odbor določil svojega člana inž. Antona Koželja.

Št. P 50/2-54.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Feliks Razdrih l. r.

Predsednik:

Danijel Lepin l. r.

Člani:

Andrej Svetek l. r.

Mirko Lorger l. r.

Inž. Anton Koželj l. r.

Franc Stupan l. r.

Milan Jakomin l. r.

PREDLOG ZAKONA O SKLADIH ZA OBNOVO, GOJITEV IN VARSTVO GOZDOV

1. člen

Ustanovijo se okrajni in mestni skladi za obnovo, gojitev in varstvo gozdov (v nadaljnjem besedilu: gozdni skladi) v vseh okrajih in mestih in republiški gozdni sklad za območje Ljudske republike Slovenije.

2. člen

Sredstva gozdnih skladov so namenjena za obnovo, nego, varstvo in ureditev gozdov in nasadov gozdnega drevja zunaj gozdov, za graditev in vzdrževanje gozdnih cest, poti, poslopij in naprav, za melioracijo in konservacijo gozdnih zemljišč, za strokovno vzgajanje in izpopolnjevanje gozdarskih kadrov in za stroške javne gozdarske službe.

Sredstva republiškega sklada se smejo uporabljati tudi za podpiranje tistih okrajnih skladov, ki sami nimajo zadosti lastnih sredstev.

Gozdni skladi se lahko uporabljajo tudi za pogozdovanje krasa in goličav, za urejanje hudournikov in za druge podobne namene.

3. člen

Okrajni (mestni) gozdni sklad upravlja okrajni oziroma mestni ljudski odbor, republiški gozdni sklad pa Uprava za gozdarstvo LRS.

4. člen

Vsak sklad ima svoj predračun dohodkov in izdatkov, ki ga sprejme okrajni (mestni) ljudski odbor oziroma Ljudska skupščina LRS.

Preostanek iz preteklega leta se preneše kot dohodek v predračun za prihodnje leto.

5. člen

V sklad se stekajo prispevki, ki se predpišejo od cene lesa na panju.

Prispevke je dolžan plačati lastnik, posestnik oziroma upravitelj gozda oziroma zemljišča, na katerem je bil les posekan.

6. člen

Izvršni svet predpiše z uredbo tarifo o prispevkih za gozdni sklad. S to uredbo lahko tudi predpiše, ob kakšnih pogojih se lahko zavezanci v celoti ali deloma oprostijo plačila prispevka od lesa, ki ga posekajo za popravilo ali obnovo poslopij, poškodovanih po naravnih nezgodah, ali pa za javne namene.

7. člen

Prispevek odmeri pristojni okrajni oziroma mestni ljudski odbor. Zoper njegovo odločbo je dovoljena pritožba na Upravo za gozdarstvo LRS v 15 dneh potem, ko je bila zavezancu odmera sporočena. Pritožba nima odločilne moči.

8. člen

Za plačilo prispevkov za gozdni sklad je nerazdelno z zavezancem odgovoren tudi kupec lesa oziroma tisti, ki je dobil les od zavezanca.

9. člen

Okrajni gozdni sklad plača v republiški gozdni sklad določen odstotek prispevkov, ki so bili vplačani v okrajni gozdni sklad. Višina tega odstotka se določi z republiškim gospodarskim planom za vsako leto posebej.

10. člen

Obstoječi republiški sklad za obnovo gozdov se prenese v republiški gozdni sklad, obstoječi okrajni in mestni skladi za obnovo gozdov pa v okrajne (mestne) gozdne sklade.

Obstoječi občinski skladi za obnovo gozdov in skladi kmetijskih zadrug za obnovo gozdov se odpravijo. Sredstva teh skladov morajo občinski ljudski odbori in kmetijske zadruge v dveh mesecih potem, ko začne veljati ta zakon, vplačati v tisti okrajni (mestni) gozdni sklad, na katerega območju so omenjeni skladi.

11. člen

Ta zakon začne veljati z dnem objave v »Uradnem listu LRS«.

S tem dnem prenehajo veljati 28. člen zakona o gozdovih, uredba o ustanovitvi skladov za obnovo gozdov (Uradni list LRS, št. 2-9/53) in vsi predpisi, ki so bili izdani na podlagi te uredbe.

OBRAZLOŽITEV

K PREDLOGU ZAKONA O SKLADIH ZA OBNOVO, GOJITEV IN VARSTVO GOZDOV

Po 28. členu zakona o gozdovih (Uradni list LRS, št. 22-78/53) so bili zaradiboljšanja gospodarjenja v gozdovih vseh sektorjev lastništva ustanovljeni skladi za obnovo gozdov. Namen teh skladov je, zbirati sredstva za finansiranje obnove, nege, varstva in urejanja gozdov. V sklad vplačujejo

lastniki gozdov ali kupci lesa določen odstotek od cene lesa na panju ali določen znesek po merski enoti. Podrobnejše določbe o skladu so bile pridržane posebni uredbi Izvršnega sveta.

Glede na velik pomèn, ki ga ima gozdno gospodarstvo za Ljudsko republiko Slovenijo in glede na današnje stanje gozdnega gospodarstva ima Izvršni svet za potrebno in umestno, da se s posebnim zakonom podrobneje uredi vprašanje gozdnih skladov.

S predlogom zakona se današnja ureditev gozdnih skladov deloma spreminja, in sicer:

1. Po prvi uredbi o ustanovitvi skladov za obnovo gozdov (Ur. l. LRS, št. 28-143/51) so bili ustanovljeni gozdni skladi pri okrajnih in mestnih ljudskih odborih, pri kmetijskih zadrugah, pri državnih gozdnih gospodarstvih in pri državnih uradih, zavodih in podjetjih, ki so upravljali državne gozdove. V gozdne sklade so se vplačevali prispevki od lesa, posekanega v gozdovih vseh sektorjev lastništva.

Po drugi uredbi o ustanovitvi skladov za obnovo gozdov (Ur. list LRS, št. 2-9/53) so bili ustanovljeni gozdni skladi samo pri okrajnih, mestnih in občinskih ljudskih odborih, namenjeni so pa bili samo za obnovo nedržavnih gozdov. Kmetijskim zadrugam je bilo prepuščeno razpolaganje z njihovimi gozdnimi skladi, dokler ne bodo izčrpani.

Po sedanjem predlogu zakona naj bi bili gozdni skladi samo pri okrajnih in mestnih ljudskih odborih. Namenjeni naj bi bili za obnovo vseh gozdov. Občinski gozdni skladi in gozdni skladi kmetijskih zadrug naj bi se prenesli na okrajne oziroma mestne sklade.

Ta organizacijska sprememba gozdnih skladov je potrebna zato, da se sredstva skladov skoncentrirajo v okrajih in mestih in da se s tem omogoči smotrnejše enotno gospodarjenje z gozdovi, ker so gozdovi ne glede na lastnika namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države.

2. Sredstva gozdnih skladov po predlogu zakona niso namenjena samo za obnovo, nego, gojitev in varstvo gozdov, temveč tudi za vzdrževanje gozdnih cest, poti, poslopij in naprav, za melioracijo in konservacijo gozdnih tal, za strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje gozdarskih kadrov in za stroške javne gozdarske službe.

3. Za plačilo prispevka je po predlogu zakona nerazdelno z zavezancem (lastnikom, posestnikom gozda) odgovoren tudi kupec lesa oziroma tisti, ki je od zavezanca dobil les.

4. Republiški gozdni sklad ima predvsem ta namen, da daje sredstva okrajnim skladom, ki sami nimajo zadosti lastnih sredstev za izpolnitev svojih nalog (egalizacijski sklad). V republiški sklad bodo vplačevali okrajni skladi določen del vplačanih prispevkov, kot bo to določeno vsako leto z republiškim gozdarskim planom.

5. Ponovna vključitev državnih gozdov v gozdne sklade je bila potrebna zato, ker so šli doslej presežki od gozdnih gospodarstev v proračun, namesto da bi ostali na razpolago za obnovo teh gozdov.

V letu 1953 so znašali prispevki za gozdne sklade iz nedržavnih gozdov okrog 500 milijonov dinarjev, v letu 1954 pa so predvideni prispevki iz nedržavnih gozdov v znesku 700 milijonov dinarjev, iz državnih gozdov pa v znesku 850 milijonov dinarjev.

Po predlogu naj bi višino prispevkov predpisal Izvršni svet z uredbo. Prispevki bodo diferencirani glede na vrsto lesa in gozdne sortimente. S tem bo mogoče vplivati na to, da se bo les čimbolj smotrno uporabljal in da se bodo izdelovali taki gozdni sortimenti, ki so najbolj potrebni in največ vredni.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

odbora za gospodarstvo Republiškega zbora k predlogu zakona
o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov

Odbor za gospodarstvo je na svoji seji dne 18. marca 1954 obravnaval predlog zakona o obnovi, gojitvi in varstvu gozdov, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Za odborom za gospodarstvo je obravnaval ta predlog tudi zakonodajni odbor Republiškega zbora, ki ni imel k predlogu oziroma k spremembam, ki jih je sprejel odbor za gospodarstvo, nobenih pripomb.

V skladu z določbami poslovnika Republiškega zbora daje odbor za gospodarstvo tole poročilo:

I.

Odbor se v načelu strinja s predlogom zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Gozdni skladi že obstajajo v Sloveniji. Ustanovljeni so bili z vladno uredbo iz leta 1951. Pozneje so določbe o skladih za obnovo gozdov prišle v 28. člen noveliranega zakona o gozdovih. S predloženim zakonom naj bi se samo nadomestila določba 28. člena zakona o gozdovih in podrobno v samem zakonu uredila najvažnejša vprašanja o teh skladih. Glavna razlika nasproti dosedanjemu stanju je v tem, da se plačujejo prispevki za gozdne sklade tudi od lesa, posekanega v državnih gozdovih. Zaradi velike pomembnosti gozdov in gozdnega gospodarstva za Ljudsko republiko Slovenijo in zaradi vloge, ki naj jo odigrajo gozdni skladi pri obnavljanju gozdov in pri pospeševanju gozdnega gospodarstva, je ta zakon potreben.

II.

Odbor za gospodarstvo je v podrobni obravnavi in po doseženem soglasju z odborom za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in z Izvršnim svetom sprejel te spremembe prvotnega zakonskega predloga:

1. Poleg republiškega sklada in okrajnih skladov ostanejo tudi še v prihodnje občinski skladi, kar je potrebno zato, da se stimulira njihovo sodelovanje pri obnavljanju, gojitvi in varstvu gozdov. Zaradi te najbistvenejše spremembe so bile potrebne spremembe in prilagoditev v 3., 4., 9. in 10. členu prvotnega predloga.

2. V 2., 5. in 7. členu so bile sprejete manjše dopolnitve zaradi večje jasnosti besedila.

3. Razen tega je bil v 2. členu dodan nov zadnji odstavek o tem, da se podrobni predpisi za uporabo skladov izdajajo z uredbo.

4. Stvarna sprememba v 5. členu je ta, da se plačujejo prispevki samo od lesa, posekanega v gozdovih, ne pa od lesa, posekanega izven gozdov.

5. V 6. členu sta bili sprejeti dve stvarni spremembi v zvezi z individualnimi oprostivami od plačila gozdnih prispevkov, in sicer: a) dodan je pogoj, da mora lastnik neposredno uporabiti posekani les za obnovo oziroma popravilo svojega poslopja in b) možnost oprostitve je predvidena tudi za obnovo ali popravilo poslopij, poškodovanih po vojnih dogodkih.

V skladu s sprejetimi spremembami je bilo redigirano novo besedilo zakonskega predloga, ki so ga poslanci že sprejeli.

III.

Odbor za gospodarstvo predlaga Republiškemu zboru, naj predloženi zakon o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov sprejme.

Za svojega poročevalca na seji Republiškega zbora je določil odbor za gospodarstvo svojega člana inž. Karmela Budihna.

Ljubljana, dne 18. marca 1954.

Tajnik:

Ivo Janžekovič l. r.

Predsednik:

Ivan Maček l. r.

Člani:

Viktor Avbelj l. r.

Franc Lubej l. r.

Inž. Karmelo Budihna l. r.

Inž. Gašper Muha l. r.

Anton Bole l. r.

Janez Pirnat l. r.

Bela Brglez l. r.

Mirko Remec l. r.

Mara Dermastia l. r.

Lojzka Stropnik l. r.

Albin Dujcl. r.

Karel Štrukelj l. r.

Matevž Hace l. r.

Viktor Zupančič l. r.

Miran Košmelj l. r.

Martin Žugelj l. r.

Viktor Kovač l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 18. in 23. marca 1954 obravnaval predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov najprej v besedilu, kakor ga je prvotno predložil Izvršni svet, nato pa še v besedilu, ki vsebuje naknadne amandmaje predlagatelja — Izvršnega sveta. Kot podlaga za končno obravnavo v odboru in za to poročilo je služilo slednje — že z amand-

maji Izvršnega sveta dopolnjeno — besedilo, kakor ga je brez sprememb tudi sprejel in po 116. členu poslovnika Republiškega zbora zakonodajnemu odboru sporočil odbor za gospodarstvo Republiškega zbora. Novo besedilo se od prvotnega razlikuje predvsem v tem, da so predvideni tudi občinski skladi za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, po spremembi v 6. členu, ki deloma postavlja ostrejša kriterije za oprostitev od plačila prispevka, po drugi strani pa omogoča oprostitev tudi za primer obnove v vojni poškodovanih poslopij.

Zakonodajni odbor je po načelni in podrobni obravnavi predlog zakona v besedilu, kakor ga je prejel od odbora za gospodarstvo, v celoti sprejel brez vsebinskih ali zakonodajno-tehničnih sprememb.

Zakonodajni odbor pošilja Republiškem zboru to poročilo s predlogom, naj zbor omenjeni zakonski predlog sprejme.

Za poročevalca v zboru je odbor določil svojega člana Alojza Colariča.

Št. R 123/2-54.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

Člani:

Miha Berčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

Vinko Hafner l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Dr. Heli Modic l. r.

Stane Nunčič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Jože Tramšek l. r.

Bogomil Vižintin l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Odbor za gospodarstvo

POROČILO

**odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev k predlogu zakona
o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov**

Odbor za gospodarstvo je na svojih sejah dne 22. in 23. marca 1954 obravnaval predlog zakona o obnovi, gojitvi in varstvu gozdov, ki ga je predložil Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Za odborom za gospodarstvo je obravnaval ta predlog tudi zakonodajni odbor Zbora proizvajalcev, ki ni imel k predlogu oziroma k spremembam, ki jih je sprejel odbor za gospodarstvo, nobenih pripomb.

V skladu z določbami poslovnika Zbora proizvajalcev daje odbor za gospodarstvo tole poročilo:

I.

Odbor se v načelu strinja s predlogom zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov. Gozdni skladi že obstajajo v Sloveniji. Ustanovljeni so bili z vladno uredbo iz leta 1951. Pozneje so določbe o skladih za obnovo gozdov

prišle v 28. člen noveliranega zakona o gozdovih. S predloženim zakonom naj bi se nadomestila določba 28. člena zakona o gozdovih in podrobno v samem zakonu uredila najvažnejša vprašanja o teh skladih. Glavna razlika nasproti dosedanjemu stanju je v tem, da se plačujejo prispevki za gozdne sklade tudi od lesa, posekanega v državnih gozdovih. Zaradi velike pomembnosti gozdov in gozdnega gospodarstva za Ljudsko republiko Slovenijo in zaradi vloge, ki naj jo odigrajo gozdni skladi pri obnavljanju gozdov in pri pospeševanju gozdnega gospodarstva, je ta zakon potreben.

II.

Odbor za gospodarstvo je v podrobni obravnavi in po doseženem soglasju z odborom za gospodarstvo Republiškega zbora in z Izvršnim svetom sprejel te spremembe prvotnega zakonskega predloga:

1. Poleg republiškega sklada in okrajnih skladov ostanejo tudi še v prihodnje občinski skladi, kar je potrebno zato, da se stimulira njihovo sodelovanje pri obnavljanju, gojitvi in varstvu gozdov. Zaradi te najbistvenejše spremembe so bile potrebne spremembe in prilagoditve v 3., 4., 9. in 10. členu prvotnega predloga.

2. V 2., 5. in 7. členu so bile sprejete manjše dopolnitve zaradi večje jasnosti besedila.

3. Razen tega je bil v 2. členu dodan nov zadnji odstavek o tem, da se podrobni predpisi za uporabo skladov izdajo z uredbo.

4. Stvarna sprememba v 5. členu je ta, da se plačujejo prispevki samo od lesa, posekanega v gozdovih, ne pa od lesa, posekanega izven gozdov.

5. V 6. členu sta bili sprejeti dve stvarni spremembi v zvezi z individualnimi oprostitvami od plačila gozdnih prispevkov, in sicer: a) dodan je pogoj, da mora lastnik neposredno uporabiti posekani les za obnovo oziroma popravilo svojega poslopja in b) možnost oprostitve je predvidena tudi za obnovo ali popravilo poslopij, poškodovanih po vojnih dogodkih.

V skladu s sprejetimi spremembami je bilo redigirano novo besedilo zakonskega predloga, ki so ga poslanci že prejeli.

III.

Odbor za gospodarstvo predlaga Zboru proizvajalcev, da predloženi zakon o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov sprejme.

Za svojega poročevalca na seji Zbora proizvajalcev je določil odbor za gospodarstvo svojega člana in ž. Borisa Pipana.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Avgust Brezavšček l. r.

Predsednik:

Anton Labural r.

Člani:

Milan Dimnik l. r.

Inž. Boris Pipan l. r.

Milan Lacko l. r.

Inž. Vilma Pirkovič l. r.

Franc Marinko l. r.

Jakob Pogačar l. r.

Jakob Mojškerc l. r.

Stane Šmid l. r.

Julka Padežnik l. r.

Jože Štrukelj l. r.

Štefan Pavšič l. r.

Anton Truden l. r.

Jolanka Peterka l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
ZBOR PROIZVAJALCEV

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 18., 19. in 23. marca 1954 obravnaval predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov najprej v besedilu, kakor ga je prvotno predložil Izvršni svet, nato pa še v besedilu, ki vsebuje naknadne amandmaje predlagatelja — Izvršnega sveta. Kot podlaga za končno obravnavo v odboru in za to poročilo je služilo slednje — že z amandmaji Izvršnega sveta dopolnjeno — besedilo, kakor ga je brez sprememb sprejel odbor za gospodarstvo Zbora proizvajalcev in ga predložil zakonodajnemu odboru Zbora proizvajalcev. Novo besedilo se od prvotnega razlikuje predvsem v tem, da so predvideni tudi občinski skladi za obnovo, gojitev in varstvo gozdov, po spremembi v 6. členu, ki deloma postavlja ostrejšo kriterije za oprostitev od plačila prispevka, po drugi strani pa omogoča oprostitev tudi za primer v vojni poškodovanih poslopij.

Zakonodajni odbor je po načelni in podrobni obravnavi predlog zakona v besedilu, kakor ga je sprejel odbor za gospodarstvo, v celoti sprejel brez vsakih vsebinskih ali zakonodajno-tehničnih sprememb.

Zakonodajni odbor pošilja Zboru proizvajalcev to poročilo s predlogom, naj zbor omenjeni zakonski predlog sprejme.

Za poročevalca v zboru je določil odbor svojega člana inž. Antona Koželja.

Št. P 50/1-54.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Feliks Razdrih l. r.

Predsednik:

Danijel Lepin l. r.

Člani:

Andrej Svetek l. r.

Mirko Lorger l. r.,

Inž. Anton Koželj l. r.

Franc Stupan l. r.

Milan Jakomin l. r.

PREDLOG ZAKONA
O SPREMEMBI ZAKONA
O LJUDSKIH ODBORIH MEST IN MESTNIH OBČIN

1. člen

3. člen zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin (Ur. l. LRS, št. 19-90/1952) se spremeni tako, da se glasi:

»Mesti sta Ljubljana in Maribor.

Mestne občine v sestavi okraja, ki imajo posebne pravice, določene s tem zakonom (mestne občine s posebnimi pravicami), so Bled, Célje, Idrija, Jesc-

nice, Kamnik, Kranj, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Škofja Loka, Trbovlje in Tržič.

Določbe tega zakona veljajo samo za ljudske odbore teh mestnih občin in ljudske odbore mest.«

2. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Še pred uveljavitvijo zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin sta bila izmed tedanjih petih mest v Ljudski republiki Sloveniji (Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj in Jesenice), ki so bila izločena iz okraja, z zakonom o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine (Uradni list LRS, št. 11-39/1952) Kranj in Jesenice vključena v okraj kot mestni občini s posebnimi pravicami. Čeprav so nekateri razlogi že takrat govorili za to, da bi se tudi mesto Celje vključilo v okraj, je vendar glede tega mesta ostalo pri dotedanjem stanju tako, da smo v naši republiki doslej imeli tri mesta, katerih ljudski odbori so imeli položaj mestnega ljudskega odbora v smislu zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

V praksi je vedno bolj očitno, da postaja upravno-teritorialna ločitev mesta Celja od njegove okolice vse bolj zapreka razvoju, tako mesta kakor tudi okraja. Priključitev nekaterih okoliških občin iz okraja Celje okolica, in sicer Škofje vasi, Šmartnega v Rožni dolini in Štor, ni mogla tega problema rešiti. Vsi razlogi, zlasti gospodarski in upravno politični danes jasno govore za to, da je treba mesto Celje združiti z okrajem Celje okolica v skupno družbeno teritorialno celoto. Pri tem pa mora biti seveda neokrnjena možnost razvoja Celja kot mesta v sestavi okraja. To zagotavlja predlog zakona tako, da proglašja Celje kot mestno občino s posebnimi pravicami in s tem priznava njenemu ljudskemu odboru poseben status v smislu zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

Glede na vse to je treba spremeniti določbe 3. člena zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora
Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o spremembi zakona
o ljudskih odborih mest in mestnih občin

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji 2. seji dne 17. marca 1954 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, ki ga je Izvršni svet predložil Republiškem zboru Ljudske skupščine LR Slovenije v obravnavanje in sklepanje.

Po poročilu predstavnika Izvršnega sveta tovariša Borisa Kocijančiča in zaslišanju predstavnika Mestnega ljudskega odbora Celje, njegovega predsednika tovariša Rika Jermana, je odbor predlog podrobno obravnaval.

Odbor misli, da je predloženi zakon oziroma združitev mesta Celje z okrajem Celje okolica nujen rezultat našega družbeno-ekonomskega razvoja v cilju čim tesnejše povezave mesta in podeželja in ustvaritve objektivnih pogojev za nastajanje komune. Predlagana združitev bo koristila tako bodočemu okraju Celje kakor tudi samemu mestu Celje, ki bo v novem položaju še okrepilo svoj napredni vpliv na celotno okolico, hkrati pa mu bo v statusu mestne občine s posebnimi pravicami zagotovljen neoviran družbeni in gospodarski razvoj.

Odbor misli, da je ta združitev potrebna in izvedljiva že sedaj, zato je tudi zavrnil stališče predstavnika Mestnega ljudskega odbora Celje, ki je izjavil, da se ljudski odbor v načelu strinja s predlagano združitvijo, da pa ima za potrebno, da se združitev odgodi do začetka naslednjega gospodarskega leta in da se predhodno zasliši zbere volivcev v mestu Celju.

Po podrobnem obravnavanju zakonskega predloga je odbor predlog zakona soglasno sprejel in predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, da ga sprejme. Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tineta Remškarja.

Št. R 127/1-54.

Št. R 139/2-54.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Vinko Hafner l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

Člani:

Ignac Voljč l. r.
Stane Bobnar l. r.
Stane Brečko l. r.
Alfonz Grmek l. r.
Dr. Heli Modic l. r.
Frañc Pirkovič l. r.
Tine Remškar l. r.

Cvetka Vodopivec l. r.
Tone Zupančič l. r.
Janez Petrovič l. r.
Mirko Zlatnar l. r.
Jakob Žen l. r.
Nina Pokorn l. r.

LJUJSKA SKUPŠČINA
LJUJSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 18. marca 1954 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, ki ga je prejel po 116. členu poslovnika Republiškega zbora od odbora za organizacijo oblasti in uprave s sporočilom, da je slednji odbor predlog obravnaval

na svoji seji dne 17. marca 1954 in ga v podrobni obravnavi sprejel brez kakršnih koli sprememb v besedilu, kakor je bilo predloženo po Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS. Zakonodajni odbor je bil prav tako obveščen, da je o predlogu tega zakona razpravljala tudi skupščinska komisija za ljudske odbore ter bila z njim soglasna.

Zakonodajni odbor je predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, ki vključuje mesto Celje v okraj, po načelni in podrobni obravnavi v celoti soglasno sprejel, brez kakršnih koli sprememb, ker je ugotovil, da je v skladu z ustavnim zakonom in z obstoječim pravnim sistemom ter da zoper njega niti z vsebinskega niti z zakonodajno-pravnega stališča ni nobenih pomislekov.

Zakonodajni odbor pošilja Republiškemu zboru to poročilo in predlaga, da zbor omenjeni predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil svojega člana Bogomila Vižintina.
Št. R 123/3-54.

Ljubljana, dne 22. marca 1954.

Tajnik:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

Člani:

Miha Berčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

Vinko Hafner l. r.

Dr Anton Melik l. r.

Dr. Heli Modic l. r.

Stane Nunčič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Jože Tramšek l. r.

Bogomil Vižintin l. r.

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBI ZAKONA O RAZDELITVI LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE NA MESTA, OKRAJE IN OBČINE

1. člen

2. člen zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine (Uradni list LRS, št. 11-39/52 s spremembami v Uradnem listu LRS, št. 19-92/52 in št. 31-101/53) se spremeni tako, da se glasi:

»Mesti v Ljudski republiki Sloveniji sta glavno mesto Ljubljana in mesto Maribor.«

2. člen

V 3. členu zakona se pod točko 1. v besedilu »1. Celje okolica« črta beseda »okolica«.

3. člen

V 5. členu zakona se črta nadpis »c) Mesto Celje« in celotno besedilo pod tem nadpisom.

4. člen

V začetku 7. člena zakona se v nadpisu »Okraj Celje okolica« črta beseda »okolica«.

V istem členu zakona se pri okraju Celje

a) za točko »2. Breze« vstavi točka 2.a, ki se glasi:

»2.a **Celje**
(mestna občina)

<i>Celje</i> : Celje (del)	<i>Spodnja Hudinja</i> : Celje (del), Nova vas,
<i>Bukovžlak (del)</i> : Bukovžlak (del)	Spodnja Hudinja, Žgornja Hudinja
<i>Košnica</i> : Košnica, Polule	<i>Teharje (del)</i> : Cret
<i>Lisce</i> : Celje (del), Miklavžev hrib, Lisce	<i>Tremerje (del)</i> : Tremerje
<i>Medlog</i> : Babno, Lava, Lopata, Ložnica,	<i>Trnovlje (del)</i> : Trnovlje pri Celju (del)
Medlog	<i>Zagrad</i> : Pečovnik, Zagrad, Zavodna
<i>Ostrožno</i> : Dobrova, Lokrovec, Ostrožno	

b) točka 30. se deloma spremeni tako, da se glasi:

»30. **Škofja vas**

<i>Arclin</i> : Arclin, Lahovna, Lešje, Prekorje,	<i>Šmiklavž</i> : Bovše, Glinsko, Gradišče, Li-
Runtole, Vojnik (del)	povec, Pristava, Razgor, Šmiklavž
<i>Skofja vas</i> : Sv. Marjeta, Skofja vas, Za-	<i>Trnovlje (del)</i> : Leskovec, Ljubecna, Tr-
dobrova	novlje pri Celju (del), Začret, Žipina

c) točka 32. se deloma spremeni tako, da se glasi:

»32. **Šmartno v Rožni dolini**

<i>Brezova</i> : Brezova, Konjsko, Loče	<i>Sv. Jungert</i> : Gorica pri Šmartnem, Sv.
<i>Rožni vrh</i> : Jezerce pri Šmartnem, Otem-	Jungert
na, Rožni vrh	<i>Šmartno</i> : Slatina, Šmartno v Rožni do-
<i>Rupe</i> : Pepelno, Rupe, Zavrh pri Galiciji	lini
(del)	<i>Železno (del)</i> : Galicija (del), Zavrh pri
	Galiciji (del)

č) točka 33. se deloma spremeni tako, da se glasi:

»33. **Štore**

<i>Bukovžlak (del)</i> : Bukovžlak (del), Slan-	<i>Sv. Lovrenc</i> : Kompole, Laška vas, Št.
ce, Vrhe	Janž nad Štorami
<i>Goričica (del)</i> : Ogorevc	<i>Svetina (del)</i> : Glažuta, Javornik, Kanju-
<i>Kresnike</i> : Pečovje, Štore	ce, Svetina, Svetli dol
<i>Prožin</i> : Prožinska vas	<i>Teharje (del)</i> : Osenca, Teharje, Zvodno

5. člen

Ko začne veljati ta zakon, neha veljati zakon o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine (Uradni list LRS, št. 31-101/1953).

6. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

S spremembo zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, po kateri se mesto Celje združi z okrajem Celje okolica in v njem dobi položaj mestne občine s posebnimi pravicami, je nujno zvezana delna sprememba zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine.

Sedanji okraj Celje okolica postane okraj Celje. Ker postane Celje mesto v sestavi okraja Celje, je treba v zakonu črtati določbe, ki se nanašajo na mesto Celje kot mesto, ki je bilo doslej izločeno iz okraja (5. člen zakona). Pri tem je treba razveljaviti tudi zakon o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine (Uradni list LRS, št. 31-101/1953), s katerim so bile mestu Celju priključene občine Škofja vas, Smartno v Rožni dolini in Štore kot občine v sestavi mesta. Te tri občine postanejo navadne občine v okraju Celje, kot so bile v prvotnem besedilu zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine, pri čemer pa je treba upoštevati spremembe v zvezi z uredbo o dopolnitvi imena takih naselij, ki imajo enako se glaseča imena (Ur. l. LRS, št. 2/1953) in uredbo o razglasitvi novih naselij in o združitvi naselij (Ur. l. LRS, št. 2/1953).

Območje nove mestne občine Celje bo torej sestavljeno območje dosedanjega mesta Celja, brez navedenih treh občin. Pri tem se samo del k. o. Bukovžlak, ki je doslej spadal k občini Štore — in sicer del naselja Bukovžlak, ki posega kot ozek jezik v samo mesto — po sporazumnem predlogu ljudskih odborov okraja Celje okolica in mesta Celja — odcepi od občine Štore in priključi k mestni občini Celje. Teritorialna sestava mestne občine Celje mora biti uvrščena na ustrezno mesto (7. člen) zakona, ki govori o teritorialni sestavi novega okraja Celje.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS k predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji 2. seji dne 17. marca 1954 obravnaval tudi predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine, ki ga je Izvršni svet predložil Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS v obravnavanje in sklepanje.

S spremembo zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, po katerih se mesto Celje združi z okrajem Celje okolica in v njem dobi položaj mestne občine s posebnimi pravicami, je nujno zvezana delna sprememba zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine. S tem zakonom je določeno območje nove mestne občine Celje, ki ga bo sestavljalo

dosedanje območje mesta Celja brez občin Škofja vas, Šmartno v Rožni dolini in Štore (razen dela k. o. Bukovžlak), ki postanejo zopet navadne občine v okraju Celje.

Po podrobnem obravnavanju tega zakonskega predloga je odbor predlog zakona soglasno sprejel in predlaga Republiškemu zboru Ljudske skupščine LRS, da ga sprejme. Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tineta Remškarja.

Št. R 127/2-54

Št. R 140/2-54

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Vinko Hafner l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

Člani:

Ignac Voljč l. r.
Stane Bobnar l. r.
Stane Brečko l. r.
Alfonz Grmek l. r.
Dr. Heli Modic l. r.
Franc Pirkovič l. r.
Tine Remškar l. r.

Cvetka Vodopivec l. r.
Tone Zupančič l. r.
Janez Petrovič l. r.
Mirko Zlatnar l. r.
Jakob Žen l. r.
Nina Pokorn l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

**zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije
na mesta, okraje in občine**

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 18. marca 1954 obravnaval predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine, ki ga je prejel po 116. členu poslovnika Republiškega zbora od odbora za organizacijo oblasti in uprave s sporočilom, da je slednji odbor predlog na svoji seji dne 17. marca 1954 sprejel brez kakršnih koli sprememb v besedilu, kakor je bilo predloženo po Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS. Zakonodajni odbor Republiškega zbora je bil prav tako obveščen, da s predlogom tega zakona soglaša tudi skupščinska komisija za ljudske odbore.

Zakonodajni odbor je v načelni in podrobni obravnavi ugotovil, da je predlagana sprememba zakona o upravni razdelitvi LRS logična in nujna posledica vključitve mesta Celja kot mestne občine s posebnimi pravicami v okraj Celje na podlagi spremembe zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin. Predlog je v skladu z našim ustavnim redom ter z obstoječim pravnim

sistemom in zoper njega ni niti vsebinskih niti zakonodajno-pravnih pomislekov. Zato je zakonodajni odbor ta predlog soglasno in v celoti sprejel brez kakršnih koli sprememb.

Zakonodajni odbor pošilja Republiškem zboru to poročilo in predlaga, naj zbor omenjeni predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil svojega člana Bogomila Vižintina.

Št. R 124/1-54.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

Člani:

Miha Berčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

Vinko Hafner l. r.

Dr. Heli Modič l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Stane Nunčič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Bogomil Vižintin l. r.

Jože Tramšek l. r.

PREDLOG ZAKONA

O ZAČASNEM OKRAJNEM LJUDSKEM ODBORU CELJE

1. člen

Dokler ne bo v zvezi z zakonom o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine izvoljen okrajni ljudski odbor Celje, opravlja zadeve iz njegove pristojnosti začasni okrajni ljudski odbor Celje.

Volitve v okrajni ljudski odbor Celje morajo biti opravljene najpozneje do konca leta 1954.

2. člen

Okrajni odbor začasnega okrajnega ljudskega odbora Celje sestavljajo odborniki dosedanjega okrajnega zbora okrajnega ljudskega odbora Celje okolica in odborniki dosedanjega mestnega zbora mestnega ljudskega odbora Celje.

Zbor proizvajalcev začasnega okrajnega ljudskega odbora Celje sestavljajo odborniki dosedanjega zbora proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Celje okolica in odborniki zbora proizvajalcev mestnega ljudskega odbora Celje.

3. člen

Volitve v oba zbora novega okrajnega ljudskega odbora Celje razpiše začasni okrajni ljudski odbor Celje.

4. člen

Število odbornikov okrajnega zbora in zbora proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora Celje določi v mejah 60. oziroma 62. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih začasni okrajni ljudski odbor s svojim sklepom.

Sklep ljudskega odbora potrdi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

5. člen

Ljudski odbor mestne občine Celje sestavljajo odborniki dosedanjega mestnega zbora mestnega ljudskega odbora Celje, ki so bili izvoljeni na območju mestne občine Celje.

6. člen

Ta zakon začne veljati takoj.

OBRAZLOŽITEV

Mesto Celje, ki je bilo doslej izločeno iz okraja, je imelo kot predstaviški organ oblasti svoj mestni ljudski odbor, ki je bil glede pristojnosti izenačen z okrajnim ljudskim odborom. Z vključitvijo mesta Celja v okraj postane njegovo območje sestavni del okraja Celje, s čimer se dosedanji okraj Celje okolica poveča tako, da celotno to ozemlje sestavlja območje novega okraja Celje. Za ta okraj je treba izvoliti okrajni ljudski odbor, in sicer po predlogu zakona najkasneje do konca leta 1954.

Da ne bi do izvolitve okrajnega ljudskega odbora Celje ostal okraj brez predstaviškega organa oblasti, je treba že sedaj vzpostaviti začasni okrajni ljudski odbor Celje, ki bi deloval do izvolitve rednega okrajnega ljudskega odbora Celje. To bi se najbolje doseglo na ta način, da bi začasni okrajni ljudski odbor sestavljali že izvoljeni odborniki dosedanjega okrajnega ljudskega odbora Celje okolica in odborniki dosedanjega mestnega ljudskega odbora Celje.

Ker Izvršni svet Ljudske skupščine LRS razpisuje samo splošne volitve v ljudske odbore in volitve v primeru, ko posamezni ljudski odbor razpusti (16. in 19. člen zakona o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov Ur. l. LRS, št. 31-102/1953), je prav, če se razpis volitev v okrajni ljudski odbor Celje prepusti začasnemu okrajnemu ljudskemu odboru. Ta naj v smislu 60., 62. in 178. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih tudi določi število odbornikov za oba zbora okrajnega ljudskega odbora s tem, da njegov sklep potrdi Izvršni svet Ljudske skupščine LRS.

Čeprav se za območje mestne občine Celje formira nov predstaviški organ oblasti, ni potrebno, da bi se sedaj opravile volitve za ta ljudski odbor. V letu 1942 je bil na tem območju izvoljen mestni zbor mestnega ljudskega odbora Celje, katerega odborniki bi po predlogu zakona sestavljali ljudski odbor nove mestne občine. Ljudski odbori občin Skofja vas, Smartno v Rožni dolini in Štore, katere so bile v letu 1953 priključene mestu Celju kot samostojne občine v njegovi sestavi in postanejo sedaj navadne občine v novem okraju Celje, bodo poslovali naprej kot občinski ljudski odbori. Odborniki zbora proizvajalcev mestnega ljudskega odbora Celje bodo postali odborniki

okrajnega zbora proizvajalcev, njihov mandat kot odbornikov mestnega ljudskega odbora pa preneha, ker ljudski odbor mestne občine nima zbora proizvajalcev. Ker se ljudski odbor mestne občine voli za 3 leta, mestni zbor mestnega ljudskega odbora pa za 4 leta (10. čl. cit. zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin), bo mandat odbornikov ljudskega odbora mestne občine, ki so bili izvoljeni leta 1952 za 4 leta, tako prenehal že leta 1955.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR

Odbor za organizacijo oblasti
in uprave

POROČILO

odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora Ljudske skupščine
LRS k predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje

Odbor za organizacijo oblasti in uprave je na svoji 2. seji dne 17. marca 1954 obravnaval predlog zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje, ki ga je Izvršni svet predložil Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS v obravnavanje in sklepanje.

Predlog zakona ureja prehodno obdobje do izvolitve novega okrajnega ljudskega odbora Celje, zato določa sestav novega začasnega okrajnega ljudskega odbora Celje, čas izvolitve novega okrajnega ljudskega odbora Celje ter sestav ljudskega odbora mestne občine Celje.

Po krajši razpravi o tem zakonskem predlogu je odbor predlog soglasno sprejel in predlaga Republiškem zboru Ljudske skupščine LRS, da ga sprejme. Za svojega poročevalca je odbor določil ljudskega poslanca Tineta Remškarja.

Št. R 127/3-54.

Št. R 141/2-54.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Vinko Hafner l. r.

Predsednik:

Vlado Krivic l. r.

Člani:

Ignac Voljč l. r.

Stane Bobnar l. r.

Stane Brečko l. r.

Alfonz Grmek l. r.

Dr. Heli Modic l. r.

Franc Pirkovič l. r.

Tine Remškar l. r.

Cvetka Vodopivec l. r.

Tone Zupančič l. r.

Janez Petrovič l. r.

Mirko Zlatnar l. r.

Jakob Žen l. r.

Nina Pokorn l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
REPUBLIŠKI ZBOR
Zakonodajni odbor

POROČILO

zakonodajnega odbora Republiškega zbora Ljudske skupščine LRS
k predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje

Zakonodajni odbor je na svoji seji dne 18. marca 1954 obravnaval predlog zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje, ki ga je prejel po 116. členu poslovnika Republiškega zbora od odbora za organizacijo oblasti in uprave s sporočilom, da je slednji odbor predlog na svoji seji dne 17. marca 1954 sprejel brez kakršnih koli sprememb v besedilu, kakor je bilo predloženo po Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS. Zakonodajni odbor Republiškega zbora je bil prav tako obveščen, da s predlogom tega zakona soglaša tudi skupščinska komisija za ljudske odbore.

Zakonodajni odbor je v načelni in podrobni obravnavi ugotovil, da je predlog zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje logična in nujna posledica vključitve mesta Celja kot mestne občine s posebnimi pravicami v okraj Celje na podlagi spremembe zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin. Zoper predlog ni niti vsebinskih niti zakonodajno-pravnih pomislekov. Ureditev vprašanja organov ljudske oblasti v okraju Celje in v mestni občini Celje za vmesni čas do volitev je taka, kot je predlagana, najbolj primerna in smotrna. Zato je zakonodajni odbor ta predlog soglasno in v celoti sprejel brez kakršnih koli sprememb.

Zakonodajni odbor pošilja Republiškemu zboru to poročilo in predlaga, naj zbor omenjeni predlog zakona sprejme.

Za poročevalca je odbor določil svojega člana Bogomila Vižintina.

Št. R 124/2-54.

Ljubljana, dne 23. marca 1954.

Tajnik:

Ivan Bratko l. r.

Predsednik:

Jože Petejan l. r.

Člani:

Miha Berčič l. r.

Alojz Colarič l. r.

Vinko Hafner l. r.

Dr. Anton Melik l. r.

Dr. Heli Modic l. r.

Stane Nunčič l. r.

Dr. Miha Potočnik l. r.

Jože Tramšek l. r.

Bogomil Vižintin l. r.

PREDLOG ZAKONA**O SPREMEMBI PRVEGA ODSTAVKA 76. ČLENA
USTAVNEGA ZAKONA O TEMELJIH DRUŽBENE
IN POLITIČNE UREDITVE IN O ORGANIH OBLASTI
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE****1. člen**

Prvi odstavek 76. člena ustavnega zakona se spremeni tako:
»Izvršni svet šteje najmanj enajst članov.«

2. člen

Ta zakon začne veljati z dnem, ko ga razglasi Ljudska skupščina Ljudske republike Slovenije na skupni seji obeh domov.

OBRAZLOŽITEV**K PREDLOGU ZAKONA O SPREMEMBI PRVEGA ODSTAVKA 76. ČLENA
USTAVNEGA ZAKONA O TEMELJIH DRUŽBENE IN POLITIČNE
UREEDITVE IN O ORGANIH OBLASTI LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Po drugem odstavku 107. člena zveznega ustavnega zakona je bilo določeno, da lahko šteje republiški izvršni svet od 15 do 30 članov.

Po 76. členu republiškega ustavnega zakona šteje Izvršni svet Ljudske skupščine LRS 20 do 30 članov.

Glede na to, da po izvolitvi nove Ljudske skupščine LRS ni bilo več potrebno, da bi imel Izvršni svet toliko članov kot prej, je izvolila Ljudska skupščina LRS na prvi skupni seji obeh domov v Izvršni svet samo 13 članov.

Z zakonom o spremembah prvega odstavka 82. člena in drugega odstavka 107. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve FLRJ in o zveznih organih oblasti (Ur. list FLRJ, št. 7-87/54) je bil med drugim spremenjen drugi odstavek 107. člena tako, da število poslancev republiškega zbora, ki jih voli republiška ljudska skupščina v svoj izvršni svet, ni več določeno.

Da se spravi republiški ustavni zakon v sklad z zveznim ustavnim zakonom in z dejanskimi potrebami, se predlaga sprememba prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona. Po tem predlogu naj bi štel Izvršni svet najmanj 11 članov.

Na podlagi 22. člena uredbe o združevanju gospodarskih organizacij (Ur. l. FLRJ, št. 54-467/53) je Ljudska skupščina LRS na 3. skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev dne 26. marca 1954 sprejela

ODLOK**O USTANOVITVI KMETIJSKE ZBORNICE LRS****1.**

Ustanovi se Kmetijska zbornica LRS za področje kmetijstva in gozdarstva.

2.

V zbornico se lahko včlanijo predvsem državna in zadružna kmetijska posestva, gozdno-gospodarske organizacije, zveze kmetijskih zadrug ter podjetja, katerih predmet poslovanja je predelava ali blagovni promet s kmetijskimi in gozdnimi proizvodi oziroma sredstvi, namenjenimi kmetijstvu in gozdarstvu.

3.

Naloga in organizacijo zbornice, njene organe, njihovo delovno področje, sestava in način volitev organov, pravice in dolžnosti članov zbornice ter način dela zbornice določi statut, ki ga mora zbornica predložiti v potrditev Ljudski skupščini LRS.

4.

Izvršni svet izvrši ta odlok.

5.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za gospodarstvo
Republiškega zbora
Odbor za gospodarstvo
Zbora proizvajalcev
Odbor za gospodarske organizacije
Zbora proizvajalcev

POROČILO

odborov za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ter odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev k predlogu odloka o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS

Odbora za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ter odbor za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev so se glede na predlog Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, naj se s posebnim odlokom ustanovi Kmetijska zbornica LRS, sestali dne 24. marca 1954 k skupni seji in so ta predlog načelno in v podrobnosti obravnavali. Pri tem so ugotovili, da je ustanovitev republiške Kmetijske zbornice LRS za področje kmetijstva in gozdarstva zelo koristna in potrebna. Odbori so nato v ločenem glasovanju predlog odloka soglasno sprejeli v podrobnostih in v celoti v predlagani obliki brez kakršnih koli sprememb.

Po dogovoru in sporazumu vseh treh odborov je bilo določeno, naj se v imenu vseh treh odborov da enotno poročilo. Za poročevalca odborov je bil določen ljudski poslanec Ivan Curnik.

Odbori predlagajo, naj skupna seja obeh zborov predloženi odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS sprejme.

Št. R 128/1-54.

Št. P 49/1-54.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Predsednik odbora za gospodarstvo RZ

Ivan Maček l. r.

Predsednik odbora za gospodarstvo ZP

Anton Labural r.

Predsednik odbora za gosp. org. ZP

Ivan Gorjup l. r.

Člani odbora za gospodarstvo RZ:

Viktor Avbelj l. r.

Inž. Karmelo Budihna l. r.

Tone Bole l. r.

Bela Brglez l. r.

Mara Dermastia l. r.

Albin Dujc l. r.

Matevž Hecel l. r.

Ivo Janžekovič l. r.

Miran Košmelj l. r.

Viktor Kovač l. r.

Franc Lubej l. r.

Inž. Gašper Muha l. r.

Janez Pirnat l. r.

Mirko Remec l. r.

Lojzka Stropnik l. r.

Karel Štrukelj l. r.

Viktor Zupančič l. r.

Martin Žugelj l. r.

Člani odbora za gospodarstvo ZP:

Avgust Brezavšček l. r.

Milan Dimnik l. r.

Milan Lacko l. r.

Franc Marinko l. r.

Jakob Mojškerc l. r.

Julka Padežnik l. r.

Štefan Pavšič l. r.

Jolanka Peterka l. r.

Inž. Boris Pipan l. r.

Inž. Vilma Pirkovič l. r.

Jakob Pogačar l. r.

Stane Šmid l. r.

Jože Štrukelj l. r.

Tone Truden l. r.

Člani odbora za gospodarske organizacije ZP:

Ivan Curk l. r.

Rudolf Ganziti l. r.

Viktor Grom l. r.

Tone Hafner l. r.

Franc Jeraj l. r.

Jože Klanšek l. r.

Martin Mozetič l. r.

Peter Naglič l. r.

Franc Rožanc l. r.

Milan Šimec l. r.

PREDLOG
ADMINISTRATIVNEGA ODBORA
LJUDSKE SKUPŠČINE LRS ZA ODLOK
O POSLANSKIH NAGRADAH

Na podlagi 56. člena ustavnega zakona v zvezi s 6. točko 40. člena ustavnega zakona in 172. členom poslovnika Republiškega zbora oziroma 171. členom poslovnika Zbora proizvajalcev sta Republiški zbor in Zbor proizvajalcev na skupni seji dne 26. marca 1954 sprejela

ODLOK

O NAGRADAH POSLANCEV LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE, O POVRAČILIH POSLANCEM IN O PLAČAH POSLANCEV, KI OPRAVLJAJO STALNE FUNKCIJE V LJUDSKI SKUPŠČINI, DOMOVIH, ODBORIH IN KOMISIJAH

1.

Poslanci Republiškega zbora imajo pravico do stalne mesečne poslanske nagrade, do mesečne nagrade za stalne funkcije, do nagrade za delo v odborih in komisijah, do dnevnice in do mesečnega pavšala.

Poslanci Zbora proizvajalcev imajo pravico do povračila za izgubljeni zaslužek, do nagrade za delo v odborih in komisijah, do dnevnice in do mesečnega pavšala.

2.

Poslanci Republiškega zbora prejema stalno mesečno poslansko nagrado v znesku 23.000 dinarjev.

Poslanec Republiškega zbora, ki je hkrati poslanec Zveznega zbora, ne prejema poslanske nagrade kot poslanec Republiškega zbora.

Poslanec Republiškega zbora, ki prejema plačo za službo ali funkcijo zunaj skupščine ali pokojnino ali ki ima sicer redne dohodke od svojega dela ali premoženja, prejema manjšo poslansko nagrado, vendar najmanj 5.000 din mesečno. Takim poslancem določi višino poslanske nagrade administrativni odbor.

3.

Predsedniku, podpredsednikoma in tajniku Ljudske skupščine LRS, predsedniku in podpredsedniku Republiškega zbora, predsedniku, podpredsedniku in drugim članom Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS pripada poleg stalne mesečne poslanske nagrade še mesečna nagrada za stalno funkcijo.

Poslancu Republiškega zbora, ki hkrati opravlja stalno funkcijo v Ljudski skupščini LRS ali v Izvršnem svetu Ljudske skupščine LRS in v Zvezni ljudski skupščini ali v Zveznem izvršnem svetu, ne pripada nagrada za stalno funkcijo v Ljudski skupščini LRS oziroma v njenem Izvršnem svetu.

Nagrade za stalne funkcije določi administrativni odbor.

4.

Poslanci Zbora proizvajalcev prejema povračilo za izgubljeni zaslužek po 700 dinarjev za vsak dan, ko delajo v skupščini, Zboru proizvajalcev, odboru

ali komisiji ali ko opravljajo drugo delo, ki jim ga naloži skupščina, Zbor proizvajalcev, odbor ali komisija. Če je zaslužek, ki ga izgubi poslanec Zbora proizvajalcev, večji, se določi povračilo poslancu po povprečnem dnevnem zaslužku v preteklem letu.

5.

Člani skupščinskih odborov in komisij in člani odborov in komisij Republiškega zbora ali Zbora proizvajalcev imajo še posebej pravico do dnevne nagrade v znesku 600 dinarjev za vsak dan svojega dela v odboru oziroma komisiji.

Dnevna nagrada predsednika Zbora proizvajalcev oziroma podpredsednika, kadar ga nadomestuje, znaša 1.200 din, nagrada predsednika odbora oziroma komisije Zbora proizvajalcev in podpredsednika, kadar ga nadomestuje, pa 1.000 din za vsak dan dela.

6.

Predsedniki, podpredsedniki in tajniki odborov in komisij, ki morajo stalno delati v odboru oziroma komisiji, prejema za svoje delo v odboru oziroma komisiji namesto dnevne nagrade po prejšnji točki posebno stalno mesečno nagrado v višini od 10 do 30 dnevnih nagrad. Te stalne mesečne nagrade določi administrativni odbor.

Poslanec, ki je hkrati predsednik, podpredsednik ali tajnik odbora v Ljudski skupščini LRS in v Zvezni ljudski skupščini, nima pravice do posebne stalne mesečne nagrade po prvem odstavku te točke za svoje delo v Ljudski skupščini LRS, če prejema tako nagrado za svoje delo v Zvezni ljudski skupščini.

7.

Poslanci, ki stalno prebivajo zunaj Ljubljane, prejema (poslansko) dnevnicu v znesku 1.200 dinarjev kot povračilo za stroške bivanja v Ljubljani. Dnevnicu pripada poslancem za čas, ko delajo v skupščini, njenem domu, odboru ali komisiji, in tudi za čas, ki je potreben za prihod in vrnitev.

Poslanec, ki ni član odbora ali komisije, ima pravico do dnevnicu samo, če sta ga odbor ali komisija na sejo izrecno povabila.

8.

Mesečni pavšal pripada poslancem kot povračilo za posebne stroške, ki jih imajo pri poslanskem delu v svoji volilni enoti. Poslanec, ki prebiva na območju svoje volilne enote, prejema mesečni pavšal v znesku 2.000 dinarjev. Poslanec, ki ne prebiva na območju svoje volilne enote ali čigar volilna enota presega meje enega administrativnega okraja, prejema mesečni pavšal v znesku 4.000 dinarjev.

Poslanec Zbora proizvajalcev, ki je plačan po delovnih dnevih ali urah, pripada poleg pavšala po prvem odstavku te točke še posebej mesečni pavšal v znesku 2.000 dinarjev kot povračilo za zaslužek, ki ga izgubi z opravljanjem poslanskih dolžnosti v svoji volilni enoti.

9.

Pravica do nagrad, povračil in plač po tem odloku pripada poslancem od 1. januarja 1954 dalje.

10.

Administrativni odbor Ljudske skupščine skrbi za pravilno izvrševanje tega odloka.

11.

Ta odlok velja, ko ga sprejme Ljudska skupščina LRS.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Administrativni odbor

POROČILO

administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS

Administrativni odbor Ljudske skupščine LRS je na svoji 3. seji dne 10. marca 1954 obravnaval vprašanje prejemkov in nagrad poslancev, glede katerih je po poslovniki obeh zborov določeno, da bodo izdani še naknadno ustrezni predpisi. Odbor je pripravil in soglasno sprejel predlog za odlok, ki naj ga potrdita in sprejmeta enakopravno oba doma in sicer na skupni seji.

Pri sestavljanju predloga odloka se je odbor smiselno ravnal po načelih in besedilu ustreznega odloka, kakor je že bil sprejet v Zvezni ljudski skupščini ter po pobudah, ki jih je dalo s tem v zvezi Predsedstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva LRS, oziral pa se je tudi na to, da predlog odloka to vprašanje rešuje tudi v sorazmerju z ureditvijo v drugih bratskih republikah.

Besedilo predloga je bilo razmnoženo in poslano vsem poslancem, pa zaradi tega odbor sodi, da ni potrebna še kaka posebna ali podrobnejša obrazložitev.

Administrativni odbor predlaga, da oba doma Ljudske skupščine predloženi odlok sprejmeta.

Za odborovega poročevalca je bil določen Andrej Stegnar.

Št. LS 63/2-54.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Ivo Svetina l. r.

Predsednik:

Ivan Novak l. r.

Člani:

Jože Gričar l. r.

Feliks Razdrih l. r.

Andrej Stegnar l. r.

LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za volitve

POROČILO

odbora za volitve Ljudske skupščine LRS o predlogu za razrešitev in izvolitev sodnikov Vrhovnega sodišča LRS

Odbor je prejel predlog Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS za razrešitev sodnika Vrhovnega sodišča LRS Antona Krajška in za izvolitev novih sodnikov Stanka Hribarja, Jožeta Baričeviča, Henrika Kužnika in dr. Ivana Beleta.

Sodnik Anton Krajšek je bil s svojim pristankom izvoljen na zadnjem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ za sodnika Zveznega vrhovnega sodišča. Glede na to je predlog za njegovo razrešitev kot sodnika Vrhovnega sodišča LRS po 28. členu zakona o ureditvi ljudskih sodišč utemeljen.

Izvolitev novih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS pa narekuje potreba po izpolnitvi praznih mest, ki so bila izpraznjena zaradi premestitve, upokojitve in smrti nekaterih sodnikov Vrhovnega sodišča LRS.

Odbor za volitve je na svoji seji dne 24. marca 1954 obravnaval predloge po 87. členu poslovnika Ljudske skupščine LRS ter ugotovil, da so za razrešitev in za izvolitev novih sodnikov podani vsi zakoniti, strokovni in drugi moralno politični pogoji, ter jih sprejel v celoti.

Odbor za volitve pošilja Ljudski skupščini LRS poročilo s predlogom, da te predloge sprejme.

Za poročevalca je bil določen član odbora Lojze Ocepek.

Št. LS 64/1-4.

Ljubljana, dne 24. marca 1954.

Tajnik:

Franc Krese l. r.

Predsednik:

Alojz Ocepek l. r.

Člani:

Franc Belšák l. r.

Dušan Bole l. r.

Inž. Vilma Pirkovič l. r.

**LJUDSKA SKUPŠČINA
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE**

Predsednik

Miha Marinko

Podpredsednika

Dr. Ferdo Kozak

Jakob Mojškerc

Tajnik

Dr. Miha Potočnik

ODBORI IN KOMISIJE

LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

ADMINISTRATIVNI ODBOR

Ivan Novak, predsednik

Ivo Svetina, tajnik

Jože Gričar

Feliks Razdrih

Andrej Stegnar

ODBOR ZA VOLITVE

Lojze Očepek, predsednik

Franc Krese, tajnik

Franc Belšak

Dušan Bole

Inž. Vilma Pirkovič

KOMISIJA ZA RAZLAGO ZAKONOV

Dr. Heli Modic, predsednik

Danijel Lepin, tajnik

Ivan Bratko

Dr. Anton Melik

Jože Eberl

Dr. Miha Potočnik

Vinko Hafner

Inž. Adolf Tavčar

Ignac Voljč

KOMISIJA ZA LJUDSKE ODBORE

Vlado Krivic, predsednik

Anton Peternelj, tajnik

Mavricij Borec

Stane Rebernak

Bogdan Knaflič

Ivan Vodovnik

Vinko Šumrada

REPUBLIŠKI ZBOR

Predsednik

Jože Rus

Podpredsednik

Angela Ocepek

Zapisnikarji

Dušan Bole

Ančka Globačnik

Anton Peternelj

ODBORI REPUBLIŠKEGA ZBORA

ODBOR ZA ORGANIZACIJO OBLASTI IN UPRAVE

Vlado Krivic, predsednik

Ignac Voljč, podpredsednik

Vinko Hafner, tajnik

Stane Bobnar

Franc Pirkovič

Cvetka Vodopivec

Stane Brečko

Janez Petrovič

Mirko Zlatnar

Alfonz Grmek

Nina Pokorn

Tone Zupančič

Dr. Heli Modic

Tine Remškar

Jakob Žen

ODBOR ZA GOSPODARSTVO

Ivan Maček, predsednik

Viktor Avbelj, podpredsednik

Ivan Janžekovič, tajnik

Inž. Karmelo Budihna

Franc Lubej

Tone Bole

Inž. Gašper Muha

Bela Brglez

Janez Pirnat

Mihaela Dermastia

Mirko Remec

Albin Dujc

Lojzka Stropnik

Matevž Hace

Karel Štrukelj

Miran Košmelj

Viktor Zupančič

Viktor Kovač

Martin Žugelj

ODBOR ZA PROSVETO IN KULTURO

Josip Vidmar, predsednik

Vlado Majhen, podpredsednik

Dušan Bole, tajnik

Branko Babič

Alfred Janko

Tine Remškar

Mirko Bračič

Dr. Ferdo Kozak

Vinko Šumrada

Ivan Bratko

Dr. Anton Melik

Bogomil Vižintin

Ervin Dolgan

Dr. Heli Modic

Gabrijela Vrhovšek

Rudi Janhuba

Aleksander Pirher

ODBOR ZA ZDRAVSTVO IN SOCIALNO POLITIKO

Viktor Avbelj, predsednik
Dr. Marjan Ahčin, podpredsednik
Mira Svetina, tajnik

Ivan Bertonec	Albin Medved
Lovro Cerar	Jože Molek
Ančka Globačnik	Alojz Murn
Jože Gričar	Jože Petejan
Franc Krese	Mirko Remec
Vlado Krivic	Franc Skok
Tone Kropušek	Ivo Skerlovnik
Alojz Lukač	Olga Vrabič

ODBOR ZA PRORAČUN

Branko Babič, predsednik
Inž. Karmelo Budihna, podpredsednik
Andrej Babnik, tajnik

Miran Cvenk	Alojz Mlakar
Franc Ficko	Anton Peternelj
Martin Greif	Franc Podvratnik
Alfred Janko	Franc Skok

ZAKONODAJNI ODBOR

Jože Petejan, predsednik
Dr. Miha Potočnik, podpredsednik
Ivan Bratko, tajnik

Miha Berčič	Dr. Heli Modic
Alojz Colarič	Stane Nunčič
Vinko Hafner	Jože Tramšek
Dr. Anton Melik	Bogomil Vižintin

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Stane Bobnar, predsednik
Cvetka Vodopivec, tajnik

Albert Jakopič	Franc Rant
Anton Sušteršič	

ODBOR ZA PREDLOGE IN PRITOŽBE

Anton Sušteršič, predsednik
Mica Marinko, tajnik

Franc Černe	Anton Dolgan
Leopold Maček	

ZBOR PROIZVAJALCEV

Predsednik

Mavricij Borc

Podpredsednik

Inž. Vilma Pirkovič

Zapisnikarji

Pepca Jež

Milan Lacko

Inž. Boris Pipan

ODBORI ZBORA PROIZVAJALCEV**ODBOR ZA GOSPODARSTVO**

Anton Labura, predsednik

Anton Truden, podpredsednik

Avgust Brezavšček, tajnik

Milan Dimnik

Milan Lacko

Franc Marinko

Jakob Mojškerc

Julka Padežnik

Štefan Pavšič

Jolanka Peterka

Inž. Boris Pipan

Inž. Vilma Pirkovič

Jakob Pogačar

Stane Šmid

Jože Štrukelj

ODBOR ZA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Ivan Gorjup, predsednik

Anton Hafner, podpredsednik

Ivan Curk, tajnik

Rudolf Ganziti

Viktor Grom

Franc Jeraj

Jože Klanšek

Martin Mozetič

Peter Naglič

Franc Rožanc

Milan Šimec

ODBOR ZA VPRAŠANJA DELA IN SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Lojze Očepek, predsednik

Rudi Peperko, podpredsednik

Pepca Jež, tajnik

Jože Benedičič

Karel Grm

Ivan Hercog

Terezija Kovačič

Jože Leban

Feliks Razdrih

Stane Rebernak

Ivan Žagar

ODBOR ZA PRORAČUN

Stane Bizjak, predsednik
 Janko Lukan, podpredsednik
 Vinko Marinček, tajnik

Franc Bera	Jože Lukač
Franc Dragan	Bogdan Knaflič

ZAKONODAJNI ODBOR

Danijel Lepin, predsednik
 Andrej Svetek, podpredsednik
 Feliks Razdrih, tajnik

Ivan Jakomin	Mirko Lorger
Inž. Anton Koželj	Franc Stupan

MANDATNO-IMUNITETNI ODBOR

Andrej Stegnar, predsednik
 Jože Prebil, tajnik

Milica Omladič	Jože Stakolič
Milan Zidar	

ODBOR ZA PREDLOGE IN PRITOŽBE

Rudolf Ganziti, predsednik
 Stanislav Keber, tajnik

Marjan Garzarolli	Janez Kermavner
Ivan Golja	Mirko Lorger
Viktor Pintarič	

POSLANCI
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Republiški zbor

Ahčin dr. Marjan	Jensterle Albin	Pirkovič Franc
Avbelj Viktor	Kavčič Stane	Podvratnik Franc
Babič Branko	Kerin Franc	Pokorn Nina
Babnik Andrej	Kimovec Franc	Polič Zoran
Belšak Franc	Kocijančič Boris	Popit Franc
Berčič Miha	Koprivnikar Stane	Potočnik dr. Miha
Bertoncelj Ivan	Košmelj Miran	Rančigaj Ivan
Blejc Anton	Kovač Viktor	Rant Franc
Bobnar Stane	Kozak dr. Ferdo	Remec Mirko
Bole Dušan	Kraigher Boris	Remškar Tine
Bole Tone	Krese Franc - Čoban	Rogelj Franc
Borštnar Jože	Krivec Alojz	Rus Jože
Božičnik Zalka	Krivic Ada	Skerlovnik Ivo
Bračič Vladimir	Krivic Vlado	Skok Franc
Bratko Ivan	Kropušek Tone	Sotlar Stane
Brecelj dr. Marijan	Lesjak Janez	Stropnik Lojzka
Brečko Stanko	Lubej Franc	Svetina Ivo
Brglez Bela	Lukač Alojz	Svetina Mira
Budihna inž. Karmelo	Maček Ivan	Šilih Niko
Cerar Lovro	Maček Leopold	Škof Stane
Colarič Alojz	Majhen Vlado	Štrukelj Karel
Cvenk Miran	Maležič Matija	Šumrada Vinko
Černe Franc	Marinko Mica	Šušteršič Anton
Dermastia Mihaela	Marinko Miha	Tramšek Jože
Dolgan Anton	Medved Albin	Turnšek Jože
Dolgan Ervin	Melik dr. Anton	Verdev Bogomir
Duje Albin	Mlakar Alojz	Vidmar Josip
Ficko Franc	Modic dr. Heli	Vipotnik Janez
Fram Vilko	Molek Jože	Vižintin Bogomil
Globačnik Ančka	Muha inž. Gašper	Vodopivec Cvetka
Goršič Milko	Murn Alojz	Vodovnik Ivan
Greif Martin	Novak Ivan	Voljč Ignac
Gričar Jože	Novič Stane	Vrabič Olga
Grmek Alfonz	Ocepek Angela	Vrhovšek Gabrijela
Hace Matevž	Ovčarič Anton	Zalaznik Franc
Hafner Vinko	Pavlica Zlato	Zlatnar Mirko
Hojnik Franc	Petejan Jože	Zupančič Anton
Jakopič Albert	Peternelj Anton	Zupančič Viktor
Janhuba Rudi	Petrovič Janez	Žen Jakob
Janko Alfred	Pirher Aleksander	Žugelj Martin
Janžekovič Ivan	Pirnat Janez	

Zbor proizvajalcev

Benedičič Jože	Jež Pepca	Padežnik Julka
Bera Franc	Keber Stanislav	Pavšič Štefan
Bizjak Stane	Kermavner Janez	Peperko Rudi
Borc Mavricij	Klančnik Gregor	Peterka Jolanka
Boštjančič Leopold	Klanšek Jože	Pfajfar Matija
Brezavšček Avgust	Knaflič Bogdan	Pintarič Viktor
Curk Ivan	Korošec Pavel	Pipan inž. Boris
Dimnik Milan	Kovačič Terezija	Pirkovič inž. Vilma
Dragan Franc	Koželj inž. Anton	Pogačar Jakob
Eberl Jože	Labura Anton	Prebil Jože
Ferjančič Anton	Lacko Milan	Razdrih Feliks
Ganziti Rudolf	Leban Jože	Rebernak Stane
Garzarolli Marjan	Lepin Danijel	Rožanc Franc
Golja Ivan	Lorger Mirko	Stakolič Jože
Gorjup Ivan	Lukač Jože	Stegnar Andrej
Grm Karel	Lukan Janko	Stupaň Franc
Grom Viktor	Marinček Vinko	Svetek Andrej
Grosman Štefan	Marinko Franc	Šimec Milan
Habjan Franc	Mejak inž. Miran	Šmid Stane
Hafner Anton	Mojškerc Jakob	Štrukelj Jože
Hercog Ivan	Mozetič Martin	Tavčar inž. Adolf
Ivanuša Maks	Naglič Peter	Truden Anton
Jakomin Ivan	Ocepek Lojze	Zidar Milan
Jeraj Franc	Omladič Milica	Žagar Ivan

POSLANCI, IZVOLJENI V ZVEZNO SKUPŠČINO

Jože Borštnar, dr. Marijan Breclj, Boris Kraigher, Vlado Krivic, Ivan Maček, Vlado Majhen, Zoran Polič, Niko Šilih, Josip Vidmar, Olga Vrabič.

IZVRŠNI SVET
LJUDSKE SKUPŠČINE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Boris Kraigher

Člani:

Dr. Marijan Breclj, Jože Borštnar, Milko Goršič, Stane Kavčič, Franc Kimovec,
Boris Kocijančič, Ada Krivic, Matija Maležič, Zoran Polič, Franc Popit, Niko
Šilih, Janez Vipotnik.

VRHOVNO SODIŠČE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Predsednik

Dr. France Hočevar

Člani:

Jože Baričevič, dr. Ivan Bele, Jože Černe, Matej Dolničar, dr. Milko Gaber,
Alojz Hartman, Stanko Hribar, dr. Albin Juhart, Karel Košenina, Henrik
Kučnik, Karel Mejak, Silverij Pakiž, dr. Alojz Peric, dr. Bogdan Petelin, Marko
Simčič, dr. Jakob Svet, Albin Torelli, Martin Žalik.

SEZNAM GOVORNIKOV

Republiški zbor

Belšak Franc: 32,	Melik dr. Anton: 38
Berčič Miha: 47	Nunčič Stane: 21
Bole Tone: 16, 19	Petejan Jože: 33, 57
Bračič Mirko: 13	Peternelj Anton: 10, 23
Brecelj dr. Marijan: 9, 11, 12, 14, 15, 18, 19, 20, 22, 43, 48, 58	Pirher Aleksander: 39
Budihna inž. Karmelo: 47, 48	Podvratnik Franc: 22, 45
Colarič Alojz: 47	Potočnik dr. Miha: 8, 47, 58
Ficko Franc: 41, 43, 45	Rant Franc: 19, 20
Hafner Vinko: 49, 53	Remškar Tine: 49
Janko Alfred: 46	Rogelj Franc: 36
Kavčič Stane: 58	Rus Jože: 59
Kocijančič Boris: 50	Svetina Mira: 25
Maček Leopold: 11, 18	Turnšek Jože: 7, 8, 47, 48
Majhen Vlado: 59	Vižintin Bogomil: 49
	Zen Jakob: 18, 19, 20

Zbor proizvajalcev

Bizjak Stane: 83, 88, 89, 118	Mejak inž. Miran: 74, 76, 146, 148, 149
Borc Mavricij: 140, 153, 154	Ocepek Lojze: 115
Curk Ivan: 114	Padežnik Julka: 94
Ganziti Rudolf: 109	Pavšič Štefan: 77, 89, 90, 91, 112, 117, 119, 122, 133, 145
Garzarolli Marjan: 93, 123	Pfajfar Matija: 106
Gorjup Ivan: 120, 121, 154	Pipan inž. Boris: 71, 72, 76, 80, 87, 90, 93, 95, 107, 109, 113, 118, 122, 123, 125, 126, 129, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 153
Grm Karel: 131	Pirkovič inž. Vilma: 134
Hafner Anton: 104	Polič Zoran: 72, 73, 80, 82, 87, 88, 91, 92, 93, 94, 100, 102, 104, 107, 111, 113, 114, 116, 120, 122, 124, 126, 127, 128, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 145, 148, 149, 150, 151
Hercog Ivan: 81	Razdrih Feliks: 98, 102
Kavčič Stane: 62	Rupnik dr. Vlado: 154
Keber Stanislav: 108, 138	Stegnar Andrej: 96, 110, 125, 126, 127, 132, 148, 154
Kermavner Janez: 79, 80, 81, 92, 93, 134, 149	Štrukelj Jože: 111, 118, 137, 150
Klanšek Jože: 147	Tavčar inž. Adolf: 66, 76
Knaflič Bogdan: 79, 131, 140, 147	Zagar Ivan: 95, 128
Korošec Pavel: 102, 127, 135, 140	
Koželj inž. Anton: 65, 72, 73, 76, 93, 107, 146, 147, 148, 151, 152, 153	
Labura Anton: 82, 107, 120	
Lacko Milan: 65	
Lepin Danijel: 112, 114	
Lukač Jože: 63	

Skupna seja obeh zborov

Bole Tone: 158	Pipan inž. Boris: 159
Brecelj dr. Marijan: 159, 184	Podvratnik Franc: 173
Curk Ivan: 186	Polič Zoran: 173
Jakopič Albert: 188	Potočnik dr. Miha: 186
Knaflič Bogdan: 173	Stegnar Andrej: 158, 187
Ocepek Lojze: 187	

VSEBINA

Republiški zbor

3. seja — 24. marca 1954

	Stran
Pred dnevnim redom:	
1. Odsotnost ljudskih poslancev	3
2. Čitanje in odobritev zapisnika 2. seje	3
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	3
4. Določitev dnevnega reda	4

Dnevni red:

1. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora o ponovnih in nadomestnih volitvah Republiškega zbora in sklepanje o tem	4
2. Prisega poslancev	4
3. Določitev dnevnega reda za 4. sejo Republiškega zbora	4

4. seja — 25. in 26. marca 1954

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 3. seje	6
---	---

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954	6
Govorniki:	
Jože Turnšek	7, 8
Dr. Miha Potočnik	8
Dr. Marijan Brecelj	9—20
Anton Peternejl	10
Leopold Maček	11, 18
Mirko Bračič	13
Tone Bole	16, 19
Jakob Žen	18—20
Franc Rant	19, 20
Stane Nuncič	21
2. Obravnava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954	22
Govorniki:	
Dr. Marijan Brecelj	22, 43
Franc Podvratnik	22, 45
Anton Peternejl	23
Mira Svetina	25

	Stran
Franc Belšak	32
Jože Petejan	33
Franc Rogelj	36
Dr. Anton Melik	38
Aleksander Pirher	39
Franc Ficko	41—45
3. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952	46
Govornik:	
Poročevalec Janko Alfred	46
4. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953	46
Govornik:	
Poročevalec Janko Alfred	46
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda	47
Govornik:	
Poročevalec Miha Berčič	47
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov	47
Govorniki:	
Poročevalec Alojz Colarič	47
Dr. Miha Potočnik	47
Poročevalec inž. Karmelo Budihna	47, 48
Jože Turnšek	47, 48
Dr. Marijan Breclj	48
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o spremembi zakona o ljud- skih odborih mest in mestnih občin, o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine in o predlogu zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje	49
Govorniki:	
Poročevalec Tine Remškar	49
Poročevalec Bogomil Vižintin	49
Vinko Hafner	49, 53
Boris Kocijančič	50
8. Sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo, in obravnava o tem predlogu	57
Govorniki:	
Poročevalec Jože Petejan	57
Dr. Miha Potočnik	58
Dr. Marijan Breclj	58
9. Razrešitve in volitve	58
Govorniki:	
Stane Kavčič	58
Vlado Majhen	59
Jože Rus	59

Zbor proizvajalcev

2. seja — 24. marca 1954

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	61
2. Čitanje in odobritev zapisnika 1. seje	61
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	61
4. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega poslanca Jožeta Lukača	62
G o v o r n i k a :	
Stane Kavčič	62
Jože Lukač	63
5. Določitev dnevnega reda	63

Dnevni red:

1. Določitev dnevnega reda za 3. sejo Zbora proizvajalcev	63
---	----

3. seja — 25. in 26. marca 1954

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 2. seje	65
2. Sporočila pred prehodom na dnevni red	65

Dnevni red:

1. Obravnava in sklepanje o predlogu družbenega plana LRS za leto 1954	65
G o v o r n i k i :	
Inž. Adolf Tavčar	66, 76
Inž. Boris Pipan	71—126
Zoran Polič	72—128
Inž. Anton Koželj	72—107
Inž. Miran Mejak	74, 76
Štefan Pavšič	77—122
Bogdan Knaflič	79
Janez Kermavner	79—93
Ivan Hercog	81
Anton Labura	82—120
Stane Bizjak	83—118
Marijan Garzarolli	83, 123
Julka Padežnik	94
Ivan Žagar	95, 128
Andrej Stegnar	96—127
Feliks Razdrih	98, 102
Pavel Korošec	102, 127
Anton Hafner	104
Matija Pfajfar	106
Stanislav Keber	108
Rudolf Ganziti	109
Jože Štrukelj	111, 118
Danijel Lepin	112, 114

	Stran
Ivan Curk	114
Lojze Ocepek	115
Ivan Gorjup	120, 121
2. Obravnava in sklepanje o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954	129
Govorniki:	
Poročevalec Bogdan Knaflič	131
Karel Grm	131
Zoran Polič	131—137
Andrej Stegnar	132
Štefan Pavšič	133
Janez Kermavner	134
Inž. Vilma Pirkovič	134
Pavel Korošec	135
Jože Štrukelj	137
3. Poročilo odbora za prošnje in pritožbe	138
Govornik:	
Poročevalec Stanislav Keber	138
4. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega poslanca Pavla Korošca	139
Govornika:	
Zoran Polič	139
Pavel Korošec	140
5. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952	140
Govornik:	
Poročevalec Bogdan Knaflič	140
6. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953	140
Govorniki:	
Poročevalec Bogdan Knaflič	140
Mavricij Borc	140
Inž. Boris Pipan	145
Štefan Pavšič	145
Zoran Polič	145
7. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za urejanje voda	146
Govorniki:	
Poročevalec inž. Boris Pipan	146, 150
Poročevalec inž. Anton Koželj	146—148
Inž. Miran Mejak	146—149
Bogdan Knaflič	147
Jože Klanšek	147
Andrej Stegnar	148
Zoran Polič	148—150
Janez Kermavner	149
Jože Štrukelj	150
8. Obravnava in sklepanje o predlogu zakona o skladih za obnovo gojitev in varstvo gozdov	151

	Stran
Govornika:	
Poročevalec inž. Boris Pipan	151
Poročevalec inž. Anton Koželj	151
9. Sklepanje o tem, ali naj se vzame predlog za spremembo ustavnega zakona v obravnavo	151
Govornik:	
Zoran Polič	151
10. Obvestilo o vskladitvi zakonskih besedil	151
Govornik:	
Inž. Anton Koželj	152
11. Obravnava o predlogu zakona o spremembi 76. člena ustavnega zakona	152
12. Poročilo odbora za gospodarstvo in odbora za gospodarske organizacije k vlogam, ki so bile poslane Zboru proizvajalcev	152
Govorniki:	
Poročevalec inž. Boris Pipan	152, 153
Poročevalec inž. Anton Koželj	153
Mavricij Borc	153
13. Obravnava o potrditvi pravil Združenja grafične industrije	154
Govorniki:	
Mavricij Borc	154
Andrej Stegnar	154
Ivan Gorjup	154
Dr. Vlado Rupnik	154

Skupne seje Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

2. seja — 24. marca 1954

Pred dnevnim redom:

1. Odsotnost ljudskih poslancev	157
2. Čitanje in odobritev zapisnika 1. seje	157
3. Sporočila pred določitvijo dnevnega reda	157
4. Poročilo administrativnega odbora	158
Govornik:	
Poročevalec Andrej Stegnar	158
5. Določitev dnevnega reda	158

Dnevni red:

1. Obravnava o predlogu družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954	158
Govorniki:	
Poročevalec Tone Bole	158
Poročevalec inž. Boris Pipan	159
Dr. Marijan Breclj	159
2. Obravnava o predlogu proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1954	172
Govorniki:	
Poročevalec Franc Podvratnik	173

Poročevalec Bogdan Knaflič	173
Zoran Polič	173

3. seja — 26. marca 1954

Pred dnevnim redom:

1. Čitanje in odobritev zapisnika 2. seje	183
2. Brzjavka delovnega kolektiva investitorja dravskih elektrarn v izgradnji	183
3. Odsotnost ljudskih poslancev	183
4. Določitev dnevnega reda	183
5. Odgovor predstavnika Izvršnega sveta na vprašanje ljudskega poslanca dr. Mihe Potočnika	184
Govornika:	
Dr. Marijan Breclj	184
Dr. Miha Potočnik	186

Dnevni red:

1. Razglasitev spremembe ustavnega zakona	186
2. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS	186
Govornik:	
Poročevalec Ivan Curk	186
3. Obravnava in sklepanje o predlogu odloka o nagradah poslancev Ljudske skupščine LRS	187
Govornik:	
Poročevalec Andrej Stegnar	187
4. Razrešitev in volitve sodnikov Vrhovnega sodišča LRS	187
Govornik:	
Poročevalec Lojze Ocepek	187
5. Razrešitev tajnika Ljudske skupščine LRS in izvolitev novega tajnika	187
Govornik:	
Albert Jakopič	188

Priloge

1. Poročilo mandatno-imunitetnega odbora Republiškega zbora	189
2. Poročilo administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS o pregledu poslovanja računovodstva in blagajne Ljudske skupščine LRS	190
3. Predlog družbenega plana Ljudske republike Slovenije za leto 1954	191
4. Priloga k predlogu družbenega plana LRS za leto 1954 (Investicije za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski)	224
5. Obrazložitev predloga investicij za gospodarsko pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski	226
6. Spremembe in dopolnitve predloga zakona o družbenem planu LRS za leto 1954, ki sta jih sprejela odbora za gospodarstvo obeh zborov	232
7. Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	238
8. Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	242
9. Predlog zakona o proračunu Ljudske republike Slovenije za leto 1954	246
10. Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	248

11. Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	250
12. Predlog zakona o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1952	254
13. Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	255
14. Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	256
15. Predlog zakona o dodatnem proračunu LRS za leto 1953	257
16. Poročilo odbora za proračun Republiškega zbora	257
17. Poročilo odbora za proračun Zbora proizvajalcev	258
18. Predlog zakona o skladih za urejanje voda	259
19. Obrazložitev	261
20. Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	263
21. Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	264
22. Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	266
23. Predlog zakona o skladih za obnovo, gojitev in varstvo gozdov	267
24. Obrazložitev	268
25. Poročilo odbora za gospodarstvo Republiškega zbora	270
26. Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	271
27. Poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev	272
28. Poročilo zakonodajnega odbora Zbora proizvajalcev	274
29. Predlog zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin	274
30. Obrazložitev	275
31. Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	275
32. Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	276
33. Predlog zakona o spremembi zakona o razdelitvi Ljudske republike Slovenije na mesta, okraje in občine	277
34. Obrazložitev	279
35. Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	279
36. Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	280
37. Predlog zakona o začasnem okrajnem ljudskem odboru Celje	281
38. Obrazložitev	282
39. Poročilo odbora za organizacijo oblasti in uprave Republiškega zbora	283
40. Poročilo zakonodajnega odbora Republiškega zbora	284
41. Predlog zakona o spremembi prvega odstavka 76. člena ustavnega zakona o temeljih družbene in politične ureditve in o organih oblasti Ljudske republike Slovenije	285
42. Obrazložitev	285
43. Odlok o ustanovitvi Kmetijske zbornice LRS	285
44. Poročilo odborov za gospodarstvo Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev ter odbora za gospodarske organizacije Zbora proizvajalcev	285
45. Predlog administrativnega odbora Ljudske skupščine LRS za odlok o poslanskih nagradah	288
46. Poročilo administrativnega odbora	290
47. Poročilo odbora za volitve	291
48. Ljudska skupščina LRS	292
Odbori in komisije	292
49. Republiški zbor	293
Odbori	293
50. Zbor proizvajalcev	295
Odbori	295
51. Poslanci Ljudske skupščine LRS	297
52. Poslanci, izvoljeni v Zvezno skupščino	298
53. Izvršni svet Ljudske skupščine LRS	299
54. Vrhovno sodišče LRS	299
55. Seznam govornikov	300

Urednik:

Milan Megušar-Borut

Natisnila

tiskarna »Toneta Tomšiča«

v Ljubljani

julija 1954

v 350 izvodih

Obseg 308 strani

Izdala in založila

Ljudska skupščina LRS

